XXXVII
C
31

BIBLIOTECA NAZ.
Vittorio Emanuele III
XXXVII
C
31
NAPOLI

XXXVIII
C
31

M. VERRII FLACCI QVAE EXTANT.

SEX. POMPEI FESTI DE VERBORVM SIGNIFICATIONE LIBRI XX.

ET IN EOS

IOSEPHI SCALIGERI IVL. CAESARIS FILII

CASTIGATIONES nunc primum publicatae.

BIBLIOTECA NAZIONALE VITTORIO EMANUELE III NAPOLI

Apud Petrum Santandreanum.

M. D. L X X V.

CLARISSIMO VIRO, D. IOANNI MONLVCIO EPISCOPO COMITIQ. DIENSI AC VALENTINO IOSEPHVS Scaliger Iulij Caeſ. F. S.

NEMO eſt, ſaltem qui ſeſe hominem meminerit, quem non aliqua diſcendi cupiditas teneat, Ioannes Monluci, vir clariſſime. Pauci quidem ſunt, fateor, qui aliquid bene ſciunt: omnes tamen hoc vnum affectant, vt aliquid ſcire videantur: cum in diſpari felicitatis euentu pari diſcendi ſtudio ducantur. Id cum in omnibus, quaecunque agunt, aut moliuntur homines, ſemper patuerit, in nullo tamen eius rei illuſtrius exemplum, quam in literarum ſtudiis eluceſcit. Caetera enim, quaecunque animos noſtros cognitionis deſiderio tangunt, neſcio quomodo finibus ſuis contenta, & quaſi pomerio finita eſſe videtur. Sola literarũ voluptas infinita eſt, copia inexhauſta, ſitis immoderata. Mitto vetera illa ingenia, quae ſi enumerem, nullus profecto dicendi finis futurus eſt. ad hanc aetatem noſtram, & ad hoc fertiliſſimum omnium bonarum artium ſaeculum te voco. Conſidera quaeſo ante hos centum plus minus annos a Gotticis vſque temporibus, in tanta vaſtitate literarum, & omnis huma-

nitatis ac politioris animorum cultus neglectu, quàm male cum mortalium genere agebatur: quos vel hoc nomine infelices cenſere debemus, quod ipſi infelices ſe eſſe ignorabant. Qui enim literis carere malum non putabãt, profectò & literas ſcire, bonum eſſe nũquam arbitraturi erant. Poſtquam ſingulari Dei optimi max. beneficio mentibus noſtris lux affulſit, & ab hominibus ſera tandem extorta eſt ignorantiae confeſſio: tunc aſsidua priſcorum ſcriptorum lectione, atque vſu cognoſcere caepimus, quanti noſtra intereſt aliquid ſupra vulgus ſcire. A quo tempore nunquam deſtiterunt homines ſtudioſi, non ſolum vt priſcos illos heroas imitarentur, ſed etiam vt, ſi fieri poſſet, ſuperarent, omnibus & animi & corporis viribus cõtendere. Quod ſane difficile non erat in tanta ſtudiorum contentione, ſi ex illa priſcorum librorũ copia quoſdam ſaltem nobis reliquos feciſſet vetuſtatis iniuria, quibus hodie ſi frueremur, aliorum deſiderium aequo animo ferre poſſemus. Iam vero paucißimi ex tot ſuperſunt, atque non omnes illi integri, ſed parte ſui trunca magis ſitim noſtram accẽdunt quam explent. Neque hoc fine ſtetit malum. Alia atque immanior peſtis, ac praecipua librorum labes fuit. homines nẽpe praepoſtere diligentes. iſtos dico, qui auctorum Epitomas conſcripſerunt: quos quomodo appellem neſcio. Nam vt taceam, quod ex bonorum auctorum mutilatione gloriam ſibi ac nomẽ iniuſte aucupabantur: quid mali non fecerunt, cum diligentia ſua alienae negligentiae viam munierunt? Nemo enim fere extitit, qui illorum Epitomas integris Scriptorib. non praetulerit: atque adeo qui non maluerit in ſinu ſuo Florum, aut neſcio quem alium

geſtare,

geſtare, quam tötum Liuium in Bibliotheca legere. Permanauit ab illis temporibus ad noſtra tempora ſcabies illa, ac cacoethes de auctoribus bonis male merendi. Inuenies enim etiam hodie, qui & illas veteres Epitomas malint, & nouas vltro conſcribant. Sed de illis alias. De veteribus enim Epitomarum concinnatoribus loquor. quos vt ego valde improbo, ita etiam vt omnibus modis improbandum inter eos pono Paulum Diaconum Longobardum, hominem, meo iudicio, confidentiſſimum, ac, vti res ipſa docet, ineptiſſimũ. Is victo ac profligato Deſiderio, qui vltimus Longobardorum Rex fuit, captus a Carolo Magno Imperatore, magnam & a victore, & a poſteritate ſe initurum gratiam putauit, ſi Sex. Pomp. Feſtum, quo ſcriptorem vtiliorem lingua Latina nõ habet, mutilaret, & tanto poſteritatis damno ſe a victore redimeret. Parum abeſt, quin merito factum dicam. Feſtũ enim, qui Verrii Flacci libros breuiaſſet, aequo animo debuiſſe ferre, ſi quomodo ipſe Verrium tractauerat, ſimiliter ipſe ab iſto Paulo acciperetur. Hoc vnum excipio: ſi Feſto hoc modo pereundum fuit, digniorem arborem, vt eſt in prouerbio, ſuſpendio deligendam fuiſſe. nihil enim illi peius potuiſſe accidere, quam quod in huius Pauli manus inciderit. qui eum ita foede laniauit, atque inhoneſtis vulneribus confecit, vt cadauer pro homine, truncũ pro corpore, ſemianimem pro viuo nobis reliquerit. Itaque hominis prodigioſos errores, atque craſſam ignorantiã deteximus, quatenus ſola coniectura negotium confecimus. Eo enim vnico praeſidio vſi ſumus vſque ad vndecimum librum: a quo fragmenta incipiunt, quae beneficio probiſſimi, atque erudi-

tiſsimi viri Antonii Auguſtini, Epiſcopi Ilerdenſis edita ſunt. Ea eiuſmodi ſunt, vt in illis fundamēta quidem ac rudereta priſcorum aedificiorum agnoſcas, ita tamen, vt quid in illis fundamentis olim inaedificatum fuerit, facilius diuinare poſsis, quam aedificium ipſum a fundamentis excitare. Nos autem tametſi non ignoramus, quanto feliciorem operam nauare potuiſſent in hoc auctore emendando eruditiſsimi viri, tamen hoc affirmare poſſumus, non potuiſſe diligentiorem praeſtari, quam ipſi praeſtitimus. Ex iis enim, quae ſana quidem nondum ſunt, non tamen penitus deſperata eſſe videntur, pauca admodū alienae diligentiae reliqua fecimus. Nam reliqua vlcera tangere, hoc eſſet, vt inquit ille, cū ratione inſanire. quod de illis reliquiis dictum volo, in quibus vnius, aut alterius voculae veſtigia vix apparent. Tantum autem profecimus ex huius praeſtantiſsimi Scriptoris emendatione, vt ea e tenebris eruerimus, quae antehac nec nobis ipſis cognita fuerunt; nec temere apud vllum veterum reperias, tot nempe vetuſtatis veneranda monimenta, praeſertim ex antiquiſſimo Romanorum tum ciuili tum pontificio iure: item ex Regiis legibus, ex duodecim Tabulis, ex antiquis foederibus, & aliis, quae enumerare labor eſſet. Quae qui inutilia dixerit, velim is nos doceat, quid vtile vocet in literis. Si enim antiquitatis cognitio nihil prodeſt, non video quid nobis literae proſunt. Quod ſi minuta quaedā, vt vocularū quarundam explicationes occurrent, quae videntur ad quemuis potius de plebe Grammaticorum pertinere, quam ad eum, qui ſerias ac ſeueriores literas colit: peto ab illo, ne tam leuia haec putet, vt deſperet ea digna

gna

gna eſſe lectione ſua. Inueniet & in illis quod diſcere poſſit. Caeterũ de vtilitate huius libri nunc agere, quia declamationes non ſcribimus, inutile, ac ſupernacuum puto. Is eſt enim ſcriptor, qui omnium manibus quotidie teritur, & ſine quo humanioris literaturae candidati ad perfectam Romanae antiquitatis cognitionem, quae ſunt iuris noſtri incunabula, peruenire nõ poſſunt. tot vetuſtatis theſauros, tantam copiã bonarum rerum in hoc inſtructiſſimo penu reconditam eſſe intelligunt. Quare celeberrimum ſcriptorem commendare, hoc eſſet plane laudare, quem nemo vituperat. Hoc vnum tamen ſpero, quod tametſi ad eius laudem nihil addi poſſe praedicatione hominũ videbatur, tamen non minimus ad eam cumulus acceſſerit ex patrocinio tuo, quod illi paro, Ioannes Monluci, ſi ita tibi videtur, & ſi tanti facis lucubratiunculas noſtras, vt illae nõ tantũ propter ipſum auctorẽ legi, quam propter te, qui eas probaueris, commẽdari poſſint. Profecto ita intelligo, ita ſpero, nec me fallit augurium meũ: omnes virtutis ac bonarũ literarũ amatores, quod genus hominũ ego valde veneror, vix aliter animũ ſuum inducturos, quam bona eſſe, quae tibi dicamus, cũ tibi, homini ſcilicet grauiſſimo, atq; eloquentiſſimo, vberrima literarũ cognitione inſtructiſſimo, rerũ noſtrae Galliae intelligẽtiſſimo, ac tot legationib. ſub quatuor Regibus feliciſſime functo opellam noſtram, ac vigilias placuiſſe animaduertẽt. Accipe igitur mei in te amoris, atq; obſeruantiae pignus, nõ illud quidem tam perfectũ, vt ad eius ornamentũ nihil addi poſſit: certe eiuſmodi, vt de amoris in te mei teſtimonio nihil detrahi poſſe videatur. Vale. Abenni in agro Iuliodunenſi: XI. Kal. Nouembr.

CIↃ IↃ LXXIV.

ΕἸΣ ΦΗ͂ΣΤΟΝ ΠΟΜ-πήϊον τὸν ὑπὸ Ἰωσήφου τοῦ Σκαλανοῦ διορθωθέντα.

Φῆστε, τῶν ἀέθλων κλέος ἤθελε παμφάγος αἰὼν
  Πάμπαν ἀϊστῶσαι, φέγγος ἀμερσάμενος.
Πολλὰ δὲ νηλειὴς κατεδάψατο, πολλὰ δ' ἀμαυρὰ
  Θῆκε, πανωφελέων φείσατο δ' οὐ χαρίτων.
Ἀλλ' ἐφάνη μουσάων ἱερώτατον ἔρνος Ἰωσὴφ
  Ἐκ Σκαλανῶν ἀχλὺν ὃς μακρὰν ἀπεσκέδασεν.
Καὶ τὰ μὲν ἀντανέπλησε, τὰ δ' ἥρμοσεν αὖ κατὰ κόσμον
  Ἄλλοις δ' ἀγνὸν φῶς ἀνταπέδω τὸ πάρος.
Χαῖρε σύ, κἂν φθιμένοις ζώεις ἔτι. καλὰ τρόπαια
  Στήσαο, Ῥωμαϊκὴν σώσαο δ' ἀφραδίην.

Φραγκίσκου τοῦ Πόρτου.

Εἰς τὸν αὐτόν.

Ὄκνῳ ἠέ σε μαίην ἢ ἰητρὸν καλέοιμι,
  Ὦ Σκαλανὲ Σκαλανοῦ παῖ ξυνετὲ ξυνετοῦ·
Καὶ γὰρ ὅτι σκιόεν βίβλων βάθος ἀμφιμεταλλᾷς,
  Χρησμῳδῶν θείως, μῶν σύ γε μαίης ἔοις;
Ἢ δ' ὅτι δυσιάτους βίβλων νούσους θεραπεύεις,
  Μῶν ἰητρὸς ὁμοῦ καὶ σὺ φέριστος ἔοις;
Βάρρων δή σέ τε μαίην, ἰδ' ἰητρὸν ποτ' ἔδειξεν,
  Δεινὸν θεσπεσίως οὗ ἀκέσαο πάθος.
Ἐν Φήσῳ μέγα θαῦμα τοῦ νῦν πέλεται ἰδρείης.
  Ἤρρωστε Βάρρων, Φῆστος ἅπαν δὲ θάνε.
Καὶ Βάρρων· ὑγίηνας· ἀτὰρ Φῆστον παλίνορσον
  Ἐς ζωὴν συγερθὲν ἤγαγες ἐκ θανάτου.

Ἰωάννου Σερράνου.

M. VERRII
FLACCI QVAE
EXTANT.

DE M. VERRIO FLACCO.

Ex Sueton. de grammaticis.

VERRIVS Flaccus libertinus docēdi genere maxime inclaruit. namque ad exercitanda diſcentiū ingenia aequaleis inter ſe committere ſolebat, propoſita non ſolū materia, quam ſcriberent, ſed & praemio, quod victor auferret. id erat liber aliquis antiquus, pulcher, aut rarior. Quare ab Auguſto quoq; nepotibus eius praeceptor electus tranſiit in Palatium cum tota ſchola. verum vt neq; amplius poſthac diſcipulum reciperet. Docuitq; in atrio Catilinae domus, quae pars Palatij tunc erat: & ſeſtertia centena in annum accepit. Deceſſit aetatis exactae ſub Tiberio. Statuam habet Praeneſte † in inferiore fori parte contra hemicyclum, in quo faſtos a ſe ordinatos, & marmoreo parieti inciſos publicarat.

† pro Veſtae.)

Ex eodem.

Scribonius Aphrodiſius Orbilij ſeruus, atq; diſcipulus mox a Scribonia Libonis filia, quae prior Auguſti vxor fuerat, redemptus, & manumiſſus docuit, quo Verrius, tempore. cuius etiam libros de Orthographia reſcripſit non ſine inſectatione ſtudiorum, morumque eius.

Ex eodem in Aug. cap. lxxxvi.

Marcum quidem Antonium, vt inſanum increpat Auguſtus, quaſi ea ſcribentem, quae mirentur potius homines, quam intelligant. etc. Tuque dubitas, inquit, Cimberne, Annius, an Verrius Flaccus imitādi ſint tibi: ita vt verbis, quae Criſpus Salluſtius excerpſit ex originibus Catonis, vtaris? an potius Aſiaticorum oratorum inanibus ſententiis verborum volubilitas in noſtrum ſermonem transferenda?

Ex Euſeb. in Chron.

Ante obitum Auguſti anno quarto Athenodorus Tarſenſis ſtoicus philoſophus, & M. Verrius Flaccus grammaticus, inſignes habentur.

M. VERRII FLACCI
RERVM MEMORIA DIGNARVM

LIB. I.

VERRIVS hoc libro refert, cur dicatur verſus ille ex Heſiodo, Malum conſilium conſultori peſſimum eſt. Statua Romae in comitio poſita Horatij Coclitis fortiſſimi viri de caelo tacta eſt. Ob id fulgur piaculis luendum aruſpices ex Etruria acciti inimico, atq; hoſtili in populum Romanum animo inſtituerant eam rem contrariis religionibus procurare. Atque illam ſtatuam ſuaſerunt in inferiorem locum perperam tranſponi, quem ſol oppoſitu circum vndiq; aliarum aedium numquam illuſtraret. quod cum ita fieri perſuaſiſſent, delati ad populum, proditique ſunt. & cum de perfidia confeſſi eſſent, necati ſunt. conſtititque eam ſtatuam perinde, vt verae rationes poſt compertae monebant, in locum editum ſubducendam, atq; ita in area Volcani ſublimiori loco ſtatuendam. Ex qua re bene, & proſpere reip. ceſſit. Tunc igitur quod in Etruſcos aruſpices male conſulentes animaduerſum, vindicatumque fuerat: verſus hic ſenarius ſcite factus, cantatuſque eſſe pueris vrbe tota fertur. Ex Gell lib. v. cap. xviij.

INCERTI LIBRI.

PLVRIMAS prodidit Verrius mortes repentinas. Ex Plin. lib. xii. ca. liii.

Roma plurimos elephantos vidit anno quingenteſimo ſecundo, victoria L. Metelli Pontificis in Sicilia de Poenis captos CXLII. fuere tranſuecti ratibus, quas doliorum conſertis ordinibus impoſuerant. Verrius eos pugnaſſe in circo, interfectoſque iaculis tradit penuria conſilij: quoniam neque ali placuiſſet, neq; donari regibus. Ex eod. lib. xiii cap. vi.

Tenuiſſimum muraenis tergus, cõtra anguillis craſſius, eoq; verberari ſolitos tradit Verrius praetextatos, & ob id Ex eodem. lib. ix. cap. xxiii.

multam his dicit non inſtitutam.

Ex eod. lib. xviii. c. vii. Populum Romanum farre tantum e frumento trecentis annis vſum Verrius tradidit.

Ex eod. lib. xxviii. ca. ii. Verrius Flaccus auctores ponit, quibus credat in oppugnationibus ante omnia ſolitum a Romanis ſacerdotibus euocari deum, cuius in tutela id oppidum eſſet, promittique illi eundem, aut ampliorem locum apud Romanos, cultumve.

Ex eod. lib. xxxiii. c. iii. Tunica aurea triumphaſſe Tarquinium Priſcum Verrius tradit.

Ex eod libr. cap. vii. Enumerat auctores Verrius, quibus credere ſit neceſſe; Iouis ipſius ſimulacri faciem diebus feſtis minio illini ſolitam, triumphantumq; corpora. Sic Camillum triumphaſſe. Hac religione etiam nunc addi in vnguenta caenae triumphalis; & a Cenſoribus in primis Iouem miniandum locari.

Ex Macrob. lib. i. Verrius Flaccus ait, cum populus Ro. peſtilentia laboraret; eſſetque reſponſum id accidere, quod dij deſpicerentur: anxiam vrbem fuiſſe, quia non intelligeretur oraculum: eueniſſeque, vt Circenſium die puer de caenaculo pompam ſuperne deſpiceret, & patri referret, quo ordine ſecreta ſacrorum in arca pilenti compoſita vidiſſet. Qui cum rem geſtam ſenatui nunciaſſet; placuiſſe velari loca ea, qua pompa veheretur: atque ita peſte ſedata puerum, qui antiquitatem ſortis abſoluerat, togae praetextae vſum munus impetrauiſſe.

M. VERRII FLACCI

SATVRNVS.

Ex Macrob. lib. i. Satur. SATVRNALIORVM dies apud Graecos quoque feſti habentur.

Ex eodem lib. Dilucide me de conſtitutione Saturnaliorum ſcripſiſſe arbitror.

Ex eodem lib. Cur autem Saturnus ipſe in compedibus viſatur, Verrius Flaccus cauſam ſe ignorare dicit.

Ex eodem lib. XII. Kal. Ian. feriae ſunt Diuae Angeroniae, cui Pontifices in ſacello Volupiae ſacrum faciunt: quam Verrius Flaccus Angeroniam dici ait, quod angores, ac animorum ſollicitudines propitiata depellat.

M. VERRII

M. VERRII FLACCI

DE OBSCVRIS CATONIS

LIB. I.

LIB. II.

In eo libro ſcriptum inuentum eſt, receptitium ſeruum dici nequam,& nulli pretij,qui,cum venum eſſet datus,redhibitus ob aliquod vitium,receptuſque ſit. Propter ea,inquit,ſeruus eiuſmodi ſectari maritum,& flagitare pecuniam iubebatur. vt eo ipſo dolor maior, & contumelia grauior viro fieret,quod eum ſeruus nihili petendae pecuniae cauſa compellaret. Cum pace autem, cumque venia iſtorum, ſi qui ſunt, qui Verrij Flacci auctoritate capiuntur,dictum hoc ſit. receptitius enim ſeruus in ea re, quam dicit Cato,aliud omnino eſt,quam Verrius ſcripſit. Ex Gel.lib. xvii.c.vi.

M. VERRII FLACCI

DE VERBORVM SIGNIFICATIONE

LIB. I.

LIB. II.

LIB. III.

LIB. IIII.

Verrivs hoc libro dies,qui ſunt poſtridie Kalēdas, Ex Gell.lib. v.cap.xvii.

Nonas, Idus, quos vulgus imperite neſaſtos dicit: propter hanc cauſam dictos, habitoſque atros eſſe ſcribit. Vrbe, inquit, a Gallis Senonibus recuperata L. Atilius in ſenatu verba fecit, Q. Sulpitium TR. MIL. ad Alliam aduerſus Gallos pugnaturum, rem diuinam dimicandi gratia poſtridie Idus feciſſe: tum exercitum populi Romani occidione occiſum. & poſt diem tertium eius diei vrbem praeter Capitolium captam eſſe. Complureſque alij ſenatores recordari ſeſe dixerunt, quotiens belli gerendi gratia res diuina poſtridie kalendas, Nonas, Idus a magiſtratu populi Romani facta eſſet: eius belli proximo deinceps prælio reipublicae malam geſtam eſſe. Tum ſenatus eam rem ad Pontifices reiecit, vt ipſi, quod videretur, ſtatuerent. Pontifices decreuerunt nullum iis diebus ſacrificium recte futurum.

Ex Gell lib. v. cap. xviii. Hiſtoriam ab annalibus quidam differre eo putāt; quod, cum vtrumque ſit rerum geſtarum narratio; earum tamen proprie rerum ſit hiſtoria, quibus rebus gerendis interfuerit is, qui narret. eamque eſſe opinionem quorundam Verrius refert. Ac ſe quidem dubitate ſuper ea re dicit. Poſſe autem videri putat nonnihil eſſe rationis in ea opinione. quod hiſtoria Graece ſignificat rerum cognitionem praeſentium. Sed nos audire ſoliti ſumus, annales omnino id eſſe, quod hiſtoriae ſint: hiſtorias non omnino eſſe id, quod annales ſint.

LIB. V.

Ex Feſto, verbo Salua res eſt. SALVA *res eſt, dum ſaltat ſenex*, quare paraſiti Apollinis in ſcaena dictitent, cauſam Verrius in libro quinto, quorum prima eſt P littera, reddidit. Quod C. Sulpicio, C. Fuluio Conſulibus &c. At in hoc libro refert Sinnij Capitonis verba &c. Quam inconſtantiam Verrij noſtri non ſine rubore rettuli.

LIB. VI.

IN-

BELLITVDINEM ſicut magnitudinem Verrius (alias Varus) dixit.
Ex Feſto vel Paulo.

Impetum, induſtrium, indulgentem perinde compoſita ait Verrius, atque impunis, & immunis, mihi non ſatis perſuadet.
Ex eodem.

Mamphula appellatur panis Syriaci genus, quod, vt ait Verrius, in clibano ante, quam percoquatur, decidit in carbones, cineremque. &c.
Ex eodem.

Mater, Matuta, manes, mane, matrimonium, materfamiliae, matertera, matrices, materiae dictae videntur, vt ait Verrius, quia ſint bona &c.
Ex eodem.

Matronae a magiſtratibus non ſummouebantur &c. quam ob cauſam ait Verrius . . . . nec viri earum ſedentes cum vxoribus in vehiculo, deſcendere cogebantur.
Ex Feſto, & Paulo.

Mendicum dici Verrius putat a mente eius, quem feſellerit fortuna: vel quod precetur quemque; vt vitæ ſuæ medeatur cibo.
Ex eodem.

Metaphoram quam Græci vocant, nos tralationem, id eſt domo mutuatum verbum, quo vtimur, inquit Verrius, &c.
Ex eodem.

Naucum ait Ateius Philologus poni pro nugis &c. Quidam nucis iuglandis, quam Verrius iuglandum vocat, medium, velut diſſepimentum. &c.
Ex eodem.

Occare, & occatorem Verrius putat dictum ab occaedendo, quod caedat grandis globos terrae. cum Cicero venuſtiſſime dicat ab occaecando fruges ſatas.
Ex eodem.

Orcum quem dicimus, ait Verrius ab antiquis dictum vragum &c. ſed nihil affert exemplorum &c.
Ex eodem.

Oſcos, quos dicimus, ait Verrius Opſcos antea dictos teſte Ennio, cum dicat: De muris res gerit Opſcus. Adiicit etiam, quod ſtuprum inconceſſae libidinis obſcena dicantur ab eius gentis conſuetudine inducta. Quod verum eſſe non ſatis adducor &c.
Ex eodem.

Pedum eſt quidem baculum incuruum &c. Sed in eo verſu, qui eſt in Iphigenia Ennij, Procede. gradum proferre pedum, nitere. ceſſas? id ipſum iaculum ſignificari cum ait Verrius; mirari ſatis non poſſum. &c.
Ex eodem.

Ex eodem. Percunctatio pro interrogatione dicta videtur ex nautico vſu etc.ob quam cauſam ait Verrius etiam ſecundam ſyllabam per O ſolere ſcribi. Mihi id falſum videtur.etc.

Ex eodem. Piari eos, veluti proprio verbo ait Verrius, qui parum ſint animati etc.

Ex eodem. Pictor Zeuſis riſu mortuus, dum ridet effuſe pictam a ſe anum γραῦν. Cur hoc loco relatum ſit a Verrio, cum de ſignificatu verborum ſcribere propoſitum habuerit, equidem non video.etc.

Ex eodem. Praedia ruſus Verrius vocari ait ea remedia, quae data Caecilia etc.ea vocari ait,quod mala prohibeant.

Ex eodem. Praerogatiuae centuriae dicuntur etc. Verrius probabilius iudicat eſſe,vt cum eſſent deſignati a praerogatiuis,in ſermonem res veniret etc.

Ex eodem. Profanum, quod non eſt fanum etc.vt Verrius etc.cuius opinionem neque in hoc, neque in alijs compluribus refutare minime neceſſe eſt. Cum propoſitum habeam ex tanto librorum eius numero intermortua iam, & ſepulta verba, atque ipſo ſaepe confitente nullius vſus, atque auctoritatis praeterire:& reliqua quam breuiſſime redigere in libros admodum paucos.Ea autem,de quibus diſſentio, & aperte,& breuiter,vt ſciero,ſcripta in his libris meis inuenietur,inſcribuntur: PRISCORVM VERBORVM CVM EXEMPLIS.

Ex eodem. Quatere ſuſpenſum, & vicinum rei alicuius motum ſignificat:non,vt Verrius putat,ferire etc.

Ex eodem. Refert cum dicimus, errare nos ait Verrius. eſſe enim rectum Rei fert etc.ſed eſſe iam vſu poſſeſſum.

Ex eodem. Repagula ſunt, vt Verrius ait,quae patefaciundi gratia ita figuntur,vt ex contrario quae oppangantur, etc.

Ex eodem. Repaſtinari ager is dicitur, vt Verrius exiſtimat, cuius natura mutatur fodiendo etc.

Ex eodem. Repudiũ Verrius ait dictũ,quod fit ob rẽ pudendã. etc.

Ex eodem. Rhegium appellare oportere ait Verrius id municipiũ, quod in freto e regione Siciliae eſt etc.

Ex eodem. Romuliam tribum etc. . . . niſſe ait Verrius . . . etc.

Ex eodem. Ruſcum eſt,vt ait Verrius,amplius paullo herba, & exilius virgultis etc.

Ex eodem. Sacram viam quidam appellatam eſſe exiſtimant etc. nec appellari debere ait Verrius, ſed diſiuncte,vt ceteras

vias

vias Flaminiam, Appiam, Latinam: vt ne nouam viam quidem.etc.

Salicem Verrius virgulti genus non arboris dicit. & ridicule interpretatur. dictum, quod ea celeritate creſcat, vt ſalire videatur. Ex eodem.

Salinum in menſa pro aquali ſolitum eſſe poni ait cum patella: quia nihil aliud ſit ſal, quam aqua. Ex eodem.

Sas Verrius putat ſignificare eas, auctore Ennio.etc. cum ſuas magis videatur ſignificare.etc. Ex eodem.

Satis verbum Verrio melius fuit praeterire, vt mihi videtur, quam tam abſurdas opiniones ſuas de eo recitare, quas ſciens praeterij, tam Hercules, quam de ſcabro, quod proximum ſequebatur. Ex eodem.

Scraptae dicebantur nugatoriae, ac deſpiciendae mulieres, vt ait Verrius, ab ijs, quae ſcrea ijdem appellabāt etc. Ex eodem.

Scurrae vocabulum Verrius ineptiſſime aut ex Graeco tractum ait, quod eſt σκυράζειν, aut a ſequendo, cui magis adſentitur etc. Ex eodem.

Senonas Gallos Verrius ait exiſtimare appellari, quia noui venerint etc. Ex eodem.

Serilla Verrius appellari putat nauigia Iſtrica etc. cum περιφραστικῶς, & ficto vocabulo vſus ſit etc. Ex eodem.

Sertorem quidam putant dictum a prendendo etc. quod totum Verrius ἀποθεῖναι introduxit. Ex eodem.

Silicernium Verrius exiſtimat etc. Ex eodem.

Solea, vt ait Verrius, eſt non ſolum ea, quae ſolo pedis ſubijcitur; ſed etiam pro materia robuſta etc. Ex eodem.

Solida ſella etc . . . . bant inquit Verrius quod . . . . abſurde, vt mihi videtur, etc. Ex eodem.

Solla appellantur ſedilia etc. quae, vt ait Verrius, omnia dicta ſunt a ſollo etc. Ex eodem.

Spondere Verrius putat dictum, quod ſponte ſua, id eſt voluntate, promittatur. Deinde oblitus inferiore capite ſponſum & ſponſam ex Graeco dictam ait.etc. Ex eodem.

Stellionem g . . . . Verrius dic . . . . etc. Ex eodem.

Stiparores ait dictos a ſtipe etc. Ex eodem.

Suburam Verrius alio libro a pago Succuſano dictam ait: hoc vero maxime probat eorum auctoritate etc. Ex eodem.

Superuacaneum u . . . . cludit Verrius abu . . . etc. Ex eodem.

Ex eodem. Taenias Graecam vocem ſic interpretatur Verrius, vt dicat ornamentum eſſe laneum capitis honorati etc.

Ex eodem. Talionis mentionem fieri in duodecim ait Verrius etc. neque id, quid ſignificet, indicat; puto quia notum eſt. etc.

Ex eodem. Taminia, vua ſilueſtris generis videtur Verrio dicta, quae tam mira ſit, quam minium.

Ex eodem. Tarquitias ſcalas etc. appellatas eſſe ait vulgo exiſtimari Verrius.

Ex eodem. Tartarino cum dixit Ennius, horrendo, & terribili Verrius vult accipi. a Tartaro, qui locus apud inferos.

Ex eodem. Tentipellium Artorius putat eſſe calciamentum etc. Titinium ait Verrius exiſtimare id medicamentum eſſe etc. cum ille τροπικῶς dixerit.

Ex eodem. Tonſillam eſſe Verrius ait palum dolatum etc.

Ex eodem. Tumultum dici ait Verrius, qui ab alijs oriatur, quam ab Italicis, & Gallicis hoſtibus etc.

Ex eodem. Turrhenos Etruſcos appellari ſolitos ait Verrius, a Turrheno duce Lydorum etc.

Ex eodem. Vacerram Verrius, & alij complures vocari dicunt, ſtipitem, ad quem equos ſolebant relìgare.

Ex eodem. Vineae, vt Verrius praecipit, quod vini feraces ſint. etc.

M. VER-

M. VERRII FLACCI

*E*PISTVLAE.

NAM crebro in antiquis lectionibus inuenitur, ſicut in epiſtulis probat Verrius Flaccus exemplis, aucto-ritate, ratione dicens in aduerbiis pro V, O plerum-que maiores ponere conſuetos. & ſic pro Huc Hoc, vete-res dicere ſolebant, ſicut pro illuc, illo dicimus. Ex Seruio lib. VIII. Aen.

M. VERRII FLACCI

CARMINA.

Ex Priſc. lib. VIII.

BLANDITVSQ. labor molli curabitur arte.

FLACCI.

SAEVITIAQ. eorum abominaretur ab hominibus. Ex Priſc. li. VIII.

Feſtinat a fando dicitur: quoniam iſti ignauiores, qui nihil perficere poſſunt, plus verborum, quam operae habe͂t.) Sed id nimis coactum, atque abſurdum videtur, inquit Gellius. Ex. Gell. lib. XVI. cap. XIII.

Caper oſtendit de dubiis generibus. Verrium Flaccum poſuiſſe, alecem hanc dicens. Ex Priſc. lib. VI.

Alicam ſine adſpiratione dictam Verrius tradit, & ſic multi dixerunt. Ex Charis lib. I.

Helenius Acron Verrium dicit errare, qui putat hos ambo dici debere. Ex eode͂ lib.

Amoena loca Varro dicta ait, eo quod ſolum amorem praeſtent, & ad ſe amanda alliciant'. Verrius Flaccus, quod ſine munere ſint, nec quidquam his officiat: quaſi amunia, hoc eſt ſine fructu, vnde nullus fructus exſoluitur. inde etiam nihil praeſtantes immunes vocantur. Ex Iſid. lib. XIIII. cap. VIII. etym.

Non negat Verrius Flaccus kal. Apr. poſtea co͂ſtitutum, vt matronae Veneri ſacrum facerent. Ex Macrob. lib. I. Satur.

Nonnulli etiam ex participiis putauerunt talia figurari. vt Verrius Flaccus, qui ab eo, quod eſt audens, audenter. Ex Charis. lib. I.

Camara dicuntur, vt Verrius Flaccus adfirmat, non camera per E. Sed Lucretius cameraeque caminis ex cratibus: etiam cameram dici poſſe oſtendit. Ex eodem lib. I.

Incohaui ab incoho dicendum putat Iulius Modeſtus: quia ſit compoſitum a caho initio rerum, quod Verrius (&) Flaccus in poſtrema ſyllaba aſpirandum probauerunt. †Cohum enim apud veteres mundum ſignificat. Ex Diome. lib. I.

† probauit)

Clunes Verrius Flaccus maſculino genere dici probat, quoniam in IS ſyllaba terminata omnia carentia nominatiuo ſingulari maſculina ſunt. vt panis, cinis, crinis, & ſimilia. Ex Charis. lib. I.

Diligente. Verrius Flaccus, inquit Plinius, eorum nominum, quae N S finiuntur, caſu nominatiuo, ablatiuus in E dirigendus eſt. Ex erde͂. lib.

Differt fatigatus a feſſo, vt Verrius ait, quod fatigatus, cum quis per alium laborare compellitur: feſſus vero, cum Ex Diome. lib I.

quis labore deficit, vt laſſus.

Ex Lact. lib. 1. c. 20. Nec hanc ſolum Romani meretricem colunt, ſed Faulam quoq;, quam Herculis ſcortum fuiſſe Verrius ſcribit.

Ex Chariſ. lib. 1. Verrius Flaccus ſic diſtinxit: modica eſſe labra, labia immodica, & inde Labiones † dici. († Labeones)

Ex eod. li. Verrius lacte pro lac dicit.

Ex Velio Longo de Orthogr. Nonnulli ſynalephas quoque circa obſeruandam ſcriptionem exiſtimauerant. ſicut Verrius Flaccus. vt vbicumque prima vox M littera finiretur, ſequens a vocali inciperet; M non tota, ſed pars illius prior tantum ſcriberetur, vt appareret exprimi non debere.

Ex Chariſ. lib. 1. Manibias per duo I dicendum, quia ſunt a manibus, vt putat Verrius. ſed & manubiae per V dici poſſunt.

Ex eodem. Nomenclator ſine V dicitur, vt Verrius ait, velut nominis calator.

Ex eodem. Panis genitiuo plurali panum Verrius dixit.

Ex eodem. Polenta dici debet per O, cuius rei Verrius Flaccus rationem * * * vſus omnium poliatur.

Ex eodem. Cum autem quid hoc eſt hominis quaeritur, inquit, de alicuius quaero hominis qualitate * qui neceſſe * ſit hic maſculine dicendus eſt, vt Verrius ait. quoniam neutra in I & in V S non exeunt.

Ex eodem. Sal neutro genere Verrio etiam placuit.

Ex eodem. lib. 2. Porphyrio ex Verrio & Feſto, in auguralibus, inquit, libris ita eſt, SANE SARCTEQVE.

Ex Gel. lib. XVII. cap. 7. Verrij Flacci ſcripta ad hoc genus quaeſtionis pertinentia haec fuerunt: Senatum dici & pro loco, & pro hominibus. ciuitatem & pro loco, & oppido; & pro iure quoque hominum, & pro hominum multitudine. tribus quoque & decurias dici, & pro loco, & pro iure, & pro hominibus. cōcionem autem tria ſignificare, locum, ſuggeſtumque vnde verba fierent: item ſignificare coetum populi adſiſtentis: item orationem ipſam, quae ad populum diceretur.

Ex Vello Longo de Orthogr. Verrio Flacco videtur eandem eſſe apud nos V litterā, quae apud Græcos Y. namque his exemplis argumentatur. quod illi dicunt κύμινον, nos cuminum. quam illi κυπάρισσον, nos cupreſſum. illi κυβερνήτην, nos gubernatorem. nec non ex eiuſmodi Theſeus, Menoeceus, Peleus, & ſimilibus adfirmat.

Ex eodem. X, & Z Verrio Flacco placet mutas eſſe: quoniam a mutis

mutis incipiant, vna a C, altera a P * quod ſi quos mouet, quod in ſemiuocalē deſinant: ſciant, inquit, Z litteram ſic ſcribi ab iis, qui putant illam ex C & D * conſtare, vt ſine dubio muta finiatur. Ex Plin lib. 1. de nat. hiſt.

Ex Verrio Flacco Plinij lib. III. VII. VIII. XIV. XV. XVIII. XXVIII. XXIX. XXXIII. XXXIV. XXXV.

EPISTOLA PAVLI AD CAROLVM REGEM.

LARGITATIS munere, ſapientia, potentiaque præfulgido Domino Regi Carolo Regũ ſublimiſſimo Paulus vltimus ſeruulus. Cupiens aliquid veſtris bibliothecis addere; quia ex proprio parũ valeo; neceſſario ex alieno mutuaui. Feſtus denique Pompeius Romanus ſtudiis affatim eruditus, tam ſermonum abditorum, quàm etiam quarundam cauſarum origines aperiens, opus ſuum ad viginti vſque prolixa volumina extendit. ex qua ego prolixitate ſuperflua quæque, & minus neceſſaria prætergrediens, & quædam abſtruſa penitus ſtilo proprio enucleans, ita vt erant poſita relinquens, hoc veſtræ celſitudini legendum compendio obtuli. In cuius rei, ſi tamen lectum ire non dedignabimini, quædam ſecundum artem, quædam iuxta etymologiam poſita non inconuenienter inuenietis, & præcipue ciuitatis veſtræ Romulæ, viarum, portarum, montium, locorũ, tribuum vocabula diſerta reperietis, ritus præterea gentilium, & conſuetudines, varias dictiones quoque poetis, & hiſtoriographis familiares, quas in ſuis opuſculis frequentius poſuere. quod exiguitatis meæ munuſculum ſi ſagax, & ſubtiliſſimũ veſtrum ingenium non vſquequaque reppulerit, tenuitatem meam, vita comite, ad potiora excitabit.

SEX. POMPEI FESTI DE VERBO-RVM SIGNIFI-CATIONE,

LIBRI XX.

ABACTI magiſtratus dicebantur, qui coacti depoſuerant imperium.

Abalienatus dicitur, quem quis a ſe remouerit.

Abambulantes, abſcedentes.

Abarcet, prohibet.

Abauus dicitur, quia abeſt ab auo, & eſt auus aui.

Abditiui, abortiui.

Abemito ſignificat demito, vel auferto. emere enim antiqui dicebant pro accipere.

Abgregare, eſt ab grege ducere: adgregare, ad gregem ducere: ſegregare, ex pluribus gregibus partes ſeducere. vnde & egregius dicitur e grege lectus. quorum verborum frequens vſus non mirum ſi ex pecoribus pendet; cum apud antiquos opes, & patrimonia ex his præcipue conſtiterint. vt adhuc etiam pecunias, & peculia dicimus.

Abietaria negotia dicebantur, quam materiam nunc dicimus, videlicet ab abietibus coemendis.

Abiiſſe, pro adiiſſe * dicebant. *abiiſſe Y

Abitionem antiqui dicebant mortem.

Abnutare, ſaepe abnuere.

Aboloes dicebant, pro ab illis. antiqui enim litteram non geminabant.

Aborigines appellati ſunt, quod errantes conuenerint in agrum, qui nunc eſt populi Romani. fuit enim gens antiquiſſima Italiae.

Abortum grauidae mulieris dicitur, quod non ſit tempeſtiue ortum.

Abrogare, infirmare.

Abs praepoſitio a Graeco deducitur ἀψ. ſignificat autẽ retractionem in partem poſteriorem.

ACERATVM lutum, cum paleis mixtum.

Acerra, ara, quae ante mortuum poni ſolebat, in qua odores incendebantur. alij dicunt arculam eſſe thurariam, ſcilicet vbi thus reponebant.

Acetare dicebant, quod nunc dicimus agitare.

Acieris, ſecuris aerea, qua in ſacrificiis vtebantur ſacerdotes.

Acies, Acumen, Acus, & Acuere dicuntur ab ἀκόνη, quam Latine dicimus cotem.

Aclaſſis tunica, ab humeris non conſuta.

* Aerumae rumna. Acrumaeruma * vtenſilia ampliora.

Actus, modo ſignificat in comoediis, & tragoediis certa ſpatia canticorũ: modo iter inter vicinos quattuor pedũ latum: modo in geometrica minorẽ partẽ iugeri, id eſt centum viginti pedum: modo motũ corporis, vt hiſtrionũ & ſaltatorum, qui etiam ex hoc ipſo actuoſi dicuntur.

Acupedius dicebatur, cui praecipuum erat in currendo acumen pedum.

* ſubſternendum) *eodem primo:)

Acus palea eſt. Varro rerum ruſticarum tertio: acus ſubſtruendum * parturientibus. acus in area excutitur. Idẽ in eodem. primo argillam mixtam acere.

Acus dicitur, qua ſarcinatrix, vel etiam ornatrix vtitur. paleae etiam quaedam de frumento acus dicuntur. exercitus quoque inſtructio; quod ea pars militum vehementiſſima eſt ad hoſtem vulnerandum acumine telorum. totum autem ex Graeco ſermone trahitur; cum ſarcire apud illos ἀκέσασθαι dicitur.

AD, aut proprie perſonam ſignificat, vt Eo ad Pompeium: aut locum, vt Abiit ad theatrum.

Adagia, ad agendum apta.

Adaſia, ouis vetula recentis partus.

Adaxint, adegerint.

Adcenſi dicebantur, qui in locum mortuorum militum ſubito ſubrogabantur; dicti ita, quia ad cenſum adiiciebantur.

Addicere eſt proprie idem dicere, & approbare dicendo. alias addicere damnare eſt.

* Danubium. Addubanum, Danubium.*

Addues, addideris.

Adeo duas habet ſignificationes. nam cum prima acuta effertur; idem ſignificat, quod accedo. vt cum dicimus Adeo praetorem. cum autem ſecunda; id eſt, quod vſque eo; non quidem ſecundum rationem; quia ad praepoſitio accuſatiuis accõmodata eſt: ſed vetuſta quadam loquendi conſuetudine.

Ad

Ad exitam aetatem, ad vltimam aetatem.

Adfabrum, fabrefactum.

Adfatim dictum a copia fandi, ſiue abundanter. Liuius: Adfatim edi, bibi, luſi. Terentius adfatim dixit pro eo, quod eſt, ad laſsitudinem.

Adfectare eſt pronum animum ad faciendum habere.

Adfines, in agris vicini, ſiue conſanguinitate coniuncti.

Adgrettus. apud Ennium adgrettus fari, pro eo quod eſt adgreſſus ponitur. quod verbum venit a Graeco ἄγχει.

Adigas, dare cogas.

Aditiculum, paruum aditum.

Adlecti dicebantur apud Romanos, qui propter inopiam ex equeſtri ordine in ſenatorum ſunt numero adſumpti. nam patres dicuntur, qui ſunt patricij generis: conſcripti, qui in ſenatu ſunt ſcriptis adnotati.

Adlicit eſt, perducit aliquem in rem. dictum a verbo lacit, id eſt decipit. Hinc deſcendit inlicere, & oblectare, id eſt fruſtrantem inducere.

Adliueſcit, liuere incipit, hoc eſt liuidum fieri.

Admiſsiuae aues dicebātur ab auguribus, quae conſulentem iuberent.* * iuuarent)

Adnictat, * ſaepe, & leuiter oculo annuit. Naeuius in Tarentilla: alij adnutat, alij adnictat, alium amat, alium tenet. * Adnutat

Adoleſcit a Graeco ἀδολεσχῶ, ' id eſt adcreſco, venit. vnde fiunt adultus, adoleſcens, altare; eo quod in illo ignis excreſcit; & exoletus, qui exceſsit oleſcendi, id eſt creſcendi modum; & inoleuit, id eſt creuit. ' ἀλίζω

Adoptatitius * ex adoptato filio natus. *Adoptiuus

Ador farris genus, edor quondam appellatum, ab edendo; vel quod aduratur, vt fiat toſtum. vnde in ſacrificio mola ſalſa efficitur.

Adorare apud antiquos ſignificabat agere. vnde & legati oratores dicuntur: quia mandata populi agunt.

Adoream laudem, ſiue gloriam dicebant: quia glorioſum eum putabant eſſe, qui farris copia abundaret.

Adpromiſſor eſt, qui quod ſuo nomine promiſit, idem pro altero quoque promittit.

Adrumauit, rumorem fecit, ſiue commurmuratus eſt. quod verbum quidam a rumine, id eſt parte gutturis

putant deduci.

Adſciſcere eſt adiungere, vel adſumere.

Adſcripti dicebantur, qui in colonias nomina dediſſent, vt eſſent coloni.

Adſcriptitij, veluti quidam ſcripti dicebantur; qui ſupplen dis legionibus adſcribebantur. hos & adcenſos dicebāt: quod ad legionum cenſum eſſent adſcripti. quidam velatos, quod veſtiti inermes ſequerentur exercitum. nonnulli ferentarios, quod fundis lapidibuſque praeliaturi ea modo ferrent, quae in hoſtes iacerent. alij rorarios, quod id genus hominum ante, quam acies coirent, in modum rorantis tempeſtatis dimicaret.

*Adfectata Adſectata * femina vel in bonam partem dicitur, velut honorata: vel in malam; quaſi ad extremum periculum adducta.

Adſerere manu eſt admouere. quod ea quoque, quae in terram dimittuntur, ſeri dicuntur. vnde etiam ſerae appellantur, quia foribus admotae opponuntur * defixae poſtibus; quem ad modum ea, quae terrae inſeruntur.

*apponũtur

Adſidelae, menſae vocantur, ad quas ſedentes flamines ſacra faciunt.

Adſiduus dicitur, qui in ea re, quam frequenter agit, quaſi conſediſſe videatur. alij adſiduum locupletem; quaſi multorum aſſium dictum putarunt. alij eum, qui ſumptu proprio militabat; ab aſſe dando vocatum exiſtimarunt.

Adſipere, & praeſipere dicebant antiqui a ſapiendo. ſicut nos quoque modo dicimus ab aequo iniquum: a quaerendo inquirere.

Adſtaſſent, ſtatuerunt.

Adtegrare eſt, vinum in ſacrificiis augere. integrare enim, & adtegrare minus factum, eſt in ſtatutum redigere.

Adteſtata dicebantur fulgura, quae iterato fiebant, videlicet ſignificationem priorum adteſtantia.

Adtritum, & tritum ex Graeco deſcendit: quia illi veſtem tritam τριβώνιον † appellant.

† τρίβωνας

Adtubernalis, habitator continuae tabernae. quod genus domicilij antiquiſſimũ Romanis fuiſſe teſtimonio ſunt exterae gentes, quae adhuc tabulatis habitant aedificiis. vnde etiam tecta caſtrenſia, quamuis pellibus contegantur

teguntur, tabernacula tamen dicuntur.

Aduelitatio iactatio quaedam verborum figurata ab haſtis velitaribus. velites dicuntur expediti milites, quaſi volites, id eſt volantes.

Aduerſus aut contrarium ſignificat; aut idem, quod erga.

Adulari eſt compoſitum ex accedendo, & adludendo.

Adulter, & adultera dicuntur; quia & ille ad alteram, & haec ad alterum ſe conferunt.

Adulterina ſigna dicuntur alienis anulis facta.

Aduocitat, ſaepe aduocat.

Aduoſem, aduerſarium, hoſtem.

AE ſyllabam antiqui Graeca conſuetudine per AI ſcribebant. vt aulai, pictai, muſai.

Aedilis initio dictus eſt magiſtratus, qui aedium non tantum ſacrarum, ſed etiam priuatarum curam gerebat. poſtea hoc nomen & ad magiſtratus tranſlatum eſt. Dictus eſt autem Aedilis, quod facilis ad eum plebi aditus eſſet. ſed & Aedilatus dicebatur eadem dignitas; ſicut pontificatus, magiſtratus.

Aedis, domicilium in edito poſitum, ſimplex, atque vnius aditus. ſiue ideo aedis dicitur, quod in ea aeuum degatur, quod Graece αἰὼν † vocatur. itaque aedificare, cum ſit proprie aedem facere, ponitur tamen pro omni genere conſtructionis καταχρηστικῶς. †αἰῶνα

Aeditimus, aedis intimus.

Aedituus, ſacrae aedis tuitor.*id eſt curam agens. *tutor

Aegaeum mare appellatur, quod crebrae in eo ſint inſulae; vt procul aſpicientibus ſpecies caprarum videantur. ſiue quod in eo Aegaea * Amazonum Regina perierit. *Aege ſiue quod in eo Aegeus pater Theſei ſe praecipitauerit.

Aegrum ex Graeco αἰγρὸν appellatur. a quibuſdam putatur a voce doloris appellari: quod eſt αἲ αἴ.

Aegyptinos, Aethiopas.

Aemidum, tumidum.* *timidum

Aemiliam gentem appellatam dicunt a Mamerco Pythagorae philoſophi filio; cui propter vnicam humanitatem cognomen fuerit Aemilos. alij, quod ab Aſcanio deſcendat, qui duos habuit filios Iulum, & Aemilon.

Aenariam appellauere locum, vbi Aeneas claſſem a Troia veniens appulit.

Aenatores cornicines dicuntur,id eſt cornu canentes.

*ſit Aeneolum,quod ex aere fit * dicimus.

Aeneſi dicti ſunt comites Aeneae.

Aenulum,vas ex aere paruum.

Aequidiale apud antiquos dictum eſt, quod nunc dicimus aequinoctiale.quia nox diei potius,quam dies nocti adnumerari debet. Graeci quoque in hoc conſentiunt ἰσημερίαν,id eſt aequidiale,dicentes.

Aequilauium ſignificat ex toto dimidium. dictum a lauatione lanae, quae dicitur aequilauio redire, cum dimidium decidit ſordibus.

Aerarij Tribuni a tribuendo aere ſunt appellati. Aerarium ſane populus Romanus in æde Saturni habuit.

Aeribus pluraliter ab aere,id eſt aeramento dicit Cato.

Aeroſam appellauerunt antiqui inſulam Cyprum; quod in ea plurimum aeris naſcatur.

Aerumnulas Plautus refert furcillas,quibus religatas ſarcinas viatores gerebãt. quarum vſum quia C. Marius rettulit,muli Mariani poſtea appellabantur.itaque aerumnae labores honeroſos ſignificant.ſiue a Graeco ſermone deducuntur.nam ἄρειν Graece, Latine tollere dicitur.

Aeruſcare,aera vndique,id eſt pecunias,colligere.

Aeſtimata poena ab antiquis ab aere dicta eſt.qui eã aeſtimauerunt aere: ouem decuſſi, bouem centuſſi, hoc eſt decem & centum aſſibus.

Aeſtimias,aeſtimationes.

Aeſtuaria ſunt omnia,qua mare viciſſim tum accidit, tum recedit.

Agasones equos agentes,id eſt minantes.

Agea via in naui dicta, quod in ea maxima quaeque res agi ſolet.

Agedum ſignificat age modo. eſt enim adhortantis ſermo.

Agere modo ſignificat ante ſe pellere, id eſt minare. Vergilius:& potum paſtas age Tityre. modo ſignificat iurgari:vt cum dicimus,age cum eo furti. modo rependere: vt cum dicimus, gratias ago. modo verbis indicare: * vt cum dicimus cauſam ago. quin etiam ſi acceſsit geſtus, & vultus quidam decor: vt cum ſcaenici agere dicuntur. *Iudicare

*quo Agina eſt, qua * inſeritur ſcapus trutinae. id eſt in quo foramine

foramine trutina ſe vertit. vnde aginatores dicuntur, qui paruo lucro mouentur.

Agnus dicitur a Graeco ἁγνὸς, quod ſignificat caſtum. eo quod ſit hoſtia pura, & immolationi apta. Agnus ex Graeco ἀμνὸς deducitur. quod nomen apud maiores cõmunis erat generis, ſicut & lupus, quod venit ex Graeco λύκος.

Agolum, paſtorale baculum, quo pecudes aguntur.

Agonias hoſtias putabant ab agendo dictas.

Agonium dies appellabatur, quo rex hoſtiam immolabat. hoſtiam enim antiqui agoniã vocabant. Agonium etiam putabant deum dici praeſidentem rebus agendis: Agonalia eius feſtiuitatem. ſiue quia agones dicebant montes: Agonia ſacrificia, quae fiebant in monte. hinc Romae mons Quirinalis Aegonis, * & collina porta *Agonus Aegonenſis. ' Agonium id eſt ludum. ob hoc dictum, ' Agonenſis quia locus in quo ludi initio facti ſunt, fuerit ſine angulo. cuius feſta Agonalia dicebantur.

Albegmina partes extorum, quae diis immolabant.

Albeſia ſcuta dicebantur, quibus Albenſes, qui ſunt Marſi generis, vſi ſunt. haec eadem decumana vocabantur, quod eſſent ampliſſima, vt decumani fluctus.

Albiona ager trans Tiberim dicitur, a luco Albionarum: quo loco bos alba ſacrificabatur.

Albogalerus a galea nominatus. eſt enim pileum capitis, quo Diales flamines, ideſt ſacerdotes Iouis vtebantur. fiebat enim ex hoſtia alba Ioui caeſa: cui adfigebatur apex virgula oleagina.

Albula Tiberis fluuius dictus ab albo aquae colore. Tiberis autem a Tiberio* Siluio rege Albanorum: quod is * Tiberino in eo extinctus eſt.

Album, quod nos dicimus, a Graeco, quod eſt ἄλφον, eſt appellatum. Sabini tamen alpum dixerunt. vnde credi poteſt nomen Alpium a candore niuium vocitatum.

Alcedo dicebatur ab antiquis pro halcyone. vt pro Ganymede Catamitus: pro Nilo Melo.

Alebria, bene alentia.

Aleonem, aleatorem. Naeuius: peſſimorum peſſime, audax, ganeo, lurco,* aleo. * luſtro,

Aletudo, corporis pinguedo.

Alga, herba, quam mare ad littus proiicit. Vergilius in Bucolicis: Proiecta vilior alga.

Algeo ex Graeco ἀλγῶ dicitur, id eſt doleo. vt ſit frigus, dolor quidam membrorum rigore coniectus.* *collectus)

Alica dicitur, quod alit corpus.

Alicariae meretrices appellabantur in Campania ſolitae ante piſtrina alicariorum verſari quaeſtus gratia. ſicut hae, *quae ante ſtabula ſedebãt, dicebantur proſtibulae. * eae)

Alienatus, qui alienus eſt factus.

Alimodi pro aliuſmodi.

Aliorſum, & illorſum, ſicut introrſum dixit Cato.

Ali rei dixit Plautus pro eo, quod eſt aliae rei.

Alites volatu auſpicia facientes iſtae putabãtur: buteo, ſanqualis, immuſculus, aquila, vulturius.

Aliuta antiqui dicebant pro aliter, ex Graeco ἄλλη vel ἄλλως traſferentes. Hinc eſt illud in legibus Numae Põpilij:

SI QVIS ALIVTA FAXIT, IPSOS IOVI SACER ESTO.

* Allex — Allus, *pollex ſcandens proximum digitum: quod velut inſiluiſſe in alium videatur. quod Graece dicitur ἅλλεσθαι.

Allienſis dies dicebatur apud Romanos obſcœniſſimi ominis. ab Allia fluuio ſcilicet, vbi Romanus fuſus a Gallis exercitus eſt.

Alma, ſancta, ſiue pulchra; vel alens: ab alendo ſcilicet.

Almities habitus almarum rerum.

Altaria ſunt, in quibus ignis adoletur. Altaria ab altitudine dicta ſunt. quod antiqui diis ſuperis in aedificiis a terra exaltatis ſacra faciebant: diis terreſtribus in terra: diis infernalibus in effoſſa terra.

Altellus Romulus dicebatur, quaſi altus in tellure: vel quod tellurem ſuam aleret: ſiue quod aleretur telis: vel quod a Tatio Sabinorũ rege poſtulatus ſit in colloquio pacis; & alternis vicibus audierit, locutuſq; fuerit. ſicut enim fit deminutiue a macro macellus, * a vafro vafellus; ita ab alterno altellus. *a Marco Marcellus,

Alter, & pro non bono ponitur; vt in auguriis altera cum appellatur auis, quae vtique proſpera non eſt. ſic alter nonnumquam pro aduerſo dicitur, & malo.

Alteras ponebant pro eo, quod eſt aduerbium alias.

Altercatio, iurgatio.

Alternatio, per vices ſucceſſio.

Alter-

Alterplicem, duplicem.

Alterta, *alterutra. * Altertra.

Alterum Sinnius ait idem ſignificare, quod apud Graecos ἕτερον. Quidã vero ex vtroq; eſſe compoſitũ ἄλλος, & ἕτερος.

Altum proprie mare profundum.

Altus ab alendo dictus: alias ab altitudine.

Alucinatio, erratio.

Alueolum, tabula alcatoria.

Aluměto pro Laumedõte a veteribus Romanis nec dũ adſuetis Graecae linguae dictũ eſt. ſic Melo pro Nilo, Catamitus pro Ganymede: Alphius pro Alpheo dicebatur.

Aluus venter feminae, ab alendo dicta eſt.

Am praepoſito loquelaris ſignificat circum. vnde ſupra *ſeruus ambactus, id eſt circumactus dicitur. * infra

Amaſſo, amauero.

Amatio * ab amore denominatum. * Amutio

Ambactus apud Ennium lingua gallica actus * dicitur. * ſeruus

Ambaruales hiſtiae appellabãtur, quae pro aruis (a duob⁹ fratribus *ſacrificabãtur. Ambarualis hoſtia eſt, quae rei diuinae cauſa circũ arua ducitur ab ijs qui pro frugibus faciũt. * ac frugibus)

Ambaxioqui, circum euntes cateruatim.

Ambegni bos, & veruex appellabantur, cun ad eorum vtraque latera agni in ſatrificium ducebantur.

Ambeſt ita tertiae perſonae verbum eſt, vt nullam aliam habeat declinationem.

Ambidens, ſiue bidens ouis appellabatur, quae ſuperioribus, & inferioribus eſt dentibus.

Ambiguum eſt, quod in ambas agi partes animo poteſt. huiuſmodi apud Græcos ἀμφίβολον dicitur.

Ambitio eſt ipſa actio ambientis.

Ambitus proprie dicitur inter vicinorum aedificia locus duorum pedum, & ſemipedis ad circum eũdi facultatem relictus. ex quo etiam honoris ambitus dici coeptus eſt a circum eundo, ſupplicandoque. Ambitus proprie dicitur circuitus aedificiorum patẽs in latitudinem pedes duos, & ſemiſſem; in longitudinem idem, quod aedificium. ſed & eodem vocabulo crimen auaritiae, vel adfectati honoris appellatur.

Ambo ex Graeco dictum *videtur, quod illi ἄμφω dicunt. * ductum

Ambrices regulae, * quae tranſuerſae aſſeribus, & tegulis interponuntur. * regulae,

Ambrones fuerunt gens quædã Gallica, qui ſubita inundatione maris, cum amiſiſſent ſedes ſuas, rapinis, & praedationibus ſe ſuoſq; alere coeperunt. eos, & Cimbros, Teutonoſque C. Marius deleuit. ex quo tractum eſt, vt turpis vitae homines Ambrones dicerentur.

Ambulacra, ambulationes.

Amburbiales hoſtiae dicebantur, quae circum terminos vrbis Romae ducebantur.

Ambuſtus, circum vſtus.

Amenta, quibus, vt mitti poſſint, vinciuntur iacula, ſiue ſolearum lora. ex Graeco, quod eſt ἅμματα, ſic appellata. vel quia aptantes ea ad mentum trahunt.

Ameria vrbs in Vmbria. ab Amiro ſic appellata.

Amia genus piſcis.

*Anuciou

Amicinum * vtris pediculum, ex quo vinum diffunditur.

Amicitiae vocabulum ab amore deducitur: quamuis interdum vituperandus ſit amor. ab antiquis autem ameci, & amecae per E litteram efferebantur.

*Animula

Amiculum genus eſt veſtimenti a circumiectu dictum.

Aminula * vrbs paruarum opum fuit in Appulia.

Amita patris mei ſoror, quia ſimiliter tertia a me ſit, atque auia, videri poteſt dicta: ex eo, quod ab antiquioribus auita ſit vocitata. ſiue amita dicta eſt, quia a patre meo amata eſt. nam plus ſorores a fratribus, quam fratres diligi ſolẽt. videlicet propter diſſimilitudinem perſonarum, quae ideo minus habent diſſenſionis, quo minus aemulationis.

Amites, perticae aucupales.

Amnenſes appellabantur vrbes ſitae prope amnem, vt a mari maritimae. vnde Interamnae, & Antemnae dictae ſunt; quod inter amnes ſunt poſitae, vel ante ſe habeant amnes.

Amnis proprie dicitur a circumnando, quoniam AM ex Graeca praepoſitione ſumptum, quae eſt ἀμφὶ, ſignificat circum, & nare fluere.

Amoebaeum carmen eſt, quotiens aliqui ex aequali numero verſuum canunt: & ita ſe habet ipſa reſponſio, vt aut malum, aut contrarium aliquid dicat.

Amoena dicta ſunt loca, quae ad ſe amanda alliciant, id eſt trahant.

Amoſio

Amoſio, annuo.

Ampedices dicebantur ab antiquis, quod circum penderent, quos nunc appendices appellamus.

Amputata, id eſt circumputata, dicitur ab eo, quod antiqui putum pro puro dicebant. vnde deducuntur pudor, & pudicus.

Amſegetes dicuntur, quorum ager viam tangit.

Amtermini,*qui circa terminos prouinciae manent. Vnde amiciri, amburbium, ambarualia, amplexus dicta ſunt. * Ampter-mini,

Amuſſim, regulariter; tractum a regula, ad quam aliquid exaequatur, quae amuſſis dicitur. quidam amuſſim eſſe dicunt non tacite: quod mutire interdum dicitur loqui.

ANATEM morbum anuum dicebant, id eſt vetularum: ſicut ſenium morbum ſenum.

Ancaeſa dicta ſunt ab antiquis vaſa, quae caelata appellamus: quod circum caedendo talia fiant. ipſum quoque caelare verbū ab eadem cauſa eſt dictum, D littera cum L permutata.

Anceps ſignificare videtur id, quod ex vtraque parte caput habeat, vt ſecuris, bipennis. ſed magis a capiendo, quod ex vtraque parte aeque captatur,*appellatum eſt. * capiatur)

Ancillae dictae ab Anco Marcio. quod is bello magnum feminarum numerum ceperit. ſiue ideo ſic appellantur, quod antiqui anculare dicebant. pro miniſtrare. ex quo dij quoque, ac deae feruntur coli, quibus nomina ſunt Anculi, & Anculae.

Anclabris menſa miniſterijs diuinis apta. vaſa quoque aenea, quibus ſacredotes vtuntur, anclabria appellantur.

Anclare,*haurire. a Graeco ἀντλῶ deſcendit. Liuius: florem anclabant*liberi ex carcheſijs. * Antlare) *antlabant)

Ancunulentae feminae menſtruo tempore appellātur. vnde trahitur inquinamentum.

Ancus appellatur, qui aduncum brachium habet, vt exporrigi non poſſit.

Andron locus domicilii appellatur anguſtior lōgitudine, in quo viri plurimi * morabantur, vt gynaeceum a mulieribus. * plur:mū

Andruare, id eſt recurrere a Graeco verbo ἀναδρᾶν, id eſt inuenire. hinc & drua vocata eſt.

Angeronae deae ſacra a Romanis inſtituta ſunt, cum angina

omne genus animalium conſumeretur .;cuius feſtæ Angeronalia dicebantur.

Anginam vinariam habere dicuntur, qui vino ſuffocantur.

Angiportus iter compendiarium in oppido: eo quod ſit anguſtus portus, id eſt aditus in portum.

† ἀγχονίζειν) Angor eſt animi, vel corporis cruciatus, proprie a Graeco συνάγχειν, † id eſt ſtrangulatione dictus. vnde & faucium dolor angina vocatur. Plautus: vellem me in anginam verti; quo huic aniculae fauces praeoccuparem.

* adducatur Angulus a Graeco ἀγκύλον: ſiue ab eo quod eſt ἐγγὺς, id eſt prope; quod aduncatur. * quod ex diuerſo coacta faciunt anguli formam.

Annaria lex dicebatur ab antiquis ea, qua finiuntur anni magiſtratus capiendi.

* trimum) Annus ex Graeco venit quem illi ἔνον dicunt; & quod nos triennium †, illi dicunt τρίεννον.

Anquirere eſt, circum quaerere.

Antarium bellum, quod ante vrbem geritur.

Ante Terentius pro antea ponit.

Antefixa, quae ex opere figulino tectis adfiguntur ſub ſtillicidio.

Antes ſunt extremi ordines vinearum. vnde etiam nomen trahunt antae, quae ſunt latera oſtiorum.

Anteurbana praedia, vrbi propinqua.

† αἰτεῖν Antiae muliebres capilli demiſſi in frontem appellati ex Graeco videntur. quod enim nos contra, illi ἀντὶ † dicunt.

Anticum veteres etiam pro ianua poſuere.

Antigerio antiqui pro valde dixerunt.

Antios, id eſt excruciatos.

Antipagmenta valuarum ornamenta: quae antis adpanguntur, ideſt adfiguntur.

Antiquare eſt in morem priſtinum reducere.

Antras, conualles, vel arborum interualla

Antroare, gratias referre. truant, mouent. truam quoque vocant, quo permouent coquentes exta.

Anus dicta eſt ab annorum multitudine: quoniam antiqui non geminabāt conſonantes. vel quod iam ſit ſine ſenſu, qui Graece dicitur νῦς.

*Axur) Anxur * vocabatur, quae nunc Tarracina dicitur Volſcae gen-

gentis. ſicut ait Ennius: Vulſculus perdidit Anxur.

A P E apud antiquos dicebatur, prohibe, compeſce.

Apellinem antiqui dicebant pro Apollinem.

Aperta idem Apollo vocabatur; quia patente cortina reſponſa ab eo dentur. * *darentur

Apex, qui eſt ſacerdotum inſigne, dictus eſt ab eo, quod comprehendere antiqui vinculo, apere dicebant. vnde aptus is, qui conuenienter alicui iunctus eſt.

Apica dicitur ouis, quae ventrem glabrum habet.

Apiculum filum, quo flamines velatum apicem gerunt.

Apluda eſt genus minutiſſimae paleae frumenti, ſiue panici. de qua Naeuius: Non hercle apluda eſt hodie, quam tu nequior. ſunt qui apludam ſorbitionis liquidiſſimum putent genus; quod flatu deiiciatur, & quaſi adplodatur.

Apluſtria * nauium ornamenta; quae quia erant amplius, * Apluſtra quam eſſent neceſſaria vſu, etiam ampluſtria * dicebantur. * ampluſtra

Apollinares ludos, hoc eſt in laudem Apollinis, populus laureatus ſpectabat ſtipe data pro cuiuſque copia.

Apor * apud. * Apor)

Appellitauiſſe, appellaſſe.

Appia via, & aqua ab Appio Claudio eſt appellata.

Apricum locum a ſole apertum. a Graeco vocabulo φρίκη appellatur, quaſi ἀφρίκη, id eſt ſine horrore, videlicet frigoris. vnde etiam putatur Africa appellari.

Aptus cum propria ſignificatione intelligatur, poni tamen ſolet pro adepto: ſicut apiſci pro adipiſci.

Apua, genus minimi piſciculi.

Apud mutuam loci, & perſonae coniunctionem ſignificat: vt cum dicimus caeno apud amicum. Apud, & Penes in hoc differunt: quod alterum perſonam cum loco ſignificat: alterum perſonam, & dominium, ac poteſtatem. quod trahitur a penitus.

A Q V A dicitur, a qua iuuamur. * Aqua & ignis interdici * viuamus. ſolet damnatis. quam * accipiunt nuptae: videlicet, quia * quae) hae duae res humanam vitam maxime continent. Itaq; funus proſecuti redeuntes ignem ſupergrediebantur aqua adſperſi: quod purgationis genus vocabāt ſuffitionē.

Aquaelicium dicitur, cū aqua pluuialis remedijs quibuſdā elicitur: vt quōdā, ſi creditur, manali lapide in vrbē ducto.

Aquagium quaſi aquae agium, id eſt aquae ductus, appellatur.

Aquarioli dicebantur mulierum impudicarum ſordidi adſeclae.

Aquilus color eſt fuſcus, & ſubniger. a quo aquila dicta eſſe videtur. quamuis eam ab acute volando dictam volunt. Aquilius autem color ab aqua eſt nominatus. nam cum antiqui duos omnino naturales noſſent, id eſt album & nigrum: interuenerit autem is quoque qui ita neutri ſimilis eſt, vt tamen ab vtroque proprietatem trahat: potiſſimum ab aqua eum denominarunt, cuius incertus eſt color.

* Aquillius) vel Aquill*) * nomen)

Aquilius * praenomen * ab aquilo colore, id eſt nigro, eſt dictum.

Aquilo ventus a vehementiſſimo volatu ad inſtar aquilae appellatur.

*Acipenſer)

Aquipenſer * genus piſcis.

ARABICE olet, id eſt ex odoribus Arabicis.

Arbilla aruina, id eſt pinguedo corporis.

* qui

Arbiter dicitur iudex, quod * totius rei habeat arbitrium, & facultatem.

Arbitrarium: cum adhuc res apud arbitrum geritur.

Arbitrium dicitur ſententia, quae ab arbitro ſtatuitur.

Arboſem pro arbore antiqui dicebant, & roboſem pro robore.

Arbutus genus arboris frondibus raris. Vergilius: & quae vos rara viridis tegit arbutus vmbra.

Arca deminutiuum facit arculam, & arcellam: vt a porco porculum, & porcellum: a mamma mammulam, & mammillam.

Arcani ſermonis ſignificatio trahitur ſiue ab arce, quae tutiſſima pars eſt vrbis, ſiue a genere ſacrificij, quod in arce fit ab auguribus, adeo remotum a notitia vulgari, vt ne litteris quidem mandetur: ſed per memoriam ſucceſſorum celebretur. ſiue ab arca, in qua, quae clauſa ſunt, tuta manent. cuius ipſius origo ab arcendo pendet.

Arcere eſt continere. vnde & arcus in aedificijs dictus eſt: quia ſe ipſum continet. Alij dicunt arcum dictum eſſe ab opere arrigendo in altitudinem. Arcere prohibere eſt. ſimiliter abarcet prohibet. porcet quoque dictum ab

ab antiquis,quaſi porro arcet, & pro eo, quod eſt continet,ponitur.vnde & coercere continere dicimus. trahitur autem hoc verbum a Graecorum magiſtratu, quem illi ἄρχοντα vocant, in cuius poteſtate eſt cogere, vel prohibere.

Arcubiae,qui excubabant in arce.

Arcula dicebatur auis, quae in auſpiciis vetabat aliquid fieri.

Arculata dicebantur circuli, qui ex farina in ſacrificiis fiebant.

Arculum appellabant circulum,quem capiti imponebant ad ſuſtinenda commodius vaſa, quæ ad ſacra publica capite portabantur.

Arculus putabatur etiam deus, qui tutelam gereret arearũ.

Arcuma * genus plauſtri eſt modici, (quo homo geſtari *poſſit. *Arcirma *quod homo geſtare

Area proprie dicitur locus vacuus, quaſi exaruerit, & non poſſit quidquam generare.

Arferia aqua,quae inferis libabatur. dicta a ferendo. ſiue vas vini,quod ſacris adhibebatur.

Argea*loca Romae appellantur: quod in his ſepulti eſſent quidam Argiuorum illuſtres viri. *Argei

Argennon argentum percandidum.

Argeos vocabant ſcirpeas effigies,quae per virgines Veſtales annis ſingulis iaciebantur in Tiberim.

Argus,oculeus.Argus nomen eſt hominis,qui fuiſſe fingitur oculis plenus.

Argutum iri,in diſcrimen vocari.

Aridum proprie eſt,quod naturalem humorem amiſit.dicitur autem per contrariam ſignificationem, quod irrigari deſierit.nam Graece irrigare eſt ἀρδειν.

Arilator,qui etiam cocio*appellatur,dictus videtur a voce Graeca,quae eſt ἆρε *, id eſt tolle.quia ſequitur merces, ex quibus quid cadẽs lucelli poſſit tollere.lucellum deminutiuum eſt a lucro. *coctio *ἆρε

Ariminum a nomine fluminis propinqui eſt dictum.

Ariſtophorum vas,in quo prandium fertur,vt diſcus.

Arma proprie dicuntur ab armis,id eſt humeris, dependentia: vt ſcutum, gladius, pugio,ſica; & ea, quibus prope praeliatur:ſicut tela,quibus procul.

Armata dicebatur virgo ſacrificans, cui lacinia togae in humerum erat reiecta. Legibus etiam Laurentium ſancitum eſt, ne pomum ex alieno legatur in armum, id eſt, quod humeri onus ſit.

Armentum id genus pecoris appellatur, quod eſt idoneum ad opus armorum. Inuenies tamen feminine armentas apud Ennium poſitum.

Armillas ex auro, quas viri militares ab imperatoribus donati gerunt, dictas eſſe exiſtimant, quod antiqui humeros cum brachiis armos vocabant. vnde arma ab his dependentia ſunt vocata.

Armillum vas vinarium in ſacris; dictum, quod armo, id eſt humero deportetur.

Armiluſtrium feſtum erat apud Romanos, quo res diuinas armati faciebant: ac dum ſacrificarent, tubis canebant.

aghae) Arnae caput, agni caput.

Arquites arcu praeliantes, qui nunc dicuntur ſagittarij.

Arſe verſe, auerte ignem ſignificat. Tuſcorum enim lingua arſe, auerte: verſe, ignem conſtat appellari. vnde Afranius ait: Inſcribat aliquis in oſtio ARSE VERSE.

Arſineum, ornamentum capitis muliebris.

Artifices dicti, quod ſcientiam ſuam per artus exercent: ſiue quod apte opera inter ſe artent. qua ex cauſa etiam artes appellatae ſunt.

Artitus, bonis inſtructus artibus.

Artus ex Graeco appellantur, quos illi ἄρθρα dicunt. ſiue artus dicti, quod membra membris artentur.

Aruum dicimus agrum needum ſatum.

* ἀρύειν Arytenam, ſiue artenam, vas ab hauriendo * ſic appellabant.

ASPARAGVS herba dicta, quod in aſpero virgulto naſcatur.

Aſſa dicebatur cantus tibiarum.

Aſſeres dicti, quod aſſideant parieti, trabibuſque.

*aſſaratum Aſſiratum * apud antiquos dicebatur genus quoddam potionis ex vino, & ſanguine temperatum, quod Latini priſci ſanguinem aſſir vocarent.

Aſt ſignificat at, ſed, vel autem.

Aſtu apud poetas aſtutiam ſignificat. cuius origo ex Graeco ab oppido ἄστυ deducitur; in quo qui conuerſata aſſidue

due ſint, cauti, atque acuti eſſe videantur.

Aſtutus, arte tutus.

A T differentiam rerum ſignificat. vt cum dicimus, Scipio eſt bellator, at M. Cato orator.

Atanuuium *eſt poculi fictilis genus, quo in ſacrificiis Romani vtebantur ſacerdotes Potitij.* *Atauluṁ *potioni.

Atauus; quia tata * eſt aui *, id eſt pater: vt pueri vſurpare ſolent. *Atta *abaui

Atra bilis ab atro, id eſt, animi vitio dicta. eſt enim atrum nigrum, id eſt, a candore remotum.

Atratas* atri coloris. *attitas

Atriplexum herba, quae nunc atriplex dicitur.

Atrium proprie eſt genus aedificij ante eadem continens mediam aream, in quam collecta ex omni tecto pluuia deſcendit. dictum autem atrium, vel quia id genus aedificij Atriae primum in Etruria ſit inſtitutum: vel quia a terra oriatur: quaſi aterreum.* *aterlum

Atroces appellantur ex Graeco, quia illi atrocia appellant, quae cruda ſunt. ſiue atrox dicitur ab eo, quod nihil timeat. τρέιν enim Græci dicunt timere.

Attae appellantur, qui propter vitium crurum, aut pedum plantis inſiſtunt; & attingunt magis terram, quam ambulant. quod cognomen Quintio poetae adhaeſit.

Attam pro reuerentia ſeni cuilibet dicimus; quaſi eum aui nomine appellemus.

Atticiſſat, Attice loquitur. Plautus: non Atticiſſat, ſed *Siciliſſat. id eſt Sicule loquitur. *veruṁ

Attinge pro attingam poſuere.

A V C T A ſaepe aucta.

Auctarium dicebant antiqui, quod ſupra menſuram, vel pondus iuſtum adiiciebatur, vt cumulus vocatur in modio.

Auctor communis generis apud antiquos.

Auctum vocabatur ſpatium circi, quod ſupra definitum modum victoriae adiungitur.

Audacia ab auide, id eſt, cupide agendo, dicta eſt.

Audacias pluraliter Cato dixit.

Audax deminutiuum facit audaculus.

Audiuitaui, *ſaepe audiui. *Audiuaui

Auentinus mons intra vrbem dictus eſt ; quod ibi rex Albanorum Auentinus bello fuerit extinctus, atque ſepultus.

Auere nihil aliud eſt, quam cupere. argumēto eſt auidum, * auiditas) & auiditatem. *ex quibus praecipua cupiditas intelligitur, cum ſignificet & gaudere.

Aues ab aduentu earum dicuntur, quod inde veniant, vnde quis non ſuſpicetur.

Augur ab auibus, gerendoque dictus ; quia per eum auium : *editur geſtus edicitur * : ſiue ab auium garritu : vnde & augurium.

Auguraculum appellabant antiqui, quam nos arcem dicimus: quod ibi augures publice auſpicarentur.

Auguſtus locus ſanctus, ab auium geſtu ; id eſt quia ab auibus ſignificatus eſt, ſic dictus: ſiue ab auium guſtatu; quia aues paſtae id ratum fecere.

Auidus a non videndo propter nimiam cupiditatem appellatur. ſicut amens, qui mentem ſuam non habet.

Auillas agnas recentis partus.

Aulas antiqui dicebant, quas nos dicimus ollas : quia nul- * aulicoctia lam litteram geminabant. Itaque aulicoqua * exta, quae ‖ ollis in aulis ‖ coquebantur, dicebant ; id eſt elixa.

Auolant, euolant.

* religantur Aureas dicebant frenos, quibus equorū aures redigūtur. *

Aureax auriga. aureas enim dicebatur frenum, quod ad aures equorum religabatur. orias quo ora coercebantur.

Aureliam familiam ex Sabinis oriundam a Sole dictam putant : quod ei publice a populo Romano datus ſit locus, in quo ſacra facerent Soli. qui ex hoc Auſelij dicebantur, vt Valeſij, Papiſij : pro eo, quod eſt Valerij, Papirij.

Auricalchum, vel oricalchum quidam putant compoſitum ex aere, & auro: ſiue quod colorem habeat aureum. oricalchum ſane dicitur, quod in montuoſis locis inuenitur. mons etenim Graece ὄρη appellatur.

Auritus a magnis auribus dicitur. vt ſunt aſinorum, & leporum. alias ab audiendi facultate.

Aurum dictum, quia praecipue cuſtoditur. Graece enim ὠρεῖν, cuſtodire dicitur. vnde & theſaurum. Hippocrates medicus de nomine inuentoris id dictum pu-

tat

tat. quem vocitatum ait Aurum. †quidam à ſimilitudine aurorae coloris nomen traxiſſe exiſtimāt. nonnulli quia mentes hominum auertat. alij a Sabinis tranſlatum putant: quod illi auſum dicebant. Aurioa

Auſculari dicebant antiqui pro oſculari, quod eſt os cum ore conferre.

Auſis, audeas.

Auſoniam appellauit Auſon Vlyſſis, & Calypſus filius eā primam partem Italiae, in qua ſunt vrbes Beneuentum, & Cales. deinde paulatim tota quoque Italia, quae Apennino finitur. * dicta eſt Auſonia ab eodem duce, a quo etiam conditam fuiſſe Aruncam * vrbem ferunt. *finditur) *Aurunacam

Auſpicium ab aue ſpicienda. nam quod nos cum præpoſitione dicimus aſpicio; apud veteres ſine A præpoſitione ſpicio dicebatur.

Autumnum quidam dictum exiſtimant, quod tunc maxime augeantur hominum opes coactis agrorū fructibus.

Auunculus matris meae frater. traxit appellationem ab eo, quod aeque tertius a me, vt auus eſt: ſed non eiuſdem iuris. ideoque vocabuli facta deminutio eſt. ſiue auunculus appellatur, quod aui locum obtineat, & proximitate tueatur ſororis filium.

Auus patris, matriſque pater. dictus a Graeco vocabulo, quod eſt apud eos πάππος, mutatis quibuſdam litteris. Alij volunt, quod ex ea voce appelletur, quod apud eoſdem Graecos τάτα † appellatur. ſignificatque magnum. cum veluti magnus pater ſit auus. Alij putant auum dictum eſſe, quia ad duos attineat, quaſi adduum: vel quia ad patrem ſit additus. †ἀγὸε

Auxiliares dicuntur in bello ſocij Romanorum exterarum nationum; dicti ex Graeco vocabulo αὔξησις, quod nos dicimus rerum creſcentium auctionem.

Auxilla, olla paruula.

Axamenta dicebantur carmina ſaliaria, quae a Saliis ſacerdotibus componebantur in vniuerſos homines (compoſita) Nam in deos ſingulos verſus facti, a nominibus eorum appellabantur. vt Ianualij, * Iunonij, Mineruij. *Ianulij,

Axare, nominare.

Axe adglomerati, vniuerſi ſtantes, id eſt cohortibus, aut legionibus.

Axis, quem Graeci ἄξονα dicunt, plures habet ſignificationes. Nam & pars caeli ſeptentrionalis, & ſtipes teres, circa quem rota vertitur; & tabula ſectilis axis appellatur.

Axitioſi factioſi dicebantur: cum plures vna quid agerent, facerentque. Axit autem antiquos dixiſſe, pro egerit, manifeſtum eſt. vnde Axies mulieres, ſiue dij dicebantur vna agentes.

BACAR vas vinarium ſimile bacrioni.* *baccioni, vel batrioni.

Bacchanalia dicebantur Bacchi feſta.

Bacrionem* dicebant genus vaſis longioris manubrij, hoc alij trullam appellant. * Baccionẽ, vel Batrionem

Baiulos dicebant antiqui, quos nunc dicimus operarios. vnde adhuc baiulari dicitur.

Balaenae nomen a Graeco deſcendit. hanc illi φάλαιναν dicunt antiqua conſuetudine, qua πύῤῥον burrum, πύξον buxum dicebant, Balaenam belluam marinam, ipſam dicunt eſſe piſtricem, ipſam eſſe cetum.

Balatrones, & blateas bullas * luti ex itineribus: aut quod de calciamentorum ſoleis eraditur, appellabant. *ballas

Barathrũ Graeci appellãt locum praecipitem, vnde emergi non poſſit. dictum ab eo, quod eſt βαθύς.

Barbari dicebantur antiquitus omnes gentes exceptis Graecis. vnde Plautus Naeuium poetam Latinum, barbarum dixit. & de ſe cum transferret fabulam ex Graeco dixit. M. Attius * vortit barbare (Fortaſſe & hinc noſter apoſtolus Graecis, ac barbaris ſe debitorem eſſe fatetur.) *Marcus

Barbaricum appellatur clamor exercitus: videlicet quod eo genere barbari vtantur.

Bardus ſtultus a tarditate ingenij appellatur. Caecilius: Nimis audacem, nimiſque bardum, barbarum. trahitur autem a Graeco, quod illi βραδὺς dicunt. Bardus Gallice cantor appellatur, qui virorum fortium laudes canit, a gente Bardorum, de quibus Lucanus. Plurima ſecuri fudiſtis carmina Bardi.

Barium vrbem Italiae appellauerunt conditores eius expulſi ex inſula Baia, quae non longe eſt a Brundiſio.

Barrire elephanti dicuntur, ſicut oues dicimus balare, vtique a ſono ipſo vocis.

Baſilica ἀπὸ τοῦ βασιλέως, hoc eſt rege, dicta.

Baſilicum, regale.

Baſiliſcus appellatur genus ſerpentis. vel quod in capite habeat album inſtar diadematis: vel quod reliqua ſerpentum genera vim eius fugiant.

Batus genus herbae.

BELLARIVM, & bellaria res aptas bellis appellabant,

Bellicrepam ſaltationem dicebant, quando cum armis ſaltabant. quod a Romulo inſtitutum eſt: ne ſimile pateretur, quod fecerat ipſe, cum a ludis Sabinorum virgines rapuit.

*Varus Bellitudinem ſicut magnitudinem Verrius * dixit.

Bellona dicebatur dea bellorum. ante cuius templum erat columella, quae bellica vocabatur, ſupra quam haſtam iaciebant, cum bellum indicebatur.

Bellule, apud Plautum, deminutiuum aduerbium eſt a bene, quod facit belle, & bellule.

Bellũ a belluis dicitur: quia belluarũ ſit pernicioſa diſſenſio

Bellutus beſtiae ſimilis.

Beneficiarij dicebantur milites, qui vacabant muneris beneficio. e contrario munifices vocabantur, qui non vacabant; ſed munus reipublicae faciebant.

Beneuentum colonia cum deduceretur, appellari coeptum eſt melioris ominis cauſa. namque eam vrbem antea

† μαλεβεντὸν) Graeci incolentes μαλόεντον † appellarunt.

Benignus proprie dicitur is, qui bonis, & dignis largitur. eſt autem compoſitum ex bono, & gignendo.

Benna, lingua Gallica, genus vehiculi appellatur. vnde vocantur conbennones in eadem benna ſedentes.

Bes appellatum eſt, quod bis triens ſit; quamuis dura compoſitio fiat beſſis ex triente. beſſis vnciae octo ſunt,

*trientis) triens * quattuor.

BIBLIOTHECAE & apud Graecos, & apud Latinos tam librorum magnus per ſe numerus, quam locus ipſe, in quo libri collocati ſunt, appellantur.

Bidental dicebant quoddam templum, quod in eo bidentibus hoſtiis ſacrificaretur. Bidentes autem ſunt oues * duos dentes longiores ceteris habentes.

*hoſtiae

Bigenera dicuntur animalia ex diuerſo genere nata. vt leopardus ex leone & panthera; (cicur ſus * ex apro & ſcropha domeſtica; mulus ex equa & aſino.

*hibris)

Bignae geminae dicuntur, quia bis vna die natae ſunt.

Bilbit factum eſt a ſimilitudine ſonitus, qui fit in vaſe. Naeuius, Bilbit amphora, inquit.

Bilingues Brutates Ennius dixit, quod Brutij & Oſce, & Graece loqui ſoliti ſint. ſunt autem Italiae populi vicini Lucanis.

Billis apud Afros appellatur ſemen humanum humi profuſum.

Binomius, cui geminum eſt nomen, vt Numa Pompilius, Tullus Hoſtilius.

Biſeta porca dicitur, cuius a ceruice ſetae bifariam diuiduntur, cum iam eſſe incipit maior ſex menſium.

Bitienſes dicuntur, qui peregrinantur aſſidue.

BLANDICELLA verba blanda per deminutionem ſunt dicta.

Blaterare eſt ſtulte, & percupide loqui; quod a Graeco βλὰξ originem ducit. ſed & camelos, cum voces edunt, blaterare dicimus.

Blennos ſtultos eſſe Plautus indicat, qui ait: Stulti, ſtolidi, fatui, fungi, bardi, blenni, buccones.

Blitum genus oleris a ſaporis ſtupore appellatum eſſe ex Graeco putatur, quod ab his βλὰξ dicatur ſtupidus.

BOA * ſerpens eſt aquatilis; quem Graeci ὕδρον vocant. a qua icti obturgeſcunt. crurum quoque tumor viae labore collectus boa' appellatur. *Boua 'boua

Boare, id eſt clamare, a Graeco deſcendit βοάω.

Boarium forum Romae dicebatur; quod ibi venderentur boues.

Bocas genus piſcis. a boando, id eſt vocem emittendo appellatur.

Boiae, ideſt genus vinculorum, tam ligneae, quam ferreae dicuntur.

Boicus ager dicitur, qui fuit Boiorũ Gallorum. is autem eſt in Gallia citra Alpes, quae togata dicitur, in qua * ſunt Mediolanenſes. * quo)

Bombitatio * eſt ſonus apum. ab ipſo ſonitu dictus; ſicut mugitus boum, hinnitus equorum. * Bombizatio, vel Bombigatio

Bona, id eſt ſubſtãtia rerũ, dicta ſunt quod digna ſint bonis.

Botulus genus farciminis propter connexionem a bolis ſic appellatur.

Bouem bidentem a dentium numero dicunt appellari.

Bouinatur, conuiciatur.

BRACHIVM nos, Graeci βραχίον dicunt. quod deducitur a βραχὺ, id eſt breue: eo quod ab humeris ad manus breuiores * ſint, quam a coxis plantae. *breuiora)

Braſſica a praeſecando eſt dicta.

Breue a Graeco deſcendit, quod eſt βραχύ.

Bruma a breuitate dierum dicta.

* Brundam

Brundiſium quidam poetae breuitatis cauſa Brendam* dixerunt.

Brutianae parmae dicebantur ſcuta, quibus Brutiani ſunt vſi.

Brutiani dicebantur, qui officia ſeruitia magiſtratibus praeſtabant: eo quod hi primum ſe Hannibali tradiderant; & cum eo perſeuerauerunt, vſque dum recederet de Italia.

Brutum antiqui grauem dicebant.

BVBINARE eſt menſtruo mulierum ſanguine inquinari. Lucilius: Haec, inquit, te imbubinat, & contra te imbulbitat. Imbulbitare eſt pueili ſtercore inquinari. dictum ex fimo, quod Graeci appellant βόλβιτον.

* Bubeum- Bublinum)

Bubſeum *eſt genus quoddam vini.

Buccina quam nos appellamus, Graeci buchianon a ſimilitudine ſoni dicunt.

Bucephalus vocatus eſt equus Alexandri regis, propter quandam bubuli capitis ſimilitudinem.

Bucetum pecus de bubus dicimus.

Bulgas Galli ſacculos ſcorteos appellant.

Bulimam Graeci magnam famem dicunt, adſueti magnis, & amplis rebus praeponere BV, a magnitudine ſcilicet bouis. hinc eſt, quod grandes pueros bupaedas appellant; & mariſcam ficum, buſycon.

Bulla aurea inſigne erat puerorum praetextatorum, quae dependebat eis a pectore, vt ſignificaretur eam aetatem alterius regendam conſilio. dicta autem eſt a Graeco ſermone βουλή, quod conſilium dicitur Latine. vel quia eam partem corporis bulla contingat, id eſt pectus, in quo naturale manet conſilium.

Burranica potio appellatur lacte commixtum ſapa. a ruſo colore, quem burrum vocant.

Burranicum, genus vaſis.

Burrum dicebant antiqui, quod nunc dicimus rufum. vnde ruſtici burram appellant buculam, quae roſtrum habet rufum. pari modo rubens cibo ac potione ex prandio burrus appellatur.

Buſtum proprie dicitur locus, in quo mortuus eſt cōbuſtus, & ſe-

& ſepultus. diciturque buſtum quaſi bene vſtum. vbi vero combuſtus quis tantum modo, alibi vero eſt ſepultus, is locus ab vrendo vſtrina vocatur. ſed modo buſtum, eo, quod ſepelitur, ſepulchra vocamus.

Buteo genus auis, quae ex eo ſe alit, quod accipitri eripuit: vaſtitatiſque eſt cauſa his locis, quae intrauerit, vt bubo: a quo etiam appellatur buteo.

Buttubata, Naeuius pro nugatoriis poſuit, hoc eſt nullius dignationis.

CACVLA ſeruus militis. Plautus : Video caculam militarem. dicitur autem a Graeco κᾶλον, quod fuſtibus clauiſque ligneis ad tutelam dominorum armari ſoliti ſint.

Caculatum, ſeruitium.

Cadmea terra, quae in aes conijcitur, vt fiat orichalcum.

Caduca auſpicia dicunt, cum aliquid in templo excidit, veluti virga e manu.

Caduceatores legati pacem petentes. Cato: Caduceatori inquit, nemo homo nocet.

Caecultant, caecis proximi ſunt oculorũ acie obtuſa. Plautus : Num nam mihi oculi caecultant ? eſt ne hic noſter Hermio?

Caecultare eſt caecos imitari.

Caeculus condidit Praeneſte. Vnde putant Caecilios ortos, quorum erat nobilis familia apud Romanos. Alij appelatos eos dicũt a Caecade Troiano Aeneae comite.

Caecum vallum dicitur, in quo praeacuti pali terrae adfixi, herbis vel frondibus occuluntur.

†, καίνειν) Caedem putant ex Graeco dici, quod apud illos κταίνειν * ſignificat interficere.

* Cedere a cadendo) Caedere a caedendo * dictum.

Caeditiae tabernae in via Appia a domini nomine ſunt vocatae.

Caelaſſis, caelaueris.

Caeleſtia auguria vocant, cum fulminat, aut tonat.

Caelibem dictum exiſtimant, quod dignam caelo vitam agat.

Caella, quod ea caelentur, quae volumus eſſe occulta.

Caena apud antiquos dicebatur, quod nunc eſt prandium. Veſperna, quam nunc caenam appellamus.

Caenacula dicuntur, ad quae ſcalis aſcenditur.

Caerimoniarum cauſam alij ab oppido Caere dictam exiſtimant; alij a caritate dictam iudicant.

Caeſar, quod eſt cognomen Iuliorum, a caeſarie dictus eſt, quia ſcilicet cum caeſarie natus eſt.

Caeſariati, comati.

Caeſones appellantur ex vtero matris exſecti.

Caeſtus vocantur & ij, quibus pugiles dimicant. & genus quod-

quoddam muliebris orna tus.

Calaſis tunicae genus quod Graeci καλάσιριν dicunt. Alij dicunt nodum eſſe tunicae muliebris, quo connexa circa ceruicem tunica ſubmittitur.

Calathos Graeci, nos dicimus quaſillos.

Calatores dicebãtur ſerui, ἀπὸ τοῦ καλεῖν, quod eſt vocare: quia ſemper vocari poſſent ob neceſſitatem ſeruitutis.

Calbeos armillas dicebant, quibus triumphantes vtebantur, & quibus ob virtutem milites donabantur.

Calces ampullae plumbeae.

Calicata aedificia calce polita. Calicatis calce politis.

Calim antiqui dicebant pro clam; vt nis pro nobis; ſam pro ſuam; im pro eum.

Caliptra genus veſtimenti, quo capita operiebant.

Calix, quod in eo calidum bibitur: vel a Graeco κύλιξ.

Calones, calcei ex ligno facti. Calones militum ſerui, dicti, quia ligneas clauas gerebant, quae Graeci κᾶλα vocant. Is quoque qui huiuſmodi telo vtitur, clauator appellatur.

Calpar vinum nouum, quod ex dolio demitur ſacrificij cauſa ante, quam guſtetur. Ioui enim prius ſua vina libabant, quae appellabant feſta vinalia. Calpar genus vaſis fictilis.

Calpurnij a Calpo Numae regis filio ſunt oriundi.

Camara, & camuri boues a curuatione, ex Graeco καμπὴ dicuntur.

Camelis virginibus ſupplicare nupturae ſolitae erant.

Camenae muſae a carminibus ſunt dictae: vel quod canunt antiquorũ laudes: vel quod ſint caſtae mentis praeſides.

Camillus proprie appellatur puer ingenuus.

Cana dicunt Graeci, nos caniſtra, & per deminutionem caniſtella.

Canalicolae forenſes, homines pauperes dicti, quod circa canales fori conſiſterent.

Cancri dicebantur ab antiquis, qui nunc per deminutionem cancelli. ex quo genere ſunt calces, qui per deminutionem appellantur calculi.

Candelabrum dictum, quod in eo candelae figantur.

Canentas capitis ornamenta.

Canephora* mulier appellatur, quae fert canum, ideſt qua- * Canifera

lum,quod eſt ciſtae genus.

Canicae furfures de farre,a cibo canum vocatae.

Canitudinem pro canitie. Plautus: Stultus eſt aduerſus aetatem,& capitis canitudinem.

* Caměſem Cannenſem*curſorem Titinius pro piſtore dixit.

Canta pro cantata ponebant.

Cantherius hoc diſtat ab equo,quod maialis a verre,capus a gallo,veruex ab ariete.eſt enim cantherius equus,cui teſticuli amputantur.

Canturnus nomen loci.

Caperatũ rugoſũ,a cornuũ caprinorũ ſimilitudine dicitur.

Capidulum genus veſtimenti,quo caput tegebatur.

Capillatam vel capillarem arborem dicebant,in qua capillum tonſum ſuſpendebant.

Capis poculi genus dictum a capiendo.

Capita deorum appellabantur faſciculi facti de verbenis.

* Capita le Capital*facinus,quod capitis poena luitur.Capital,linteum quoddam,quo in ſacrificiis vtebantur.

* capite Capitalis lucus, vbi ſiquid violatum eſt, caput * violatoris expiatur.

Capitarium æs,quod capi poteſt.

* Campas) Cappas*marinos equos Graeci a flexione poſteriorum partium appellant.

Caprae dictae,quod omne virgultum carpant, ſiue a crepitu crurum.Vnde & crepas eas priſci dixerunt.

Capreoli vitium cincinni intorti,quia ad locum capiendum tendunt appellati.

Caprilia appellatur ager,qui vulgo ad Caprae paludes dici ſolet.

Capronae equorum iubae in frõtem deuexae, dictae quaſi a capite pronae.

Caprunculum vas fictile.

†κάμψας) Capſae a Graeco appellantur.Has illi κάμπτρας† dicunt.

Capſit, prehenderit.

Captus locus dicitur ad ſacrificandũ legitime conſtitutus.

Capuam in Campania quidam a Capy appellatam ferunt, quem a pede introrſus curuato nominatum antiqui, noſtri Falconem vocant:alij a planicie regionis.

Capulum & manubrium gladij vocatur ; & id, quo mortui efferuntur. vtrumque a capiendo dictum. ſane a capulo

ſic

fit capularis.
Caput ex Graeco, dictum quod illi interdum κάρα dicunt. * obiicientes
Carinantes, probra obiectantes. * a carina dicti, quae eſt infima pars nauis: ſic illi ſortis infimae.
Cariſſam * apud Lucilium vafram * ſignificat. * Capriſſam * vafrum
Carnificis loco habebatur is, qui ſe vulneraſſet, vt moreretur.
Caſa a cauatione dicta.
Caſaria, quae cuſtodit caſam.
Caſcum, antiquum.
Caſcus a coeundo dictus.
Caſinam fabulam Plautus inſcripſit ab ancillae nomine Caſina, quam amari a ſene introduxit.
Caſnar, ſenex Oſcorum lingua.
Caſſabundus crebro cadens.
Caſſia via a Caſſio ſtrata.
Caſſiculum, reticulum, a caſſibus per deminutionē dictum.
Caſſilam antiqui pro caſſide ponebant.
Caſta mola genus ſacrificij, quod Veſtales virgines faciebant.
Caſtrenſi corona donabatur, qui primus hoſtium caſtra pugnando introiſſet. cui inſigne erat ex auro vallum.
Caſus dicimus non modo ea, quae fortuito hominibus accidunt, ſed etiam vocabulorum formas, quia in aliam, atque aliam cadunt effigiem.
Catachreſin tropum nos abuſionem dicimus, cum alienis abutimur perinde, ac proprijs, cum propria deficiunt.
Catamitum pro Ganymede dixerunt, qui fuit Iouis concubinus.
Catampo genus eſt luſus.
Catax, claudus.
Catiſons, ex quo aqua Petronia in Tiberim fluit; dictus, quod in agro cuiuſdam fuerit Cati.
Catillatio graue opprobrium hominibus generoſis obijciebatur, ſiqui prouincias amicas populi Romani expoliaſſent.
Catillones * appellabant antiqui guloſos. * Catliones
Catones * appellantur portus in mari interiores arte & manu facti. * Cothones
Catularia porta Romae dicta eſt, quia non longe ab ea ad placandum caniculae ſidus frugibus inimicū rufae canes

immolabantur, vt fruges flauſcentes ad maturitatem perducerentur.

Catulinam carnem eſitauiſſe, hoc eſt comediſſe Romanos Plautus in Saturione refert.

Catulus genus quoddam vinculi, qui interdum canis appellatur.

* Caudetae.

Caudecae *ciſtellae ex iunco, a ſimilitudine equinae caudae factae.

Caudicariae naues ex tabulis craſſioribus factae.

* caue

Cauiares hoſtiae dicebantur, quod cauiae,* id eſt pars hoſtiae cauda tenus diceretur, & ponebatur in ſacrificio pro collegio pontificum quinto quoque anno.

Cauillatio eſt iocoſa calumniatio.

Cauillum, cauillatio, id eſt irriſio.

Cauitionem dicebant, quam modo dicimus cautionem.

Caulae a cauo dictae. antiquitus enim ante vſum tectorum oues in antris claudebantur.

* ex)

Cauum a chao dictum, & * eius inanitate.

CELERES antiqui dixerunt, quos nunc equites dicimus, a Celere interfectore Remi, qui initio a Romulo iis praepoſitus fuit, qui primitus electi fuerunt ex ſingulis curiis deni, ideoque omnino trecenti fuere.

* Caelibari

Celibari *haſta caput nubentis comebatur, quae in corpore gladiatoris ſtetiſſet abiecti, occiſique vt quemadmodum illa coniuncta fuerit cum corpore gladiatoris, ſic ipſa cum viro ſit. vel quia matronae Iunonis Curitis in tutela ſint, quae ita appellabatur a ferenda haſta, quae lingua Sabinorum curis dicitur. vel quod fortes viros genituras ominetur. vel quod nuptiali iure imperio viri ſubiicitur nubens: quia haſta ſumma armorum, & imperij eſt. quam ob cauſam viri fortes ea donantur, & captiui ſub eadem veneunt, quos Graeci δορυαλώτους καὶ δορυκτήτους vocant.

Celſus ex Graeco κέλης eques dictus.

* Caenina
* Caenite

Cenina * vrbs, quae fuit vicina Romae, a Cenite conditore appellata.

Cenſere nunc ſignificat putare; nunc ſuadere; nunc decernere.

Cenſio aeſtimatio. vnde cenſores. Cenſio haſtaria dicebatur, cum militi multae nomine ob delictum militare indice-

indicebatur,quod haſtas daret. Cenſionem facere dicebatur cenſor,cum multam equiti inrogabat.

Cenſores dicti,quod rem ſuam quiſque tanti aeſtimare ſolitus,ſit,quantum illi cenſuerint.

Cenſui cenſendo agri proprie appellantur,qui & emi,& venire* iure ciuili poſſunt. * vendi

Centaurion medicamentum a Chirone centauro inuentũ.

Centenariae caenae dicebantur, in quas lege Licinia non plus centuſſibus, praeter terra nata impendebatur:id eſt, centum aſſibus(qui erant breues nummi ex aere.)

Centenas pondo dicebant antiqui referentes ad libras.

Centumuiralia iudicia a centum viris ſunt dicta.Nam,cum eſſent Romae triginta & quinque tribus, (quae & curiae dictae ſunt,) terni ex ſingulis tribubus ſunt electi ad iudicandum, qui centumuiri appellati ſunt; & licet quinque amplius,quam centum fuerint, tamen quo facilius nominarentur,centumuiri ſunt dicti. Centumuiralia iudicia,quae centumuiri iudicabant.

Centuria in agris ſignificat ducenta iugera; in re militari centum homines.

Centuriata comitia (item curiata)dicebantur; quia populus Romanus per(centenas turmas* diuiſus erat. *centurias

Centuriatus ager in ducenta * iugera definitus. quia Romulus centenis ciuibus ducenta*iugera tribuit. *ducena *ducena

Centurionus antea,qui nunc Centurio; & curionus, & decurionus dicebantur.

Cercolopis * genus ſimiae, quae vltimam partem caudae villoſam habet. *Cercolopex)

Cercopa Graeci appellant lucrari vndique cupientem.quaſi κέρδωνα,quem nos quoque lucrionem vocamus.

Cereos Saturnalibus muneri dabant humiliores potentioribus; quia candelis pauperes, locupletes cereis vtebantur.

Cermalus locus in vrbe ſic nominatus.

Cernuus calciamenti genus.

Cerritus furioſus.

Cerrones*leues & inepti a cratibus dicti; quod Siculi aduerſus Athenienſes cratibus pro ſcutis * ſunt vſi, quas Graeci γέῤῥας appellant. * Congerrones) * pro ſtratis

Ceruaria ouis,quae pro cerua immolabatur.

Ceruus,quod κέρατα,id eſt cornua gerat, dictus.

Ceſpes eſt terra in modum lateris caeſa, cum herba, ſiue frutex reciſus & truncatus eſt.

*Ceſtillus Ceſticillus *appellatur circulus, quem ſuperponit capiti, qui aliquid eſt laturus in capite.

CHALCIDICVM genus aedificij, ab vrbe Chalcida dictum.

Chaos appellat Heſiodus confuſam quandam ab initio vnitatem hiantem, patentemq; in profundum, ex eo & χαίνειν Graeci, & nos hiare dicimus. Vnde Ianus detracta aſpiratione nominatur ideo,quod fuerit omnium primus, cui primo ſupplicabant velut parenti, & a quo rerum omnium factum putabant initium.

Chilo dicitur cognomento a magnitudine labrorum. Cilo ſine aſpiratione,cui frons eſt eminentior,ac dextra, ſiniſtraque velut reciſa videtur.

Choenica,menſurae genus.

Choragium, inſtrumentum ſcenarum.

* κίβος CIBVS appellatur ex Graeco,quod illi peram,in qua cibum recondunt, κιβώπιον*appellant.

Cicatricare,cicatricem inducere.

Ciccum membrana tenuis malorum punicorum.

Cicindela genus muſcarum,quod noctu lucet, videlicet a candore. Vnde etiam candelabra putantur appellata.

*Cucuma Cicuma*auis noctua.

Ciere,nominare.

Ciliũ eſt folliculus,quo oculus tegitur. vnde fit ſuperciliũ.

Cillibae, menſae rotundae.

Cimbri lingua Gallica latrones dicuntur.

Cimmerij dicuntur homines, qui frigoribus occupatas terras incolunt.quales fuerunt inter Baias, & Cumas in ea regione,in qua conuallis ſatis eminenti iugo circundata eſt; quae neque matutino, neque veſpertino tempore ſole contegitur.

Cincia locus Romae,vbi Cinciorum monumentum fuit.

Cincta flaminica veſte velata.

Cingulo noua nupta praecingebatur,quod vir in lecto ſoluebat,factum ex lana ouis:vt ſicut illa in glomos ſublata coniuncta inter ſe ſit,ſic vir ſuus ſecũ cinctus,vinctuſque eſſet. Hunc Herculaneo nodo vinctum vir ſoluit

imo-

ominis gratia: vt ſic ipſe felix ſit in ſuſcipiendis liberis, vt fuit Hercules, qui LXX liberos reliquit.

Cingulos appellabant homines, qui in his locis, vbi cingi ſolet, ſatis ſunt tenues.

Cinxiae Iunonis nomē ſanctum habebatur in nuptiis, quod initio coniugij ſolutio erat cinguli, quo noua nupta erat cincta.

Circanea* dicitur auis, quæ volans circuitum facit. *Circenda

Circites, circuli ex aere facti.

Circumluuium ius prædiorum.

Ciſpius mons in vrbe Eſquilinae regionis de nomine cuiuſdam hominis* dictus. *Ciſpij Anagnini.

Ciſterna dicta eſt, quod eis ineſt infra terram.

Citeria appellabatur effigies quaedam arguta, & loquax, ridiculi gratia, quae in pompa vehi ſolita ſit. Cato in M. Caecilium.* Quid ego cum illo diſſertem amplius, quem ego denique credo in pompa vectitatum ire ludis pro citeria, atque cum ſpectatoribus ſermocinaturum? *Coelium

Citimus, extremus. Vls enim facit vltra, vltimus: cis, citra, citimus.

Citior comparatiuum a cito. Plautus: Nullam ego rem citiorem apud homines eſſe, quam famam reor.

Citroſa veſtis appellata eſt a ſimilitudine citri.

Ciuicam coronam ciuis ſalutis ſuae cauſa ſeruatus in praelio dabat, quae erat ilignea frondem habens perennem.

CLACENDIX,* genus conchae. *Calcendix

Clam a clauibus dictum, quod his, quae caelare volumus, claudimus.

Claritudinem claritatem.

Claſſes clypeatas antiqui dixerunt, quos nunc exercitus vocamus.

Claſſici teſtes dicebantur, qui ſignandis teſtamentis adhibebantur.

Claſſis procincta, exercitus inſtructus.

Claua teli genus, qua Hercules vtebatur.

Clauata dicuntur aut veſtimenta clauis intertexta,* aut calciamenta clauis confixa. *intexta

Claudere & clauis ex Graeco deſcendit. cuius rei tutelam penes Portumnum eſſe putabant, qui clauim* manu tenere fingebatur, & deus putabatur eſſe portarum.* *clauem *portuum

Claudiana tonitrua appellabantur, quia Claudius Pulcher inſtituit, vt ludis poſt ſcenam collectus* lapidum ita fieret, vt veri tonitrus ſimilitudinem imitaretur. nam antea leues admodum, & parui ſonitus fie ant, cum claui & lapides in labrum aeneum coniicerentur.

* coniectu)

Clauim conſuetudo erat mulieribus donare ob ſignificandam partus facilitatem.

* περίοδον

Clauſula, quam Graeci κολοφῶνα* vocant, a breui concluſione eſt appellata.

Clauus annalis appellabatur, qui figebatur in parietibus ſacrarum aedium per annos ſingulos, vt per eos numerus colligeretur annorum.

Clientam pro cliente Plautus dixit.

* καικλίζειν

Clingere cingere a Graeco κλείειν * dici manifeſtum eſt.

Clitellae dicuntur non tantum eae, quibus ſarcinae colligatae mulis portantur, ſed etiam locus Romæ propter ſimilitudinem. & in via Flaminia loca quaedam deuexa ſubinde & accliua. eſt etiam tormenti genus eodem nomine appellatum.

Cliuia auſpicia dicebant, quae aliquid fieri prohibebant. omnia enim difficilia cliuia vocabant. vnde & cliui loca ardua.

Cloacae a conluendo dictae.

Cloacale flumen dixit Cato pro cloacarum omnium colluuie.

Cloacare, inquinare. vnde & cloacae dictae.

* Cloantho

Cloelia familia a Cloelio* Aeneae comite eſt appellata.

Cloeliae foſſae a Cloelio duce Albanorum dictae.

Clucidatum dulce, & ſuaue dicebatur.

Clumae folliculi ordei.

Clunaclum cultrum ſanguinarium dictum; vel quia clunes hoſtiarum diuidit; vel quia ad clunes dependet.

Clunas ſimias a clunibus tritis dictas exiſtimant.

Clunes maſculini. Plautus: Quaſi lupus ab armis valeo, clunes infractos fero.

Clutum Graeci κλυτὸν dicunt. Vnde accepta praepoſitione fit inclutus. IN enim ſaepe augendi cauſa adiicimus, vt inuocauit, inclamauit.

* Sabinorũ

Clypeum antiqui ob rotunditatem etiam corium bouis appellarunt, in quo foedus Gabiorum * cum Romanis

nis

nis fuerat adſcriptum.

Cnasonas,*acus,quibus mulieres ſcalpunt caput. *Cnaonas

Cnephoſum antiqui dicebant tenebricoſum. Graeci enim κνέφας appellant obſcurum.

Cocetum * genus edulij ex melle & papauere factum. *Coccetum

Coclacae* dicuntur lapides ex flumine rotundi ad coclearum ſimilitudinem. *Conchalacae

Coctiones dicti videntur a cunctatione,quod in emendis, vendendiſque mercibus tarde perueniant ad iuſti pretij finem. Itaque apud antiquos prima ſyllaba per V litteram ſcribebatur.

Coctum a cogendo dicitur,quia coquendo coartetur,* vt ad vtilitatem veſcendi perducatur. *cogendo coercetur

Cocula vaſa aenea coctionibus apta. alij cocula dicunt ligna minuta,quibus facile decoquantur obſonia.

Codeta ager, in quo frutices exiſtunt in modum codarum equinarum. Codeta appellatur ager trans Tiberim, quod in eo virgulta naſcuntur ad caudarum equinarum ſimilitudinem.

Coelius mons dictus eſt a Coele * quodam ex Etruria, qui Romulo auxilium aduerſus Sabinos praebuit; eo quod in eo domicilium habuit. *Coelio Vibenno

Coepiam futurũ tempus ab eo,quod eſt coepi.Cato : Coepiam ſeditioſa verba loqui.Inuenitur quoque apud maiores & infinitiui modi coepere.

Cogitatim aduerbialiter, pro cogitate.

Cogitatio dicta velut coagitatio, id eſt longa eiuſdem rei agitatio in eadem mora conſilij explicandi.

Cognitor eſt qui litem alterius ſuſcipit coram eo,cui datus eſt. procurator autem abſentis nomine auctor* fit. *actor

Cognitu facilia eadem ratione dicitur, qua dictu facilia, & perſpectu,& factu facilia.

Cognomines dicuntur,qui eiuſdem ſunt nominis.

Cohum lorum,quo temo buris cum iugo colligatur, a cohibendo dictum. Cohum poetae caelum dixerunt a chaos : ex quo putabant caelum eſſe formatum.

Coinquire,deputare.

Collus * quoque maſculine dixerunt. eſt enim genus tormenti e corio. *Coleus

Colluuiaris porcus dicitur, qui cibo permixto, & colluuione nutritur.

Colophon dixerunt, cum aliquid finitum ſignificaretur.

*Coleto Charete)

Coloſſus a Caleto * artifice, a quo formatus eſt, dictus. Fuit enim apud Rhodum inſulam ſtatua ſolis alta pedes centum & quinque.

Columnae dictae, quod culmina ſuſtineant.

Colurna haſtilia ex corno arbore facta.

Comedum bona ſua conſumentem antiqui dixerunt. Comedo comedonis, qui, vt ſupra, bona ſua conſumit.

Comiſſatio a vicis, quos Graeci κώμας dicunt, appellatur. in his enim habitabant prius, quam oppida conderentur. quibus in locis alij alios conuictus cauſa inuitabant.

*inſimul

Comitiales dies appellabant, cum in comitio conueniebāt. qui locus a coeundo, id eſt ſimul * veniendo dictus eſt.

*Commotacula

Commentacula * virgae, quas flamines portant pergentes ad ſacrificium, vt a ſe homines amoueant.

*ſacris

Commentaculum genus virgulae, qua in ſacrificiis * vtebantur.

Committere proprie eſt inſimul mittere. Nunc eo vtimur & pro facere, aut pro relinquere, aut pro incipere.

Commugento, conuocanto.

Comoedias conſtat appellari ex eo, quod initio in vicis iuuenes cantare ſoliti eſſent conuenientes.

Comoedice figuratum a comoedo. Plautus: Euge heus adſtitiſti & dulce, & comoedice.

Comparſit Terentius pro compeſcuit poſuit.

Compaſcuus ager, relictus ad paſcendum communiter vicinis.

Comperce pro compeſce dixerunt antiqui.

Compernes nominantur homines genibus plus iuſto coniunctis.

Compeſcere eſt velut in eodem paſcuo continere.

Compeſcere lucum, eſt lucum ſuis finibus cohibere.

Compilare eſt cogere, & in vnum condere.

Compitalia feſta, quae in compitis peragebant.

Compluriens a compluribus ſignificat ſaepe. Cato: Contumelias mihi dixiſti compluriens.

Compraedes eiuſdem rei populo ſponſores.

Comptus, id eſt ornatus, a Graeco deſcendit, apud quos

κομεῖν

κομᾶν dicitur comere.& κόσμιος, quod* apud nos comis. *qui
& comae dicuntur capilli cum aliqua cura compoſiti.

Conauditum, coauditum: ſicut conanguſtatum* dicitur. * conagulatum

Conceptiuae feriae feſta dicebantur, quae incertis diebus ſeruabantur quotannis, vt ſementinae, *compitaliciae. *ſementiuae

Conciliabulum dicitur locus, vbi in concilium conuenitur.

Conciliatrix dicitur, quae viris conciliat vxores, & vxoribus viros.

Concilium dicitur a populi conſenſu. ſiue concilium dicitur a concalando, id eſt vocando. * *conuocãdo

Concinnare eſt ante componere. Concinere * enim conuenire eſt. * Conclere)

Concio conuentus dicta, quaſi conuocatio. Concio ſignificat conuentum, non tamen alium, quam eum, qui a magiſtratu, vel a ſacerdote publico per praeconem conuocatur. Concionem antiqui maſculino genere poſuere.

Concipilauiſti dictũ a Naeuio pro corripuiſti, & inuolaſti.

Conclauatae dicebantur, quae ſub eadem erant claue.

Conclauia dicuntur loca, quae vna claue * clauduntur. *claui

Condere, componere. Condere proprie eſt in vnum, & in interiorem locum dare ad cuſtodiam faciliorem. quod verbum nunc ſignificat conſcribere: nunc facere: nunc componere, & inſtruere.

Condicere eſt dicendo denuntiare.

Condictio in diem certũ eius rei, quae agitur, denuntiatio.

Condictum eſt, quod in communi eſt dictum.

Condulus *anulus. Condalium ſimiliter anuli genus. *Condalus

Confecerunt, vna fecerunt.

Confeta ſus dicebatur, quae cum omni fetu adhibebatur ad ſacrificium.

Conflages loca dicuntur, in quae vndiq; confluunt * venti. * conſligunt

Confoeduſti, foedere coniuncti.

Confugelam antiqui confugium dicebant.

Congruere dictum eſt a gruibus, (quae non ſe ſegregant,* ſiue cum volant, ſiue cum paſcuntur. *quia non fere ſegregantur)

Conicctor, interpres ſomniorum.

Conitum * genus libaminis, quod farina conſperſa faciebant. Conitum * Afranius pro ornatu & excultu poſuit. *Conſtus, vel comitus, vel compitũ, vel contũ. *Con.ptum, cultu

Coniuola, occulta. * *oſcula

Conlatia oppidum fuit prope Romam, eo quod ibi opes aliarum ciuitatum fuerint conlatae. a qua porta Romae Conlatina dicta eſt.

Conlatiuum ſacrificium dicitur, quod ex conlatione offertur.

Conlatiuum ventrem magnum, & turgidum dixit Plautus, quia in eum omnia edulia congeruntur.

Conlucare dicebant, cum profanae ſiluae rami deciderentur officientes lumini.

Conquirere, coercere.

Conregione, e regione.

Conruſpari, conquirere. Plautus: Conruſpare tua conſilia in pectore.

Conſcripti dicebantur, qui ex equeſtri ordine patribus adſcribebantur, vt numerus Senatorum expleretur.

Conſentia ſacra, quae ex multorum conſenſu ſunt ſtatuta.

Conſiderare a contemplatione ſiderum videtur appellari.

Conſilium vel a conſulendo dicitur, vel quod in vnam ſententiam plurium mentes conſiliant,* & conueniant. ſed a ſilentio credibilius dictum putatur, quo maxime inuenitur.

* conſideāt)

Conſiluere Ennius pro conticuere poſuit.

Conſiptum apud Ennium pro conſeptum reperitur.* Conſiptum clauis praefixum.

* inuenitur.

Conſponſor, coniurator.

Conſponſos antiqui dicebant fide mutua colligatos.

Conſternatio, quae eſt concitatio quaedam ſubita ex aliquo metu; a ſternutamento* deducta eſt; quod eo * toto concutimur corpore.

* ſternata mente

* eó quod

Conſtitutus hominum a conſiſtentium multitudine appellatur.

Conſualia ludi dicebantur, quos in honorem Conſi faciebant; quem deum conſilij putabant.

Conſuetionem Plautus pro conſuetudine dixit.

Conſulas antiqui ponebant, non tantum pro conſilium petas, & perconteris; ſed etiam pro iudices, & ſtatuas.

Contagionem eſſe dicendum, non contagium.

Contemplari dictum eſt a templo; id eſt loco, qui ab omni parte aſpici, vel ex quo omnis pars videri poteſt, quem antiqui templum nominabant.

Conteſtari

Conteſtari eſt, cum vterque reus dicit, Teſtes eſtote. Conteſtari litem dicuntur duo, aut plures aduerſarij, quod ordinato iudicio vtraq; pars dicere ſolet, Teſtes eſtote.

Contignum fruſtum carnis cum ſeptem coſtis demptum.

Contrarium aes, graue aes.

Contubernales dicuntur a tabernis, quæ fiebãt ex tabulis. vnde & tabernacula dicta ſunt, licet (ex tentoriis, &* ex pellibus fiant. *tentoria)

Contubernium dicitur contubernalium habitatio.

Contuoli * oculi ſunt in anguſtum coacti conniuentibus palpebris. * Conculi

Conuallis eſt planities ex omni parte comprehenſa montibus, collibuſue. Vallis duobus lateribus incluſa planities. Vallis deminutiuum vallicula facit.

Conuentae* conditio dicebatur, cum primus ſermo de nuptiis, & earum conditione habebatur. * Conuenta, vel Conuẽtio

Conuentus quattuor modis intelligitur. Vno, cum quemlibet hominem ab aliquo conuentum eſſe dicimus; Altero, cum ſignificatur multitudo ex compluribus generibus hominum contracta in vnum locum; Tertio, cum a magiſtratibus iudicij cauſa populus cõgregatur; Quarto, cum aliquem in locum frequentia hominum ſupplicationis, aut gratulationis cauſa colligitur.

Conuexum eſt ex omni parte declinatum, qualis eſt natura caeli, quod ex omni parte ad terrã verſus declinatũ eſt.

Conuicium a vicis, in quibus prius *habitatum eſt, videtur dictum; vel immutata littera quaſi conuocium. * primum

Conuoti, iiſdem votis obligati.

Copona taberna a copiis * dicta. * cupis)

Coquitare pro coctitare, id eſt frequenter coquere, Plautus poſuit.

Coquum & piſtorem apud antiquos eundem fuiſſe accepimus. Naeuius, Coquus, inquit, edit Neptunum, Venerem, Cererem. ſignificat per Cererem panem, per Neptunum piſces, per Venerem holera.

Corbitae dicuntur naues onerariae: quod in malo earum ſummo pro ſigno corbes ſolerent ſuſpendi.

Coreulum a corde dicebãt antiqui ſolertem, & acutum.* * cautum.
Plautus in Caſina: Ego ſum liber Meum coreulum melliculum, verculum.

Corda frumenta, quae ſero matureſcunt, vt fenū cordum.

Corgo apud antiquos pro aduerbio, quod eſt profecto, ponebatur.

Corinthienſes ex eo dici coeperunt, ex quo coloni Corinthum ſunt deducti, qui antea Corinthij ſunt dicti. quam conſuetudinem ſeruamus etiam, cum Romanenſes, & Hiſpanienſes, & Sicilienſes negotiatores dicimus, qui in alienis ciuitatibus negotiantur.

Corius apud antiquos maſculino genere dicebatur. Plautus: Iam tibi tuis meritis craſſus corius redditus eſt. Pari modo diuerſo genere dicebant, haec ludus,* haec metus, haec amnis, hic frons.*

* lucus

* fons

Corniſcarum diuarum locus erat trans Tiberim cornicibus dicatus, quod in Iunonis tutela eſſe putabantur.

Cornua Liberi patris ſimulachro adijciuntur, quē inuentorē vini dicunt: eo quod homines nimio vinó truces fiūt.*

* fiant, vt belluae

Corolla deminutiuū eſt a corona. corollā noua nupta deflo ribus, verbenis, herbiſq; a ſe lectis ſub amiculo ferebat.

Corona, cum videatur a choro dici, caret tamen aſpiratione. ſiue coronae dicuntur, quod cohonorent eos, quibus imponuntur.

Corpulentis Ennius pro magnis dixit. nos corpulentum dicimus, corporis obeſi hominem.

Coſſi ab antiquis dicebantur natura rugoſi corporis homines, a ſimilitudine vermium ligno editorum, qui coſſi appellantur.

Cotiliae *lacus appellatur, quod in eo eſt inſula Cotilia nominata a Graecis.

* Cutillae

Coturnium vas, quo in ſacrificiis vinum fundebatur.

Coturnix appellatur a ſono vocis.

C R A C E N T E S graciles. Ennius: Succincti gladiis media regione cracentes.

Craticulum a Graeco κρατίον† deducitur.

† κρατά- νιον ἢ κρα- τάγμα

Crebriſuro apud Ennium ſignificat vallum crebris ſuris, id eſt palis, munitum.

Creduas, credas. Plautus: Ipſus nec amat, nec tu creduas.

Creperum, dubium. vnde increpitare dicimus, quia male dicta fere incerta, & dubia ſunt.

Crepidines, ſaxa prominentia.

Crepitulum* ornamentum capitis. id enim in capitis motu crepitum

* Crepiculū

crepitum facit.

Crepos Romani lupercos dicebãt a crepitu pellicularum, quem faciunt verberantes. Mos enim erat Romanis in lupercalibus nudos diſcurrere, & pellibus obuias quaſque feminas ferire.

Creterre vocabulum trahitur a cratere, quod vas eſt vini.

Creui modo ſignificat hereditatem adij: modo maior aetate, vel cenſu ſum: modo iudicaui: modo diuiſi. quae omnia a duobus verbis creſco, & cerno veniunt: cuius vnius origo ex Græco trahitur, quod illi κραίνειν dicunt perficere.

Crines a diſcretione dicti, quam Græci κρίσιν † appellant. nam iidem eos κειρίδας vocant. † διάκρισιν

Crocatio, coruorum vocis appellatio.

Crocotilum valde exile. Plautus: Extortis talis cum crocotilis cruſculis.

Crocotinum genus operis piſtorij.

Crucium, quod cruciat. Vnde Lucilius vinum inſuaue crucium dixit.

Crumina ſacculi genus. Plautus: Dij bene vortant. tene, tene, crumina minuerint triginta minae.

Cruſculum deminutiuum a crure.

Cruſtariae tabernae a vaſis potoriis cruſtatis dictae.

Cruſtumina * tribus a Tuſcorum vrbe Cruſtumena dicta. *Cruſtumerina

CVBAM * Sabini vocant eam, quam militares lecticam. vnde videtur deriuatum eſſe cubiculum. *Cruſtumeria *Cumbam

Cubans auſpicatur, qui in lecto quaerit augurium.

Culcita, quod tomento inculcatur, appellata.

Culigna vas potorium. Cato, Culignam, inquit, in foeno Graeco ponito, vt bene oleat. Culigna vas vinarium a Graeco dicta, quam illi dicunt κύλικα.

Culina vocatur locus, in quo epulae in funere cõburuntur.

Culiola cortices nucum viridium, dicta a ſimilitudine culeorum, quibus vinum ſiue oleum continetur.

Culticula * fuſticulus quidem ligneus in ſacris dicebatur. *Culcitula

Cumalter ſignificat cum altero, * dictum ab antiquis ita breuitatis cauſa, vt ſodes pro ſi audes, ſcilicet pro ſcias licet, ſis pro ſi vis. *aliter)

Cumeram vocabant antiqui vas quoddam, quod opertũ in nuptiis ferebãt, in quo erant nubẽtis vtenſila, quod &

camillum dicebant, eo quod ſacrorum miniſtrum κάμιλλον appellabant.

Cumerum vas nuptiale a ſimilitudine cumerarum, quae fiunt palmeae vel ſparteae ad vſum popularem, ſic appellatum.

*eſt Cum imperio eſſe * dicebatur apud antiquos, cui nominatim a populo dabatur imperium.

Cum populo agere, hoc eſt populum ad concilium, aut comitia vocare.

*eſt Cum poteſtate eſſe * dicebatur de eo, qui a populo alicui negotio praeficiebatur.

Cuncti ſignificat quidem omnes, ſed coniuncti & congregati; at vero omnes etiam ſi diuerſis locis ſint.

Cuniculum, id eſt foramen ſub terra occultum, aut ab animali, quod ſimile eſt lepori, appellatur, quod ſubterfoſſa terra latere eſt ſolitum; aut a cuneorum ſimilitudine, qui omnem materiam intrant findentes.

Cunire eſt ſtercus facere. vnde & inquinare.

*ſciphos Cupes, & cupedia antiqui lautiores cibos * nominabant. inde macellum forum cupedinis appellabant. Cupedia autem a cupiditate ſunt dicta. vel, ſicut Varro vult, quod ibi fuerit Cupedinis equitis domus, qui fuerat ob latrocinium damnatus.

Cupreſſi mortuorum domibus ponebantur ideo, quia huius generis arbor exciſa non renaſcitur; ſicut ex mortuo nihil iam eſt ſperandum. quam ob cauſam in tutela Ditis patris eſſe putabatur.

*coreda Cura dicta eſt, quaſi cor edat; * vel quia cor vrat.

Curatores dicuntur, qui pupillis loco tutorum dantur. ſiue illi, qui rei frumentariae, agriſve diuidundis praepoſiti ſunt.

Curia, locus eſt, vbi publicas curas gerebant. Calabra curia dicebatur, vbi tantum ratio ſacrorum gerebatur. Curiae etiam nominantur, in quibus vniuſcuiuſque partis populi Romani quid geritur. * quales ſunt eae, in quas Romulus populum diſtribuit numero triginta. (quibus poſtea additae ſunt quinque:) vt in ſua quiſque curia ſacra publica faceret, feriasque obſeruaret. hisque curijs ſingulis nomina Curiarum virginum impoſita eſſe dicuntur, quas virgines quondã Romani de Sabinis rapuerũt. *digeritur

Curia-

Curiales eiuſdem curiae, vt tribules, & municipes. Curiales flamines curiarum ſacerdotes. Curiales menſae, in quibus immolabatur Iunoni, quae Curis eſt appellata.

Curiata comitia a curijs appellata.

Curij * fana a Curio * dicta. quia eo loco domum habuerat. * Curiati * Curiatio

Curionem agnum Plautus pro macro dixit, quaſi cura macruiſſet.

Curionia ſacra, quae in curiis fiebant.

Curionium aes dicebatur, quod dabatur curioni ob ſacerdotium curionatus.

Curis eſt Sabine haſta. Vnde Romulus Quirinus, quia eam ferebat, eſt dictus; & Romani a Quirino Quirites dicuntur. Quidam eum dictum putant a Curibus, quae fuit vrbs opulentiſſima Sabinorum.

Curitim Iunonem appellabant, quia eandem ferre haſtam putabant.

Curriculo pro curſim ponebant. Plautus, Licet, inquit, vos abire curriculo.

Curriculus deminutiuum eſt a curru.*

Curtij locus appellatur a Curtio, qui eo loco in profundiſſimum ſe ob ſalutem populi Romani proiecit hiatum.

Curules equi quadrigales. Curules magiſtratus appellati ſunt, quia curru vehebantur.

Cuſſilirem pro ignauo dicebant antiqui.

Cuſtodelam dicebant antiqui, quam nunc dicimus cuſtodiam.

Cuſtoditio eſt opera ad cuſtodiendum quid ſumpta.

Cutis Graecam habet originem. hanc enim illi κύτος dicunt.

CYBELE * mater, quam dicebant magnam, ita appellabatur, quod ageret homines in furorem, quod Graeci κύβιβαν † dicunt. Cybele vero eadem dicta a loco, qui eſt in Phrygia. * Cybebe) † βίβηλον κυβήβειν) κύβικος.)

Cybium dictum, quia eius medium aeque patet in omnes partes, quod genus a geometris κῦβον dicitur. Vnde etiam teſſellae quadratę κῦβοι. Hinc & κύβιον genus piſcis, quia piſcantes id genus piſcium velut alcam ludant.

Cyllenius Mercurius dictus, quod omnem rem ſermo ſine manibus conficiat, quibus partibus corporis, qui carent, κυλλοὶ vocantur: ideoque quadratum eum fingunt. Alij

volunt ſic appellatum; quod in Cyllenia via ſit nutritus. Alij quod in monte Arcadiae Cyllene. Alij quod a Cyllene ſit nympha educatus.

Cymbam Graeci appellant κύμβην.

Cymbium poculi genus a ſimilitudine nauis, quae dicitur cymba, appellatum.

Cynthius Apollo a Cyntho Deli monte vocatus.

Cypariſſae appellantur acies quaedam igneae, quae noctu apparere ſolent ad ſimilitudinem cupreſſi.

Cypariſſiae dicuntur ignes prodigioſi a ſimilitudine cypreſſorum.

Cypria Venus, quod ei primum in Cypro inſula templum ſit conſtitutum. vel quia parientibus praeſideat, quod Graece κύειν parere ſit.

Cyprio boui merendam, Ennius ſotadico verſu cum dixit, ſignificat id, quod ſolet fieri in inſula Cypro, in qua boues humano ſtercore paſcuntur. Idem cum dicit, Propter ſtagna, vbi lanigerũ genus piſcibus paſcitur; eſſe paludem demonſtrat, in qua naſcuntur piſces ſimiles ranunculis, quos oues conſectatae edunt.

Cytherea, Venus ab vrbe Cythera, in quam primum deuecta eſſe dicitur concha, cum in mari eſſet concepta.

DACRIMAS pro lacrimas Liuius ſaepe poſuit, nimirum, quod Graeci appellant δάκρυα. Item dautia, quae lautia dicimus,& dantur legatis hoſpitij gratia.

Daedalam a varietate rerum, artificiorumque dictam eſſe apud Lucretium terram, apud Ennium Mineruam, apud Virgilium Circé, facile eſt intelligere: cum Graece δαιδάλλειν ſignificet variare.

Dagnades ſunt auium genus, quas Aegyptij inter potandum cum coronis deuincire ſoliti ſunt, quae vellicando, morſicandoque & canturiendo * aſſidue non patiuntur dormire potantes. * compitando)

Daliuum ſupinum ait eſſe Aurelius, Aelius ſtultum. Oſcorum quoque lingua ſignificat inſanum. Santra vero dici putat ipſum, quem Graeci δείλαιον, id eſt propter cuius fatuitatem quis miſereri debeat.

Damium ſacrificium, quod fiebat in operto in honorem Bonae deae, dictum a contrarietate, quod minime eſſet δημόσιον, id eſt publicum. dea quoque ipſa Δαμία, & ſacerdos eius δαμιας * appellabatur. * Damiatrix

Daniſtae, feneratores.

Danunt, dant.

Daps apud antiquos dicebatur res diuina, quae fiebat aut hiberna ſemente, aut verna. quod vocabulum ex Graeco deducitur, apud quos id genus epularum δαὶς dicitur. Itaque & daptice ſe acceptos antiqui dicebant, ſignificantes magnifice. & dapticum negotium amplum, ac magnificum.

Daſi, dari.

Daunia Appulia appellatur a Dauno Illyricae gentis claro viro, qui eam propter domeſticam ſeditionem excedens patria, occupauit.

DEACTIO, peractio.

Deblacterare eſt ſtulte loqui. Nam Graeci βλάκας ſtultos appellant.

Decalicatum calce litum.

Decermina dicuntur, quae decerpuntur purgandi cauſa.

Decima quaeque veteres diis ſuis offerebant.

Decores togae detritae.

Decrepitus eſt deſperatus crepera iam vita: vt crepuſculum

extremum dici tempus. Siue decrepitus dictus, quia propter ſenectutem nec mouere ſe, nec vllum facere poteſt crepitum.

Decultarunt, valde occultarunt.

Decumana oua dicuntur, & decumani fluctus, quia ſunt magna. nam & ouum decimum maius naſcitur, & fluctus decimus fieri maximus dicitur.

Decumanus appellatur limes, qui fit ab ortu ſolis ad occaſum. Alter ex tranſuerſo currens appellatur cardo.

Decures, decuriones.

Decuriones appellantur, qui denis equitibus præſunt.

Dedita intelligitur valde data.

* Deformicatum

Defomitatum * a fomitibus ſuccisum, quibus confoueri erat ſolitum.

Defrenſam detritam, atque detonſam.

Defrui dicebant antiqui, vt deamare, deperire: ſignificantes omnem fructum percipere.

* Degerere

* Degumare

Degere * antiqui poſuerunt pro expectare.

Degunere * deguſtare.

Deinceps qui deinde cepit: vt princeps, qui primum cepit.

Deincipem antiqui dicebant proxime quenque captum, vt principem primum captum.

Deinde compoſitum eſt ex praepoſitione, & loci ſignificatione: vt exinde, perinde, proinde, ſubinde; quae item tempus ſignificant.

Delapidata, lapide ſtrata.

Deliberare a libella, qua quid perpenditur, dictum.

Delibrare aquam ſulco deriuare.

Delicare ponebant pro dedicare.

Delicata dicebant diis conſecrata, quae nunc dedicata. Vnde adhuc manet delicatus, quaſi luſui dicatus. Dedicare autem proprie eſt dicendo deferre.

* faſtigium

Delicia eſt tignum quod a culmine ad tegulas angulares infimas verſus faſtigatum * collocatur, vnde tectum deliciatum, & tegulae deliciares.

Delinquere eſt prætermittere, quod non oportet praeteriri. Hinc deliquia & delicta.

* deliquãdo

* deliquatur

Deliquium ſolis a delinquẽdo * dictum, quod delinquat * in curſu ſuo.

Deliquum apud Plautum ſignificat minus.

Delu-

Delubrum dicebant fuſtem delibratum,hoc eſt decorticatum, quem venerabantur pro deo.

Deluit,ſoluit. a Gracco διαλύειν.

Demagis pro minus antiqui dicebant.

Deminutus capite appellatur, qui ciuitate mutatus eſt: & ex alia familia in aliã adoptatus:& qui liber alteri mancipio datus eſt:& qui in hoſtiũ poteſtate venit: & cui aqua, igniq; interdictum eſt.

Demoe† apud Atticos ſunt,vt apud nos pagi. †Δῆμοι

Demum quod ſignificat poſt,apud Liuium demus legitur. Alij demum pro duntaxat poſuerunt.

Denariae caerimoniae dicebantur, & tricenariae, quibus ſacra adituris decem continuis rebus*vel triginta certis quibuſdam rebus carendum erat. *diebus)

Denicales*feriae colebantur,cũ hominis mortui cauſa familia purgabatur.Graeci enim νέκυν mortuum dicunt. *Denecales)

Decorata,perorata.

Depeculatus a pecore dicitur, qui enim populum fraudat, peculatus poena tenetur.

Deperire ſignificat valde perire.

Depoſitum perfectum, quia omnes perfectiones antiqui poſitiones appellabant.

Depontani ſenes appellabantur, qui ſexagenarij de ponte deiiciebantur.

Deprehenſa dicitur genus militaris animaduerſionis caſtigatione maior,ignominia minor.

Depubem porcum lactãtem, qui prohibitus ſit pubes fieri.

Depuuere,caedere. Lucilius: palmiſq; miſellam Depuuit me. id eſt, verberauit me. quod ipſum ex Graeco eſt παίειν.

Δέρρεις Graeci appellant pelles nauticas, quas nos vocamus ſegeſtria.

Derogare proprie eſt,cum quid ex lege vetere, quo minus fiat,ſancitur lege noua:derogare ergo detrahere eſt.

Deſiderare,& conſiderare a ſideribus dici certum eſt.

Deſiuare*deſinere. *Deſuare

Deſpretus,valde ſpretus.

Deteriae porcae,id eſt macilentae.

Detractare eſt male tractare.

Detudes eſſe detunſos*deminutos. *detonſes

Deuerſus dicebant deorſum verſus.

Deuitare, valde vitare.

Deus dictus eſt, quod ei nihil deſit: vel quia omnia commoda hominibus dat: ſiue a Graeco δέος, quod ſignificat metum; eo quod hominibus metus ſit. ſed magis conſtat id vocabulum ex Graeco θεὸς eſſe dictum aſpiratione dempta. qui mos antiquis noſtris frequens erat.

Dextans dicitur, quia aſſi deeſt ſextans, quemadmodum duodeuiginti & deunx.

Dextimum & ſiniſtimum antiqui dixerunt.

Dextra auſpicia, proſpera.

Dextrarum tibiarum genus eſt, quae dextra tenentur.

DIABATHRA genus ſolearum Graecanicarum.

Dianius locus Dianae ſacratus.

*dicam — Dicaſſit, dixerit.

Dice pro dic * antiqui poſuere.

Dicaearchia) — Dicearchia * vocabatur, quae nunc Puteoli; quod ea ciuitas quondam iuſtiſſime regebatur.

Dici mos erat Romanis in omnibus ſacrificiis, precibuſq; POPVLO ROMANO, QVIRITIBVSQ. quod eſt Curenſibus quae ciuitas Sabinorum potentiſſima fuit.

Dictynna Diana, quam eſſe lunam putabant, dicta quod fulgore ſuo noctu omnia oſtendat.

Dierectum dicebant per antiphraſin, volentes ſignificare malum diem.

Dies dictus, quod diuini ſit operis, ſiue ab Ioue eius, vt putabant, rectore, qui Graece Δία appellatur. ſiue quod aer diurnus dehiſcat in candorem.

Diffarreatio genus erat ſacrificij, quod inter virum, & mulierem fiebat diſſolutio. dicta diffarreatio, quia fiebat farreo libo adhibito.

*Denotant — Dignorant * ſigna imponunt, vt fieri ſolet in pecoribus.

*laniena) — Dilaniare eſt diſcindere, & quaſi lanam trahere. vnde lacinia * & lanius dicitur, qui pecus diſcindit.

Dilectus militum, & is, qui ſignificatur amatus, a legendo dicti ſunt.

Diobolares meretrices dicuntur, quae duobus obolis ducuntur.

Diomedea inſula in qua Diomedes ſepultus eſt excedens Italia.

Diomedis campi in Appulia appellantur, qui ei in diuiſione regni, quam cum Dauno fecit, ceſſerunt.

Diox, genus piſcis frequens in ponto.

Dirigere apud Plautum inuenitur pro diſcedere.

Dirunciunt, depurgant.

Dirus, dei ira natus.

Dirutum aere militem dicebant antiqui, cui ſtipendium ignominiae cauſa non erat datum: quod aes diruebatur in fiſcum, non in militis ſacculum.

Diſertim pro diſerte dixerunt antiqui.

Diſertiones, diuiſiones patrimoniorum inter conſortes.

Diſertus a diſſerendo dictus.

Diſpenſatores dicti, qui aes penſantes expendebant, non adnumerabant. hinc deducuntur expenſa, ſiue diſpenſata, vel compenſata: item compendium, diſpendium aſſipondium, dupondium.

Diſpeſcere eſt proprie pecus a paſtione deducere, vt compeſcere vna paſcere, & in vno loco continere.

Diſſulcus porcus dicitur, cum in ceruice ſetas diuidit.

Diſtiſum, & pertiſum dicebant, quod nunc diſteſum, & perteſum.

Diuidiam, diſcordiam.

Diuidicula antiqui dicebãt, quae nunc ſunt caſtella, ex quibus a riuo communi aquam quiſq; in ſuum fundũ ducit.

Dium antiqui ex Graeco appellabant, vt a deo ortum, & diurnum ſub caelo lumen ἀπὸ τοῦ Διός. Vnde adhuc ſub dio fieri dicimus, quod non ſit ſub tecto; & interdiu, cui contrarium eſt noctu. Dium, quod ſub caelo eſt extra tectũ, ab Ioue dicebatur. & Dialis flamen, & Dius heroum aliquis ab Ioue genus ducens. Diũ fulgur appellabant diurnum, quod putabant Iouis, vt nocturnum Summani.

DOLI vocabulo nunc tantum in malis vtimur: apud antiquos autẽ etiam in bonis rebus vtebãtur. vnde adhuc dicimus Sine dolo malo; nimirũ, quia ſolebat dici & bonus.

Doliola. locus in vrbe ſic vocatus, quia inuadentibus Gallis Senonibus vrbem, ſacra in eodem loco doliolis *repoſita fuerũt. qua de cauſa in eodem loco ne deſpuere quidem alicui licebat.

*doliis quibus

Domus a Graeco venit δόμος.

Donaticae coronae dictae, quod his victores in ludis do-

nabantur, quae poſtea magnificentiae cauſa inſtitutae ſunt ſuper modum aptarum capitibus, quali amplitudine fiunt cum lares ornantur.

Donum ex Graeco eſt, quod illi vocant δῶρον.

Dorſum dictũ, quod pars ea corporis deuexa ſit deorſum.

Dotem manifeſtum eſt ex Graeco eſſe. nam διδόναι dicitur apud eos dare.

D R A C O N E S dicti ἀπὸ τοῦ δρακεῖν, quod eſt videre. clariſſimam enim dicuntur habere oculorum aciem. qua ex cauſa incubantes eós theſauris cuſtodiae cauſa finxerũt antiqui. Ideoq; Æſculapio adtribuuntur; quod vigilantiſſimi generis putantur. quae res medicinae maxime neceſſaria eſt.

D V E N V S apud antiquos dicebatur, qui nũc dominus.

Dubiat, Dubitat.

Duco, cum pro puto ponimus, ex Graeco deducitur, quod illi dicunt δοκῶ.

Duellum, bellum. videlicet quod duabus partibus de victoria contendentibus dimicatur. Inde & perduellis, * qui pertinaciter retinet bellum.

*perduellio

Duicenſus dicebatur cum altero, id eſt cum filio, cenſus.

Duidens hoſtia bidens.

Duis duas habet ſignificationes. nam & pro dis * ponebatur, & pro dederis.

*bis)

Dumecta antiqui, quaſi dumiceta appellabant, quae nos dumeta.

Dumoſa, frondoſa.

Duodeuiginti dicendi conſuetudinem a Graecis traxiſſe videmus, qui ſic enunciant δυοξείκοσι. †

† δυοιν δεί κοσιν, & ἐνος δείκοσιν.

Duonum, bonum.

Duplabis, duplicabis.

Duplionem antiqui dicebant, quod nos duplum. venit autem a Graeco διπλοῦν.

Duſinoſo in loco apud Liuium ſignificat dumoſum locum. antiqui enim interſerebant S litteram, & dicebant coſmittere pro committere, & caſmenae pro camenae.

E A M V S

EAmus ex Graeco ἴαμβοι.

Eapſe, eaipſa.

ECCERE iuſiurandum eſt, ac ſi dicatur per Cererem, vt aecaſtor, aedepol. alij eccere pro ecce poſitum accipiũt.

EDEATRE, qui praeſunt regiis epulis, dicti ἀπὸ τῶν ἐδεσμάτων.

Edecimata, electa.

Ederam flamini diali neque tangere, neque nominare fas erat: pro eo quod edera vincit ad quodcumque ſe applicat. Sed ne anulum quidem gerere ei licebat ſolidum, aut aliquem in ſe habere nodum.

EFFAFILATVM exertum, quod ſcilicet omnes exerto brachio ſint exfilati, id eſt extra veſtimentum filo contextum.

Effari, & effata a fando, quod ipſum ex Graeco φᾶσθαι. † — † άς φάτω.

Effata, elocuta.

EGENS velut exgens, cui ne gens quidem ſit reliqua.

Egeriae nymphae ſacrificabant praegnantes, quod eam putabant facile conceptam aluum * egerere. — *conceptũ

Egretus & adgretus ex Graeco ſunt ducta, a ſurgendo, & proficiſcendo. Vnde & Nyctegreſia, quaſi noctiſurgium.

EIVRATIO ſignificat id, quod deſideretur, non poſſe praeſtari. Plautus: eiurauit militiam.

ELACATENA, genus ſalſamenti, * quod appellatur vulgo malandrea. * — * calciamẽti — * melandria

Elaudare plus, quam nominare.

Elecebrae argentariae meretrices, ab eliciendo argento dictae.

Electabo, eliciam.

Elices ſulci aquarij, per quos aqua collecta educitur e liris.

Elinguem ſine lingua.

Elixa a liquore dicta.

Elucum ſignificat languidum, ac ſemiſomnum. vel vt alij volunt allucinatorem, & nugarum amatorem. ſiue halonem, id eſt heſterno vino languentem, quem ἄλυον vocitant Graeci.

auulſo Elumbem, euulſo lumbo.

E M pro eum ab eo, quod eſt is.

dominij Emancipati duobus modis intelliguntur, aut ij, qui ex patris iure exierunt; aut ij, qui aliorum fiunt dominij. quorum vtrumque fit mancipatione.

Emem, eundem.

Emere quod nunc eſt mercari, antiqui accipiebant pro ſumere.

Empanda, paganorum dea.

Emptiuum militem, mercenarium.

Emuſſitata, ad amuſſim facta.

E N D O I T I V M, initium.

Endoplorato, implorato, quod eſt cum queſtione inclamare. Implorare namque eſt cum fletu rogare, quod eſt proprie vapulantis.

incincti Endoprocinctu, in procinctu. ſignificat autem cum ex caſtris in praelium exitum eſt. procinctos quaſi praecinctos, atq; expeditos. nam apud antiquos togis incincti pugnaſſe dicuntur.

Ennam, etiam ne.

Enubro, inhibenti.

Enunquam, ecquando.

E P E V S nomen cuiuſdam fabri, qui equũ Dureum fecit.

Epicrocum genus amiculi croco tinctum, tenue, & perlucidum.

*Epalimma) Epilimma * genus viliſſimi vnguenti.

Epiſtylium trabs, quae ſuper columnas ponitur.

Epolonos dicebant antiqui, quos nunc epulones dicimus. Datum autem eſt his nomen, quod epulas indicendi Ioui, ceteriſque diis poteſtatem haberent.

Epulam antiqui etiam ſingulariter poſuere.

Epulares appellabantur, qui in quibuſdam ludis nocte epulabantur.

E Q V E S T R E aes, quod equiti dabatur.

Equiria ludi, quos Romulus Marti inſtituit per equorum curſum, qui in campo Martio exercebantur.

Equirine, iuſiurandum per Quirinum.

Equo vehi flamini diali non licebat, ne ſi longius digrederetur, ſacra neglegerentur.

*equum publicum) Equitare antiqui dicebant equum publicum * merere.

Equus

Equus Marti immolabatur, quod per eius effigiem Troiani capti ſint: vel quod eo genere animalis Mars delectari putaretur.

E R C T U M citumque fit inter conſortes, vt in libris legum Romanarum * legitur. Erctum a coercendo dictum, vnde & erciſcundae & erciſci. Citum autem eſt vocatum a ciendo. *Regem Romanorum

Erebum Vergilius interdum obſcuritatem quandam eſſe deſcribit apud inferos, cum ait: Imas Erebi deſcendit ad vmbras. Interdum flumen eiuſdem loci, dicens. Et magnos Erebi tranſnauimus amnes. Varro vero Erebo natam noctem ait. Vnde eſt & illud: Erebo creata fuſcis crinibus nox te inuoco.

Ergo correptum ſignificat idem, quod apud Graecos οὖν: producte, idem quod χάριν, hoc eſt gratia; cum ſcilicet gratia intelligitur pro cauſa. Sed illud ſuperius etiam ſine exemplis notum eſt; hoc inferius, ſic formatur: cum dicimus de aliquo, ſtatua donatus eſt honoris, virtutiſque ergo, id eſt honoris, virtutiſque cauſa.

Eritudo, ſeruitudo.

Erugere ſemel factum * ſignificat, quod eructare ſæpius. illud enim perfectae formae eſt, hoc frequentatiuae. *ructum

Eruum & eruilia a Graeco ſunt dicta, quia illi eruum ὄροβος, eruilia ὀρόβιον appellant.

E S C A R I A E menſae quadratae vocantur, in quibus homines epulantur. Anclabris ea, quae in ſacrificando diis anclatur, * quod eſt hauritur, miniſtraturque. *antlatur

Eſcit * erit. *I. ſit)

E V B O I C V M talentum nummo Graeco ſeptem milliũ, & quingentorum ciſtophorum eſt, noſtro quattuor millium denariorum.

Eudiaeon lineum filum, quod medici extremo in clyſterio relinquunt, per quod climos * emittitur. *χλυσμὸν)

Euelatum, euentilatum. Vnde velabra, quibus frumenta ventilantur.

Euerriator vocatur, qui accepta iure hereditate iuſta facere defuncto debet. quae * ſi non fecerit, ſeu quid in ea re turbauerit, ſuo capite luat. id nomen ductum a verrendo. Nam exuerrae ſunt purgatio quaedam *qui

domus, ex qua mortuus ad ſepulturam ferẽdus eſt, quae fit per euerriatorem certo genere ſcoparum adhibito, ab extra verrendo dictarum.*

*dic&ac)

Eum antiqui dicebant pro eorum.

Europam tertiam orbis partem ab Europa Agenoris filia certum eſt appellari. Sed alij de amore Iouis in taurum verſi narrant. Alij eam a praedonibus raptam, & nauem, quae Iouis tutelam* effigiem tauri habuerit, in eam regionem eſſe delatam. Quidam ob pulchritudinem regionis per ſimulationem raptae filiae occupatam eam terram ab Agenore, & Phoenicibus ferunt.

*tutela

Exagogen, euectionem.

Examen eſt & aequamentum, & iudicij inueſtigatio, & apum congregatio, vel locuſtarum.

Examuſſim, regulariter. amuſſis enim regula fabrorum eſt. vel, vt alij volunt, ferramentum, quo in poliendo vtuntur.

Exanclare, exhaurire.

*Exuberes *exuberae, vel exbarae Exbueres,* exinteratas; ſiue exbuae, quae ebiberunt, quaſi epotae.

Excedere, egredi.

Excidionem vrbis a caedendo dictam manifeſtum eſt.

Exciet, excutiet.

Excipuum, quod excipitur, vt praecipuum, quod ante capitur.

caeiendo Excudere, procudere, & incus ipſa a cudendo dicta ſunt.

Exdorſua, dorſum confringe; alij exime.

Exclutae Exdutae, exuuiae.

Exemplum eſt, quod ſequamur, aut vitemus: exemplar, ex quo ſimile faciamus. Illud animo aeſtimatur, iſtud* oculis conſpicitur.

*& hoc

Exercirent, ſarcirent.

Exercitionem exerciti dicebant antiqui: exercitationem exercitati. Item exercitiorem, exercitiſſimum; ſicut ab exercitato, exercitatiorem, exercitatiſſimum.

Exercitus & militum copia dicitur: & homo multis negotiis exercitus. ſed ſuperius quarti ordinis, hoc ſecundi eſt.

Exeſto

Exeſto, extra eſto: ſic enim lictor in quibuſdã ſacris clamitabat: hoſtis, vinctus, mulier, virgo exeſto. ſcilicet intereſſe prohibebatur.

Exfir purgamentum, vnde adhuc manet ſuffitio.

Exfuti, exfuſi; vt mertat pro merſat.

Exgregiae, egregiae: id eſt e grege lectae.

Exhauſtant, efferunt.

Exiles & ilia à tenuitate viarum, quas Graeci in chartis ita appellant, videntur eſſe dicta.

Exilica cauſa, quae aduerſus exulem agitur.

Eximium inde dici coeptum, quod in ſacrificiis optimum pecus e grege eximebatur: vel quod primũ erat natum.

Exin metri cauſa dicitur pro exinde.

Exinfulabat * exerebat. infulas enim ſacerdotum, filamenta vocabant. * Exinfibulat

Exiſtimare dictum eſt ab aeſtimatione.

Exitium antiqui ponebant pro exitu. nunc exitium peſſimum exitum dicimus.

Exodium * exitum. * Exodum)

Exoletus qui adoleſcere, id eſt creſcere deſiit.

Exomides ſunt comici veſtitus exertis humeris.

Exoriri ſurgere.

Expapillato brachio exerto; quod cum fit, papilla nudatur.

Expatare, in locum patentem ſe dare, ſiue in ſpatium ſe conferre.

Expectorat, ex pectore eiicit.

Expergitus, ab alio excitatus; quem ſolemus dicere expergefactum.

Experitos, imperitos.

Experrectus, a corrigẽdo ſe vocatus; quod fere facimus recẽtes a ſomno. Experrectus eſt, qui per ſe vigilare coepit.

Explenunt, explent.

Explorare antiquos pro exclamare vſos, ſed poſtea proſpicere, & certum cognoſcere coepit ſignificare. itaque ſpeculator ab exploratore hoc diſtat, quod ſpeculator hoſtilia ſilentio perſpicit, explorator pacata clamore cognoſcit.

Exporgere, porro agere, exporrigere.

Expreta * antiqui dicebant, quaſi expertia * habita. * Experta)

Exrogare eſt, ex lege vetere aliquid eximere per nouã legẽ. * experitia

Extra dicta, quod ea diis proſecentur, quae maxime extant, eminentque.

* alienus v. c. alius) * exterriciHeus * exterriciHeus.

Externus eſt alienae*terrae.

Exterraneus ex alia terra. Exterraneus * quoque dicitur & qui ante tempus natus, vel potius eiectus eſt. dictus autem exterraneus * quod eum mater exterrita aluo eiecit.

Extimum extremũ ſignificat, ita vt intimo ſit contrarium.

Extrarium ab extraneo ſic diſtinguitur. extrarius eſt, qui extra focum, ſacramentum, iuſque ſit. extraneus ex altera terra, quaſi exterraneus.

* Exurguentes

Exugentes, * exprimentes.

Exuuiae ab exuendo dictae.

FABAM

FABAM nec tangere nec nominare Diali flamini licet, quod ea putatur ad mortuos pertinere. Nam & lemuralibus iacitur laruis, & parentalibus adhibetur ſacrificiis, & in flore eius luctus litterae apparere videntur.

Fabiani, & Quintiliani appellabantur luperci a Fabio & Quintilio præpoſitis ſuis.

Facem in nuptiis in honorem Cereris praeferebant, aquaque ſpargebatur noua nupta: ſiue vt caſta, puraque ad virum veniret: ſiue vt ignem atque aquam cum viro communicaret.

Faces antiqui dicebant, vt fides.

Faceſſere ſignificat interdum facere, vt eſt, Iuſſa faceſſunt. interdum vero pro abire ponitur. Pacuuius: Faceſſite omnes hinc. id eſt abite,

Factio & factioſus, initio honeſta vocabula erant. vnde adhuc factiones hiſtrionum, & quadrigariorũ dicũtur. Modo autem nomine factionis ſeditio, & arma vocantur.

Facul antiqui dicebant, & faculter pro facile. vnde facultas, & difficultas videntur dicta. Sed poſtea facilitas morum facta eſt, facultas rerum.

Fagutal ſacellum Iouis, in quo fuit fagus arbor, quae Ioui ſacra habebatur.

Falae dictae ab altitudine a falando, *quod apud Etruſcos ſignificat caelum. * falado

Falarica, genus teli miſſile, quo vtuntur ex falis, id eſt ex locis exſtructis dimicantes.

Falcones dicuntur, quorum digiti pollices in pedibus intro ſunt curuati, a ſimilitudine falcis.

Faleri oppidum a fale dictum.

Falſius, & falſior cum rationabiliter dici poſſint, non tamen ſunt in conſuetudine.

Fama a fando dicta. ſic apud Graecos φήμη ἀπὸ τῆς φάσεως.

Famelicoſam *terram, terram paluſtrem vocabant. *Familicoſam, vel Famicoſam

Famella deminutiuum a fama.

Familia antea in liberis hominibus dicebatur, quorũ dux & princeps generis vocabatur pater, & mater familiae.* Vnde familiae nobilium Pompiliorum * Valeriorum, Corneliorum. & familiares ex eadem familia. poſtea hoc nomine etiam famuli appellari coeperunt per- * familias * Popilliorum)

mutata I cum V littera.

Familiaris Romanus, priuatus Romanus.

Famino, dicito.

Famuletium dicebatur, quod nunc ſeruitium.

Famuli origo ab Oſcis dependet, apud quos ſeruus famel nominabatur, vnde & familia vocata.

Fana, quod fando conſecrantur.

Fanatica dicitur arbor fulmine icta.

Fanum a Fano dictum; ſiue a fando; quod dum pontifex dedicat, certa verba fatur.

* Farcenum vel fraſcoū

Farſenum * virgulti genus.

Farrago appellatur id, quod ex pluribus ſatis pabuli cauſa datur iumentis.

Farreum, genus libi ex farre factum.

Fartores, nomenclatores; qui clam velut infarcirent nomina ſalutatorum in aurem candidati.

Faſcinum, & fas, a fando nominantur.

Faſtigium aedificij ſummum.

* iura. V.C. iuridica)

Faſtis diebus iucunda * fari licebat; nefaſtis quaedam non fari licebat.

* fandi)

Faſtorum libri appellantur, in quibus totius anni fit deſcriptio. Faſti enim dies faſti* ſunt.

Fatantur, multa fantur.

* ac

Fauentia bonam ominationem ſignificat. Nam praecones clamantes, populum ſacrificijs fauere iubebant. Fauere enim eſt bona fari. at * veteres poetae pro ſilere vſi ſunt fauere.

Faui, a fauendo.

Fauiſſae locum ſic appellabant, in quo erat aqua incluſa circa templa. Sunt autem, qui putant fauiſſas eſſe in Capitolio caellis ciſternisque ſimiles, vbi reponi erant ſolita ea, quae in templo vetuſtate erant facta inutilia.

Fauſtulum porcellum, feturam porcorum.

FEBRVARIVS menſis dictus, quod tum, id eſt extremo menſe anni, populus februaretur, id eſt luſtraretur, ac purgaretur: vel a Iunone februata, quam alij februalem, Romani februlim vocant: quod ipſi eo menſe ſacra, fiebant, eiusque feriae erant lupercalia, quo die mulieres februabantur a lupercis amiculo Iunonis, id eſt pelle caprina. quam ob cauſam is quoque dies februatus appellabatur.

labatur. Quaecumque denique purgamenti cauſa in quibusque ſacrificijs adhibentur, februa appellantur. Id vero, quod purgatur, dicitur februatum.

Fedum antiqui dicebant pro hedo, folus pro holere, foſtim* pro hoſte, foſt am pro hoſtia. * foſtem)

Felices arbores Cato dixit, quae fructum ferunt, infelices quae non ferunt.

Femur femoris, & femen feminis: feneto, & fenetor dici poteſt.

Fenus appellatur naturalis terrae fetus; ob quam cauſam & nummorum fetus fenus eſt vocatum, & de ea re leges fenebres. Fenus, & feneratores, & lex de credita pecunia, Fenebris, a fetu dicta, quod crediti nummi alios pariant, vt apud Graecos eadem res τόκος dicitur. fenum quoque pratorum ab hac cauſa eſt appellatum, quando idipſum manens quotannis nouum parit. Vnde etiam feſtuca vocata eſt.

Feralia, dijs manibus ſacrata feſta, a ferendis epulis, vel a feriendis pecudibus appellata.

Ferctum genus libi dictum, quod crebrius ad ſacra ferebatur, nec ſine ſtrue, altero genere libi. quae qui adferebant, ſtruferctarij appellabantur.

Ferentarij, auxiliares * in bello, a ferendo auxilio dicti. vel quia fundis, & lapidibus pugnabant, quae tela feruntur, non tenentur, ita appellati. Ferentarij leuis armaturae pugnatores. * auxiliatores

Feretrius Iuppiter dictus a ferendo, quod pacem ferre putaretur, ex cuius templo ſumebant ſceptrum, per quod iurarent, & lapidem ſilicem, quo foedus ferirent.

Feria a feriendis victimis appellata.* * vocata

Feriae ſtatae appellabantur, quod certo, ſtatutoque die obſeruarentur.

Ferias antiqui feſtas vocabant. & aliae erant ſine die feſto, vt nundinae; aliae cum feſto, vt Saturnalia. quibus adiungebantur epulationes ex prouentu fetus pecorum frugumque.

Ferire dictum, quod ferientes feruntur.* * feruntur

Ferocit, apud Catonem, ferociter agit. Fiuere idem † pro figere. * item

Ferus ager incultus.

* Feſcenia — Feſcenini verſus, qui canebantur in nuptijs, ex vrbe Feſcenina * dicuntur allati. ſiue ideo dicti, quia faſcinum putabantur arcere.

* Feſceninae. vel Faſcennonea — Feſnoae * vocabantur, qui depellere faſcinum credebãtur.

Feſtram antiqui dicebant, quam nos feneſtram.

Fetiales a feriendo dicti. apud hos enim belli, pacisque faciendae ius eſt.

FIBER genus beſtiae quadrupes. Plautus: Sic me ſubes cotidie, quaſi fiber ſalicem. quo nomine extremae fluminis orae appellantur. Vnde & fibras iocinorum, & fimbrias veſtimentorum dicimus.

Ficolea palus ficulneus.

Fides genus citharae dicta, quod tantum inter ſe chordae eius, quantum inter homines fides, concordent. cuius deminutiuum fidicula eſt

Fiduſta a fide denominãta, ea, quae maxime fidei erant.

* Felicata * felicis — Filicata * patera dicta, quod ad filicis * herbae ſpeciem ſit caelata.

* Fellcones * felice — Filicones * mali & nullius vſus, a filice * dicti.

Firmum ἀπὸ τοῦ ἕρματος. dictum videtur.

Fiſcellus caſei mollis appetitor, vt catillones catillorum liguritores.

Fixulas, fibulas.

FLAGRATORES dicebantur genus hominum, quod mercede flagris caedebantur.

Flamearij infectores flamei coloris; violarij violatij coloris dicuntur.

Flamen Dialis dictus, quod filo aſſidue veletur, indeque appellatur flamen, quaſi filamen. Dialis autem appellatur a Dio, a quo vita dari putabatur hominibus.

Flameo amicitur nubens ominis boni cauſa, quod eo aſſidue vtebatur Flaminica, id eſt Flaminis vxor, cui non licebat facere diuortium. Flameo veſtimento Flaminica vtebatur, id eſt Dialis vxor, & Iouis ſacerdos, cui

* fulminis idem — telum fulminis eodem * erat colore.

* Flamilla — Flaminia * dicebatur ſacerdotula, quae Flaminicae Diali praeminiſtrabat, eaque patrimes & matrimes * erat, id-

* patrima. & matrima) — eſt patrem, matremque adhuc viuos habebat.

Flaminiae aedes domus flaminis Dialis.

Flaminius camillus puer dicebatur ingenuus patrimes, & matri-

& matrimes,*qui Flamini Diali ad ſacrificia praeminiſtrabat. antiqui enim miniſtros camillos dicebant. Alij dicunt omnes pueros ab antiquis camillos appellatos, ſicut habetur in antiquo carmine, cum pater filio de agricultura praeciperet: Hiberno puluere, verno luto, grandia farra Camille metes *patrimus & matrimus)

Flaminius circus, & via Flaminia a Flaminio conſule dicta ſunt, qui ab Annibale interfectus eſt ad lacum Traſimenum.

Flaminius lictor eſt, qui Flamini Diali ſacrorum cauſa praeſto eſt.

Flator, tibicen.

Flemina dicuntur, cum ex labore viae ſanguis defluit circa talos.

Floriſertum dictum, quod eo die ſpicae feruntur ad ſacrarium.

Flumentana porta Romae appellata, quod Tiberis partem ea fluxiſſe affirmant.

Fluoniam Iunonem mulieres colebant, quod eam ſanguinis fluorem in conceptu retinere putabant.

Fluſtra dicuntur, cum in mari fluctus non mouentur, quam Graeci μαλακίαν † vocant. † γαλήνην

F O C V S, fomenta, focillationes, foculi a fouendo, id eſt calefaciendo, dicta ſunt.

Fodare, fodere

Foedus appellatum ab eo, quod in paciſcendo (foedere hoſtia* necaretur. Vergilius: & caeſa iungebant foedera porca. vel quia in foedere interponatur fides. * feda V.C. feta)

Folium a Graeco venit, quod illi dicunt φύλλον, ſed ideo per vnum L; quia antiqui non geminabant conſonantes.

Folliculare appellatur pars remi, quae folliculo eſt lecta,* a quo vita follicularis. * tecta)

Fomites ſunt aſſulae ex arboribus, dum caeduntur excuſſae, dictae, quod in eo opere occupati, cibis, potuque confouentur. At Opilius aduſtas iam vites vocari exiſtimat fomites. alij vocari putant ſcintillas, quae ex ferro candẽti malleis excutiũtur. dictaẽ autẽ ita, quia igni ſunt cõfotae. pari modo aſſulae, quae ſunt ſecuribꝰ excuſſae.

Fons a fundendo dicitur.

Fontinalia fontium ſacra. vnde & Romae fontinalis porta.

Forago filum, quo textrices diurnum opus diſtingunt, à furando dictum.

Forbeam antiqui omne genus cibi appellabant, quam Graeci φορβὴν vocant.

Forcipes dicuntur, quod his forma, id eſt calida, capiuntur.

Fordicidiis boues fordae, id eſt grauidae, immolabantur, dictae a fetu.

Forma ſignificat modo faciem cuiuſque rei; modo calidam, vt cum exta, quae dantur, deforma appellantur. Et Cato ait de quodam aedificio aeſtate frigido, hieme formido. Item forma appellatur puls miliacia ex melle.

Formiae oppidum appellatur ex Graeco, velut hormiae, quod circa id crebrae ſtationes, tutaeque erant, vnde proficiſcebantur nauigaturi.

Formucales forcipes dictae, quod forma capiant, id eſt feruentia.

Fornacalia feriae inſtitutae ſunt farris torrẽdi gratia. quod ad fornacem, quae in piſtrinis erat, ſacrificium fieri ſolebat. Fornacalia ſacra erant, cum far in fornaculis torrebant.

Fortis * frugi, & bonus, ſiue validus.

* Forectes, Forects, Forotes.

Forum ſex modis intelligitur. Primo, negotiationis locus, vt forum Flaminium, forum Iulium, ab eorum nominibus, qui ea fora conſtituenda curarunt, quod etiam locis priuatis, & in viis, * & in agris fieri ſolet. Alio, in quo iudicia fieri, cum populo agi, conciones haberi ſolent. Tertio, cum is, qui prouinciae praeeſt, forũ agere dicitur, cum ciuitates vocat, & de controuerſiis eorum cognoſcit. Quarto, cum id forum antiqui appellabant, quod nunc veſtibulum ſepulchri dici ſolet. Quinto, locus in naui, ſed tum maſculini generis eſt, & plurale. Sexto, fori ſignificant Circenſia ſpectacula, ex quibus etiam minores forulos dicimus. Inde & forare, & foras dare, & fores, & foras, & forecula, * id eſt oſtiola dicuntur.

* vicis)

* forcula)

Fouij, qui nunc Fabij dicuntur, dicti, quod princeps gentis eius ex ea natus ſit, cum qua Hercules in fouea concubuit. Alij putant eum primum oſtendiſſe quemadmodum vrſi & lupi foueis caperentur.

FRAGEBVNT diſplicebunt.

Frater

Frater a Graeco dictus eſt φήτωρ, * vel quod ſit fere alter. †φρέχτωρ)

Fratilli, villi ſordidi in tapetis.

Fratrare puerorum * mammae dicuntur, cum primum tumeſcunt, quod velut fratres pares oriuntur. quod etiam in fruménto ſpica facere dicitur. *puellorũ)

Fratria, vxor fratris.

Frauſus erit, fraudem commiſerit.

Fraxare, vigiliam circumire.

Fregellae locus in vrbe, in quo ciuitatis felij* hoſpites habitauere. *illius)

Fremitum dictum velut ferimentum.

Frendere eſt frangere. vnde eſt faba freſſa; vnde & dentibus dicimus frendere.

Frequentarium, frequentem.

Frigere & frictum a Graeco venit φευκεῖν. † †φρυγεῖν)

Fringilla auis dicta, quod frigore cantet, & vigeat. vnde & friguti̇re.

Friuola ſunt proprie vaſa fictilia quaſſa. Vnde dicta verba friuola, quae minus ſunt fide ſubnixa.

Frontem antiqui maſculino genere dixere.

Frugamenta a frugibus appellata.

Fruniſcor & frunitum dixit Cato, noſque, cum adhuc dicimus infrunitum, certum eſt antiquos dixiſſe frunitum.

Frutinal*templum Veneris fruti.* *Frucinal *frutae, vel frugi.

Frux frugis dixerunt antiqui fructam & fructum.

F v c i l i s * falſa. dicta autem quaſi fucata. *Futilis) Fucilia. V. C.

Fulgere priſci pro ferire dicebant. Vnde fulgur dictum eſt.

Fulguritum id, quod eſt fulmine ictum. qui locus ſtatim fieri putabatur religioſus, quod eum Deus ſibi dicaſſe videretur.

Fulmen dictum a fluore*flammae. *fuluore. V.C. fulgore)

Fundus dicitur ager, quod planus ſit ad ſimilitudinem fundi vaſorum. Fundus quoque dicitur populus eſſe rei, quam alienat, hoc eſt auctor.

Funebres tibiae dicuntur, cum quibus in funere canitur, quas Flamini audire putabant illicitum.

Furcilles, ſiue furcilla, quibus homines ſuſpendebant.

Furnalia*ſacra Furinae, quam deam dicebant. *Furrinalia)

Furum genitiuus pluralis a fure.

Furuum, nigrum, vel atrum. hinc dicta furnus, furiae, funus, fuligo, fulgus, fumus. Furuum bouem, id eſt nigrũ, immolabant Auerno.

Futare, arguere eſt. vnde & confutare. Sed Cato hoc pro ſaepius fuiſſe poſuit.

Futiles dicuntur, qui ſilere tacenda nequeunt, ſed ea effundunt. ſic & vaſa futilia a fundendo vocata.

GAIA Caecilia appellata eſt, vt Romam venit, quae antea Tanaquil vocitata erat vxor Tarquinij Priſci regis Romanorum. quae tantae probitatis fuit, vt id nomen ominis boni cauſa frequentent nubentes, quam ſummam aſſeuerant lanificam fuiſſe.

Galbeum, ornamenti genus.

Gallam bibere, ac rugas conducere ventri, cum ait Lucilius; praemonet parſimonia eſſe vtendum, neque gulae indulgendum, ventremque coartandum.

Galli qui vocantur Matris Magnae comites, dicti ſunt a flumine, cui nomen eſt Gallo. quia qui ex eo biberint, in hoc furere incipiant, vt ſe priuent virilitatis parte. Alij putant ideo eos ſibi genitalia incidere, quia violauerint nomen patris, matriſue, ne poſſint ipſi fieri parentes.

Ganeum antiqui locum ſabbditum, ac velut ſub terra dixerunt. Terentius: Vbi illum quaeram? credo abductum* in ganeum. *abditum, vel obductum

Gannitio, canum querula murmuratio.

Galearia* a galearum ſimilitudine dicta. *Galeria, vel Galerita)

Gaudium ἀπὸ τ̃ γαυριᾷν dictum.

Gaulus, genus nauigij paene rotundum.

GEMVRSA ſub minimo digito pedis tuberculum, quod gemere faciat eum, qui id gerat.

Genas Ennius palpebras putat, cum dicit hoc verſu: Pandite ſulti* genas, & corde relinquite ſomnum. Alij eas partes putant genas dici, quae ſunt ſub oculis. Pacuuius genas putat eſſe, qua barba primũ oritur, hoc verſu: Nunc primum opacat flore lanugo genas. *fulti,)

Geniales deos dixerunt aquam, terram, ignem, aerem. ea enim ſunt ſemina rerum, quae Graecorum alij στοιχεῖα, alij σπέρματα † vocant. Duodecim quoque ſigna, lunam, & ſolem inter hos deos computabant. Geniales autem dicti a gerendo, quia plurimum poſſe putabantur, quos poſtea gerulos appellarunt. † γενέθλα ἢ ἀτόμους

Genialis lectus, qui nuptiis ſternitur in honorem genij, vnde & appellatur.

Genium appellabant deum, qui vim obtineret rerum omnium gerendarum. Aufuſtius, genius, inquit, eſt deorum

filius, & parens hominum, ex quo homines gignuntur. & propterea genius meus nominatur, quia me genuit. Alij genium eſſe putarunt vniuſcuiuſque loci deum.

Gens Aelia appellatur, quae ex multis familiis conficitur.

Gentilis dicitur & ex eodem genere ortus, & is qui ſimili nomine appellatur. vt ait Cincius: gentiles mihi ſunt, qui meo nomine appellantur.

Genuini dentes, quod a genis dependent.

*Gens — Genus * dictum putatur a terrae Graeco vocabulo, quam
†γένος — γῆν *dicunt.

Germen eſt, quod ex arborum ſurculis naſcitur, vnde & germani, quaſi eadem ſtirpe geniti.

Gerrae, crates vimineae. Athenienſes cum Syracuſas obſiderent, & crebro gerras poſcerent; irridentes Siculi, gerras clamitabant. Vnde factum eſt, vt gerrae pro nugis, & contemptu dicantur.

Geruſia curia ab aetatis vocabulo dicta.

Geſtit, qui ſubita felicitate exhilaratus, nimio corporis motu præter conſuetudinem exultat.

Geſtus, quo indicatur, quid geratur, praeter participium, quod a gerendo deducitur.

*Geſſum — Geſum *graue iactum.

GIGERIA ex multis obſoniis decerpta.

* Girenator. V. C. Gingrinator) — Gingeriator *tibicen.

Gingrire anſerum vocis proprium eſt. Vnde genus quoddam tibiarum exiguarum gingrinae.

*vt — GLISCERE creſcere eſt, & * gliſcerae, menſae gliſcentes, id eſt, creſcentes per inſtructionem epularum ſcilicet.

*Glictis *lenibus — Glittis * ſubactis, leuibus, * teneris.

*Gluctire — Glocire * & glocidare gallinarum proprium eſt, cum ouis incubiturae ſunt.

*rombi, vel cibi cubi) — Glomus in ſacris cruſtulum cybij * figura & oleo coctum appellatur.

Gloria a Graeca voce dicta. hanc enim illi κλέος vocant.

Glos, viri ſoror, a Graeco γάλως.

Glucidatum, ſuaue, & iucundum. Graeci etenim γλυκὺν dulcem dicunt.

Gluma hordei tunicula: dictum, quod glubatur id granum.

num.vnde & pecus glubi dicitur, cuius pellis detrahitur

Gnaevs & corporis inſigne, & praenomen, a generando dicta eſſe, & ea ipſa ex Graeco γίγνεσθαι * apparet. *γίγνεται

Gnarigauit ſignificat, apud Liuium, narrauit.

Gnaruiſſe, narraſſe.

Gnarus cum ſignificet id, quod ſcius, peritus; tamen inuenimus prognare ſignificare aperte.

Gnephoſum, obſcurũ: videlicet ex Graeco, quod eſt κνέφας.

Gnitus, * & gnixus a genitribus priſci dixerunt. *Gnitur

Gnotu, cognitu.

Gracchvris vrbs Iberae regionis, dicta a Graccho Sempronio, quae antea Illurcis nominabatur.

Gracculi a ſono oris vocati. ſiue a gerendo dicti, quod iacta ſegetum ſemina plurimum gerant. vel quod ex oliuetis cubitum ſe recipientes duas pedibus baccas, tertiam ore ferant.

Gradiuus Mars appellatus eſt a gradiendo in bella vltro, citroque: ſiue a vibratione haſtae, quod Graeci dicunt κραδαίνειν: * vel vt alij dicunt, quia gramine ſit ortus; quod interpretantur, quia corona graminea in re militari maximae eſt honorarionis. *κραδαίνειν

Graeca ſacra, feſta Cereris ex Graecia tranſlata, quae ob inuentionem Proſerpinae matronae colebant. quae ſacra, dum non eſſent matronae, quae facerent propter cladem Cannenſem, & frequentiam lugentium; inſtitutum eſt, ne amplius centum diebus lugeretur.

Grallatores appellabantur pantomimi, qui vt in ſaltatione imitarentur aegipanas, adiectis perticis furculas habentibus, atque in his ſuperſtantes ad ſimilitudinem * crurum eius generis gradiebantur, vtique propter difficultatem conſiſtendi. Plautus: Vinceretis curſu ceruas, & grallatorem gradu. *ſimulationem

Gramiae oculorum ſunt vitia, quas alij glamas * vocant. *gramas

Grando guttae aquae concretae ſolito grandiores.

Graſſari antiqui ponebant pro adulari. graſſarij * autem dicuntur latrones vias obſidentes. gradi ſiquidem ambulare eſt. vnde tractum graſſari, videlicet ab impetu gradiendi. *graſſari

Grauaſtellus, ſenior. Plautus: qui eſt grauaſtellus, qui aduenit? vt puto grauaſtellus a grauitate dictus.

Graue aes dictum a pondere, quia deni aſſes, ſinguli pondo
*librae libras, * efficiebant denarium ab hoc ipſo numero dictum. Sed bello Punico populus Romanus preſſus aere
libralibus alieno, ex ſingulis aſſibus librariis ſenos fecit, qui tan-
*tantuli tundem *valerent. Item nummi quadrigati, & bigati a figura caelaturae dicti.

Grauida eſt, quae iam grauatur conceptu: praegnans velut occupata in generando, quod conceperit. inciens propinqua partui, quod incitatus ſit fetus eius.

*γέργερ Greges ex Graeco dici, quos illi ἀγέλας * ſolent appellare.

*Gricena Gricenea * funis craſſus.

*Gnoma Groma * appellatur genus machinulae cuiuſdam, quo regiones agri cuiuſq; cognoſci poſſunt, quod genus Graeci dicunt γνόμονα.

Gruere dicuntur grues; vt ſues grunnire. vnde tractum eſt congruere, hoc eſt conuenire, quia id genus volucrum minime ſoliuagum eſt.

Grumus, terrae collectio minor tumulo.

GVLLIOCAE nucum iuglandium ſumma, & viridia putamina.

Gurguſtium genus habitationis anguſtum, a gurgulione dictum.

Gutturnium vas, ex quo aqua in manus datur: ab eo, quod propter oris anguſtiam guttatim fluat.

HABITIOR, pinguior.

Habitudo,habitus corporum.

Halapanta ſignificat omnia mentientem. ab eo quod halet omnia. ἀλῶν enim Graeci τὴν πλάνην, id eſt fallentem appellant.

Hallus,pollex pedis ſcandens ſuper proximum,dictus a ſaliendo.nam ἅλλομαι Graece,Latine ſignificat ſalio.

Hāmo cognominatus, quia in arena putatur inuētus, quae Graece hoc nomine ἄμμος appellatur. cui cornua adfiguntur arietis,a genere pecoris inter quod inuentus eſt.

Hamotrahones alij piſcatores, alij qui vnco cadauera trahunt.

Hanula parua delubra quaſi fanula.

Haruiga dicebatur hoſtia, cuius adhaerentia inſpiciebantur exta.

Haſtae ſubiiciebantur ea,quae publice venundabant:quia ſignum praecipuum eſt haſta. Nam & Carthaginienſes cum bellum vellent, Romam haſtam miſerunt: & Romani fortes viros ſaepe haſta donarunt.

HEBES, retuſi acuminis.

Hecate,Diana,eadem putabatur & luna,& Proſerpina.

Hedera dicta,quod haereat,ſiue quod edita petat:vel quia id,cui adhaeſerit, edat. quae in tutela Liberi putabatur eſſe, quia vt ille iuuenis ſemper, ita haec viret. vel quia ita omnia,ſicut ille mentes hominum,illigat.

Heliconides muſae a monte Helicone vocatae.

Heluacea,genus ornamenti Lydij,dictum a colore boum, qui eſt inter rufum & album,appellaturque heluus.

Helueus ab hiatu & oſcitatione dictus.

Heluela,holera minuta.

Heluo dictus eſt immoderate bona ſua conſumens, ab eluendo.Cui aſpiratur,vt auiditas magis exprobretur.fit enim vox incitatior.

Helus,& heluſa antiqui dicebāt,quod nūc holus,& holera.

Hemina ex Graeco ἥμισυ,quod eſt dimidia pars ſextarij.

Hemona humana,& hemonem hominem dicebant.

Herbam do, cum ait Plautus, ſignificat, victum me fateor; quod eſt antiquae, & paſtoralis vitae indicium. nam qui in prato curſu, aut viribus contendebant, cum

ſuperati erant; ex eo ſolo, in quo certamen erat, decerptam herbam aduerſario tradebant.

*grandior

Herbilis anſer, herba paſtus, qui gracilior * eſt, quam frumento altus.

*Herceius

Herceus * Iuppiter intra conſeptum domus cuiuſque colebatur, quem etiam deum penetralem appellabant.

Hercules aſtrologus dictus, quod eo die ſe flammis iniecit, quo futura erat obſcuratio ſolis.

Here, id eſt aduerbiũ temporis heri, dictũ a Graeco ἐχθές.

Heredium, praedium paruulum.

Herem Marteam antiqui accepta hereditate colebãt. quae a nomine appellabatur heredum; & eſſe vna ex Martis comitibus putabatur.

Heres apud antiquos pro domino ponebatur.

Herma a Graecis ponitur pro firmamento. Vnde etiam Mercurij nomen inuentoris, vt putabant, firmae orationis dictum. Interdum etiam ſaburram ſignificat.

Hernici dicti a ſaxis, quae Marſi herna dicunt.

*puſtulam

Hetta res minimi pretij, quaſi hieta, id eſt hiatus hominis, atque oſcitatio. Alij puſulam* dixerunt eſſe, quae in coquendo pane ſolet adſurgere. a qua accipimus rem nullius pretij, cum dicimus, non hette te facio.

Heus aduerbium vocandi a Graeco αὖ venit.

HILARODOS, laſciui & delicati carminis cantor.

Hilum putant eſſe, quod grano fabae adhaeret. ex quo nihil, & nihilum.

Hippacare eſt celeriter animam ducere. ab equi halitu, qui eſt ſupra modum acutus.

Hippagines naues, quibus equi vehuntur, quas Graeci ἱππαγωγοὺς dicunt.

Hippius, id eſt equeſter, Neptunus dictus eſt, vel quod Pegaſus ex eo, & Pegaſide natus ſit: vel quod equuleus, vt putant, loco eius ſuppoſitus Saturno fuerit, quem pro Neptuno deuoraret: vel quod tridentis ictu terra equum excierit. cui ob hoc in Illyrico quaternos equos iaciebant nono quoque anno in mare.

Hippocoum vinum ex inſula Coo, dictum ab agro generoſo, cui nomen eſt Hippo.

Hira, quae deminutiue dicitur hilla, quam Graeci dicunt νῆστιν, inteſtinum eſt, quod ieiunum vocant.

Hircipili

Hircipili durorum pilorum homines.

Hirquitalli pueri primum ad virilitatem accedentes. a libidine ſcilicet hircorum dicti.

Hirrire, garrire, † quod genus vocis eſt canis rabioſae. * *ringere

Hiſtriones dicti, quod primum ex Hiſtria venerint.

HODIDOCOS † latro, atque obſeſſor viarum. † ὁδοιδόκος)

Homelium pilei genus.

Honorarios ludos, quos & liberalia dicebant.

Horctum, & forctum, * pro bono dicebant. *fructum

Horda praegnans. vnde dies, quo grauidae hoſtiae immolabantur, hordicidia.

Hordiariũ aes, quod pro hordeo equiti Romano dabatur.

Horreum antiqui dicebant farreum, a farre.

Hortus apud antiquos omnis villa dicebatur, quod ibi, qui arma capere poſſent, orirentur.

Hoſtia dicta eſt ab eo, quod eſt hoſtire, ferire.

Hoſticapax, hoſtium captor.

Hoſtilis laribus immolabant, quod ab his hoſtes arceri putabant.

Hoſtimentum, beneficij penſatio.

Hoſtis apud antiquos peregrinus dicebatur, & qui nunc hoſtis perduellis. * * perduellio

HVMANVM ſacrificium dicebant, quod mortui cauſa fiebat.

HYPERBOREI ſupra aquilonis flatum habitantes dicti, quod humanae vitae modum excedant viuendo vltra centeſimum annum, id eſt ὑπερβαίνοντες ὅρον ſaeculi humani.

Hyperionem alij patrem ſolis, alij ipſum, quod eat ſuper terras, ita appellatum putabant.

IAMBI vocabantur, qui ſinguli ex proſcenio loquebantur: triambi, qui terni.

Ianeus, ianitor.

Ianiculum dictum, quod per eum populus Romanus primitus tranſierit in agrum Etruſcum.

Ianual, libi genus, quod Iano tantum modo libatur.

IBI dicitur, cũ locus ſemel demonſtratur; ibidẽ cũ ſaepius.

ICADION, nomen ſaeuiſſimi piratae.

Icit, percuſſit.

IDVLIS ouis dicebatur, quae omnibus Idibus Ioui mactabatur.

* Incumanũ vel Iecnorũ

IECVNANVM *victimarium.

IGITVR nunc quidem pro completionis ſignificatione valet, quae eſt ergo; ſed apud antiquos ponebatur pro inde, & poſtea, & tum.

Ignem ex domo Flaminia efferri non licebat, niſi diuinae rei gratia.

Ignia vitia vaſorum fictilium.

Ignis Veſtae ſiquando interſtinctus eſſet, virgines verberibus afficiebãtur a Pontifice. quibus mos erat tabulam felicis materiae tamdiu terebrare, * quouſque exceptũ ignem cribro aeneo virgo in aedem ferret.

* verberare

Ignitabulum, ignis receptaculum.

ILIA dicta ab ina, quae pars chartae eſt tenuiſſima.

Ilicet, ſine dubio.

IM ponebant pro eum, a nominatiuo is.

Imago ab imitatione*dicta.

* ob imitationem

Imbarbeſcere, barbatum fieri.

Imbelliam, belli inſcientiam.

Imbrex, nomen cuiuſdam comici.

Imbrica tempeſtate pluuiam videtur ſignificare

Imbutum eſt, quod cuiuſpiã rei ſuccũ bibit. vnde infantibus, an velint bibere, dicentes, BV ſyllaba contenti ſumus.

Immanis, ferus, ſiue magnus.

Immolare eſt mola, id eſt farre molito, & ſale hoſtiam perſperſam ſacrare.

Immunis, vacans munere. aliquotiens pro improbo ponitur, vt apud Plautum: Immune eſt facinus.

Immuſculus auis genus, quam alij regulum, alij oſſifra-

Immu-

gam dicunt.

Immuſtulus ales ex genere aquilarum eſt, ſed minorum virium, quam aquilae. quae volucris raro,& non fere, praeterquam vere apparet; quia aeſtum, algoremque metuit· appellatur autem ita, quod ſubito,& inexpectata ſe immittat.* * mutat. v. c. immutat)

Impages dicũtur, quae a fabris in tabulis figuntur, quo firmius cohaereant. a pangendo, id eſt figere.* vnde poetae pangere verſus dicuntur, &. agricolae pangere plantas, id eſt infligere.* * figendo) * infigere)

Imparem numerum antiqui proſperiorem hominibus eſſe crediderunt.

Impares tibiae numero foraminum diſcretae.

Imparentem, non parentem, hoc eſt obedientem.

Impelimenta, impedimenta dicebant.

Impenetrale, cuius vltimum penetrale intrare non licet.

Impenſam, ſtipem, aes ſacrum, quod nondum erat penſum.

Impercito, parcito, futurum ab imperatiuo.

Impeſcere, in laetam ſegetem paſcendi gratia immittere.

Impetix, impetigo.

Impetritum, impetratum.

Impetũ, induſtriũ, indulgẽtem perinde compoſita ait Verrius, atq; impunis, & immunis, mihi non ſatisperſuadet.

Impiatus, ſceleratus.

Impite, impetum facite.

Implexum, implicatum, quod Graeci ἐμπεπλεγμένον dicunt.

Implorare, inclamare, ad auxilium inuocare.

Impluuium, quo aqua impluit collecta de tecto· Compluuium, quo de diuerſis tectis aqua pluuialis confluit in eundem locum.

Impolitias Cenſores facere dicebantur, cum equiti aes abnegabant ob equum male curatum.

Impomenta, quaſi imponimenta, quae poſt caenam menſis imponebant.

Imporcitor, qui porcas in agro facit arando. Porca autem eſt inter duos ſulcos terra eminens.

Importunum, in quo nullum eſt auxilium, velut eſſe ſolet portus nauigantibus.

Impos eſt, qui animi ſui potens non eſt, qui animum ſuum in poteſtate non habet.

Improlus, vel improlis, qui nondum eſt adſcriptus in ciuitate.

Impudicatus, ſtupratus, impudicus factus.

Imputatum, nondum purgatum. putum enim eſt purum. vnde putare vites dicimus, hoc eſt detrahere, quae impedimento ſunt ad fructum.

IN non ſemper abnuitionem ſignificat, ſed interdum etiam pro adnuendo ponitur, vt inuolando, inclamando, inuocando. IN praepoſitio ſignificat modo, quod non, vt Inimicus: modo auctionem, vt Inclamauit: modo vbi, quo tendatur, vt Incurrit: modo vbi qui* ſit, vt Inãbulat.

* quis)

Inarculum virgula erat ex malo punico incuruata, quam regina ſacrificans in capite geſtabat.

Incalanto, inuocanto.

Incalationes, inuocationes.

Incalatiue, vocatiue.

Incauillatio, per deſpectum irriſio.

Incenſit, incenderit; ſicut incepſit, inceperit.

Inceps, deinceps.

Inceſſere, immittere, *ac iactu, *vel verbis petere.

* inniti
* iaculo)

Inceſtus a Graeco trahitur. nam illi facinus dicũt ἀνήκεστον.

Inchoare videtur ex Graeco originem trahere, quod Heſiodus omnium rerum initium eſſe dixerit chaos.

Incicorem, immanſuetum, & ferum. Pacuuius: Reprime incicorem iracundiam. Interdum cicur pro ſapiente ponitur. vt idem Pacuuius: conſilium cicur.

Incillae* foſſae, quae in vijs fiunt ad deducendam aquam, ſiue deriuationes de riuo communi factae.

* Incillae, vel Inciba

Incita, incitata.

Incitega machinula, in qua conſtituebatur in conuiuio vini amphora, de qua ſubinde deferrentur vina.

Inclamare, conuicijs, & maledictis inſectari.

Inclutus, nobilis, clarus.

Incoctae dicebantur mulieres plus aequo calamiſtris vſae.

Incomitem, ſine comite.

Incomitiare ſignificat tale conuicium facere, pro quo neceſſe ſit in comitium, hoc eſt in conuentum, venire. Plautus: Quaeſo, ne me incomities.

Inconciliaſti, comparaſti, commendaſti, vel, vt antiqui, per dolum decepiſti.

Incon-

Inconditum,non ordinate compoſitum.
Inconſpretum,non improbatum.
In conuentione,in concione.
Increpitare,arguere,conuiciari. Increpitare,clamare, maledicere.
Increpitato,* ferito. * increpato
Increta, indiuiſa.
Incuria,negligentia.
Indepiſci,adſequi,adipiſci.
Indeptare,conſequi.
Indictiuum funus,ad quod per praeconem euocabantur.
Indiges , indigetis facit.hoc nomine Aeneas ab Aſcanio appellatus eſt , cum pugnans cum Mezentio nuſquam apparuiſſet.in cuius nomine etiam templum conſtruxit.
Indigitamenta,incantamenta,vel indicia.
Indigitanto,imprecanto.* * Indignitãdo,imprecando.
Indigetes dii,quorum nomina vulgari non licet.
Indoles,incrementum,induſtria.
Induſtrium antiqui dicebant indoſtruum , quaſi qui quidquid ageret,intro ſtrueret,& ſtuderet domi.
Inebrae aues , quae in augurijs aliquid fieri prohibent. & prorſus omnia inebra appellantur , quae tardant,vel morantur agentem.
Ineopte,eo ipſo.
Inermat,armis ſpoliat.
Iners,ignauus, vel ſine arte.
Infectores , qui alienum colorem in lanam conijciunt. offectores,qui proprio colori nouum efficiunt.* * officiunt.)
Inferiae ſacrificia,quæ dijs manibus inferebant.
Inferium * vinum,id quod in ſacrificando infra paterae labrum ponebatur. * Inferum
Infibulati ſacrificabant flamines * propter vſum aeris antiquiſſimum aereis fibulis. * ſacerdotes
Infiudere,intercipere,interponere.
Infit , incipit.ſed diuerſae ſignificationis eſt ab eo, quod eſt fit.nam infit,agentis:fit autem patientis eſt.
Infiteri,non fateri.
Infitiari.creditum fraudare.
Infra claſſem ſignificatur,qui minore ſumma , quam centũ

& viginti millium aeris cenſi ſunt.

* furtiue Infrequens appellabatur miles, qui abeſt, abſuitve * a ſignis.

Infulae ſunt flamenta lanea, quibus ſacerdotes,& hoſtiae, templaque velabantur.

Ingens dicitur augendi conſuetudine, vt inclamare, inuocare. quia enim gens populi eſt magnitudo, ingentem per compoſitionem dicimus, quod ſignificat valde magnum.

Ingluuies a gula dicta. hinc & ingluuioſus, & gluto, guló, gumia, guttur, guttus, * gutturioſus,& curculio. * guttas,

Inhibere, iungere,* ſed melius cohibere. *fugere)

Inigere pecus, agere, id eſt minare.

Iniit ponitur interdum pro concubuit. Interdum pro inuenit, vt Inijt rationem. Interdum pro introijt, vt Plautus: Inijt te vmquam febris.

In inſula Aeſculapio facta aedes fuit, quod aegroti a medicis aqua maxime ſuſtentontur. eiuſdem eſſe tutelae draconem, quod vigilantiſſimũ ſit animal, quae res ad tuendam valetudinem aegroti maxime apta eſt. canes adhibentur eius templo, quod is vberibus canis ſit nutritus. bacillum habet nodoſum, quod difficultatem ſignificat artis. laurea coronatur, quod ea arbor plurimorum ſit remediorum. huic gallinae immolabantur.

Initium eſt principium; ſed alias quo quid incipiat, vt viae Appiae porta Capena: alias ex quo quid conſtet, vt aqua, terra, aer.

Iniuges boues, qui ſub iugo non fuerint.

Iniurium, periurium.

Inlaqueatum alij pro vincto vtuntur, alij pro ſoluto.

Inlex producta ſequenti ſyllaba ſignificat, qui legi non paret. Inlex correpta ſequenti ſyllaba ſignificat inductorem ab inliciendo. Plautus: Eſca eſt meretrix, lectus* inlex. * pectus

Inlices canales, in quos aqua confluit in vijs lapide ſtratis, ab eliciendo dicti.

Inlicitator emptor.

* concilium Inlicium dicitur, cum populus ad concionem * elicitur, id eſt vocatur. vnde colliciae † tegulae, per quas aqua in vas defluere poteſt. * excolicias

Inlici-

Inlicium vocare antiqui dicebant ad concionem vocare.

Inlitterata pax eſt, quae litteris comprehenſa non eſt.

In mundo dicebant antiqui, cum aliquid in promptu eſſe volebant intelligi.

Inori minores. * * ſine ore

In pelle lanata noua nupta conſidere ſolet, vel propter morem vetuſtum, quia antiquitus homines pellibus erant induti; vel quod teſtetur lanificij officium ſe praeſtaturam viro.

In procinctu factum taſtamentum dicitur, quod miles pugnaturus nuncupat praeſentibus commilitonibus.

Inquilinus, qui eundem colit focũ, vel *eiuſdem loci cultor. * velut

Inſanum pro valde magnum vſus eſt Plautus.

Inſcitia, ſtultitia.

Inſecta, non ſecta. ſed & aliquotiens ſignificat ſecta.

Inſeptum non ſeptum. ponitur tamen & pro non aedificatum.

Inſeque apud Ennium, dic. Inſexit, dixit.

Inſeſſores latrones, qui circa vias inſidientur ſedentes.

Inſignes appellantur boues, qui in femine, *& in pede album habent, quaſi inſigniti. * femore

Inſignis tam ad laudem, quam ad vituperationem inflecti poteſt.

Inſimulare, crimen in aliquem confingere.

Inſipare inijcere. vnde fit diſſipare.

Inſipere farinulam iacere pultis: *vnde diſſipare, obſipare. vt cum ruſtici dicunt, obſipa pullis eſcam. * pullis

Inſitum ab inſerendo tractum. ſed aliquotiens ſignificat impoſitum.

Inſons, extra culpam. a quo dici morbus quoque exiſtimatur ſonticus, quia perpetuo noceat.

Inſtaurari ab inſtar dictum eſt, cum aliquid ad priſtinam ſimilitudinem, & comparationem reficitur.

Inſtigare, incitare.

Inſuaſum * appellabant colorem ſimilem luteo, qui fiebat ex fumoſo ſtillicidio. * Inſurſum V.C.

Inſulae dictae proprie, quae non iunguntur communibus parietibus cum vicinis; circuituq; publico, aut priuato cinguntur *a ſimilitudine videlicet earũ terrarum, quae fluminibus, ac mari eminent, ſuntque in ſalo poſitae. * coniunguntur

Intempeſtam noctem dicimus pro incertiore tempore, quia non tam facile noctis horae, quam diei poſſunt intelligi. Tempeſtatē enim antiqui pro tempore poſuere.

Intercapedo, tempus interceptum, cum ſcilicet mora eſt ad capiendum.

* Intra

Inter * cutem flagitatos dicebant antiqui mares, qui ſtuprū paſſi aliquando eſſent.

Intercutitus, vehementer cutitus, id eſt valde ſtupratus.

Interduatim, & interatim dicebant antiqui, quod nunc interdum, & interim.

Intergeriui parietes dicuntur, qui inter confines ſtruuntur, & quaſi intergeruntur.

Interneciuum teſtamentum eſt, propter quod dominus eius necatus eſt.

Internectio, vitae priuatio appellatur interfectio. a nece denominato vocabulo.

Interregnum appellatur ſpatium temporis, quouſque in loco mortui alius ordinetur.

Intrahere eſt contumeliam intorquere.

* Inuoluulus,

Inuoluus * vermiculi genus, qui ſe inuoluit pampino.

IOVISTAE compoſitum a Ioue, & iuſtae.

IPSIPE, ipſi neque alij.

Ipſullices bracteae in virilem, muliebremque ſpeciem expreſſae.

IRACVNDIA dicta, quod iram incendat.

Ircei genus farciminis in ſacrificiis.

Ircens, genus farciminis.

Irnella, vaſis genus in ſacris.

* Ircipes

Irpices * genus raſtrorum ferreorum, quod plures habent dentes ad extirpandas herbas in agris.

Irpini appellati nomine lupi, quem irpum dicunt Samnites. eum enim ducem ſecuti agros occupauere.

Irquitallus puer, qui primo virilitatem ſuam experitur.

* Ita me Caſtor. ·*· Ita me Hercules) * vitulos * ab Italis

ITA caſtor, * ita mehercules, ·*· vt ſubaudiatur iuuet.

Italia dicta, quod magnos Italos, * hoc eſt boues habeat. vituli etenim itali * ſunt dicti. Italia ab Italo rege, eadem ab Attelido . . . . appellata.

* Itonis

Itonida * Minerua a loco ſic appellata.

IVBAR ſtella, quam Graeci appellant φωσφορον ἄστερον, hoc eſt lucifer, quod ſplendor eius diffunditur in modum

i ubae

iubae leonis.

Iubere ponebatur pro dicere,quod valet interdum pro decernere:vt,Populus iuſſit.

Iubilare eſt ruſtica voce inclamare.

Iugarius vicus dicitur Romae, quia ibi fuerat ara Iunonis Iugae,quam putabant matrimonia iungere.

Iuge auſpicium eſt,cum iunctum *iumentum ſtercus fecit. *vinctum

Iugere milui dicuntur,cum vocem emittunt.

Iuges,eiuſdem iugi, pares. vnde & coniuges,& ſeiuges.

Iugula ſtella orion, quod amplior ſit ceteris, quaſi nux iuglandis.

Iugum, ſub quo victi tranſibant, hoc modo fiebat: fixis duabus haſtis ſuper eas ligabatur tertia. ſub iis victos deſcinctos tranſire cogebant.

Iunium menſem dictum putant a Iunone. iidem ipſum dicebant Iunonium & Iunonialem. Iulium quod eo menſe dicitur Iulius natus.

Iurare Flamini Diali fas non erat.

Iurgatio,iuris actio.

Iuſſa * iura. *Iuſta

Iuſti dies dicebantur triginta, cum exercitus eſſet imperatus,& vexillum in arce poſitum.

Iuſtum vadem,idoneum ſponſorem.

Iuuenalia *fingebantur Dianae ſimulachra, quia ea aetas fortis eſt ad tolerandam viam.Diana enim viarum putabatur dea. * Iuuenilia

Iuuentutis *ſacra pro iuuenibus ſunt inſtituta. *Iuuentatis)

LABES macula in veſtimento dicitur, & deinde μεταφορικῶς transfertur in homines vituperatione dignos.

Lacerare, diuidere, comminuere eſt. ex quo dictus eſt lanius, qui diſcindendo lacerat pecora. Lacinia, quod* pars veſtimenti eſt. Lacerna, quod minus capitio eſt. Lacer, quod auribus curtatis eſt. Lacerum, quodcumque eſt in corpore imminutum.

*quaedam.

Lacit, decipiendo inducit. Lax etenim fraus eſt. Lacit, in fraudem inducit. inde eſt allicere, & laceſſere. inde lactat, illectat, delectat, oblectat.

Lacobrigae nomen compoſitum (a lacu & briga* Hiſpaniae oppido.

*ex Arcobriga

Lactaria columna in foro olitorio dicta, quod ibi infantes lacte alendos deferebant.

Lacuna, aquae collectio, a lacu deriuatur, quã alij lamam,* alij luſtrum dicunt.

* lima. V.C. λίμνην)

Lacus Lucrinus in vectigalibus publicis primus locatur eruendus, ominis boni gratia, vt in dilectu,*cenſuve primi nominantur Valerius, Saluius, Statorius.

†λακτρὸν) *delectu

Laena veſtimenti genus habitus duplicis. quidam appellatam exiſtimant Tuſce, quidam Graece, quam χλαῖναν dicunt.

Laeua, ſiniſtra, quam Graeci σκαιόν. vnde tractum cognomen Scaeuola. a laeua laeuum, ſiniſtrum: & laeuorſum, ſiniſtrorſum.

Lamberat, ſcindit, ac laniat.

Lance & licio dicebatur apud antiquos; quia qui furtum ibat quaerere in domo aliena, licio cinctus intrabat, lancemque ante oculos tenebat propter matrum familiae, aut virginum praeſentiam.

Lancea a Graeco dicta, quam illi λόγχην vocant.

Laneae effigies compitalibus noctu dabantur in*compita: quod lares, quorum is erat dies feſtus, animae putabantur eſſe hominum, redactae*in numerum deorum.

*ad

*ſedatae. V.C. relatae)

Lanerum*veſtimenti genus ex lana ſuccida confectum.

*Lauerum

Lanoculus, qui lana tegit oculi vitium.

Lapidem ſilicem tenebant iuraturi per Iouem, haec verba dicentes; Si ſciens fallo, tum me Dieſpiter ſalua vrbe, arceque bonis eiiciat, vti ego hunc lapidem.

Lapidi-

Lapidicinae, vbi exeinduntur lapides.

Lapit,* dolore afficit. *Lipit, vel Lipuit, vel Lapuit, vel Labit.

Larentalia·*·coniugis Fauſtuli nutricis Remi, & Romuli Larentiae·*·feſta. ·*·Laurentalia ·*·Laurentiae

Laruati, furioſi, & mente moti, quaſi laruis exterriti. *Inuentoris

Latex a lapſu, profluens aqua dicitur. Vtimur tamen hoc vocabulo & in vino.

Latine loqui a Latio dictum eſt, quae locutio adeo eſt verſa, vt vix vlla pars eius maneat in notitia. † *innoxia

Latitauerunt Cato poſuit pro ſaepe tulerunt.

Latrare Ennius pro poſcere poſuit.

Latrones eos antiqui dicebant, qui conducti militabant, ἀπὸ τῆς λατρείας, †at nunc viarũ obſeſſores dicuntur, quod a latere adoriuntur, vel quod latenter inſidiantur. † τοῦ λάτρου)

Latumias ex Graeco, & maxime a Syracuſanis, qui latomias & appellant, & habent ad inſtar carceris, ex quibus locis exciſi ſunt lapides ad extruendam vrbem.

Laudare ponebatur apud antiquos pro nominare.

Lauerniones fures antiqui dicebant, quod ſub tutela deae Lauernae eſſent, in cuius luco obſcuro, abditoq; ſoliti † furta, praedamque inter ſe luere. * hinc & lauernalis porta vocata eſt. *ſoliter *diuidere

Laureati milites ſequebantur currum triumphantis, vt quaſi purgati a caede humana intrarent vrbem. Itaque eandem laurum omnibus ſuffitionibus adhiberi ſolitũ erat; vel quod medicamento ſicciſſima ſit; vel quod omni tempore viret, vt ſimiliter reſp. vireat.

Lautia* epularum magnificentia, alij a lauatione dicta putant, quia apud antiquos hae elegantiae, quae nunc ſunt, non erant, & raro aliquis lauabat. *Lautida

Lauticia farina appellabatur ex tritico aqua conſperſo.

Lautulae locus extra vrbem, quo loco quia aqua fluebat, lauandi vſum exercebant.

LECTOSIA † inſula dicta a conſobrina Aeneae ibidem ſepulta. *Leucoſia)

Lectus dictus, vel a collectis foliis ad cubitandũ: vel quod fatigatos ad ſe alliciat; vel a Graeco λέκτρον.

Legimus aut ſcriptum, aut oleam, † glandem ve, & alia quaedam. & addita praepoſitione dicimus colligimus, deligimus. *olera

Legio Samnitum lintcata appellata eſt, quod Samnites intrantes ſinguli ad aram, velis linteis circumdatam,*non ceſſuros ſe Romano militi iurauerunt. *circumdati

Lemniſci, id eſt, faſciolae coloriſae dependentes ex coronis, propterea dicuntur, quod antiquiſſimum fuit genus coronarum lanearum.

Lemonia tribus a pago Lemonio appellata eſt. qui eſt a porta Capena via Latina.

Lenones ab alliciendo adoleſcentulos appellati.

Leparenſes, Liparitani ciues, id eſt, Liparenſes.

Lepiſta, genus vaſis aquarij.

*Laena Leria*ornamenta tunicarum aurea.

Lesbium, genus vaſis caelati a Lesbiis inuentum.

Letum ab obliuione, quam Graeci λήθην vocant, dictum.

Leuir eſt vxoris meae frater. *

*vxori meae frater meus. LIBELLA deminutiuum eſt a libra.

Liber repertor vini, ideo ſic appellatur, quod vino nimio vſi omnia libere loquantur.

Liberales dicuntur non ſolum benigni, ſed etiam ingenuae formae homines.

Liberalia, Liberi feſta, quae apud Graecos dicuntur διονύσια. Naeuius: libera lingua loquemur*ludis Liberalibus. *loquuntur

Liberata ponebant pro effata, id eſt, locuta.

conſtitutū Libertatis templum in Auentino fuerat conſtructum.

Librile, ſcapus librae.

Librilla appellantur inſtrumenta bellica, ſaxa ſcilicet ad brachij craſſitudinem in modum flagellorum loris reuincta.

Libycus campus in agro Argeo appellatus. quod in eo primum fruges ex Libya allatae ſunt. quā ob cauſam etiam Ceres ab Argeis Libyſſa vocata eſt.

Licitati, in mercando, ſiue pugnando contendentes.

Lictores dicuntur, quod faſces virgarum ligatos ferunt. hi parentes magiſtratibus, deliquentibus plagas ingerunt.

Limaces cochleae a limo appellatae.

Limitatus ager eſt in centurias dimenſus.

Limites in agris, nunc termini, nunc viae tranſuerſae.

*Limis, Limus,*obliquus, id eſt, tranſuerſus, vnde & limina.

Lingua non ſolum pars corporis dicitur, ſed etiam differentia

rentia ſermonum. promontorij quoque genus non excellentis,ſed molliter in planum deuexi.

Lingula * per deminutionem linguae dicta. alias a ſimilitudine linguae exertae, vt in calceis:alias inſertae, id eſt infra dentes coercitae, vt in tibiis. *Ligula

Lingulaca,genus piſcis,vel mulier auguratrix.* *garrulatrix)

Liquitur,labitur, fluit.

Litatum alij ſolutum, * deditum deo, quaſi luitatum ; alij ex Graeco a precibus,quas illi λιτὰς dicunt. *ſolitum

Liti * cecidiſſe dicitur,qui eius rei, de qua agebat, cauſam amiſit. *Litis

Lituus appellatus eſt, quod litis ſit teſtis. eſt enim genus buccinae incuruae,quo qui cecinerit,dicitur liticen. Ennius. Inde loci lituus ſonitus effundit * acutos. *effudit

Lixabundus,iter libere,ac prolixe faciens.

Lixae,qui exercitum ſequuntur quaeſtus gratia.dicti,quod extra ordinem ſint militiae,eiſque liceat,quod libuerit. alij eos a Licha appellatos dicunt , quod & ille Herculem ſic ſecutus.quidam a liguriendo quaeſtum.

L o c a t v m, poſitum.

Locupletes, locorum multorum domini.

Loebeſum & loebertatem antiqui dicebant liberum & libertatem.ita Graeci λοιβὴν,& λοίβα.

Longitrorſus ſic dicitur,ſicut dextrorſus,ſiniſtrorſus.

Lotos , arboris genus , ex cuius materia frequenter tibiae fiebant,cuius baccis paſti quondam Lotophagi dicti.

L v c a n i appellati dicuntur , quod eorum regio ſita eſt ad partem ſtellae luciferae.vel quod loca cretoſa * ſunt, id eſt multae lucis.vel a Lucilio duce.vel quod primitus in luco conſederunt. *aetheroſa

Lucar appellatur aes,quod ex lucis captatur. * *capiatur)

Lucaria feſta in luco colebant Romani, qui permagnus inter viam Salariam,& Tiberim fuit: pro eo,quod victi a Gallis fugientes e praelio ibi ſe occultauerunt.

Lucaris pecunia,quae in luco erat data.

Lucem facere dicuntur Saturno ſacrificantes , id eſt capita detegere.

Lucerenſes , & Luceres , quae pars tertia populi Romani eſt diſtributa a Tatio, & Romulo ; appellati ſunt a Lucero Ardeae rege , qui auxilio fuit Romulo aduer-

ſus Tatium bellanti.

Lucetium Iouem appellabant, quod eum lucis eſſe cauſam credebant.

Lucius, praenomen eſt eius, qui primum fuit, quia oriente luce natus eſt.

Lucomedi a duce ſuo Lucomo dicti, qui poſtea Lucerenſes appellati ſunt.

Lucomones quidam homines ob inſaniam dicti, quod loca, ad quae veniſſent, infeſta * facerent.

*fecta

Lucretilis mons in Sabinis.

Luctus, & lugere a Graeco trahuntur λυπεῖν, vel λύπειν. *

*λύζειν)

Luculentus a luce appellatus.

Lucuutere * genus operis piſtorij.

*Lucunter Lucentem Lacuntem

Lues eſt diluens * vſque ad nihil, tractum a Graeco λύειν, hinc dictum lutum terra humore ſoluta; & luſtratio, qua quid ſoluitur, ac liberatur. hinc & λύτρα ἀπὸ τῆς λύσεως, id eſt ſolutione auri: λίτρα enim libra eſt.

*dilues

Luma * genus herbae, vel potius ſpinae.

*Lima, vel Lina

Lumbago vitium, & debilitas lumborum.

Lura os culei, vel etiam vteris. vnde lurcones capacis gulae homines, & bonorum ſuorum conſumptores.

Luridi, ſupra modum pallidi.

Luſcitio, vitium oculorum, quod clarius veſperi, quam meridie cernit.

Luſtra ſignificant lacunas * lutoſas, quae ſunt in ſiluis, aprorum cubilia. a qua ſimilitudine ij, qui in locis abditis, & ſordidis ventri, & deſidiae operam dant, dicuntur in luſtris vitam agere. & cum eiuſdem vocabuli prima ſyllaba producitur, ſignificat nunc tempus quinquennale, nunc populi luſtrationem.

*lamas

Luſtrici dies infantium appellantur, puellarum octauus, puerorum nonus. quia his luſtrantur, atque eis nomina imponuntur.

Luxa membra e ſuis locis mota, & ſoluta; a quo luxurioſus in re familiari ſolutus.

Luxantur, a luxu dictum, id eſt luxuriantur.

LYCII Apollinis oraculum in Lycia maximae claritatis fuit ob luporum interfectionem. λύκος enim lupus eſt.

Lycophos Graeci dicunt, quod nos primum tempus lucis.

dictum

dictum autem lycophos, quaſi λευκὸν φῶς, id eſt lumen candidum.

Lymphae dictae ſunt a nymphis. vulgo autem memoriae proditum eſt, quicumque ſpeciem quandam e fonte, id eſt * effigiem nymphae viderint, furendi non feciſſe finem, quos Graeci νυμφολήπτους vocant, Latini lymphatos appellant. *in

Lyrneſſiades, ab oppido Phrygiae Lyrneſſo dicti.

PAVLVS. MACELLVM dictum a Macello quodam, qui exercebat in vrbe latrocinia. quo damnato Cenſores Aemilius, & Fuluius ſtatuerunt, vt in domo eius obſonia venderentur.

Macilenti, macie tenuati.

Mactus, magis auctus.

*Madulſa *ſatis — Maduſa* ebrius, a Graeco μαδᾶν deductum, vel quia madidus ſit * vino.

Maeandrum, genus picturae, dictum eſt a ſimilitudine flexus amnis, qui appellatur Maeandrus.

Maecia tribus a quodam caſtro ſic appellatur.

Maeniana aedificia a Maenio ſunt appellata: is enim primus vltra columnas extendit tigna, quo ampliarentur ſuperiora.

Maeſius lingua Oſca, menſis Maius. Oſci enim a regione Campaniae, quae eſt Oſcos, * vocati ſunt. *Oſcor (Oſcorum)

Magis a Graeco μᾶλλον venit.

FESTVS. ...... temperare di .... erare quida ......

PAVLVS. *Magiſtrare *Magiſtrare, vel magiſtrari. — Magiſterare * regere, & temperare eſt. Magiſterare * moderari. vnde magiſtri non ſolum doctores artium; ſed etiam pagorum, ſocietatum, vicorum, collegiorum, equitum dicuntur: quia omnes hi magis ceteris poſſunt. vnde & magiſtratus, qui per imperia potentiores ſunt, quam priuati. Quae vox duabus ſignificationibus notatur. nam aut perſonam ipſam demonſtrat, vt cum dicimus, magiſtratus iuſſit: aut honorem, vt cum dicimus* Titio magiſtratus datus eſt. *dicitur

*qui — Magiſteria dicuntur in omnibus rebus, quae * magis ceteris poſſunt, vt magiſterium equitum.

FESTVS. ..... rebus, qui ma ...... quitum . et .... Ilinis dixe .... untur velit .... contra ora .....

PAVLVS. Magmentum, magis augmentatum.

Magnificiſſima, dicebant antiqui pro magnificentiſſima. re enim vera magnificens dici non poteſt. vnde magnificentiſſima videtur deduci.

*ipſe — Magnificius idem Cato * pro magnificentius dixit, & non fruſtra: nam poſitiuus eius magnifice eſt.

FESTVS. Magni ....

..... auit Cato in ea, quam ....

.... gna

. . . . gna quis homo . . . .
. . . . pulchrius purgat . . . .
. . . . . . Atcius, dicimus, cum mag . . . .
. . . . . . at nepos eius in ea . . . .
. . . . . . men ait, cum Aedilis . . . .
. . . . . . iſtria ludos magni . . . .

Magnificior quoque. . . . .

Magnum annum dicunt mathematici, quo ſeptem ſidera errantia expletis propriis curſibus ſibimet concordant. PAVLVS.

Magnum ſocerum appellat vir vxoris ſuae auum.

Magnam ſocrum vir vxoris ſuae auiam appellat.

Magnos ludos, Romanos ludos appellabant, quos in honorem Iouis, quem principem deorum putabant, faciebant.

Maieſtas a magnitudine dicta.

Maiis Idibus mercatorum dies feſtus erat; quod eo die Mercurij aedes eſſet dedicata.

Maius menſis in compluribus ciuitatibus Latinis ante vrbem conditam fuiſſe videtur. qua ex cauſa vtrum a maioribus, vt Iunius a iunioribus dictus ſit; an a Maia, quod Mercurio filio eius res diuinae . . . . fiant ſolemnes; an quod ipſi deae in multis Latinis ciuitatibus ſacrificia fiebant (ipſo menſe) . . . . . .

Maior patruus, aui & auiae patruus.

Maior amita, aui & auiae amita.

Maior auunculus, aui & auiae auunculus.

Maior Graecia dicta eſt Italia, quod eã Siculi quondam * obtinuerunt. vel quod in ea multae, magnaeque ciuitates fuerunt ex Graecia profectae. * olim

Maior magiſtratus conſul dicitur.

Maior ſocer vxoris meae proauus.

Maior ſocrus vxoris meae proauia.

. . iora auſpicia, quae id . . .
. . . . . maiora Conſulum, Pr . . . .
, ... liquorum minora cum ill . . . .
. . . . . res magiſtratus dicu . . . .

Maiorem Conſulem L. Caeſar putat dici, vel eum, penes quem faſces ſint: vel eum, qui prior factus ſit: Prætor m autem maiorem Vrbanum, minores ceteros. FESTVS.

Maior Conſul dicitur vel is, penes quem faſces ſunt; vel i . PAVLVS.

qui prior factus eſt: Praetor autem maior vrbanus, minores ceteri.

Maiores Flamines appellabantur patricij generis, minores plebei.

Maledictores dicebantur ab antiquis, qui nunc maledici.

FESTVS. Maledic . . . .
. . . . nos appellamus . . . .
. . . . Hiſpania re . . . .

Maleuoli Mercurij ſignum erat proxime Ianum, qui item erat in Turdellis Me . . . .
. . . . appella . . . .
maleuoli autem, quod in nullius tabernam ſpectabat.

PAVLVS. Maleuoli Mercurij ſignum, id eſt ſtatuam, appellabant, ideo quod in nullius tabernam ſpectabat.

Malleoli vocantur non ſolum parui mallei, ſed etiam ij, qui ad incendium faciendum aptantur; videlicet* ad ſimilitudinem priorum dicti.

* ſcilicet

Malluuium dicitur, quo manus lauantur. Malluuiae, quibus manus ſunt lotae: pelluuiae, quibus pedes.

FESTVS. Malluuium latum in commentarium* ſacrorum ſignificat, manus qui lauet. a quo malluuiae dicuntur, quibus manus ſunt lautae, perinde vt quibus pedes pelluuiae.

*tario)

Maltha dicitur a Graecis pix cum cera mixta.

PAVLVS. Mamercus praenomen eſt Oſcũ, eo quod hi Martẽ Mamertem appellant. *

* dicunt

Mamers Mamertis facit, id eſt lingua Oſca Mars Martis. vnde & Mamertini in Sicilia dicti, qui Meſſanae habitãt.

FESTVS. Mamertini appel . . . .
. . . e de cauſa cum de toto Samnio grauius incidiſſet peſtilentia, Sthenius Mettius eius gentis princeps conuocata ciuium ſuorum concione, expoſuit ſe vidiſſe in quiete praecipientem Apollinem; vt ſi vellent eo malo liberari, ver ſacrum vouerent, id eſt quaecumque vere proximo nata eſſent, immolaturos ſibi. Quo facto leuatis poſt annum vicenſimum, deinde eiuſdem generis inceſſit peſtilentia. rurſum itaq; conſultus Apollo, reſpondit non eſſe perſolutum ab iis votum, quod homines immolati non eſſent: quos ſi expuliſſent, certe fore, vt ea clade liberarentur. Itaque ij iuſſi patria decedere, cum in parte ea . . . . conſediſſent, quae Tauricana* dicitur,

* Taurenti nitana)

dicitur, forte parantibus bello . . . . Meſſanenſibus auxilio venerunt vltro, eoſque . . liber . . . . prouincial . . . quod ob . . citum * eorum, vt gratiam referrent, & in ſuum corpus, communionemque agrorum inuitarunt eos; & nomen acceperunt vnum, vt dicerentur Mamertini, quod coniectis in ſortem duodecim deorum nominibus Mamers forte exierat, qui lingua Oſcorum Mars ſignificatur. cuius hiſtoriae auctor eſt Alfius libro primo belli Carthaginienſis.

*exercitum)

Mamilia turris intra Saburae regionem a Mamilio nomen accepit.

Mamiliorũ familia (progenita fuit a) Mamilia Telegoni filia, quam Tuſculi procreauerat, (quando id oppidum ipſe condidiſſet.*

* eſt appellata

Mamphula appellatur panis Syriaci genus, quod, vt ait Verrius, in clibano ante, quam percoquatur, decidit in carbones, cineremque. cuius meminit Lucilius: Piſtricem valida * ſi nummi ſuppeditabunt, Addas ' empleuron, mamphulas quae ſciat omnes.

* validam)
' Ad ſiá, vel Ad claſſem

Mamphur ·*· appellatur loro circumuolutum mediocris longitudinis lignum rotundum, quod circumagunt fabri in operibus tornandis.

·*· Mimphur)

Mamurij Veturij nomen frequenter in cantibus* Romani frequentabant, hac de cauſa. Numa Pompilio regnante e caelo cecidiſſe fertur ancile; id eſt ſcutum breue; quod ideo ſic eſt appellatum, quia ex vtroque latere erat reciſum; vt ſummum, infimumque eius latius* medio pateret. vnaque edita vox, omnium potentiſſimam fore ciuitatem, quamdiu id in ea manſiſſet. Itaque facta ſunt eiuſdem generis plura, quibus id miſceretur, ne internoſci caeleſte poſſet. probatum opus eſt maxime Mamurij: qui praemij loco petiit, vt ſuum nomen inter carmina Salij canerent.

*carminibus
* :atus

PAVLVS.

Manalẽ fontẽ dici, pro eo, quod aqua ex eo ſemper manet.

FESTVS.

Manalis fons appellatur ab auguribus puteus perennis. neque tamen ſpiciendius* videtur, quia flumen id ſpiciatur, quod ſua ſponte in amnem influat.

* ſpiciendus

PAVLVS.

Manalem lapidem putabant eſſe oſtium Orci, per quod animae inferorum ad ſuperos manarent, qui dicuntur

manes. Manalem etiam lapidem vocabant petram quandam, quae erat extra portam Capenam iuxta aedem Martis; quam, cum propter nimiam ſiccitatem in vrbem protraherent, inſequebatur pluuia ſtatim. eumque quod aquas manaret, manalem lapidem dixere.

Manare dicitur, cum humor ex integro, ſed non ſolido nimis per minimas ſuas partes erumpit. quod ex Graeco trahitur: quia illi non ſatis ſolidum μανὸν dicunt.

Manare ſolem antiqui dicebant, cum ſolis orientis radij ſplendorem iacere coepiſſent, a quo & dictum putabant mane. alij dictum mane putant ab eo, quod manum bonum dicebant.

FESTVS. . . . . olitos eſſe antiquos . . . .
. . . cum ſolis orientis radij . . . .
. . . ſſent. atque ideo primum . . . .
* id dicitur) . , . uis magis addicitur* . . . .
. . . ne id eſt a mature. quod id . . . . .
. . . unde & Matutal di . . . .

PAVLVS. * Mania Mane a dijs manibus dixerunt. nam mana * bona dicitur. vnde & Mater Matuta, & poma matura.

Manceps dicitur, quod manu capiatur. Manceps dicitur, qui quid a populo emit, conducitve, quia manu ſublata ſignificat ſe auctorem emptionis eſſe. qui idem praes dicitur; quia tam debet praeſtare populo, quod promiſit; quam is.(qui pro eo* praes factus eſt.

* pro quo) * Tifata * interępto Mancini ſana ' appellabantur, quod Mancinus habuit inſignem domum, quae publicata eſt eo interfecto.*

Manducus, effigies in pompa antiquorum inter ceteras ridiculas, formidoloſaſque ire ſolebat magnis malis, ac late dehiſcens, & ingentem dentibus ſonitum faciens, de qua Plautus ait in Rudente: Quid ſi aliquo ad ludos me pro manduco locem? Qua propter? clare * crepito dentibus.

* quia pol clare

FESTVS. Manes dij ab auguribus inuocantur: quod hi per omnia aetheria, terrenaeque* ma . . . . .

* terrenaq.)

. . . .
. . . . *peri, atque inferi . . . . .
. . . . augures quod L. I. . . .
. . . . minis .

PAVLVS. Manes dij ab auguribus vocabãtur, quod eos per omnia manare

nere credebãt,eoſq; deos ſuperos, atq; inferos dicebant Manuos* in carminibus ſaliaribus Aelius Stilo*ſignificare ait bonos. (& inferi ·*· dij manes pro bonis dicuntur a ſuppliciter eos venerantibus propter metum mortis; vt immanes quoque pro valde non bonis dicuntur.

' Manes. * Aurelius, vel Ateius ·*· vnde

Maniae turpes, deformesque perſonae. Manias (Aelius Stilo dici ait* ficta quaedam ex farina in hominum figuras, quia turpes fiant, quas alij maniolas appellant. * Manias autem, quas nutrices minitantur pueris paruulis eſſe laruas, id eſt manes, quos deos, deasque putabant, quoſq; ab inferis ad ſuperos emanare credebãt. (vt Mania eſt eorũ auia, materve. Sunt enim vtriuſque opinionis auctores.*

* dicunt * vocant

* Sunt, qui Maniam laruarum matrem, auiamque putant

Manius agrum* Nemorenſem Dianae conſecrauit, a quo multi, & clari viri orti ſunt, & per multos annos fuerunt. vnde prouerbium: Multi Manij Ariciae. Aſinius, Capito longe aliter ſentit. ait enim turpes, & deformes ſignificari: quia maniae dicuntur deformes perſonae; & Ariciae genus panis fieri, quod manici . . . . . appellantur.

.·. * Aegerius Sinnius)

Manius praenomen dictum eſt ab eo, quod mane quis initio natus ſit: vt Lucius, qui luce.

Manliae gentis patriciae decreto nemo ex ea Marcus appellatur; quod M. Manlius, qui Capitolium a Gallis defenderat, cum regnũ affectaſſet, damnatus, necatusque eſt.

Manſucium* edacem, a mandendo ſcilicet.

* Manſucũ

Manſues pro manſuetus.

FESTVS.

. . . · M. Cato in epiſtula . . . .
. . . manſues ad . . . .

Manſuetum ad manum venire ſuetum. alij aiunt manſuetum dictum, neque ex miſericordia maeſtum, neq; ex crudelitate ſaeuum, ſed modeſtia temperatum.

PAVLVS.

Mantare ſaepe manere. Caecilius in epiſtula: Iam ore adeo mãta. Iam hoc vide caecus . . . animũ aduentus angit. .·.

Manticularia dicuntur ea, quae frequenter in vſu habentur & quaſi manu tractantur. frequens enim antiquis ad manus tergendas vſus fuit mantiliorum, vnde hæc trahitur ſimilitudo.

Manticula um vſus pauperibus in nummis recondendis, etiam noſtro ſaeculo fuit. vnde manticulari dicebantur, qui furandi gratia manticulas attrectabant. Vnde poetae pro doloſe quid agendo vſi ſunt eo verbo. Pa- .·.

cuuius: Ad manticulandum aſtu aggreditur. ſcit enim quid promeruerit. . . . medici manticulatur, . . . ita me facti oppreſſi iugo. Item deinde: Aggreditur aſtu regem; manticulandum eſt hic mihi. Et: Machinam ordiris nouam mantiçula * tactu, an ſanctiora dicis iureiuranda. Plautus hoc ſignificare videtur, quibus cotidie paruae noxae extergeantur.

* manticulae)

* Oſea

Mantiſa additamentum dicitur lingua Tuſca, *quod ponderi adijcitur; ſed deterius, & quod ſine vllo vſu eſt. Lucilius: Mantiſa obſonia vincit.

* creduntur

* placataq.

Manubiae Iouis tres dicuntur*eſſe, quarum vnae ſunt minimae, quae moneant, placidaeque* ſint. Alterae quae maiores ſunt, ac veniant cum fragore, diſcutiantq; aut diuellant, quae a Ioue ſint, & conſilio deorum mitti exiſtimentur. Tertiae his ampliores, quae cum igne veniant; & quamquam nullum ſine igne fulgur eſt, hae propriam differentiam habeant, quod aut adurant, aut fuligine deforment, aut accendant, quae ſtatum mutent deorum conſilio ſuperiorum.*

* ſuperorū.

Manum, & mentum, prouerbium eſt ex Graeco ductum, quod eſt πολλὰ μεταξὺ πέλει κύλικος, καὶ χείλεος ἄκρου. Chalcantem vites ſerentem quidam augur vicinus praeteriens, dixit errare; non enim ei fas eſſe nouum vinum . . . .

Manumitti ſeruus dicebatur, cum dominus eius, aut caput eiuſdem ſerui, aut aliud membrum tenens dicebat, Hunc hominem liberum eſſe volo; & emittebat eum e manu

FESTVS.

. . . odo caput . . . .
. . . edicito, hunc . . . .
. . . pro eo auri x . . . .
. . . uſquam digre . . . .
. . . ſui dum his . . . .
. . . nem liberum mit . . . .

PAVLVS. * Punicae

Mapalia caſae Poenicae * appellantur; in quibus quia nihil eſt ſecreti; ſolet id vocabulum ſolute viuentibus obijci. Cato libro quarto Originum: Mapalia vocantur vbi habitant. ea quaſi cohortes rotundae ſunt.

Marculus deminutiuum a Marco.

FESTVS * ſolita)

Marſpedis, ſiue ſine R littera Maſpedis imprecaticie, ſeſita* vallium, quid ſignificet ne Meſſalla quidē augur in explanatione

natione augurlorum reperire ſe potuiſſe ait.

Martialis campus in Coelio monte dicitur, quod in eo Equiria ſolebant fieri, ſiquando aquae Tiberis campum Martium occupaſſent. PAVLVS.

Martias Kalendas matronae celebrabant; quod eo die Iunonis Lucinae aedes coli coepta ſit.* *erat, vel eſt)

Martius menſis initium anni fuit & in Latio & poſt Romam conditam, eo quod gens erat bellicoſiſſima. cuius rei teſtimonium eſt, quod poſteriores menſes, qui annum finiunt, a numero appellati, vltimum habent Decembrem.

Mas deminutiue facit maſculus.

Maſculina, & feminina vocabula dici melius eſt ſecundum Graecorum quoque conſuetudinem, qui non ἀνδρικὰ & γυναικεῖα ea, ſed ἀρ . . . . FESTVS.

Maſculino genere parentem appellabant antiqui etiam matrem. Malo cruce maſculino genere cum dixit Gracchus in oratione quae eſt in P.Popullium poſteriorem,* tam repraeſentauit antiquam conſuetudinem, quam hunc frontem, atque hunc ſtirpem ijdem antiqui dixerunt: & rurſus hanc lupum, & hanc metum. Item cum idem in Popillium & matronas * aitico exemplo inſtituto. Dignus fuit qui malo cruce periret. PAVLVS. * poſteriore. * Mathonem)

Matellio, deminutiuum a matula.

Materfamiliae non ante dicebatur, quam vir eius paterfamiliae dictus eſſet. nec poſſunt hoc nomine plures in vna familia praeter vnam appellari. ſed nec vidua hoc nomine; nec quae ſine filijs eſt, appellari † poteſt. †vocari

Mater Matuta, manes, mane, matrimonium, materfamiliae, matertera, matrices, materiae * dictae videntur, vt ait Verrius, quia ſint bona: qualia ſcilicet ſint, quae ſunt matura. vel potius a matre, quae eſt originis Graecae. * materies

. . . . manis . . . . FESTVS.
. . . . matertera, ...
. . . . vt ait Ve . . . .
. . . . ſint, quae . . . .
. . . . quae eſt ori . . . .

Matrem Matutam antiqui ob bonitatem appellabant; & maturum idoneum vſui; & mane principium diei, & PAVLVS.

inferi dij manes, vt ſuppliciter appellati boni eſſent; & in carmine Saliari Ceruſmanus, intelligitur creator bonus.

Matertera, matris ſoror, quaſi mater altera. Matertera *matertera) patris & matris, mihi magna mater* eſt.

Matralia, Matris Matutae feſta.

* Matrici, vel Matrici Matrici * cognominantur homines malarum magnarum, atque oribus late patentibus.

Matrimes, ac patrimes dicantur, quibus matres & patres adhuc viuunt.

Matronae a magiſtratibus non ſubmouebantur; ne pulſari, contrectarive viderentur; neve grauidae concuterentur. Sed nec viri earum ſedentes cum vxoribus in vehiculo deſcendere cogebantur.

FESTVS. . . . atibus non ſummoue . . . .
. . . tat . , ntrectari . . . .
. , , ntur; neue. . tur. quam . . . . . .
. . . uſam ait Verrius . . . .
. . . eteri . . . .
. . . uxoribus deeſſe quo deſcen. . . . . . .
. . ros a magiſtratibus. quod commu . . . .
. . uehic . . . itur uir, & uxor . . . . . .

PAVLVS. Matronas appellabant eas fere, * quibus ſtolas habendi *forte, ius erat.

Matronis aurum redditum cum legitur, hoc ſignificare videtur; quia matronae contulerunt ornatus ſui aurum ad Capitolium a Gallis Senonibus liberandum; quibus poſtea eſt redditum a populo Romano

FESTVS. Matroni . . . to ait, quod . . . .
. . . . fuiſſe re . . . .
. . . . & eam a . . . .
. . . . monlo in . . . .
. . . . tronae orna . . . .
. . . . Apollini, quod . . . .
. . . . quod contuler . . . .
. . . . a Gallis Senon . . . .
. . . . tum . . . .
. . . . eſt a pop . . . .

PAVLVS. Matula, vas vrinae.

Mauortem poetae dicunt Martem.

Maximae dignationis Flamen Dialis eſt inter quindecim Flamines, & cum ceteri diſcrimina maieſtatis ſuae habeant, minimi habeatur*Pomonalis, quod Pomona leuiſſimo fructui agrorum praeſidet pomis. FESTVS. *minime habetur)

Maximam hoſtiam ouilli pecoris appellabant, non ab amplitudine corporis; ſed ab animo placidiore. PAVLVS.

Maximi annales appellabantur, non magnitudine; ſed quod eos Pontifex maximus conſecraſſet.† *cōſeciſſet)

Maximum Praetorem dici putant alij eum, qui maximi imperij ſit: alij, quia * aetatis maximae. pro collegio quidem augurum decretum eſt: quod in ſalutis augurio Praetores maiores, & minores appellentur; non ad aetatem, ſed ad vim imperij pertinere. FESTVS. *qui)

Maximus Curio, cuius auctoritate curiae, omneſque curiones reguntur. PAVLVS.

Maximus Pontifex dicitur, quod maximus rerum, quae ad ſacra, & religiones*pertinent, iudex ſit, vindexque contumaciae priuatorum, magiſtratuumque. *religionem

ME pro mihi dicebant antiqui.

Me pro mihi dicebant antiqui, vt Ennius cum ait libro ſecundo: Si quid me fuerit humanitus, vt teneatis. & Lucilius: Nunc ad te redeo, vt quae res me impendet agatur. FESTVS.

Meatus a meando dictus. PAVLVS.

Mecaſtor, & mehercules iuſiurandū erat: quaſi diceretur, †ita me Caſtor, ita me Hercules, vt ſubaudiatur iuuet. *diceretur

Meddix†apud Oſcos nomen magiſtratus eſt. Ennius: Summus ibi†capitur meddix, occiditur alter. *Medix *vbi *Medix

Medialem appellabant hoſtiam atram, quam meridie immolabant.

Medibile, medicabile.

Mediocriculo vſus eſt in ea, quam dixit, Cato in Conſulatu: Ridibundum magiſtratum genere* pauculos homines, mediocriculum exercitum obuiam duci. FESTVS. *gerere)

Mediocriculus idem Cato ponit, cum ait: Ridibundum magiſtratum paucos homines mediocriculum exercitum obuiam duci. PAVLVS.

Medioxumum, mediocre.

Mediterreum melius, quam mediterraneum, Siſenna dici putat.

Meditrinalia dicta hac de cauſa. Mos erat Latinis populis, quo die quis primum guſtaret muſtum, diceret *dicere *ominis gratia: Vetus nouum vinum bibo, veteri nouo morbo medeor. A quibus verbis, etiam Meditrinae *conceptū deae nomen ceptum, * eiuſque ſacra Meditrinalia dicta ſunt.

Meditullium dicitur, non medium terrae, ſed procul a mari, quaſi meditellium; ab eo quod eſt tellus.

Mediusfidius compoſitum videtur, & ſignificare Iouis filium, id eſt, Herculem, quod Iouem Graeci Δία, & *vt * nos *antiqui Iouem: ac fidium pro filio, quod ſaepe antea* pro L littera D vtebantur. quidam exiſtimant iuſiurandum eſſe per diui fidem; quidam, per diurni temporis, id eſt, diei, fidem.

Medullitus, ex intimis medullis.

*Meſancilum Meſancilum *teli miſſilis genus.

Megaleſia ludos Matris Magnae appellabant.

Melancoryphi, genus auium, quae Latine vocantur atricapillae, eo quod ſumma eorum capita nigra ſint.

Meliboea purpura a nomine inſulae, in qua tingitur, eſt *vocata. dicta. *

Melicae gallinae, quod in Media id genus auium corporis ampliſſimi fiat: L littera pro D ſubſtituta.

* Meloas, vel Melias V.C. Melia) Melis * haſta a ligno mali dicta.

Melo nomine alio Nilus vocatur.

Melos inſula dicta eſt a Melo, qui ex Phoenice ad eandem fuerat profectus.

Meltom meliorem dicebant.

Membrum abſcindi mortuo dicebatur, cum digitus eius decidebatur, ad quod ſeruatum iuſta fierent reliquo corpore combuſto.

Memorare ſignificat, nunc dicere, nunc memoriae mandare.

Memorioſus, memorioſior, & memorioſius, (et) memorioſiſſime facit.

Mendicum dici putant velum, quod in prora ponitur.

Mendicum dici Verrius putat a mente eius, quem fefellerit fortuna. vel quod precetur quemque vt vitae ſuae medeatur cibo.

FESTVS. Mend . . . .

eius,

eius, quam ſe . . . .
vt vitae ſu . . . .

Menſa, † frugibuſque iurato, ſignificat per menſam * & fruges. [PAVLVS. *Meſſe *Meſſem]

Menſae in aedibus ſacris ararum vicem obtinebant.

. . . ſae in aedibus ſacris ara . . . . . [FESTVS.]
. . . legibus earum omnium s . . . . .
. . . vt velut in aram, vel in . . . . .
. . . uati quoque in primis r . . . . .
. . . vbi ſacras habituri . . . . .
. . . parentatio, non ſacrific. . . . . .

Menſarij, nummularij. [PAVLVS.]

Mentecaptus dicitur, cum mens ex hominis poteſtate abiit; & idem demens, qui * de ſua mente decceſſerit; & amens, qui a mente abierit. [*quod]

. . . hominis poteſtate . . . . . [FESTVS]
. . . meus, quid de ſua . . . . .
. . . a mente mente abierit . . . . .

Mentum dicebant, quod nos commentum. [PAVLVS.]

Mercedicius * mercenarius, quod mercede ſe tueatur. [*Mercedi-nus]

Mercedonias dixerunt a mercede ſoluenda. [FESTVS.]

Mercurius a mercibus eſt dictus. Hunc etenim negotiorũ omnium exiſtimabant eſſe deum. [PAVLVS.]

Merendam antiqui dicebãt pro prandio: quod ſcilicet medio die caperetur.

Mergae furculae, quibus acerui frugum fiunt; dictae a volucribus mergis, quia vt illi ſe in aquam mergunt, dum piſces perſequuntur, ſic meſſores eas in fruges demergunt, vt eleuare poſſint manipulos.

Meritauere (idem) Cato ait, pro meruere.

. . . ere, ſaepe merue . . . . . [FESTVS.]
. . . enorum IIII . Suf . . . .
. . . uis cohortes omnis . . . .
. . . tauerunt . . .

Mertat pro merſat dicebãt. [PAVLVS.]

Merum antiqui dicebant ſolum. vnde & auis merula nomen accepit: quod ſoliuaga eſt, & ſolitarie paſcitur. at nunc merum, purum appellamus.

Meſon * perſona comica appellatur, aut coci, aut nautae, aut eius generis. dici ab inuentore eius Meſone * [FESTVS. *Moeſon *Moeſone]

comoedo ait Ariſtophanes Grammaticus.

Meſſapia Appulia a Meſſapo rege appellata.

FESTVS. Metaphoram quam Graeci vocant, nos tralationem, id eſt, domo mutuatum verbum, quo vtimur, inquit Verrius ali. ne ſaepius quidem honeſti. ac q . . .

. . . . enas vt ſpecioſiora at . . . . . .
. . . ere ſignificante . . . .
. . . no, quam proprio uo . . . . . .
. . . em indicemus . . . .
. . . leret, redit ad ſua . . . . . .
. . . tralatum manebit . . . . . .
. . . quo peruenit . . . .
. . . as . alieno perinde ac ſuo ab . . . .
Meta. . ſtices dicitur apud p. . . . . . .
. . . quod propter neceſſitatem metri. . . .
. . . t. quod idem barbaris . . . . . .
. . . ta oration . . . ſcrib . . . . .
Meta . . ca . a . cariore . . . . . .
. . . . peruentura . . . . . .
. . . . dicare ait Ennius, ...
. . . . . ideſt .
. . . . . abus vt . . . .
. . . . accip.

PAVLVS. Metari caſtra dicuntur, quod metis diriguntur.

*lege — Metelli dicuntur in re * militari quaſi mercenarij. Attius *in annalib. annalium vigeſimoſeptimo * calones, famulique, mettelique, caculaeq; a quo genere hominum Caeciliae familiae cognomen putatur ductum.* dictum.

FESTVS. Metonymia eſt tropos, cum ab eo, quod continet, ſignificatur id quod continetur; aut ſuperior inferiore, & inferior ſuperiore. quae continet, quod continetur: vt Ennius cum ait: Africa terribili tremit * horrida terra tumultu. *tremis ab eo, quod continetur, id, quod continet; vt cum dicitur epota amphora vini. a ſuperiore inferior, vt Ennius: cum magno ſtrepitu Volcanum ventus vegerat. ab inferiore ſuperior; vt, Perſuaſit animo vinum deus, qui multo eſt maximus.

PAVLVS. Metus feminino genere dicebant. Ennius: Viuam, an moriar, nulla in me eſt metus.

FESTVS. MIGRARE menſa . . . .
. . ſq.

. . ſq. templi poſita . . . . .
. . tur, cum ſequitur ſua . . . . .
. . uidam fuiſſe in tri . . . . .
. . uales appellatae . .
Mihipte, pro mihi . . . decuit talen . .
. . . . uerſia, atque . . .
. . . . entia item a . . .

Mihipte Cato pro mihi ipſi poſuit. PAVLVS.

Militem Aelius a mollitia κατ' ἀντίφρασιν * dictum putat, eo quod nihil molle, ſed potius aſperum quid gerat. ſic ludum dicimus, in quo minime luditur. *per antiphraſim

Milium quidam putant cepiſſe nomen maxime a nummorum ſumma, quae eſt mille. quod alij Graecae ſtirpis iu dicant eſſe, cum id illi κέγχρον vocant, tam Hercules, quam panicum μελίνην. FESTVS.

Millus collare canum venaticorum, factum ex corio, confixumque clauis ferreis eminentibus aduerſus impetum luporum. Scipio Aemilianus ad populum: Vobis inquit, reique publicae praeſidio eritis* quaſi millus cani. PAVLVS. *erit is)

Miluina genus tibiae acutiſſimi ſoni.

Mina ſingulariter d. . . . . FESTVS.
pluraliter dicimus eu . . . . .
item M. Cato in s . . . . .
mina cog . . . . . .

Minam Aelius vocitatam ait mammam alteram lacte deficientem, quaſi minorem factam. PAVLVS.

Minerrimus pro minimo dixerunt.

Minerua dicta, quod bene moneat. hanc enim pagani pro ſapientia ponebant. Cornificius vero, quod fingatur, pingaturque minitans armis, eandem dictam putat.

Minime gentium dicebant, pro eo quod eſt omnium gentium iudicio minime eſſe faciendum.

Miniſcitur pro reminiſcitur antiquitus dicebatur.

Minora templa fiunt ab auguribus, cum loca aliqua tabulis, aut linteis ſepiuntur, ne vno amplius oſtio pateant, certis verbis definita. Itaque templum eſt locus ita effatus, aut ita ſeptus, vt ea vna parte pateat, anguluſque adfixus * habeat ad terram. FESTVS. *anguloſque adfixos)

Minorem Delum Puteolos eſſe dixerunt, quod Delos* aliquando maximum emporium fuerit totius orbis terra- PAVLVS. *Delus)

rum, cui ſucceſſit poſtea Puteolanum, quod municipium Graecum antea Dicaearchia vocatum eſt. vnde Lucilius: Inde Dicaearchum populos, Delumque minorem.

Minores & maiores inter cognomina feminarum poni ſolebant.

FESTVS. Minorum Pontificum maximus dicitur, qui primus in id collegium venit. Item minimus, qui nouiſſimus.

PAVLVS. Minotauri effigies inter ſigna militaria eſt: quod non minus occulta eſſe debent conſilia ducum, quam fuit domicilium eius Labyrinthus. Minotaurus putatur eſſe genitus, cum Paſiphae Minois regis vxor dicitur concubuiſſe cum tauro. ſed affirmant alij Taurum fuiſſe nomen adulteri.

eſſet Minucia porta appellata eſt, eo quod proxima eſt ſacello Minuci. Minucia porta Romae eſt dicta, ab ara Minuci, quem deum putabant.

Minuebatur populo luctus aedis dedicatione; cum a Cenſoribus luſtrum condebatur; cum votum publice ſuſceptum ſoluebatur. priuatis autem, cum liberi naſcerentur; cum honos in familiam* veniret; cum pater, aut liberi, aut vir, aut frater ab hoſte captus domum rediret; cum puella diſponſaretur; cum propiore quis cognatione, quam is qui lugeretur natus eſſet; cum in caſto* Cereris conſtitiſſent.

*familia

*caſtro *conſtituiſſent.

FESTVS. Minuitur populo luctus aedis dedicatione; cum Cenſores luſtrum condiderunt; cum votum publice ſuſceptum ſoluitur. priuatis autem, cum liberi nati ſunt; cum honos in familia venit; cum parens, aut liberi, aut vir, aut frater ab hoſte captus domum redit; cum deſponſa eſt; cum propiore quis cognatione, quam is, qui lugetur, natus eſt; cum in caſto Cereris eſt, omnique gratulationi.*

*gratulatione)

PAVLVS. Minurritiones* appellantur auium minorum cantus.

*Minurrationes

FESTVS. Minuſculae Quinquatrus appellabantur Idus Iuniae, quod is dies feſtus erat tibicinum, qui Mineruam colebant. Quinquatrus proprie dies feſtus erat Mineruae, Martio menſe.

PAVLVS. Minutum, & minuere ex Graeco μειοῦν dictum videri poteſt.

Minyadae Minyae dicti Argonautae, quod pleriquc eorum ex filiis

Minyae

Minyae fuerant orti.

Mirachidion * primae adoleſcentiae. *Miracidion)

Miracula, quae nunc digna admiratione dicimus, antiqui in rebus turpibus vtebantur.

Mirior dicebant comparatiuum a miro. Titinius: Mirior inquam tibi * videor. *tibi inquit

Miſcelliones appellantur, qui non certae ſunt ſententiae, ſed variorum,mixtorumque iudiciorum ſunt.

Miſenum promontorium a Miſeno tubicine Aeneae ibi ſepulto eſt appellatum.

Miſeratur is, qui conqueritur aliena incommoda: miſeretur is,qui miſerum ſubleuat.

Miſeret me eadem forma dicitur, qua piget, paenitet, taedet.

MODO cum per correptum O dicitur, ſignificat tempus, vt Modo veni.& ponitur pro tantū,vt Tace modo.quod ſi producta poſteriore ſyllaba enuncietur, datiuus vel ablatiuus eſt caſus,ab eo,quod eſt modus.

Modo quodam,id eſt ratione.dicuntur omnia iſta a modo: commoditas,commodus,commodat,accommodat, modice,modeſtia,moderatio,modificatio.

. . . quodam id . . . . . FESTVS.
. . . fit commodi . . . . .
. . dat,modi . . . . . .
. . . ficatio.

Moene ſingulariter dixit Ennius: Apud emporium in campo hoſtium per * moene. PAVLVS. *pro

∴ Moenia muri, & alia * muniendae vrbis gratia facta, vt Attius in Helenibus: Signo extemplo canere,ac tela ob moenia offerre imperat. Significat etiam officia. Plautus in Neruolaria: prohibentque moenia alia, vnde ego fungar * mea. FESTVS. *cetera *fungor

Mola vocatur etiam far toſtum, & ſale ſparſum, quod eo molito hoſtiae aſpergantur. PAVLVS.

Moles pro magnitudine fere poni ſolet. moliri, & molitiones * a mouendo certum eſt dici. *molitores *molendo)

Molleſtras dicebant pelles ouiles, * quibus galeas extergebant. *ouillas, vel ouinas

∴ Molucrum non ſolum quo molae * vertuntur * dicitur, id quod Graeci μύλικρον appellāt, ſed etiam tumor ventris, FESTVS. *rotae *a ciruntur

qui etiam virginibus ſolet euenire, cuius meminit Afranius in Virgine: Ferme virgini, tanquam grauidae mulieri, creſcit vterus, molucrum vocatur, tranſit ſine doloribus. Cloatius etiam in libris ſacrorum. Molucrum aiunt eſſe lignum quoddam quadratum, vbi immolatur. Idem Aelius in explanatione carminum Saliarium eodem nomine appellari ait, quod ſub mola ſupponatur. Aurelius Opilius appellat, vbi molatur.

*appellant

Momar, Siculi ſtultum vocant. *

Momen, momentum. Lucretius: Momine ſi paruo poſſent * impulſa moueri.

*ſi a paruo poſſunt

Monile dictum eſt ornatus muliebris, qualem habuiſſe Eriphylem fabulae ferunt. ex eo etiam equis praependens a collo ornamentum monile appellatur.

*Monumentum

Monimentum * eſt, quod mortui cauſa aedificatum eſt: & quidquid ob memoriam alicuius factum eſt, vt fana, porticus, ſcripta, & carmina. Sed monimentum quamuis mortui cauſa ſit factum, non tamen ſignificat ibi ſepultum.

Monitores dicuntur & qui in ſcena monent hiſtriones, & libri commentarij.

Monodos appellatus eſt Pruſiae filius, qui vnum os habuit dentium loco. ſimiliter habuit & Pyrrhus rex Epirotarũ.

Monſtrum, vt Aelius Stilo interpretatur, a monendo dictum eſt, velut moneſtrum. Item Sinnius Capito, quod monſtret futurum, & moneat voluntatem deorum. quod etiam prodigium, velut praedictum * & quaſi praedictum, quod praedicat eadem, & portentum, quod portendat, & ſignificet. inde dici apparet id quartum, quod mihi viſum eſt adiiciendum, praeſertim cum ex eadem ſignificatione pendeat, & in promptu ſit omnibus. id eſt oſtentum, quod item ab oſtendendo dictum eſt. Monſtra dicuntur naturae modum egredientia, vt ſerpens cum pedibus, auis cum quattuor alis, homo duobus capitibus, iecur cum diſtabuit in coquendo.

*prodictũ, vel praedictum)

FESTVS. . . . . turae modum e . . . .
. . auis cum quatt . . . .
. . iecur cum diſt . . . .

PAVLVS. Moracias nuces, Titinius duras eſſe ait. vnde ſit deminutiuum moracillum.

Morboſum

Morboſum hominem, morbo aliquo affectum.

Mortem obiiſſe, †ea conſuetudine dicitur, qua dixerũt antiqui ob Romam legiones ductas, & ob Troiam duxit exercitum, pro ad. ſimiliterque, vadimonium obiiſſe, † id eſt ad vadimonium iiſſe, * & obuiam, ad viam. * obiiſſes * obiiſſe * iſſe

Mortis cauſa ſtipulatio exiſtimatur fieri, vt ait Antiſtius Labeo, quae ita fit, vt morte promiſſoris confirmetur, aut, vt quidam dixerunt, cuius ſtipulationis non fuit cauſa. FESTVS.

Mortuae pecudis corio calceos, aut ſoleas fieri Flaminicis nefas habetur: ſed aut occiſae alioqui, aut immolatae. quoniam ſua morte extincta omnia funeſta ſunt.

Mortuae pecudis corio calceos fieri Flaminicis † nefas habebatur, quoniam ſua morte extincta omnia funeſta aeſtimabantur. PAVLVS * Flaminib.

Mortuus ab emerita vita dictus.

Mos eſt inſtitutum patrium pertinens maxime ad religiones, caerimoniaſque deorum antiquorum.

.·. Mos eſt . . . . trium defunctorum veterum pertinens maxime ad religiones c . . . . oniaſque antiquorum. FESTVS.

Moſculis *Cato pro paruis moribus dixit . . . . PAVLVS. * Moſcillis

. . . . uis qui moribus dixit . . . . . . FESTVS.

Mox, paulo poſt. PAVLVS

MVCIA prata trans Tiberim dicta a Mucio, cui a populo data fuerant, pro eo quod Porſenam Etruſcorum regem ſua conſtantia ab vrbe dimouit.

Muger, muccoſus.

Muger dici ſolet a caſtrenſium * hominibus quaſi muccoſus is, qui talis male ludit. FESTVS. * caſtrẽſib.)

Muginari eſt nugari, & quaſi tarde conari. PAVLVS.

Mugionia porta Romae dicta eſt a Mugio quodam, qui eidem tuendae praefuit.

Mulciber Vulcanus a molliendo † ſcilicet ferro dictus eſt. mulcere enim mollire, ſiue lenire eſt. Pacuuius: Quid me obtutu terres; mulces laudibus? *mulcendo)

Muli Mariani dici ſolebant a C. Mario inſtituti, † cuius milites in furca interpoſita tabella varicoſius onera ſua portare adſueuerant. *Marii inſtituto.

Mulis celebrantur ludi in circo maximo Conſualibus. quia

id genus quadrupedum primum putatur coeptum curr̃ui, vehiculoque adiungi.

Mulus vehiculo lunae adhibetur; quod tam ſterilis ea ſit, quam mulus. vel quod vt mulus non ſuo genere, ſed equi creetur; *ſic ea ſolis, non ſuo fulgore luceat.

* equis oriatur

FEST. ∴ Mulleos genus calceorum aiunt eſſe, quibus reges Albanorum primi, deinde patricij vſi ſunt. M. Cato Originum libro ſeptimo: Qui magiſtratum curulem cepiſſet, calceos mulleos allucinatos.* ceteri perones. Item Titinius in Setina: Iam cũ mulleis te oſtendiſti, quos tibiatis in calceos. quos putant a mullando, id eſt ſuendo dictos.

* alutacintos, vel lunatos)

∴ Multam Oſce dici putant poenam quandam. M. Varro ait poenam eſſe, ſed pecuniariam, de qua ſubtiliter in libro primo quaeſtionum epiſtolicarum refert. Maximam multam dixerunt trium millium & viginti aſſium. quia non licebat quondam pluribus triginta bobus, & duabus ouibus quemquam multari. aeſtimabaturq; bos centuſſibus, ouis decuſſibus.

PAVLVS. Multifacere dicitur, ſicut magnifacere, & paruifacere. Cato: Neque fidem, neque iuſiurandum, neque pudicitiã multifacit. Quod merito ab vſu receſſit; quia quãtitas numero non aeſtimatur, nec deſiderat multitudinem.

FESTVS. Multifa . . . . . magnifacere, & par . . .
. . tiam de pudicitia
M . . . .
. . . ntitas . . . .
. . . neturnu . . . . . .

PAVLVS. Multifariam dixerunt antiqui, quod videlicet in multis locis fari poterat, id eſt dici.

Mummiana aedificia a Mummio dicta.

Mundus appellatur caelum, terra, mare, & aer. mundus etiã dicitur ornatus muliebris. quia non alius eſt, quam quod moueri poteſt. mundus quoque appellatur lautus, & purus. Ateius: Cum virginali mundo clam pater * . . . Ennius: idem loco * nauibus celſis, munda facie, atque etiam aere.

* patre)
* in Deilocho)

FESTVS. Mundus, vt ait Capito Ateius in libro ſexto pontificali, ter in anno patere ſolet, diebus his: poſtridie Volcanalia, * & ante diem ſextum Id. Nouemb. Quiquid ita dicatur, ſic refert Cato in Commentariis iuris ciuilis: Mundo

* Volcanalia V. C.

nomen impoſitum eſt ab eo mundo, qui ſupra nos eſt. Forma enim eius eſt ex iis, qui intrauere, cognoſcere potuit, adſimilis ille †eius inferiorem partem, veluti conſecratam diis manibus clauſam omni tempore, niſi iis diebus, qui ſupra ſcripti ſunt, maiores c . . quos dies etiam religioſos iudicauerunt, ea de cauſa, quod quo tempore ea, quae occulte, & abdita, ea religionis deorum manium eſſent, veluti in lucem quandam adducerentur, & patefierent: nihil eo tempore in republica geri voluerunt. Itaque per eos dies non cum hoſte manus conſerebant: non exercitus ſcribebatur: non comitia habeba . . . aliud quicquam in re . . . . niſi quod vltima nece . . . . . admonebat, adminiſtrabatur. * illi)

PAVLVS. Mundum gentiles ter in anno patere putabant diebus his: poſtridie Volcanalia, & ante diem tertiū Nonas Octobris, & ante diem ſextum Idus Nouembris. inferiorem enim eius partem conſecratam diis manibus arbitrantes clauſam omni tempore, praeter hos dies, qui ſupra ſcripti ſunt. quos dies etiam religioſos iudicauerunt ea de cauſa, quod his diebus ea, quae occulta, & abdita religionis deorum manium eſſent, in lucem adducerentur, nihil eo tempore †in rep. geri voluerunt. Itaque per hos dies non cum hoſte manus conſerebatur, non exercitus ſcribebatur, non comitia habebantur, non aliud quidquam in rep. niſi quod vltima neceſſitas exegiſſet, adminiſtrabatur. * die

Munem ſignificare certum eſt officioſum, vnde e contrario immunis dicitur, qui nullo fungitur officio.

Muneralis lex vocata eſt, qua Cincius cauit, ne cui liceret munus accipere. Plautus: Neque † muneralem legem, neque ' lenoniam roga: † fuerit, nec ne, flocci aeſtimo. * Neu ' neue * rogato:)

Municas pro communicas dicebant.

. . . communicas dicit, . . FESTVS.

. . . aut vt potius co . . .

Municeps eſt, vt ait Aelius Gallus, qui in municipio liber natus eſt. Item qui ex alio genere hominum munus functus eſt. Item qui in municipio a ſeruitute ſe liberauit a municipe. Itē municipes erāt, qui ex aliis ciuitatibus Romā veniſſent, quibus non licebat magiſtratū capere,

ſed tantum muneris partem. At Ser. filius aiebat initio fuiſſe, qui ea conditione ciues Ro. fuiſſent, vt ſemper remp. ſeparatim a populo Ro. haberent, Cumanos videlicet, Acerranos, Atellanos, qui aeque * ciues Ro. erant, & in legione merebant, ſed dignitates no capiebant.

* &

Municipalia ſacra vocabantur, quae ante vrbem conditam colebantur.

FESTVS. Municipalia ſacra vocantur, quae ab initio habuerunt ante ciuitatem Romanam acceptam; quae obſeruare eos voluerunt Pontifices, & eo more facere, quo adfuiſſent *: antiquitus.

*v. adfueſſent)

PAVLVS. Municipium id genus hominum dicitur, qui, cum Romam veniſſent, neque ciues Ro. eſſent; participes tamen fuerunt omnium rerum ad munus fungendum vna cum Romanis ciuibus, praeterquam de ſuffragio ferendo, aut magiſtratu capiendo; ſicut fuerunt Fundani, Formiani, Cumani, Acerrani, * Lanuuini, Tuſculani, qui poſt aliquot annos ciues Ro. effecti ſunt. Alio modo, cum id genus hominum definitur, quorum ciuitas vniuerſa in ciuitatem Romanam venit; vt Aricini, Caerites, Anagnini. Tertio, cum id genus hominum definitur, qui ad ciuitatem Romanam ita venerunt, vti municipia eſſent ſua cuiuſque ciuitatis, & coloniae, vt Tiburtes, Praeneſtini, Piſani, Arpinates *, Nolani, Bononienſes. *Placentini, Nepeſini, Sutrini, Lucenſes.

* Corani

* Vrbinates, * Bobulalenſes.

Munificior a munifico identidem Cato dixit. cum nunc munificentior dicamus, quamuis munificens non ſit in vſu.

FESTVS. . . . munifico cum dicamus . . . . vis munificens non ſit . . . . eam ſcripſit . . . munifi . .

Munitio* morſicatio* ciborum.

* Molitio) * mortifica tio V.C. melificatio)

PAVLVS. Munus ſignificat officium, cum dicitur quis munere fungi: Item donum, quod officij cauſa datur.

Murciae* deae ſacellum erat ſub monte Auentino, qui antea Murcus* vocabatur.

* murtiae

* murtus

Murgiſonem dixerunt a mora, & deciſione.

Muries dicebatur ſal in pila tunſum, & in ollam fictilem coniectum, & in furno percoctum, quo dehinc * in aquam

* deia

aquam miſſo Veſtales virgines vtebantur in ſacrificio.

Muries eſt, quemadmodum Veranius docet, ea, quae fit FESTVS. ex ſale ſordido in pila pinſato, & in ollam fritilem conjecto, ibique operto, gypſatoque, & in furno percocto, cui virgines Veſtales ſerra ferrea ſecto, & in ſeriam coniecto, quae eſt intus in aede Veſtae in penu exteriore, aquam iugem, vel quamlibet, praeterquam quae per fiſtulas venit, addent, * atque ea demum in ſacrificijs * addunt) vtuntur.

Murrata potione vſos antiquos indicio eſt, quod etiam nunc Aediles per ſupplicationes dijs addunt ad puluinaria, & quod duodecim tabulis cauetur, ne mortuo indatur, vt ait Varro in antiquitatum libro primo.

Murrata potione vſi ſunt antiqui: ſed poſtea adſuerunt murram dijs ſuis libare. ideoque duodecim tabulis eſt cautum, ne mortuo inderetur. PAVLVS.

Murricidum † ignauum, ſtultum. Plautus: Murricide homo, * murcidum ignaue, iners.

Murrina genus potionis, quae graece dicitur nectar.* hanc † μυῤῥίνη mulieres vocabant murriolam, quidam murratum vinum. quidam id dici putant ex vuae genere murrinae nomine,

Muſcerdas prima ſyllaba producta ſtercus murum appellant.

Muſſare, murmurare. Ennius. In occulto muſſabant.* vul- * muſſabat. go vero pro tacere dicitur, vt idem Ennius: Non decet muſſare bonos.

Muſtricola * eſt machinula ex regulis, in qua calceus nouus * muſtricula ſuitur. Afranius: Muſtricolam in dentes impingam tibi.

Muta . . . . FESTVS.
. . . iſi vocem . . . .
. . . multo . . . .
. . . intelle . . . .
cem . . as dici . . . . . .
vt cui potius con . . . .

Muta exta appellabant, ex quibus nihil diuinationis ani- PAVLVS. maduertebant . . . .
. . dicuntur, quibus ni . . . . . FESTVS.
. . reſpons . . . . . .

. . . iutoria quae . . . .
. . . cant, aut ab in . . . .
. . . a veneno taliq. . . . .
. . . , inſtare periculum . . . .
. . . finium deminution . . . .

PAVLVS. Mutae dicuntur litterae; quod poſitae in vltimis partibus orationis obmuteſcere cogant loquentes. vel quod paruae, exiguaeque ſint vocis; vt cum mutum oratorem, aut tragoedum dicimus.

FESTVS. . . . . mutum dicimus: aut quod nullius fiant vocis, cum in eas litteras incidant . . . .
. . . iuocales . . . .
. . . ubendo, aut . . . .
. . . ſiſſe, in eo . . . .
. . . uplicata ſit . . . .
. . . ſer. ſacrorum . . . .

* Velliis) Mutini Titini ſacellum fuit in Velis * aduerſum Murum Muſtellinum in angi . . . de quo aris ſublatis balnearia ſunt . . acta dom . . . caluini, cum manſiſſet ab vrbe condita . . . ncipatum Auguſti . . . . . & ſancte cultum . . manifeſtum eſt . . . extum & vicenſimum dextra u . . . iculum . .
. . . colitur et . . . ine . . . .
. . . ula . . . .

PAVLVS. Mutini Titini ſacellum fuit Romae, cui mulieres velatae, togis praetextatis * ſolebant ſacrificare.

* praetextis)

Mutire, loqui. Ennius in Telepho; Palam mutire plebeio piaculum eſt.

* Mioparo M Y O P A R O * genus nauigij ex duobus diſſimilibus formatum. Nam & midion, & paron per ſe ſunt.

* Murmilonica

* vſu

Myrmilonica * ſcuta dicebant, cum quibus de muro pugnabant. erant ſiquidem ad hoc ipſum * apta.

Myrtea corona Papirius vſus eſt, quod Sardos in campis myrteis ſuperaſſet.

FESTVS. * ſuo) . . . vt patri ſui * heres e . . . .
. . tet tam heres eſt, quam . . . .
. . in poteſtate alie . . . .
. . & ſuus heres vt p . . . . . .
. . Sulpicius in ea oratio . . . . .
. . pro Aufidia . . . . . .

reip.

M : . . . .
reip.publi . . . .
rae imperi . . . .
ſae conſenſu . . . . . .
populi comit . . . . . .
vt capere eam . . . . . .
certoue ex . . . . . .
ad tempus admi . . . . . .
M . . lebatarum . . . . . .
. . s ſtetit pro regno , ...
, . Veranius in libro . . . . .
, . cum quod ei ſummae . . . . .
. . cauſam Grae . . . .
. , eo autem non . . . .

FESTVS. NACCAE appellantur vulgo fullones, vt ait Curiatius, quod nauci non ſint, id eſt* nullius pretij. Idem ſentit & Cincius. quidam aiunt, quod omnia fere opera ex lana nacae dicantur a Graecis.

* id quod eſt v. c.

PAVLVS. Naccae appellantur fullones, quod nauci non ſint, id eſt nullius pretij. omnia fere opera ex lana nacae dicuntur a Graecis.

Naenia * eſt carmen, quod in funere laudandi gratia cantatur ad tibiam. Sunt qui eo verbo finem ſignificari putant. Quidam volunt naeniam ideo dici, quod voci ſimilior querimonia flentium ſit. Quidam aiunt* naeniae ductum ' nomen ab extremi inteſtini vocabulo; Graeci enim νῆτον † extremum dicunt. Siue quod chordarum vltima νήτη † dicitur; extremam cantionis vocem naeniam appellarunt.

* Nenia
* autem
' dictum
† νεάτον)
† νεάτη)

FESTVS. Naenia eſt . , ...
. . gratia can . . . .
. . nius in ma . . p . . . . . .
. . quia ſe anti . . . .
. . nificari credi . . . . . .
. . abi ergo . . . .
. . idem huic nom . . . . .
. . dixit domi, & ap . . . . .
. . niam eſto quoſda . . . . .
. . quod & voci ſim . . . . .
. . . ſit. quidam aiunt ne . . . . .
. . . mi inteſtini voca . . . . .
. . . nio vtitur Plautus . . . . .
. . . chaedem ad vol . . . . . .
. . . te reddamu . . . . . .
. . . rem ſon . . . .
. . . do efferim . . . . . .
. . . Græci νεάτας dicunt . . . . .
. . . .

PAVLVS. Naeniae deae ſacellum extra portam Viminalem fuerat dedicatum.

FESTVS. . . . . ſacellum vltra portam . . . . . .
. . . aediculam.

PAVLVS. Naeuia ſilua dicta iuxta vrbem, quod Naeuij cuiuſdam

fuerit. * *fuerat.

. . . uocitatam extra . . . . . FESTVS.
. . . rum, quod natui cu . . . . .
. . . nemora Naeuia ap . . . . .
. . . ait quamob probri loc . . . .
. . . quod in ea morari ads . . . .
. . . mines. teſtis eſt M . . . .
. . . in Coelium ſi ſe appella . . . .
. . . à porta Naeuia atque ea . . .
. . . .
. . . unt prouerbi . . . . . .
. . . refertur a Ver . . . . .

Nancitor in duodecim, nactus erit, praedatus* erit. Item in foedere Latino, PECVNIAM QVIS * NANCITOR, HABETO. ET SIQVID PIGNORIS NANCITVR, ·*· SIBI HABETO. *praeno. V. C. *qui) ·*·nancitor)

Nancitor, nactus erit. PAVLVS.

Nanum Graeci vas aquarium dicunt humile, & concauum; quod vulgo vocant ſitulum barbatum; vnde nani pomiliones * appellantur. *pumiliones.

. . . tionem eius . . . . . FESTVS.
. . . humilem et . . . . .
. . . barbatum . . . . .

Napuras nectito cum dixit Pontifex, funiculi ex ſtramentis fiunt.

Napurae, feniculi. * PAVLVS.

Nare a naue dictum ·*· quod aqua feratur natans, vt nauis. Natare eſt ſaepius nare, vt dictitare, factitare. *funiculi) ·*·ductum

Nare a naue ductum Cornificius ait, quod aqua feratur natans vt nauis. * Ennius libro ſeptimo: Alter nare cupit, alter pugnare paratuſt. Plautus in Aulularia: Quaſi pueri, qui nare diſcunt, ſcirpea induitur ratis. Natare igitur eſt ſaepius nare, vt dictitare, factitare. FESTVS. *auis. v. C.

Nares appellari putant, quod per ea naſi foramina odoris cuiuſque nari flamus. * *ſiamus.)

Narica eſt genus piſcis minuti. Plautus: Muriaticam autem video in vaſis ſtagneis naricam bonam, & canutam, & taguma quinas fartas conchas piſcinarias.

Narica, genus piſcis minuti. PAVLVS

Naſſa eſt piſcatorij * vaſis genus, quo cum intrauit piſcis FESTVS *piſcatoriae.

exire non poteſt. Plautus: Numquam hercule ex iſta naſſa hodie ego eſcam petam.

Naſſiterna eſt genus vaſis aquarij anſati, & patentis. quale eſt quo equi perfundi ſolent. Plautus in Bacchidibus: Ecquis euocat cum naſſiterna, & cum aqua iſtum impuriſſimum? & in Neruolaria: Ecquis huc effert naſſiternam cum aqua ſine ſuffragio? & Cato in ea oratione, quam compoſuit in Q. Sulpicium. Quotiens vidi truilos naſſiternas, pertuſos * aqualis matellas ſine anſis.

*pertuſos)

PAVLVS. Naſſiterna genus vaſis aquarij anſati, & patentis.

Natinatio dicebatur negotiatio; & natinatores ex eo ſeditioſi.

FESTVS. Nati . . . iatio, & natinatores . .
. . . . gerentes. M. Cato in . .
. . . . ultu Macedoniae, Etruriam Samnites, Lucanos inter ſe natinari, atque factiones eſſe.

PAVLVS. Natio genus hominum, qui non aliunde venerunt, ſed ibi nati ſunt. in pecoribus quoque bonus prouentus feturae, bona natio dicitur.

FESTVS. . . natum, Cin . . . . .
. . . nt, ſed ibi . . . .
. . . ationem ait . . . .
. . . nibus ſe te . . . .
. . . us ſeiuncti . . . .
. . . to omnia ſe . . . .
. . . cius Sabinos . . . .
. . . bus quoq; bonus. . . .

PAVLVS. Nauali corona ſolet donari, qui primus in hoſtium nauem armatus tranſilierit.

FESTVS. . . us in hoſtium . . .
. . opera ma . . . .
. . eſt eam M . . . .
. . CN. Pom . . . .
. . . tillus bel . . . .
. . . um eſt in car . . . .
. . . nſueti . . . .
. . . minabantur . . . .
. . . pro nulla . . . .
. . .

. . . vt nec . . . . . .

Naualis porta a vicinia naualium dicta. PAVLVS.

. . . a regio vide . . . . FESTVS.

. . . a appella . . . . . .

Naualis ſcriba, qui in naue apparebat, inter aliud genus ſcribarum minimae dignitatis habebatur, quod periculis quoque eius miniſterium eſſet * obiectum. Plautus: Non ego te noui naualis ſcriba columbari impudens. ſiue quod columbaria in naue appellantur ea, quibus remigent, * ſiue quod columbariorum quaeſtus temerarius, incertuſque.

*eſſe. V.C.
*rem gemineat. V.C.

Naucum * ait Ateius Philologus poni pro nugis. Cincius quod in oleae nucis, quod intus ſit. Ælius Stilo omnium rerum putamen. Gloſſematorum autem ſcriptores fabae grani quod haereat in fabulo. * Quidam ex graeco, ναὶ καὶ οὐχὶ, leuem hominem ſignificari. Quidam nucis iuglandis, quam Verrius iugiandam * vocat, medium velut diſſepimentum. Plautus in Paraſito pigro: Ambo magna laude lauti, poſtremo ambo ſumus non nauci. Item in Moſtellaria: Quod id eſſe dicam verbum nauci neſcio. & in Truculento: Amas hominem non nauci. & Naeuius, (&) Tunicularia ·*·eius noctem nauco ducere. Sed* Ennius: Illic' eſt nugator nihili, non nauci homo.

*Nauci)
*fabachiloh
*iugulandā V.C.
·*·Conſcularia.
*&)
'illuc V. C.

Naucus * pro nugis ponitur. alias pro oleae, aut nucis nucleo. alij omnium rerum putamen ita appellari volunt. quidam ex Graeco, quod ſit ναὶ καὶ οὐχὶ, leuem hominem ſignificari volentes. quidam volunt ſic appellari membranulam, quae in nucis iuglandis eſt medio.

PAVLVS
*Naucis, alii Nauci)

Nauia lignum cauatum vt nauis, quo in vindemiis vti ſolent.

Nauia eſt vno ligno exculpto, vt nauis, quo vtūtur alueo in vindemia. ficus quoque in comitio appellatur Nauia, ab Attio Nauio augure. Nam cum Tarquinius Priſcus inſtitutas tribus a Romulo mutare vellet, deterreretur que ab Attio per augurium, vt eluderet eius prudentiam, interrogauit eum, an fieri poſſet, id quod animo propoſuiſſet ſuo; cui ille permittente augurio cum reſpondiſſet effici poſſe; iuſſit rex cotem, ac nouaculam FESTVS.

pro . . .
. . . . an cos illa . . .
. . . . culam ſubito . . .
. . . . ex eo Tarq . . .
. . . . cere noua . . .
. . . . cratum de . . .
. . . . eſſe intra . . .
. . . . ſacro ſit e . . .
. . . . ſubſeriſiu . . .
. . . . to tanto s . . .
. . . . loco complu . . .
. . . . euulſae de . . .
. . . . moueren. . . .
. . . . erant ſicu . . .
. . . . iſſe . adm . . .
. . . . cum & diuin . . .
. . . . uiueret lib . . .
. . . . ſuram ideo quod . . .
. . . tas ſecundum in cor . . . . .
tos, quos nunc n . . . . . .
Cato in ea, quam ſcr . . . . . .
retur, cum ait nauitae . . . . .
vinum atque oleum u . . . . .
Nauſcit cum gran . . . .
. . . gratia quod ſit non diſſ . . . .

PAVLVS. Nauſcit cum granum fabae ſe naſcendi gratia aperit, quod ſit * non diſſimile nauis formae.
*ſit

Nauſtibulum, alueum ad nauis ſimilitudinem factum.

FESTVS. Nauſtibulum vocabant antiqui vas aluei ſimile, videtur * a nauis ſimilitudine.
*vid. V.C. videlicet)

PAVLVS. Nautea herba grauis nigris, qua coriarij vtuntur, a naue * ductum nomen, quia nauſeam facit permutatione T in S. *
*nauſea
*T & S.

FESTVS. . . . lius Aurelius herb . . .
. . . qua coriarij vtuntur . .
. . . tum nomen, quia nauſeam fa . .
. . . s litterarum inter me . . .
. . . Plautus in Artemone . .
. . . lionum nauteam feciſſet . .
. . .

. . . .
. . . lem atq. arq . . . .
. . . nguentum o . . . .
. . . o ſcorto ſup . . . .
. . . in Commen . . . .
. . . dum quiddam . . . .
. . . colorant . . . .

Nautiorum familia a Troianis dicitur oriunda. PAVLVS.

Nautiorum fa . . . . FESTVS.
. . . . . eorum princeps . . . .
. . . . . aeneum Mi . . .
. . . . . ucare ſoliti . . .
. . . . . abatur de cau . . .
. . . . . conductiq.ab . . .
. . . . . anam oppugna . . .
. . . . . miſſus L.Caecilius . . .
. . . . . fectus eſſet.miſſi . . .
. . . . . um de fœdere viola . . .
. . . . us P.Veturius,qui . . .
. . . . refectionem corpo . . .
. . . . nſediſſent Bruti . . .
. . . . Romanis erat bello . . .
. . . . aut inde a principe . . .
. . . . appellata eſt .

Nauus,celer,ac ſtrenuus: a nauium velocitate videtur dictus. Ennius libro ſexto: Nauus repertus homo Graio patre Graius homo rex. & libro ſextodecimo: Nauorum imperium ſeruare eſt inſuperantum. Plautus in Friuolaria: Naue agere oportet, quod agas, non ductarier.

Nauus,celer,ac ſtrenuus:a nauium velocitate dictus. PAVLVS.

NEBVLO dictus eſt, vt ait Aelius Stilo, qui non pluris eſt, quam nebula, aut qui non facile perſpici poſſit, qualis ſit, nequam, nugator. FESTVS.

Nec coniunctionem grammatici fere dicunt eſſe diſiunctiuam, vt Nec legit, nec ſcribit; cum ſi diligentius inſpiciatur, vt fecit Sinnius Capito, intellegi poſſit eam poſitam eſſe ab antiquis pro non. vt & in duodecim eſt, AST EI CVSTOS NECESIT.* Item: SI ADORAT FVRTO, QVOD NEC MANIFESTVM ERIT. & apud Plautum in Phaſmate: Nec recte ſi illi

*neceſsit V.C

dixeris.& Turpilium in Demetrio: Nec recte dici mihi quod iamdudum audio.

PAVLVS. Nec coniunctio diſiunctiua eſt, vt Nec legit, nec ſcribit. ponitur etiam pro non. Turpilius: Nec recte dici mihi iamdudum audio.

FESTVS. Nec mulieri, nec gremio credi oportere. prouerbium eſt, quod & illa incerti, & leuis animi eſt: & plerumque in gremio poſita, cum in obliuionem venerunt exſurgentium, procidunt.

Necem ſuſpic . . . . νέκυν mor . . . . da . . . . .

PAVLVS. Necem a Graeco dici certum eſt. νέκυν enim mortuum dicunt Graeci.

FESTVS. Neci datus proprie dicitur, qui ſine vulnere interfectus eſt, vt veneno, aut fame.

PAVLVS. Necerim, nec eum.

FESTVS. . erim, nec eum.

*Opilius) Neceſſarium ait eſſe Opillus * Aurelius, in quo non ſit ceſſandum, aut ſine quo viui non poſſit. aut ſine quo non bene viuatur; aut quod non poſſit prohiberi,* quin fiat.

*prohibere V C.

PAVLVS. Neceſſarium, in quo non ſit ceſſandum.

FESTVS. Neceſſarij dicuntur cognati, aut affines, in quos neceſſaria officia conferuntur.

Neceſſarij ſunt, vt Gallus Aelius ait, qui aut cognati, aut adfines ſunt, in quos neceſſaria officia conferuntur praeter caeteros.

Nectar Graece ſignificat deorum potionem. vnde Vergilius ait: Stipant, & dulci diſtendunt nectare caellas. Item Lucretius libro ſecundo: Et nardi * florem, nectar qui floribus ' habet.

*nardeV.C.

'narib.

PAVLVS. Nectar Graece ſignificat deorum potionem.

Nectere, ligare.

FESTVS. Nectere, ligare ſignificat, & eſt apud plurimos auctores frequens. quin etiam in commentario ſacrorum vſurpatur hoc modo. Pontifex minor ex ſtramentis naturas * nectito. id eſt funiculos facito, quibus ſues adnectātur.

*napuras)

Necumquem, nec vmquam quemquam.

PAVLVS. Nefaſti dies N littera notantur.

FESTVS. . . . . ti dies nom . . . . .

. . . apue

. . . aput quem . . . .
. . . . addico nep . . . .
. . . riores ſunt q. . . .
. . . liberati ſunt . . .
. . . unt.& in prouin . . .
. . . inſtituta fiunt,& aedes ſacrari . .
. ſo.

Nefrendes arietes dixerunt, quod dentibus frendere non poſſint. Alij dicunt nefrendes infantes eſſe nondum frendentes, id eſt frangentes. Liuius: Quem ego nefrendem alui, lacteam inmulgens opem. Sunt qui nefrendes teſticulos dici putent, quos Lanuuini appellant nebrundines,* Graeci νεφροὺς, Praeneſtini nefrones. PAVLVS. *nefrundines)

. . . . us Scaeuola . . . FESTVS.
. . . ſint. Atcius . . .
. . . ndentes id eſt . . .
. . . vt quem ego non . . .
. . . us opem. et . . .
. . . pro nefrendibus . . .
. . . vſus recens . . . .
. . . s, quos Lanu . . .
. . . Graeci νεφρ . . .
Neg'bundum a . . . . .
. . . . ea, quam ſcrip . . .
. . . . negibundus

Negibundum pro negante dixerunt. PAVLVS.

Neglegens* non legens, neque electum * habens, quid debeat facere. *neclegens. *dilectum)

Neclegens * dictus eſt non legens, neque dilectũ habens, quid facere debeat omiſſa ratione officij ſui. FESTVS. * Neglegẽs)

Negotium quod . . . . .
. . . tate quae . . . .

Negotium, quod non ſit otium. PAVLVS.

Negritu in auguriis ſignificat aegritudo. FESTVS.

Negumate in carmine C N. Marci vatis ſignificat negate, cum ait: Quamuis mouentium duonum negumate.

Negumate, negate. PAVLVS.

Neminis genitiuo caſu Cato vſus eſt, cum dixit: Sunt multi corde, quos non miſeret neminis.

Neminis . . & quis dicere cum ſit . . . FESTVS.

. . . vitio creatis, neminiſque . . .
. . . in Erectheo: lapideo ſunt corde multi, quos non miſeret neminis.

Nemo compoſitum videtur ex ne, & homo. quod confirmatur magis, quia in perſona ſemper ponitur, nec pluraliter formari ſolet, quia intellegitur pro nullo.

PAVLVS. Nemo, nec homo.

Nemora ſignificant ſiluas amoenas.

FESTVS, ... as amoenas uá . . . .
. . . . buli auctor ho . . . .
. . . . ἐν νεμεῖ σκιῆ . . . .
. . . . δὼν dubium non . . .
. . . . n qui campos et paſcua . . .
. . . . ομα εἶναι ἐν αὐ . . . .

PAVLVS. Nemut, niſi etiam, vel nempe.

FESTVS. . mut, niſi etiam, vel . . . .
. . ibunici, cum ait. nemut . . .
. . aerumnas.

PAVLVS. Nepa Afrorum lingua ſidus, quod cancer appellatur. vel, vt quidam volunt ſcorpius. Plautus: Dabo me ad parietem, imitabor nepam.

FESTVS. . , . ſidus, quod dicitur noſtra ſi . .
, . . ſcorpios. Plautus in . . .
, , . ad parietem imita . . .

PAVLVS. Nepotes luxurioſae vitae homines appellati, quod non magis his rei ſuae familiaris cura eſt, quam iis, quibus pater, auuſque viuunt. Nepos compoſitum ab eo, quod natus poſt ſit patri, quam filius.

FESTVS. ; . . Tuſcis dicitur . . . .
, , homines . . . . .
, . ſua famil . . . . .
. . uiuunt. qui . . . . .
, . ſit, quam fil . . . .
. . chus inter . . . . .
. . πόλεσιν . . . .

PAVLVS. Nepus, non purus.

FESTVS. Nequalia, detrimenta.

Nequam aurum eſt, auris quod vis vehementius ambit. hoc verſu Lucilij ſignificare ait Sinnius Capito nequam eſſe aurum, quod auris laedat; vel pondere inaurium, cum

cum molliſſima pars auris inciditur;vel ex auro intellegi pecuniam, cuius reſpectu & nimia cupiditate homines ad peccandum adduci.

Nequam aurum eſt, auris quoduis vehementius ambit. PAVLVS.

Hoc verſu Lucilius ſignificare videtur; nequam eſſe aurum,quod aures laedat,pondere inauriũ cum auris inciditur:vel etiã cupiditatem pecuniae voluit ſignificare.

Nequam,qui ne tanti quidem eſt, quam quod habetur minimi.

Nequeunt *non eunt. *Nequiunt vel Nequũt

Nequinates,Narnienſes. PAVLVS.

. . . Narnienſis . . . . FESTVS.

. . nis veteri . . . .

. . verſus x . . . .

Nequinont pro nequeunt; vt ſolinunt, ferinunt pro ſolent, & feriunt dicebant antiqui. Liuius in Odyſſia: Partim errant, neque nunc Graeciam redire (nequinont.)

Nequinont, nequeunt. PAVLVS.

Nequiquam,fruſtra.

Nequiquam ſignificari idem, quod fruſtra,plurimis auctorum exemplis manifeſtum eſt. FESTVS

Nequitum,& nequitur pro non poſſe dixerunt. PAVLVS.

Nequitum, & nequitur, pro non poſſe dicebant, vt Pacuuius cum ait: Sed cum contendi nequitum, vt clam tendenda eſt plaga. Plautus in Satyrione: Retrahi nequitur, quoquo progreſſa eſt ſemel. & Cato Originum libro primo: Fana in eo loco compluria fuere. ea exaugurauit, praeterquam * quod termino fanum fuit, id nequitum exaugurari. FESTVS. *praeterquam v. c.

Neruum appellamus etiam ferreum vinculum, quo pedes impediuntur, quanquam Plautus eo etiam ceruices vinciri ait: Perfidioſe captus, eo aedepol *neruo ceruices probat. *eo epol. v. c.

Neruum appellamus etiam ferreum vinculum, quo pedes, vel etiam ceruices impediuntur. PAVLVS.

Neſi pro ſine poſitum . . . . FESTVS.

. . . Dianae Auentinen . . . .

Neutiquam. . . . .

. . cum ait ſec . . . .

. . lorum aſpect. . . . .

. . neutiquam . . . . . .

PAVLVS. Neutiquam, pro nullo modo.

FESTVS: Nexum eſt, vt ait Gallus Aelius, quodcumque per aes & libram geritur, idque necti dicitur. quo in genere ſunt haec: teſtamenti factio, nexi danto, +nexi liberanto.' Nexum aes apud antiquos dicebatur pecunia, quae per nexum obligatur.

+ datio)
' liberatio)

Nictare & oculorum, & aliorum membrorum niſu ſaepe aliquid conari, dictum eſt ab antiquis, vt Lucretius in libro quarto: Hic vbi nexari+ nequeunt, inſiſtereque alis. Caecilius in Hymnido: garrulis medentes iactent ſine nictentur perticis. Nouius in Macchoco. pone+ actutū ſcribit,' cum in neruo nictabere ·+· vnde quidam nictationem, quidam nictū, vt Caecilius in pugilem*: tum inter laudandū hūc timidū tremulis palpebris Percutere nictu; hic gaudere, & mirarier. Nictit canis in odorandis ferarum veſtigiis leuiter gahniens, vt Ennius in libro x. veluti ſiquando vinculis venatica venenox+ apta ſolet ſi forte ex nare ſagaci ſenſit voce ſua nictit ·*· vlulatque ibi acuta eſt. vnde ·*· ipſa gannitio.

+ nictari
* Macchocōpone)
' ſerib. v. C. ſcribes)
·*· nectabere. v. c.
* pubile)
+ venox)
·*· nictu. v. c.
·*· & vnde v. c. & inde)

PAVLVS. Nictare eſt oculorum, & aliorum membrorum niſu ſæpe aliquid conari. dicimus enim Nictationem, & nictum. Caecilius: Hunc tremulis palpebris Percutere nictu. Nictit canis in odorandis ferarum veſtigiis leniter ganniens. Ennius: Nare ſagaci ſenſit, voce ſua nictit, vlulaque. vnde & gannitio.

FESTVS. Niger lapis in comitio locum funeſtum ſignificat, vt alij, Romuli morti deſtinatum, ſed non vſu obu . . .
ſtulum nutr . . . .
. . . tilium auum Ti . . . . .
cuius famili . . . .

Nihili, qui nec hili quidem eſt.

PAVLVS. Ningulus, nullus. Marcius vates: Ne ningulus mederi queat.

FESTVS. Ningulus nullus, vt Ennius libro ſecundo: Qui ferro minitere. atque in te ningulus mederi queat.

Niquis ſciuit centuria eſt, quae dicitur a Seruio Tullio rege conſtituta, in qua liceret ei ſuffragium ferre, qui non tuliſſet in ſua. nequis ciuis ſuffragij iure priuaretur. nam ſciſcito ſignificat ſententiam dicito, ac ſuffragium

fragium ferto: vnde ſcita plebis. Sed in ea centuria, neque cenſetur quicquam,* neque centurio praeficitur, neque centurialis poteſt eſſe, quia nemo certus eſt eius centuriae. eſt autem Niqui ſciuit, niſi quis ſciuit.

* quiſquam.

Niuem . . . Graeco, qui id n . . . . nificat da . . . .

PAVLVS.

Niuem interpretatur nouũ ex Graeco, quod illi dicunt νίον. Nixi dij appellabantur, quos putabant praeſidere parientium nixibus.

FESTVS.

Nixi dij appellantur tria ſigna in Capitolio ante caellam Mineruae genibus nixa, velut praeſidentes parientium nixibus. quae ſigna * ſunt qui memoriae prodiderint, Antiocho rege Syriae ſuperato M.* Aciliũ ſubtracta a populo Ro. adportaſſe, atque vbi ſunt, poſuiſſe. etiam quae ' capta Corintho aduecta huc, quae ibi ſubiecta fuerint menſae.

* ſua v. c.
* Manium)
' qui v. c. que)

NOBILEM antiqui pro noto ponebant, & quidem per G litteram, † vt Plautus in Pſeudolo: Peregrina facies videtur hominis, atque gnobilis.' & oculis meis obuiam gnobilis † obiicitur. Attius in Diomede: Ergo me Argos referam, nam hic ſum ·l· gnobilis ·*· Liuius in Virgo] ornamenta incendunt ' gnobili ·*· ignobiles.

* pro c, littera v.c.
* ignobilis v. c.
† ignob. v.c.
·l· ſuam)
·*· nobilis. v. c. (Virgine)

PAVLVS.

Nobilem antiqui pro noto ponebant. Plautus: Peregrina facies, atque ignobilis. Noctilucam Lucilius cum dixit, obſcaenum ſignificat.

' incedunt)
·*· nobili. v. c.

FESTVS.

. . . . . . lib. ij. obſcae . . . . medica . . . . . .

PAVLVS.

Noctua a tempore noctis dicta, quo canit, vel volat.

. . . . . . ore, eo quo . . . . . .

FESTVS.

. . . . , appellatur . . . . . .

Noegeũ quidam amiculi genus praetextum purpura, quidam candidum ac perlucidum, quaſi a nauco, quod putamen quorundam pomorum eſt tenuiſſimum non ſine candore, vt Liuius ait in Odyſſia: Simul ac lacrimas de ore noegeo Deterſit. id eſt candido.

PAVLVS.

Noegeum amiculi genus. Noegeum candidum. Liuius: Lacrimas de ore noegeo Deterſit. id eſt candido. Nomen dictum quaſi nouimen, quod notitiam facit.

FESTVS.

Nomen ſiue ex Graec . . . . ue familiae eſt . . . . . .

. . actum dicimus . . . .

. . ecunia ſit . . . .

PAVLVS. Nonarum, Iduum, Kalendarum poſteri dies nuptijs alieni habentur;quoniam hi dies decreto Pontificum atri iudicati ſunt:quod quotienſcumque Romani duces belli gerendi gratia his diebus ſupplicauerunt, male rempublicam geſſere.

FESTVS. . . . . III. Kalen . . . .

. . . . vae nuptae . . . .

. . . . trum inlucıſce . . . .

. . . . es eſſe iudica . . . .

. . . . uces belli ge . . . .

. . . . e remp. ges . . . .

Nonas quidem à noua luna, quod in eas concurreret principium lunae. alij quod ſemper ante diem Iduum nonum eſſent, ſcribique ideo debere primam appellationis eius ſyllabam adiecta V littera.

PAVLVS. Noneolae* vocantur papillae, quae ex faucibus caprarum dependent.

* Noncolae

FESTVS. . . . as eſt caeſis . . . .

. . prarum ſup . . . .

Non omnibus dormio: prouerbium videtur natum a cipio quodam qui Pararhenchon dictus eſt, quod ſimularet dormientem, quo impunitius vxor eius moecharetur. eius meminit Lucilius.

Non pridem, aeque, & recte, & frequenter dicitur, ac iampridem, quam pridem.

Nonuncium . . . .

. . . ludi adpellant ſigni . . . .

. . . runcium, qnod ſinguli ſex . . . .

. . . um ſit . . . .

PAVLVS. Nonuncium, & teruncium dicitur, quod nouem vnciarum ſit, ſiue trium.

Nota nunc ſignificat ſignum, vt in pecoribus;nunc litteras ſingulas, aut binas;nunc ignominiam.

FESTVS. Nota alias ſignificat ſignum:vt in pecoribus, tabulis, libris, litterae ſingulae, aut binae;alias ignominiam.

Nothum Graeci natum ex vxore non legitima vocant, qui apud nos ſpurio patre natus dicitur, quod Ser. Tullius, qui Romae regnauit, natus eſt ex concubina Spurius* Tulli

* Sp. Tulli Ti. vel Ti-

Tulli tributis * niſi forte maluimus ·*·credere Oclifia Corniculana* captiua,eum ſuſceptum matre ſeruiente.

burtis ·*· maluimus) * Oclifiam Corniculam V.C.

Nothum Graeci natum ex vxore non legitima dicunt, qui apud nos ſpurio patre natus eſt.

PAVLVS.

FESTVS.

Nouae curiae proximae * compitum Fabricium aedificatae ſunt, quod parum amplae erant veteres a Romulo factae, vbi * is populum,& ſacra in partis triginta diſtribuerat,vt in ijs ea ſacra curarent,quae, cũ ex veteribus in nouas euocarentur; ſeptem * curiarum per religiones euocari non potuerunt.itaque Forienſis,Raptae, Vellenſis,* Velitiae res diuinae fiunt in veteribus curijs.

* proxime) * vbe v.C. * quattuor) * Velienſis)

Noualis ager nouae relictus ſementi.

PAVLVS.

FESTVS.

. . ucius eum eſſe vbi . . . .
. . ſementem ſit relic . . . .
. . T. Sicini Volſci . . . .
. . iniſſent aduerſus . . . .
. . combuſti feruntur . . . .
. . neque eſt proxime cir . . . .
. . pide albo conſtratus . . . .
. . Opiter Verginius . . . .
. . Laeuinus.Poſtumus Co . . . .
. . llius Tolerimus,P. Ve . . . .
. . onius Atratinus , Ver . . . .
. . ius Scaeuola.Sex. Fuſi . . . .

Neuendiales feriae . . . .
. . . Hoſtilio rege extin . . . .
. . . is nono die inferi . . . .
. . . more*Albano lapi . . . .
. . . exaudita, vt Alban . . . .
. . . rant ſacra nam ab his . . . .
. . . quae miſſa erate a poet . . . . . .
. . . tibus coepiſſent . . . .
. . . lo Cos . operae . . . .
. . . pugnari pos . . . .

* monte)

Nouendiales feriae a numero dierum ſunt dictae.

PAVLVS.

Nouerca dicitur, quam quis ſublatis liberis nouam vxorem ducit.augendae*familiae gratia.

*, arcnedae, vel accerſendae.

FESTVS.

. . . . tis nouam . . . . . .
. . . gratia,id eſt coer . . . . .
. . . ecterrannia . . . . . .

. . . Ser. Tullio . . .
. . . ſcenderetur . . .
. . . tinus in Auen . . .
. . . rum Aelius . . .
. . . aiunt eſſe . . . .
. . . mero quoque . . . .
. . ἀπὸ βαθείας τι . . .

PAVLVS. Noxa ponitur pro peccato, aut pro peccati poena, cum lex iubet noxae dedere pro peccato.

Noxia apud antiquos damnum ſignificat, ſed a poetis ponitur pro culpa.

. . . vt Ser. Sulpicius. . . .
. . apud poetas autem, & oratores ponitur pro culpa. at noxa peccatum, aut pro peccato poenam, * vt Attius in Melanippo. * te te eſſe huic noxae obnoxium. Item cum lex iubet noxae dedere, pro peccato dedi iubet. Caecilius in Hypobolimaeo chereſtato. * Nam iſta quidem noxa mulieris eſt * magis, quam viri.

*poena)
*Menalippo)
*Chaereſtrato)
*muliebrem & V.C. muliebris eſt)

NVCES . . . .
. . . untur pueris, vt nonae * . .
. . . noui mariti auſpicium . .
. . . liſtimum.

*nouae)

PAVLVS. Nuces flagitantur nuptis, * & iaciuntur pueris, vt nouae nuptae intranti domum noui mariti ſecũdum fiat auſpiciũ. Nuculas Praeneſtinos * appellabant; quod incluſi a Poenis Caſilini famem nucibus ſuſtentarunt; vel quod in eorum regione plurima nux minuta naſcitur.

*nuptiis, vel a nuptis
*Praeneſtini, vel Praeneſtinas

FESTVS. Nucu. . . . .
. . . quod incluſi . . .
. . . uerunt; vel quod in . . .
. . . ta paſcitur.

PAVLVS. Nudius tertius compoſitum ex nunc, & die tertio.

FESTVS. . . . ſitum ex nunc . . .
. . . in agro . . . .
. . . ant a pa . . . .
. . . ati ſint . . . .
. . . dicantur pa . . . .
. . . tur caelum cau . . .
. . . icatur dam . . .
Numam Pompilium Ianicul . . . .
. . . ferunt,

. . . . ferunt,in quo arcam eius in . .

. . . nominis a Terentio . .

. . . te agrum. .

Numae Pompilij in Ianiculo eſt ſepulchrum. PAVLVS.

Numella genus vinculi,quo quadrupedes deligantur.

. . . . quo quadruped . . . . FESTVS.

. . . . . ri neruo, aut co . . . . .

Numen,quaſi nutus dei,ac poteſtas,dicitur. PAVLVS.

. . . . . nutus dei,ac pote . . . FESTVS.

Numera ſenatum ait quiuis ſenator conſuli, cum impedimento vult eſſe,quo minus faciat ſenatuſconſultum. poſtulatq;,vt aut res,quae adferuntur,*diuidantur; aut ſinguli conſulantur; aut ſi tot non ſint ſenatores, quo numero liceat praeſcribi ſenatuſconſultum. *referuntur)

Numerius praenomen numquam ante fuiſſe in patricia familia dicitur,quamuis * Fabius, qui vnus poſt ſex & trecentos ab Etruſcis interfectos ſuperfuit, inductus *magnitudine diuitiarum vxorem duxit Otacilij Maleuentani,vt tum dicebantur, filiam. ea conditione, vt qui primus natus eſſet,praenomine aui materni Numerius appellaretur. *quam is) *inductis. V.C.

Numerius praenomen eſt tractum ab auo. PAVLVS.

Numero dicebant pro nimium.

Nu . . . nt videtur eſſe . . . FESTVS.

. . . . . num numero fu . . .

. . . . . eo ordine vſur . . .

. . . . . etudine loquen . . .

. . . . . eiuſmodi, ſiue . . .

. . . . . ium quemadmodum . .

. . . vſus Pompeius Sex . . .

. . . ma ſyllaba voca . . .

. . . u caſus eadem cor . . .

. . . e temporis praeſentis . .

. . . antiquos nimium . .

. . . Sinnius Capito.eſſe enim . .

. . . um vos eſtis minime . .

. . . ero perbiberint;niſi cito . .

. . . mium ſi iſſo, qui exeam, numero eſtis mortui,hoc exemplo, vt pingeretis,id eſt,cur cito mortui eſtis? Item in Nelci: Numquam numero matri

* id eſt) faciemus volui. Idem eſt. * Numquam nimium faciemus. Apud Naeuiū: Neminem vidi, qui numero ſciret, quiq; ſcit, id eſt opus. id eſt nimiū ſciret. An panurgus Antonius haec ait numero nimiū cito? celeriter nimiū. vt Plautus in Caſina: Ere mi? quid vis mea ancilla? nimium ſaepius numero dicis nimium cito. Attius in Oenomao: Ego vt eſſem adfinis tibi, non vt te extinguerem, Tuam peti gnatam, numero te expurgat timor. Afranius in Suſpecta: Per falſum, & abs te creditum numero nimis. Celeriter. Caecilius in Aethrione: Ei perij. quid ita? numero. venit fucc, * domum. Afranius in Simulante: Ei miſera numero, ac nequiquam egi gratias.

* fuge) e.v.c.

PAVLVS. Numidas dicimus, quos Graeci Nomadas; ſiue quod id genus hominum pecoribus negotiatur; ſiue quod herbis vt pecora aluntur.

FESTVS. . . . das dicimus, quos Gr . . . . .
. . . hominum pecoribus . . . . .
. . . cora aluntur . . . . . .

PAVLVS. Nummus ex Graeco numiſmate naſcitur.

FESTVS. . . . . ſtimantur d . . . .
. . . ualere, quia . . . . . .
. . . hoc proprium eſt . . . . . .

Nuncupata pecunia eſt, vt ait Cincius in libro ſecundo de officio iuriſconſulti, nomina certa nominibus propriis pronuntiata. CVM NEXVM FACIET, MANCIPIVMQVE VTI LINGVA NVNCVPASSET ITA IVS ESTO; ita, vti nominarit, locutuſue erit, ita ius eſto. Vota nuncupata dicuntur, quae Conſules, Praetores, cum in prouinciam proficiſcuntur, faciunt; ea in tabulas praeſentibus multis referuntur. At Santra libro ſecundo de verborum antiquitate ſatis multis nuncupata conligit non derecto nominata ſignificare, ſed promiſſa, & quaſi teſtificata, circumſcripta, receptaque * etiam in votis nuncupandis eſſe conuenientius.

* quod

Nundinalem cocum Pla . . . .
. . . dinale eſt in . . . . . .
. . . nouendial . . . . .
. . . nificat qu. . . . . .
. . . ret.

Nundinas feriarum diem eſſe voluerunt antiqui, vt ruſtici conueni-

conuenirent mercandi, vendendique cauſa, eumque neſaſtum, ne ſi liceret cum populo agi, interpellarentur nundinatores.

Nundinas feriarum diem eſſe voluerunt antiqui: quo mercandi gratia vrbem ruſtici conuenirent. PAVLVS

Nuncius & res ipſa, & perſona dicitur.

. . . in perſona dicitur . . . FESTVS.

. . . allatus eſt, quod . . .

. . . mentaris fec. . . . PAVLVS.

Nuper quaſi nouiter, *tamquam dicamus nouiſſime. *nouiper.

. . . tamquam dici e . .

. . . ris id autem . . . FESTVS.

. . . ſa erant, qui nu . . .

Nupta verba dicebantur ab antiquis, quae virginem dicere non licebat, vt Plautus in Diſcolo.* Virgo ſum, non dũ didici nupta verba dicere. Dyſcolo)

Nuptam a Graeco dictum, illi enim nuptam appellant νύμφην. PAVLVS.

. . . lieres quibus . . . FESTVS.

. . . eadem cauſa . . .

. . . qui appellatam . . .

. . . tamen qui dice . . .

. . . νύμφην. . . .

. . . appellat vxo . . .

. . . conſuetudi . . .

. . . ait ἐξαπι. . . .

. . . σάαν.

Nuptias dictas eſſe ait Santra ab eo, quod nymphea dixerunt Graeci, antiqui γάμον. inde nouam nuptam νέαν νύμφην. Cornificius, quod noua petantur coniugia. Curiatius, quod noua ratio* fiat. Ælius, & Cincius, quia flammeo caput nubentis obuoluatur, quod antiqui obnubere vocarunt. * ob quam cauſam legem quoque Parenſtam* iubere caput eius obnubere, qui parentem necauiſſet, quod eſt obuoluere. *pactio) *vocarint v.c *Paricam)

Nuſcicioſum Ætius Philologus ait appellari ſolitum, qui propter oculorum vitium parum videret. at Popilius* Aurelius, nuſciciones eſſe caecitudines nocturnas. Ælius Stilo, qui plus videret veſperi, quam meridie, nec cognoſceret, niſi quod vſque ad oculos admouiſſet. *P.Opilius)

PAVLVS. Nuſcicioſus, qui parum videt propter vitium oculorum, quique plus videt veſperi, quam meridie.

. . cuntur noma . . .

FESTVS. . . . . . . vnde Cato in . . .

. . . . . . multam viuunt . .

. . . . . cerialibus Capito Si . . .

. . . . . ait, cum velimus ſig . .

. . . . . libus in Circo mitti . . .

. . . . . ſet plane volumus . . .

. . . quia adeo diligantur s . . .

. . . prae flamma cum ſunt u . . .

Ob

OB praepoſitio aliâs ponitur pro circum, vt cum dicimus vrbem obſideri, obſignari, obuallari. alias in vicem praepoſitionis, quae eſt propter, vt Ob merita, ob ſuperatos hoſtes: vnde obſides, pro obſides, qui ob fidem patriae praeſtandam dantur. alias pro ad, vt Ennius: Ob Romam noctu legiones ducere coepit. PAVLVS.

. . . onitur . . . . FESTVS.
. . . obſideri ob . . . .
. . . in vicem praepo . . .
. . . ſuperatos . . .
. . . riae praeſtandam . . .
. . . ob Romam noc . . .
. . . ob Troiam duxit . . .

Ob praepoſitione antiquos vſos eſſe pro ad, teſtis eſt Ennius, cum ait libro quartodecimo: Omnes occiſi, obcenſique in nocte ſerena. id eſt, accenſi.* & in Iphigenia: Acherontem obibo, vbi mortis theſauri obiacent. eiuſdem autem generis eſſe ait obferre, obculit,* obcurrit, oblatus, obiectus; mihi non ſatis perſuadet. *accenſi. *vnde *obtulit

Ob os ſignificat ad os. PAVLVS.

Ob os ad os ſignificat . . . item vt ſuperioribus quoque exemplis teſtatus·*·eſt. FESTVS. *teſtatum

Obacerare, obloqui, atque alterius ſermonem moleſte impedire. quod ſumptũ videtur a paleis, quas Graeci ἄχυρα vocant. Itaque & frumentum, & panis non ſine paleis, aceroſus dicitur. item lutum aceratum paleis mixtum. PAVLVS.

Obacerbat, exacerbat.

Obambulare, aduerſum alios ambulare, & quaſi ambulanti ſeſe opponere.

Obdere, opponere, vel opperire.

Obedire, obaudire.

Obeſcet, oberit, vel aderit.* *aberit.

Obeſus, pinguis, quaſi ob edendum factus.

Obherbeſcere, *herbam increſcere. *Obhebeſcere, vel Obeſcere.

Obiacuiſſe, antea iacuiſſe.

Obices, peſſuli, serae.

Obigitat, anteagitat, vt obambulat.

Obigitat antiqui dicebant, pro ante agitat, vt obambulare. FESTVS.

Obinunt, obeunt. PAVLVS.

Obitu dicebant pro aditu.

* aſtringere. Obiurare, iureiurando obſtringere.*

FEST. ∴ Obiurare, iureiurando obſtringere, vt eſt in Pantaſilea, formidabant obiurare.

PAVLVS. Obiurgatio poſt turpe factum caſtigatio. Monitio vero eſt ante commiſſum.

* Oblitteratur Oblitteratum, * alij ab obliuione, alij a littore; quod ibi notata fluctibus aequari, & tolli ſolent.

* Oblucuuiaſſe Oblucinaſſe * dicebant antiqui mente erraſſe, quaſi in luco deorum alicui occurriſſe.

Obmanens pro diu manens, vt permanens.

FEST. ∴ Obmoueto pro admoueto dicebatur apud antiquos, vt alia quae ſupra relata ſunt.

∴ Obnectere, obligare, maxime in nuptiis frequens eſt.

PAVLVS. Obnectere, oblegare.

Obnoxius, poenae obligatus ob delictum.

Obnubit, caput operit. vnde & nuptiae dictae a capitis operitione.*

* opertione.

Oboritur, adnaſcitur.

FEST. ∴ Oboritur, adnaſcitur. nam praepoſitionem ob, pro ad ſolitam poni, teſtis hic verſus: Tantum gaudium oboriri ex tumultu maxumo. & Ennius: ob Romam noctu legiones ducere coepit.

PAVLVS. Opprobrare, probrum obiicere.

Obpuuiat, verberat, a pauiendo, id eſt, feriendo. vnde pueri, quod puniendo coercentur, id eſt, plagis. vnde & pauimenta.

Obrogare eſt legis prioris infirmandae cauſa legem aliam ferre.

* Obbrutuit Obrutuit, * obſtupuit, a bruto, quod antiqui pro graui, interdum pro ſtupido dixerũt. Afranius: Non poſſum verbum facere; obrutui.

Obſalutare, ſalutandi gratia offerre.

FEST. ∴ Obſalutare, offerre ſalutandi gratia dicebant antiqui, vt conſalutare, perſalutare.

PAVLVS. Obſecrare eſt opem a ſacris petere.

Obſequela, obſequium.

FEST. ∴ Obſeruaſſe dicitur, qui obſeruat, quid, cuiuſque cauſa facere debeat. itaque is * obſeruat, + coluiſſe aliquem dicitur.

* Is, qui
* obſeruaſſe
id eſt

Obſt-

Obſidionalis corona eſt, quae datur imperatori ei, qui obſidione liberauit ab hoſtibus obſeſſos. ea fit ex gramine viridi fere ex eo loco decerpto, in quo erant incluſi. herbam autem victoriae ſignum fuiſſe apud antiquos, aliiſque * exemplis docuimus. *aliquot quae corona magnae auctoritatis fuit. Nam & P. Decio datae duae ſunt: vna ab exercitu vniuerſo, altera ab iis, qui fuerunt in praeſidio obſeſſi. & L. Sicinio Dentato, qui Achilles Romae* exi- * Romanus) ſtimatus eſt, ac fertur centies, & vicies * pro Rep. depu- *viceſies gnaſſe. Coronis donatus viginti ſex, In iis aureis octo, ciuicis quattuordecim, muralibus tribus, obſidionali vna. Inter obſidionalem, & ciuicam hoc intereſt, quod altera ſingularis * ſignum ſalutis eſt, altera diuerſorum *ſingulis) ciuium ſeruatorum.

PAVLVS.

Obſidionalis corona dicebatur, quae ei, qui obſeſſos liberaſſet ab hoſtibus, dabatur. ea fiebat ex gramine viridi ex eo loco decerpto, in quo erant incluſi. quae corona magnae auctoritatis erat. Ciuica corona ſingularis ſalutis ſignum erat; obſidionalis vniuerſorum ciuium ſeruatorum.

FESTVS.

∴ Obſidionem potius dicendum eſſe, quam obſidium, adiuuat nos teſtimonio ſuo Ennius in Telamone, cum ait: Scibas natum ingenuum Aiacem, cui tu obſidionem paras. Item alio loco: Hector quid * haud ceſſat obſidio- *quidem) nem obducere?

∴ Obſidium, tamquam praeſidium, ſubſidium, recte dicitur. Cuius etiam auctor C. Laelius pro ſe apud * popu- *ad lum. vt in ' nobis terra, mariq; ſimul obſidium facerent. 'viri) & Salluſtius hiſtoriarum primo: Magnis opibus profectis obſidium cepit per L. Catilinam legatum.

∴ Obſonitauere ſaepe obſonauere. Cato in ſuaſione (de lege Orchia * derogaretur. qui antea obſonitauere, po- *ne legi Orchiae) ſtea centenis obſonitauere. ſignificat autem conuiuari.

PAVLVS.

Obſonitauere, ſaepe obſonauere. ſignificat autem conuiuari.

Obſtinat, obfirmat.

FESTVS.

∴ Obſtinato, obfirmato, perſeueranti, * vt tenere poſſit. *per iuſiurandum. Pacuuius: obſtinati exorſus. vt Attius in Amphitryone: aut tam obſtinato animo confiſus tuo. Cato in Q. Thermum de decem hominibus. rumorem, famam floccifecit.

*tupitus captus + ſtupris, obſtinatus inſignibus flagitiis. Naeuius in Lycurgo: vos, qui aſtatis obſtinati.

.·. Obſtinet dicebant antiqui, quod nunc oſtendit, vt in veteribus carminibus: Sed iam ſe caelo candens aurora obſtinet ſuum patrem.

PAVLVS. Obſtinet, pro oſtendit.

*Obſcitum Obſtitum, + violatum.

FEST. .·. Obſtitum + Cloatius, & Aelius Stilo eſſe aiunt violatum, *Obſcitum *cum quid *videre attactumque de caelo. Cincius eum, qui + deo, deaeque obſtiterit; id eſt qui viderit, quod videri + nefas eſſet.

PAVLVS. Obſtitum, obliquum.

FEST. .·. Obſtitum, obliquum. Ennius lib. XVIII. + Montibus ob- +XVI. ſtitis, obſtantibus, vnde oritur nox. & libro octauo: am- *ex augere plius ex augure + obſtipolumve ſolis. *obſtitũuc, obſtipo lumine) C. Licinius Imbrex: + reſupina obſtito capitulo ſibi ventum facere +· Caecilius in Imbrei cunicula. Lucretius: Omnia mendoſe fieri, atque obſtita neceſſe eſt.

.·. Obſtrudant, obſatulient, ab auide trudendo gulam, non ſumendo cibum. vnde & obſtrudulentum . . . dixit Titinius. obſtrudulenti aliquid, quod pectam ſedens, Aut hic lactaſter, aut formaſter frigidus.

PAVLVS. Obſtrudant, auide trudant.

Obteſtatio eſt, cum deus teſtis in meliorem partem vocatur; deteſtatio, cum in deteriorem.

Obtrectat, contra ſententiam tractat.

Obtrectator eſt, qui facit quid contra recte tractantem.

Obturare ex Graeco trahitur: ab eo, quod illi oſtia dicunt θύρας.

*tuor Obtutu, quaſi obtuitu, a verbo tueor, + quod ſignificat video.

Obuaricator dicebatur, quicuiam occurrebat, quo mi- *in nus id + rectum iter conficeret.

Ob vos ſacro, pro vobis obſecro: vt ſub vos placo, pro ſupplico.

FEST. .·. Ob vos ſacro, in quibuſdam precationibus eſt, pro vos obſecro: vt & ſub vos placo pro ſupplico.

OCCARE, & occatorem Verrius putat dictum ab occaedendo, quod caedat grandis globos terrae; cum Cicero venuſtiſſime dicat ab occaecando fruges ſatas.

PAVLVS. Occare, & occator ab occidendo dictum, quod grandes

terrae

terrae caedat globos.

Occaſio oportunitas temporis caſu quodã prouenietis eſt· FESTVS.

Occaſio, oportunitas temporis caſu proueniens. PAVLVS.

Occaſus, interitus,vel Solis, cum decidit a ſuperis infra terras .quo vocabulo Ennius pro occaſione eſt vſus in libro ſecundo: hic occaſus datus eſt,at Horatius inclutus ſaltu. Item in libro quinto:inimicit irritatus, tenet, occaſus iuuat res. Item in libro octauo:aut occaſus vbi, tempuſve audere repreſſit. FESTVS.

Occaſus,interitus,vel Solis in Oceano merſio. PAVLVS.

Occentare dicebant pro conuicium facere,cum id clare, & cum quodam canore fieret, vt procul exaudiri potuiſſet: quod turpe habebatur; quia non ſine cauſa fieri putatur † inde cantilenam dici,quia illam non cantus iucunditatem puto. *putabatur)

Occentaſſint antiqui dicebant,quod nunc conuicium fecerint,dicimus; quod id clare,& cum quodam canore fit, vt procul exaudiri poſſit. quod turpe habetur, quia non ſine cauſa fieri putatur.inde cantilenam dici, quia illam non cantus iucunditatem puto. FESTVS.

Occidamus Plautus ponit pro contra cedamus. cum plurimae aliae praepoſitiones familiariores huic verbo ſint.

Occidamus Plautus poſuit pro contra cedamus. PAVLVS.

Occiſitantur, ſaepe occiduntur.

Occiſitantur, ſaepe occiduntur. ſic C.Gracchus pro roſtris in P.Popillium: Homines liberi nunc in oppido occiſitantur. FESTVS.

Occiſus a necato diſtinguitur. nam occiſus a caedendo dictus, necatus ſine ictu. PAVLVS.

Occiſum a necato diſtingui quidam, quod alterum a caedendo, atque ictu fieri dicunt, alterum ſine ictu. Itaque in Numae Pompilij Regis legibus ſcriptum eſſe, SI HOMINEM FVLMINIBVS OCCISIT, NE SVPRA GENVA TOLLITO. & alibi, HOMO SI FVLMINE OCCISVS EST, EI IVSTA NVLLA FIERI OPORTET. FESTVS.

∴ Occultum offerre,ſignificat ſub terram fere ponere.

Occupaticius ager dicitur, qui deſertus a cultoribus propriis,ab aliis occupatur. PAVLVS.

Occupaticius . . . . FESTVS.

. . . a cultoribus ſr . . . .
. . . ri coeptus, quod in . . .
. . . nam cum Hann . . . .
. . . bene meri . . . .
. . . atque eorum a . . . .
. . . tamquam ex l . . . .
. . . nandos pu . . . .
. . . diret commu . . . .
. . . eſt a priuatis . . . .
. . . accepiſſent.

*Ocymum Ocimum * Graecum.

PAVLVS. *Ocymum * a ✝ ὠκέως Ocimum * graecum, (& a* celeritate naſcendi eſt dictum. Ocius & ociſſime poſitiuum Latinum non habent, ſed ab eo veniunt, quod eſt in Graeco ὠκύς.*

FESTVS. *dictas noſtras V.C. *conſolationis V.C. Ocius ſecundae collationis, & deinde tertiae ociſſime frequentata ſunt. alij dicta a noſtris, & * tracta ex Graeco, id eſt ὠκέως, cuius prima ſignificatio, ex qua procedere in comparationem debet, apud nos non eſt. tertiae vero collationis, * cuius maiora exempla ſunt, auctor eſt Plautus in Neruolaria: Ociſſime nos liberi poſſimus fieri.

. . . quicquam occiſa . . .
. . . lius hiſtoriarum . . .
. . . tantur ociſſim . . . .
. . . lamia apud . . . .
. . . lamiam opor . . .

Ocrem antiqui, vt Ateius Philologus in libro Gloſſematorum refert, montem confragoſum vocabant, vt apud Liuium: Sed qui ſunt hi, qui aſcendunt altum ocrim? Et, celſoſque ocris, aruaque patria, & mare magnum. Namque Taenari celſos ocris. Et, haud vt quem Chiro in Pelio docuit ocri. vnde fortaſſe etiam ocreae * ſint dictae inaequaliter tuberatae. *ocriae V.C.

PAVLVS. Ocrem montem confragoſum dicebant antiqui. hinc ocreae dictae inaequaliter tuberatae.

FESTVS. Octauiae porticus duae appellantur, quarum alteram theatro Marcelli propiorem Octauia ſoror Auguſti fecit. alteram theatro Pompei proximam CN. Octauius CN. filius, qui fuit Aedilis Curulis, Praetor, Cõſul, Decemuir * ſacris faciendis, triumphauitque de rege Perſe *virũ V.C.

n̄auali triumpho. quam combuſtam reficiendam curauit Caeſar Auguſtus.

Octobeг equus appellatur, qui in campo Martio menſe Octobri immolatur quotannis Marti, bigarum victricum dexterior; de cuius capite non leuis contentio ſolebat eſſe inter Suburanenſes, & Sacrauienſes, vt hi in regiae pariete, illi ad turrim Mamiliā id figerent; eiuſdemque cauda* tanta celeritate perfertur in regiam, vt ex ea ſanguis deſtillet in focum, participandae rei diuinae gratia. quem hoſtiae loco quidam Marti bellico deo ſacrari dicunt, non vt vulgus putat, quia velut ſupplicium de eo ſumatur, quod Romani Ilio ſunt oriundi, & Troiani ita effigie in equi ſint capti. Multis autem gentibus equum hoſtiarum numero haberi, teſtimonio ſunt Lacedaemonij, qui in monte Taygeto equum ventis immolant, ibidemque adolent, vt eorum flatu cinis eius per finis quam latiſſime deferatur,* & Sallentini, apud quos Menzanae Ioui dicatus viuus coniicitur in ignem, & Rhodij, qui quotannis quadrigas ſoli conſecratas in mare iaciunt, quod is tali curriculo fertur circumuehi mundum.

* quod a v.c. coda)

* differatur v.c.

Octobeг equus appellabatur, qui in campo Martio menſe Octobri Marti immolabatur. de cuius capite maxima erat contentio inter Suburanos, & Sacrauienſes, vt hi in regiae pariete, illi ad turrim Mamiliam id figerent. Cuius cauda, vt ex ea ſanguis in focum diſtillaret, magna celeritate perferebatur in regiam. PAVLVS.

Oculatum pro praeſenti poſuit Plautus cum dixit: oculata die. Item ipſe: pluris eſt oculatus teſtis vnus, quam auriti Decem, id eſt qui ſe vidiſſe dicat. FESTVS.

. . . . dolo oſculatum * pro prae . . . . * osculatum)

. . . . odie caeca hercule . . . . .

. . . . tem alibi oculatum ar . . . . .

. . . . idem pluris eſt ocul . . . . .

. . . . id eſt qui ſe vidiſſe di . . . .

. . . . formam ab oculi ap . . . . .

Oculiſſimum, cariſſimum. Plautus: Oculiſſimum oſtium amicae. PAVLVS.

. . . . imum oſtium amicae . . . . . FESTVS.

. . . . me dixit ſignifi . . . . . PAVLVS.

PAVLVS. Oculitus quoque dicitur, vt funditus, penitus: quo ſignificatur tam carum eſſe, quam oculum.

FESTVS. . . . . unditus, penitus ſignifi. . . .
. . . . alum vel inſtare . . . .

PAVLVS. O DEFACIT dicebant, pro olfacit; quae vox a Graeco ὀσμὴ tracta eſt.

FESTVS. . . . . antiqui ab odore. . . . .
. . . . conſuetudine in . . . . .
vt ſaepe alias, tum in hoc quoque libro contentae. quae vox, vt quibuſdam videtur, ex Graeca ὀσμὴ tracta eſt.

PAVLVS. OENIGENAS, vino genitos.

Oeſtrum, furor Graeco vocabulo.

OFFECTORES, colorum infectores.

Offendices dicebant ligaturae nodos, quibus apex retinebatur: id cũ perueniſſet ad mentũ, dicebãt offendimentũ.

FEST. Offendices ait eſſe Titius nodos, quibus apex retineatur, & remittatur. at Veranius Choriola * exiſtimat, quae ſint in loris apicis, quibus apex retineatur, & remittatur, quae ab offendendo dicuntur. nam cum ad mentũ peruentum eſt, offendit mentum.

* coriola)

PAVLVS. Offerumenta dicebant, quae offerebant.

Officioſus ab efficiendo dictus.

Offringi terra dicitur, cum iterum tranſuerſo ſulco aratur.

Offucare, aquam in fauces ad ſorbendum dare.

Offudas * fallacias.

* Offrkias, vel officiasu vel offucias

OGYGIA moenia Thebana ab Ogygo conditore dicta.

FESTVS. Ogygia moenia Attius in Diomede appellans, ſignificat Thebas, quia eam vrbem Ogygus condidiſſe traditur.

PAVLVS. OLEAGINEIS coronis miniſtri triumphantium vtebantur, quod Minerua dea belli eſſe putabatur.

Olentica mali odoris loca.

Oletum, ſtercus humanum. Veranius: Sacerdotula in ſacrario Martiali fecit oletum.

Oliuetam dicebant ab oleis, vt a vino vindemiam.

FEST. Oliuetam antiqui dicebãt, cũ olea colligebatur; vt meſſem, cum frumenta; vindemiã, cũ vuas. quod vocabulũ potius frequentari debebat, quam nullam * eius ſignificationis cauſam * haberemus. quamuis quidã oliuitatem eã dicãt.

* nullum

* cum)

PAVLVS. Ollic, illic: vt olli, illi.

FEST. Oluatium Antiſtius Labeo ait eſſe menſurae genus.

OMEN

OMEN velut oremen * quod fit ore, augurium, quod auibus ·+· alioue modo fit. PAVLVS. *ormen ·+·quod non auib.

Ommentans . . . in Odyſſea cum ait: in Pylum aduenies, * aut ibi ommentans. ſignificat obmanens. Sed ea ſignificatione qua ſaepe fieri dicitur . id enim eſt mantare. FESTVS. *deuenies.

OPACA vocantur vmbroſa. PAVLVS.

Opaca, vmbroſa. FESTVS.

Opalia dicebantur dies feſti, quibus Opi ſupplicabant. *ſupplicant

Opalia dies feſti, quibus ſupplicatur * Opi, appellātur; quorum alter . . . .

Opertat, ſaepe operit.

Opigenam Iunonem matronae colebant, quod ferre eam opem in partu laborantibus credebant. PAVLVS.

Opilio, genus auis.

Opima ſpolia dicuntur originem quidem trahentia ab Ope Saturni vxore. quod ipſe agrorum cultor habetur, nominatus a ſatu, tenensque falcem effingitur, quae * eſt inſigne agricolae. Itaque illa quoque cognominatur Conſiua, & eſſe exiſtimatur terra. Ideoque in regia colitur a populo Romano, quia omnes opes humano generi terra * tribuat. Ergo & opulenti dicuntur, terreſtribus rebus copioſi: & hoſtiae opimae praecipue pingues; & opima magnifica, & ampla. vnde ſpolia quoque, quae dux populi Romani duci hoſtium detraxit, opima dicuntur. quorum tanta raritas eſt, vt intra annos paulo . . . . . . trina contigerint nomini Romano. vna, quae Romulus de Acrone: altera, quae Coſſus Cornelius de Tolumnio: tertia, quae M. Marcellus Ioui Feretrio de Viridomaro + fixerunt. M. Varro ait opima ſpolia etiam eſſe, ſi manipularis miles detraxerit, dummodo duci hoſtium . . . . non ſit. Ad aedem Iouis Feretrij poni, teſtimonio eſſe libros pontificum, in quibus ſit pro primis ſpolijs bouē, + pro ſecūdis ſolitaurilibus, pro tertijs agno publice ſacra fieri debere. eſſe etiam compelli reges + legem opimorum ſpoliorum talem: CVIVS AVSPICIO CLASSE PROCINCTA OPIMA SPOLIA CAPIVNTVR, IOVI FERETRIO DARIER OPORTEAT, ET BOVEM CAE-

FEST. *quod *natura *Virdumaro) *boue) *Pompilii Regis)

DITO, QVI CEPIT AERIS DVCENTA. SECVNDA SPOLIA IN MARTIS ARAM IN CAMPO, SOLITAVRILIA VTRA VOLVERIT CAEDITO. TERTIA SPOLIA IANO QVRINO AGNVM MAREM CAEDITO CENTVM QVI CEPERIT EX AERE DATO HVIC AEDIS.*ex nulla extat, neque *templum habeat, * neque ſcitur.

-*- aeris) * habant) * neque quod) -*- optima)

PAVLVS. Vt qui opima -*- lege fuerint, adijci ſolet, cum quidam magiſtratus creatur.

Opiparum, magnarum opum apparatum.

Opis dicta eſt coniux Saturni, per quam voluerunt terram ſignificare; quia omnes opes humano generi terra tribuit. Vnde & opulenti terreſtribus rebus copioſi, & hoſtiae opimae praecipue pingues; & opima, magnifica & ampla ſpolia.

Opiter eſt, cuius pater auo viuo mortuus eſt, ducto vocabulo, aut quod obitu patris*genitus ſit, aut quod auum ob patrem habeat, id eſt pro patre.

* obito patre)

Opitulus Iuppiter, & opitulator dictus eſt, quaſi opis lator.

Oportune dicitur ab eo, quod nauigantibus maxime vtiles, optatique ſunt portus.

Opperiri, expectare.

Oppido, valde multum. ortum eſt autem hoc verbum ex ſermone inter ſe confabulantium, quantum quiſque frugum faceret. vtque multitudo ſignificaretur, ſaepe reſpondebatur, quantum vel oppido ſatis eſſet. hinc in conſuetudinem venit, vt diceretur oppido, pro valde multum. Itaque ſi qui in alijs rebus eo vtuntur, vt puta ſi qui dicant oppido didici, ſpectaui, ambulaui, errant; quia nulli eorum ſubijci poteſt. vel quod*ſatis eſt.

* quod oppido)

Oppidorum originem optime refert Cicero libro primo de gloria, eamque appellationem vſurpatione appellatam eſſe exiſtimat, quod opem darent, adijciens, vt imitetur ineptias Stoicorum.

Oppidum dictum eſt, quod opem praebeat. Oppidum dictum, quod ibi homines opes ſuas conferunt. oppidum

FEST. .:. dicitur & locus in circo, vnde quadrigae emittuntur.

Ops antiqui dicebant opulentum. vnde econtrario inops.

Ops antiqui dicebant quem nunc opulentum dicimus, vt teſtimonio eſt, non ſolum ei contrarius inops . . . .

Aedilis

. concedit, ego egens exortus ſum.

Optatam hoſtiam, alij optimam appellant eam, quam Aedilis trib. cõſtitutis hoſtijs optat, quã immolari velit

Optima lex . . . . in Magiſtro populi faciendo, qui vulgo Dictator appellatur, quampleniſſimum poſſet ius eſſe,* ſignificabatur. vt fuit Manij Valerij, M. Fabij, Voluſinae gẽtis, *qui primus Magiſter a populo creatus eſt. propter † quã vero porouocatio ab eo magiſtratu ad populũ data eſt, quae antea non erat. deſitũ eſt dici, † vt optima lege, vtpote imminuto iure priorũ magiſtratuũ.

* eius * M. filij, Voluſi nepotis) .*. poſt) * adijci

Optio, qui nunc dicitur, antea appellabatur accenſus. Is adiutor dabatur centurioni a Tribuno militum, qui ex eo tempore, quem velint, centurionibus permiſſum eſt optare, & nomen ex facto ſortitus eſt. Plautus in Aſinaria: qua me, qua vxorem, qua tu Sauream ſeruum potes, circumduce, aufer, promitto tibi, non obfuturum, ſi id effeceris, tibi optionem ſumito Leonidam.

Optio eſt optatio, ſed in re militari optio appellatur is, quem decurio, aut centurio, optat ſibi rerum priuatarum miniſtrum, quo facilius obeat publica officia. PAVLVS.

Optionatus vt Decurionatus, ſiue Pontificatus dicitur.

Optionatus, vt Pontificatus, Decurionatus dicitur, vt Cato in ea, quam habuit apud equites. maiores ſeorſum, atque diuerſum pretium parauere bonis, atque ſtrenuis, decurionatus, optionatus, haſtas donaticas, aliosq; honores. FEST.

Opunculo, *quod opilionis genus cantus imitatur. PAVLVS. * Opiniculo

ORAE extremae partes terrarum, id eſt maritimae dicuntur. vnde & veſtimentorum extremae partes; quae quidem & primae dici poſſunt. Caecilius in Aeſchrione vſus eſt pro initio rei, cũ ait: Oram reperire nullam, quam expediam, queo. FESTVS.

Orare antiqui dixerunt pro agere, vnde & oratores cauſarum actores, & oratores, qui nunc legati. quod reip. mandata peragerent. PAVLVS

Orare antiquos dixiſſe pro agere teſtimonio ſunt, quod & oratores, & ij, qui nunc quidem legati, tunc vero oratores, quod Reip. mandatas partes agebant. Ennius quoque cum dixit libro primo annalium. face vero, quod te cum precibus pater orat. FEST.

Orata genus piſcis appellatur a colore auri, quod ruſtici

orum dicebant, vt auriculas, oricolas. itaque Sergiũ quõque quendã praediuitem, quod & duobus anulis aureis, & grandibus vteretur, Oratam dicunt eſſe appellatum.

PAVLVS. Orata genus piſcis a colore auri dicta, quod ruſtici orum dicebant, vt auriculas, oriculas.

Oratores ex Graeco ἀρατῆρες dicti, quod miſſi ad reges, nationesque deos ſolerent ἀρᾶσθαι, id eſt teſtari. hi modo appellantur legati.

FESTVS. . . . es dictos ex . . . .
. . . gentes qui miſſi . . . . .
. . . ſtrum populo Ro . . . . . .
. . . ἀρᾶσθαι . . . .
. . . acte. eos noſtri alij pro legatis appellant, vt Cato in ea, quam ſcripſit de ſuis virtutibus contra Thermum: M. Fuluio Conſuli legatus ſum in Aetoliam, propterea quod ex Aetolia complures venerant Aetolos pacem velle: de ea re oratores Romam profectos. & in Originum libro primo: Propter id bellum coepit Coelius P R. Albanus, oratores miſit Romam, eum . . .
. . pro decretoribus, vt Terentius: orator venio, facite exorator ſim. * Item & Afranius in Emancipato. ſi
. . . tum ſi quod oritur . . . . as . . . ſertis & loci veteribus. ab eo quod antiqui orare dicebant pro agere. ob quam cauſam . . . . . . quoque eorum vocantur.

* exoratorum v. c.

PAVLVS. Orba ſignificat apud poetas priuatam aliqua perſona cara. Orba eſt, quae patrem, aut matrem, aut filios, quaſi lumen amiſit.

FESTVS. . . . rba apud poe . . . .
. . . perſona cara, apud . . . . . .
. . . mat, vt ſca . . . .
. . . ncos. orba eſt . . . .
. . . tris eſt ante . . . . . .
. . . vlus Aelius . . . . . .
. . . in eo libro . . . . . .
. . . pontificatu . . . . . .
. . . elta ſine . . . . . .
. . . ſacrae . . . . . .
. . . nupta . . . . . .
. . . fuiſſe . . . . . .
. . . niſi-

. . . nificius in . . . .
. . . onygiarum . . . .
. . . inter ſe , ...
. . . runt . . . .
. . . ros . . . .
. . . iſſe . . . .

Orca genus marinae belluae maximum, ad cuius ſimilitudinem vaſa ficaria † orcae dicuntur. ſunt enim teretes, atque vniformi ſpecie. PAVLVS. † vinaria, vel ſolilia.

. . . nomen duceret . . . . . FESTVS.
. . . maximum . . . .
. . . vaſa quoque in f . . . . . .
. . . retes, atque u . . . . . .
. . . malae & antae . . . . .

Orcheſtra locus in ſcaena. PAVLVS, FESTVS.

. . . antea, qui nunc pla . . . . .
. . . non admittebantur . . . . .
. . . rim dum fabulae ex . . . . . .
. . . explicari non potera . . . .
. . . tabant quo equiori . . . . .

Orchitis genus oleae ex Graeco dictum, quod magnitudine ſit inſtar teſticulorum. PAVLVS.

. . . Philologus in . . . . . FESTVS.
. . . ductum ex Graeco . . . .
. . . tudinis, itaque u . . . . .
. . . to grandior ore . . . . .

Orcus ab vrgendo mortem dictus. C enim pro G frequenter ponebant antiqui. PAVLVS.

Orcum, quem dicimus, ait Verrius ab antiquis dictum Vragum, quod & V litterae ſonum pro O efferebant, & per c litterae formam, nihilominus g vſurpabant. ſed nihil affert exemplorum, † vt ita eſſe credamus; niſi quod is deus nos maxime vrgueat. FESTVS. † exempli

Ordinarium hominem Oppius ait, dici ſolitum ſcurram, & improbum, qui aſſidue in litibus moraretur, ob eamque cauſam in ordine ſtaret adeuntium praetorem. at Aelius Stilo qui minime ordine viueret . . . in ea oratione, quam ſcribit de ſuis virtutibus contra Thermum. Quid mihi fieret, ſi non ego ſtipendia in ordine omnia ordinarius meruiſſem ſemper? Sunt quidã etiam,

qui manipularem eum, qui infimi ordinis ſit, appellatum credant*ordinarium. *credant

PAVLVS. Ordinarius homo ſcurra, & improbus, qui aſſidue in litibus moratur, ob eamque cauſam in ordine ſtat Praetorem adeuntium. ſiue dictus per contrarietatem, quia minime ordine viuit.

Ordiri eſt rei principium facere.

FEST. Ordiri eſt rei principium facere. vnde & togae vocantur exorditae.

Ordo ſacerdotum aeſtimatur deorum . . . . maximus quiſque. Maximus videtur Rex, deinde Dialis, poſt hunc Martialis, quarto loco Quirinalis, quinto Pontifex maximus. itaque in conuiuiis ſolus Rex ſupra omnes accubat. ſed Dialis ſupra * Martialem, & Quirinalem; Martialis ſupra proximum, omnes * dein ſupra Pontificem. Rex, quia potentiſſimus. Dialis, quia vniuerſi mundi ſacerdos, qui appellatur Dium, * Martialis, quod Mars conditoris v. bis parens. Quirinalis ſocio imperij Romani Curibus aſcito Quirino. Pontifex Maximus, quod iudex, atque arbiter habetur rerum diuinarum, humanarumque.

*ſuper
*is)
* Dius) vel; Δῖος)

FESTVS. Oreae freni, quod ori inſeruntur. Titinius in Setina. & ſi tacebit, tamen gaudebit ſibi permitti † oreae. * & Naeuius in Hariolo: Deprandi autem leonis obdas oreas. Cato Originum libro tertio. equos † reſpondit: oreas mihi inde, tibi cape flagellum. Coelius pro ſe apud populum: equuſque mihi ſub feminibus occiſus erat, oreas detraho inſpectante Lucio Stertinio.

* promitti v. c.
* oreas)
* equus)

PAVLVS. Oreae freni, quod ori inſerantur, dicti.

Oreus Liber pater, & Oreades nymphae a montibus appellantur.

FESTVS. Oreos liber pater, & Oreades nymphae appellantur, quod in montibus frequenter apparent.

PAVLVS. Oriri, naſci, vel ſurgere.

FESTVS. Originum libros quod inſcripſit Cato; non ſatis plenum titulum propoſiti ſui videtur amplexus: quando praegrauant ea, quae ſunt rerum geſtarum populi Romani.

O. . . . quantae . . . .

Ornatus dicitur, & bonis artibus inſtructus, & honores adeptus

adeptus a populo,& bene aptus,vt miles, aut gladiator, & acturus fabulas.atque etiam ornatus dicitur cultus ipſe, quo quis ornatur, vt cum dicimus aliquem tragico, vel comico ornatu prodire.

Ornatus dicitur, & bonis artibus inſtructus, & honores adeptus. Appellaturque ornatus, cultus ipſe, quo quis ornatur. PAVLVS.

Ortygia Delos inſula.

Orty . . . ita non Delos . . . . FESTVS.
. . . . tus eſſe ab orbibus . . .
. . . . filia. Ser . . . .
. . . . nius Superbus ge . . .
. . . . orarat tende . . .
. . . . ſſeſſionem coe . . .
. . s quod pro . . . .
. . . ducere vnde . . . .
. . . tus eſt .

Oscilla feſta in honorem Bacchi; in quibus homines ſe per funes iactant.alij putant Erigones,& Icari feſta. PAVLVS. *dicit

Oſcillum Santra dici ait,*quod oſcillent, id eſt, inclinent, praecipiteſque in os ferantur. Oſcillantes, ait Cornificius,ab eo quod (os caelare,* ſint ſoliti perſonis 'propter verecundiam,qui eo genere luſus vtebantur. Cauſa autem eius iactationis proditur, Latinus rex, quod praelio,quod ei fuit aduerſus Mezentium Caeritum regem, nuſquam apparuerit, iudicatuſque ſit Iuppiter factus Latiaris. Itaque per ſex eos dies, feriatos liberos, ſeruoſque requirere eum,non ſolum in terris, ſed etiam qua videretur caelum poſſe adiri per oſcillationem, velut imaginem quandam vitae humanae, in qua altiſſima ad infimum interdum, infima ad ſummum efferuntur; atque ideo memoriam quoque redintegrari initio acceptae vitae per motus cunarum, * lactiſque alimentum; quia per eos dies feriarum, & oſcillis moueantur; & lactata potione vtantur.Nec deſunt,qui exemplum Graecorum ſecutos putent Italicos, quod illi quoque iniuria interfecto Icaro, Erigone filia eius dolore impulſa ſuſpendio periſſet,per ſimulationem . . . .
. . . . FESTVS. *celeres *perſonis *vti *funiculi

Oſcines aues*Appius Claudius eſſe ait,quae ore canentes *alites

faciant auſpicium, vt coruus, cornix, noctua. aut ** quae alis, ac * volatu, vt buteo, ſanqualis, aquila, immiſſulus, * vulturius. pica aut ** Martius, Feroniúſque, & parra, & in oſcinibus, & in alitibus habentur.

** alites) *aut *miluus ** Picus autem)

PAVLVS. Oſcines aues auſpicium ore facientes.

Oſcinum augurium a cantu auium.

FEST. ∴ Oſcinum tripudium eſt, quod oris cantu ſignificat quid portendi, cum cecinit * coruus, cornix, noctua, parra, picus.

*crocituit

PAVLVS. Oſcum dicitur ſignificare ſacrum. vnde leges oſcitae, id eſt, ſacratae. Opicum quoq; inuenimus pro oſco. Oſcis enim frequentiſſimus fuit vſus libidinum ſpurcarum. vnde & verba impudentia appellantur obſcena. Titinius: Oſce, & Volſce fabulantur, nam Latine neſciunt.

FEST. ∴ Oſcum duas diuerſas, & contrarias ſignificationes habet. Nam Cloatius putat eo vocabulo ſignificari ſacrũ, quo etiam leges ſacratae oſcae * dicuntur. & in omnibus fere antiquis commentariis ſcribitur opicum pro oſco, vt in Titinij fabula Quinta: Qui Oſce, & Volſce fabulantur, nam Latine neſciunt. a quo etiam verba impudentia, & elata appellantur obſcena, quia frequentiſſimus fuit vſus Oſcis libidinum ſpurcarum. Sed eodem etiam nomine appellatur locus in agro Veienti, quo frui ſoliti produntur augures Romani. Oſcos, quos dicimus, ait Verrius, Opſcos antea dictos teſte Ennio, cum dicat: De muris res gerit Opſcus. Adiicit etiam, quod ſtupra inconceſſae libidinis obſcaena dicantur ab eius gentis conſuetudine inducta. Quod verum eſſe non ſatis adducor, cum apud antiquos omnes fere obſcena dicta ſint, quae mali ominis habebantur. vt illa Vergilii teſtimonio ſint, vt ſuperiorum auctorum exempla referre non ſit neceſſe, cum ait Harpyias, obſcenas volucres: &, obſcenamque famem.

*oſcitae

∴ Oſculana pugna in prouerbio; quo ſignificabatur, victos vincere, quia in eadem & Valerius Laeuinus imperator Romanus a Pyrrho erat victus, & breui eundem regem deuicerat. Sulpicius . . . . . Item imperator noſter. eius rei meminit Titinius hoc modo: haec quidem quaſi oſculana pugna eſt . . . . ſtens, quia hinc fugere impulſi ſpolia colligunt. ſignificat

ficat etiam oſculum, ſuauium. vt Plautus in Neruolaria: oſculum. ſat eſt oſculi mihi., qui, ambo*mi pater? quod *amabo; inter cognatos propinquoſque inſtitutũ ab antiquis eſt, maximeque feminas . . . . . .

∴ Oſi ſunt, ab odio declinaſſe antiquos teſtis eſt C. Gracchus, in ea, quae eſt de lege Minucia, cum ait: Mirum ſi quid iis iniuriae fit? ſemper eos oſi ſunt. quod nunc quoque cum praepoſitione elatum frequens eſt, cum dicimus, peroſi.

Oſi ſunt, vt peroſi ſunt, dicebatur. PAVLVS.
Oſorem dixerunt, qui aliquem odiſſet.
Oſtentas, ſaepe oſtendis gloriandi cauſa.

∴ Oſtentas, ſaepe oſtendis gloriandi cauſa. ſed & participialiter id etiã dici debet, & dictũ eſt feminino genere. FESTVS.

Oſtentum, oſtentatum. PAVLVS

∴ Oſtentum non ſolum pro portento poni ſolere, ſed etiam participialiter . . . . . teſtimonio eſt Pacuuius in Medo . . . . atque eccum in ipſo tempore oſtentum ſenem. & Attius in Bacchis: praeſens praeſto irridetis*nobis . . . ſtipe vltro oſtentum obtulit. FESTVS *irridet; Oſtentum, quo nunc vtimur interdum prodigij vice, quin participialiter quoque dici ſolitum ſit, non dubium. facit etiam C. Gracchus de legibus a ſe promulgatis, cum ait: quod vnum nobis in oſtentum, ipſis in vſum aſportatur, * *adoptatur.

∴ Oſtiam vrbem ad exitum Tiberis in mare fluentis Ancus Marcius rex condidiſſe, & feminino appellaſſe vocabulo fertur. quod ſiue ad vrbem, ſiue ad coloniam, quae poſtea condita eſt, refertur.

Oſtia vrbs ab exitu Tiberis appellata. PAVLVS.
OVALIS corona eſt myrtea, quam habebant, qui ouantes introibant, cum bella non erant indicta, aut ſine ſanguine confecta.
Ouantes, laetantes, ab eo clamore, quem faciunt redeuntes ex pugna victores milites geminata O littera.
Ouem maſculino genere dixerunt, vt ouibus duobus, non duabus.
Ouſentina tribus ab Ouſente fluuio dicta.

∴ Ouſentinae tribus initio cauſa fuit nomen fluminis Ouſens, quod eſt in agro Priuernate inter mare, & Terra- FESTVS.

cinam. Lucretius: Priuerno Oufentina venit, fluuioque oufente. poſtea deinde a Cenſoribus alij quoque diuerſarum ciuitatum eidem tribui ſunt adſcripti.

Quibus duabus multabantur apud antiquos in minoribus criminibus, in maioribus autem *bubus. nec vltra hunc numerum excedebat multatio, quae poſteaquam aere ſignato vti ciuitas coepit, pecoraque multaticia incuria corrumpebantur, vnde etiam peculatus crimen vſurpari coeptum eſt, facta eſt aeſtimatio pecoralis multae, & boues centenis aſſibus, oues denis aeſtimatae. Inde ſuprema multa, id eſt maxima, appellatur tria millia aeris; Item viceſis minoribus delicts.

*triginta)

PAVLVS. Oxime, ociſſime.

Pa,

∴ PA, pro parte, & po, pro populo poſitum eſt in ſaliari carmine. FESTVS.

Pacem a pactione condicionum putat dictam Sinnius Capito, quae vtrique inter ſe populo ſit obſeruanda.

PAVLVS. Pax dicta eſt a pactione.

FESTVS. Pacionem antiqui dicebant, quam nunc pactionem dicimus. vnde & paciſci adhuc, & paceo* in vſu remanet. *pacto, paco)

PAVLVS. Paeana Apollinem vocauerunt, quod ſagittarum ictu eum nocere putabant. eſt enim παίειν ferire. Alij quod remedium morbis finem faceret talis grauitatis.

Paedidos ſordidos ſignificat, atque obſoletos. tractum vocabulum a Graeco; quia παῖδες, id eſt, pueri, talis ſint aetatis, vt a ſordibus neſciant abſtinere.

Pagani a pagis dicti.

Pagi dicti a fontibus: quod eadem aqua vterentur. aquae* enim lingua Dorica παγαὶ appellantur. *fontes)

Paginae dictae, quod in libris ſuam quaeque obtineat regionem, vt pagi. vel a pangendo, quod in illis verſus pangantur, id eſt, figuntur.* *figantur)

Palatium mons Romae appellatus eſt, quod ibi paſcens pecus balare conſueuerit: vel quod palare, id eſt, errare, ibi pecudes ſolerent. alij* quod ibi Hyperborei filia Palanto* habitauerit, quae ex Hercule* Latinum pepererit. alij eundem, quod Pallas ibi ſepultus ſit, exiſtimant appellari. *vel *Palante *& Herculem

Palatualis Flamen ad ſacrificandũ ei deae conſtitutus erat, in cuius tutela Palatium eſſe putabant.

FESTVS. Palatualis Flamen conſtitutus eſt, quod in tutela eius deae Palatium eſt.

PAVLVS. Pales dicebatur dea paſtorum, cuius feſta palilia dicebantur, vel, vt alij volunt, dicta parilia, quoniam pro partu pecoris eidem ſacra fiebant.

Pallas Minerua eſt dicta, quod Pallantem gigantem interfecerit; vel, ſicut putabant, quod in Pallante palude nata eſt.

Palmites vitium ſarmenta appellantur, quod in modum palmarum humanarum virgulas, quaſi digitos edunt.

Palmulae appellantur remi a ſimilitudine manus humanae.

Palpari, blandiri.

Paludati, armati, ornati. omnia enim militaria ornamenta paludamenta dicebant.

FESTVS. Plaudati in libris auguralibus ſignificat, vt ait Veranius, armati, ornati. omnia enim militaria ornamēta paludamenta dici.

Pancarpiae dicuntur coronae ex vario genere florũ factae.

PAVLVS. Pandana porta dicta eſt Romae, quod ſemper pateret.

Pandiculari dicuntur, qui toto corpore oſcitantes extenduntur: eo quod pandi fiunt.

Pandicularis dicebatur dies, idem & communicarius, in quo omnibus dijs communiter ſacrificabatur.

Pangere, figere. vnde plantae pangi dicuntur, cum in terram demittuntur. inde etiam verſus pangi, vel* figi in cera dicuntur.

FEST. *id eſt

Pangere ſignificat figere. vnde plantae pangi dicuntur, cum in terram demittuntur . . . .

. . . .

FESTVS. Panibus redimibant caput equi immolati Idibus Octobribus in campo Martio, quia ſacrificium fiebat ob frugum euentum. & equus potius, quam bos immolabatur, quod hic bos frugibus patiendis eſt aptus.

Pantices frus* ventris.

*fluxus . . . . . . frus ventris . . . .

PAVLVS. . . . . mi ag . . . .

Panus facit deminutiuum panicula.*

PAVLVS. Papillae capitula mammarum dictae, quod papularum ſunt ſimiles.

*panucula

Papiria tribus a Papirio vocata.

. diria . . . .

FESTVS. . . . . coniu . . . . .

. . . quod ind . . . .

. . . tur bellum . . . .

. . . tos ex er . . . .

. . . diſceſſera . . . .

. . . ſignum con . . . .

. . . rem in ipſorum ar . . . .

. . . teſtate, ac pote . . .

. . . exercitus ſuffrag . . .

Pappi carduorum flores. Lucretius: Veſtem, nec plumas auium, paposque volantis. PAVLVS.

. . . . o quoque . . . . FESTVS.
. . . . rum ex . . . .
. . . . ſulibus ae . . . .
. . . . tq. ex ea . . . .
. . . . s magiſtra . . . .
. . . . intra dies . . . .
. . . . ncias inter ſe pa . . .
. . . . uit ciuis aliter inter . . .
. . . . lege primum factus* . . . . * fin.v.c.
. . . . circo ſunt creati.

Pararium aes appellabatur id, quod equitibus duplex pro binis equis dabatur. PAVLVS.

Paraſangae apud Perſas viarum menſurae.

Parens vulgo pater, aut mater appellatur, ſed iuris prudentes auos, & proauos, auias, & proauias parentum nomine appellari dicunt.

Parere, obedire.

Paribus equis, id eſt duobus, Romani vtebantur in praelio, vt ſudante altero tranſirent in ſiccum.

Parici quaeſtores appellabantur, qui ſolebant creari cauſa rerum capitalium quaerendarum. Nam paricida non vtique is, qui parentem occidiſſet, dicebatur, ſed qualemcumque hominem. Id autem* fuiſſe indicat lex Numae Pompilij Regis his compoſita verbis: SI QVIS HOMINEM LIBERVM DOLO SCIENS MORTI DVIT, PARICIDA ESTO. * indemnatum

Parilibus Romulus vrbem condidit, quem diem feſtum praecipue habebant iuniores.

. . . vrbem condidit Rom . . . FESTVS.
. . . habebant iunio . .

Parmulis pugnare milites ſoliti ſunt. quarum vſum ſuſtulit C. Marius datis in vicem earum Bruttianis.

Parones nauium genus, ad cuius ſimilitudinem myoparo vocatur. PAVLVS.

Parret* ſignificat apparebit. * Paret

Parret, quod eſt in formulis, debuit & producta priore ſyllaba pronuntiari, & non gemino R ſcribi, vt fieret paret, quod eſt inueniatur. vt comparet, apparet. FESTVS.

*in orat. ad lites Cenſorias. Parſi non pepeci, ait Cato in eadem oratione. * Scio fortunas ſecundas neglegentiam prendere ſolere : quod vti prohibitum irem, quod in me eſſet, meo labori non PAVLVS. parſi.

*Ennius: Parſi(idem)Cato dixit pro peperci.

Partus & pro naſcendo ponitur, & pro parato. Naeuius:* FESTVS. Male parta male dilabuntur.

*Patrauiſſe) Parum cauiſſe * videri pronuntiat magiſtratus,cum de con PAVLVS. filij ſententia capitis quem condemnaturus eſt.

Parumper ſignificat pauliſper,quaſi perparum,hoc eſt valde parum.refertur autem ad tempus.

FESTVS. Paſcales oues Cato poſuit pro paſcuales.

. . . cienter Cato dixit in ea . .

. . . calis ouis vetuit . . .

. . . appellat in ea ora . . .

. . . cio Tarenti plus . c. . . .

PAVLVS. . . . uam ignaro Terentino . . .

*coercito Paſcito linguam in ſacrificiis dicebatur, id eſt coerceto * contineto,taceto.

Paſſales & oues, & gallinae appellantur; quod paſſim paſcuntur.

ſtruthocamelum) FESTVS. Paſſer marinus,quem vocat vulgus ſtrutomellum.

PAVLVS. Paſtillum eſt in ſacris libi genus rotundi.

Paſtillus forma panis parui, vtique deminutiuum eſt a pane.

Patagium eſt, quod ad ſummam tunicam aſſui ſolet, quae & patagiata dicitur; & patagiarij, qui eiuſmodi opera faciunt.

*patulum Patagus morbi genus.

Patalem * bouem Plautus appellat, cuius cornua diuerſa ſunt,ac late pateant.

FESTVS. Patellae,vaſa picata parua ſacrificiis faciendis apta.

. . . item ſacris fa . . . .

*perpluere) . . . velut capidul . . .

Pateram perplouere * in ſacris cum dicitur, ſignificat per- PAVLVS. tuſam eſſe.

Pateram perplouere cum dicerent, ſignificabant pertu- FESTVS. ſam eſſe.

Pater patrimus dicebatur apud antiquos, qui cum iam ipſe pater eſſet,habebat etiam tum patrem.

Patr.

Patr. . . . .

ſit manifeſtum, quia . . .

. . numerari inter do . . . . PAVLVS.

Patres ſenatores ideo appellati ſunt, quia agrorum partes attribuebant tenuioribus, ac liberis propriis. FESTVS.

. . . . llantur ex quibus Senatus . .

. . . conditae Romulus C . . .

. . . quorum conſilio, atq. . .

. . . miniſtraretur, atq. . . . .

. . . agrorum partes at . . .

. . . perinde ac liberis . . .

. . . ſolebant iam inde a Ro . . .

. . . argenti ſignati vl . . .

. . . publicae, & priuatae . . .

. . . nt.

Patrum comu . . . .

. . . .

Patricios, Cincius ait in libro de Comitiis, eos appellari ſolitos, qui nunc ingenui vocentur. PAVLVS.

Patricius vicus Romae dictus, eo quod ibi patricij habitauerunt iubente Seruio Tullio, vt ſiquid molirentur aduerſus ipſum, ex locis ſuperioribus opprimerentur.

Patrimi, & matrimi pueri tres adhibebantur in nuptiis: vnus, qui facem praeferret ex ſpina* alba, quia noctu nubebant; duo, qui nubentem tenebant. FESTVS. *pina *pion

Patrimi, & matrimi pueri praetextati tres nubentem deducunt; vnus, qui facem praefert ex ſpina * alba, quia noctu nubebant; duo, qui tenent nubentem.

Patrocinia appellari coepta ſunt, cum plebs diſtributa eſt inter patres, vt eorum opibus tuta eſſet.

Pauciens dicebant pro raro. Titinius: Vxorem pauciens videbo. PAVLVS.

Paueri frumenta dicebant antiqui, quae de vagina non bene exibant. FESTVS.

Pauimenta Poenica marmore Numidico conſtrata ſignificat Cato, cum ait in ea, quam habuit, ne quis conſul bis fieret: Dicere poſſum quibus villae, atque aedes aedificatae, atque expolitae maximo opere, citro, atque

ebore, atque pauimentis Poenicis ſtent.

PAVLVS. Pauimenta Poenica, hoc eſt marmore Numidico ſtrata.

Pauperies damnum dicitur, quod quadrupes facit.

*Pectinatū PECTENATVM * tectum dicitur a ſimilitudine pectinis in duas partes deuexum, vt teſtudinatum in quattuor.

FEST. ∴ Pectuſcum * palati dicta eſt ea regio vrbis, quam Romulus obuerſam poſuit, ea parte, in qua plurimum erat agri Romani ad mare verſus, & quia * molliſſime adibatur vrbs. cum Etruſcorum agrum a Romano Tiberis diſcluderet, ceterae vicinae ciuitates colles aliquos * haberent oppoſitos.

*Petuſcum *qua) *aliquot)

∴ Peculatus eſt nunc quidem, qualecumque publicum furtum, ſed inductum eſt a pecore, vt pecunia quoque ipſa. Iam etiam noxij * pecore multabantur, quod neque aeris adhuc, neque argenti erat copia. itaque ſuprema multa etiam nunc appellatur.

*noxiae)

PAVLVS. Peculatus furtum publicum a pecore dictum, ſicut & pecunia. eo quod antiqui Romani nihil praeter pecora habebant.

Peculatus, id eſt furtum publicum, dici coepit a pecore tunc, cum Romani praeter pecudes nihil haberent.

FESTVS. Peculatus furtum publicum dici coeptus eſt a pecore, quia ab eo initium eius fraudis eſſe coepit. ſiquidem ante aes, aut argentum ſignatum ob delicta poena grauiſſima erat duarum ouium, & triginta boum. ea lege * ſanxerunt T. Menenius Lanatus, & Seſtius Capitolinus Conſules. quae pecudes, poſtquam aere ſignato vti coepit populus Ro. Tarpeia lege cautum eſt, vt bos centuſſibus, ouis decuſſibus, aeſtimaretur.

*eam legē)

Peculium ſeruorum a pecore item dictum eſt, vt pecunia patrum familiae.

PAVLVS. Peculium ſeruorum a pecore dictum, ſicut & pecunia nobilium.

*Pecuniae Pecunia * ſacrificium fieri dicebatur, cum fruges, fructuſque offerebantur; quia ex his rebus conſtat, quam nunc pecuniam dicimus.

FESTVS. Pecunia ſacrificium . . . . . .
. . cumque cauſa mola pu . . .
. . cio. quia omnis res fam . . .
. dicimus,

. . dicimus,ex his rebus con . . .
. . appellantur, quae fulg . . .
. . iecta depellendorum n . . .
. . bonorum cauſa fiunt.

Pecuum cum dixit M.Cato per caſum genetiuum, a ſingulari caſus recti formauit,quo vtebantur antiqui,id eſt pecu,ac teſtu,tonitru,genu,veru.quorum omnium genetiuus pluraliter geminat V litteram. nunc quia dicimus, vt pectus,eam, quae in vſu eſt, formam in declinationibus ſequimur.

Pecuũ Cato dixit genetiuũ pluralem ab eo quod eſt pecu. PAVLVS.
Pedam veſtigium humanum appellabant.

∴ Pedam veſtigium humani praecipue pedis appellaſſe antiquos in commentariis quibuſdam inueniri ſolet. FESTVS.

∴ Pedarium ſenatorem ſignificat Lucilius, cum ait: agipes vocem mittere coepit. qui ita appellatur, quia tacitus tranſeundo ad eum, cuius ſententiam probat, quid ſentiat,indicat.

∴ Pedem ſtruit in duodecim ſignificat, fugit, vt ait Ser.Sulpicius.

Pedem ſtruit,dicebant pro eo,quod eſt,fugit. PAVLVS.
Pedeſtria auſpicia nominabantur, * quae dabantur a vulpe,lupo,ſerpente,equo, ceteriſque animalibus quadrupedibus. *appellabãtur arbitrabantur nominabant)

. . . picia . . . . FESTVS.
. . terisq. . . . . .

∴ Pedibus obſitum, id eſt pediculis. Titinius pedicoſum appellat hoc modo: Rus detrudetur pedicoſus, ſqualidus. Pedes autẽ pro pediculis. ſic Plautus refert in Curculione: Item genus inter homines meo quidem animo, Vt muſcae,culices,cimices,pedeſq;,puliceſq;.& Liuius* in gladiolo: puliceſne, an cimices, An pedes: reſponde mihi.& Lucilius: vbi me videt,caput ſcabit,pedes legit. *Naenius Nonius)

Pedes dicũtur, quos deminutiue dicimus pediculos. ab his pedicoſi appellantur. vt eſt illud: pedicoſus, ſqualidus,vbi me videt,caput ſcabit,pedes legit. PAVLVS.

Pedulla,quae dicimus, ΠΕΔ. . . * Graecos appellare manifeſtum eſt. FESTVS. * πέδιλα)

Pedum eſt quidem baculum incuruum,quo paſtores vtuntur ad comprehendendas oues, aut capras, a pedibus.

cuius meminit etiam Vergilius in Bucolicis cum ait: At tu ſume pedum. Sed in eo verſu, qui eſt in Iphigenia Ennij: Procede, gradum proferre pedum, nitere. ceſſas? id ipſum iaculum ſignificari cum ait Verrius, mirari ſatis non poſſum. cum ſit ordo talis, & per eum ſignificatio aperta, gradum proferre pedum ceſſas? nitere.

PAVLVS. Pedum baculi genus incuruum. Vergilius: At tu ſume pedum. Pedum paſtorale baculum incuruum dictum, quia illo oues a pedibus compraehenduntur.

*Pegides Pegaſides * muſae dictae ſunt a fonte, quem Pegaſus ictu vngulae fingitur aperuiſſe. ob quam cauſam & Graece appellatae ſunt hippocrenae.

Pelamys genus piſcis dictum, quod in luto moretur, quod Graece dicitur πηλός.

Volſini Peligni ex Illyrico orti. inde enim profecti ductu Volſini regis, cui cognomen fuit Lucullo, partem Italiae occuparunt. Huius fuerunt nepotes Pacinus, a quo Pacinates,* & Pelicus, a quo Peligni.

*Pecinus, a quo Pecinates V.C.

Pellem habere Hercules fingitur, vt homines cultus antiqui admoneantur. lugentes quoque diebus luctus in pellibus ſunt.

Pellexit, in fraudem induxit.

Pellicator, qui pellicit ad fraudem.

Pellices nunc quidem appellantur alienis ſuccumbentes, non ſolum feminae, ſed etiam mares. antiqui eam proprie pellicem nominabant, quae vxorem habenti nubebat. cui generi mulierum etiam poena conſtituta eſt a Numa Pompilio hac lege: PELLEX ARAM IVNONIS NE TANGITO. SI TANGET, IVNONI CRINIBVS DEMISSIS AGNVM FEMINAM CAEDITO.

Pelliculationem Cato a pelliciendo dixit.

FEST. . . Pelliculatio . . . . . .
. . . ndo, quod inducen . . .
. . . quam ſcripſit de . . . .

PAVLVS. Pellicum * galerum, quia fiebat ex pelle.

*Pellitum) Pelluuiae, quibus pedes lauantur, vt malluuiae, quibus manus.

Pelta, genus ſcuti.

Penates alij volunt, vt habeat nominatiuum ſingularem penas.

penas. alij penatis.

Penatis ſingulariter Labeo Antiſtius poſſe dici putat, quia pluraliter penates dicantur, cum patiatur proportio † etiam penas dici, vt optimas, primas, Antias. FESTVS. * portio. v.c.

Penatores qui penus geſtant. Cato aduerſus M. Acilium quarta: Poſtquam nautas † ex nauibus eduxi, non ex militibus, atque nautis piſcatores penatores ficiſedarum † dedi. * natiuitas v.c. nauitas) * ficedular.)

Pendere poenas, ſoluere ſignificat, ab eo quod aere graui cum vterentur Romani, penſo eo, non numerato, debitum ſoluebant. vnde etiam penſiones dictae. Poenas pendere proprie dicitur, qui ob delictum pecuniam ſoluit, quia penſo aere vtebantur. PAVLVS.

. . . . . oe . . . . ob . . . . ntur . . . . FESTVS.

Penem antiqui codam vocabant. a qua antiquitate etiam num offa porcina cum cauda in cenis puris offa penita vocatur. & peniculi, queis calciamenta tergentur, quod e codis extremis faciebant antiqui, qui tergerent ea. dictum eſt forſitã a pendendo. Naeuius in Tunicularia. † Theodotum compellas, qui aras compitalibus Sedens in caella circumtectuas tegetibus Lares ludentes peni pinxit bubulo. ſignificat peniculo grandi, id eſt, coda. * Cunicularia)

Penem caudam vocabant. vnde & offam porcinam cum cauda, offam penitam dicebant. hinc & peniculos dicimus, quibus calciamenta terguntur, qui de caudarũ extremitate fiunt. Penis denique a pendendo vocata eſt. PAVLVS.

Penetrale ſacrificium dicitur, quod interiore parte ſacrarij conficitur. vnde & penetralia cuiuſq. dicuntur, & penes nos, quod in poteſtate noſtra eſt. FESTVS.

Penetralia ſunt penatium deorum ſacraria. PAVLVS.

Penetrare, penitus intrare.

Peniculi ſpongiæ longæ propter ſimilitudinem caudarum appellatæ. Penes enim vocabantur caudæ.

Penitam † offam Næuius appellat abſegmen carnis cum coda. antiqui autem offam vocabant abſciſſum globi forma, vt manu glomeratam pultem. FESTVS. Poenitam v.c.

Pennas antiquos ferunt ex Græco, quod illi πτηνὰ ea, quę ſunt volucria dicant. Item eaſdem peſnas, & coeſnas. † * vt caeſnas)

PAVLVS. Pennas, impennataſq; agnas, in ſaliari carmine; ſpicas ſignificat cum ariſtis; & alias ſine ariſtis agnas nouas volunt intelligi.

*cetum. Penora dicuntur res neceſſariae ad victum cotidianum. & locus eorum *penarius.

* quinquertium Pentathlum antiqui quinquartium * dixerunt. id autem genus exercitationis ex his quinque artibus conſtat, iactu diſci, curſu, ſaltu, iaculatione, luctatione.

Penuria eſt id, quod paene minus fit, quam neceſſe eſt.

Penus vocabatur locus in aede Veſtae intimus.

FESTVS. . . . ocatur locus intimus in aede Veſtae ſegetibus . Saepius qui certis diebus circa Veſtalia aperitur . ij dies religioſi habentur.

PAVLVS. Perbitere * Plautus pro perire * poſuit.

* Praebitere *praeire FESTVS. Percunctatio pro interrogatione dicta videtur ex nautico vſu, quia conto pertentant, cognoſcuntq; nauigantes aquae altitudinem. ob quam cauſam ait Verrius etiam ſecundam ſyllabam per O ſolere ſcribi. mihi id falſum videtur. nam eſt illa percunctatio, quod is, qui curioſe quid interrogat, per cuncta viſit, * vt recte per V litteram ſcribatur.

* percunctatio ſit v.c. per cunctas res it.)

PAVLVS. Percontatio videtur dicta ex vſu nautico, quia aquae altitudinē conto pertentant. Alij volunt percunctationē dici, quod ſcilicet is, qui curioſus eſt, per cūcta interrogat.

FESTVS. Percunctatum patris familiæ nomen nequis ſeruum mitteret, lege ſanctum fuiſſe ait Cato in ea, qua legem Orchiam diſſuadet.

PAVLVS. Perditum eſt, quod interit, * ac recuperari non poteſt.

*interit. Perediam, & bibeſiam Plautus cum dixit, intelligi voluit cupiditatem edendi, & bibendi.

FEST. . . Perediam, & bibeſiam Plautus finxit ſua cōſuetudine, cum intelligi voluit cupiditatem edendi, & bibendi.

PAVLVS. Peregere * dicebant expergefacere.

* Peregre Peregrina ſacra ſunt dicta, quae ab aliis vrbibus religionis gratia ſunt aduecta.

FESTVS. Peregrina ſacra appellantur, quae aut euocatis dijs in oppugnandis vrbibus Romam ſunt conlata, * aut quae ob quaſdam religiones per pacem ſunt petita, vt ex Phrygia Matris Magnae, ex Graecia Cereris, Epidauro Aeſculapij: quæ coluntur eorum more, a quibus ſunt accepta.

*conata v. c. cuncta)

Peregri

Peregrinus ager eſt,qui neq; Romanus, neque hoſtilis habetur.

Peremere alij poſuere pro prohibere,alij pro vitiare. PAVLVS.

Peremere Cincius in libro de verbis priſcis ait ſignificare idem,quod prohibere.at Cato in libro,qui eſt de re militari,pro vitiare vſus eſt,cum ait: cum magiſtratus nihil audet imperare,nequid Conſul auſpicij peremat. FESTVS.

. . . . eſt, cum ait: Cum magiſtratus nihil audet imperare,nequid Conſul auſpicij peremat.

Peremne dicitur auſpicari,qui amnem,aut aquam,quae ex ſacro oritur,auſpicato tranſit.

Perēpta,&interempta pro imperfectis* poni ſolet a poetis. Lucretius: Cum corpus ſimul,atq; animi natura perēpta. *interf. ctis)

Peremptalia fulgura Gracchus * ait vocari, quae ſuperiora fulgura,vt * portenta,vi ſua perimant duobus modis, prioribus tollendis,aut maiore manubia,vt tertia ſecundae,ſecunda primæ cedat.Nam vt omnia †ſuperantur fulgere,ſic ictum fulgur manubiis vinci. * Granius) * aut) *omina)

Perfacul,& per ſeſfacul antiqui dicebant,quod nunc facile, & perfacile dicimus. inde permanſit in conſuetudine facultas. PAVLVS.

Perfines,perſtringas.

Perfugam,Gallus Aelius ait,qui liber,aut ſeruus,aut hoſtis ſui *voluntate ad hoſtes tranſierit,qui idem dicitur trāſfuga.quāquam ſint,qui credant perfugam eſſe, non tam qui alios fugiat, quam qui ob ſpem commodorum ad quempiam perfugiat. FESTVS. * ſua)

Perfuga,& transfuga dicitur, quod ad hoſtes perfugiat, & transfugiat. PAVLVS.

Pergite,agite. Vergilius: Pergite Pierides.

Pergraecari eſt epulis,& potationibus inſeruire. Titinius: Hominem improbum,Nunc ruri pergraecatur.

Periculatus ſum Cato eſt vſus in dicendo.

. . ulatus ſum Cato ait in ea oratione, quā ſcripſit ad litis Cenſorias. FESTVS.

Perihodos dicitur et in carmine lyrico pars quaedam,& in ſoluta oratione verbis circū ſcripta ſententia,& in gymnicis certaminibus perihodon viciſſe dicitur, qui Pythia, Iſthmia,Nemea, Olympia vicit:a circumitu eorum ſpectaculorum.

PAVLVS. Perimit, +adimit, tollit: vnde & peremptus, interfectus.
* Peremit
FESTVS. P. . . pellat. a quo etiam . . . ſus.

PAVLVS. Permiſſus appellatur aries, +qui annis compluribus tonſus non eſt.
+ agnus

FEST. .·. Permutatur, id proprie dici videtur, quod ex alio loco in alium transfertur. at commutatur, cum aliud pro alio ſubſtituitur. ſed ea iam confuſe in vſu ſunt.

Perpetem pro perpetuo dixerunt poetae. Pacuuius in Iliona: fac, vt cœpiſti, hãc operam mihi des perpetem. Oculis traxerim.

PAVLVS. Perpetem pro perpetuo dixerunt poetae.
* perpetat
Perpetrat, +peragit, perficit.

FESTVS. Perpetrat, ·+· peragit, perficit. Pacuuius in Teucro: neq; perpetrare precibus imperia * qui decimus *patris ſpartam deponere. *. inſtat, id ſi perpetrat. quomodo etiam ſine praepoſitione vſi ſunt, quod conuerſum iam . . . .
·+· perpetat
+ impetria v. c.
* qui deſinni v. c.
·*· reponare v. c.

PAVLVS. Perpulit, perſuaſit, impulit.

FESTVS. . . . . impulit . . . . .

Perſicum portum Plautus cum ait, mare Euboicum videtur ſignificare, quod in eo claſſis Perſarum dicitur ſteтiſſe non procul a Thebis.

PAVLVS. Perſicum portum, mare Euboicum: quod in eo ſteterit claſſis Perſarum.

Perſicum Plautus dixit peracutum.

FESTVS. Perſicus peracutum ſignificare videtur, vt Plautus: nihil de conciliare ſibi, * niſi qui perſicus ſapis. Naeuius: & qui fuerit perſicus carpenti eſt ·+· ratio.
* ſibus v. c.
·*· adſt v. c. adeſt)

Perſillum vocant ſacerdotes rudiculum picatum, quo vnguine flamen Portunalis * arma Quirini vnguet.+
* Quirinalis)
* vnguit)

PAVLVS. Perſillum dicebant vas quoddam picatum, in quo erat vnguentum, vnde arma Quirini vngebantur.

FESTVS. Perſonata fabula quaedam Naeuij inſcribitur, quam putant quidam primum a+perſonatis hiſtrionibus. ſed cum poſt multos annos comoedi, & tragoedi perſonis vti coeperunt, veriſimilius eſt eam fabulã propter inopiam comoedorum actam nouam per atellanos, qui proprie vocantur perſonati, quia ius eſt iis non cogi in ſcena ponere perſonã, quod ceteris hiſtrionibus pati neceſſe eſt.
* actam a)

Perti-

Pertiſum pro pertesum dixerunt antiqui. PAVLVS.

. . . dome . . . . FESTVS.

. . . licet . . . .

. . . ſum di . . . .

. . . qui paul . . . .

Pertuſum dolium (dicitur, cum* ventrem ſignificat. PAVLVS.

Pertu . . . t dicitur . . . *cum dicitur,

. . . deruit . . . . . FESTVS.

. . . L. I. An . . . . .

.·. Peſcia in Saliari carmine, Ælius Stilo dici ait, capitia ex pellibus agninis facta, quod Graeci vocent pelles πέσκη neutro genere pluraliter.

.·. Peſeſtas inter alia, quae interpretatores * dicunt, cum fundus luſtratur, ſignificare videtur peſtilentiam, vt intelligi ex ceteris *poſſint, ·*· cum dicitur: Auertas morbum, mortem, labem, nebulam, impetiginem. *imprecatores) *alii ·*·poſſit)

Peſeſtas *dicebatur peſtilentia. PAVLVS. *Peſtitas

Peſtifera auſpicia eſſe dicebant, cum cor in extis, aut caput in iecinore non fuiſſet.

. . . ſunt, cum cor in . . . FESTVS.

. . . in iocinore.

.·. Peſtiferum fulgur dicitur, quo mors, exiliumve ſignificari ſolent.

.·. Petauriſtas Lucilius a Petauro appellatos exiſtimare videtur, cum ait: Sicuti mechanici, cum alto exiluere petauro. at Aelius Stilo, quod in aere volent, cum ait: petauriſta proprie Graece, quod ij πρὸς ἀέρα * πέτονται. *πρὸς αὔρας)

Petilamſuram ſignificat vngulam equi albam.

.·. Petilam ſuram, ſiccam, & ſubſtrictam vulgo interpretatur.* Scaeuola ait vngulam equi albam ita dici. PAVLVS. FESTVS. *interpretantur)

.·. Petimina, in humeris iumentorum vlcera, & vulgus appellat, & Lucilius meminit, cum ait: Vt petimē naſo, aut lumbos ceruicibus tangat. eo nomine autem, & inter duos armos ſuis quod eſt, aut pectus, appellari ſolitum teſtatur Naeuius in deſcriptione ſuillae, cum ait: petimine piscino qui meruerat.

Petimina, in humeris iumentorum vlcera. PAVLVS.

Petiſſere, petere.

.·. Petiſſere antiqui pro petere dicebant, ea quidem forma verbi, qua ſunt laceſſere, & inceſſere. ſed, vt mihi vide- FESTVS.

*eo tur, tum *ſignificabãt ſaepius petere, vt Petiſſant, ſaepius petant.

∴ Petoritum, & Gallicum vehiculum eſſe, & nomen eius dictum exiſtimant a numero quattuor rotarum. alij Oſce, quod ij quoque petora quattuor vocent. alij Graece, ſed αἰολικῶς dictum.

PAVLVS. Petoritum, vehiculum Gallicum. alij Oſce putant dictum, quod hi petora quattuor appellant: quattuor enim habet rotas.

FEST. ∴ Petrarum genera ſunt duo, quorum alterum naturale ſaxum prominens in mare, cuius Ennius meminit lib. XI. alte delata, ceteriſque *ingentibus tecta. & Liuius in centauris: vbi ego ſaepe petris. alterum manufactum, vt docet Ælius Gallus. petra eſt, quae Iouis * dextra, ac ſiniſtra fornicẽ expletura eſt ad libramentũ ſummi fornicis.

*petriſque) *qui locus)

PAVLVS. Petreia vocabatur, quae pompam praecedens in coloniis, aut municipiis imitabatur anum ebriam ab agri vitio, ſcilicet petris, appellata.

FESTVS. Petre . . . . s, aut
. . . agri vitio . . .
. . ue praecilli c . . . .
uertar ad illam . . . .
impudentior . . nter legationes
. . . . . teſt.

*perfluens V.C Petronia amnis eſt in Tiberim profluens * quam magiſtratus auſpicato tranſeunt, cum in campo quid agere volunt. quod genus auſpicij peremne vocatur. amnem autem feminine antiqui enuntiabant.

PAVLVS. Petronia nomen amnis in Tiberim defluentis.

*Petronesi. Petrones, *ruſtici a petrarum aſperitate, & duritia dicti.

FEST. ∴ Petrones ruſtici fere dicuntur propter vetuſtatem, & quod deterrima quaeque ac praerupta . . . iam agri petrae vocantur, vt rupices iidem . . . . .

∴ Petulantes, & petulci etiam appellantur, qui proteruo impetu, & crebro petunt laedendi alterius gratia. Virgilius quarto Georgicorum: neque oues, hediq; petulci Floribus inſultent. &, Cornigeras norunt matres . . . . agnique petulci. & Afranius in Ida: noſtrum in conuentum, aut conſeſſum ludum, lapſumq; petulcum. interdum pro veloci vſi videntur antiqui, vt hoc verſu intelligi

telligi poteſt:exiliuit, *quaſi petulcus quidam, pedicus conuibrauit. *exiluit.

PHASCOLA* appellāt Graeci, quas vulgus pernas 'vocat. PAVLVS. *Paſchola Phaſiola Phaſcella 'pernas V.C. peras)

SPIACVLARIA auſpicia appellabant; quae ſacrificantibus ✝ triſtia portendebant; cum aut hoſtia ab ara profugiſſet, aut percuſſa mugitum dediſſet, aut in aliam partem corporis, quam oporteret, decidiſſet.* *cum ſacrificabant, *cecidiſſet.

. . . . ria app . . . . FESTVS.
quendi c . . . . fugit. aut . . .
. . . . . oportuit pa . . .

Piacularis Romae porta appellatur propter aliqua piacula, quae ibidem fiebant: vel, vt ait Cloatius*cum ex ſacro ** per aliquem piaculo ſoluitur, vt aliqua 'piandi, propitiandique cauſa immolatur: *Cluentius **cum ſacro) 'alicuius

Piacularis porta Romae dicta propter aliqua piacula, quae ibidem fiebant. PAVLVS.

Piari eos, veluti proprio verbo, ait Verrius, qui parum ſint animati, cum mentis ſuae non ſint, & per quaedam verba liberantur incommodo. FEST.

Piatrix dicebatur ſacerdos, quae expiare erat ſolita, quam quidā ſimulatricem, alij ſagam, alij expiatricē vocant. & piamenta etiam dicebantur, quibus in expiādo vtitur.

Piatrix dicebatur ſacerdos, quae expiare erat ſolita, quam alij ſagam vocabant. Piamenta quoque dicebantur, quibus vtebantur in expiando. PAVLVS.

Picati appellantur quidam; quorum pedes formati ſunt in ſpeciem ſphingum, quod eas Dorij phicas*vocant. FEST. *Picas)

Picena regio, in qua eſt Aſculum, dicta, quod Sabini, cum Aſculum proficiſcerentur, in vexillo eorum picus conſederit. PAVLVS.

Picta quae nunc toga dicitur, antea vocabatur purpurea, eaque erat ſine pictura. FEST.

Picta quae nunc toga dicitur, purpurea antea vocitata eſt, eaque erat ſine pictura. eius rei argumentum eſt . . . pictura in aede Vertumni, & Conſi, quarum in altera M. Fuluius Flaccus, in altera T.*Papirius Curſor triumphantes ita picti ſunt. Tunica autem palmata a latitudine clauorum dicebatur, quae nunc a genere picturae appellatur. *L.)

∴ Pictor Zeuſis riſu mortuus, dum ridet effuſe pictam a ſe anum γελῶν. * cur hoc loco relatum ſit a Verrio, cum de ſignificatu verborum ſcribere propoſitum habuerit, equidem non video, cum verſiculos quoque addere . . . . tulerit, & ineptos pati, ſed nullius Praetoris·*· praetexto nomine, qui tamen ſunt ij. Nam quid modi facturus riſu*denique? Niſi pictor fieri volt, qui riſu mortuus eſt.

*γελῶν
·*· auctoris) vel, poetae)
*riſus.

∴ Picum auem quidam dictum putant a Pico rege Aboriginum, quo diſſolutus*ſit. . . . . . .

*quod is ſolitus)

∴ Pierides muſae propter amoenitatem, ac ſolitudinem Pierij montis dictae videntur, quo * eae ſecretis locis propter ſtudia liberalia delectentur.

*quod)

PAVLVS. Pierides muſae a Pierio monte dictae ſunt.
Pietatem vt deos ceteros colebant Romani.

FEST. ∴ Pietati aedem ab Acilio conſecratam aiunt, eo loco, quo quondam*mulier habitauerit, quae patrem ſuum incluſum carcere mammis ſuis clam aluerit, ob hoc factum impunitas*ei conceſſa ſit.

*quaedam
* impunitus
*conceſſus

PAVLVS. Pigere, interdum pro tardari, interdum pro paenitere poni ſolet.

FEST. ∴ Pignoſa pignora eo modo, quo Valeſij, & Auſelij, Pinoſi pileſi·*·dicebantur.

·*·Pinoſi, Paliſi V.C.

PAVLVS. Pila, quae parietem ſuſtentat, ab opponendo dicta eſt.
Pilae, & effigies viriles, & muliebres ex lana compitalibus ſuſpendebantur in compitis, quod (hunc diem feſtum) eſſe deorum inferorum, * quos vocant lares, putarent, quibus tot pilae, quot capita ſeruorum, tot effigies, quot eſſent liberi, ponebantur, vt viuis parcerent, & eſſent his pilis, & ſimulachris contenti.

Pinaſi, Papiſi)
* inferiorũ)

FESTVS. . . . . compitis . . . . .
. . . deorum . . . . la . . .
. . . quot . . . . ut li . . .
. . . ocantur . . . . enti . . .
. . . ipio . . . . fortu . . .
. . . eris . . . . nit . . .
. . . emu . . . . urbem . .
. . . annis . . . . quum pu . .
. . . n debebat . . . .

PAVLVS. Piſani, pilis, pugnantes.

Pilare,

Pilare, & compilare a Graeco trahitur. Graeci enim plures "piletas * dicunt. *'fures *πιλεάται)

.·. Pilare, & compilare ſunt, qui Graece originis . . Graeci enim fures piletas. . . . . FESTVS.

Pilat, 'pilos habere incipit. alias pro detrahit pilos . a quo depilati. PAVLVS.

Pilates genus lapidis. Cato: Lapis candidior, quam pilates.

Pilates lapidis genus, cuius meminit Cato originum libro quinto: Lapis candidior, quam pilates. ·*· FESTVS. ·*·Pelaſtes v.c.

Pilea Caſtori, & Polluci dederunt antiqui, quia Lacones fuerunt, quibus pileatis pugnare * mos eſt. PAVLVS. *militare

Pilentum, vehiculi genus, quo matronae ferebantur.

Pilentis, & carpentis per vrbem vehi matronis conceſſum eſt, quod cum aurum non reperiretur, ex voto, quod Camillus vouerat Apollini Delphico, contulerunt. FESTVS.

.·. Pilumnoe poploe in carmine Saliari, Romani, velut pilis vti aſſueti: vel quia praecipue pellant hoſtes. ·*· ·*· hoſteis

Pimpleides * muſae a fonte Macedoniae dictae, propter liquoris eius vnicam ſubtilitatem.' PAVLVS. * Pipleides, vel Pepreides, vel Pectides. ' felicitatē, vel facilitatem.

Pipatio, clamor plorantis lingua Oſcorum.

Pitpit Oſce quidquid.

Piſatilem Naeuius dixit e Piſis oriundum.

.·. Piſatilem appellat Naeuius Pantaleontem e Piſis oriundum tyrannum: cum alioqui inde profecti nunc Piſani dicantur. FESTVS.

Piſcatorij ludi vocantur, qui menſe Iunio fieri ſolent pro quaeſtu piſcantium trans Tiberim. PAVLVS.

Piſcatorij ludi vocantur, qui quotannis menſe Iunio trans Tiberim fieri ſolent a Praetore Vrbano pro piſcatoribus Tiberinis, quorum quaeſtus non in macellum peruenit, ſed fere in aream Volcani, quod id genus piſciculorum viuorum datur ei deo pro animis humanis. FESTVS.

Piſcatorij ludi dicebantur, qui fiebant pro quaeſtu piſcantium. PAVLVS.

.·. Piſcatorium aes vetuſto more appellatur, quod in monte Albano datur pro piſcibus. FESTVS.

.·. Piſcinae publicae hodieque nomen manet, ipſa non extat. ad quam & natatum, & exercitationis alioqui cauſa veniebat populus. vnde Lucilius ait: pro obtuſo ore pugil,

piſcinenſis res eſt.

∴ Piſtum a pinſendo pro politum antiqui frequentius vſurpabant, quam nunc nos dicimus.

PAVLVS. PLANCAE, tabulae planae, ob quam cauſam Planci appellantur; qui ſupra modum pedibus plani ſunt.

FESTVS. . . . . quam . cebant . . .
. . dibus . . . colebant . .
. . euer . . . . .
. . id quod . . . pidicus . .
. . um perculi.

Planta oliaginea eſt virga foliata ex olea deplantata.

PAVLVS. Plantae ſemina olerum, * quod plana ſunt: & appellantur etiam ex ſimili plantae noſtrorum pedum.

*olearum

FESTVS. . . . . uni . . . .
. . ui . . . cis . . . .
. . eſune . . . . cauſa.

PAVLVS. Plaudi + appellantur canes, quorum aures languidae ſunt, ac flaccidae, & latius videntur patere.

*Plauti

FESTVS. . . . . ant . . . .
. . rta . . . in . . .
. . ntur . . . uae . . .
. . c .

Plebeiae Pudicitiae ſacellum in vico Longo eſt, quod cum Verginia patricij generis femina conuiuio + facto inter patres, & plebem . . . . .

*connubio

. . ſul . . . . .
. . qu . . . bit . .
. . . ſere . . . eo iu . .

PAVLVS. Plebeiae Pudicitiae ſacellum Romae, vt ſacra cetera, colebatur.

Plebeij Aediles diſſidente plebe a patribus ſunt creati.

FESTVS. . . . . q. plebei ſcito . . . .
. . . ſuffragium tu . . . .
ſunt conſtitu . . . . .
unt, qui vna cum . . . . .
ente plebe a pa . . . . .
. uas vocant, nos . . . . .
. . as eſſe, & ſeptem ferunt . . . .
. . . mus a genere magiſtratus. eas enim faciendas curauerunt M. Iunius Brutus, Q. Oppius Aediles Plebis.

Plebeium

Plebeium magiſtratum neminem capere licet, niſi qui ex plebe eſt. PAVLVS.

. . . nem licet ca . . . . FESTVS.
. . . eneris eſt . . . .
. . ſto nomine . . . .
Plena ſue tellu . . . . .
id genus cum ſeretu . . . .
in fodiendo corrum . . . .

Plentur antiqui etiam ſine praepoſitionibus dicebant.

Plera dixiſſe antiquos, teſtis eſt Pacuuius, cum ait: plera pars peſſumdatur.

Plexa, colligata ſignificat, ex Graeco, cui nos etiam praepoſitionem adiicimus, cum dicimus perplexa.

Plexa, colligata. inde & perplexa. PAVLVS.

Pliſima * plurima *Pliſima

Plorare, flere, inclamare, nunc ſignificat, & cum praepoſitione implorare, id eſt inuocare. at apud antiquos plane inclamare. in Regis Romuli, & Latij * legibus: SI NVRVS SACRA DIVIS PARENTVM ESTO. & in Seruij Tullij haec eſt: SI PARENTEM PVER VERBERIT, AST OLLE PLORASSIT PARENTES, PVER DIVIS PARENTVM SACER ESTO, id eſt clamarit, dixit. FESTVS. *Tatii

Ploti appellantur, qui ſunt planis pedibus. vnde & poeta Attius, quia Vmber Sarſinas erat, a pedum planicie initio Plotus, poſtea Plautus eſt dictus. ſoleas quoque dimidiatas, quibus vtebantur in venando, quo planius pedem ponerent, ſemiplotia appellabant. PAVLVS.

. . . Vmbri pedibus planis . . . FESTVS.
. . bus vtuntur in venando . . .
. . bant ſemiplotia, et . . .
us poeta, quia Vmber Sarſinas erat, a pedum planitia initio Plotus, poſtea Plautus coeptus eſt dici.

Ploxinum * appellari ait Catullus, capſum in ciſio, capſave " cum ait. gingiuas vero ploxini * habet veteris. * Ploximum "capſamve) *ploxini

Ploxinum capſam dixerunt. PAVLVS.

Plutei crates corio crudo intentae, quae ſolebant apponi militibus opus facientibus, & appellabantur militares. nunc etiam tabulae, quibus quid praeſepitur, eodem nomine dicuntur. * * ſignificatur

. . . do intentae . . . . .
. . opus facientibus . . . . .
nunc etiam tabu . . . .
nomine dicun . . . .

∴ Poeſnis, Poenis, vt caſmenas dicebant pro camenis, & caeſnas pro caenis.

∴ Polet, pollet. quia nondum geminabant antiqui conſonanteis.

PAVLVS. Polimenta teſticuli porcorũ dicuntur, cum caſtrantur. a politione veſtimentorum: quod ſimiliter, vt illa curantur.

FESTVS. . . . . dicebant teſticulos porcorum, cum eos caſtrabant. a politione ſegetum, aut veſtimentorum: quod ſimiliter, atque illa, curentur.

PAVLVS. Pollit, * pila ludit. *pollit,

FESTVS. . . . . in V . . . . .
. . . dixit . . . . .

PAVLVS. Pollubrum, pelluuium. vas, quod nos peluim vocamus.

FESTVS. Pollucere merces . . . liceat ſunt far, polenta, vinum, panis fermentatus, ficus, paſſa, ſuilla, bubula, agnina, caſei, ouilla, alica, ſeſama, & oleum, piſces, quibus eſt ſquama, praeter ſquarum. * Herculi autem omnia eſculenta, poculenta. *ſcarum)

∴ Polteio pro vlteriore.

Pomonal eſt in agro Solonio via Oſtienſi ad duodecimum lapidem diuerticulo * a miliario octauo. *deuerticulum

Pone graui ſono antiqui vtebantur pro loci * ſignificatione. ſed praeicientes vocabu . . . . *prologi V.C.
. . . .

PAVLVS. Pone graui ſono ponitur pro loci ſignificatione.
Pontina tribus a Pontia vrbe eſt dicta.

FESTVS. . . . . tia vr . . . .
. . . tina . . .
Popillia tr . . . . . . buum. tot enim
fue . . . . lici nomine a
. . . . . Pinaria a forori . .
. . . . mine .

PAVLVS. Popillia tribus a progenitrice traxit vocabulum.

FESTVS. Popularia ſacra ſunt, vt ait Labeo, quae omnes ciues faciunt, nec certis famil:is attributa ſunt. fornacalia, parilia, laralia, porca praecidania.

Populi

Populi com. : . . . . cum plebe
ſuffragium . . . . . ex patribus
& plebe . . . . . cum plebes
ſine patri . . . . quod plebes
ſciuit, pleb. . . . . . appellatur .

Porcae appellantur rari ſulci, qui dicuntur* aquae deriuandae gratia. dicti, quod porcant, ·+· id eſt prohibent aquam frumentis nocere. nam crebriores ſulci, limi vocantur. *ducuntur) ·+·porcent)

Porcæ in agris ſunt dictæ, quod porcant, + id eſt prohibeant aquam frumentis nocere. nam crebriores ſulci lumi ſolent vocari. PAVLVS. *porceant)

Porcam auream, & argenteam dici ait Capito Ateius, quae & ſi numero hoſtiarum non ſint, nomen tamen earum habere, alteram ex auro, alteram ex argento factam adhiberi ſacrificio Ceriali. FESTVS.

Porcas, quae inter duos * ſulcos fiunt, ait Varro, dici, quod porrigant frumentum. *duci.v.c.

Porcas, quae in agris fiunt, ait Varro dici, quod porrigant frumentum. PAVLVS.

Porci effigies inter militaria ſigna quintum locum obtinebat. quia cōfecto bello, inter quos pax fieret, caeſa porca foedus firmari ſolebat.

. . . . . a ſigna quintum locum FESTVS.
. . . . . lo inter quos populos
. . . . . ere firmari ſolet.

Porigam dixiſſe antiqui videntur, pro porrigam, propter morem non geminandarum litterarum. ducto verbo a porro regam. aut ſi id friuolum videtur, cum aperte e riuo regam ·+· tractum ſit. ſed antiqui etiam porgam dixerunt pro porrigam. ·+· duo regit v.c.

Porriciam, porro iaciam. PAVLVS.

. . . . iaciam, maxime . . . . FESTVS.

Portenta exiſtimarunt quidam grauia eſſe, oſtenta bona. alij portenta quaedam bona, oſtenta quaedam triſtia appellari. portenta, quae quid porro tendatur, indicent; oſtenta, quae tantummodo oſtendant monſtra, praecipiant quoq; remedia.

Portenta rerum fieri dicuntur, cum ſolita ·*· corpora raro ſe oſtendunt, vt cometae, turbines, barathra, ſereno PAVLVS. ·*· ſolida

caelo facta tonitrua.

Porticulus Portiſculus eſt, qui in portu modum dat claſſi. eſt autem malleus.

FESTVS. Portiſculus eſt, vt ſcribit Aelius Stilo, qui in portu modum dat claſſi. id autem eſt malleus. cuius meminit Cato in diſſuaſione de rege Attalo, & vectigalibus Aſiae: C. Licinio Praetore, remiges ſcripti ciues Romani ſub portiſculum ſub flagrum conſcripti veniere paſſim.

Portum in duodecim pro domo poſitum omnes fere conſentiunt: CVI TESTIMONIVM DEFVERIT, IIS TERTIIS DIEBVS OB PORTVM OBVAGVLATVM ITO.

PAVLVS. Portum frequenter maiores pro domo poſuerunt.

Portumnus, qui & Palaemon, a Romanis inter deos colebatur.

FESTVS. Por . . . . . te . . .

Poſſeſſio eſt, vt definit Gallus Aelius, vſus quidam agri, aut aedificij, non ipſe fundus, aut ager. non enim poſſeſſio eſt . . . de rebus, quae tangi poſſunt . . . . . . qui dicit, ſe poſſidere, is vere poteſt dicere. Itaque in legitimis actionibus nemo ex his qui poſſeſſionem ſuam vocare audet, ſed ad interdictum venit, vt praetor his verbis vtatur: Vti nunc poſſidetis, eum fundum. Q. D. A. quod nec vi, nec clam, nec precario alter ab altero poſſidetis, ita poſſideatis. aduerſus ea vim fieri, veto.

PAVLVS. Poſſeſſio eſt vſus quidam agri, aut aedificij, non ipſe fundus, aut ager.

FESTVS. Poſſeſſiones appellantur agri late patentes publici, priuatique; quia non mancipatione, ſed vſu tenebantur, & vt quiſque occupauerat, collibebat.*

*colebat)

Poſticam lineam in agris diuidendis Seruius Sulpicius appellauit ab exori . . . . .
. . . qua . . . .
. . tur . . . . tio . . .
. abd . . . . tab . . .
. . frum . . . . danti . .

PAVLVS. Poſtica linea in agris diuidendis ab oriente ad occaſum ſpectat.

Poſticum oſtium dicitur in poſteriore parte aediũ. ceterum

antiqui

antiqui etiam vicinum habitantem ad poſteriorem partem aedium ſic appellarunt. denique, & quae ante nos ſunt, antica:& quae poſt nos ſunt, poſtica dicũtur.& dextram anticam, ſiniſtram poſticam dicimus. ſic etiam ea caeli pars, quae ſole illuſtratur ad meridiem, antica vtique nominatur; quae ad ſeptentrionem eſt, poſtica.rurſumque diuiduntur in duas partes, orientem, atq; occidentem.

Poſtliminium * receptus dicitur "is, qui extra limina, hoc eſt terminos prouinciae captus fuerat, rurſus ad propria reuertitur. * Poſtlimi nio) * eſt

Poſtliminium*receptũ, Gallus Aelius in libro primo ſigni ficationum, quae ad ius pertinent, ait eſſe eum qui liber, ex qua ciuitate in aliã ciuitatem abierat, in eandem ciuitatem redit eo iure, quod conſtitutũ eſt de poſtliminiis. Item qui ſeruus* a nobis in hoſtiũ poteſtatem peruenit, poſtea ad nos, redit in eius poteſtatem, cuius antea fuit iure poſtliminij. equi, & muli, & nauis eadem ratio eſt poſtliminiũ receptum is "quae ſerui. quae genera rerũ ab hoſtibus ad nos poſtliminio redeunt, eadem genera rerum a nobis ad hoſtes redire poſſunt. cum populis liberis, & cum foederatis, & cum regibus poſtliminium nobis eſt ita, vti cum hoſtibus, quae nationes in opinione noſtra ſunt, cum his . . . : FESTVS. * Poſtliminio) * Itemque ſeruos, v. c. * iis)

Poſtularia fulgura, quae votorum, aut* ſacrificiorum ſpretam religionem deſignant ·*· peſtifera, quae mortem, aut exilium oſtendunt. peremptalia, quæ ſuperiora fulgura, aut* portenta peremunt. id eſt tollunt." * vt v. c. ·*· deſiderāt v. c. * vt v. c. * olunt v. c.

Poſtumus cognominatur poſt patris mortem natus. Plautus in Aulularia: Poſt mediã aetatem qui mediam ducit vxorem domũ: Si eã ſenex anũ praegnantẽ fortuito fecerit; Quid dubitas, quin ſit paratũ his nomẽ pueris Poſtumi?

Poteſtur. Scipio Africanus in ea, quae eſt de imperio D. Bruti:& poteratur C. Gracchus in ea, qua vſus eſt, cum circum conciliabula iret.

Potitium, & Pinarium Hercules, cum ad aram, quae hodieque maxima appellatur, decimam boum, quos à Geryone abductos abigebat Argos in patriam profanaſſet, genus ſacrificij edocuit. quae familia, & poſteri eius non defuerunt decumantibus vſque ad Appium

Claudium Cenſorem, qui quinquaginta millia aeris grauis his dedit, vt ſeruos publicos edocerent ritum ſacrificandi: quo facto Potitij, cum eſſent (ex familia** numero duodecim omnes interierunt*intra diem trigeſimum. Pinarius, quod non adfuit ſacrificio, poſtea cautum eſt, nequis Pinariorum ex eo ſacrificio veſceretur.

** familiae)

* intererant v.c.

Potitus ſeruitu . . . . . qui, vt
ait Labeo, ſeruitu . . . . .
nes proxime Graecino . . . . . .
dicebatur ab antiquis . . . .

PRAEBIA, remedia.

PAVLVS, FESTVS. . . . . cau . . . .
. . . . iuis . . . .
. . . . bus P. R. . . .
. . . . cere . . .
. . . . rebus le . . .

PAVLVS. Praeceptat, ſaepe praecipit.

FEST. ∴ Praeceptat, in Saliari carmine eſt, ſaepe praecipit.

Praeciamitatores *dicuntur qui Flaminibus Diali, Quirinali, Martiali antecedent. * exclamant ferijs publicis, vt homines abſtineāt ſe opere, quia his opus facientem videre religioſum eſt.

*Praeclamitatores) *antecedentes)

PAVLVS. Praeclamitatores * dicebantur, qui Flamini Diali, id eſt ſacerdoti Iouis, antecedebant clamantes, vt homines ſe ab opere abſtinerent; quia hunc opus facientem videre inreligioſum erat.

* Praeciannuntiatores vel Praecciamitatores

Praecias dicebant * qui a Flaminibus praemittebantur, vt denuntiarent opificibus, manus abſtinerent ab opere; ne, ſi vidiſſet ſacerdos facientem opus, ſacra pollueretur.

* Praecia dicebatur, vel Praecia dicebat

Praecidanea agna vocabatur, * quae ante alias caedebatur. item porca, quae Cereri mactabatur ab eo, qui mortuo iuſta non feciſſet, id eſt glebam non obieciſſet: quod mos erat eis facere prius, quam nouas fruges guſtarent.

* dicebatur,

Praecidaneam porcam dicebant, quam immolare erant ſoliti ante, quam nouam frugem praeciderent.

FESTVS. Praecidanea dicitur . . . . . .
. . . . genus hoſtiae, quod . .
. . . . arium appellabat . . .
atur ex tribus pu . . . . . .
. . is cum tribus liba . . . .

Prae-

Praecidere, antecedere, id eſt ante immolare. PAVLVS.

Praedia "rurſus Verrius vocari ait ea remedia, quae data Caecilia vxor Tarquinij Priſci inueniſſe exiſtimatur, & immiſcuiſſe onus + ſuae, qua praecincta ſtatua eius eſt in aede ſanctus", qui deus Dius Fidius vocatur; ex qua zona periclitantes ramenta ſumunt. ea vocari ait praedia, ∴ quod mala prohibeant. FEST. * Praebia, vel Proebia ∴ Caia) + Zonae) * Sancti) ∴ Praebia vel Proebia

Praedonulos Cato ὑποκοριστικῶς dixit in Epiſtularum. Quia ſaepe vtiles videntur praedonuli.

Praedonulos ὑποκοριστικῶς, id eſt deminutiue, idem Cato poſuit pro praedonibus. PAVLVS

Praedotiunt, praeoptant. FEST. ∴

Praefecturae eae appellabantur in Italia, in quibus & ius dicebatur, & nundinae agebantur, & erat quaedam earum reſp. neque tamen magiſtratus ſuos habebant. in quas + legibus praefecti mittebantur quotannis, qui ius dicerent. quarum genera fuerunt duo: alterum, in quas ſolebant ire praefecti quattuor (ſex virum * pro populi ſuffragio creati erant in haec oppida Capuam, Cumas, Caſilinum, Vulturnum, Liternum, Puteolos, Acerras, Sueſſulam, Atellam, Calatiam, + alterum in quas ibant quos Praetor vrbanus quotannis in quaeque loca miſerat legibus, vt Fundos, Formias, Caere, Venafrum, Allifas, + Priuernum, Anagniam, Fruſinonem, Reate, Saturniam, Nurſiam, Arpinum, aliaque complura. * qua his v.c. * viginti ſex virum num. v.c. * Calat ium. v.c. Allicas. v.c.

Praefericulum vas aeneum ſine anſa patens ſummum, velut peluis, quo ad ſacrificia vtebantur. PAVLVS.

. . . . aeneum ſi . . . . .
. . . lut peluis . . . rio Opis
Co . . . . FESTVS.

Praeficae dicuntur mulieres ad lamentandum mortuum conductae, quae dant ceteris modum plangendi, quaſi in hoc ipſum praefectae. Naeuius: Haec quidem mehercle opinor, praefica eſt, quae ſic mortuum collaudat. PAVLVS.

Praeiurationes facere dicuntur ij, qui ante alios conceptis verbis iurant, poſt quos in eadem verba iurantes tantummodo dicunt, Idem in me.

Praeliares dies appellantur, quibus fas eſt hoſtem bello laceſſere. erant enim quaedam feriae publicae, quibus nefas fuit id facere.

Praemetium, quod praelibationis cauſa ante praemetitur.

FESTVS. . . . . ante metitur, qua . . . .

PAVLVS. Praemioſa, pecunioſa.

FESTVS. . . . . Cato ſaepe dicit, vt . . . . boſes locor. dicebant . . . . properi e mari opus eſt . . . . in orationem, quam ſcrib . . . . . . inpudentiam praemio . . . . . .

PAVLVS Praeneſte dicta eſt, quia is locus, quo condita eſt, montibus praeſtet.

Praenominibus feminas eſſe appellatas teſtimonio ſunt Caecilia, & Tarratia, quae ambae Caiae ſolitae ſint* appellari. pari modo Lucia, & Titia.+

* ſunt

*+ Tertia

Praepetes aues dicuntur, quae ſe ante auſpicantem, ferunt. nam praepetere dicebant pro anteire.

FESTVS. Praep . . . . quidam putant, quia vo . . . . re eſt autem auſpica . . . . aues dicuntur, quae ſ . . . . . nam antiqui praepetere . . . . .

** Praepetes aues quidam dici aiunt, quia ſecundum auſpicium faciant praeteruolantes. alij quod antea, quam petamus,+ indicent. aut quod praeteruolent. aut ex Graeco tractu putant, quod ante conſpectum volent noſtrum. inepte ſcilicet ex praepoſitione Latina componentes, & Graeco vocabulo. ceterum poetae promiſcue omnes aues ita appellant.

* quae praepetamus, vel quae petamus)

FESTVS. Praerogatiuae centuriae dicuntur, vt docet Varro rerum humanarum libro ſexto, quae rus . . . . + Romani, qui ignorarent petitores, facilius eos animaduertere poſſent. Verrius probabilius iudicat eſſe, vt cum eſſent deſignati a praerogatiuis, in ſermonem res veniret populi de dignis, indignisve, & fierent ceteri diligentiores ad ſuffragia de his ferenda.

* quod ruſtici)

PAVLVS. Praes eſt is, qui populo ſe obligat, interrogatuſque a magiſtratu, ſi praes ſit, ille reſpondet, Praes.

Praeſagire eſt praediuinare, praeſipere. ſagax enim eſt acutus, & ſolers.

Prae-

Praeſagitio dicta, quod praeſagire eſt acute ſentire. vnde ſagae dictae anus; quae multa ſciunt. & ſagaces canes, qui ferarum cubilia praeſentiunt.

. . . tio . . . . quod FEST.
. . . . . . dictae . . .
prae . . . .

Praeſiderare dicitur, cum maturius hiberna tempeſtas mouetur, quaſi ante ſideris tempus. PAVLVS.

Praeſidium eſt, quod pro vtilitate & ſalute alicuius, auxilij gratia praeponitur. ſubſidium, quod poſtpoſitum eſt ad ſubueniendum laborantibus.

Praeſtinare apud Plautum emere eſt, id eſt, emendo tenere.

Praeſtitem in eadem ſignificatione dicebant antiqui, qua* nunc dicimus antiſtitem. * quem

Praeſtolari dicitur is, qui ante ſtando ibi, quo venturum excipere vult, moratur.

Praeteriti ſenatores quondam in opprobrio non erant, quod vt Reges ſibi legebant, ſublegebantque, quos in conſilio publico haberent: ita poſt exactos eos, Conſules quoque, & Tribunos* Militum Conſulari poteſtate coniunctiſſimos ſibi quoſque " patriciorum, & deinde plebeiorum legebant; donec Ouinia Tribunicia interuenit, qua ſanctum eſt, vt Cenſores ex omni ordine optimum quemque curiatim + in ſenatu legerent. quo factum eſt, vt qui praeteriti eſſent, & loco moti; haberentur ignominioſi. FESTVS. * Tribuni) " quoque v.c. + curiati v.c.

Praetexta pulla nulli alij licebat vti, quam ei qui funus faciebat. PAVLVS.

. . . . . alij licebat vti, qu . . . . FESTVS.
. . . . ius magiſtratus h . . .
. . loco publico lud . . . . .
. . uritur, & ſcribam hab . . . .
quos facit ludos . . . .
libus, & Praetoribus uota . . .
rantia'm ſacra nouorum . . . . .
tum eſt vti emit votum . . . .
quod item Valerius vica . . . .
ra ex ſenatu improba . . . . . .

Praetextae appellantur, quae res geſtas Romanorum con- PAVLVS.

* ſcriptae — tinent ſcriptas.*

Praetextatis nefas erat obſceno verbo vti. ideoque praetextatum * appellabant ſermonem, qui nihil obſcenitatis haberet. (* praetextū)

FESTVS. Praetextum * ſermonem quidam putant dici, quod praetextatis nefas ſit obſceno verbo vti. alij quod nubentibus depoſitis praetextis a multitudine puerorum obſcena clamentur. (* Praetextatum)

Praetor ad portam nunc ſalutatur is, qui in prouinciam Propraetore aut Proconſule exit. cuius rei morem ait fuiſſe Cincius in libro de Conſulum poteſtate talem. Albanos † rerum potitos vſque ad Tullum Regem. Alba deinde diruta vſque ad P. Decium * Murem Cos. populos Latinos ad caput Oetentinae, * quod eſt ſub monte Albano conſulere ſolitos, & imperium communi conſilio adminiſtrare. Itaque quo anno Romanos imperatores ad exercitum mittere oporteret iuſſu nominis Latini, complures noſtros in Capitolio a ſole oriente auſpiciis operam dare ſolitos. Vbi aues addixiſſent, militem illum, qui a communi Latio miſſus eſſet, illum, quem aues addixerant, Praetorem ſalutare ſolitum, qui eam prouinciam optineret Praetoris nomine. († Albanus v. c. * at Poeſtū. v. s. * Férētinae)

PAVLVS. Praetoria cohors eſt dicta, quod a Praetore nō diſcedebat. Scipio enim Africanus primus fortiſſimum quemque delegit, qui ab eo in bello non diſcederent, & cetero munere militiae vacarent, & ſeſquiplex ſtipendiū acciperent.

Praetoria porta in caſtris appellatur, qua exercitus in praelium educitur. quia initio Praetores erant, qui nunc Cōſules, & ij bella adminiſtrabant: quorum tabernaculum quoque dicebatur praetorium.

Praeuaricatores a prætergrediendo* ſunt vocati. (* gradiendo)

Prandicula, ientacula.

FESTVS. Prandicula antiqui dicebant, quae nunc ientacula.

PAVLVS. Prandium ex Graeco . . . . eſt dictum. nam meridianum cibum caenam vocabant.

Precem ſingulariter Cato dixit.

FESTVS. Precem * ſingulariter idem (Cato) in ea, quae eſt de coniuratione. (* Praecem. v. c.)

Preſan . . . * porca dicitur, vt ait Veranius, quae fami- (* praecidanea)

familiae purgandae*cauſa Cereri immolatur. quod pars quaedã eius ſacrificij fit in conſpectu mortui eius, cuius funus inſtituitur. *pugnandae. V.C.

Prima, aut ſecunda hora ducant*ſponſalibus: ominis cauſa, vt optima ac ſecuriſſima eueniant. *dicata

Prima, aut ſecunda diei hora cauſa ominis ſponſis tribuebatur. PAVLVS.

Primanus Tribunus erat, qui primae legioni tributum ſcribebat.

Primanus Tribunus apud Catonem in ea, quae eſt contra Thermum de ſuis virtutibus . . . . FESTVS.

Prim . . . . . condenda ta . . . . . . lumenti, velut exe . . . . . . vtrimq; media . . . . . . lari iudicio, qui & ip . . . . .

Primigenius ſulcus dicitur, qui in condenda noua vrbe, tauro, & vacca deſignationis cauſa imprimitur. PAVLVS.

Primneſius, *palus, ad quem funis nauticus religatur, quem alij tonſillam dicunt. *Primeſius, Prymneſius)

Primordia, principia.

Principalis caſtrorum porta nominatur, quod in eo loco eſt, in quo principes ordines tendunt.

Priſcae Latinae coloniae appellatae ſunt, vt diſtinguerentur a nouis, quae poſtea a populo dabantur. FESTVS.

Priſci Latini proprie appellati ſunt ij, qui prius, quam conderetur Roma, fuerunt. PAVLVS.

Priſcus Tarquinius eſt dictus, quia prius fuit, quam Superbus Tarquinius.

Priſtina, velut priuſtina, dictum eſt.

Priſtina, velut pris . . . . eiuſmodi dictita . . . . . . FESTVS.

Priſtinum ab eo venit, quod eſt prius. pari modo & prior. PAVLVS.

Priuatae vocabantur feriae ſacrorum propriorum, velut dies natales.

Priuatae feriae vocantur ſacrorum propriorum, velut dies natales, operationis, denecales. FESTVS.

Priuato ſumptu ſe alebant milites Romani paene ad id tempus, quo Roma eſt capta a Gallis. PAVLVS.

. . . . . ſe alebant mili . . . FESTVS.

. . . . merenentur, quod in . .

. . . tempus, quod fuit pau . . .

. . . capta eſt a Gallis . . . .

. . . ilites non fiebant.

PAVLVS. Priueras, mulieres priuatas.

FESTVS. . . . . . priu . . . .

. . . . . . tur de . . . .

PAVLVS. Priuignus dictus, quod ante, quam mater ſecundo nuberet, eſt progenitus. pri enim antiqui pro prae dixerunt.

*eſt) . .

FESTVS Priujuio es * prius ſingulis.

PAVLVS. Priuos, priuaſque antiqui dicebant pro ſingulis. ob quam cauſam & priuata dicuntur, quae vniuſcuiuſque ſint. hinc & priuilegium, & priuatus. dicimus tamen & priuatum, cui quid eſt ademptum.

Pro ſignificat in, vt pro roſtris, pro aede, pro tribunali. Pro ponitur etiam pro amplificando, ac palam faciendo, vt prodi, prouoca, protrahe, propelle. alias pro priuandi facultate, vt in propudio, prohibendo; quia vtrumque abnuit in his eſſe pudorem, poteſtatemque; alias aliud alio, * vt pro pecunia, pro praedio, Proconſule. alias pro admiratione, vt pro Iuppiter. alias pro ante, vt pro oſtio. alias pro in, vt promittere barbam, & capillum.

*pro alio)

. . . . tione . . . .

FESTVS. plifi . . . . . ca, pro . . .

. . . . tate . . . . nuit . . .

. . . . ud alio . . . . alias pro

a . . . . . . in Melan . .

. . . mani ouiu . . . .

Plautus in cond . . . . . pro

oſtio, alia . . . . . bam, &

capillum.

Pro cenſu claſſis Iuniorum Ser. Tullius cum dixit in deſcriptione centuriarum, accipi debet in cenſu, vt ait M. Varro in libro ſexto rerum humanarum. ſicuti pro aede Caſtoris, pro tribunali, pro teſtimonio.

Pro ſcapulis cum dicit Cato, ſignificat pro iniuria verberum. nam complures leges erant in ciues rogatae quibus ſanciebatur poena verberum. his ſignificat prohibuiſſe multos ſuos ciuis in ea oratione, quae eſt cõtra M. Coelium:

ſium: Si em percuſſi, ſaepe incolumis abij. praeterea pro republica, pro ſcapulis, atque aerario multum Reipub. profuit.* *profui.)

Pro ſcapulis cum dixit Cato, ſignificauit pro iniuria verberum. PAVLVS.

Pro ſententia, ac ſi dicatur in ſententia, vt pro roſtris, id eſt, in roſtris.

Proaedificatum dicitur, quod ex priuato loco proceſſit in publicum ſolum. FESTVS.

Probi, velut prohibi, qui ſe a delinquendo prohibent.

Probrum, ſtuprum, flagitium, vt Attius in Helenibus: qui, niſi probrum, omnia alia indelicta aeſtimant. Caecilius in Dauo: Ea tum compreſſa parit huic puerum, ſibi probrum.

Probrum, ſtuprum, flagitium. PAVLVS.

Probrum virginis Veſtalis, vt capite puniretur, vir, qui eam inceſtauiſſet, verberibus necaretur: lex fixa in atrio Libertatis cum multis aliis legibus incendio conſumpta eſt, vt ait M. Cato in ea oratione, quae de auguribus inſcribitur. Adicit quoque virgines Veſtales ſacerdotio exauctorat . . . . . cra . . . . . . ex . . . . tar . . . . FESTVS.

Procalare, prouocare, ex Graeco καλεῖν, id eſt, vocare. vnde Kalendae, calumnia, calones, caculae, & calatores. PAVLVS.

Procalato, prouocato.* *Procalatio, prouocatio.

. . . . uoca . . . . tiat . . . . procita . FESTVS.

Procapis, progenies, quae ab vno capite procedit. PAVLVS.

Procari, poſcere. vnde procaces meretrices, ab aſſidue poſcendo: & proci vxorem poſcentes in matrimonium. Procari, poſcere eſt. vnde & proci, & meretrices, procaces, & verbum procas, id eſt, poſcis.

Procat dicebatur, pro poſcit.

Procedere dicebant interdum pro ſuccedere, interdum pro porro cedere.

. . . . . cc . . . . FESTVS.

Procellunt, procumbunt. PAVLVS.

Procera, prolixa, & in longum producta, quaſi ex cera ob eius facilitatem.

Proceſtria dicuntur,quo proceditur in muro. AElius proceſtria aedificia dixit eſſe extra portam . Artorius proceſtria, quae ſunt ante caſtra, etiam qui non habent caſtra, propugnacula, quibus pro caſtris vtuntur, aedificant.

Procincta claſſis dicebatur, cum exercitus cinctus erat, Gabino cinctu confeſtim pugnaturus. Vetuſtius enim fuit multitudinem hominum , quam nauium , claſſem appellari.

Procinctam claſſem,id eſt,paratam ad bellum militũ multitudinem,Diali Flamini videre non licuit.

FESTVS. Procinctam claſſ . . . .
. . . praelium inſtructus, & par . . .
. . dere non licet. anti . . . . .
dixerunt, vt nunc quoq; . . . . .
tus eſt . procincta aut . . . . . .
ad pugnam ire ſolit . . . . .
ta in procinctu fieri . . . . .

PAVLVS. Procitant,pro vocitant.citare enim vocitare eſt. vnde procet,& prociet.

*pollicere Procitare ſaepe proſicere, *id eſt,producere.

Procitum teſtamentum dicebatur,veluti procatum, prouocatum,id eſt,irritum,ac ruptum . Procitum , cum prima ſyllaba corripitur,ſignificat petitũ.Liuius: Matrem procitum plurimi Venerunt.

Procubitores dicuntur , qui noctu cuſtodiae cauſa ante caſtra excubant:cum caſtra hoſtium in propinquo ſunt.

FESTVS. *feri vel, tes.V.C. Procubitores dicuntur fere velites, * qui noctu cuſtodiae cauſa ante caſtra excubant, cum caſtra hoſtium in propinquo ſunt.vt M.Cato in eo , quẽ de re militari ſcripſit.

Proculinat,promittunt ait ſignificare Antiſtius de iure pontificali libro nono.

PAVLVS. Proculiunt,promittunt.

Proculum inter cognomina eum dicunt, qui natus eſt patre peregrinante a patria procul. Proculos ſunt, qui credant ideo dictos,quia patribus ſenibus, quaſi procul progreſſis aetate,nati ſunt.

FESTVS. *claſſium, quam) Procum patricium in deſcriptione (ceas ſi vmquam * fecit Ser. Tullius, ſignificat procerum . ij enim ſunt principes . nam proci dicuntur , qui poſcunt aliquam in matri-

matrimonium, Graece μνηστῆρες. eſt enim procare, poſcere, vt cum dicitur. in iudice conlocando ſi alium procas, nive eum procas. hoc eſt poſcis. vnde meretrices procaces.

Prodegeris, conſumpſeris, prodideris, vt Caecilius in Hymni. * prodigere eſt, cum nihil habeas, te inridier. & *Hymnide) Plautus in Neruolaria: productae prodigium eſſe in * *m v.c.me) amatorem addecet.

Prodigere eſt conſumere, vnde & prodigus fit. PAVLVS.

Prodidiſſe, tempus longius feciſſe.

Prodidiſſe non ſolum in illis dicitur, qui patriam hoſtibus FESTVS. prodiderunt, ſed etiam tempus longius feciſſe. vt Cato: Te C. Caecili diem prodiſſe * militibus legionis ter- *prodidiſſe tiae, cum proditionem non haberent.

Prodigia, quod praedicunt futura: permutatione G litterae. nam quae nunc C appellatur, ab antiquis G vocabatur.

Prodigiatores, haruſpices prodigiorum interpretes.

Prodigiatores, prodigiorum interpretes. PAVLVS.

Prodiguae hoſtiae vocabantur, quae conſumuntur. vnde homines quoque luxurioſi prodigi.

Prodiguae hoſtiae vocantur, vt ait Veranius, quae conſu- FESTVS. muntur: vnde homines quoque luxurioſi, prodigi.

Prodinunt, prodeunt, vt Ennius annalium lib. tertio: Prodinunt famuli, tum candida lumina lucent.

Prodit, nõ ſolum in apertũ exit, ſignificat: ſed etiã porro it. PAVLVS.

Prodit, memoriae porro dat, & fallit. item ex interiore loco procedit. item perdit, vt Ennius: Non in ſperando cupidi rem prodere ſummam.

Prodita, * memoriae porro dat, & fallit. item ex interiore FESTVS. loco procedit. item perdit, vt Ennius lib. ſextodecimo: *Prodit Non in ſperando cupide * rem prodere ſummam. *cupidi

Produit, porro dederit, vt eſt in lege cenſoria: PORTICVM SARTAM, TECTAMQVE HABETO, PRODIVO. alias prodiderit.

Profanum eſt, quod fani religione non tenetur.

Profanum, quod non eſt fanum. * Plautus: Sacrum, an pro- PAVLVS. fanum habeas, paruipenditur. *fandum

. . . . ſeudolo: Atque in . . . FESTVS.
. . . interea loci . . . .
. . iſque quod conſecran . . . .

. . ntra it conſumi . . . .
vt Verrius eo . . . . . rum ſint
dicta libe . . . . . arbitratur ob
eam cau . . . . culo, quia pro-
pharia eã quoque, id eſt deo dicta, conſume.* eſt neceſ-
ſe. Cuius opinionem neque in hoc, neque in aliis compluribus refutare minime neceſſe eſt. cum propoſitum habeam ex tanto librorum eius numero intermortua iam, & ſepulta verba, atque ipſo ſaepe confitente nullius vſus, aut auctoritatis praeterire, & reliqua quam breuiſſime redigere in libros admodum paucos. ea autem, de quibus diſſentio, & aperte, & breuiter, vt ſciero, ſcripta in his libris meis inuenientur, inſcribuntur: PRISCORVM VERBORVM CVM EXEMPLIS.

*consume-re

Profeſti dies di . . . . . .
diuini. Caecilius . . . . . .
ſti tantundem . . . . . .
in Priuigno. aed . . . . .

PAVLVS. Profeſti dies procul a religione numinis diuini.
Profeſtum diem dicebant, qui feſtus non erat.

FESTVS. Profeſtum eſt facere, tamquam profanum facere, id eſt, quod eo die, qui dies feriarum non eſt, facere. vel, vt quidam dixerunt, pro eo facere velut feriae non ſint: aut id facere, quod feriis fieri non liceat. Itaque diem profeſtum, diem ſine feriis eſſe.

PAVLVS. Profundum, quod longe habet fundum.

FESTVS. . . . . altum eſt, ac fund . . . .
. . . in Medo. neq . . . .
Profuſus ſuperni . . . . .
Terentius in Adc . . . . .
at, nihil ad me . . . . . .
et Pacuuius in Teu . . . . .
ro oceiſtians rua . . . . .

PAVLVS. Profuſus, ſupra modum ſumptuoſus. Terentius: profundat, perdat, pereat, nihil ad me attinet, alias abiectus, iacens. Pacuuius: Profuſus gemitu, murmuro.*

*murmure

Progenerum appellat auus neptis ſuae virum.

FESTVS. . . . ap . . . . .
. . . pell . . . .
. . . Liui . . .
. . bea

. . . bea . . . .

Prohibere comitia dicitur vitiare diem morbo, qui vulgo quidem maior, ceterum ob id ipſum comitialis appellatur. Cato in oratione, quam ſcripſit de ſacrilegio commiſſo: Domi cum auſpicamus, honorem me dium* immortalium velim habuiſſe, ſerui, ancillae, ſi quis eorum ſub centone crepuit, quod ego non ſenſi, nullum mihi vitium facit. Sicui ibidem ſeruo, aut ancillae dormienti euenit, quod comitia prohibere ſolet, ne is quidem mihi vitium facit. *me deum

Prolato aere aſtitit Ennius in Achille Ariſtarchi, cum ait, ſignificat clypeo ante ſe protento.

Prolato aere apud Ennium, ſignificat ſcuto ante ſe protento. PAVLVS.

Proletarium capite cenſum dictum, quod ex his ciuitas conſtet, quaſi proles progenie. Idem * & proletanei." *item *proletanei.

Prologium, principium, proloquium. Pacuuius: Quid eſt? nam me exanimaſti prologio tuo.

Prolugere dicuntur, qui ſolito diutius lugent.

Promellere, litem promouere.

Prome . . . . FESTVS.

ri lituum prouere . . . . .

Promeneruat item pro monet (in Saliari carmine.)

Promerion, * praecipuum, praeter ceteros meritum. aut pro medium* hoc eſt participat, vt pro indiuiſo dicimus. *Promorion *medio

Promiſcam dicebant promiſcue.* PAVLVS.

Promiſſus capillus dicitur longus, item barba promiſſa, velut porro miſſa. *pro promiſſione.

Promonſtra, prodigia.

Promulco agi dicitur nauis, cum ſcaphae * ducitur fune. *ſcapha

Promulgari leges dicuntur, cum primum in vulgus eduntur, quaſi prouulgari.

Pronubae adhibebantur nuptiis, quae ſemel nupſerunt, cauſa auſpicij, vt ſingulare perſeueret matrimonium.

Pronubae adhibentur nuptis, * quae ſemel nupſerunt, vt matrimonia paupertatem " auſpicantes. FESTVS. *nuptiis

Pronurus, nepotis vxor. PAVLVS

Prop . . . ſta dolia ait dici Labeo, quod FESTVS. *matrimonii perpetuitatem)

. . . .

r . . . . . .

PAVLVS. Propages propagines * a propagando, vt faciunt ruſtici, cum vitem vetulam ſupprimunt, vt ex ea vna plures faciant.
*progenies

FESTVS. Propatulum, late patens, atque apertum. & patuli boues, quorum cornua in diuerſum ſupra * modum patent.
*ſuper v.c.

Properam pro celeri, ac ſtrenua dixiſſe antiquos teſtimonio eſt Cato, cum ait in libro de re militari: Tertia e caſtris eductio celeris, properaque eſt.

PAVLVS. Properam. celerem, ſtrenuamque ſignificat.

FESTVS. Properare aliud eſt, aliud feſtinare. qui vnum quodque mature tranſigit, is properat; qui multa ſimul incipit neque perficit, is feſtinat.

Properus antiquos dixiſſe pro celer, teſtimonio eſt qualitatis aduerbium, quod eſt propere.

PAVLVS. Properus. celer: vnde aduerbium propere.

Propetrare, mandare, quod perficiatur. nam impetrare eſt exorare, & perpetrare perficere.

Prophetas dicebant veteres antiſtites fanorum, oraculorumque interpretes.

FESTVS. Prophetas in Adraſto Iulius nominat antiſtites fanorum, oraculorumque interpretes. cum capita viridi lauro velare imperant prophetae ſancta ita caſte qui purant * ſacra.
*purgant, vel parant)

Propius ſobrino mihi eſt conſobrini mei filius, & conſobrinae meae filia, * & patris mei conſobrinus, & matris meae conſobrinus.
*filius)

PAVLVS. Propius ſobrino mihi eſt conſobrini mei filius, & patris mei conſobrinus.

FESTVS. Propriaſſit, proprium fecerit.

Propter viam fit ſacrificium, quod eſt proficiſcendi gratia, Herculi, aut Sanco, * qui ſcilicet idem eſt deus.
*Sanco)

PAVLVS. Profecturi viam Herculi aut Sanco * ſacrificabant.

FESTVS. Propudianus * porcus dictus eſt, vt ait Capito Ateius, qui in ſacrificio gentis Claudiae velut piamentum, & exſolutio omnis contractae religionis eſt.
*Sanino, vel Fauno v.c. Sanzo, vel Sancto)

PAVLVS. Propudium dicebant, cum * maledicto * nudare turpitudinem volebant, quaſi porro pudendum. quidam propudium putant dici, a quo pudor, & pudicitia procul ſint. *
*Propudialis v.c.
*quum cũ)
*maledicti

FESTVS. . . . . procul ſint.

PAVLVS. Prorſi limites appellantur in agrorum menſuris, qui ad orientem
*fuit

orientem directi ſunt.

Prorſi . . . . FESTVS.

. . rec . . . . detur . . .

Prorſum ponebant pro recto. PAVLVS.

¶ Prorſus, porro verſus.

Prorſus porro vorſus, niſi forte ex Graeco πρό. † Cato de feneratione legis Iuniae: Camerini ciues noſtri oppidum pulchrum habuere, agrum optimum, atque pulcherrimum, rem fortunatiſſimam. cum Romam veniebant, prorſus deuertebantur pro hoſpitibus ad amicos ſuos. FESTVS. † πρὸς).

Proſapia, progenies, id eſt porro ſparſis, & quaſi iactis liberis; quia ſipare † ſignificat iacere, & diſiicere. PAVLVS. † ſucare

Proſedas meretrices Plautus appellat, quod ante ſtabula ſedeant. eaedem & proſtibulae.

Proſequium a proſequendo; obſequium ab obſequendo dicuntur.

Proſicium, quod proſecatum proiicitur.

Proſimurium † pontificale, pomerium, vbi pontifices auſpicabantur. dictum autem pomeriũ, quaſi promurum. † id eſt proximum muro. † Poſmuriũ † Poſt murũ.

. . . . rium eſſe ait Antiſtiu . . . . FESTVS.

. . . . ficalis pomerium, id eſt . . . .

. . . . Cato, olim quidem omn . . .

. . . . tinum, nunc etiam intra aed . . .

. . . . quaſi prom erium ſolet . . .

. . . . rus † pomerij proferendi . . . . † ius)

. . . . e. .

. . . . ui. .

. . . . ſed. .

. . . . ciat. .

. . . . ad. .

. . . . ne. .

. . . . moe. .

. . . . omus. .

. . . . in ſe. .

. . . . ſi tac. .

. . . . nriſi. .

. . . . . . agrumque. .

. . . . . . a conſti. .

. . . . . . retur tum ?
. . . . . . e ſolitos . .
. . . . . inus, maiuſue
. . . . . ibus effereatis
. . . . . uelutι poſt moe
. . . . . tro muris vrbis

PAVLVS. Proſita, propoſita.

FESTVS. Proſpera . . . .
. . ne declina . . . . . .
. . ctā ſyllaba . . . . . .
. . vt ait L. Cinc . . . . . .
. . familiae pur . . . . . .
Proſpices, proſpice.

PAVLVS. Proſumia, genus nauigij ſpeculatorium paruum.
Protelare, longe propellere. ex Graeco videlicet τῆλε, quod ſignificat longe.

FESTVS. . . . lare dicitur longe pro . . .
* Thae v. c. . . . eſt τῆλε * & ſigni . . .

PAVLVS. Protinam, protinus. Terentius: Protinam coniiciam me in pedes.
Prouinciae appellantur, quod populus Romanus eas prouicit, id eſt ante vicit.

FESTVS. Prouorſum fulgur appellatur, quod ignoratur noctu, an interdiu ſit factum, itaq; Ioui Fulguri, * & Summano ſit, quod diurna Iouis, nocturna Summani fulgura habētur.
*Fulguratori)
Prox, bona vox, velut quidam putant, ſignificare videtur, vt ait Labeo de iure pontificio libro vndecimo.

PAVLVS. Prox, bona vox, vt exiſtimo, quaſi proba vox.
Prugnum pro priuignum.+
* Prunum Pronum: Turium
Pruina dicta, quod fruges, ac virgulta perurat.
PVBE praeſente, eſt populo praeſente, συνεκδοχικῶς ab iis, qui puberes ſunt, omnem populum ſignificans.

FESTVS. . ſe . . . . . .
. ab . . . .
. can . . . .

PAVLVS. Pubes adulefcens, quinetiam plurium numerus eiuſdem aetatis.

FESTVS. Pubes adulefcens . . . .
. . . catur. cui contrarium . . .
. . . . dici ſolet.

Pubes

Pubes &c, + qui pubem generare poteſt. is incipit eſſe a quattuordecim annis, femina a duodecim viripotens, ſiue patiens, vt quidam putant.

* eſt)

PAVLVS. Pubes puer, qui iam generare poteſt. is incipit eſſe ab annis quattuordecim, femina viripotens a duodecim.

FESTVS. Publica pondera . . . . ex ea cauſa. Iunius in . . . . . . t, quod duo Silli* P. & M. Tribuni PL. rogarint his verbis: Ex ponderibus publicis, quibus hac tempeſtate populus octier qui*ſolet, vti coaequatur ſedulum; vt hi ·*· quadrantal vini octoginta pondo fiet. congius vini decem P. I S. + S E X Sextatij congius fiet vini. duodequinquaginta ſextarij quadrantal fiet vini. Sextarius aequus aequo cum librario" fiet. ſex de quinque librae*in modio fient. ſiquis magiſtratus aduerſus hac ·+· D. M. pondera, modioſque, vaſaque publica, modica, minora, maiorave faxit, iuſſitve re fieri, dolumve adduit, quod ea fiant, eum quis volet magiſtratus multaretur,+ dum minore patris familias taxat, liceto; ſiue quis in ſacrum iudicare voluerit, liceto.

* ſillii, vel ſilii) * vtier) ·*· vti) * fiet.) ' vinario) *Sexdecimq. il.) ·+· haec) * multetur)

Publica ſacra, quae publico ſumptu pro populo fiūt, quaeque pro montibus, pagis, curiis, ſacellis. at priuata, quae pro ſingulis hominibus, familiis, gentibus fiunt.

PAVLVS. Publica ſacra, quae pro populo fiebanr; priuata quae pro ſingulis hominibus, & familiis appellabant.

FESTVS. Publicius cliuus appellatur, quem duo fratres L. M. Publicij Malleoli+ Aediles Curules pecuariis condemnatis ex pecuniā, quam ceperant·+· munierunt, vt in Auentinum vehiculi Velia·*· venire poſſit.*

* Malleoli v. c. ·+· corperat v. c. ·+· Nel. v. c. * poſſint)

Pudicitiae ſignū in foro boario eſt, vbi familiā naaediſſet+ Herculis. eam quidam Fortunae eſſe exiſtimant. Item via Latina ad milliarium illi+ Fortunae muliebris, nefas eſt attingi, niſi ab ea, quae ſemel nupſit.

* aedis eſt). * quartum)

PAVLVS. Pudicitiae ſignum Romae colebatur, quod nefas erat attingi, niſi ab ea, quae ſemel nupſiſſet.

Puelli, pueri per deminutionem. Ennius: Poeni ſoliti ſuos ſacrificare puellos.

FESTVS. Puelli per deminutionem a pueris dicti ſunt. itaque & Ennius ait: Poeni ſoliti ſuos ſacrificare puellos. & Lucilius: cumque hic tam formoſus homo, ac te dignus puellus. &

Plautus: Olim huic puello ſeſe venum ducier.

Pueri im . . . . itur Atta
. . . . . . uerſibus docet . .
. . . . . ſignum ad Saliuas . .
. . . . ſignum allatum . . . .
. . . quod ſunt cona . . . re .
nemo vmquam . . . . praeter
ipſum ſignum . . . . ſub ſigno
ubierunt . . . . . dunt ſi-
mul ut . . . . cie rexerunt
ad qui . . . . . s.

PAVLVS. Pugio dictus eſt, quod eo punctim pugnatur . . .

FESTVS. . . . . no . . . .
. . . ſue . . .
. . . oque . . . .
. . . ma . .

PAVLVS. Pugnus a punctione, id eſt percuſſione dicitur.

FESTVS. . . . . . . tione . . . . . .
. . . .

Puilia ſaxa eſſe ad portum, qui ſit ſecundum Tiberim, ait Fabius Pictor; +quem locum putat Labeo dici, vbi fuerit Ficana via Oſtienſi ad lapidem vndecimum.

Illa or. v.c.

Pulcher bos appellatur ad eximiam pinguitudinem perductus.

Pulchralibus, atque cupidijs +idem "in ea, quae eſt de fundo oleario.

** cupidus v.c. * Cato)*

PAVLVS. Pulchralibus pro pulchris.

Pullariam Plautus dixit manum dextram,

FESTVS. Pullus Iouis dicebatur Q. Fabius, cui Eburno cognomen erat propter candorem, quod eius natis fulmine icta erat. Antiqui autem puerum, quem quis amabat, pullum eius dicebant.

PAVLVS. Puer, qui obſcene ab aliquo amabatur, eius, a quo amatus eſſet, pullus vocabatur. vnde Q. Fabius, cui Eburno cognomen erat propter candorem, quod eius natis fulmine icta +eſſet, pullus Iouis appellatus eſt.

** tacta*

Puls potiſſimum dabatur pullis in auſpicijs, quia ex ea neceſſe erat aliquid decidere, quod tripudium faceret, id eſt terripauium. + pauire "enim ferire eſt. bonum enim augurium eſſe putabant, ſi pulli, per quos auſpicabantur, come-

** puuium, puuire*

cõmediſſent, praeſertim, ſi eis edentibus aliquid ab ore deciſſet. ſinautem omnino non ediſſent, arbitrabantur periculum imminere.

Puls potiſſimum datur pullis in auſpiciis, quia ex e . . . FESTVS.
. . ceſſe . . . . .
id eſt c . . . nem . .
. . . non . . . . .
qui pa . . . . tum ex . .
. . . . . .

Punctariolas leuis pugnas appellat Cato in ea, quam dixit de re Hiſtriae militari.

Punctariolas * leues pugnas identidem ipſe * dixit. PAVLVS. * punktariolas * Cato)

Punici dicuntur non Poeni, quamuis a Phoenice ſint oriundi.

. . . . . tur, non Poeni, quamuis . . FESTVS.
. . . . antur, & Punicum bell . .
. . . lantur. nam quae ſoleb . . .
. . logam Ennius in Prae . . .
brariorum, qui eaq; ſe . . . .
lino etiam ipſi Gr . . . . .
gos philargyros . . . . .
rius appellari mu . . . . .
vox explanata non . . . . .
nomina etiam in vi . . . . .
dicimus tam hic lapis, qu . . . .
cipia appellantur, quae . . . .
nem rerum ſignificant . . . .
tempora perſonas recipi . . . .
. . . .

Punicum quod appellatur genus . . . .
. . . . latum . . . .
quia i . . . . no . . .
. . . . ſto . . . .

Punicum genus libi tranſlatum a Poenis. id etiam appellabant probum, quia erat ceteris ſuauiſſimum. PAVLVS.

Pupinia tribus ab agro Pupinio. . .
. . . . ab agri nomin . . . FESTVS.
. . . Tuſculum vrbem . . .
. . . minit inuictum . . .
. . eſt .

PAVLVS Pura veſtimenta ſacerdotes ad ſacrificium habebant, id eſt non obſita, non fulgurita, non funeſta, non maculam habentia.

FESTVS. . . . . . ſici . . .
. . . . , ſit a . . . . .
. . . . exh . . . .

PAVLVS. Pure lautum, aqua pura lauatum.

FESTVS. . . . . . lau . . . . . .
. . . . ite . . . . . .
. . . . . in . . . . .

Puri, probi, profani, ſui auri dicitur in manumiſſione ſacrorum cauſa. ex quibus puri ſignificat, quod in vſu ſpurco* non fuerit. probi, quod recte excoctum, purgatumq; ſit. profani, quod ſacrum non ſit, & quod omni religione ſolutum ſit. ſui, quod alienum non ſit.

* porco. v. c.

PAVLVS. Purime tetinero, puriſſime tenuero.

FEST. . . . . . tiſſime tenuer . .
. . , publicus eſt. vt . . . .
. . , et iure augurum . . .
. . . prodictio namq; prod . . .
. . . ſens valet.

Puri menſtrio eſſe dicuntur, qui ſacrorum cauſa toto menſe in caerimonijs ſunt, id eſt puri ſint certis rebus carendo.

PAVLVS. Puteolos dictos putant ab aquae calidae putore. quidam a multitudine* puteorum earundem aquarum gratia factorum.

* ſimilitudine

FESTVS. . . . . aldae pu . . . .
. . . ndem . . . . .
. . uer , ...
cum autem , ... is
uio . . . . illus
. . . .
Puteum . . . .
in de . . . .

PAVLVS. Puticuli ſunt appellati, quod vetuſtiſſimum genus ſepulturae in puteis* fuerit. & dicti puticuli, quia ibi cadauera puteſcerent.

* vt puteus

FESTVS. . . . . pellatos . . . . .
. . . is fuerit . . . . .

extra

. . . extra p. . . . .
. . . inde p . . . .
. . . los Aelici . . . .
. . . familias . . . .
. . . vilia proijci . . . .
. . . ea puteſc . . . .
Putitum* Plautus dixit pro ſtulto . . . .
. . . . . . tior eſt barbaro . . * Puritium
. . . at* Hercule rit . . . . PAVLVS,
. . . millibus aeris gr . . . . . FESTVS.
. . . ſeruos publicus * PR . . . . * ab) * publicos)
. . . x x x. cum eius famil . . .

Putus antiqui dicebant pro puro. vnde putatae* vites, & arbores; quod decisis impedimentis remanerent purae. aurum quoq; putatum dici ſolet, id eſt expurgatum. & ratio putata, id eſt pura facta. PAVLVS. * putare

. . . . . . antiquos . . . . FEST.
. . . . . . dicisium eſt . . .
. . . . . . nifici ait ne . . . .
. . . . . . in Alexandr . . .
. . . . . . amidio purus p. . .
. . . . . . ſycophanta eſt . . .
. . . . . . quo certior ſc . . .
. . . . . . putatum dici ſc . . .
. . . . . . ta, id eſt pura fact . .
. . . . . dibus rettulit. .
. . . . alatum
. . . . ulam ſu
. . . . . . ditur ſed
. . . . . . erſus alia
. . . . . . cina Iuno
. . . . . . formon
. . tare . . . . .
. ſe. oſte . . . .
. tonit . . . . .
picia . . . . .
. teriſque . . .
P. . . . uanda iudicant pri . . .
. . . . perae adminiſtratis u . .
. . . . ſtabiliantur Parilia ſe . .

. pa .
. um in .
. t ſuo videri ait po
. de cuius acre tute
: um triticum in commen
: quidam prolatum ſignifi
. omptum , ſed proprium a t
. turum factum ſit , cui
re , cum præſertim aliud
. pintoleium appelletur
. no .
. ſtimant , quam
. formulaque eſt
. iſtra, vt eius ſignifica
Pu . . curibus
. plu .
. go ue .
. rtis .
. tium in .
. atae .
. rinalis .
. ta ur
. es faci
. ceiſti
. ait ob
. uum Faunum
. uit , & ex
. adfecit ut .
. giuos Aeneam .
. ciuitatem iunxit.
P . . qu .
ſuſc .
dem .
deci .
con .
ager .
eadem
tera loc
fulgura
quae erogatur

cari edictaque
in eodem libro
dixi exiſtimat
ſalla in explana
ploratus.
. . ſump
ſcri
uiri
con
in eo
licto
iſtim
conſu
os au
nemo
dicant
tribus XXX
de capite ci
uetant XII
neficos quinq
nant, quia ipſi ind

PAVLVS. QVADRANTAL vocabant antiqui, quam ex Graeco ἀμφορία dicunt, quod vas pedis quadrati octo & quadraginta capit ſextarios. Plautus in Curculione: Anus haec ſitit. quantillum ſitis? modica eſt, capit Quadrantal. & Cato contra Oppium: Vinum redemiſti, praedia pro vini quadrantalibus ſexaginta in publicum *dediſti, vinum non dediſti.

*in pulli V. C.

Quadrata Roma in Palatio ante templum Apollinis dicitur, vbi poſita ſunt, quae ſolent boni ominis gratia in vrbe condenda adhiberi, quia ſaxo munitus eſt initio in ſpeciem quadratam. eius loci Ennius meminit, cum ait: Et quis extiterat *Romae regnare quadratae.

*eſterat. V. C.

PAVLVS. Quadruplatores dicebantur, qui eo quaeſtu ſe tuebantur, vt eas res perſequerentur, quarum ex legibus quadrupli erat actio.

FESTVS. . . . . . populo . . .
. . . ia ca . . . . .
in legum . . . . populi
do . . . .

Quadrurbem Athenas Attius appellauit, quod ſcilicet ex quattuor vrbibus in vnam domicilia contulerunt, Braurone, Eleuſine, Piraeeo, Sunio.

Quaeſo, vt ſignificat idem quod rogo, ita quaeſere ponitur ab antiquis pro quaerere, vt eſt apud Ennium libro ſecundo: Oſtia munita eſt. idem loca nauibus pulchris Munda * facit, nautiſque mari quaeſentibus vitam. & in Creſphonte: ducit me vxorem liberorum ſibi quaeſendum gratia. & in Andromeda: liberum quaeſendum cauſa familiae matrem tuae.

*Mundo. V. C.

PAVLVS. Quaeſo ſignificat id, quod rogo, quaeſere tamen Ennius pro quaerere poſuit.

PAVLVS. Quaeſtores . . . . .
. . . capitalibus vnde . . . .
. . . cidi appellantur.

FESTVS. Quam de pro quam vſos eſſe antiquos, cum multi veteres teſtimonio ſunt, tum eſt Liuius in primo: Iuppiter, vt muro fretus magis quamde manus impe . . . ſecundo. Quam de tuas omnis legiones, ac popularis. & Lucretius: Clarus ob obſcuram linguam magis inter

ter inanes Quamde grauis tergaios*qui vera requirunt. *Graius inter Graios.

Quam de pro quam*dicebant antiqui, *quando

Quam mox ſignificat, quam cito.ſed ſi per ſe ponas mox, ſignificabit paullo poſt,vel poſtea. PAVLVS. FESTVS.

Quando cum graui voce pronunciatur,ſignificat quod,quoniam; & eſt coniunctio.quando acuto accentu, eſt temporis aduerbium. PAVLVS.

. . . . . nuntiatur, ſignificat FESTVS.
. . . . ut Plautus iu Mae-
. . . . menſam,quando edo,
detergeo. & in Pſeudolo; Dabo, quando erit.Ducito, quando habebis. & Ennius libro ſextodecimo: Nox quando mediis ſignis praecincta volabit. In duodecimo quidem cum C* littera vltima ſcribitur,idemque ſignificat. *E

QVANDO REX COMITIAVIT FAS, in faſtis notari ſolet, & hoc videtur ſignificare, quando rex ſacrificulus diuinis rebus perfectis in comitium venit. PAVLVS.

. . . . itia ſic . . . . FESTVS.
. . . . i honorem . . . .
. . . . enſtrui ſcrip . . . .
. . . . Rege dicuntur . . . .
. . . . traditae ſunt . . . .
. . . . pars ante . . .
. . . . poſterior . . . .
. . . . ſi quis alius pro Rege . . .
. . . . tifex tum his dies . . .

QVANDO STERCVS DELATVM FAS, eodem modo in faſtis notatur dies, quo ſtercus purgatur ab aede Veſtae. PAVLVS.

. . . . . rcus delatum fas,eo . . . FESTVS.
. . . . . es, qui talis eſt,vt . . .
. . . . . ſtercuſq; in aluum ca . . .
. . . . . cum id factum ſit . . .
. . . . . a.

Quartarios appellabant antiqui muliones mercenarios, quod quartã partem quaeſtus capiebãt.Lucilius:porro homines nequã malu: vt quartarius cippos colligere omnes.

Quartarios appellabant muliones mercenarios, quod quartam partem capiebant quaeſtus. PAVLVS.

Quatenus ſignificat qua fine ;vt hactenus,hac fine . quatinus vero,quoniam.ſed antiqui quatenos dicebant.

FESTVS. Quatenus ſignificat qua fine;vt hactenus,hac fine. At quatinus,quoniam.Sed antiqui quatenos *dicebant,vt Scipio Africanus in ea oratione , quam ſcripſit, poſtquam ex Africa rediit. Vti negotium natum erat ; quatenos *caſtra noſtra ita munita erant, vt poſſes partem exercitus abducere.

*quatenoc

*quatenoc

Quatere,ſuſpenſum, & vicinum rei alicuius motum ſignificat,non vt Verrius putat,ferire ; cum id ipſum verbum concutere ex praepoſitione, quae eſt con, & quatere,fit compoſitum.quaſſare autem eſt ſaepe quatere.

PAVLVS. Quatere,ſuſpenſum,& vicinum rei alicuius motum ſignificat,& interdum concutere . quin & id ipſum verbum concutere ex quatere fit compoſitum . quaſſare autem eſt ſaepe quatere.

* Quoaxare

FESTVS. Quaxare*ranae dicuntur cum vocem mittunt.

PAVLVS. Quercus dicitur , quod id genus arboris graue ſit, ac durum,tum etiam in ingentem euadat amplitudinẽ . querqueram enim grauem , & magnam quidam putant dici.

FESTVS. Querq. . . . . . .

nam quidam querc . . . .
arboris cum gra . . . .
ingentem euadat . . . .
Opilius frigidam a . . .
tem.Santra eam ex G . . .
rem eiuſmodi xx . . .
etiam carcerem Plau . . .
erat bilis querque . . .
iactans me vt feb . . .
ret alibi querque.

PAVLVS. Querqueram,frigidam cum tremore a Graeco κάρκηεχ certum eſt dici.vnde & carcer.* Lucilius:Iactans me, vt febris querquera.& alibi:Querquera conſequitur(febris) capitiſq; dolores.Item Plautus: Is mihi*erat bilis querqueratus.

*cancer

*mcl

Querquetulanae dicebantur nymphae querqueto vireſcenti praeſidentes.

FESTVS. Querquetulanae vtrae * putantur ſignificari nymphae praeſi-

*virae)

praeſidentes querqueto vireſcenti, quod genus ſiluae indicant fuiſſe intra portam, quae ab eo dicta ſit Querquetularia. Sed feminas antiqui quas ſciens * dicimus, *ſagas) viras appellabant. vnde adhuc permanent virgines, & viragines.

Querquetularia porta Romae dicta, quod querquetum intra muros vrbis iuxta ſe habuerit. PAVLVS.

Ques antiqui dixerunt: inde declinatum remanet datiuo caſu, quibus; nam Qui adhuc item Queis* facit, vt iſti *qui V.C. quis) iſtis, illi illis. FESTVS.

Quianam pro quare, & cur poſitum, & apud antiquos, vt Naeuium in carmine Punici belli: Summe deum regnator quianam genus iſti. & in ſatyra: Quianam Saturnium populum pepuliſti. & Ennius in libro ſeptimo: Quianam dictis noſtris ſententia flexa eſt.

Quianam pro quare, & cur ponitur. Ennius: Quianam dictis noſtris ſententia flexa eſt. PAVLVS.

Quid niſi vſurpauiſſe antiquos teſtis eſt Afranius in Epiſtula: me auctore mater abſtinebis. quid niſi? FESTVS.

Quietalus * ab antiquis dicebatur Orcus. *Quietalis

Qui hoc cenſetis, illuc tranſite, qui alia omnia in hanc partem. his verbis praeit ominis videlicet cauſa, ne dicat, qui non cenſetis.

Quincentum & producta prima ſyllaba, & per C litteram vſurpant * antiqui, quod poſtea leuius viſum eſt, ita vt *vſurpabát) nunc dicimus pronunciari.

Quinquatrus appellari quidam putant a numero dierum, qui fere his celebrantur. qui ſcilicet errant, tam Hercule, quam qui triduo Saturnalia, & totidem diebus Compitalia. nam omnibus his ſingulis diebus fiunt ſacra. forma autem vocabuli eius, exemplo multorum populorum Italicorum, enunciata eſt, quod poſt diem quintum Iduum eſt is dies feſtus. vt apud Tuſculanos Triatrus, & Sexatrus, & Septenatrus, & Faliſcos Decimatrus. Mineruae autem dicatum eum diem exiſtimant, quod eo die aedis eius in Auentino conſecrata eſt.

Quinquatrus feſtiuus dies dictus, quod poſt diem quintam Iduum celebraretur, vt triatrus, & ſexatrus, & ſeptimatrus, & decimatrus. PAVLVS.

Quinque genera ſignorum obſeruant augures, ex caelo,

ex auibus, ex tripudiis, ex quadrupedibus, ex diris.

FESTVS. Quinq . . . .
augures publici . e . . . . . .
ex quadrupedibus, ex d . . . . . .

Quinquertium vocabant antiqui, quem Graeci πένταθλον, vt indicat verſus hic: Omnis aequalis vincebat quinquertio. Liuius quoq; ipſos athletas ſic nominat. Quinquertiones praeco in medium vocat.

Quinq . . . . . .
bantur, qui luſtrum con . . . . .
. . . . ari coeptos.

PAVLVS. Quinquertium Graeci vocant πένταθλον, quo die quinque genera artium ludo exercebantur. ipſos quoque athletas Liuius quinquertiones appellat.

Quintana appellabatur porta in caſtris poſt praetorium, vbi rerum vtenſilium forum fuit.

FESTVS. . . . tanam claſſem . . .
. . . Rex diſtributa . . .
. . . fecit, cum eas or . . .
. . . ſam de capite . .
. . . nihil praeter ſe h . . .
. . . cilius ſic meminit. quod . . .
. . . adeptus.

PAVLVS. Quintia prata trans Tiberim a Quintio Cincinnato, cuius fuerant, dicta ſunt.

FESTVS. Qui . . . . . ſil . . .
. . . ag . . . ſen . . .
. . . cin . . . tiu . .
. . . pec . . . ſis . .
. . . uos . . quod eo . .
. . . appel . . . eſtli. . .
. . . luperci . . . . .
Romuli . . . . . .
et Quincti . . . . . .
quorum nu . . . . . .
noris gratia . . . . .

Quintipor ſeruile nomen frequens apud antiquos erat, a praenomine domini ductum, vt Marcipor, Gripor. * quamuis ſint, qui a numero natorum ex ancilla quinto loco dictum putent.

*Calpor

Quintipor

Quintipor ſeruile nomen frequens apud antiquos, a praenomine domini dictum, vt Marcipor, ſcilicet a Quinto, & Marco. PAVLVS.

Qui patres, qui conſcripti vocati ſunt in curiam. quo tempore Regibus vrbe expulſis, P. Valerius Conſul propter inopiam patriciorum ex plebe adlegit in numerum ſenatorum centum & ſexaginta & quatuor, vt expleret numerum ſenatorum trecentorum. & duo genera appellaret eſſe.* FESTVS.

*appellata ſunt)

Quippe ſignificare quid ni, teſtimonio eſt Ennius libro XL.* Quippe ſolent reges omnes in rebus ſecundis. Idem libro XVI. Quippe vetuſta virum non eſt ſatis bella moueri. Item alij complures.

*XI.)

Quippe ſignificat quid ni. PAVLVS.

Quirina tribus a Curenſibus Sabinis appellationem videtur traxiſſe. FESTVS.

Quirinalia menſe Februario dies, quo Quirini fiunt ſacra. idem ſtultorum feriae appellantur, (ante, quam in eum commigrarent fere Sabini Curibus venientes poſt foedus inter Romulum, & Tatium) quod quidem ſuorum fornacalium ſacrorum cognominant, eo potiſſimum rem diuinam faciunt.

Quirinalia. dies, quo Quirino fiebant ſacra. eadem & ſtultorum feriae ſunt appellata. PAVLVS.

Quirinalis collis dictus eſt, quia in eum commigrauerunt Sabini Curibus venientes. quamuis alij a templo Quirini dictum putent.

Quirinalis collis, qui nunc dicitur, olim Aegonus* appellabatur ante, quam in eum commigrarent (fere) Sabini Curibus venientes poſt foedus inter Romulum, & Tatium ictum, a quo hãc appellationem ſortitus eſt: quamuis exiſtiment quidam, quod in eo factum ſit templum Quirino ita dictum. FESTVS.

*Agonus)

Quirinalis porta dicta, ſiue quod ea in collem Quirinalem itur, ſiue quod proxime eam eſt Quirini ſacellum. PAVLVS.

. . . . illa FESTVS.
. . . . ua co
. . . . Quiri
. . . . aut le

. . . . . . ſtum autem
. . . . . . tio ita con
. . . . . . ia, ſi id ſuff a
. . . . . . in Santra pro
. . . . . . llis eſt, porta
. . . . . ellant, ſiue quod
. . . . . quod proxime eam ſacel
. . . . . . vſurpatio facta
. . . . . . poſitum eſt, qui
. . . . . . dere fertur.

Qui . . . .
. . aqua & vino . . . . .
. tamen quid in curiis . . . .
. his ei ſacra fiant . . . .
. atur. ab eiuſdem autem . . . .
. n Curres Sabinae . . . .
. armis erat potens . . . .
. uli ſingulare vſur . . . .
. o eſt praeco, qui in funeris . . .

ollus) illius Quiris leto datus. Quirites autem dicti poſt foedus a Romulo & Tatio percuſſum, communionem, & ſocietatem populi factam indſcant.

Quiritium foſſae dicuntur, quibus Ancus Marcius circumdedit vrbem, quam ſecundum oſtium Tiberis poſuit, ex quo etiam Oſtiam. & quia populi opera eas fecerat, appellauit Quiritium.

PAVLVS. Quiritium foſſae dictae, quod eas Ancus Marcius, cum vrbem circumdedit, Quiritium opera fecit.

Quiſpiam ſignificat aliquem. ſed vnde ſequens pars eius vſurpari coeperit, inueniri non poteſt.

FESTVS. *aliqua) *qui v.c. Quiſpiam quin ſignificet aliquis, & quaepiam, aliquae,* ſimiliter que" alia eiuſdem generis, vt dubium non eſt, ita vnde ſequens pars eius coeperit, inueniri non poteſt.

cadiae v.c. Quiſquiliae dici putantur, quidquid ex arboribus minutis ſurculorum, foliorumve cadit, velut quidquid cadit. Caecilius: Quiſquilias volantis venti ſpolia memoranti, modo. & Nouius in Togularia: abi deturbate ſaxo, homo non quiſquiliae. quid eſt?

PAVLVS. *cadiae Quiſquiliae putantur dici quidquid ex arboribus minutis ſurculorum, foliorumque cadit, velut quidquid cadit.*

Quod

Quod * significat etiam aliquid, praeterquam quod in vſu fere eſt, & Graeci dicunt τί. † — * Quid † ὅ τι

. . . . etiam aliquid, praeter . . FESTVS.
. . . . dicunt τί.
Quoniam ſignificat . . . . .
apud antiquos . . . . .
cet de cauſaq . . . . .
qui ſignificationem . . . . .

Quoniam ſignificat non ſolum id, quod quia, ſed etiam id, quod poſtquam, hac de cauſa; quod Græcum ἐπεὶ † vtriuſque ſignificationem optinet. — PAVLVS. † ὅ τι

Quot ſerui, tot * hoſtes, in prouerbio eſt. de quo Sinnius Capito exiſtimat errorem hominibus interueniſſe praepoſtere plurimis enuntiantibus. vero enim ſimilius eſſe dictum initio, Quot hoſtes, tot ſerui. tot captiui fere ad ſeruitutem adducebantur. vnde etiam mancipia, — FESTVS. * Quod ſeruitute. v.c.

nec ſanc . . . .
ſer . . . .
epti . . . .
ruti . . . .
gia . . . .
turbat . . . .
rent. . . . .
uncia . . . .
Sinni . . . .
vt peri . . . .
nifica . . . .
omnibus . . . .
cillae . . . .
. . . omnis un . . . . .
. . . me part . . . . .
. . . gula ſed u . . . .
. . . ſaltius fixa . . . .
. . . ferendum qui . . . .

PAVLVS. (* S pro R) R PRO S * littera ſaepe antiqui poſuerunt, vt maioſibus, melioſibus, laſibus, feſiis, pro maioribus, melioribus, laribus, feriis.

FESTVS. (* differti cuius etiã v. c. differitur cuiuſpiam) R duobus in compluribus orationibus, cum de actis diſſeritur etiam * perſcribi ſolet, id eſt rationum relatarum, quod iis tabulis docentur iudices, quae publicae data, atque accepta ſint.

PAVLVS. Rabidus a rabie, qui morbus caninus eſt.

R . . . .

FESTVS. Catullu . . . .

li rabidu . . . .

PAVLVS. Rabula dicitur in multis intentus negotiis, paratuſque ad radendum quid, auferendumque. vel quia eſt in negotiis agendis acrior, quaſi rabioſus.

FESTVS. (* intentus) . . . . . . dicitur in multis intus * ne . . .

. . . . . . dendum quid, auferund . . .

. . . . . . quia acrior ſit in nego . . .

. . . .

Radere g . . . .

lege XII. id eſt vnguib . . . . .

Rapi ſimulatur virgo ex gremio matris, aut ſi ea non eſt, ex proxima neceſſitudine, cum ad virum trahitur, * (* traditur v. c.) quod videlicet ea res feliciter Romulo ceſſit.

Rapi ſolet fax, qua praelucente noua nupta deducta eſt, ab v triſque * amicis (* vtriuſque), ne aut vxor eam ſub lecto viri ea nocte ponat, aut vir in ſepulchro comburendam curet, quo vtroque mors propinqua alterius vtrius * captari (* alterutrius) putatur.

PAVLVS. Raſores fidicines dicti, quia videntur chordas ictu radere.

FESTVS. . . . . . abant . . . .

. . . . . dentur, quiá . . .

. . . . . artifi . . . .

PAVLVS. Rates vocant tigna * colligata (* ligna), quae per aquam aguntur, quo vocabulo interdum etiam naues ſignificantur.

FESTVS. Rate . . . .

. . . . quae per aquam agan . . .

. . . . interdum etiam na . . .

. . . . Afranius in Epiſtula . . .

. . . . culſam ratem. ite . . .

. . fica-

. . . . ficarint etiam re . . .
. . . . lemo. atque ego reper . . .
. . . . & alio loco. Sed iam pro . . .
. . . . tes ſalum.

Ratiſſima quoque ab iis, quae rata dicimus. vnde etiam rationes dictae. Cato in Q. Thermum. erga rempublicam multa beneficia ratiſſima, atque gratiſſima.

Ratiſſima quoque ab iis, quae dicimus rata. vnde etiam rationes dictae. PAVLVS.

Ratitum quadrantem dictum putant, quod in eo, & triente ratis fuerit effigies, vt nauis in aſſe. FESTVS.

. . . . . . Tarqui . . . .
. . . . . et Oppius . . . . .
. . . . . in eo & tri . . . .
. . . . . t nauis in as . . . .
. . . . . quoque ratitum . . . .
. . . . ratiti Antonius . . . . .
. . . . trientes putat . . . . . .
. . . . is aſſis ſit, quin . . . . . .
. . . . nulla ſic, ſed ſe . . . . . .
. . . . . tans, nec hac re ra . . . . .
. . . . . na. ac legionum vnam . . . . .
. . . . gnificat, quod hi pe . . . . .
. . . . ratio cum his putaretur . . . .
. . . . . ſſent.

Ratumena porta a nomine eius appellata eſt, qui ludicro certamine quadrigis victor Etruſci * generis iuuenis Veiis conſternatis " quis excuſſus Romae periit: qui equi feruntur non ante conſtitiſſe, quam peruenirent in Capitolium, conſpectamque fictilium quadrigarum, quae erant in faſtigio Iouis templi, quas faciendas locauerant Romani Veienti + cuidam artis figulinae prudenti, quae bello ſunt reciperatae: quia in fornace adeo creuerant, vt eximi nequirent. idq; prodigium portendere videbatur, in qua ciuitate eae fuiſſent, omnium eam futuram potentiſſimam.

*Claruſci v. c.

" vehis conſternates v. c.

+ Vegenti v. c.

Ratumena porta a nomine cuiuſdam aurigae ſic appellata. PAVLVS.

Ratus ſum, ſignificat putaui. item ratus, certus, & firmus.

Ratus ſum, ſignificat putaui, ſed alioqui pro firmo, certo FESTVS.

ponitur ratus, & ratum. Ennius: Occiduntur, vbi potitur ratus Romulus praedam. & Attius in Menalippo: neque ratum eſt, quod dicas, neque quae agitas, dicendi eſt locus.

PAVLVS. Raua vox rauca, & parum liquida, proxime cauum latratum ſonans. vnde etiam cauſidicus pugnaciter loquens rabula.

FESTVS. . . . . uocem . . . .
. . . . parum . . . .
. . . . autem . . . .
. . . . loquen . . . .
. . . . Lucilium . . . .
. . . . traui . . . .
. . . . elli; niſi . . . .
. . . . lautum, qui . . . .
. . . . poſcamus quod . . .
. . . . bi ex purga . . . .
. . . . rauim.

PAVLVS. Raui coloris appellantur, qui ſunt inter flauos & caeſios, quos Plautus appellat rauiſtellos. Quis, inquit, haec mulier, & ille rauiſtellus, qui venit?

FESTVS. . . . . . appellant . . . . .
. . . . . . rauo ſub con . . . . .
. . . . . . quod genus homin . . .
. . . . . . ſed quis haec eſt . . .
. . . . . . uenit.

* Rauallae) Rauiliae * a rauis oculis. quemadmodum a caeſiis caeſullae. .

Rauim anti . . . .
. . Plautus. Vbi ſi quid poſ . . . .
* expurgaui) . . am item experiuraui * her . .
. . em & in Artemone, & . . . .
. . in Hypobolimaeo. Prius . . . .
. . ntam feceris.

PAVLVS. Rauim dicebant pro raucitate. vnde & verbum rauio, rauis. * .
* rauias.

FESTVS. Raucos appella . . . . . .
ab ariditate . . . . .
carum ariſtae in sp. . . . . .
menta raua appell . . . . . .

docet

docet.

Reapse eſt re ipſa. Pacuuius in Armorum iudicio: Si non eſt ingratum reapſe, quid feci bene.

Recellere, reclinare; & excellere, in altum extollere.

Recepticium ſeruum, Cato in ſuaſione legis Voconiae cum ait, ſignificat, qui ob vitium redhibitus ſit. Vbi irata facta eſt, ſeruum recepticium ſectari, atque flagitare virum iubet.

Recepticius ſeruus eſt, qui ob vitium redhibitus eſt. PAVLVS.

Receptus mos eſt, quem ſua ſponte ciuitas alienū adſciuit. FESTVS.

Recinium, omne veſtimentum quadratum. ij, qui duodecim interpretati ſunt, eſſe dixerunt virilem togam. qua + mulieres vtebantur praetextam + clauo purpureo. vnde reciniati mimi planipedes. quam rem diligenter exſequitur Santra libro ſecundo de antiquitate verborum.

* vir toga. v.c.
* praetextā v.c.

Recinium, omne veſtimentum quadratum. vnde reciniati mimi. PAVLVS.

Reciperatio eſt, cum inter ciuitates peregrinas lex conuenit, vt res priuatae reddantur ſingulis, recuperenturque.

Reciperatio eſt, vt ait Gallus Aelius, cum inter populum, & reges, nationesque, & ciuitates peregrinas lex conuenit: quomodo per reciperatores reddantur res, reciperenturque, resque priuatas inter ſe perſequantur. FESTVS.

Recipie apud Catonem pro recipiam, vt alia eiuſmodi complura.

Recipie, recipiam. PAVLVS.

Reciprocare pro vltro, citroque poſcere. vnde eque gremijs ſublectare, ac figere.

Reciprocare pro vltro, citroque poſcere vſi ſunt antiqui, quia procare eſt poſcere. Pacuuius in Teucro: Rapido, reciproco, percito, anguſto, citare, rectem, reciprocare, vnde e que gremijs ſubiectare, adfigere. Plautus in Aſtraba. quaſi tollenono, aut pilum graecum reciprocces plana vta. FESTVS.

Reconductae fecerit, & condere vrbem, facere, aedificare, vt Cincius teſtatur in libro de verbis priſcis.

Rectae appellantur veſtimenta virilia, quae patres liberis ſuis conficienda curant ominis cauſa. ita vſurpata, quod a ſtantibus & in altitudinem texuntur.

Rectae appellantur veſtimenta virilia, quae a ſtantibus, & PAVLVS.

in altitudinem texuntur.

FESTVS. Recto fronte ceteros ſequi ſi norit. Cato in diſſertatione conſulatus. antiquae id conſuetudinis fuit, vt cum ait Ennius quoque, a ſtirpe ſupremo. &, ilia dia nepos. &, lupus fera. + &,nulla metus. & iam in commentariis ſacrorum pontificalium frequenter eſt hic ouis, & haec agnus,ac porcus.quae non vt vitia,ſed vt antiquam conſuetudinem teſtantia debemus accipere.

*femina)

Redantruare * dicitur in Saliorum exultationibus, cum praeſul ampiruauit, quod eſt motus edidit,ei + referuntur inuicem iidem motus. Lucilius:praeſul vt ampiruet, inde volgus redamplauit. + At Pacuuius : promerenda " gratia Simul,cum videam Graios nihil mediocriter Redantruare·*·opibuſque ſummis perſequi.

* Redampiruare. "&) * Redãtruauit) "proaerenda v.c.

Redarguiſſe per E litteram Scipio Africanus Paulli filius dicitur enuntiaſſe,vt idem etiam pertiſum. cuius meminit Lucilius, cum ait:quo facetior videare, & ſcire pluſquam ceteri, pertiſum hominem, non pertaeſum dicere ferunt, +nam genus.

·*·Redampruare v.c. Redampiruare) *ferum. v.c.

Redemptitauere item, vt clamitauere, Cato (idem) in ea, qua egit de ſignis, & tabulis. honorem temptauere ait, malefacta * benefactis non redemptitauere,

* L. efacta. v.c.

PAVLVS. Redemptitauere,vt domitauere,

FESTVS. Redemptores proprie, atque antiqua conſuetudine dicebantur,qui cum quid publice faciendum, aut praebendum conduxerant,* effecerantque ; tum demum pecunias accipiebant. nam antiquitus emere pro accipere ponebatur.At ij nunc dicuntur redemptores,qui quid conduxerunt praebendum vtendumque.

*condixerãt v.c.

Redhoſtire, referre gratiam. Naeuius + in Lupo : vel Veiens regem ſalutat iube " Albanum milium ·*· comitem ſenem ſapientem contra redhoſtis Menalus. & Attius in Amphitryone: Cedo ecquid te redhoſtitum, cum meaſſem ·+· obiectet "facilius. Nam & hoſtire pro aequare poſuerunt. Ennius in Chreſphonte : audis, atque auditis hoſtimentum adiungito. & in Hectoris lytris. Quae·+·mea cominus machaera,atque haſta hoſpius·+· manu.& Pacuuius in Teucro:niſi coerceo proteruitates, atque

* Nauius. v.c.Nouius) " ſalurant iubae. v.c. ·*·mulium. ·*· cum eaſſem. v.c. " cum ea ſe oblectet) ·+· in nectoris lytriſque. v.c. ·* hoſtiris)

atque hoſtio ferociam.

Redhoſtire eſt gratiam referre, nam & hoſtire pro aequare poſuerunt. PAVLVS.

Redibitur tum* id proprie dicitur, quod redditum eſt, improbatumque, & ·+· qui dedit, idemque rurſus coactus eſt habere id, quod ante habuit. FESTVS. *Redhibitum) ·+· ei)

Rediculi fanum extra portam Capenam fuit, quia accedens ad vrbem Hannibal ex eo loco redierit quibuſdam perterritus viſis. PAVLVS.

. . . . . . Capenam Cornifi . FESTVS.
. . . . . . propterea apel . . .
. . . . . . vrbem Hannibal . . .
. . . . . . dam viſis perterritus.

Redimiculum vocant mulieres catellam, qua maxime vtuntur ornatus cauſa.

Redinunt, redeunt. PAVLVS.

. . . . Ennius . . . FESTVS.
. . . . iiunt in . . .
. . . . eunt feri . .

Rediuiam quidam, alij reluuium appellant, cum circa vnguis cutis ſe reſoluit, quia luere* eſt ſoluere. Titinius in Setina: laſſitudo conſeruum rediuiae, flagri: & Liuius: ſcabra in legendo, rediuioſa ve offendens. *tuere v.c. duere)

Rediuia ſiue reluuium * dicitur, cum circa vngues cutis ſe ſoluit, quia reluere+eſt ſoluere. PAVLVS. *rediuium} * duere

Rediuiuum eſt ex vetuſto renouatum.

Rediuiuũ eſt ex vetuſto renouatum. Cicero libro primo+ in Verrem: vtrum exiſtimatis minus operis eſſe vnam columnam efficere ab integra nouam nullo lapide rediuiuo. FESTVS. * tertio)

Referri diem prodictam, id eſt anteferri, religioſum eſt, vt ait Veranius in eo, qui eſt auſpiciorum de comitiis, idque exemplo comprobat L. Iulij, & P. Licinij Cenſorum qui id fecerunt ſine vllo decreto augurum, & ob id luſtrum parum felix fuerit.

Refert cum dicimus, errare nos ait Verrius. eſſe enim rectum rei'fert; datiuo ſcilicet, non ablatiuo caſu. ſed eſſe iam vſu poſſeſſum.

Refriua faba * dicitur, vt" ait Cincius quoque, quae ad ſacrificium referri ſolet donum ex ſegete auſpicij cauſa, * ſcabra v.c. "ivia. v.c.

. reuocant v.c.* quaſi reuocent* *.* fruges, vt domum datantes teuirtico ad rem diuinam faciendam. Aelius dubitat, an ea ſit, quae prolata in ſegetem, domum referatur, an quae refrigatur, quod eſt torreatur. ſed opinionem Cincij adiuuat, quod in ſacrificijs publicis, cum puls fabata dijs datur, nominatur refriua.

PAVLVS * Refriuam * quam Refriua* dicebant, quae * ex ſegete cauſa auſpicij domum ad ſacrificium referebant.

Refutare, redarguere, compoſitum a fando verſa A littera in V.

FEST. R . . . . re. Pacuuius in Hemi . . .
. . . . quas gloria et . . .
. . . . rietas humanu . . .
. . . . littera in V tam . . .
. . . . recludere.

PAVLVS. Regale eſt dignum rege.

FEST. . . . . . . gnum Rege.

* petentibus Regalia exta appellantur, quae potentibus * inſperatum honorem pollicentur; priuatis & humilioribus hereditates; filiofamiliae dominationem.

PAVLVS. Regia, domus, vbi Rex habitat.

FESTVS. . . . . aliquo regiae ſe . . . .
Regieſcit cum dixit . . . . . .
. . verſu vix ſuper . . . .
. . e miſero mihi, ac . . . . .
. . de etiam glires dicti videntur, quibus corpus pinguitudine adcreſcit.

PAVLVS. Regieſcit apud Plautum ſignificat creſcit.
Regifugium ſacrum dicebant, quo die Rex Tarquinius fugerit e Roma.

FESTVS. . . . . . VI. kal . . . .
. . . . . us, quia . . . .
. . . . . quod fal . . . .
. . . . . et Tul . . . .
. . . . . t Salios . . . .
. . . . . ficium in . . . .
. . . . . ouerit . . . .
. . . . . ales no . . . .
. . . . . ando Rex . . . .
. . . . . at, his . . . .
. . nec

. . . . . . nec in . . . .
. . . . . . truria . . . .
. . . . . . kal. Iuniis . . .
. . . . . . legi debet cum . . .
. . . . . . neſaſto faſtus .
. . . . . . quod in fanum à Pon . .
. . . . . . ant, quod in ea ſa . .
. . . . . . ita vſurpari .
. . . . . . uae fiunt fori co . .
. . . . . . ciuitate aliquem . .
. . . . . . ieſtate, ſed non . .
. . . . . . um, qui homini tales . .
. . . . . . ptus fulguris fit.

Regillis, tunicis albis, & reticulis luteis vtriſque . . ctis* textis ſuſum verſum a ſtantibus pridie nuptiarum diem virginis * indutae cubitum ibant ominis cauſa, vt etiam in togis virilibus dandis obſeruari ſolet. *rectis) *virgines)

Regimen pro regimento vſurpãt poetae. Ennius libro ſextodecimo: Primus ſenex Bradyn(in)regimen, bellique peritus.

Regium eſt . . . . . .
. . ut ſeruus . . : . . .
. . Numae Pompilij . . . .
. . gnum Rege . . . . .
. . . . appellat Enni . . .
. . os Graij memo . . . .
. . ngua longos per . . . .
. . . Hiſpani, non Ro . . . .
. . . cum Romulus ur . . . .
. . . inae locutus ſit . . . .
. . . gentis fuerit . . . .
. . . none mutata .
. . . . . icat origo eius . . .
. . . ſurpatio .

Regium eſt, quod aut eſt, aut fuit regis. PAVLVS.

Relegati dicuntur proprie, quibus ignominiae, aut poenae cauſa neceſſe eſt ab vrbe Roma, aliove quo loco abeſſe lege, Senatuſque conſulto, aut edicto magiſtratus, vt etiam AElius Gallus indicat. FESTVS.

Religioni eſt quibuſdam porta Carmentali egredi, & in

aede Iani, quae eſt extra eam, ſenatum habere: quod ea egreſſi ſex & trecenti Fabij apud Cremeram omnes interfecti ſunt, cum in aede Iani Senatus conſultum factum eſſet, uti proficiſcerentur.

Religionis praecipuae habetur Cenſo.

. . . . . Varro exc. . . .
. . . . . or cum M . . .
. . . . . admodum . . .
. . . . . dicia cum . . .
. . . . . quae in pr . . .
. . . . . re homin . . .
. . . . . iudicium fu . . .
. . . . . mius Q.F. . . .
. . . . . amiſerat . . .
. . . . . bum ocul . . .
. . . . . libri Sibyll . . .
. . . . . blicae ſupp . . .
. . . . . T I. Sempron . . .
. . . . . fides labefa . . . .
. . . . . cum eſſet Aed . . . .
. . . . . condempnat . . . .
. . . . . coerant conde . . . .
. . . . . . L.Aemili Paulli e . . . .
. . . . . . fuit, laborauit . . . .
. . . . . . amiſſione capi . . .
. . . . . . et P.Corneli Sc . . .
. . . . . . opilius poſt cons . . . .
. . . . . . fuit, vadatus . . . . .
. . . . . . conſtat M.Val . . . .
. . . . . . ginus Cenſores . .
. . . . . . tia fuerat famoſi . . . . .
. . . . . . in capitolio in ara . . .
. . . . . . ſico nata fuerat . . . .
. . . . . . tam ficum, infameſq; . . .
. . . . . . ullo pudicitiae reſp . .
. . . . . . L.Corneli Lentuli, C . . .
. . . . . . Lentulus iudicio pu . . .
. . . . . . fuerat. plurimi itaq; . . .
. . . . Mummi . .
. . . . . ae in agen . . . .
. . ſoluta

. . . . . ſoluta poe . .
. . . . . ueritate . . .
. . . . . & Q. Fului No . .
. . . . . ci fuit no . .
. . . . . tribus notis . .
. . . . . cili Metelli . .
. . . . . natus ad ſum . .
. . . . . tres, & eo lu . .
. . . . . claritatem. . .

Religioſi dicuntur, qui faciendarũ, praetermittendarumque rerum diuinarum ſecundum morem ciuitatis dilectum habent, nec ſe ſuperſtitionibus implicant.

Religioſum, ac ſacrum eſt, vt templa omnia, atque aedes, quae etiam ſacratae dicuntur. ad * quod per ſe religioſum eſt, non vti . . . . *at)
. . . . quod ea non . .
. . . .

Religioſus eſt non modo deorum ſanctitatem magni aeſtimans, ſed etiã officioſus aduerſus homines. Dies autem religioſi, quibus, niſi quod neceſſe eſt, nefas habetur facere. quales ſunt ſex & triginta atri, qui appellantur, & Allienſis * atq; ij quibus mundus patet. Eſſe, Gallus Aelius, quod homini ita facere non liceat, vt ſi id faciat, cõtra deorum voluntatem videatur facere. quo in genere ſunt haec: in aedem Bonae deae virum introire: aduerſus myſtica * legem ad populum ferre: die nefaſto apud Praetorem lege agere. Inter ſacrum autem, & ſanctum, & religioſum differentias belliſſime refert. Sacrum aedificium, conſecratum deo. Sanctum murum, qui ſit circum oppidum. Religioſum ſepulcrum, vbi mortuus ſepultus, aut humatus ſit, ſatis conſtare ait. Sed ita portione quadam, & temporibus eadem videri poſſe. Siquidem quod ſacrum eſt, idem lege, aut inſtituto maiorum ſanctũ eſſe putant, * violari id ſine poena non poſſit. idem religioſum quo, ... eſſe, (qui non iam * ſit aliquid, quod ibi homini facere nõ liceat; quod ſi faciat, aduerſus deorum voluntatem videatur facere. Similiter de muro, & ſepulcro debere obſeruari, vt eadem, & ſacra, & ſancta, & religioſa fiant, ſed quo * modo, quod ſupra expoſitum eſt, cum de ſacro diximus.

*alii ſcaea. V.C.

*myſticae. V.C. auſpicia)

*putat, vt)

*. quoniam

*eo)

Reluere, reſoluere, repignerare. Caecilius in Carine: vt aurum, & veſtem, quod matris fuit, Reluat, quod viua ipſi*oppoſuit pignori.

*ipſa)

PAVLVS. Reluere, ſoluere, repignerare.

FESTVS. Remancipatam Gallus AElius eſſe ait, quae mancipata ſit ab eo, cui in manum conuenerit.

* Remanant V.C. * remanant) Remant,* repetant, Ennius libro primo: deſunt riuos, cam poſque remant.*

PAVLVS Remant, repetant. Ennius: Riuos, campoſq; remant.

Remeare, redire; vt commeare, vltro, citroque ire. vnde commeatus dari dicitur, id eſt tempus, quo ire, & redire commode*poſſit.

*quis

FESTVS. Remeare, redire; vt commeare, vltro, citro ire. vnde commeatus dari dicitur, id eſt, tẽpus, quo ire, redireque*poſſit. Afranius (vt in emancipato·*·vetuit me ſine mercede proſum paucius remeare in ludum.

redire cum V.C. ··in Emancipato)

* Remeligẽs V.C. ·*·Caſina) *diuinitus. V. C. Remeligines,*& remorae a morando dictae ſunt a Plauto in patina. ·*· Nam quid illae nunc tam diu intus remorantur remeligines? Ab Afranio in Prodito. Remeligo a laribus miſſa ſum, hanc, quae curſum cohi . . .

. . . . . . non ma . . .

. . . . . . in no . . .

. . . . . . acq; ſu . . .

. . . . . . publi . . .

. . . . . . in eo, quod . . .

PAVLVS. Remeligines, & remorae a morando dictae. Plautus; Quid illae nunc tam diuinitus*remorantur remeligines? & Lucilius: Quae nam vox ex te reſonans meo gradu remoram facit?

*diu intus)

Remillum dicitur, quaſi repandum.

FESTVS. Re . . . .

Lucilius. ſuda . . . . .

remilium & Afra . . . . .

xendice pergam . . . . .

Remiſſo . . .

. . . vſus eſt in

. . . iubetur, quod

. . . tum eſt exer-

. . . ut cum opus ſit

. . . repoſſit, nam

. . in

. . . . . . in perpetuum
. . . . . . untur, vt ait
. . . . . . cio, quas po
. . . . . . cures habitae
. . . . . . eſſe ait Antis-
. . . . . . oque lege ſigni-
. . . . . ando dicitur, vt
. . . . . officio augu-
. . . . . in conſilio fa-
. . . . . let loco pullis
. . . . . um facit auſpi-
. . . . . elit intra pome-
. . . . . plo conſiſtit.

Remorbeſcat, in morbum recidat. PAVLVS.

. morbeſcat. En . . . . . . FESTVS.
bum recidat.

Remores aues in auſpicio dicuntur, quae acturum aliquid remorari compellunt. PAVLVS.

. . . . item inu . . . . FESTVS.
. . . . remor . . . . . .

Remulco eſt, cum ſcaphae remis nauis magna trahitur. PAVLVS.

. . . . a tra . . . . FESTVS.
. . . . ficat . . . . . .

Remurinus ager dictus, quia poſſeſſus eſt a Remo. & habitatio Remi Remona. ſed & locus in ſummo Auentino Remoria dicitur, vbi Remus de vrbe condenda fuerat auſpicatus. PAVLVS.

. . . . dictus . . . . . FESTVS.
. . . remu . . . .
. . . num ei . . . .
. . . tatam a . . . .
. . . de vrb. . . . .
. . . rum quu . . . . .
. . . teſtis e . . . .

Renanciſcitur ſignificat reprehendit.* vnde adhuc nos dicimus nanciſcitur, & nactus, id eſt adeptus. PAVLVS. *deprehendit)

Rena. . . . . . . FESTVS.
nificare ait rep . . . . .
dicimus nanciſcitur. . . . . .

Renouatiuum fulgur vocatur, cum ex aliquo fulgure fun-

ctio fieri coepit, ſi factum eſt ſimile fulgur, quod idem ſignificet.

. . . . exiſtimo, & quaecu . . . .

. . . quorum paſſiua aucto . . .

PAVLVS. Reor, exiſtimo, & quaecumque ab eo declinantur.

Repagula ſunt, vt Verrius ait, quae patefaciundi gratia ita* figuntur, vt ex contrario quae oppanguntur. Cicero in Verrem libro quarto: poſtea conuolſis repagulis, effractiſque valuis demoliri ſignum, ac vectibus labefactari conantur, quae poetae interdum repages appellant.

*qua ita V.C.

Repagula ſunt, quae patefaciendi gratia ita figuntur, vt e contrario oppangantur. haec & repages dicuntur.

FESTVS. Repanda* locantur Pompina" flumin . . . . .

. . . . . . ap . . .

. . . .

*Retanda) "Pomptina)

Repaſtinari ager is dicitur, vt Verrius exiſtimat, cuius natura* mutatur fodiendo, cum aut ſilueſter excodicatur," aut lapis mollitur frangendo, vt fiat paſcui,* vel pecoribus herba, vel hominibus ſatione." Cato in ea, quam ſcripſit de ſuis virtutibus contra Thermum: ego iam a principio in parſimonia, atque in duritia, atque induſtria omnem adoleſcentiam meam abſtinui, agro colendo, ſaxis Sabinis, ſilicibus repaſtinandis, atque conſerendis. Afranius in Repudiato: Repaſtina ſerati ſenex fugis. *Repaſtinati ſenis fugis ora.*

*natum v.c. "exquodicatur v.c. *fiant paſcua) "ſationes)

PAVLVS. Repaſtinari ager is dicitur, cuius natura fodiendo mutatur.

Repedare, recedere.

FESTVS. Repedare, recedere. Pacuuius: Paulum repeda* gnate a veſtibulo gradum.

*recede v.c.

PAVLVS. Repertum dicitur, quaſi repartum, & reparatum.

FESTVS. Re . . . . . .

. . . quod amiſſum recipe . . .

. . . reparatum .

Repotia poſtridie nuptias apud nouum maritum cenatur, quia quaſi reficitur potatio. Pacuuius in Ilıona: ab eo depulſum mamma paedagogandum accipit appotalis liber.

PAVLVS. Repotia poſtridie nuptias apud nouum maritum cenatur, quia

quia quaſi reficitur potatio.

Repudium, quod fit ob rem pudendam, appellatum.

Repudium Verrius ait dictum, quod fit ob rem pudendam. Attius: Repudio eiecta ab Argis iamdudum exſulo. FESTVS.

Repulſior ſecunda conlatione dixit Cato in ea, quae eſt contra Cornelium apud populum. Nec * quis incultior, religioſior, deſertior, publicis negotiis repulſior. *Haec v.c. Ec)

Repulſior Cato dixit comparatiue a repulſo. PAVLVS.

Reque eapſe, re ipſa.

Reque eapſe Scipio Africanus Paulli filius, cum pro aede Caſtoris dixit, hac compoſitione vſus eſt. quibus de hominibus ego ſaepe, atque in multis locis opera, factis, conſiliis, reque eapſe (ſaepe) bene meritus ſpem, * id eſt & re ipſa. FESTVS. *ſum)

Res comperendinata ſignificat iudicium in diem tertium conſtitutum. PAVLVS.

. . . . . ut . . . . FESTVS.
. . . . iure . . . .
. . . . ut . . . .
. . . . ica . . . .
. . . . um ob . . .
. . . . ror . . . .
. . . . is con . . .
. . . . dicium .

Reſecrare, res c . . . . .
rens populum co . . . . .
ut eo periculo . . . . . .
ſtratus eum reſecr . . . .
ſe liberarent inſi . . . .
innocenſque eſſet cau . . . .
eſt, ne eidem iterum . . . . .
animaduertiſti . . . . . .
cumque comitia eſſe . . . . .

Reſecrare, ſoluere religione. vtique cum reus populum comitiis orauerat per deos, vt eo periculo liberaretur, iubebat magiſtratus eum reſecrare. Plautus: Reſecroque mater, quod dudum obſecraueram. PAVLVS.

Reſerari a ſera dictum eſt.

. . . . dici ab eo, quae de . . . FESTVS.
. . . ine patefiant . . . .

. . . et decluſa ſint re . . .
. . . neque dicantur fuſtes . . .
. . . foribus. Pacuuius in . . .
. . . pandite ualuas . . .
. . . complectar.

PAVLVS. Reſes ignauus, quia reſidet.

FESTVS. . . . . reſidet. Atti . . . .
. . . reſiduos ſumm . . . .
. . . in roſa. praeterea . . .
*Pacuuius in Arm. . . . pa cuius in arm. * . . .
. . . tuque te deſider . . .
*Reſultare . . . nos hic eſſe in . . .

PAVLVS. Reſidiare, * ſaepe reſilire.

FESTVS. . . . ſulta.

Reſignare antiqui pro reſcribere ponebant, ut adhuc ſubſignare dicimus pro ſubſcribere. Cato de ſpoliis, ne figerentur, niſi quae de ho . . . .
. . . . re . . .
. . . . nar . . .
. . . . requi . . .
. . . . alia a . . .
. . . . quod m . . .
. . . . reb . . .
. . . . in di . . .
. . . . tertium . . .
. . . . ranorum . . .
. . . . poſiti . . .
. . . . niſi a . . .
. . . . uocaba . . .
. . . . cretum . . .

PAVLVS. Reſignare antiqui dicebant pro reſcribere, ut adhuc ſubſignare dicimus pro ſubſcribere.

FESTVS. Reſignatum aes dicitur militi, cum ob delictum aliquod iuſſu Tribuni militum, (ne ſtipendium ei detur,) in tabulas refertur. reſignare enim antiqui pro ſcribere interdum ponebant.

PAVLVS. Reſperſum vinum dixerunt, quia vino ſepulcrum ſpargebatur.

FESTVS. . . . . gnificat . . .
. . . . ouendia . . .
. . . ſpar-

. . . . . ſpargebatur . .
. . . . . o . . . . .

Reſpicere autem & * in auſpicando, vnde quis auem proſpexit, cum eodem reuertitur. *auem eſt.)

Reſpici auis . . . . .
ficio, quaſi finis impe . . . .
comitia perfecta ſumi . . . .
dotes ſuo more, aliſq . . . . .
nem luci, in quo ſacra fa . . .
latoribus ingeniculato . . . .
vinum in caput infu . . . .
catione.

Reſpublicas multarum ciuitatum pluraliter dixit C. Gracchus in ea, quam conſcripſit de lege P. Ennij, * & peregrinis, cum ait: eae nationes, cum aliis rebus, per auaritiam, atque ſtultitiam, reſpublicas ſuas amiſerunt. * Penni

Reſtat pro diſtat ait Ennius: ponere, cum is dicat: impetus, aut longe medijs regionibus reſtat.

Reſtat Ennius poſuit pro diſtat. . PAVLVS.

Reſtibilis ager fit, qui biennio continuo ſeritur farreo ſpico, id eſt ariſtato. quod ne fiat, ſolent, qui praedia locant, excipere. .

. . . . . . dicitur qui bie . . FESTVS.
. . . . . co, id eſt ariſt . .
. . . . . . cant excipe .

Retiario pugnanti aduerſus mirmillonem cantatur: Non te peto, piſcem peto. quid me fugis Galle? quia mirmillonicum genus armaturae Gallicum eſt, ipſique mirmillones ante Galli appellabantur, in quorum galeis piſcis effigies inerat. Hoc autem genus pugnae inſtitutum videtur a Pittaco vno ex ſeptem ſapientibus, qui aduerſus Phrynonem dimicaturus propter controuerſias finium, quae erant inter Atticos, & Mytilenaeos rete occulto lato impediuit Phrynonem. .

Retractare eſt, rurſus tractare. PAVLVS.

. . . . . . re. FESTVS.

Retricibus cum ait Cato in ea, quam ſcripſit, cum ediſſertauit Fuluij Nobilioris Cenſuram, ſignificat aquam eo nomine, quae eſt ſupra viam Ardeatinam inter lapidem ſecundum, & tertium. qua irrigantur horti in-

infra viam Ardeatinam, & Aſinariam, vſque ad Latinam.

PAVLVS. Retricibus cum ait Cato, aquam eo nomine ſignificat, qua horti irrigantur.

Reus dictus eſt a re, quam promiſit, ac debet.

Reus ſtipulando eſt, qui ſtipulatur. Reus promittendo eſt, qui ſuo nomine alteri quid pro altero promiſit.

FESTVS. Reus nũc dicitur, qui cauſam dicit; & item qui quid promiſit, ſpoponditve, ac debet. at Gallus Aelius libro ſecundo ſignificationum verborum, quae ad ius pertinent, ait: Reus eſt, qui cum altero litem conteſtatam habet, ſiue is egit, ſiue cum eo actum eſt Reus ſtipulando eſt idem qui ſtipulator dicitur. quippe ſuo nomine ab altero (qui ſtipulatus * eſt, non is qui alteri adſtipulatus eſt. Reus promittendo eſt, qui ſuo nomine alteri quid promiſit, qui ve " pro altero quid promiſit. at Capito Ateius * in eadem quidem opinione eſt; ſed exemplo adiuuat interpretationem. Numa in ſecunda tabula ſecunda lege, in qua ſcriptum eſt: QVID HORVM FVIT VNVM IVDICI ARBITROVE, REOVE, EO DIE DIFFENSVS ESTO. nunc vterque actor, reuſque * in iudicio me " vocatur. itemque accuſator de vi, accitur more vetere, & conſuetudine antiqua.

* quibus pepulata v. c.
* qui v. c.
* natus v. c.
* actorum, reiq v c.
* reus)

Reus cum pro u . . . . . . nius in eo qu . . . . cit pro ſe. a . . . . to tuo uti . . . .

PAVLVS. RHEGIVM appellatur id muncipium, quod in freto Siciliae eſt, quoniam id a rumpendo dictum eſt.

FESTVS. . . . are oportere, ait Verrius, id muncipium, quod in freto e regione ·*· Siciliae eſt; quoniam id dictum eſt a rumpendo, quod eſt Graece ῥαγῆναι.* eo quidem magis, quia in Gallia Ciſalpina, vbi forum Lepidi fuerat, Regium vocatur.

·*· regno v. c.
* ῥῆξαι.)

Rhinocerotem quidam eſſe aiunt bouem Aegyptium.

Rhonde, Sicadionque, cum dixit Lucilius. quo nomina riparum poſuit, tam infeſtum ſibi corpus, & valitudinem referens, quam leuis ſed * ſaluti nauigantium.

* quam illa eſſent)

Rica eſt u . . . . fimbriatum, purp . . . .

palliolo,

palliolo, mitrave . . . .
exiſtimat. Titi . . . .
ſucida alba veſtit . . . .
triplex, quod con . . . .
nuae patrimae m . . . .
tum lauetur aqua pe . . . .
leum.

Rica eſt veſtimentum quadratum fimbriatum purpureum, quo Flaminicae pro palliolo vtebantur. Alij dicunt, quod ex lana fiat ſuccida alba, quod conficiunt virgines ingenuae patrimae, matrimae ciues, & inficiatur ceruleo colore. PAVLVS.

Ricae, & riculae vocantur parua ricinia, vt * palliola ad vſum capitis facta. * vel

Ricae, & riculae vocantur parua ricinia, vt palliola ad vſum capitis facta. Granius quidem ait eſſe muliebre cingulum capitis, quo pro vitta Flaminica redimiatur. FESTVS.

Rictus . . . .
dici videntur, quia . . . .
contrariaque ſint . . . .
regendo, vt commo . . . .
dictum videri po . . . .

Rictus, rixae, rixioſae, * ringitur, dici videntur, quia in diuerſum rumpantur, contrariaque ſint recto. quod vocabulum dictum videtur a regendo. PAVLVS. * rixoſae)

Rideo, inquit Galba Canterio, prouerbium eſt, quod Sinnius Capito ita interpretatur, niſi * qui principio rei alicuius inchoatae deficiunt animo. Sulpicius Galba, cum in prouinciam exiens, ad portam ipſam canterium ſuum animaduertiſſet cecidiſſe, rideo, inquit, canteri te iam laſſum eſſe, cum tam longum iter iturus, vix id ſis ingreſſus. FESTVS. * de iis.)

Ridiculus proprie dicitur, qui in rebus turpibus ridetur.

Ridiculus, qui in rebus turpibus ridetur. PAVLVS.

Rienes antiqui vocabant nefrundines, quia Graeci eos νεφροὺς dicunt. Plautus: Glaber erat, tamquam rien.

Rienes quos nunc vocamus, antiqui nefrundines appellabant. quia Graeci νεφροὺς eos vocant. Plautus in Satyrione: male tibi eueniſſe video, glaber erat tamquam rien. FESTVS.

Rigido . . . . . .

* iocatus) Ennius locatus * videtur . . . .

. . u. eſt enim a manis no . . .

. . re vſus eſt.& lib.ij . . . . . .

. . I caerula prata. Cae . . .

. . & alibi inde parum . . .

* furum) * poſſent) ulabant Parum inſulam refert. item vnum vſurum * ſurus ferre tamen defendere poſſunt" ſuri autem ſunt ru-

* fuſtes) ſtes, *& ὑποκοριστικῶς ſurculi.

PAVLVS. Rigidum, & praeter modum frigidum ſignificat, & durum.

FESTVS. . . . ugido u . . . .

. . rigido . . .

. . o ferro . . .

FESTVS. Rimari eſt valde quaerere, vt in rimis quoque . .

FESTVS. . . . . ri, quaer . . .

. . qui te rima . . .

. . Ennius lib. xi. . . .

. . utrique.

Rituales nominantur Etruſcorum libri, in quibus perſcriptum eſt, quo ritu condantur vrbes, arae, aedes ſacrentur, qua ſanctitate muri, quo iure portae, quo modo tribus, curiae, centuriae diſtribuantur, exercitus conſtituantur, ordinentur, ceteraque eiuſmodi ad bellum, ac pacem pertinentia.

Ritus eſt mos comprobatus in adminiſtrandis ſacrificiis.

PAVLVS. Ritus eſt mos, vel conſuetudo. rite autem ſignificat bene, ac recte.

FESTVS. Rit . . . . . .

. . . ne . . . .

. . . iſtic . . .

. . . teri . . . . .

. . . hon . . . .

. . . iua . . . .

. . . telo . . . .

. . . alio . . .

. . . tionem . . .

. . . lorum . . .

. . . . litum eſt . . .

. . remo . . . .

Riuus

Riuus vulgo appellatur tenuis fluor aquae, non ſpe, * conſilio ue factus, verum naturali ſuo inpetu. Sed ij riui dicuntur, qui manufacti ſunt, ſiue ſuper terram foſſa, ſiue ſuper ·*· ſpecu, cuius vocabuli origo ex Graeco pendet. * ope) ·*· ſabter)

¶ Robigalia dies feſtus ſeptimo Kalendas Maias, quo Robigo deo ſuo, quem putabant rubiginem auertere, ſacrificabant. PAVLVS.

Robum rubro colore, & quaſi ruſo ſignificari, vt bouem quoque ruſtici appellant, manifeſtum eſt. vnde & materia, quae plurimas venas eius coloris habet, dicta eſt robur. hinc & homines valentes, & boni coloris, robuſti. robus quoque in carcere dicitur is locus, quo praecipitatur maleficorum genus, quod ante arcis robuſteis includebatur.

Rodus, * vel raudus cum dicitur, res rudis, & inperfecta ſignificatur. Hominem quoque imperitum rudem vocamus. Rudentes reſtes nauticae, & aſini, cum vocem mittunt. * Rudus

Rodus, vel raudus ſignificat rem rudem, & inperfectam. nam ſaxum quoque raudus appellant poetae, vt Attius in Menalippo: Conſtituit, * cognouit, ſenſit, * conlocat ſeſe in locum Celſum, hinc manibus rapere roudus ſaxeum grandem, & grauem. & in Chryſippo. Neque quisquam a telis vacuus. Sed vti cuique obuiam ·*· fuerat, ferrum, alius ſaxum rodum. ·*· vulgus quidem in vſu habuit, non modo pro aere inperfecto, vt Lucilius, cum ait: plumbi paxillum, rodus linique matexam * ſed etiam pro ſignato, quia in mancipando cum dicitur, ruduſculo libram ferito: aſſe tangitur libra. Cincius de verbis priſcis ſic ait: Quemadmodum omnis fere materia non deformata rudis appellatur, ſicut veſtimentum rude, non perpolitum: ſic aes infectum ruduſculum apud aedem Apollinis aes conflatum iacuit, id adrudus appellabant. in aeſtimatione cenſoria aes infectum rudus appellatur. Rudiarij ab eodem dicuntur, qui ſaga noua poliunt. Hominem imperitum rudem dicimus. Rudentes reſtes nauticae, & aſini, cum voces mittunt. FESTVS. * Conſtitit) * ſenſim.) ·*. obuium) * ſaxio rudē v.c. * pauxillū) * metaxam)

Roduſculana porta appellata, quod rudis, & impolita ſit relicta, vel raudo, id eſt aere vincta. PAVLVS.

* . . . quod . . . . FEST.

. . . . aere . . . .
. . . . tatum . . . .
. . . . ncipa . . . .
. . . . eli . . . .
. . . . genus . . . .
. . . . enim . . . .
. . . . uatq. . . . .
. . . . uene . . . .
. . . . us.M. . . . .
. . . . crio . . . .

Rogat, eſt conſulit populum, vel petit ab eo, vt id ſciſcat, quod ferat. vnde nos quoque in conſuetudine habemus pro petere, & orare. Cato in diſſuaſione, ne lex Baebia derogaretur, ait: hoc potius agam, quod hic rogat.

PAVLVS. Rogat, eſt conſulit populum, vel petit ab eo, vt id ſciſcat, quod ferat.

Rogatio eſt, cum populus conſulitur de vno, pluribusve hominibus quod non ad omnes pertineat: & de vna pluribusve rebus, de quibus, non de omnibus ſanciatur. nam, qnod in omnes homines, resve populus ſciuit, lex appellatur.

FESTVS. Rogatio eſt, cum populus conſulitur de vno, pluribuſve hominibus, quod non ad omnis pertineat, & de vna, pluribuſve rebus, de quibus, non omnibus, ſanciatur. Nam quod in omnes homines, reſve populus ſciuit, lex appellatur. Itaque Gallus Aelius ait, inter legem, & rogationem hoc intereſt. rogatio eſt genus legis, quae lex non cõtinuo ea rogatio eſt (rogatio) non poteſt non eſſe lex, ſi modo iuſtis comitiis rogata eſt.

Romam appellatam eſſe Cephalon Gergithius, qui de aduentu Aeneae in Italiam videtur conſcripſiſſe, ait ab homine quodam comite Aeneae. eum enim occupato monte, qui nunc Palatinus* dicitur vrbem condidiſſe, atque eam Romam nominaſſe. Apollodorus in Euxenide ait, Aenea, & Lauinia natos Mavllem, Mulum, Romumque atque ab Romo vrbi tractum nomen. Alcimus ait Tyrrhenia Aeneae natum filium Romulum fuiſſe, atque eo ortam Albam Aeneae neptem, cuius filius nomine Romus* condiderit vrbem Romam. Antigonus Italicae hiſtoriae

* Palatius v.c. Palatium)

* Rodius. v.c.

hiſtoriae ſcriptor ait, Romum quendam nomine, Ioue conceptum, vrbem condidiſſe in Palatio Romae, eique dediſſe nomen. Hiſtoriae Cumanae compoſitor Athenis quoſdam profectos Sicyonem, Theſpiaſq; * ex quibus porro ciuitatibus, ob inopiam domiciliorum, compluris profectos in exteras regiones, delatos in Italiam, eoſque multo errore nominatos Aborigines, quorum ſubiecti qui fuerint Caeximparum viri, vnicarumque virium imperio montem Palatium, in quo frequentiſſimi conſederint, appellauiſſe a viribus regentis Valentiam, quod nomen aduentu Euandri, Aeneaeque in Italiam cum magna Graece loquentium copia interpretatum, dici coeptum Romam. Agathocles Cyzicenarum rerum conſcriptor ait, vaticinio Heleni impulſum Aeneam Italiam petiuiſſe portantem ſuam ſecum neptem, Aſcanij filiam nomine Rhomam, eamque vt Italia ſint Phryges potiti, & ijs regionibus maxime, quae nunc ſunt vicinae vrbi, primum * omnium conſecraſſe in Palatio fidei templum. in quo monte poſtea cum conderetur vrbs, viſam eſſe iuſtam vocabuli Romae nominis cauſam, eamque * priore, vnde ea locum dedicauiſſet fidei. Ait quidem Agathocles complures eſſe auctores, qui dicant Aeneam ſepultum in vrbe Berecyntia proxime flumen Nolon, atque ex eius progenie quendam nomine Romum veniſſe in Italiam, & vrbem Romam nominatam condidiſſe. Callias Agathoclis * Siculi qui res geſtas conſcripſit, arbitratur e manu Troianorum fugientium Ilio capto cuidam fuiſſe nomen Latino, eumque habuiſſe coniugem Romam, a quo vt Italia ſit potitus, vrbem condiderit, quam Romam appellauiſſe. Lembus, qui appellatur, Heraclides, exiſtimat, reuertentibus ab Ilio Achiuis quoſdam * tempeſtate deiectos in Italiae regiones ſecutos Tiberis decurſum perueniſſe, vbi nunc ſit Roma. vbique propter taedium nauigationis impulſas captiuas auctoritate virginis cuiuſdam tempeſtiuae nomine Romes, incendiſſe claſſem, atque ab ea neceſſitate ibi manendi vrbem conditam ab his, & potiſſimũ eius nomine eam appellatã, a cuius filio eas ſedes ſibi firmauiſſent. Galatas * ſcribit, cum

* Theſpiadaſque v.c.

* Prima v.c. (Primam)

* eam, quae v.c.

* Caltinus Agathocles v.c.

* quendam v.c.

* Gallitas v.c.

poſt obitum Aeneae imperium Italiae peruenisſet ad Latinum Telemachi, Circeſque filium ex Romae ſuſcepiſſet filios, Remum, Romulumque, vrbiſque cōditae in Palatio cauſam fuiſſe appellandae potiſſimum.

Rom . . . .
. . . . is . . .
. . . . ini . . .
. . . . ex . . .
. . . . Rom . .
. . . . lac. . . .
. . . . tos . .
. . . . pler . .
. . . . mito . .
. . . . pepe . .
. . . . deni . . .
. . . . atque . .
. . . . mam . .
. . . . omnes p . .
. . . . nomin . .
. . . . compreſſu . .
. . . . poſitos in . .
. . . . mam monc . .
. . . . ſunt educ . .
. . . . minati pot . .
. . . . eſſent procreati . .
. . . . reſtituiſſe reg . .
. . . . per auguria decre . .
. . . . naretque ac deorum . .
. . . . mulum vrbem cond . .
. . . . potius, quam Romu . .
. . . . re vocabuli ſigni . .
. . . . ſuae ominaretur . .

PAVLVS. Romam + Romulus de ſuo nomine appellauit; ſed ideo Romam, non Romulam, vt ampliore vocabuli ſignificatu proſperiora patriae ſuae ominaretur.

+ Romanos

FESTVS. Romanam portam vulgus appellat, vbi ex epiſtylio defluit aqua. qui locus ab antiquis appellari ſolitus eſt ſtatuae Cinciae, quod in eo fuit ſepulcrum eius familiae. ſed porta Romana inſtituta eſt a Romulo . . . infimo cliuo Victoriae, qui locus gradibus in quadram formatus eſt. appel-

appellata autem Romana a Sabinis praecipue, quod ea proximus aditus erat Romam.

Romana porta apud Romam a Sabinis appellata eſt, quod per eam proximus eis aditus eſſet. PAVLVS.

Romanam portam ante . . . . . FESTVS.
tatam ferunt, quae fuerit . . . . .
. . . .
Romani . . . . .
artificium . . . . .
coeperunt . . . . .
is ciuitatibus . . . . .
omnes, qui nunc . . . . .
ſunt inſtitu . . . . .
manos, alij aiunt . . . . .
magnae, ac po . . . . .
in conferendis . . . . .
ros Romanos, alij . . . .
os equitando, iactu . . . .
parilibus, paribuſq; etiam . . .
ludentibus fierent . . . .

Romulia tribus dicta, quod ex eo agro cenſebatur, quem Romulus ceperat ex Veientibus. PAVLVS.

. . . . latam Terentius quidem . . FESTVS.
. . . . deinde detortam voc . . .
. . . . credibile. ceterum caus . . .
. . . . niſſe ait Verrius . . .

Romulum quidam a ficu ruminali, alij quod lupae ruma nutritus eſt, appellatum eſſe ineptiſſime dixerunt. quem credibile eſt a virium magnitudine, item fratrem eius appellatos.

Romulus, & Remus a virtute, hoc eſt a robore appellati ſunt. PAVLVS.

Rorarios milites vocabant, qui leui armatura primi praelium committebant; quod, vt ante imbrem fere rorare ſolet, ſic illi, ante grauem armaturam quod prodibant, rorarii dicti.

Rorarium vinum, quod rorariis dabatur.

. . . . vbi incubare poſſet auſpicij repetendi cauſa. FESTVS.

Roſcij appellabantur in omnibus perfecti artibus, quod PAVLVS.

Roſcius quidam perfectus vnus in arte ſua, id eſt, comoedia, iudicatus ſit.

FESTVS. . . . . ri ſolent in . . . .
. . . . comoedus in . . .
. . . . nih l deeſſet . . .
. . . . de oratore . . .
. . . . menſe Aug . . .
. . . . quod eodem ill . . .
. . . . eſt. iumenta . . .
. . . . omnes horti in . . .

PAVLVS. Roſea in campo Reatino campus appellatur, quod in eo arua rore humida ſemper ſeruntur.

FESTVS. . . . . us appellatur . . .
. . . . ida ſemper ſerent.

Rotundam v.c. Rotundam * aedem Veſtae Numa Pompilius Rex Romanorum conſecraſſe videtur, quod eandem eſſe terram, qua vita hominum ſuſtentaretur, crediderit, eamq; pilae forma eſſe: vt ſui ſimili templo dea coleretur.

PAVLVS. Rotundam faciebant aedem Veſtae ad pilae ſimilitudinẽ, quod eandem credebant terram eſſe.

RVBIDVS apud Plautum panis vocabatur parum coctus. item ſcorteae ampullae rugoſae rubidae dici ſolent.

FESTVS . . . . tur parum coctus cum . . .
. . . . Plautus in Catina * . . .
*Caſina) . . . . o atq; ibi torreto . . .
. . . . em ſcorteae ampullae vetuſtate rugoſae, & coloris eiuſdem rubidae dici ſolent.

PAVLVS. Ructare, non ructari dicendum eſt. Flaccus: Videres * alios' ructare, ac reſpuere pulcherrima ſuperbia. Cicero tamen ructaretur dixit.

* videtis 'alias

FESTVS. . . . ctare . . . . .
. . . ut pro . . . . .
. . . os igi . . . . .
. . . ſcrib . . . .
. . . ceus . . . .
. . . re, ac . . . .
. . . M.Cice . . . .
. . . ructa . . . .

Rufu'i Tribuni mili . . . .
Conſul faciebat . . . .

Rutilius

Rutilius Rufus leg . . .
modit ſic enim eleua . . .
bant hi, qui populi ſuffr . . .
cognomine Rutili a . . .
Rufuli appellabantur Tribuni militum a Conſule facti, non a populo, de quorum iure, quod Rutilius Rufus legem tulerat, Rufuli, ac poſt Rutili ſunt appellati. . PAVLVS.

Rumen eſt pars colli, qua eſca deuoratur. vnde rumare dicebatur, quod nunc ruminare.
. . . . qua eſca deuoratur . . FESTVS.
. . . . quod nunc ruminare . .

Rumentum, abruptio. PAVLVS.
. . . albus ſignificare vi . . . FESTVS.
. . . oue, dum verba Anci . . .
. . . ermen vis canerit . . .
. . . o augurio rumentum . . FESTVS.

Rumex, genus teli ſimile ſpari Gallici. PAVLVS.
Rumex . . . . . .
meminit Lucili . . . .
tragula . . . . .

Rum. alis dicta eſt ficus, quod ſub ea arbore lupa mammam dedit Remo, & Romulo. mamma autem rumis* dicitur. vnde & ruſtici appellant hedos ſubrumos, qui adhuc ſub mammis habentur. PAVLVS. *rumus
. . . . latam ait Varro . . . FESTVS.
. . . . . bus, quod ſub ea ar . . .
. . . . . Remo, & Romulo . . .
. . . . . ma autem rumis di . . .
. . . . . es ſub rimios uo . . .
. . . . . alibi autem ſunt . . .
. . . . . ruminari ſolitum . . .

Rumitant, rumigerantur.* Naeuius: Simul alius aliunde rumitant inter ſe. ** PAVLVS. *rumigerſe. **ſere.
. . . . ntur. vt Nae . . . . FESTVS.
. . . . itant inter . . . .

Runa genus teli ſignificat. Ennius: runata recedit, id eſt, pilata. PAVLVS.
. . . . . nas . . . . . . FESTVS.
. . . . . ac . . . . .
. . . . Naeui . . . .

. . . . . . uit . . . .

. . . . . . ad . . .

. . . . . . eſcen . . .

dederit. V.C. Rupitias in duodecim ſignificat,damnum dederis.

PAVLVS. Rupitia damnum dederit ſignificat.

FESTVS. Ruri eſſe,non rure dicendum, teſtis eſt Terentius in Phormione,cum ait:ruri ſe continebat, ibi agrum de noſtro patre.

Ruſcum eſt, vt ait Verrius, amplius paullo herba, & exilius*virgultis,fruticibuſque·*·non diſſimile iunco,cuius coloris rebus vti mulieres ſolitae, ' commemorat Cato Originũ libro ſeptimo:Mulieres opertae auro,purpuraque,ars*inhaeret diadema,coronas aureas ruſſea facie, galbeas*lineas,pelles,redimicula.

exiruls. V.C. ·· fruaibuſque.v.c. 'ſolitas) *auri) * facile galbeos.v.c

Ruſpari eſt quaerere crebro,vt hoc verſu indicatur: & ego ibo,vt latebras ruſpans rimer amaptimas.

PAVLVS. Ruſpari eſt crebro quaerere.

Ruſtica vinalia quartodecimo Kalendas Septembris celebrabantur, quo die primum vinum in vrbem deferebant

FESTVS. Ruſtica vinalia appellantur,menſe Auguſto quartodecimo kalendas Septembris Iouis dies feſtus, quia Latini bellum gerentes aduerſus Mezentium, omnis vini libationem ei deo dedicauerunt. eodem autem die Veneri templa ſunt conſecrata, alterum ad Circum maximum,alterum in luco libitinenſi, * quia in ipſius ' deae tutela ſunt horti.

*luci libitinenſi.v.c. 'in pius.v.c

Ruſtum ex rubus . . . .

. . . . . .

Ruta caeſa dicuntur, quae venditor poſſeſſionis, ſui vſus gratia,concidit, ruendoque,contraxit.*

*extraxit)

Rutabulum eſt, quo ruſtici in proruendo igne panis coquendi gratia (vtuntur.) Nouius in Pico:quid ego facerem,otioſi *rodebam rutabulum. Naeuius * obſcenam viri partem deſcribens: vel quae ſperat ſe nupturam iri' aduleſcentulo, ea licet ſenile tractet retritum rutabulum.

otioſus?) Nauius.v.c Nouius.) viri.v.c. iro)

PAVLVS. Rutabulum a proruẽdo igne vocatum, quo panes coquuntur. inuenitur tamen poſitum & pro virili membro.

FESTVS. Rutilae canes, id eſt,non procul a rubro colore immolantur,

tur, vt ait Atcius Capito canario ſacrificio pro frugibus deprecandae ſaeuitiae cauſa ſideris caniculae.

Rutilium * rufum ſignificat, cuius coloris ſtudioſae etiam antiquae mulieres fuerunt. vnde traxerunt cognomina Rutilias, * vt indicat frequenter Afranius.

*Rutilius, vel Rutulus)

*Rutiliae, vel Rutulae)

PAVLVS.

Rutilium * rufum ſignificat, cuius coloris ſtudioſae etiam antiquae mulieres fuerunt. vnde & rutilae " dictae ſunt.

*Rutulum, vel Rutilus)

"rutiliae

Rutrum dictum, quod eo harena eruitur.

FESTVS.

Rutrum tenentis iuuenis eſt effigies in Capitolio ephebi more Graecorum harenam ruentis exercitationis gratia. quod ſignum Pompeius Bithynicus ex Bithynia ſupellectilis regiae Romam deportauit.

PAVLVS. SABATINA a lacu Sabate dicta.

FESTVS. Sabatina. . . . . .

. . . . te . . . .

Sabini dicti, vt ait Var . . . . . .

quod ea gens PP. praecipue colat de . . .

σίβεσθαι.

PAVLVS. Sabini a cultura deorum dicti, id est ἀπὸ τοῦ σέβεσθαι.

FESTVS. Sabini quod . . . . . .

. . prouerbium e . . . .

. . Sinnius Capito . . . .

. . ficium propte . . . .

. . Sabinum at . . . . .

. . nam his pr . . . . .

. . rum idem . . . . .

. . . facientibus . . . . .

. . . in quiete vi . . . .

. . . fici religione . . . .

. . . in prouerbium . . . .

. . . uellent somn . . . .

. . . tatem b bendi q . . . .

. . . id somnium cap . . . .

. . . illud quoque anns . . .

. . . niat. fere enim quo . . .

. . . animo voluimus . . .

. . . parere solet.

Saccor . . . .

. . . m Pomponius . . . .

. . . or, quod ficus ea . . .

. . . nomen per M . . .

. . . ductum est Io . . .

. . . lem modo So . . . .

. . . tu es Apollo . . . .

Sacella di . . . . . .

. . a diis sacrata sine tecto. . . .

PAVLVS. Sacella dicuntur loca diis sacrata sine tecto.

Sacer mons trans Anienem fluuium vltra tertium miliarium appellatur, quia Ioui fuerat consecratus.

FESTVS. Sacer mons appellatur trans Anienem paullo vltra tertium miliarium; quod cum plebes, cum secessisset a patribus

creatis

creatis Tribunis plebis, qui ſibi eſſent auxilio, diſcedentes Ioui conſecrauerunt. At homo ſacer is eſt, quem populus iudicauit ob maleficium, neque fas eſt eum immolari; ſed, qui occidit, parricidij non damnatur; nam lege tribunicia prima cauetur: SI QVIS EVM, QVI EO PLEBBISCITO SACER SIT, OCCIDERIT; PARICIDA NE SIT. ex quo quiuis homo malus, atque inprobus ſacer appellari ſolet. Gallus Aelius ait ſacrum eſſe quocumque modo, atque inſtituto ciuitatis conſecratum ſit, ſiue aedis, ſiue ara, ſiue ſignum, ſiue locus, * ſiue pecunia, ſiue quid aliud, quod diis dedicatum, atque conſecratum ſit. Quod autem priuati ſuae religionis cauſa aliquid earum rerum deo dedicent; id Pontifices Romanos non exiſtimare ſacrum. at ſiqua ſacra priuata ſuſcepta ſunt, quae ex inſtituto Pontificum ſtato die, aut certo loco facienda ſint; ea ſacra appellari, tamquam ſacrificium. Ille locus, vbi ea ſacra priuata facienda ſunt, vix videtur ſacer eſſe. *locum v.c.

Sacram viam quidam appellatam eſſe exiſtimant, quod in ea fœdus ictum ſit inter Romulum, ac Tatium. quidam, quod eo itinere vtantur ſacerdotes idulium * ſacrorum conficiendorum cauſa. Itaque ne eatenus quidem, vt volgus opinatur, ſacra appellanda eſt a regia ad domum regis ſacrificuli, ſed etiam a regis domo ad ſacellum Sireniae * & rurſus a regia vſque in arcem. nec " appellari debere ait Verrius, ſed diſiuncte, vt ceteras vias Flaminiam, Appiam, Latinam, vt ne Nouamuiam quidem, ſed Nouam viam. *edulium) *ſtreniae) *nec ita)

Sacra via in vrbe appellatur, quod in ea foedus ictum ſit inter Romulum, & Tatium. PAVLVS.

Sacramento dicitur, quod . . . . . FESTVS.
. . ae interpoſita, ac tum . . . . .
. . to dicitur interrogari, quia . . .
. . . in Q. Thermum de x . . . .
. . aerant, ne mala . . . .
. . ſcelera nefaria fie . . . .
. . nto traderetur. lege eſt . . . .

Sacramentum dicitur, quod iuriſiurandi ſacratione interpoſita geritur. PAVLVS.

Sacramentũ aes ſignificat, quod poenae nomine penditur.

FESTVS. Sacramentum aes ſignificat, quod poenae nomine penditur, ſiue eo quis interrogatur, ſiue contenditur. id in aliis rebus quinquaginta aſſium eſt, in aliis rebus quingentorum inter eos, qui iudicio inter ſe contenderent. qua de re lege L. Papirij Tribuni plebis* ſanctum eſt his verbis: Quicumq; Praetor poſthoc* factus erit, qui inter ciues ius dicet, tres viros (capitales) populum rogato, iique tres viri . . . . . quicumque . . . facti* erunt, ſacramenta ex . . . . .* iudicantoque. eodemque iure ſunto, vti ex legibus, plebeique ſcitis exigere, iudicare, eſſeque * oportet. Sacramenti autem nomine id aes dici coeptum eſt, quod & propter aerarij inopiam, & ſacrorum publicorum multitudinem conſumebatur id in rebus diuinis.

*Militum)
*poſthac)
*cti V.C.
*exigunto)
* iudicareque eſſe, eſſeque V.C.

Sacrani appellati ſunt Reate orti, qui ex Septimontio Ligures, Siculoſque exegerunt. nam vere ſacro nati erant.

Sacratae leges ſunt, quibus ſanctum eſt, qui quid aduerſus eas fecerit, ſacer alicui deorum ſicut * familia, pecuniaque. Sunt qui eſſe dicant ſacratas, quas plebes iurata in monte ſacro ſciuerit.

*ſit, vt)

PAVLVS. Sacratae leges dicebantur, quibus ſancitum erat, vt ſi quis aduerſus eas feciſſet, ſacer alicui deorum eſſet cum familia, pecuniaque.

FESTVS. Sacrem . . . . . .
. . . us vbi iam . . . .
. . . ire appel . . . .
. . . ita id adi . . . .
. . . um ſit voca . . . .
. . . leſcens qui . . . .
. . . eneunt ſa . . . .
. . . nummum . . . .
. . . plari.* de mea . . .
. . . e. ſunt domi . . . .
. . . to aduer . . . .
. . . mum poſt . . . .
. . . rem in ſin . . . .
. . . uando pro . . . .
. . . me ſacrem . . . .

*piari

Sacrificulus . . . .
. . . qui ea ſacra, quae . . .
. . . s ſueuc-

. . . s ſueuerant, facit . . . .
. . . ur poſt Reges ex . . . . .
. . . utus.

Sacrificulus Rex appellatus eſt, quia ea ſacra, quae Reges facere aſſueuerant, feciſſet. PAVLVS.

Sacrima appellabant muſtum, quod Libero ſacrificabant pro vineis,& vaſis,& ipſo vino conſeruandis. ſicut praemeſſum * de ſpicis,quas primum meſſuiſſent, ſacrificabant Cereri. * praemetiū

. . . primis fiet . . . . FESTVS.
. . . crima eſt . . . . .
. . . atius dicunt . . . . .
. . . tum in amphoram . . . .
. . . ifici cauſa pro . . . . .
. . . quae quaſi ſacra . . . . .
. . . ero fit, ut prae . . . .

Sacroſanctum dicitur, quod iureiurando interpoſito eſt inſtitutum,ſiquis id violaſſet,vt morte poenas penderet. cuius generis ſunt Tribuni plebis, Aedileſque eiuſdem ordinis. quod affirmat M. Cato in ea, quam ſcripſit Aedilis plebis ſacroſanctos eſſe.

Sacroſanctum dicebatur, quod iureiurando interpoſito erat inſtitutum,vt qui violaſſet,morte poenas penderet. PAVLVS.

Saeculares ludi apud Romanos poſt centum annos fiebāt, quia ſaeculum in centum annos extendi exiſtimabant.

. . . Tarquinij Superbi Regis . . . FESTVS.
. . . Marti conſecraui . . . .
. . . . Cos. quod populus
Romanus in . . . . .
aram quoque Diti a . . . . .
extremo Mart . . . . .
pellatur demiſſa . . . . .
viginti, in qua . . . . .
R.facere ſac . . . . .
& nonagenſi . . . . . .
Popillio Laenate . . . . .
ſtis furulis * eſt . . . . . * hoſtiis fur ui.)
. . quod noctibus, ac de . . . . .
tum poſt annos u . . . . .
culares appell . . . . .

ſaeculi habetur.

Sagaces appellantur multi, ac ſollertis acuminis. Afranius in Brundiſina: Quis tam ſagaci corde, atque ingenio vnico. Lucretius lib. II. Nec minus haec animum.

cognoſcere . . . . . .
etiam canem . . . . . .
inuictus ca . . . . . .
ribus fretus . . . . . .
mulier per . . . . . .
ſapiens pro . . . . . .
forſitan prop . . . . . .
euitandam.

PAVLVS. Sagaces appellantur ſollertis acuminis. vnde etiam canes indagatores ſagaces ſunt appellati. Saga quoque dicitur mulier perita ſacrorum, & vir ſapiens, producta prima ſyllaba propter ambiguitatem euitandam.

Sagmina dicebant herbas verbenas, quia ex loco ſancto arcebantur legatis proficiſcentibus ad foedus faciendum, bellumque indicendum. vel a ſanciendo, id eſt confirmando. Naeuius: Scabos, * atque verbenas ſagmina ſumpſerunt.

*Scapos)

FESTVS. Sagmina vocantur verbenae, id eſt herbae purae, quia ex loco ſancto arcebantur a Conſule, Praetoreve legatis proficiſcentibus ad foedus faciendum, bellumque indicendum. vel a ſanciendo, id eſt confirmando. Naeuius: Ius ſacratum Iouis iurandum ſagmine.

PAVLVS. Salaciam dicebant deam aquae, quam putabant ſalum ciere, hoc eſt mare mouere. vnde Ouidus: Nymphaeque ſalaces.) quo vocabulo poetae pro aqua vſi ſunt. Pacuuius: Hinc ſaeuitiam Salaciae Fugimus.

FESTVS. . . . ſalum ciet, an . . .
. . . uocabulo poe . . . .
. . . Pacuuius . . . . .
. . . am Salaciae . . . .
. . . ueſcimur . . . .
. . . . mo vt me . . . .
. . . . um ſaeptam . . .

PAVLVS. Salaria via Romae eſt appellata, quia per eam Sabini ſal a mari deferebant.

FESTVS. . . . iam uiam . . .

. . a,

. . . . a, quae nunc Col . . .
. . . . li dicitur . . .
. . . . appellabatur . . .
. . . . ut ea liceret . . .
. . . . lem portari . . .

Salentinos a ſalo dictos, Cretas, & Illyrios, qui cum Locrenſibus nauigantes ſocietatem fecerint eius regionis Italiae, quam o. . . . .

Salentini a ſalo ſunt appellati. PAVLVS·

Salias virgines Cincius ait eſſe conducticias, quae ad Salios adhibeantur cum apicibus paludatae, quas Aelius Stilo ſcripſit ſacrificium facere in Regia cum Pontifice paludatas cum apicibus in modum Saliorum. FESTVS

Salicem idem* virgulti genus, non arboris dicit, & ridicule interpretatur dictam, quod ea celeritate creſcat, vt ſalire videatur. * Verrius)

Salinum in menſa pro aquali ſolitum eſſe poni ait* cum patella; quia nihil aliud ſit ſal, quam aqua. Salinum cum ſale in menſa ponere figulis religioni habetur, quod quondam in Eſquilina regione figulo, cum fornax plena vaſorum coqueretur, atque ille proxime eam conuiuatus, ſuper modum potus ſomno eſſet oppreſſus cum conuiuis ſuis, praeteriens quidam petulans oſtio patente ex menſa ſalinum coniecit in fornacem, atque ita incendio excitato figulus cum ſuis concrematus eſt * ait Verrius)

Salios a ſaliendo, & ſaltando dictos eſſe, quamuis dubitari non debeat, tamen Polemon ait Arcada quendam fuiſſe nomine Salium, quem Aeneas a Mantinea in Italiam deduxerit, qui iuuenes Italicos ἐνόπλιον ſaltationem docuerit. At Critolaus Saonem ex Samothrace cum Aenea deos penates, qui Lauinium tranſtulerit, Saliare genus ſaltandi inſtituiſſe: a quo appellatos Salios, quibus per omnis dies, vbicumque manent, quia amplae ponuntur caenae, ſi quae aliae magnae ſunt, * Saliares appellantur. * dum v. c.

Salmacis nomine nympha Caeli, & Terrae filia fertur cauſa fontis Halicarnaſi aquae appellandae fuiſſe Salmacidis, quam qui bibiſſet, vitio impudicitiae molleſceret, ob eam rem, quod eius aditus anguſtatus parietibus

* accedentium)

occaſionem largitur iuuenibus petulantibus antecedentium* puerorum, puellarumque violandarũ, quia non patet refugium. Ennius : Salmaci da ſpolia ſine ſanguine, & ſudore.

Saltum Gallus Aelius libro ſecundo ſignificationum, quae ad ius pertinent, ita definit: Saltus eſt, vbi ſiluae, & paſtiones ſunt, quarum cauſa caſae quoque. Si qua particula in eo ſaltu paſtorum, aut cuſtodum cauſa aratur, ea res non peremit nomen ſaltui, non magis, quam fundi, qui eſt in agro culto, & eius cauſa habet aedificium, ſi qua particula in eo habet ſiluam.

Salua res . .

* P.) ' CN.) * PR. VRB.) * inſtaurandique.) * Pomponium)

. . cnex, quare paraſiti Apollinis in ſcaena dictitent, cauſam Verrius in libro quinto, quorum prima eſt P littera reddidit. quod C.* Sulpicio, C.' Fuluio conſulibus M. Calpurnio Piſone Praetore Vrbis + faciente ludos ſubito ad arma exierint, nuntiato aduentu hoſtium, victoreſque in theatrum redierint, ſoliciti, ne intermiſſi religionem adferrent, inſtaurati qui + eſſent, inuentum eſſe ibi C. Pompinium * libertinum mimum magno natu, qui ad tibicinem ſaltaret. Itaque gaudio non interruptae religionis editam vocem nuuc quoque celebrari. At in hoc libro refert Sinnij Capitonis verba, quibus eos ludos Apollinares Claudio, & Fuluio Conſulibus factos dicit ex libris Sibyllinis, & vaticinio Marcij vatis inſtitutos, nec nominatur vllus Pomponius, ridiculeque de appellatione paraſitorum Apollinis hic cauſam reddit, cum in eo praeteriiſſet. Ait enim ita appellari, quod C. Volumnius, qui ad tibicinem ſaltarit, ſecundarũ partium fuerit, qui fere omnibus mimis paraſitus inducatur. Quam inconſtantiam Verrij noſtri non ſine rubore retuli.

PAVLVS. Salutaris porta appellata eſt ab aede Salutis, quae ei proxima fuit.

FESTVS. . . . s porta ap . . . .
. . . . lutis, quod ei . . . .
. . . . utationes uo . . . .
. . . . unc ludi ſcenicos . . . .
. . . . s primum feciſſe C . . . .
. . . . lium M. Popillium, M . . .
.. Aediles

. . . . Aediles memoriae . .
. . . . hiſtorici ſolebant . . .
. . . . ino . . heſtra*dum . . . * orcheſtra)
. . . . bulae componeren . . .
. . . . ſcaenis.

Sambuca * organi genus, a quo ſambuciſtriae dicuntur. machina quoque, qua vrbs expugnatur, ſimiliter vocatur. Nam, vt in organo chordae, ſic in machina intenduntur funes. PAVLVS. * Sambina

Sam . . . . FESTVS.
genus.a quo Samby . . . . .
dicuntur.per ſimilitu . . . . . .
cam machinam appella . . . . .
. . . . nt.nam vt in . . . .
. . . . . machina funes . . .

Samnites ab haſtis appellati ſunt, quas Graeci σαύνια† appellant, has enim ferre aſſueti erant. ſiue a colle Samnio, * vbi ex Sabinis aduentantes conſederunt. PAVLVS. † σαυνία) * Samo

. . . mnitibus nomen . . . .
. . . . s propter genus . . . .
. . . . appellent . . . .
. . . t Sabinis vere . . . .
. . . hominum . . . .
. . . comio caſtronio . . . .
. . . collem, cui nomen . . . .
. . . .

Sanates dicti ſunt qui ſupra, infraque Romam habitauerunt, quod nomen his fuit, quia, cum defeciſſent a Romanis, breui poſt redierunt in amicitiam, quaſi ſanata mente. Itaque in duodecim cautum eſt, vt idem iuris eſſet Sanatibus, quod fortibus * id eſt bonis, & qui numquam defecerant a populo Romano. *.fortibus v.c.

. . . . ti appella . . . FESTVS.
. . . . Sulpicius . . . . .
. . . . et Opilliu . . . .
. . . . dici inferio . . . .
. . . . ut Tiburtes . . . .
. . . . populo Tibur . . . .
. . . . Tiburti ide . . . .
. . . . riorisque.loc . . . .

. . . in x i i. nex . . .
. . . forti ſanati . . .
. . . id eſt bonor . . .
. . . qui & inf . . .
. . . que ſunt . . .
. . . eos Latinos . . .
. . . egerit ſecundum . . .
. . . ſra Romam in c . . .
. . . eos quae ſanati . . .
. . . praeter opinio . . .
. . . ſet ſanauiſſetq; . . .
. . . ciſci potuiſſet no . . .
. . . Cinçius libro I I. d . . .
. . . ſulti ne Valerius . . .
. . . in x I I. explanati . . .
. . . men in eo libro, quem . . .
. . . volute inſcribi fore . . .
. . . duas gentis finitima . . .
. . . gem hanc inſcrip . . .
. . . n vti dijs man . . .
. . . P.R. haberent . . .
. . . ctos, & ſana . . .
. . . nificare exis . . .
. . . tumulti ſunt . . .
. . . cuit diſpli . . .
. . . ſanct forcti . . .
. . . anati inſani . . .

Sanctum . . .
lius quod . . .
at Aelius . . .
videatur e . . .
plerique autem q . . .
poena ſit multa . . .
ſe ponetur pro . . .
et ſanctio dict . . .
et rogatio qui con . . .

Sanderacam . . .
quod Graeci ſa . . .
Naeuius. Meru . . .

PAVLVS. Sādaraca, genus coloris. Naeuius: Merula ſandaracino ore.

Sanq-

Sanqualis auis, quae oſſifraga dicitur.
Sanqualis auis a . . . . FESTVS.
mentariis augura . . . .
ga dicitur, quia in . . . .
tutela eſt.
Sanqualis porta . . .
. . eoq; eodem eſt nomine . .
. . . .
Sanqualis porta appellatur proxima aedibus Anci. * PAVLVS. *aedi Sangi)
Saperda, genus peſſimi piſcis.
. . . . genus peſſimi pi . . . FESTVS.
. . . ſignificat C . . .
. . . ſaperdae cu . . .
Sarcito in duodecim Seruius Sulpicius ait ſignificare damnum ſoluito, praeſtato.
Sarcito, damnum ſoluito. PAVLVS.
Sardanapalus rex Aſſyriorum fuit vnicae luxuriae, inter mulieres, epulaſque verſatus ſemper, atque omni tempore. FESTVS.
Sardare, intelligere. Naeuius: Quod bruti nec ſatis ſardare queunt. PAVLVS.
. . . . intellegere . . . FESTVS.
. . . . uius belli Pu . . .
. . . d bruti nec ſatis . . .
. . . .
Sardi vernales* . . . . . * venales)
. . ior.ex hoc natum . . .
. . detur, quod ludis . . .
. . fiunt a vicinis . . . .
. . ctio valentium* . . . . * v eientiū)
. . in qua nouiſsimus . . .
. . rimus producitur . . .
. . ſenex cum toga paretexta,* bullaque aurea, * praetexta)
quo cultu Reges ſoliti ſunt eſſe E . . corum,*qui *Etruſcorū)
Sardi appellantur. quia Etruſca gens orta eſt Sardibus ex Lydia. Tyrrenus enim inde profectus cum magna manu eorum occupauit eam partem Italiae, quae nunc vocatur Etruria. At Sinnius Capito ait Ti. Gracchum Conſulem collegam P. Valerij Faltonis Sardiniā, Corſicamque ſubegiſſe, nec praedae quidquam aliud, quā man

cipia captum,quorum viliſſima multitudo fuerit.

Sargus piſcis genus. qui in Aegyptio mari fere naſcitur. Lucilius: quem praeclarus helops,quem Aegypto ſargus mouebit.

PAVLVS. Sargus piſcis genus in mari Aegyptio.

FESTVS. Sariſſa,haſta Macedonica.

PAVLVS. Sariſſa eſt haſtae Macedonicae genus.

* Sarpa vinea.

Sarpta vineta*putata.id eſt pura facta.vnde& virgulae abſciſſae ſarmenta. ſarpere enim antiqui pro purgare dicebant.

FESTVS. . . . deſt pura . . . . .
. . . dictae in pe . . . . .
. . . ent eſſe,quae . . . .
. . . inde etiam . . . . .
. . . res dici pu . . . . .
. . . ntiqui pro pur . . . .

* Epiros, vel Pylos v.c.

Sarpuntur vineae,id eſt putantur, vt in duodecim:quandoque ſarpta,donec dempta erunt.

PAVLVS. Sarra,Tyros*inſula.

FESTVS. . . . . uae nunc Epiros . . .
. . . .

PAVLVS. Sarte ponebant pro integre.ob quam cauſam opera publica, quae locantur,vt integra praeſtentur,ſarta tecta vocantur.* etenim ſarcire eſt integrum facere.

* locantur

FESTVS. . . . rte in augu . . . . .
. . . . gro ponitur . . .
. . . . audire ui . . . .
. . . . opera pu . . . .
. . . . ntegra praes . . . .
. . . . cantur,et . . . .
. . . . facere. . .

Sas Verrius putat ſignificare eas teſte Ennio, qui dicat in libro primo: Virgines nam ſibi quiſque domi Romanus habet ſas. cum ſuas magis videatur ſignificare. ſicuti eiuſdem libro ſeptimo,fatendum eſt eam ſignificari, cum ait:nec*quiſquam philo ſophia(quam doctrinam "Latina lingua non habet ſapientia,quae peribetur)Inſomnis vidit prius, quam ſam diſcere coepit. Idem cum ait ſapſam pro ipſa, nec alia ponit in libro ſextodecimo: Quo res ſapſa loco ſeſe oſtentatque iubetque. & Pacuuius in Teucro:

* neque) * philoſophiam,quae doctrina v.c.

Teucro: Nam Teucrum regi ſapſa res reſtibiliet. (PAVLVS.)

Sas, ſuas. Ennius: Virgines nam ſibi quiſque domi Romanus habet ſas. Sam, eam. Idem Ennius: Neque quiſquam philoſophiam In ſomnis vidit prius, quã ſam diſcere coepit. Sapſa, ipſa. Idem Ennius: Quo res ſapſa loco ſeſe oſtentat.

Sati . . . . , . (FESTVS.) um in Samnio captum eſt, quo . . . eam deduxerunt Triumuiri M. Valerius Coruus, Iunius Scaeua; P. Fuluius*Longus ex S.C. kal. Ianuariis P.*Papirio Curſore, C. Iunio I I. Coſ. (*Fluuius. V.C. *L.)

Satis verbum Verrio melius fuit praeterire, vt mihi videtur, quam tam abſurdas*opiniones ſuas de eo recitare;" quas ſciens praeterij, tam Hercules, quam de Scabro, quod proximum ſequebatur. (*abſudi qui V.C. *rectarc. v.c.)

Satur, & vir, & caro non habent.* (*obliqua)

Satura, & cibi genus ex variis rebus conditum eſt, & lex multis*aliis legibus conferta. Itaque in ſanctione legum adſcribitur: neve per ſaturam abrogato, aut derogato. T. Annius Luſcus in ea, quam dixit aduerſus Ti. Gracchum: Imperium quod plebes per ſatur~m dederat, id abrogatum eſt. & C. Laelius in ea, quam pro ſe dixit: dein poſtero die, quaſi per ſaturam ſententiis exquiſitis, in deditionem accipitur. (*tis v. c.)

Satura, & cibi genus dicitur ex variis rebus conditum: & lex multis aliis conferta legibus: & genus carminis, vbi de multis rebus diſputatur. (PAVLVS.)

Saturnia Italia, & mons, qui nunc eſt Capitolinus, Saturnius appellabatur, quod in tutela Saturni eſſe exiſtimantur. Saturnii quoque dicebantur, qui caſtrum in imo cliuo Capitolino incolebant, vbi ara dicata ei deo ante bellum Troianum videtur, quia apud eam ſupplicant apertis capitibus. Nam Italici auctore Aenea velant capita: quod is, cum rem diuinam faceret in litore Laurentis agri Veneri matri, ne ab Vlyſſe cognitus interrumperet ſacrificium, caput adoperuit, atque ita conſpectum hoſtis euitauit. (FESTVS.)

Saturno dies feſtus celebratur menſe Decembri, quod eo aedis eſt dedicata. & is culturae agrorum praeſidere videtur, quod etiam*falx eſt ei inſigne. verſus quoque an- (*quo etiam V.C. quoniam)

tiquiſſimi, quibus Faunus fata ceciniſſe hominibus, videtur, Saturnij appellantur, quibus & a Naeuio bellum Punicum ſcriptum eſt, & a multis al.is plura compoſita ſunt. qui deus in Saliaribus Saturnus *nominatur, videlicet a ſationibus.

* Satirnus)

. . . . ſacrificium fit cap . . .
. . . . Metellus Pont . . .
. . . . ſet adeſſet, vt eum . . .
. . . . pici Ser F. inaug . . .
. . . . ret ſe ſacra ſibi tam . . .
. . . . plicandum eſſe capite . . .
. . . . eſſet futurum, vt cum ap . .
. . . . facienda eſſet, Pont . . .
. . . . Claudius prouocauit . .
. . . . tificî eſſet, Claudius f . .
. . . . Saturno ſacra fecit re . .
. . xum Tarpeium appel . . .
. . tis, qui ob ſepultam Ta . . .
. . eum montem Sabinis . . .
. . nominatus eſt. vel . . .
. . L. Tarpeius Romulo . . .
. . tas virgines aduers . . .
. . xum eſt denoxi poenae . . .
. . noluerunt funcſtum locum . . .
. . Capitolij coniungi.

Sc a e v a m volgus quidem & in bona, & in mala reuocat; cum aiunt bonam, & malam . . .
. . . . in mala pone . . .
. . . . apud Graecos ς . . .
. . . . pro ſiniſtro ſca . . .
. . . . tius in belli Hi . . .
. . . . ſentit. ſcaeui . . .
. . . obit penitus . . .

p a v l v s. Scaeua res dicitur, mala; quaſi ſiniſtra. σκαιὸν enim Graece ſiniſtrum dicitur.

Scandulaca genus herbae frugibus inimicae, quod eas velut hedera implicando necat.

f e s t v s. Scandu . . . .
. . . inimicae, quod eas . . .
. . . necat.

Scaptenſula locus vbi argentum effoditur in Macedonia dictus a fodiendo. namq; Graece σκάπτειν effodere dicitur. Lucretius: Quales exſpiret ſcaptēſula ſubter odores. PAVLVS.

Scapten . . . . FESTVS.
. . . in Macedonia . . .
. . quod eſt Graece σκάπ . . .
. . lis exſpiret Scap.

Scaptia tribus a nomine vrbis Scaptiae appellatur. PAVLVS.

S . . . . . FESTVS.
mine vrbis Scaptiae . . . .
incolebant.

Scelerata porta, quae & Carmentalis dicitur, vocata, quod per eam ſex & trecenti Fabij cum clientium millibus quinque egreſſi aduerſus Etruſcos ad amnem Cremeram omnes ſunt interfecti. PAVLVS.

Scele . . . . FESTVS.
ellatur a quibuſdam . . .
orunt, quod ei proximum Car . . .
rata autem, quod per eam . . .
clientium millibus . . . .
truſcos ad amnem . . .
fecti. qua ex cau . . . .
trare, egrediue . . . .

Sceleratus campus app . . .
linam, in quo virgin . . .
fecerunt, defoſſae ſunt.
. . . appellatur antea atria . .
. . . bonius, cui negotium da . .
. . . conquireret ſacella, at . .
. . . curauit. quia in eo loco . .
. . . ſacellum fuit. quod ignora . .
. . . ut quidam fulgur conditum . .
. . . fas eſt integi. ſemper forami . .
. . . to caelum patet.

Sceleratus campus appellatur proxime portam Collinam, in quo virgines Veſtales, quae inceſtum fecerunt, viuae defoſſae ſunt. PAVLVS.

Sceleratus vicus Romae appellabatur, quod cum Tarquinius Superbus interficiendū curaſſet Seruium Regem ſocerū ſuū, corpus eius iacens filia carpento ſuperuecta ſit

properans in poſſeſſionem domus paternae.

FESTVS. Sceleratus vi . . . . :
quod cum Tarquinius Superbus interficie . . .
ſet Ser. Tullium Regem ſoce . . . .
. . . nto ſuperuecta eſt pro . .
. . . domus paternae.

Scena ab aliis, a quibuſdam ſacena appellatur dolabra pontificalis.

PAVLVS. Scena, ſiue ſacena, dolabra Pontificalis.

FESTVS. Scenam genus . . . . .
*virum) ſecundus) manifeſtum eſt, ſed futurum *ſecuris, an dolabra ſit, ambigitur. quam Cincius in libro, qui eſt ei *de verbis priſcis, dolabram ait eſſe Pontificiam. Liuius in Lydio: corruit, quaſi ictus ſcena, haud multo ſecus.

Scenſas . . . .
nunc cenas, quae autem . . . .
habebant, & pro ceni . . . .

PAVLVS. *ſcenas Scenſas * Sabini cenas dicebant. quae autem nunc prandia ſunt, cenas habebant, & pro cenis veſpernas appellabant.

Schedia genus nauigij inconditum, id eſt, trabibus tantum inter ſe nexis factum. vnde mala poemata ſchedia appellantur.

FESTVS. . . . a genus nauigij . . .
. . . ſe connexis fac . . .
. . . ferunt. poſt amiſſam . .
. . . us quoq; poemata . . .
. . . is perfectis, qui eſſent . .
. . . um dixit, qui ſchedium fa . . .
. . . .

Schoeniculas app. . . . . .
trices Plautus propter vſum vng . . .
quod eſt peſſimi generis. itaq; . . . .
. . . iraculae cum extritis . . .
. . . idem pro ſedas, piſtorum . .
. . . miſeras ſchoeno dili . . .
. . . . as.

PAVLVS. Schoeniculae appellantur meretrices, propter vſum vnguenti ſchoeni, quod eſt peſſimi generis.

Scholae dictae ſunt ex Graeco σχολάζω, a vacatione, quod ceteris rebus omiſſis vacare liberalibus ſtudiis pueri

ri debent.

Scholae dictae ſunt non ab otio, ac vacatione omni, ſed quod ceteris rebus omiſsis, vacare liberalibus ſtudiis pueri debent. vt etiam ludi appellantur, in quibus minime luditur, ne triſti aliquo nomine fug . . . nerae. FESTVS.

Scirpus * eſt id, quod in paluſtribus locis naſcitur leue, & procerum, vnde tegetes fiunt. inde prouerbiũ eſt in eas natum res, quae nullius impedimenti ſunt, in ſcirpo nodum quaerere. Ennius: Quaerunt in ſcirpo, ſoliti quod dicere, nodum. & Plautus in Aulularia: quaſi pueri, qui nare diſcunt, ſcirpo induetur ratis. Nouius in Phoeniſsis: ſume arma, id eſt, an * occidam claua ſcirpia. *Scriptum v.c. *iam te)

Sciſcito,* ſententiam dico. *Sciſco) PAVLVS.

Scita plebei appellantur ea, quae plebs* ſuo ſuffragio ſine patribus iuſsit plebeio magiſtratu rogante. FESTVS. *pleps v.c.

Scitum populi . . . . . .
. . tus patricius . . . .
. . fragiis iuſsit . . . .
. . ex patribus, et . . . .
. . am leges ſcrib . . . .
. . tum eſt, quod TR. . . .
. . gauit, id eſt conſu . . . .
. . plebes autem eſt . . . .
. . praeter patricios . . . .
. . bona facie. alias bonis . . . .
. . poetis vſurpantur. Te . . . .
. . ſatis, inquit, ſcita, et . . . .
. . menon. At ſcias, quam ſcite . . .
. . vt Ennius in libro ſexto: Lumen . .
. . ſcitus agaſo. . . . .

Scorta appel . . . . .
erudine ruſticorum . . . .
quos ſolebant di . . . . .
delicularum, omnia . . . . .
appellantur . . . . .
tenorum ab iſdem . . . . .
eſſe ait . .

Scorta appellantur meretrices. quia, vt pelliculae, ſubigantur. omnia namque ex pellibus facta ſcortea appellan- PAVLVS.

tur. Scortes, id eſt pelles teſtium arietinorum ab eiſdem pellibus dictae.*

*dicti

Scorteum * pelliceum, in quo ſagittae reconduntur, appellatum ab eadem cauſa, qua ſcortũ. σκῦτος enim Graece pellis dicitur. vnde ſcuticae, & ſcuta, quia non ſine pellibus ſunt.

*Scrauteum

FESTVS. . . . tum vocabatur . . .
. . . reconduntur, ab ea . . . .
. . . quia pellibus nomen a . . .
. . . Scyticae, & ſcuta . . .
. . . .

Scraptae dicebantur nugatoriae, ac deſpiciendae mulieres, vt ait Verrius * ab iis, quae ſcrea iidem appellabant, id eſt quae quis excreare ſolet, quatenus id faciendo ſe purgaret. Titinius in Prilla: rectius mecaſtor, Piculetae Poſtumae Lectum hodie ſtratum vidi ſcraptiae muli . . . . . .

*vnus V. C.

PAVLVS. Scraptae nugatoriae, ac deſpiciendae mulieres.

FESTVS. Scribas proprio nomine antiqui, & librarios, & poetas vocabant. at nunc dicuntur ſcribae quidem librarij, qui rationes publicas ſcribunt in tabulis. itaque, cum Liuius Andronicus bello Punico ſecundo ſcripſiſſet carmen, quod a virginibus eſt cantatum, quia proſperius reſpublica populi Romani geri coepta eſt, publice adtributa eſt (&) in Auentino aedis Mineruae, in qua liceret ſcribis, hiſtrionibuſque conſiſtere, ac dona ponere in honorem Liuij, quia is, & ſcribebat fabulas, & agebat.

Scriptum * lapidem eſſe ait, & ita vocari, Antiſtius Labeo in agro Menullino, vbi", diuinam rem facerent. *

*Scribtum V.C.
*vbi ſcribae) in v.c. vtrumque deeſt.
*faceret v.c.

Scripturarius ager publicus appellatur, in quo, vt pecora paſcantur, certum aes eſt, quia publicanus ſcribendo conficit rationem cum paſtore.

PAVLVS. Scrupi dicũtur aſpera ſaxa, & difficilia attrectatu. vnde ſcrupuloſam rem dicimus, quae aliquid in ſe habet aſperi.

FESTVS. . . . ſaxa, & difficil . . .
. . . ri inſuetae, aut . . .
. . . lere. Ennius in Ar . . .
. . . tita ſaxa, atque hos . . .
. . . vnde ſcrupuloſam . . .
. . . in ſe

. . . in ſe aſpera. Corne . . .
. . . IIII. Hic tum iniectus . . .
. . . et quaedam dubitatio . . .

Scurrae vocabulum Verrius ineptiſſime aut ex Graeco tractum ait, quod eſt σκωρδάζειν; aut a ſequendo: cui magis adſentitur, quod & tenuioris fortunae homines, & ceteri alioqui; qui honoris gratia proſequerentur quempiam, non antecedere, ſed ſequi ſint ſoliti. quia videlicet dicat Lucilius: Cornelius Publius noſter Scipiadas dicto, tempuſque intorquet in ipſum Oti, & deliciis, luci effictae, atque cinaedo. Et ſectatori adeo ipſi ſuo, quo rectius dicas. Ibat forte domum, ſequimur multi, atque frequentes. Cum ſecutos videri velit, ob eorum iurgia, non ob adſuetum officium.

Scutilum tenue, & macrum, & in quotancum exilis pellicula cernitur. PAVLVS.

Scut . . . . FESTVS.
Graeco. vt cum dicim . . . .
lem aliquem dem . . . . .
pompa aliud d . . . . . .
tilum de ſcuti . . . . .
qui virtute p . . . . .
ſcuti locum co . . . . .

S E D * pro ſine inueniuntur poſuiſſe antiqui. PAVLVS.

Seceſpita cultrum ferreum oblongum manubrio eburneo, rotundo, ſolido, vincto ad capulum auro, argentoque, fixo * clauis aeneis, aere Cyprio, quo Flamines, Flaminicae virgines, Pontificeſque ad ſacrificia vtebantur. dicta autem eſt ſeceſpita a ſecando.

*ſed
*fixum

Seceſpitam eſſe Antiſti . . . . FESTVS.
. . . ferreum oblongum mani . .
. . . o ſolido vincto ad ca . . .
. . . fixum clauis aeneis ae . . .
. . . nes, Flaminicae virgi . . .
. . . crificia vtuntur, ea . . . .
. . . a in ſacrario vtuntur . . .
. . . rediculo aeneo olim . . .
. . . nubae relictae ſunt . . .
. . . tangere licet eſt . . .
. . . ſed & aliis in locis, et . . .

. . quaedam ita ſeceſpitae di . . . .

PAVLVS. Seceſpitam alij ſecurim, alij dolabram aeneam, alij cultellum putant.

Seceſsiones, narrationes.

Secium libum eſt, quod ſeceſpita ſecabatur.

FESTVS. . . . . eſt, quod ſeceſpita ſecatur . . .
. . . ae ſole at neceſſariis ſa . . .
. . . .

Secluſa ſacra dicebantur, quae Graeci myſteria appellant.

PAVLVS. Secordiam quidam pro ignauia poſuerunt. Cato pro ſtultitia poſuit. compoſitum autem videtur ex ſe, quod eſt ſine, & corde.

FESTVS. . . . . . am quidam . . .
. . . . M. Cato pro . . .
. . . . VII. cum ait . . . .
. . . . menſam t . . . .
. . . . ne quid neg . . . .
. . . . retur conpos . . .
. . . . quod eſt ſine . . .

PAVLVS. Sectarius veruex, qui gregem agnorum praecedens ducit.

Sectio, perſecutio iuris.

Sectores, & qui ſecant, dicuntur; & qui empta ſua perſequuntur.

Secundae res non a numero dicuntur, ſed quia, vt velimus, ſequantur.

Secus, aliter: haud ſecus, non aliter.

FESTVS. Secus Valgius putat ex Graeco, quod eſt ἑκὰς, dictum: abſurde ſcilicet. ſignificat enim aperte aliter exemplis omnium fere, qui eam vocem vſurpant.

*Sediculam

PAVLVS. Sediculum,* ſedile.

FESTVS. Sedum, alij ſadum, appellant herbam; quam Opillius Aurelius ſeſuuium vocari ait, eamque in tegulis ſeri, nec quamobrem id fiat, indicat.

Seges dicitur ea pars agri, quae arata, & conſita eſt. a ſerendo videlicet.

Segeſta, quae nunc appellatur, oppidum in Sicilia eſt, quod videtur Aeneas condidiſſe praepoſito ibi Egeſto, qui eam Egeſtam nominauit. Sed praepoſita eſt ei S littera, ne obſceno nomine appellaretur, vt factum eſt in Maleuento, quod Beneuentum dictum eſt, & in

Epidamno,

Epidamno, quod vſurparunt Dyrrachium.

Segnitia . . . . . .
. . . . honeſtum. Terentius . .
. . . . ſegnitiae, neque ſocor . .

§ Segnitia dicitur, quod ſine nitendo quid vtile, aut honeſtum. Terẽtius: Enimuero Daue nihil loci eſt ſegnitiae, neque ſocordiae. PAVLVS.

Seliquaſtr a, genus ſedilium.

Seliquaſtra ſedilia antiqui generis appellantur D littera in L conuerſa, vt etiam in ſella factum eſt, & ſubſellio, & ſolio, quae non minus a ſedendo dicta ſunt. FESTVS.

Sellae curulis locus . . . . .
. . ictori poſteriuſque . . . .
xime ſacellum Mer . . . . .
ciebant ſpecta . . . . . .

Sementinae feriae fuerunt inſtitutae, quaſi ex iis fruges grandeſcere poſſint. PAVLVS. * poſſent)

Semis, ſemodius, ſemuncia ex Graeco trahuntur, ſicut & alia nonnulla, quae S litteram pro aſpiratione eorum habent, vt ἑπτὰ ſeptem, ὕλη ſilua. ſic iſta ab eo, quod illi dicunt ἥμισυ, declinata ſunt.

Semis, ſemodi . . . . FESTVS.
. . . tione ex Grae . . . .
. . . litteram pro . . . .
. . . habent, vt . . . . .
. . . ſiluae. ſic . . . . .
. . . συ dicunt . . . . .

Sempronia horrea, qui locus dicitur, in eo fuerunt lege Gracchi, ad cuſtodiam frumenti publici.

Senacula tria fuiſſe Romae, in quibus Senatus haberi ſolitus ſit, memoriae prodidit* Nicoſtratus in libro, qui inſcribitur de Senatu habendo. vnum, vbi nunc eſt aedis Concordiae inter Capitolium & forum, in quo ſolebant magiſtratus D.T. * cum ſenioribus deliberare. alterum ad portam Capenam. Tertium citra aedem Bellonae, in quo exterarum nationum legatis, quos in vrbem admittere nolebant, ſenatus dabatur. * reddidit V. C. * de rep.)

Senaculum locus Senatorum. PAVLVS.

Senatores a ſenectute dici ſatis conſtat, quos initio Romulus elegit centum, quorum conſilio Rempublicam ad- FESTVS.

miniſtraret. Itaque etiam patres appellati ſunt, & nunc cum ſenatores adeſſe iubentur, quibuſque in ſenatu ſententiam dicere licet. quia ij, qui poſt luſtrum conditum ex iunioribus magiſtratum ceperunt, & in ſenatu ſententiam dicunt, & non vocantur ſenatores ante, quam in ſenioribus ſunt cenſi.

Senatus decretum a conſulto Aelius Gallus ſic diſtinguit, vt id dicat particulam quandam eſſe ſenatus conſulti, vt cum prouincia alicui decernitur, quod tamen ipſum ſenatuſconſulti eſt.

Senis crinibus nubentes ornantur, quod is ornatus vetuſtiſſimus fuit. quidam quod eo Veſtales virgines ornentur, quarũ caſtitatem viris ſuis ſponoe . . . * a ceteris.

* ſpondeãt)

Senium a ſenili acerbitate, & vitiis dictum. poſuit Caecilius in Hymnide: Sine ſuam ſenectutem ducat vtique ad ſenium ſorbitio.

Senonas, Gallos, Verrius ait, exiſtimari appellari, quia noui venerint ex tranſalpina regione. . . . ξένους, poſtea Seno . . . .

Sentes, cum conſtet eſſe ſpinas, & Afranius in Abducta dixerit: quam ſenticoſa verba pertorquet turba. * pro ſpinoſis accipi debet.

* lupa)

Sentinare, ſatagere, dictũ a ſentina. quia multam aquam * nauis cũ recipit, periclitatur. Caecilius in Aethrione: cum Mercurio capit conſilium, poſtquam ſentinat ſatis.

* quã multae aquae. v. c.

PAVLVS. Sentinare, ſatagere, dictum a ſentina nauis, quam quis vt aqua liberet, euacuare contendit. Itaque ſentinare, ſubtiliter periculum vitare. Caecilius: Capit conſilium, poſtquam ſentinat ſatis.

FESTVS. Seplaſia . . . . . .

. . uo plurimi vnguenta . . . .

. . cuius meminit Cicero. Seplaſiam . . .

. . audiebam te, vt primum aſpe . . . .

. . Conſulem repudiauit.

. . . . ſeptem ſtellae appel . .

. . . . bus iunctis, quos trio . .

. . . . appellent, quod iunc . .

. . . . quaſi terriones . . .

. . . . quod id aſtrum Grae . .

. . . . partem quandam . .

. . Er-

. . . . Ennius. ſupera . . .
. . . . et phyſici cum ſum . . .
. . . . conten. . tem . . .
. . . . aiunt quod ita ſunt . . .
. . . . ut ternae proxim . . .
. . . . trigona .

Septimontio, vt ait Antiſtius Labeo hiſce montibus feriae. Palatio, cui ſacrificium ; quod fit, Palatuar dicitur. Veliae,† cui item ſacrificium. Faguali,* Suburae, Cermalo, ** Oppio, Coelio monti, Ciſpio monti. Oppius autem appellatus eſt, vt ait Varro Rerum humanarum libro octauo, ab Opita* Oppio Tuſculano, qui cum praeſidio Tuſculanorum miſſus ad Romam tuendam, dum Tullus Hoſtilius Veios oppugnaret, conſederat in carinis, & ibi caſtra habuerat. ſimiliter Ciſpius† a Laeuo* Ciſpio Anagnino, qui eiuſdem rei cauſa eam partem Eſquiliarum, quae iacet ad vicum patricium verſus, in qua regione eſt aedis Mefitis, tuitus eſt.

* Villae v. c.
* Fagutali)
** Germalo)
* Opitre)
* Ciſition. v. c.

PAVLVS.

Sacrificium, quod fiebat Romae in monte Palatino, Palatuar dicebatur.

Septimontium appellabant diem feſtum, quod in ſeptem locis faciebant ſacrificium, Palatio, Velia, Fagutali, Subura, Cermalo,† Coelio, Oppio, & Ciſpio.

* Germalo)

FESTVS.

. . . . pellatur menſe . . . .
. . . . aſtis agonalia . . .
. . . . ntibus fiunt ſa . . .
. . . . Fagutali, Subura . . .
. . . . Ciſpio.
. . . . chrum eſt, vt ait Gallus Ael . .
. . . . mortuus ſepultus eſt. quod ant . .
. . . labant. his que cippis, aut aliq . .
. . . tui cauſa deſignatus eſt intra .
. . . pultura eſt facta.

Se quamque, ſeorſum quamque.

. . . . is dicitur ; qui inter aliquos . . .
. . . inter eos conuenerit . . . .
. . . quid vt ei reddat, qui id . . .
. . . ſtiterit. Cato in ea ora . . .
. . . de indigitibus. ſinunt . . . .
. . . ut bona rapiant, aut . . . .

. . . . . ſequeſtro dent. & Pla . . .

. . . . . ſic ſequeſtro mihi data . . .

* Hiſtricia v. c. Serilla Verrius appellari putat nauigia iſtrica, * ac Liburnica, quae lino, ac ſparto condenſantur. a conſerendo, & contexendo dicta. quia dicat Pacuuius in Niptris: nec vlla ſubcus * cohibet compagem aluei: Sed ſuta lino, & ſparteis ſerillibus. cum περιφερστικῶς, * ficto vocabulo vſus ſit pro funiculis, qui ſparto conſeruntur.

* ſubſeus) * περιφερστικῶς. v. c.

PAVLVS. Serilla nauigia Iſtrica, quae lino, ac ſparto condenſantur. a conſerendo, & contexendo dicta.

Serius Attius a ſero comparauit. ait enim: Ne, ſi forte paulo, quam tu, veniam ſerius.

* ſerius v. c. FESTVS. Serius * a ſero videtur dictum. Attius in Amphitryone: Ne, ſi forte paulo, quam tu, veniam ſerius. ·*·

·*· ſecius. v. c.

Sero ſapiunt Phryges, prouerbium eſt natum a Troianis, qui decimo deniq; anno velle coeperant Helenã, quaeque cum ea erant rapta, reddere Achiuis.

PAVLVS. Serpſit antiqui pro ſerpſerit vſi ſunt. vnde ſerpulae dictae, quas nunc ſerpẽtes dicimus, ex Graeco, quod illi ἑρπετά, nos pro aſpiratione eorum S littera poſita; vt ἕξ, ſex, ἑπτά, ſeptem.

FESTVS. . . . . antiqui pro ſerpſerit . . .

. . . . ulae dictae, quas nunc ſer . . .

. . . . e eo, quia illi ἑρπετά, nos . . .

. . . . S littera poſita, vt . . .

Serpula ſerpſerit, ait (idem) Meſſalla, ſerpens inrepſerit.

Serra praeliari dicitur, cum aſſidue acceditur, recediturque, neque vllo conſiſtitur tempore. Cato de re militari: ſiue * forte opus ſit cuneo, aut globo, aut forcipe, aut turribus, aut ſerra, vti adoriare.

* ſine. v. c.

PAVLVS. Serra praeliari dicitur, cum aſſidue acceditur, recediturque, neque vllo tempore conſiſtitur.

FESTVS. * adſerat. v. c. Sertorem quidam putant dictum a prendendo, quia cum cuipiam afferat * manum educendi eius gratia ex ſeruitute in libertatem, vocetur adſertor. cum veriſimilius ſit dictum, qui ſereret quid, ac potius adſertorem a ſerendo cepiſſe nomem, cum aliquem ſerat petendo in libertatem eandem, qua ipſe ſit, id eſt iungat: quia fruges cum ſeruatur, terrae iungit. quod totum Verrius ἀπιθάνως introduxit.

Serui-

Seruilius lacus appellabatur, eo, * qui cum faciendum curauerat in principio vici iugari continens baſilicae Iuliae, in quo loco fuit effigies hydrae poſita a M. Agrippa. * ab eo)

Seruilius lacus Romae a conditore vocatus.

Seruorum dies feſtus erat Idibus Auguſti: quia eo die Rex Tullius filius ancillae (natus eſt.* PAVLVS. * aedem dedicauit Dianae.

Seruorum dies feſtus vulgo exiſtimatur Idibus† Auguſti, quod eo die Ser. Tullius natus ſerua * aedem Dianae dedicauerit in Auentino, cuius tutelae ſint cerui, a quorum·*·celeritate fugitiuos vocent ſeruos·*· FESTVS. * Idus v.c. * ſeruus.v.c. ** quo v.c. *** ceruos v.c.

. . . . in carmine app-
. . . . . . ſopia pro ſedilibus di-
. . . . dhuc in conſuetu-
. . .

Seſtertius dicitur quarta pars denarij. quo tempore is decuſſis valebat, id eſt dupondius . . . .
. . . .

Seſtertius dicitur quarta pars denarij, quo tempore is decuſſis valebat, id eſt dupondius, & ſemis. PAVLVS.

Seſtertij no . . . . . . FESTVS.
. . . dupondij, & ſemiſſis . . .
. . . tertius, ſed auctos eſſe . . .
. . . apud antiquos autem . . .
. . . rant, & valebant . . .
. . . ti, bigati, quinqueſſis . . .
. . . eſt numerum aeris perduct . . .
. . . minia, minus ſoluendi . . .
. . . tur P. R.

Sex millium, & ducentorum hominum primus C. Marius conſcripſit legionem, cum antea quattuor millium fuiſſet. vnde etiam appellabatur quadrata. PAVLVS.

Sex ſuffragia appellantur in equitum centurijs quae ſunt adiectae * ei numero centuriarum quas Priſcus Tarquinius Rex conſtituit. PAVLVS. * adſectae. v.c.

Sex Veſtae ſacerdotes conſtitutae ſunt, vt populus pro ſua quaque parte haberet miniſtram ſacrorum. quia ciuitas Romana in ſex eſt diſtributa partis. in primos, ſecundosque Titienſes, Ramnes, Luceres.

Sexagenarios . . . . . .

. . cuius cauſam Mani . . .
. . qui incoluerint . . . .
. . hominem ſexaginta . . .
editi patri, quot . . . . .
. . . q facere eos de . . .
. . . ulis, ſed religio . . .
. . . cirpeas hominum ef . . .
. . . modo mittere . . .
. . . t, morante in Italia . . .
. . . ius comitum habitaue . . .
. . . am haberi, atque Arga . .
. . . auerint arui. quorum pro . .
. . . am redintegrari eo ge . . .
. . . a legatum quendam Arga . .
. . . is Romae moratum eſſe, his, vt . .
. . . t. inſtitutum a ſacerdotibus, vt . .
. . . ſcirpea ex omnibus, cumque publicae .
. . . ntiauiſſet, per flumen, ac mare in patriam remitteretur. Sunt, qui dicant, poſt vrbem à Gallis liberatam ob inopiam cibatus coeptos ſexaginta annorum homines iaci in Tiberim; ex quo numero vnus filij pietate occultatus ſæpe profuerit patriae conſilio ſub perſona filij. id vt ſit cognitum, e i iuueni eſſe ignotum, & ſexagenarijs vita conceſſa. latebras autem eius, * quibus arguerit * ſenem, id eſt cohibuerit, & caelauerit, ſanctitate dignas eſſe viſas, ideoque, Arcaea appellata. Sed exploratiſſimum illud eſt cauſae, quo tempore primum per pontem coeperunt comitijs ſuffragium ferre iuniores, conclamauerunt, vt de ponte deijcerentur ſexagenarij, qui iam nullo publico munere fungerentur, vt ipſi potius ſibi, quam illi deligerent imperatorem. Cuius ſententiae eſt etiam Sinnius Capito. Vanam autem opinionem de ponte Tiberino, confirmauit Afranius in Repudiato.

* eas)
* arcuerit)

Sextantarij aſſes in vſu eſſe coeperunt, ex eo tempore, quod * propter bellum Punicum ſecundum, quod cum Hannibale geſtum eſt, decreuerunt patres, vt ex aſſibus, qui tum erant librarij, fierent ſextantarij, per quos cum ſolui coeptum eſſet, & populus aere alieno liberaretur, & priuati, quibus debitum publice ſolui oportebat, non magno

* quo

magno detrimento adficerentur. Septuennio quoq; (anno) vſus eſt, vt priore numero, ſed id non permanſit in vſu, nec amplius proceſſit in maiorem.

Sexus *aliter ſignificat ſexu, natura, habituque ex Graeco, quam illi vocant ἕξιν. Afranius in Priuigno ſic agit:* orbus virili ſexu adoptau e ſibi. Pacuuius in Atalanta: Triplicem virili ſexu partum procreat. *ſecus v.c. *alt.)

Sexus, natura, vel habitus, ex Graeco ἕξις vocatur. PAVLVS

SIBINAM appellant Illyrici telum, venabuli ſimile. Ennius: Illyrici reſtant ſicis, ſibinisque fodentes.

Sibus, callidus, vel acutus.

Sic verſantu . . . . . FESTVS.
fune voluit eodem non . . . .
. . . . pellant Dolonem . . . . .
. . . cation maius . . . .
. . . Capito velut ſe . . .
. . . lone interioris . . .
. . . orte moroque cum ait . . .
. . . L. Terentio Tuſciui . . .
. . . iuum de ſaxo Tarpeio . . .
. . . uenıſſet commiſatum, quod . . .
. . . et coactus . . .

Sicilices haſtarum ſpicula lata. Ennius: Incedit veles vulgo ſicilibus *latis. PAVLVS. *ſicilicibus)

Sicilicum dictum, quod ſemunciam ſecet.

Sicyonia genus calciamenti. Lucilius: Et pedibus laeua ſicyonia demit honeſta.

Si fus . . . . FESTVS.
. . . is ipſis id quod Graece . .
. . . gerivalicia ſic eſt . . .
. . . e populum. Ser. Sulpi . . .
. . . tani, paganiue ſi . . .
. . . donec eam inter ſe . . .
. . . s iudicatio eſto. . .

Signa, vt rerum, ita . . .
. . aut lapides, aut f. . .
. . . adhuc aliqua. et . . .
. . . pantur etiam, ſed po . . .
. . . ſimulacra ad effi . . .

Signare ſignificat modo ſcribere, modo anulo ſigna inpri- PAVLVS.

mere, modo pecora ſignis notare.

FESTVS. . . . ri dicitur ſignis notare . .
. . . ſed antiqui eo pro ſcribe . . .
. . . re, & conſignare . . . . .
. . . ere, & conſcri . . . .

PAVLVS. Silatum antiqui pro eo, quod nunc ientaculum dicimus, appellabant, quia ieiuni vinum ſili conditum ante meridiem obſorbebant.

FESTVS. . . . pro eo quod nunc ientaculum dicimus . . quia ieiuni vinum ſolicon . .
. . obſorbebant.

PAVLVS. Silere tacere ſignificat ficto verbo ab S littera, quae nota ſilentij eſt.

FESTVS. Silere, tangere+ [* tacere.)]
. . a S littera, que ini . . . .
. . dici, vbi qui poſt mediam . .
. . candi cauſa ex lectulo ſuo ſi . .
. . et liberatus a lecto in ſolido . .
. . letque ne quid eo tempore deiciat . .
. . le in lectum repoſuit, hoc enim eſt
. . entiũ omnis vitij in auſpicijs vacuitas. Veranius ait, non vtique ex lecto, ſed ex cubili, nc * rurſus ſe in lectum reponere neceſſe eſſe. [* nec)]

PAVLVS. Silicernium erat genus farciminis, quo fletu familia purgabatur. dictum autem ſilicernium, quia, cuius nomine ea res inſtituebatur, is iam ſilicem *·* cerneret. Caecilius: credidi ſilicernium eius me eſſe eſurum. [*·* ſilentium v.c. ſolum).]

FESTVS. . . . nebris quam . .
. . . . ocant, ſed . .
. . . . errius exiſti . .
. . . . uod nos farci . . .
. . . . letum familia . .
. . . . omine ea res . .
. . . . s iam ſilentium . .
. . . . oloſtate. Cre . .
. . . me eſſe eſurum . . .

Siluij ſunt appellati Albani Reges, a Lauiniae filio, quem poſt exceſſum Aeneae grauida relicta timens periculum, & ſuae vitae, & eius, quem vtero gerebat, in ſiluis latens enixa eſt. qui reſtitutus in regnum eſt poſt mor-

tem Aſcanij praelatus Iulo *fratris filio, cum inter eos de regno ambigeretur. *Iulio.y.c.

Silus appellatur naſo ſuſum verſus repando. vnde galeae quoque a ſimilitudine ſilae dicebantur.

Simpludiarea funera ſunt, quibus adhibentur D. T. ludi, corbitoreſque quidam ea dixerunt eſſe, quibus neutrum genus intereſſet ludorũ. nam indictiua ſunt, quibus adhibentur non ludi modo, ſed etiam deſultores, quae ſunt ampliſſima.

Simpludiarea *funera, quibus ludos adhibebant. PAVLVS. *Simpludearia

Simpulum vas paruum non diſſimile cyatho, quo vinum in ſacrificiis libabatur. vnde & mulieres rebus diuinis deditae ſimpulatrices dicuntur.

Simultas, id eſt, odium, dicta ex contrario, quia minime ſint ſimul. poteſt & a ſimulatione dicta exiſtimari, quia ſimulate loquuntur ad inuicem.

Sinciniam, cantionem ſolitariam.

. . . . in prouerbio dici ſolet FESTVS.
. . . . ſine vlla incommoda appendice; quod olim ſacra non ſolum publica curioſiſſime adminiſtrabant, ſed etiam priuata. relictuſque heres ſic *pecuniae, etiam ſacrorũ erat; vt ea diligentiſſime adminiſtrare eſſet neceſſarium. *ſicut y

Siniſtrae aues, ſiniſtrumque eſt ſiniſtimum, auſpicium, id eſt, quod ſinat fieri. Varro libro quinto Epiſtolicarum quaeſtionum, ait: a deorum ſede cum in meridiem ſpectes, ad ſiniſtram ſunt partes mundi exorientes, ad dexteram occidentes; factum arbitror, vt ſiniſtra meliora auſpicia, quam dextra eſſe exiſtimentur. idem fere ſentiunt Sinnius Capito, & Cincius.

Siniſtrum in auſpicando ſignificare ait Ateius Capito, laetum, & proſperum auſpicium, at *ſilentium "dubij duntaxat vacat vitio. igitur ſilentio ſurgere cum dicitur, ſignificat non interpellari, quo minus rem gerat, ad ·*· ſiniſtrum hortari quoque auſpicia ad agendum quod animo quis propoſuerit. *aut v.e. "vbi) ·*·at)

Siparium genus veli mimicum.+ . . *menutum FESTVS.

Si . . . . FESTVS.
utuntur, dictum ait . : .
mento quod vocetur. . . .

PAVLVS. Siremps dicitur, quaſi ſimilis *res ipſa. habetur hoc in libris Catonis.
*ſimiliter

FESTVS. . . . ponitur pro eadem, vel proinde . .
. . . Cato in diſſuadendo le . . .
. . . licta eſt, & praeterea rogas . . .
. . . ea ſi populus condemnauc . . .
. . . ſiet, quaſi aduerſus le . . .

Siſpitem Iunonem, quam vulgo Soſpitem appellant. antiqui vſurpabant, cum ea vox ex Graeco videatur ſumpta, quod eſt σώζειν.

Siſtere fana cum in vrbe condenda dicitur, ſignificat loca in oppido futurorum fanorum conſtituere, quod *Antiſtius Labeo ait, in commētario quintodecimo Iuris Pontificij, fana ſiſtere eſſe lectiſternia certis locis & diis habere.
*quam V. C. Q.)

PAVLVS. Siſtere fana cum dicerent, ſignificabatur lectiſternia certis in fano locis componere.

SOBRINVS eſt patris mei conſobrini filius, & matris conſobrinae filius.

FESTVS. Sobrinus eſt, vt ait Gallus Aelius, patris mei conſobrini filius, & matris meae conſobrinae filius. femina iiſdem de cauſis appellat fratrem, & fratrem patruelem, & conſobrinum, & propius conſobrino, * & ſobrina. iidem gradus in ſobrina quoque ſunt.
*ſobrino)

Sobrium vicum . . . . .
er Aelius quod . . . . .
locus, neque caut . . . .
aliquod in eo n . . . . .
vino ſolitum . . . . .

PAVLVS. Sobrium vicum Romae dictum putant, vel quod in eo taberna nulla fuerit; vel quod in eo Mercurio lacte, non vino ſupplicabatur.

Sodales dicti, quod vna ſederent, & eſſent; vel quod ex ſuo dapibus *veſci ſoliti ſint; vel quod inter ſe inuicem ſuaderent, quod vtile eſſet.
*datis

FESTVS. Sodalis . . . . .
taut, quod vna . . . . .
. . . alij, quod ex ſuo . . .
. . . alij, quod inter ſe . . .
rent, quod vtile eſ . . . .
. . . erebro

. . . crebro congre vocan . . .
. . . . vocabulo,quod eſt . . .
Sodes,ſi audes,vti ſi . . . .
pro in loco.Terentius . . .
ſodes,quis heri Chry . . .

Sodes,ſi audes;vti ſis,pro ſi vis;& illico pro in loco.Terentius in Andria:Dic,ſodes,quis heri Chryſidem habuit. PAVLVS.

Solari ſine praepoſitione dixiſſe antiquos, teſtis eſt Pacuuius,cum ait: ſolatur,auxiliatur,hortaturque me. FESTVS.

Solatum genus morbi,maxime a ruſticantibus dicitur, cuius meminit etiam Afran . , .
. , . . arquato Medo . .
. . . . tigine.

Solatum genus morbi. PAVLVS.

Solea,vel ea dicitur, quae ſolo pedis ſubiicitur, vel genus piſcis,vel materia robuſtea, ſuper quam paries craticius extruitur.

Solea,vt ait Verrius,eſt non ſolum ea,quae ſolo pedis ſubiicitur,ſed etiam pro*materia robuſta, " ſuper quam paries craticius extruitur. FESTVS. *per v. c. "robuſtea v. c.

Solicitare*quidam dictum putant vel . . *ſollicitare. v. c.
. . . ex ſuo loca,ac ſententia . . .
. . . quin ſignificet locum,quis . . .
. . . quoq; dicantur loco pa . . .

Solicitare eſt ſolo citare,id eſt,ex ſuo loco mouere. ſolum autem quin ſignificet locum, quis dubitet? cum exſules quoque dicantur loco patriae ſuae pulſi. PAVLVS.

Solida ſella at . . . . . FESTVS.
iubetur,cum mane ſur . . . .
lauit quod antiqui expreſſe . . .
riore parte excauat . . . .
ciebant ſedes,quas s . . . .
in his nihil erat con . . . .
bant inquit Verrius, quod . . .
abſurde, vt mihi videtur, . . .
ſit totum ait dictum ſolidum . . *Meſſalla)

Solino idem*ait eſſe conſulo. *Solpuga)' Solipugla, vel Solipugna v. c.

Solino intelligitur conſulo.

Solipunga*genus beſtiolae maleficae,'*quod acrius, concitatiuſque fit feruore ſolis.vnde etiam nomen traxit. PAVLVS. '*'veneficae

FESTVS. Soli . . . . . .
maleficae,qu . . . . . .
ſit feruore ſ . . . . .
traxit.

Solitaurilia hoſtiarum trium diuerſi generis immolationem ſignificant,tauri,arietis,verris,quod omnes eae ſolidi,integrique ſunt corporis.contra Aci . . . ver. ecces* maiales,qui quia ſollum, Oſce totum, & ſolidum ſignificat.vnde tela quaedam ſolliferrea vocantur tota ferrea,& homo bonarum artium ſollers, & quae nulla parte laxata,cauaque ſunt,ſolida nominantur. atque harum hoſtiarum omnium inuiolati ſunt tauri, quae pars ſcilicet caeditur * in caſtratione. ſunt quidem qui putent,·*·ex tribus hoſtiis praecipue nomē incluſum cum ſolido tauri, quod ampliſſima ſit earum. quidam dixerunt omnium trium vocabula confuſa * ſuis, ouis,tauri adeffeciſſe id, quod vno modo appellarentur vniuerſae. quod ſit a ſollo,& tauris earum hoſtiarum ductum (eſt) nomen, antiquae conſuetudinis * per vnum L enuntiari non eſt mirum,quia nulla tunc geminabatur littera in ſcribendo.quam conſuetudinem Ennius mutauiſſe fertur,vt pote Graecus Graeco more vſus, quod illi aeque ſcribentes,ac legentes duplicabant mutas Sem . . .

*verbices. v.c.
*creditur v.c.
·*·portent v.c.
*confixa. v.c.
*antiqua cō ſuetudine)

PAVLVS Solitaurilia hoſtiarum trium diuerſi generis immolationem ſignificant tauri, arietis, verris. quod omnes hi ſolidi, integrique ſint corporis. Sollum enim lingua Oſcorum ſignificat totum, & ſolidum. vnde tela quaedam ſolliferrea vocantur,tota ferrea;& homo bonarum artium ſollers; & quae nulla parte laxata,cauaque,ſolida nominantur.

Solla * appellantur ſedilia, in quibus non plures ſinguliſ poſſint ſedere, ideoque ſolla ·*· ſternere dicuntur, qui ſelliſternium habent, & ſolaria vocantur, Babylonica, quibus eadem ſternuntur. quae, vt ait Verrius, omnia ducta ſunt ſolo ·*· aluei quoque lauandi * gratia inſtituti, quo ſinguli deſcendunt, ſolla dicuntur. quae a ſedendo potius dicta videntur, quam a ſollo*.

* ſolia,vel ſola)
·*·ſoliar v.c.
·*· a ſollo)
* cauandi v.c.
* aſcendendo.v.c.
* ſolo.v.c.
* ſola,vel ſolia.) ſoliare,vel ſolla.

PAVLVS. Solla * ſedilia, in quibus ſinguli tantum poſſunt ſedere. ideoque ſolia * ſternere dicuntur, qui ſolliſternium ·*· habent.

* ſellae

habent. & ſolaria vocantur Babylonica, quibus eadem ſternuntur.

Sollemnia ſacra dicuntur, quae certis temporibus fiunt.

Sollemnia ſacra dicuntur, quae certis temporibus, anniſque fieri ſolent. FESTVS.

Solliſtimum Ap. Pulcher in Auguralis diſciplinae libro primo ait eſſe tripudium, quod aui * excidit ex eo, quod illa fert. ſaxumve ſolidum, aut arbos viuiradix ruit, quae nec prae vitio, humani * caedanturve, iacianturve, pellanturve.

*aut V C. *humanave vi) vel, humi cadant)

Sollo Oſce dicitur id, quod nos totum vocamus. Lucilius: ſuaſa " quoque omnino dirimit non ſolla * dupondi. id eſt non tota. Item Liuius: Sollicuria, in omni re curiora. * & ſolliferreum, genus teli totum ferreum. ſollers etiam in omni re prudens; & ſollemne, quod omnibus annis praeſtari debet.

*vaſa) *ſollo v.c. *curioſa)

Sollo Oſce dicitur id, quod nos totum vocamus. Liuius: * Sollifetreum genus teli, id eſt totum ferreum. Sollers etiam in omni re prudens; & ſollemne, quod in omnibus annis praeſtari debet. PAVLVS.

*Lucilius)

Solox, lana craſſa, vel pecus lana conte&#x1F;ctum. Titinius: Lana ſoloci ad purpuram data. & Lucilius: Paſcali pecore, & montano hirco, * atque " ſoloce.

*hirco v.c. *hircoque

Solox, lana craſſa, & pecus, quod paſſim paſcitur non tectum. Titinius in Barathro: * ego ab lana ſoloci ad purpuram data. & Lucilius: Paſcali " pecore, ac montano, hirto, * atque ſoloce. FESTVS.

*Barrato v.c. *Paſtali v.c. *hirco v.c.

Solum, terram. Ennius libro tertio: Tarquinio dedit imperium, ſimul & ſola regni. & aliubi: * ſed ſola terrarum poſtquam permenſa parumper.

*alibi)

Solum, terram. PAVLVS.

Soniuio, ſonanti.

. niuio ſignificat in car . . . . FESTVS.
. . . augurali ſonanti.
. . . uium tripu . . . .
. . . Pulcher, quod . . .
. . . dit plus quadr . . .

Sons, nocens: Inſons, innocens. PAVLVS.

. . . nocens, vt ex . . . FESTVS.
. . . nocens.

Sonticum morbum in duodecim ſignificare ait Aelius Stilo certum cum iuſta cauſa. quem nonnulli putant eſſe, qui nocent, quod ſontes ſignificet nocentes. Naeuius ait: Sonticam eſſe oportet cauſam, quamobrem perdas mulierem.

PAVLVS. Sonticum, iuſtum. Naeuius: Sonticam eſſe oportet cauſam, quamobrem perdas mulierem.

FESTVS. . . . . auſa dicitur a morbo . . .
. . . . erendum agere . . .
. . . . lato de re A. Atili . . . .
. . . . tiſſe, timidus ne . . . .
. . . . vbi cauſam ſonticam . . .
. . . .

PAVLVS. Soracum* eſt, quo ornamenta portantur ſcenicorum.

FESTVS. . . . . quo orname . . . .
. . . . corum. Pla . . . .
. . . . rum icillum . . . .

*Saracum vel Sorracū

Sororiare * mammae dicuntur puellarum, cum primum tumeſcunt, vt fraterculare puerorum. Plautus in Friboлaria * . . . . .
. . . . papillae pr . . . .
. . . . uolui dicere . . . .
. . . . opus eſt verb . . . .

*Sororiae v.c.

*Friuolaria)

PAVLVS. Sororiare * mammae dicuntur puellarum, cum primum tumeſcunt.

*Sororiae

Sororium tigillum appellabatur locus ſacer in honorem Iunonis, quem Horatius quidam ſtatuerat cauſa ſororis a ſe interfectae ob ſuam expiationem.

FESTVS. Sororium tigillum appellatur hac de cauſa: ex conuentione Tulli Hoſtilij Regis, & Metij Suffetij * ducis Albanorum, Trigemini Horatij, & Curiatij," cum dimicaſſent, vt victores ſequeretur imperium; & Horatius noſter exſuperaſſet, victorque domum reuerteretur, obuia ſoror cognita morte ſponſi, ſui fratris manu occiſi, aueſata eſt eius oſculum, quo nomine Horatius interfecit eam. & quamquam a patre abſolutus ſceleris erat, accuſatus tamen paricidij apud Duumuiros, damnatuſque, prouocauit ad populum, cuius iudicio victor duo tigilla tertio ſuperiecto, quae pater eius conſtituerat, velut ſub iugum miſſus ſubit, conſecrauitque ibi aris Iunoni Sororiae,

*Metti Fufetij v.c.
"Curatij v.c.

riae, & Iano Curiatio, liberatus omni noxia ſceleris eſt auguriis adprobantibus: ex quo ſororium id tigillum eſt appellatum.

Sors & patrimonium ſignificat. vnde conſortes dicimus; & dei reſponſum; & quod cuique accidit in ſortiendo. PAVLVS.

Sors et . . . . . . FESTVS.
cat, vnde con . . . . .
& deis * reſp . . . . . *dei)
accidit in ſo . . . . .

Sortutillus * venter ſuillus condito farre expletus. PAVLVS. *Scrutillus Sartutillus
. . . labatur venter ſuillus co . . .
. . . Plautus. venter ſullus " di . . . *fuillus)
. . . in illum ego me hodie . . .
. . . eſa farte biberem . . .

Sos, pro eos antiqui dicebant, vt Ennius libro primo: Conſtitit inde loci propter ſos dea dearum. * & libro tertio: Circum ſoſque ſunt magnae gentes opulentae. Libro ſeptimo: Dum cenſent terrere minis, hortanturve ſos. Libro vndecimo: contendunt Graios Graecos memorare ſolent ſos. interdum pro ſuos ponebant, vt cum per datiuum caſum, idem Ennius effert. Poſtquam lumina ſis oculis bonus Ancus reliquit. *dea diar. v. c. dia dearp)

Sos pro eos antiqui dicebant, vt Ennius: Conſtitit inde loci propter ſos dea * dearum. Sos interdum pro ſuos ponebant. per datiuum caſum idem Ennius effert: Poſtquam lumina ſis oculis. pro ſuis. PAVLVS. *dia)

Soſpes ſaluus. Ennius tamē ſoſpitem pro ſeruatore poſuit.

Sos . . . . . . FESTVS.
omnis ferre au . . . . .
Afranius in Ep . . . . .
ſeruent tuis . . . . .
maxime Teu . . . . .
numquam. En . . . . .
parentem, & p . . . . .
ſoſpitem. Att . . . . .
rite ad patr . . . . .
ſet. Ennius. vid . . . .

Soſpitare eſt bona ſpe afficere, aut bonā ſpem non fallere. PAVLVS.
. . . ficare cum dix . . . . FESTVS.
. . . liber ceterum . . .

. . . ait eſſe bona ſpe : . . . .
. . . ſpem non falle . . . .

PAVLVS. SPARA minimi generis iacula a ſpargendo dicta. Lucilius: Tum ſpara, tum murices * portantur tragula porro.

*rumices)

FESTVS. . . . ba . . paruiſſimi . . .
. . . pargantur dicta . . .
. . . tum ſpara, tum mu . . .
. . . orro .

*An.v.c. : . tiatorem, erratorem. Cato in M. * Coelium, ſi ſe appellauiſſet: In coloniam me hercules ſcribere nolim, ſi Triumuirum * ſim, ſpatiatorem, atque feſceninum.

*Triumuir)

PAVLVS. Spatiatorem pro erratorem Cato poſuit.

FESTVS. . . . . quam nos dicimus, ἀΐδης . .
. . . ton quidem idean, n . . .
. . . nitur .

Spectio in auguralibus ponitur pro aſpectione, & nuntiaro. quia * omne ius ſacrorum habent, auguribus ſpectio dumtaxat, quorum conſilio rem gererent magiſtratus, non vt poſſent impedire nuntiando, quae cum vidiſſent ſatis, ſpectio ſine nuntiatione data eſt, vt ipſi auſpicio rem gererent, non vt alios impedirent nuntiando.

*ijs, quo)

Spectu ſine praepoſitione Pacuuius in Duloreſte vſus eſt, cum ait: amplus, rubicundo colore, & ſpectu proteruo ferox.

*ſpecto)

PAVLVS. Spectu * ſine praepoſitione Pacuuius poſuit.

FESTVS. Specus feminino genere pronuntiabant antiqui, vt metus, & nepos. tam Hercules, quam maſculino ſtirps, aut * frons. vt Ennius: Tum caſu "ſub monte altae * ſpecus intus patebant." & Pacuuius in Chryſe: Eſt ibi ſub eo ſaxo penitus ſtrata harena ingens ſpecus.

*ſtirpis, vt v.c.
*cauſa v.c. caua)
*alte v.c. montes late)
*inius patebat v.c. intus patebat)

Speres antiqui pluraliter dicebant, vt Ennius libro ſecũdo: Et ſemel effugit ſperes ita funditus noſtras. & libro ſextodecimo: Spero, ſi ſperes quicquam prodeſſe potis ſunt.

Spetile * vocatur infra vmbilicum ſuis, quod eſt carnis, proprij cuiuſdam habitus, exos, qua etiam antiqui per ſe vtebantur. Plautus enumerandis vilibus "obſoniis in Carbonaria ſic meminit: Ego pernam, ſumem, ſueres, ſpetile, * callum, "glandia.

*ſpectile
*yillis v.c. ſuillis)
*ſpectile
*galium v.c.

PAVLVS. Spetile * caro quaedam proprij cuiuſdam habitus infra vmbilicum ſuis.

*Specile

Spicit

Spicit quoque ſine praepoſitione dixerunt antiqui. Plautus: flagitium eſt ſi nihil mittetur, q̃ ſuper cilio ·*· ſpicit. & ſpexit. Ennius libro ſextodecimo quod vbi rex paulo" ſpexit de contibus ·*· celſis. FESTVS. ·*·ſupercilio v. c. *. . . dulo v. c. ſedulo) ·*·pontibus)

Spiciunt antiquos di . . . . .
. . tione teſtis eſt Cato in ea, quam . . .
. . ſeptem hominibus, vt ſolent . . .
. . iuros, niſi qui ſempiterni ſunt, quos . .
. . . cant, ne ſpiciunt, neque ratos .

Spicum maſculine antiqui dicebant, vt hunc ſtirpem, & hãc amnem. verſus eſt antiquus: quaſi meſſim per miſſim vnumquemque ſpicum collegit.

Spinther vocabatur . . . .
res antiquae ger . . . . .
ſiniſtro. Plautus . . . . .
reconcinnarier.

Spinther armillae genus, quo mulieres vtebantur brachio ſummo ſiniſtro. PAVLVS.

Spintyrnix, genus auis turpis figurae. ea Graece σπινθαρὶς dicitur.

Spintyrnix eſt auis genus turpis figurae. occurſatrix artificum, perdita ſpinturnix. ea Graece dicitur, vt ait Santra, σπινθαρίς. FESTVS.

Spira dicitur, & baſis columnae vnius tori, aut duorum; & genus operis piſtorij; & funis nauticus in orbem conuolutus; ab eadem omnes ſimilitudine. Pacuuius: Quid ceſſatis ſocij eiicere ſpiras ſparteas? Ennius quidem hominum multitudinem ita appellat, cum ait: Spiras legionibus nexunt.

Spirillum vocari ait Opillius Aurelius caprae barbam.

Spirillum barba caprae appellatur. PAVLVS.

Spondere putatur dictum, quod ſponte ſua, id eſt voluntate promittatur.

Spondere Verrius putat dictũ, quod ſpõte ſua, id eſt voluntate, promittatur. dinde oblitus inferiore capite ſponſum, & ſpõſam ex Graeco dictã ait, quod ij σπονδὰς interpoſitis rebus diuinis faciant. Spondere antea ponebatur pro dicere. vnde & reſpõdere adh . . . . .
vſurpari coeptum eſt . . . . . .
ne alterius. FESTVS.

PAVLVS. Spondere ponebatur pro dicere, vnde & reſpondere adhuc manet, ſed poſtea vſurpari coeptum eſt in promiſſo.

FESTVS. Spontis bene, *beneque volue is, in precatione augurali Meſſalla aug r ait ſignificare ſpoponderis, volueris.

* Bene ſponſis v. c.

PAVLVS. Spurcum vinum dicebant, cum aqua admixta, aut igne tactum erat, muſtumve antequam deferueſcat.

FESTVS. Spurcum vinum eſt, quod ſacris adhiberi non licet, vt ait Labeo Antiſtius libro decimo commentarij iuris pontificij, cui aqua admixta eſt, defrutumve, aut igne tactum eſt, muſtumve ante, quam deferueſcat.

PAVLVS. SQVALIDVM incultũ, & ſordidum, quod proxime ſimilitudinem habeat ſquamae piſcium, ſic appellatum.

. . . . cultum, & ſord . . .
. . . tum quod proxime . .
. . . ſcium accedit, it . . .
. . . diti paludum ſqu . . .
. . . in Telepho Quam ve . . .
. . . ſtola .

FESTVS. Squarroſos . . . . . .
ſimilitudine ait dic . . . .
gat ob adſiduam inlu . . . .
num, ac rupicum ſquar . . . .
roſtra.

PAVLVS. Squarroſi ab eadem ſquamarum ſimilitudine dicti, quorum cutis exſurgit ob aſſiduam illuuiem. Lucilius: Varronum, ac rupicum + ſquarroſa incondita roſtra.

* rapicum

FESTVS. STAGNVM quidam dici putant, quod in eo aqua perpetuo eſt alij, quod is locus a Graecis συγνὸς +dicitur, qu a bene contineat aquam.

† ςεγνὸς)

Stalagmiũ genus inaurium videtur ſignificare. Caecilius in Karine, cum ait: ium * ex aure eius ſtalagmium Domi habeo.

* ſum)

PAVLVS. Stalagmium, genus inaurium. Caecilius: Ex aure eius ſtalagmium Domi habeo.

FESTVS. Stata ſacrificia ſunt, quae certis diebus fieri debent. Cato in ea, quam ſcribit de L. Veturio, de ſacrificio *commiſſo, cum ei equum ademit. quod tu, quod in te fuit, ſacra ſtata ſollemnia, capite ſancta deſeruiſti.

* ſacrilegio)

PAVLVS. Stata dicebantur ſacrificia, quae certis diebus fiebant. Cato, Sacra, ſtata, ſollemnia, ſancta deſeruiſti.

Statae

Statae Matris ſimulacrum in foro colebatur.

Statae Matris ſimulacrum in foro colebatur, poſtquam id colluſtrauit, ne lapides igne corrumperentur, qui plurimus ibi fiebat nocturno tempore, magna pars populi in ſuos quiſque vicos retulerunt eius deae cultum. FESTVS.

Statua eſt ludij eius, qui quōdam fulmine ictus in circo ſepultus eſt in Ianiculo. cuius oſſa poſtea ex prodigiis, oraculorumq; reſponſis ſenatus decreto intra vrbem relata in Volcanali, quod eſt ſupra comitium, obruta ſunt, ſuperque ea columna cum ipſius effigie poſita eſt.

Statuliber eſt, qui teſtamento certa condicione propoſita iubetur eſſe liber. & ſi per heredem eſt, quo minus ſtatuliber praeſtare poſſit, quod praeſtare debet: nihilominus liber eſſe videtur.

Status dies vocatur, qui iudicij cauſa eſt conſtitutus cum peregrino. eius enim generis ab antiquis hoſtes appellabātur, quod erant pari iure cum populo Romano, atque hoſtire ponebatur pro aequare. Plautus in Curculione. Si ſtatus condictus cum hoſte intercedit dies, tamen eſt eundum, quo imperant ingratis.

Status dies vocatur, iudicij cauſa conſtitutus. PAVLVS.

Stellam ſignificare ait Ateius Capito laetum, & proſperum, auctoritate ſecutus P. Seruilij auguris, quae ex lamella* aerea adſimilis ſtellae locis inauguratis infigatur. FESTVS. * ſtellam, quae ex tamella v. c.

Stellati . . . . . .
. . eo, qui in Campania eſt, ſed eo, qui . . . .
. . . pena. ex Tuſci profecti ſu . . .
. . . . campum appellauerunt. . . .

Stellionem † g . . . . . . * Stelionem va g.
Verrius dic , ...
ſtillet cibo p. . . . . . .
bi a ſtellarum. . . . . .
uarium eſt. . . . . . .

Stercus ex aede Veſtae XVII. kalendas Iulias defertur in angiportum medium fere cliui Capitolini, qui locus clauditur porta ſtercoraria, tantae ſanctitatis maiores noſtri eſſe iudicauerunt.

Sterilam, ſterilem. PAVLVS.

Ste, ... FESTVS.
bant, quam g. . . . . . .

que non cip. . . . . .
laſi, aut s . . . . . .
memorab. . . . . . .
in Adelph . . . . . .
feri Anti . . . . . .
tum ſit . . . .
vnde vng . . . . . .
eſt.

[* ait Verrius) * quam v. c. ** conſtituātur, vel deſtinantur.)]

Stipatores ait* dictos a ſtipe, quam mercedis nomine accipiant cuſtodes cuiuſque corporis. vnde & ſtipam, qua** amphorae cum extruuntur, firmari ſolent; etiā ſtipites, qui ob eandem cauſam deſtituantur.*.

PAVLVS. Stipatores, id eſt cuſtodes cuiuſque corporis, dicti ſunt a ſtipe, quam accipiebant mercedis nomine.

Stipatores corporis cuſtodes, quos antiqui latrones vocabant, ſtipati enim ferro circundant corpora regum.

FESTVS. . . . atores appel . . .
. . . uſtodes, quos . . .
. . . bant, id eſt mer . . .
. . . m ferroue . . .
. . . t regum cor . . .

[* & de eo, que v. c.]

Stipem eſſe nummum ſignatum, teſtimonio eſt (& id quod* datur ſtipendium militi, & cum ſpondetur pecunia, quod ſtipulari dicitur.

. . . cuniam ſignat . . .
. . . ideo ſtipular . . .
. . . terrogat . . .
. . . aes . . . .

PAVLVS. Stipes fuſtis terrae defixus.

FESTVS. . . . defixus. Afra . . .
. . . orro honeſte . . .
. . . ite hoſtium . . .
. . . pro fidem qui . . .
. . . am ſiluam & . . .
. . . ſtili in mela . . .
. . . tus vt reuolſo . . .
. . . qui iactu vali . . .
. . . parmam, niſi ſi . . .
. . . uoluit pro . . .
. . . in Bacchi ſec . . .
. . egum

. . . egum aut al . . .
. . . us Ennius . . .
. . . ites abiegno . . .
. . . e ſtipitem . . .
. . . mit eum, qua . . .
. . . rripit.
Sti . . . . . .
re antiqu . . . . .
mina met . . . . .
quae nunc in . . . . .
re Liuius tr . . . . .
rundam Rom . . . . .
conditam Romam . . . . .
uius Oſtrymon . . . .
Graio ſtirpe ex . . . . .
Nom ne Pyrrh . . . .
a ſtirpe ſupremo . . . .
eſt reu ca fratre . . . .
plaudite, quam Gallu . . . .
finit ſtirp eſt geni . . . .
quia quoque eſt progr . . . .
. . . . . . dicuntur . . .
. . . . . ab imis arbori . .
. . .

Stiricidium, quaſi ſtillicidium, cum ſtillae concretae frigore cadunt. Stiria enim principale eſt, ſtilla deminutiuum. PAVLVS.

. . . . aſi ſtillicidium, cum ſtel . .
. . . adunt. Cato pro C . . . FESTVS.
. . . nihilominus voluit ſemper
. . . re praeſenti cognoſce . .
. . . e.

Stlata, genus nauigij latum magis, quam altum, & a latitudine ſic appellatum, ſed* ea conſuetudine, qua ſtlocum pro locum, & ſtlitem pro lite dicebant. PAVLVS. *ſcilicet)

Stla . . . . . . FESTVS.
latum mag . . . . .
appellatum . . . . .
conſuetudin . . . . .
tem antiq . . . . .

PAVLVS. Stlembus, grauis, tardus, ſicut Lucilius pedibus ſtlembum dixit, equum pigrum, & tardum.

FESTVS. . . grauis, tar . . . .
. . Apulidae pc . .
. . eum refert . .

* vide. v.c. Stolidus, ſtultus. Ennius libro primo: Nam vidi + pugnare ſues, ſtolidi, ſolidi ſunt. & in Alexandro: Hominem appellat, quia ·*· laſciui ſtolide non intellegit. & Caecilius in Hypobolimaeo: Abi hinc tu ſtolide, illi + vt tibi ſit pater? & in Andronico: * Sed ego ſtolidus, gratulatum me oportuit + prius.

·*· quid. v.c. * illic) * Androgyno) * oporteat v.c. oportebat)

PAVLVS. Stolidus, ſtultus.

Strebula lingua Vmbrorum appellabant partes carnium ſacrificatarum.

FESTVS. Strebula Vmbrico nomine Plautus appellat coxendices hoſtiarum, quas G . .
. . . in altaria in . . .
. . . . tus ait in Fri . .
. . . . agnina tene . .
. . . . bulis.

Strenam vocamus, quae datur die religioſo, ominis boni gratia a numero, quo ſignificatur alterum, tertiumque * venturum ſimilis commodi, veluti trenam, praepoſita S littera, vt in loco, & lite ſolebant antiqui.

* initiumq. v.c.

PAVLVS. Striges appellabantur ordines rerum inter ſe coniunctę + collocatarum, a ſtringendo dictae.

* continuate

FESTVS. Stri . . .
. . ordines rerum . . . .
. . uatae conlocata . . .
. . ndo dictae.

Stri . . . . . .
ius Graeci σύρτια ap . .
maleficis mulieribus nomen inditum eſt. quas volaticas etiam vocant. Itaque ſolent his verbis eas veluti auertere Graeci. σύῤῥιντα πόμαν νυκτικόμαν ςρίγγα τόλαον ὄρνιν αἰανύμιον ὠκυπόρυς ἐπὶ νῆας.

Strigores in ne . .
. . rigoſis poſitum . .
. . rum uirium ha . .
ores exerciti.

Strigo-

Strigores denſarum virium homines. PAVLVS.

Stritauum antiqui dicebant pro tritauo.

Strit . . . . . . FESTVS.
. . ant pro trita . . . .
aui,& atauiae . . . . .

Stroppus eſt, vt Ateius Philologus exiſtimat, quod Graece ϛρόφιον + vocatur, & quod ſacerdotes pro inſigni habet in capite. quidam coronam eſſe dicunt, aut quod pro corona inſigne in caput imponatur, quale ſit ſtrophium. Itaque apud Faliſcos diem * feſtum eſſe, qui vocatur Struppearia, quia coronati ambulent, & a Tuſculanis, quod in puluinari imponatur Caſtoris, ſtruppum vocari. . [+συρόφιον. v.c.] [* ſidem v.c.]

Stroppus quod Graece dicitur ϛρόφιον, pro inſigni ponebatur in capitibus ſacerdotum. alij id coronam eſſe dixerunt. PAVLVS.

Struere antiqui dicebant pro augere, vnde inſtruere.* [* induſtria.]]

Struere antiqui dicebant pro adijcere, augere vnde induſtrios quoq; M.Cato. iure, lege, libertate, Republica communiter vti oportet: gloria, atque honore quomodo ſibi quisque ſtruxit. aut + in duodecim, quod eſt. Si caluitur, pedem veſtruit: manum endoiacito. alij putãt ſignificare retrorſus ire, alij in aliam partem. alij furere.* alij gradum augere; alij minuere; ac vix pedem pedi praefert, otioſe it, remoratur. FESTVS. [+ At)] [* fure v.c. fugere)]

Strues genera liborum ſunt, digitorum coniunctorum non diſſimilia, qui ſuperiecta panicula in tranſuerſum continentur.

Struferarios + dicebant, qui quaedam ſacrificia ad arbores fulguritas faciebant, a ferto ſcilicet quodam ſacrificij genere. PAVLVS. [+ Struifertarios]

. . . . antiqui . . . FESTVS,
. . . . mines con . .
. . . . arbores ful . .
. . . . miſſarum . .
. . . . ſtruae, et . .
. . . . aciunt . .
. . . . et vti mihi . .
. . . . ullo etiam . .
. . . . fertario . .
. . . . ex qua cortex . .

. . . . . Lucilius . . .
. . . . . ti hibernacul . .
. . . .

Struices antiqui dicebant extructiones omnium rerum. Plautus: Cerialis cenas dat. ita menſas extruit, Tantas ſtruices concinnat patinarias. & Liuius: quo Caſtalia, per ſtruices ſaxeas lapſu accidit.

PAVLVS. Struices dicebant omnium rerum inſtructiones.

ſtrui Struppi vocabantur in puluinaribus faſciculi de verbenis facti, qui pro deorum capitibus ponebantur.

FESTVS. Struppi vocantur in puluinaribus . . .
. . . rum capitibus ponuntur,
. . . bem calo Antiſtius . .
. . . giſtratum publicum . . .

Strutheum in mimis praecipue vocant obſcenam partem virilem, a ſalacitate videlicet paſſeris, qui Graece στρουθὸς dicitur.

PAVLVS. Stultorum feriae appellabantur Quirinalia, quod eo die ſacrificabant ij, qui ſolemni die, aut non potuerunt rem diuinam facere, aut ignorauerunt.

FESTVS. Stult . . . . . .
tur Quirina . . . . .
qui priniqu . . . . .
ſacrificant ij . . . . .
non potuer . . . . .
re, aut ign . . . . .
fornacaliu . . . . .
commiſſum . . . . .
more, at . . . . .
quibus p . . . . .

Stuppam linum inpolitum appellant Graeci Dorij.

Stuprum pro turpitudine antiquos dixiſſe apparet in Nelei carmine: foede, ſtupreque caſtigor cotidie. & in Appi ſententiis: qui animi . . compotem eſſe, nequid fraudis, ſtuprique ferocia pariat. Naeuius: Seſe que ij perire mauolunt ibidem, quam cum ſtupro redire ad ſuos popularis. item: ſin illos deferāt fortiſſimos viros, magnum ſtuprum populo fieri pergetis.*

*pergentis. v.c.

PAVLVS. Stuprum pro turpitudine antiqui dixerunt. vnde eſt in carmine: Foede, ſtupreque caſtigor cotidie.

Scura

Stura flumen in agro Laurenti eſt.

Stura flumen in agro Laurenti eſt, quod quidam Aſturam vo . . . . ac ſuberieſq; . . . . Thermi. FESTVS.

SVADTED, idem*ait eſſe, ſic te. *Meſſalla)

Suaſum, colos appel atur, qui fit ex ſtillicidio fumoſo in veſtimento albo. Plautus. quia tibi ſuaſo infeciſti propudioſa pallulam. Quidam autem legunt inſuaſo. nec deſunt, qui dicant omnẽ colorem, qui fiat inficiẽdo, ſuaſum vocari, quod quaſi perſuadetur in alium ex albo trãſire.

Sub corona venire dicuntur, quia captiui coronati ſolent venire, vt ait Cato in eo, qui eſt de re mil tari: vt populus ſuus ſua opera potius ob rem bene geſtam coronatus ſupplicatum eat, quam re male geſta coronatus veneat.*Id autem ſignũ eſt nihil praeſtari a populo. quod etiam Plautus ſignificat in Hortulo. praeco ibi adſit cum corona, cuique liceat veneat.* *veniat.v.c. *veniat.v.c.

Sub iugum mitti dicuntur hoſtes victi, ereptis omnibus armis, teliſque, cum haſtis defixis duabus in terra tertiaque ad ſummum earum deligata, ipſi eam * iubentur ſubeuntes tranſire. *ſpecie irm. v.c ſpeciem eam)

Sub iugum mitti dicuntur hoſtes, cum duabus haſtis in terra defixis, tertiaque ſuperligata, inermes ſub eas coguntur tranſire. PAVLVS.

Sub vineam iacere dicuntur milites, cum aſtantibus centurionibus iacere coguntur ſudes.

. . . . . tur milites . . . FESTVS.
. . . . . ionibus ia . . .
. . . . .

Sub vitem haſtas iacere dicitur veles, cum eas ſub manu ſurſum mittit. Lucilius: vt veles bonus ſub vitem, qui ſum miſit*haſtas. Veles autem velitis facit. PAVLVS. *ſubiicit.

Sub vitem ha . . . . . FESTVS.
. . . . . manu . .
. . . . t Lucilius. vt . .
. . . . m qui ſubit * has . . *ſubiicit)
. . .

Sub vitem praeliari dicuntur milites, cum ſub vinea militari pugnant. Lucilius: Neq; prodire in altum, praeliari procul ſub vite.

FESTVS. . . . . ri dicuntur . . .
. . . . . militari pug . . .
. . . . . q. prodire . . .
. . . . . ul ſub vite.

*ſupplicio. v.c. *& endo q.

Sub vos placo, in precibus fere cum dicitur, ſignificat id, quod ſupplico* vt in legibus: TRANSQVE DATO, EDENDOQVE* PLORATO.

PAVLVS. Sub vos placo, ſupplico.

Subactus modo ſignificat mollitus; modo victus; modo compulſus. vt cum dicimus, pecus ſub arbore ſubactum. modo coactus.

FESTVS. . . . . . molliti, alia . . .
. . . . . ut cum dicim . . .
. . . . . ſubactum . . .

PAVLVS Subditus dicitur iudex, qui loco mortui datur iis, qui eum habuerant iudicem in aliqua re, vel lite.

FESTVS. Subdit . . . . .
tui in demortuis in . . . .
datur his, qui eum hab . . .
xat in eandem rem.

*inde v.c. *aeuo. v.c. ſonitu ſaevo)

Subices Ennius in Achille pro ſubiectis poſuit, cum dixit: Nubes per ego deum ſubices humidas, Vnde* oritur imber ſonitus aerio" ſpiritu.

PAVLVS. Subices Ennius pro ſubiectis poſuit.

FESTVS. Subici ar . . . . .
quod fit, ait Cincius . . . .
conſulti exemplo, at . . . .
*expiandi) explaudi * gratia aries int . . .
lus admiſit poene p . . . .

*Subicere) x.v. Iuris Pont.)

Subigere* arietem in eodem libro" Antiſtius eſſe ait dare arietem, qui pro ſe agatur, caedatur.
. . in dicebant infir . . . .
. . . . Plautus in Perſa: Ad paupertatem ſi immigrāt infamiae, Grauior paupertas fit, fides ſubleſtior. id eſt infirmior. Idem, in Neruolaria, vinum ait ſubleſtiſſimum, quia infirmos faciat, vel corpore, vel animo.

PAVLVS. Subleſta, infirma, & tenuia. Plautus: Grauior paupertas fit, fides ſubleſtior. id eſt, infirmior. Idem ait vinum ſubleſtiſſimum, quia infirmos faciat vel corpore, vel animo.

FESTVS. Sublicium po . . . . . .

appel-

appellatum a . . . .
cabulo Volſc . . . . .
in latitudinem . . . .
liter Formian . . . .
librorum. qu . . . .
ſublices vocan . . . .
aqua liquens . . . .
in qua opinio . . . .
& meminit . . . .
qui ait in belli . . . .
quam liquidum . . . .
amnem, & alij tab . . . .
men retinet . . .
Salluſtius libro qu . . .
ne inrumiendi p. . . .
ſublicibus cauata . . .
ſent . . . :

Sublimauit dixit, + id eſt, in altum extulit, Originum libro ſecũdo: In maximum decus, atque in excelciſſimam claritudinem ſublimauit. id autem dicitur a limine ſuperiore, quia ſupra nos eſt. *dixit Cato}

Sublimem eſt in altitudinem elatum. vt Ennius in Thyeſte: Aſpice hoc ſublime candens, quem vocant omnes Iouem. Vergilius in Georgicis libro primo: Hic vertex nobis ſemper ſublimis.

Sublimem eſt in altitudinem elatum. id autem dicitur a limine ſuperiore, quia ſupra nos eſt. PAVLVS.

Sublucare arbores eſt ramos earum ſupputare; & veluti ſuptus lucem mittere: conlucare autem ſuccifis arboribus locum implere luce. FESTVS.

Suboles ab olescendo, id eſt, creſcendo, vt adoleſcentes quoque & adultae, * & indoles dicitur. Lucretius libro quinto: Siue virum ſuboles, ſiue eſt muliebris origo. Vergelius: Cara deum ſuboles, magnum Iouis incrementũ. *adulti)

Subrumari dicuntur haedi, cum ad mammam admouentur: quia ea (his vocabantur; ** vel quia rumine trahunt lacte ſugentes. ** rumis vocabatur)

Subrumari dicuntur haedi, cũ ad mammã admouẽtur: quia ea rumis vocatur; vel quia rumine trahunt lac* ſugentes. PAVLVS. * lacte

Subſcudes appellantur tabellae, quibus tabulae inter ſe

configuntur, quia quo immittuntur ſucciditur. Pacuuius: Nec vlla ſubſcus cohibet compagem.

FESTVS. . . . ellantur cunctae ta . . .
. . . tabulae inter ſe con . .
. . . a quo eae immittantur . . .
. . . uius in Niptris: Nec vlla ſubſcus cohibet compagem aluei. Plautus in Aſtraba: Terebratus multum ſit, & ſubſcudes addite.

. . bſidium dice . . . . .
. lites ſubſide . . . . . .
. . . entiq; aciei . . . .
. genus militum . . . .
. emeruerant . . . .
. amen retine . . . . .
. quae erat ter . . . .
. . . m, vt Plautus . . . .
. . . gite nunc ſubſ . . . .
. . . t triario ſi . . . .
. . . ſidiari ante eos . . . .
. . . rant, aut in alio . . . .
. . . nti.

PAVLVS. Subſilles dicebantur queadam lamellae ſacrificiis neceſſariae.

FESTVS. . . . li ipſijles uo . . .
. . . s, quae ad rem . . .
. . . ur maxime . . .
. . . rum.

Subſolaneae . . . . .
. . s appellantur . . . .
. . rei ſolum conferunt . . .
. . . ui infimum . . . .
. . . in terram ſuper . . . .
. . . lum imum . . . .
. . . s innititur. .

Subſtillum . . . . .
. . it tempus ante . . . .
paene uuidum dum . . . .
. . m non perſiccum, quod . . .
aut non dum deſiſſet.

PAVLVS. Subſtillum tempus ante pluuiam iam paene vuidum, & poſt

poſt pluuiam non perſiccum, quod iam ſtillaret, aut non dum deſiiſſet.

Subucula genus libi dicitur, ex halica, & oleo, & melle, & genus veſtimenti.

Subuculam Aelius Stilo, & Cloatius iiſdem fere verbis demonſtrant vocari, quod diis detur ex halica & oleo, & melle. Nam de tunicae genere notum eſt omnibus. FESTVS.

Subuerbuſtam, veribus vſtam ſignificat Plautus cum ait. Vlceroſam, * compeditam, ſubuerbuſtam, ſordidam. *viceroſam: v.c.

Subuerbuſtam, veribus vſtam ſignificat. PAVLVS.

Subulo Tuſce tibicen dicitur.

Subulo Tuſce tibicen dicitur. itaque Ennius: Subulo quondam marinas propter adſtabat plagas. FESTVS.

Suburam Verrius alio libro a pago Succuſano dictam ait: hoc vero maxime probat eorum auctoritate, qui aiunt ita appellatam & regionem vrbis, & tribum a statuo praeſidio, quod ſolitum ſit ſuccurrere Eſquiliis infeſtantibus eam partem vrbis Gabinis. indicioque eſſe, quod adhuc ea tribus per C litteram, non B ſcribatur.

Subura regio Romae a pago Succuſano vocabulum traxit, quod ei vicinum fuit. PAVLVS.

Suburanam . . . . FESTVS.
. Succiſanam . . . . . .
. nt ex nomine . . . . .
. umam illam quoque . . . .
. cuſanam dictam . . . . .
. iratum eſſe . . . . .
. pagi ſuccuſa . . . . .
. xercerentur.

Succenturiare eſt explendae cẽturiae gratia ſupplere, ſubiicere. Plautus in Saturione: Succenturia centum, require, qui te delectet domi. & Caecilius in Triumpho: nunc meae militiae * aſtutia opus eſt ſuccenturia. * *maliciae) *ſuccenturiata)

Succenturiare eſt explendae centuriae gratia ſupplere. Caecilius: Nunc meae malitiae aſtutia opus eſt ſuccenturia. * PAVLVS. *ſuccenturiata)

Succerda ſtercus ſuillum. Titinius: Quid habes, niſi vnam arcam ſine claui; eo condis ſuccerdas.

. . . . eſt ſtercus ſu . . . . FESTVS.
. . . us. Simus . . . .

. . . uid habes, niſi . . .
. . . ut, eo condis . . .
. . . e ſuccerda . . . .
. . . homo opicer . . .
. . . nem, quem ſol . . .
. . . it .

PAVLVS. Succidanea hoſtia dicebatur, quae ſecundo loco caedebatur. ſic appellata eſt a ſuccedendo.*

*ſuccidendo

FESTVS. . . . . ppellatur, quae . . .
. . . ur, quod quaſi . . .
. . . quidam a ſuc . . .
. . . dendo dictam.

PAVLVS. Succingulum, balteum.

FESTVS. . . . ingulum ap . . . .
. . lteum. Plautus . . . .
. . um Herculis . . . .
. . ti, quam abitu . . . .

PAVLVS. Succrotilla,* vox tenuis, & alta. Titinius: Feminea* fabula ſuccrotilla vocula.

FESTVS. . . . . tenuis diceba . . .
. . . Titinius in . . . .
. . . fabulare ſuccr . . .
. . . nius in Epiſtul . . .
. . . tilla voce ſerio . . .
. . . . ſcribendis muli . . .
. . . gracilibus in Syr . . .
. . . talis cum ſodellis* cr . . .
. . . le, quae non pedibus . . .
. . . cula eſt machinae . . .
. . . materiae, & foratae . . .
. . . quam vy uber ſcrofe . . .
ſtant.
. . . ſtellas ruitque . . .
. . . . a hyadas Grae . .
. . . . ſtimantes a ſubus .
. . . . uenti dixerint .

*Succortrilla, Succotilla, Succotrilla
*Femina
*ſodellis

PAVLVS. Sudiculum* genus flagelli dictum, quod vapulantes, ſudantes facit.

*Sclūculū

Sudum, ſiccum, quaſi ſeudum, id eſt ſine vdo. Securus, ſine cura.

. . . ſignifi-

. . . . ſignificare ſub . . . . FESTVS.
. . . um omnium fere . . .
. . . us ſiccum ſignificet . . .
. . . eſt ſine vdo, vt ſe . . . .
Suſes dic . . . . . .
giſtratus, vt oſcor . . . . .
Calidius in Oration . . . .
lium. Nonne vobis l . . . .
et fumus proſequi . . . .
videtur: Senatus cens . . . .
Suſetis.

Suſes Conſul lingua Poenorum. Calidius: Senatus, inquit, cenſuit referentibus ſuſetis. PAVLVS.

Suffibulum, veſtimentum album praetextum, quadrangulum, oblongum, quod in capite Veſtales virgines ſacrificantes habebant, idque fibula comprehendebatur.

Suffibulum eſt veſtimentum al . . . . FESTVS.
. . . drangulum oblongum, quod in ca . .
. . . eſt ales cum ſacrificant, ſemper . .
. . . que fibula comprehenditur.
Suffimenta ſunt, quae . . . .
. . molito mulſo ſpar . . .
. . re, quo vuae calcatae . . .

Suffimenta dicebant, quae faciebant ex faba, milioq; molito, mulſo ſparſo ea diis * eo tempore dabantur, quo vuae calcatae praelo * premebantur. PAVLVS. *bis *pilo

Suffiſcus folliculus teſtium arietinorum, quo vtebantur pro marſupio, a fiſci ſimilitudine dictus.

Suffiſcus dicebatur folliculus teſtium arietinorum, qui celebris u . . . . . . FESTVS.
. . . pio forſitan d . . . .
. . . fiſci ſimilitu . . . . .
Suffragat . . . . maiores hi,
qui vulgo in vſu . . . . us apparerent
iuncta ſuffrag . . . . quem quiſque
fieri vellet, notabat . . . to ſcriptis
candidatorum hominu . . . Varro in libro v.II.
Rerum humanarum . . . .

Suffuerat, ſub eodem tecto fuerat.

Sugillatum dicitur ex Graeco, quod ea pars, quae eſt ſub PAVLVS.

*κοιλὸν collo, κοῖλον * ab eis dicitur.

FESTVS. . . . . dici exiſtimant . . .

. . . quod ea pars, quae . . .

. . . υλον ab iis dicitur..

Suillum genus inuiſum Veneri prodiderunt poetae, ob interfectum ab apro Adonim, quem diligebat dea. quidam autem, quod immundiſſimi ſint ſues ex omni manſueto pecore, & ardentiſsimae libidinis. ita, vt opprobrium mulieribus inde tractum ſit, cum ſubare, & ſubire dicuntur.

Sulci appellantur, qua aratrum ducitur, vel ſationis faciendae cauſa, vel vrbis condendae, vel foſſura rectis lateribus, vbi arbores ſerantur. fulmen quoque, qua eius veſtigium, ſimiliter appellatur. quod vocabulum quidam ex Graeco fictum, quia illi dicant ὁλκόν.

PAVLVS. Sulcus dictus a Graeco, qui ab illis ὁλκὸς appellatur.

Sultis, pro ſi vultis. Plautus: Sequimini me hac, ſultis. & Cato: Audite, ſultis, milites.

FESTVS. Sultis, ſi voltis. Plautus in Friuolaria: Sequimini me hac, ſultis, legiones omnes lauernae. & in Rudente: Curate haec, ſultis, magna diligentia. M. Cato pro L. Caeſetio. audite, ſultis, milites, ſi quis veſtrum in bello ſuperfuerit, ſi quis non inuenerit pecuniam, egebit.

*ſi audes. v.c. ſodes, ſi audes) *ilicet, ire licet, ilico) *ſcilicet) Sultis, ſi voltis ſignificat compoſito vocabulo, ita vt alia ſunt, ſodes,* ſis ſiuis, vlicet * in loco, ſcis licet* ſcias licet, equidem ego quidem. Ennius: pandite ſulti genas, & corde relinquite ſomnum.

PAVLVS. Sultis, ſi vultis. Ennius: Pandite ſulti genas, & corde relinquite ſomnum.

Sum pro eum vſus eſt Ennius.

FESTVS. Sum pro eum vſus eſt Ennius libro primo: At tu non vt ſum ſummam * ſeruare decet rem. & libro ſecundo: At ſeſe ſum quae dederat in luminis oras.

*Summa V.C.

finctae v.c. vel facta) Summanalia liba farinacea in modum rotae ficta.

Summiſsiorem aliis aedem Honoris, & Virtutis C. Marius fecit, ne ſi forte officeret auſpiciis publicis, augures eam demoliri cogerent.

PAVLVS. *ſummuſſi *fiet) Summuſsi, * murmuratores. Naeuius: Odi, inquit, ſummuſſos, proinde aperte dice, quid ſit.* Terentius muſſare pro tacere poſuit, cum ait: Sile, caela, occulta, tege,

tege, tace, muſſa.

. . . . ſſi dicebantur . . . FESTVS.
. . . Naeuius: Odi, inquit, ...
. . . inde ape te dice, ...
. . . times. Ennius in ſexto . . .
. . . ntus in occulto muſſa . . .
. . . in Andromacha di . . . .
. . . m eſt. nam muſſare ſi . . . .
. . . s in Agnorizomene *: Quod potes, ſile, cae- * Anagnorizomene)
la, occulta, tege, tace, muſſa, mane.

Suopte, (ſuo) ipſius; vt meopte, meo ipſius; tuopte, tuo ipſius.

Supa . . . .
diſiicit . . . . . .
in . . inſipit . . . .
iniicit farinolam.

Supat * iacit, vnde diſſipat, diſiicit: & obſipat, obiicit: & inſipat, ·*· hoc eſt iniicit. PAVLVS. * ſipat) ·*· inſipit

Supellectilis recto caſu, & ſenis ratione dicebantur, quae nunc contraria videntur eſſe finitioni proportionis, ·*· quia omnia vocabula x littera finita, per declinationes obliquorum caſuum ſyllabam accipiunt. Haec autem duo deſciuerunt ab ea, vt alia complura," quae non ideo infirmare debent praeceptum. FESTVS. ·*· portionis. v. c. " alta comptum v. c.

Supercilia in Iunonis tutela eſſe putabant, quod iis protegantur oculi, per quos luce fruimur, * quam tribuere putabant Iunonem. vnde & Lucina dicta eſt. PAVLVS. * fruuntur.

. . . . Iunonis tu . . . . . FESTVS
. . . . tur muliere . . . .
. . . . tur oculi, per q . . . .
. . . . quam tribuat . . . .
. . . . Lucina quoque . . . .

Supercilium dicitur, quod ſupra cilium ſit, id eſt integimentum oculi ſuperius.

Supereſcit ſignificat ſupererit. Ennius: dum quidem vnus homo Romae * toga ſupereſcit. & Attius ·†· in Chryſippo: Quin hinc " ſupereſcit, Spartam, atque Amyclas trado. Sed per ſe ſuper ſignificat quidem ſupra, vt cum dicimus ſuper illum ſedit, * verum ponitur etiam pro De, Graeca conſuetudine, vt illi dicunt, ὑπὲρ. Plautus in * Romanus v. c. ·†· Acer. v. c. " ſi) * cedit v. c.

Milite glorioſo: Mea opera ſuper hac vicina, quam ego nunc concilio tibi.in Phaſmate: Ehe . . . tandem percipio, ſuper rebus noſtris loqui te. Pacuuius in Medo: Qua ſuper re interfectum eſſe Hippotem dixiſti? Cato contra Annium: Nemo antea fecit ſuper tali re cum hoc magiſtratu vtique rem. Afranius in Virgine: Aliis de rebus in qua coepiſti ſuper re.

PAVLVS. Supereſcit, ſupererit. Ennius: Dum quidem vnus homo Romae ſupereſcit.

FESTVS. Superſtites antiquitus appellati ſunt teſtes.

Superſtites teſtes praeſentes ſignificat. cuius rei teſtimonium eſt, quod ſuperſtitibus praeſentibus, ij, inter quos controuerſia eſt, vindicias ſumere iubentur. Plautus in Artemone: Nunc mihi licet quiduis loqui, nemo hic adeſt ſuperſtes. Volgari quidem conſuetudine poni.

. . . ſuperque ſint . . . . .
. . . liberi parentib . . . .
. . . quamobrem . . . . .
. . . do quamquam o . . . .
. . . velim.

Superuacaneum u . . . . . .
cludit Verrius ab u . . . . .
. . . . antum modo . . .
. . . . ſit fami . . . .
. . . . uacaneum . . . .
. . . .

PAVLVS. Superuacaneum, ſuperuacuum.

Superuaganea dicebatur ab auguribus auis, quae ex ſummo cacumine vocem emiſiſſet. dicta ita, quia ſuper omnia vagatur, aut canit.

FESTVS. Su . . . .
catur ab au . . . . . .
mo cacumin . . . . . .
quaſi in altis . . . . . .
uagatur, a . . . . . .

Supparus . . . .
. . ueſtimen. . . . .
. . ubucula ap. . . . .
. . n Fullonia. . . . .
. . omne quod. . . . .
. . parum Puni. . . . .

. . cat Neui de . . . . .
. . Q. & in Nautis . . . . .
. . eſtem confec . . . . .
. . nunc ſupparos . . . . .
. . na iam crucem . . . . .
. . detur puella . . . . .
. . ius ait. Puella . . . . .
. . duta ſum . . . . . .

Supparus veſtimentum puellarum lineum, quod & ſubucula (id eſt camiſia) dicitur. Afranius: Puella non ſum, ſupparo ſi induta ſum. PAVLVS.

Suppernati dicuntur, quibus femina ſunt ſuccıſa in modum ſuillarum pernarum. Ennius: His pernas ſuccidit iniqua ſuperbia Poeni.

. pernati dicu . . . . . . FESTVS.
. . . . na ſunt ſuccıſa . . . .
. . . . rum pernaru . . . .
. . . is pernas ſuc . . . . .
. . . Poeni. & Catu . . . .
. . . foſſa ligari ia . . . .
. . . curi.

Supplicia veteres quaedã ſacrificia a ſupplicando vocabãt. PAVLVS.

Supplic . . . . . . FESTVS.
. . res portent . . . .
. . uerbena falic . . . . .
. . alia ſupplicia . . . .
. . bonis ſumi. ſin . . . .
. . is necaretur . . . .
. . Semoniae re . . . .
. . co bidente . . . .
. . na ſalutis . . . . .
. . nati patrim . . . . .
. . id fieret ſa . . . . .
. . ſolitum ut . . . .
. . candi cauſa . . . .
. . rum vt id vo . . . .
. . ro ſemper ela . . . .
. . plo docet ſupol . . . .
. . nunc fere ſuppl . . . .
. . tur.

. . . . cium a ſupp . . . . .
. . . . guit, quod . . . .
. . . . haec deorum . . . .
. . . . matur ſupp . . . .
. . . . id eſt dep . . . .
. . . . caedi . . . .

PAVLVS. Suppremum modo ſignificat ſummum, modo extremum, modo maximum.

FESTVS. Supp . . . . . .
ſummum vt . . . . . .
ſupreme bel . . . . . .
potens. Plautus . . . . .
mum habuiſti ſe . . . . .
tuis. alias extre . . . . . .
in legibus XII. Solis. . . . . .
ma tempeſtas eſto . . . . .
crimine necte tuo . . . . .
ab illo ſepeliri die . . . . .
& quaſi ſupremo l . . . . .
tempora voltu. Cato d . . . .
lentis numquam cuiq . . . . .
. . . . premam aduoca . .
. . . . maximo cum duas . .
. . . . s ſupremam mul . .

Suppum antiqui dicebant, quem nunc ſupinum dicimus. ex Graeco, videlicet pro adſpiratione ponentes litteram, vt cum iidem ὕλας dicunt, & nos ſiluas. item ἕξ, ſex: & ἑπτά, ſeptem. eius vocabuli meminit etiam Lucilius: Si vero das, quod rogat, & ſi ſuggeri+ ſuppus.

+ ſuggeris)

PAVLVS. Suppum antiqui dicebant, quem nunc ſupinum dicimus. Surregit, & ſortus pro ſurrexit, & quaſi poſſit fieri ſurrectus frequenter poſuit Liuius.

FESTVS. . . . & ſortus an . . . . .
. . . & eius part . . . . .
. . . bus L. Liuill . . . . .
. . . eſt. . . . . .

*manum)

PAVLVS. Surremit, ſumpſit. in q; manu * ſurremit haſtam.

FESTVS. . . . manum ſu . . . .

PAVLVS. Surremſit, ſuſtulerit.

FESTVS. . . . Su rempſit . . . .
. . pue

. . . pue . . ſuſtule . . . .
. . . cum dixit . . . .
. . . eſt,quod cum . . . .
. . . nio nobiliſſi . . .
. . . atque ob eam . . .
. . . iſſimus ſemper . . .
. . . nſtituit,cum . . .
. . . imus ſumere . . .
. . . ipſo dignior . . .
. . . καὶ ἐκάπι σὺ . . . .
. . . t,quod ſi mon . . .
. . . tem nonum . . .
. . . Socratem quae . . .
. . . rat in librum . . .
. . . inſcripſerat Scy . . .
. . . gratia id appel . . .
Surum dicebant,ex qu . . .
. . . . eſt Plau . . .
. . . . on eſt tibi . . .
. . . . um item nam qui . . .
. . . . cus ſurculis . . .
. . . . m. tum poli . . .
. . . . aut aſulae . . .
. . . . rus ſurum . . .
. . . . re poſſent.

Surum dicebant, ex quo per deminutionem fit ſurculus. Ennius: Vnus ſurus ſurum ferret, *tamen defendere poſſent. PAVLVS. *ferre)

Sus Mineruam,in prouerbio eſt,vbi quis id docet alterum, cuius ipſe inſcius eſt. quam rem in medio, quod aiunt, poſitam, Varro & Euhemerus ineptis mythis inuoluere maluerunt,quam ſimpliciter referre. FESTVS.

Suſpectus a ſuſpicor venit,& a ſuſpicio.

Sus . . . PAVLVS.
. . ſignificationis . . . FESTVS.
. . et ſuſpicio parti . . .
. . e. non mirum ſi . . .
. . o dari poteſt.

Suſque,deque,ſignificat plus minusve. PAVLVS.
. . . ens eſt pro plus,minusve FESTVS.

. . . uod antiquis vſque dice . . .

PAVLVS. Sutelae doloſae aſtutiae, a ſimilitudine ſuentium dictae.

FESTVS. . . . . ſtutiae a ſimili . . . . . dictae ſunt . . . .

Su . . . . . . tiq; in prouerbium . . . cauſa Gallico tu . . . . . dam edictum eſt legiones Sutrij, vt praeſto eſſent cum cibo ſuo. quod vſurpari coeptum eſt in iis, qui ſuis rebus, opibuſque officij id praeſtarent, quibus deberent. Plautus: Sed facito dum, merula per * verſus, quod " cantat colas * cum ſuo cuique ·*· facito veniant, quaſi eant Sutrium.

* memineris) " quos * coſax) -*·cum cibo tu quoque cos,) * quondam

PAVLVS. SYCOPHANTAS appellatos hac de cauſa dicunt. Atticos quoſdam + iuuenes ſolitos aiunt in hortos irrumpere, ficoſque deligere: quam ob cauſam lege eſt conſtitutum, vt qui id feciſſet, capite truncaretur: quam poenam qui perſequerentur ob paruula detrimenta, ſycophantas appellatos.

FESTVS. . . . . . idam ex hac cauſa . . . . Atticos quondam . . . . ſ aiunt in hortos . . . . inrumpere, ficoſque . . . . b cauſam lege factam, qui id feciſſet, capite + eſſet ei. quam poenam qui perſequerentur ob paruola detrimenta, ſycophantas appellatos.

* capital)

TABELLIS pro chartis vtebantur antiqui, quibus vltro, citrove, +ſiue priuatim, ſiue publice opus erat, certiores abſentes faciebant. vnde adhuc tabellarij dicuntur. & tabellae miſſae ab imperatoribus.

FEST. ∴ *citroque)

Tabem eam, quae faceret tabeſcere apud antiquos vſurpatum. Salluſtius quoque frequenter, vt in Catilina, cum ait: vti tabes pleroſque ciuium animos inuaſerat. & in libro quarto hiſtoriarum: qui quidem mos, vt tabes in vrbem coniectus. & Coruinus pro Liburnia: propter hanc tabem, atque perniciem domus totius.

∴

Tabernacula dicuntur a ſimilitudine tabernarum, quae ipſae, quod ex tabulis olim fiebant, dictae ſunt, non, vt quidam putant, quod tabulis cludantur.

Tablinum + proxime atrium locus dicitur; quod antiqui magiſtratus in ſuo imperio tabulis . . . . . .

* Tabiinum v.c.

Tablinum proxime atrium locus dicitur, quod antiqui magiſtratus, in ſuo imperio tabulas rationum ibi habebant publicarum rationum cauſa factum locum.

∴

Tablinum, locus proximus atrio, a tabulis appellatus

PAVLVS.

Taciturnus, qui facile tacet. tacitus, argutus etiam, qui poteſt aliquando tacere.

Taedulum, faſtidioſum, ſiue quod eſt omnibus taedio.+

*taedium.

Taedulum antiqui interdnm pro faſtidioſo; interdum, quod omnibus taedio eſſet, ponere ſoliti ſunt.

FEST. ∴

Taenias Graecam vocem ſic interpretatur Verrius, vt dicat ornamentum eſſe laneum capitis honorati, vt ſit apud Caecilium in Androgyno: ſepulchrum plenum taeniarum, ita vt ſolet. & alias : Dum taeniam, qui vulnus vinciret, petit. Ennius in Alexandro: volans de caelo cum corona, & taenijs. Attius in Neoptolemo: Decorare eſt ſatius, quam vrbem taenijs.

Taepocon * appellarunt Graeci genus ſcribendi deorſum verſus, vt nunc dextrorſum ſcribimus.

PAVLVS. * Tapercon Taenpocon Taenpton

Taepocon · +· ſoliti ſunt appellare Graeci genus ſcribendi deorſum verſus, vt nunc dextrorſum ſcribimus.

FESTVS. Tahepocon Temperon Tempocon

Tagax furunculus a tangendo dictus. cuius vocabuli Lucilius meminit: Et mutonis manum perſcribere poſſe tagacem.

PAVLVS. Taempoton ∴ Tanpercon v.c.

FEST. .·. Tages nomine, Genij filius, nepos Iouis, puer dicitur diſciplinam aruſpicij ded ſſe duodecim populis Etruriae.

Tagit Pacuuius in Teucro: Vt ego, ſi quisquam me tagit & tagam. Idem in Hermiona: Aut non cernam, niſi tagam. ſine dubio antiqua cenſuetudine vſurpauit. nam nunc ea ſine praepoſitionibus non dicuntur, vt contigit, attigit.

PAVLVS. Tagit ſimpliciter dicitur. quod attigit, contigit facit compoſitum.

Talaſſionem in nuptijs Varro ait ſignum eſſe lanificij. Talaſſionem enim vocabant quaſillum, qui alio modo appellatur calathus, vas vtique lanificijs * aptum.

* ſacrificlis

FESTVS.
. . . ſionem in nuptijs Varro ait .
. . . . fici ταλαρον, id eſt quaſillum .
. . . . litum appellari talaſſionem. at .
. . . . hiſtoriarum ſcriptor Talaſſium .
. . . . uirum rapta uirgine vnicae pu .
. . . dinis, quod ei id coniugium fuerit fe . .
. . . ominis gratia nunc redintegrari.

.·. Talentorum non vnum genus. Atticum eſt ſex millium denarium. Rhodium & * ciſtophorum, quattuor millium quingentorum * denarium. Alexandrinum, duodecim millium denarium. Neapolitanũ ſex * denarium. Syracuſanum trium * denarium. Rheginum victoriati. .
. . . .

* ſeptem millium) .* quadringentorum * ſex milliũ) .* trium millium)

* Talami Taliam.* Cornificius poſuit, vnde & Talaſſus. Taliam alij folliculum cepe.

PAVLVS. Talia, folliculum cepe.

FESTVS. Talionis mentionem fieri in duodecim ait Verrius, hoc modo. ſi membrum rapſerit; * ni cum eo pacit, talio eſto. neque id, quid ſignificet, indicat. puto quia notum eſt. permittit enim lex parem vindictam.

* ruperit, vel rupit.)

PAVLVS. Talipedare antiqui dicebant pro vacillare pedibus laſſitudine, quaſi trahat pedes, vt talis videatur inſiſtere, aut identidem tollere pedes.

Talipedare eſt vacillare pedibus, & quaſi talis inſiſtere.

.·. Talus praenomen erat Sabinorum.

FEST. Talus in Sabinorum nominibus praenominis loco videtur fuiſſe.

.·. Tam ſignificationem habet, cum ponimus praepoſitiuam* quan-

*quandam, cui ſubiungimus quam: vt cum dicimus, tam egregium opus tam paruo pretio veniſſe. id eſt, ſic. ita vt apud Graecos quoque οὕτως ἀγαθόν. item ex contrario ei dicimus, quam bonus Homerus, tam malus Cherylus poeta eſt. At antiqui tam etiam pro tamen vſi ſunt, vt Nouius: *Qui, ſi taceat, dum videat, tam etiam ſciat, quid ſcriptum ſit ·*· Ennius: illae meae tam potis pacis potiri. Titinius: Bene cum facimus, tam male ſubimus, vt quidam perhibent viri. Item: Quamquam * eſtis nihili, tam eſcator *ſimul vobis conſului.

*propoſitiuam poſitiuam) *Naeuius ·*·quod ſcriptum eſt *Quam) *ecaſta)

Tam ſignificationem habet Praepoſitiuam, * cui ſubiungimus quam. vt tam malus *Cherylus, quam bonus ·*· Homerus. tam etiam pro tamen vſi ſunt. PAVLVS *poſitiuam *bonus ·*·malus

Tam modo antiqui dicebant pro modo.

∴ Tam modo antiqui ponebant pro modo. vt Attius: Tam modo, inquit, Praeneſtinus. FESTVS.

∴ Tam perit, quam extrema faba. in prouerbio eſt; quod ea plerumque aut proteritur, aut decerpitur a praetereuntibus.

Tama dicitur, cum labore viae ſanguis in crura deſcendit, & tumorem facit. Lucilius: * Inguenne exiſtat, papulae, tama, neboa noxit. PAVLVS. *Lucretius

∴ Tame in carmine poſitum eſt pro tam. FESTVS.

Taminia vua *ſilueſtris dicta, quod tam mira ſit, quam minium. PAVLVS. *via

∴ Taminia vua *ſilueſtris generis videtur Vertio dicta, quae tam mira ſit, quam minium. FESTVS. *via

∴ Tamne, eouſq; , vt Aelius Stilo, & Opilius Aurelius interpretantur. itaque Afranius: Tam ne arcula tua plena eſt aranearum?

Tamne, eouſque. Afranius: Tamne arcula tua plena eſt aranearum? PAVLVS.

Tandem cum ſignificet aliquando, interdum tamen ex ſuperuacuo ponitur. vt apud Terentium in Phormione, cum ait: Itane tandem vxorem duxit Antipho iniuſſu meo? non enim hic tempus vllum ſignificat. at Cicero etiam duplicat temporalem ſignificationem, cum ait, tandem aliquando.

Tappete ex Graeco ſum . . . . . FESTVS.
tae. Ennius eum ait . T. . . . . . .

lius in Demetrio. Le : . . . .
veterem dic tappet . . . .

PAVLVS. Tapulla*dicta eſt lex quaedem de conuiuiis. .

FESTVS. *Tappula) Tapullam'legem conuiualem ficto nomine conſcripſit io- 'Tappulā) coſo carmine Valerius Valentinus.cuius meminit Luci- *Tappulā) lius hoc modo:Tapullam*rident legem contere opimi–

PAVLVS. Tarmes genus vermiculi carnem exedens.

FEST. .·. Tarpeiae etiam effigiem ita appellari putant quidam in aede Iouis Metellina. eius videlicet in memoriam virginis,quae pacta a Sabinis hoſtibus,quae in ſiniſtris manibus haberent,vt ſibi darent,intromiſerit eos cum Rege Tatio, qui poſtea in pace facienda cauerit a Romulo,vt ea Sabinis ſemper pateret.

*Tarquinias *dictas Tarquitias * ſcalas, quas Rex Tarquinius Superbus fecerit,abominandi eius nominis gratia ita appellatas * eſſe ait vulgo exiſtimari Verrius.

.·. Tartarino cum dixit Ennius,horrendo,& terribili Verrius vult accipi.a Tartaro,qui locus apud inferos.

PAVLVS. Tartarino,horrendo,& terribili.

FEST. .·. Tatium occiſum ait Lauinij,ab amicis eorum legatorum, *Titini quos interfecerant Tatiani * latrones, ſed ſepultum in Auentino laureto. quod ad ſignificationem verborum non magis pertinet, quam multa alia praeterita deinceps,quae referantur.

PAVLVS. Tauras,vaccas ſteriles dici exiſtimabant hac de cauſa,quod non magis,quam tauri,pariant.

FESTVS. . . uras vaccas ſteriles ap . . .
pariant) . . . quae non magis rapiant . . .
. . . ſimilius ſit ex Graeco dic . .
pae appellant.

PAVLVS. Tauri, verbenaeque in commentario ſacrorum ſignificat ficta farinacea.

Taurij appellabantur ludi in honorem deorum inferorum facti. Inſtituti autem videntur hac de cauſa: Regnante Superbo Tarquinio cum magna incidiſſet peſtilentia in mulieres grauidas, quae fuerat facta ex carne diu vendita*populo taurorum,ob hoc diis inferis inſtituti ludi, *diuendita) & Taurij vocati ſunt.

FESTVS. Taur . . . . . .
ſtituti diis inferis ex l . . . .

Tarqui-

Tarquinio regnante cum
peſtilentia in mulieres
fetu ſi facti ſunt ex carn
taurorum immolatorum. ob
appellati ſunt, & ſiunt
intra muros euocentur di
ludos Varro ait vocari, quod
lus pendens a doctore iner
ſolitus ſit impelli, atque vſque
docere, quoad conſiſteret
te talorum conſtaret pedu

Taurium aes dicunt, quod in ludos tauricos * conſumitur. *taurios)

•:• Taurorum ſpecie ſimulacra fluminum, id eſt, cum cornibus; quod ſunt atrocia, vt tauri.

Taxat verbum ponitur in iis, quae finiuntur, quoad tangi liceat, in litibus quoque, arbitrove * cum proſcribitur, quoad ei ius ſit ſtatuendi. Taxatio dicitur, quae fit certae ſummae. a tangendo autem dici, etiam ſcaenici teſtimonio ſunt, qui taxatores dicuntur, quod alter alterum maledictis tangit. *arbitrio-ve)

Taxat. & taxatio a verbo tango dicuntur. vnde & taxatores a ſcaenicis dicuntur, qui ad alterutrum maledictis tangunt. PAVLVS.

TEGILLVM cucullionculum * ex ſcirpo factum. Plautus: Tegillum mihi aret, id ſi vis, dabo. *cucullionculum.

•:• Tela proprie dici videntur ea, quae miſſilia ſunt: ex Graeco videlicet eorum nomine, quia illi τηλόθεν miſſa dicunt, quae nos eminus, ſicut arma ea, quae ab humeris dependentia retinentur manibus, quandoquidem non minus in nobis eam partem corporis armum vocari exiſtimandum eſt. + FESTVS. *eſt, quam arma

Temerare, violare ſacra, & contaminare, dictum videlicet a temeritate. PAVLVS.

Temetum, vinum. vnde temulentus, & temulentia.

•:• Temetum, vinum. Plautus in Aulularia: Qui? quia temeti nihil allatum. Pomponius in Decima: Non multi temeti, ſed plurimi. Nouius in duobus doſſenis: Sequimini praeminate, ſequere temeti timor. Idem in Funere: Agite, exite, temulentiamque * tollite. & in Surdo: Filias habeo temulentas. ſed eccas video incedere, Afranius in FESTVS. *exigite temulentum.

Conſobrinis:Pol magis iſtius temulentae futilis.

PAVLVS. Tempeſta,tempeſtiua.

Tempeſtatem pro tempore frequenter dixerunt antiqui.

Templum ſignificat,& aedificium deo ſacratum, & tignũ, quod in aedificio tranſuerſum ponitur.

*Tenitae Tenite * credebantur eſſe fortium deae, dictae quod tenendi haberent poteſtatem.

*Thenſa Tenſa*vehiculum argenteum,quo exuuiae deorum ludis Circenſibus in circum ad puluinar vehebantur.

FEST. ∴ Tenſam ait vocari Sinnius Capito vehiculum, quo exuuiae deorum ludicris Circenſibus in circum ad puluinar vehuntur.fuit & ex ebore; vt apud Titinium in Barbato; & ex argento.

PAVLVS. Tentipellium,genus calciamenti ferratum, quo pelles extenduntur.

FEST. ∴ Tentipellium Artorius putat eſſe calciamentum ferratum, quo pelles extenduntur. idem Afranium dixiſſe in Primo.*Pro manibus credo habere ego illos tentipellium. Titinium ait Verrius exiſtimare, id medicamẽtum eſſe, quo rugae extenduntur,cum dicat:Tentipellium Inducis, *rugae in ore extenduntur. cum ille τροπικῶς dixerit.

*Primo.

*Inducitur.

PAVLVS. Tenus ſignificat finem:vt cum dicimus, hactenus.

Terentũ locus in campo Martio dictus, quod eo loco ara Ditis patris in terra occultaretur.

FESTVS. . . . . in campo Martio loc . . .
. . . . dicendum fuiſſe,quod Te . .
. . . . ſaecularis Ditis patris . . .
. . . . tur ab equis quadrigari . . .
. . . . tilitas aequiperet mo . . .
. . . . nae,quod quam aniliter relat . .
. . . . uis manifeſtum eſt.

PAVLVS. Teres,rotundus in longitudine.

FEST. ∴ Teres in longitudine rotundatum. quales aſſeres natura miniſtrat.

∴ Teretinatibus,qui a flumine Terede dicti exiſtimantur, & ſyllaba eius tertia mutata, & pro Terede Teram ſcribi debuiſſe.

∴ Termentum pro eo,quod nunc dicitur detrimentum, vtitur Plautus in Bacchidibus.

Ter-

Termentum apud Plautum detrimentum. PAVLVS.

Termes ramus direptus ex arbore, nec foliis repletus, nec nimis * glaber. *minus

Termino ſacrificabant, * quod in eius tutela fines agrorum eſſe putabant. denique Numa Pompilius ſtatuit eum, qui terminum exaraſſet, & ipſum, & boues ſacros eſſe. *ſacra faciebant, vel fiebant)

Terminus, quo loco colebatur, ſuper eum foramen patebat in tecto, quod nefas eſſe putarent terminum intra tectum conſiſtere.

Termonem Ennius terminum dixit.

∴ Termonem Ennius Graeca conſuetudine dixit, quem nos nunc terminum, hoc modo: Ingenti vadit curſu, qua redditus termo eſt. & idem: Hortatore bono prius, quam iam finibus termo eſt. FESTVS.

∴ Terſum diem pro ſereno dictum ab antiquis; nec ſe habere rei auctorem ait.

Terſum diem, ſerenum. PAVLVS.

∴ Tertium, quartum differre ait a tertio, quarto, quintus: * quod, quid factum ſit, ſignificat. FESTVS. *cos.)

Teſca * loca augurio deſignata. Cicero aſpera ait eſſe, & difficilia. PAVLVS. *Teſqua

. . . t loca augurio deſig . . . FESTVS.
. . . no finis in terra auguri op . .
. . . us loca conſecrata ad . . .
. . . ſit, ſed ſancta loca vndiq . .
. . . nt Pontificis libri, in quibus . .
. . . que ſedemque teſcumque . .
. . . dedicauerit, vbi eos ac . . .
. . . s, propitioſque. Hoſtius belli . .
. . . pergentis alter aetherias, atque . .
. . . uiolabis templa antiqua . . .
. . . uere aſpera, difficilia aditu . .
. . . ca aſpera ſaxa teſca tuor . .
. . . octeta. Quis tu es mortalis . .
. . . a, & teſqua te adportas loca.

Teſticulari eſt iumentis maribus feminas, vel mares feminis admouere. licet alij dicant teſtilari. PAVLVS.

Tetini pro tenui.

THALEAE * nomen dictum, alij ab aetatis flore aiunt, FESTVS. *Thaliae)

alij quod carmina ſemper floreant.

PAVLVS. Themin deam putabant eſſe, quae praeciperet hominibus id petere, quod fas eſſet. eamque id eſſe exiſtimabant, quod & fas eſt.

Thiaſitas, ſodalitas.

Thomices Graeco nomine appellantur canabi impolito, & ſparto leuiter tortae * reſtes, ex quibus funes fiunt. pu:uilli quoque quos in collo habent, ne a reſtibus laedantur, thomices vocantur.

*Pretto

FESTVS. . . . . nomine appellantur . . .
. . . et ſparto leuiter tortae . . .
. . . fiunt. Lucilius: Vidimus
. . . abina. Opillius Aure . . .
. . . puluillum, quem in . . .
. . . aedat tomicem vo . . .
. . .

PAVLVS. Thraeces gladiatores a ſimilitudine palmularum* Thraciarum.

*parmula-rum) paruularum v.c.

Throcum* genus ſellae habetur apud Plautum.

*Trachum v.c. Thronus)

Thymbraeus Apollo a monte Thymbraeo dictus, qui eſt in agro Troiano.

FESTVS. Thymbraeum Apollinem Vergilius a monte Thymbraeo appellauit, qui eſt in agro Troiano.

PAVLVS, TIBERIS fluuius dictus a Tiberino Rege Albanorum, quod in eo cecidiſſet, vel Tiberis a Tiberi * Rege Tuſcorum,

*Tibris a Tibri.

Tibicines in aedificiis dici exiſtimãtur a ſimilitudine tibiis canentium, qui vt canentes ſuſtineant, ita illi aedificia. *

*aedificiorũ tecta.

Tifata iliceta. Romae autem Tifata curia. Tifata etiam locus * iuxta Capuam.

*lacus

FEST, .·. Tigillum ſororium.

.·. Tignum non ſolum in aedificiis, quo vtuntur, appellatur, ſed etiam in vineis, vt eſt in duodecim: tignum iunctum aedibus, vineaeque, & concapu, * ne ſoluito,

*concapet V.C. capulo)

PAVLVS. Tinia, vaſa vinaria.

Tippula beſtiolae genus ſex pedes habentis, ſed tantae leuitatis, vt ſuper aquam currens non deſidat. * Plautus: Neque tippulae leuius pondus eſt, quam fides lenonia.

*decidat.

Titienſis tribus a praenomine Tatij Regis appellata videtur. Titia quoque curia ab eodem Rege eſt dicta.

Titinnire,

Titinnire, & titinnabunt ✝ Naeuius dixit pro ſonitu tintinabuli. ✝Tintinire & tintinnabunt.

∴ Titinnire ✝ eſt apud Naeuiũ hoc modo: Tantum vbi molle ✝ crepitum faciebant, titinnabant ✝ compedes. & apud Afranium: Oſtiarij impedimenta titinnire audio. FESTVS. ✝Tintinire) ✝mollem) ✝tintinabāt

Titiuillitium nullius ſignificationis eſt, vt apud Graecos βλίτυρι, & σκινδαψὸς. Plautus: non ego iſtud verbum empſitem titiuillitio. PAVLVS.

Tituli milites appellantur, quaſi tutuli, quod patriam tuerentur. vnde & Titi praenomen ortum eſt.

TODI genus auium paruarum. Plautus: Cum extortis talis, cum todillis cruſculis.

Todi ſunt . . . . . . FESTVS.
quarum meminit Plautus in Sy . . .
tis talis, cum todillis crus . . . .

Togatarum . . . . .
minum faſtigi, quae . . . .
quod togis praetextis rem . . . .
tabernariarum, quia . . . .
cellentibus etiam humiles . . . .
. . lagiari ſerui denique et . . .
. . ernis honeſte prodeant . . .

Tolerare, patienter ferre. Attius in Neoptolemo: Aut ✝ quiſquam potis eſt tolerare acritudinem. Ennius libro ſecundo: Ferro ſecedere, ✝ quam dictis his toleraret. ✝Haud) ✝ſe caede v. eſe caedet)

Toles, tumor in faucibus, quae per deminutionem tonſillae dicuntur.

Tollenno ✝ eſt genus machinae, quo trahitur aqua, alteram partem praegrauante pondere, dictus a tollendo. ✝Tolenno

Tongere noſſe eſt: nam Praeneſtini tongitionem ✝ dicunt notionem. Ennius: Alij rhetorica tongent. PAVLVS. ✝tongionem

. . . . lo ait noſcere eſſe . . . FESTVS
. . . tionem dicant pro no . . .
. . . tius dominari. Ennius . . .
. . . tongent. & vincere . . .
. . .. videtur ſignificare.

Tonſam Ennius ſignificat remum, quod quaſi tondeatur ferro, cum ait libro ſeptimo: Poſte recumbite, veſtraque pectora pellite tonſis. item: Pone petunt, exin referunt ad pectora tonſas. & in Aſota: Alius in mari vult

magno tenere tonſam.

PAVLVS. Tonſa, remus; quod quaſi tondeatur ferro. Ennius: Pone petunt, exin referunt ad pectora tonſas.

Tonſilla palus delatus in acumen, & cuſpide praeferratus, qui nauis religandae cauſa in littore figitur. Attius: Tacete, & tonſillas littore in laeda edite.*

*littore edite

FESTVS. . . . . eſſe Verrius palum dolatum
. . . cuſpide praeferratum, vt exiſti . .
. . . m cùm figi in littore nauis re
Medo) . . . cauſa. Pacuuius in medio: Acces
. . . eam, & tonſillam pegi laeto in littore
Phoeniſſis) . . . in Phinidis: Tacete, & tonſillas littore
. . . laeda edite.

Topper ſignificare ait Artorius cito, fortaſſe, celeriter, temere. cito, ſic in Nelei carmine; Topper fortunae commutantur hominibus. citius, ſic C. Naeuius: Capeſſet flammam Volcani topper.* ſic in eodem: Namque nullum peius macerat humanum, quamde mare ſaeuum. viret* cui ſunt magnae topper confringent inportunae vnde.* fortaſſe, ſic Coelius libro ſeptimo; ita vti ſeſe quiſque vobis ſtudeat aemulari in ſtatu fortunae reipublicae, eadem re geſta, topper nihilo minore negotio acto, gratia minor eſſet. fortaſſe, ſic Attius in Io. Topper, vt ſit, patris tunc* eicit iras. (Ennius vero ſic.) topper fortaſſe valet in Ennij & Pacuuij ſcriptis. apud Ennium eſt; Topper, quam nemo melius ſcit: Pacuuius: Topper tecum ſit poteſtas faxit ſi mecum velit. At in antiquiſſimis ſcriptis celeriter, ac mature. in Odyſſia vetere: Topper facit homines vtrius fuerint. Topper citi ad aedis venimus Circae, ſimul duona eorum portant ad nauis millia. alia in iiſdem inueniuntur.*

*cito v.c.
*vires)
*vndae)
*te v.c.
*inſeruiuntur v.c. inſeruntur)

PAVLVS. Topper, cito. vt illud Nelei: Topper fortunae commutantur hominibus.

Torrens eſt participium, & nomen eſt.

FESTVS. Torrens participialiter pro exurens ponitur, vt eſt apud Pacuuium in Antiopa: flammeo vapore torrens terrae fetum exuſſerit. ſignificat etiam fluuium ſubitis imbribus concitatum, qui alioqui ſiccitatibus exareſcit. quamuis* aquam ipſam, quae fluit, flumen recte dici ait Aelius Gallus libro ſecundo, quae ad ius pertinent. Ceterum volgi

*quius v.c.

volgi conſuetudine vtrumque iamdici flumen,& peren nem fluuium, & torrentem.

Torrere a torreo + deductum, proprie ſignificat ſiccare, atque arefacere, ſed vſurpatum eſt iam pro eo, quod ſit igne vrere. Plautus: (in) vna eadem + opera in furnum calidum condito, Atque ibi torreto. * Torreri a torro v.c. * edet v.c. aedepol)

Torrere* a torreo deductum proprie ſignificat ſiccare, atque arefacere. ſed vſurpatum eſt etiam pro eo quod ſit igneſcere. PAVLVS. * Torreri

Toruitas a ferocia taurorum, quaſi tauri acerbitas eſt vocata.

Toruitas a ferocia taurorum dicta eſt. Pacuuius in Armorum iudicio: feroci ingenio toruus, praegrandi gradu. &;cum recordor eius ferocem,& toruam confidentiam. FESTVS.

Torum vt ſignificet torridum, aridum, per vnum quidem R antiqua conſuetudine ſcribitur. Sed quaſi per duo R ſcribatur, pronuntiari oportet. nam antiqui nec mutas, nec ſemiuocales litteras geminabant, vt fit in Ennio, Arrio, Annio.

Torum, torridum, aridum. PAVLVS.

Toxicum dicitur ceruar. FESTVS.

. . quidam perunguere ſagitta . . . . .

. . Caecilius in Gamo vt hom . . . .

. . toxico tranſegerit. Afra. . .

. . vxorium iſtud toxicum mitt . . .

TRABICA nauis, quod ſit trabibus confixa. Pacuuius: labitur trabica in alucos. PAVLVS.

Trabs proprie dicitur duo ligna compacta.

Trachali appellantur muricum ac purpurae ſuperiores partes. vnde Ariminenſes maritimi homines cognomen traxerunt Trachali.

Tragula genus teli, dicta, quod ſcuto infixa trahatur.

Tragus, genus conchae mali ſaporis.

Tranſtra, & tabulae nauium dicuntur, & tigna, quae pro pariete + in parietem porriguntur. * per parietem, vel ex pariete

Trepit, + vertit. vnde trepido, & tropidatio; quia turbatione + mens vertitur. ** Trapie vel Tropit * trepidatione

Tributorum conlationem cum ſit alia in capite, alia ex cenſu, dicitur etiam quoddam temerarium, vt poſt vrbem a Gallis captam conlatum eſt, quia proximis quin- FEST.

* quinque decim * annis cenſus alius non erat. Item bello Punico ſecundo M. Valerio Laeuino, M. Claudio Marcello cos. cũ & ſenatus, & populus in aerariũ, quod habuit, detulit.

PAVLVS. Tributum dictum, quia ex priuato in publicum tribuitur.

FEST... Trientem tertium pondo coronam auream dediſſe Ioui donum ſcripſit T. Quinctius Dictator, cum per nouem dies totidem vrbes, & decimam Praeneſte cepiſſet. id ſignificare ait Cincius Myſtagogicon libro ſecundo, duas libras pondo & trientem. qua conſuetudine hodieque vtimur, cum lignum bes alterum dicimus, id eſt pedem, & beſſem latitudinis habens. & ſeſtertium, id eſt duos aſſes, & ſemiſſem tertium. item ſi tres aſſes ſunt, & quartus quadrans . . . . . .

PAVLVS. Trifax telum longitudinis trium cubitorum, quod catapulta mittitur. Ennius: aut permaceret paries percuſſus trifaci.

FESTVS. * fulmen) Triſulcum fulgur * fu . . . . .
. . . a, id aut incendit, a . . .
. . . rebrat.

PAVLVS. * Tritogenia Trogenia * Trogeonis Tritonia * Minerua a ripa Tritonis " fluminis dicta, quod ibi primitus ſit viſa.

Triumphales coronae ſunt, quae imperatori victori aureae praeferuntur, quae temporibus antiquis propter paupertatem laureae fuerunt.

Troia, & regio Priami, & luſus puerorum equeſtris dicitur, & locus in agro Laurente, quo primum in Italia Aeneas cum ſuis conſtitit.

* Tromente Tromentina tribus a campo Tromento* dicta.

Troſſuli equites dicti, quod oppidum Tuſcorum Troſſulum ſine opera peditum ceperint.

Truo auis onocrotalus. Caecilius irridens magnitudinem naſi: Pro di immortales, vnde prorepſit truo.

* Trygon * humum Tryga* antiqui vinum appellabant. vnde trygetus adhuc dicitur.

FESTVS. TVBICINES etiam ij appellãtur, qui ſacerdotes viri ſpecioſi publice ſacra faciunt tubarum luſtrandarũ gratia.

PAVLVS. Tubiluſtria dies appellabant, in quibus agna tubas luſtrabant.

FESTVS. . . . . quibus diebus adſcriptum in
. . . . rio ſutorio agna tubae
. . is

. . . is tubos appellant, quod genus
. . . Arcadia Pallanteo trans
. . . .
Tuditantes, tundentes . . . . .
. . entes ſignificare ait Cincius . . .
. . mus libro ſecundo. Haec inter ſe totum . .
. . ntes. & Lucretius item lib. ij. nec . .
. . rem ceſſant extrinſecus vllam.
Tuditantes ſignificat negotium tundentes, id eſt agentes. PAVLVS.
Lucretius: Nec tuditantia rem ceſſant extrinſecus vllā.
Tudites mallei a tundendo dicti. inde & cuidam cognomen Tuditano fuit, quod caput malleo ſimile habuerit.
. . . . alleos appellant antiqui a tunden FESTVS.
. . . is, alij cruribus tudites. inde Atcius
. . . is ex ſtimat Tuditano cognomen
. . . caput malleoli ſimile habuerit.
Tuor, * video: tueor " defendo . * Tueor)
. . video, tueor, defendo . . . . . PAVLVS.
. . . ſed iam promiſcue vtuntur . FESTVS. * tuor)
. . . or prouideo, & contueo . . .
. . ria a tecto appellantur . . . .
. . . . ſordida. Afranius in V . . .
. . . . tugurium eſt turpe . . . .
. . . . bolimaeo. Habitab . . .
. . . . perculo, quo nomin . . . .
. . . . . tione XXI. ait etia . . .
. . . . cari.
Tullianum quod dicitur, pars quaedam carceris, Ser. Tullium Regem aedificaſſe aiunt.
. . . lij * dixerunt eſſe ſilanos, alij riuos, alij vehementes proiectiones ſanguinis arcuatim fluentis, quales ſunt Tiburi in Aniene. Ennius in Aiace: Aiax, miſſo ſanguine tepido tullij * efflantes volant. * Tullios alii. * tulli)
Tumu . . . .
milites dicuntur lecti ob ſubitum ti . . .
de etiam tumultum dici ait Verrius, qui . . .
is ornatur, * quam ab Italicis, & Gallicis h . . . * oriatur)
. . . t Italiae. itaque nullum
. . . quam Gallicum, aut domeſti-
. . .

. . . Aelius ſic definit. tumulus es . . .
. . . nae editus ſecundum mare fluctibus u . .
. . . uatas. vnde ſimiliter & manu fac . .
. . . turalis proprie dici poteſt.

* Turbelas v.c.
**· quo alto v.c. quo pacto)
" turbelas. v.c.

Turbellas * dixiſſe antiquos, quas nunc turbas appellamus, teſtis eſt Plautus in Pſeudolo: quales, ** quantas ſoleam turbellas " dare.

PAVLVS. Turbellas apud Plautum turbas ſignificat.

FESTVS. Turmam equitum dictã eſſe ait Curiatius, quaſi terimam; quod terdeni equites ex tribus tribubus Titienſium, Ramnium, Lucerum, fiebant. itaque primi ſingularum decuriarum decuriones dicti, qui ex eo in ſingulis turmis ſunt etiam nunc terni.

" Turãnos. v.c.

Turrhenos + Etruſcos appellari ſolitos ait Verrius, a Turtheno duce Lydorum, a cuius gentis praecipua crudelitate etiam tyrannos dictos.

PAVLVS. Tuſci a Tuſco rege filio Herculis ſunt dicti, vel a ſacrificando ſtudioſe, ex Graeco θυσκόοι; velut Tuſculũ dictum, quod aditum difficilem habet, id eſt δύσκολον.*

* θύσκολον.

FESTVS. . . . quidam dictos aiunt a Tuſco
. . . lis filio. alij qnod vnici ſtudiſi " ita . . .
. . . ex Graeco velut θυσκόοι. Tu . . .
. . . ab eadem cauſa ſacrificiorum, u . .
. . . ficilem habeat, id eſt δύσκολον.

" vnice ſtudioſi)

Tuſcum vicum co . . . . .
tores dictum aiunt a . . . . .
deſcendente + ab obs . . . .
Romae locoque his dato . . . .
entes fratres Coeles, & Vibenn . . . .
Tarquinium Romam ſecum ma . . . .
rint. M. Varro quod ex Coe . . . .
ſint.

* diſcedẽte)

PAVLVS. Tuſcus vicus Romae eſt dictus, quod ibi habitauerunt Tuſci, qui recedente ab obſidione Porſena remãſerunt.

Tutulum dicebant Flaminicarum capitis ornamentum vitta purpurea innexa crinibus, & in altitudinem extractum. Ennius: Fictores, Argeos, & tutulatos.

FESTVS. Tutulum vocari aiunt Flaminicarũ capitis ornamentum, quod fiat vitta purpurea innexa crinibus, & extructum in altitudinem. quidam pileum lanatum forma e

tali

rali figuratum, quo Flamines, ac Pontifices vtantur, eodem nomine vocari. Ennius: Libaque, fictores, Argaeos . . .

Tutum frequenter dicitur maxime: Varro in Europa: Tutum ſub ſede fuiſſent.

Tyria maria in prouerbium deductum eſt; quod Tyro oriundi Poeni adeo potentes maris fuerunt, vt omnibus mortalibus nauigatio eſſet periculoſa. Afranius in Epiſtula: Hunc ſerrium autem maria Tyria conciet.

. . . .

. . x curiata fertur, quo Hanni . .

. . Romae cum eſſet, nec ex praeſidi .

. . Q. Fabius Maximus Verru . .

. . arcellus Cos. facere in . .

. . uit Aelius in XII. ſig . .

PAVLVS. VACERRAM dicunt ſtipitem, ad quem equos ſoleant religare. alij dicunt maledictum hoc nomine ſignificari magnae acerbitatis, vt ſit vecors, & veſanus.

FESTVS. * & Aelius Vacerram Verrius, * & alij complures vocari dicunt ſtipitem, ad quem equos ſolebant religare. Ateius vero Philologus maledictum hoc nomine ſignificari magnae acerbitatis, vt ſit vecors, & veſanus teſte Liuio, qui dicat: vecorde, & malefica vecordia.

PAVLVS. Vadem, ſponſorem ſignificat datum in re capitali.

Vagorem pro vagitu Ennius poſuit.

FEST. .·. Vagorem pro vagitu Ennius libro ſextodecimo: Qui clamor + oppugnantis vagore volanti. Lucretius libro ſecundo: Et ſuperantur, item miſcetur funere vagor. .·. Vagulatio + in lege. *. duodecim tabularum ſignificat quaeſtionem cum conuicio. Cui teſtimonium defuerit * is tertijs + diebus obportum obuagulatum. *. ito.

* cui clama
* Valgulati
.*. libro de-
* fugerit .·.
* certis
.*. obualgulatum

.·. Valgos Opilius Aurelius, alijque complures aiunt dici, qui diuerſas ſuras habeant. Plautus in Milite glorioſo, qui talos vitioſos habeat. Maiorem partem videas valgis talis. + & in (Sitelitergo.) Sit * ea mihi inſignitos pueros pariat poſtea, Aut varum, aut valgum, aut compernem, aut paetum, aut brocchum * (filium.) e contrario vari dicuntur incurua crura habentes.

* fauiis
* ſin)
* boccum

PAVLVS. Valgos Aurelius intelligi voluit, qui diuerſas ſuras habent. ſicut e contrario vari dicuntur incurua crura habentes.

Valleſcit, perierit, a vallo militari, quod fit circa caſtra; quod cui eo eijciuntur, pro perditis habentur.

FEST. .·. Valuoli, folliculi fabae.

Valuoli folliculi fabae appellati ſunt, quaſi valliuoli, quia vallo facti + excutiantur.

* fuſtib.

.·. Vapula Papiria, in prouerbio antiquis fuit. de quo Sinnius Capito ſic refert, tum dici ſolitum eſſe, cum vellent minantibus ſignificare ſe eos neglegere, & non curare, fretos iure libertatis. Plautus in Feneratrice: Heus tu in barbaria quod dixiſſe dicitur liberta ſuae patronae, ideo dico, liberta ſalue, vapula Papiria. In barbaria eſt, in Italia. Aelius hoc loco vapula poſitum eſſe ait pro dole. Varro pro peri, teſte Terentio in Phormione:

Nun

Non tu . . . . . .
& Plauto in Curculione: Reddin, an non mulierem prius, quam te huic meae machaerae obijcio maſtigia? vapula ergo te * vehementer iubeo ne me territes. * vapulare ergo)

Vaſtum pro magnum. ponitur tamen & pro inani. Attius: Iam hanc vrbem ferro vaſtam faciet Peleus. Pacuuius: Quales, ſcabres, quod* inculta vaſtitudine; vnde vaſtitas, & vaſtitudo. FEST. .·. *quam quey

Vaſtum pro magnum. ponitur tamen & pro inani. Attius: Hanc vrbem ferro vaſtam faciet. vnde vaſtitas, & vaſtitudo PAVLVS.

Vaticanus collis appellatus eſt, quod eo potitus ſit populus Romanus vatum reſponſo expulſis Etruſcis.

VE victis, in prouerbium veniſſe exiſtimatur, cum Roma capta a Senonibus Gallis aurum ex conuentione, & pacto adpenderetur, vt recederent, quod iniquis ponderibus exigi a barbaris querente Ap. Claudio Brennus Rex Gallorum ad pondera adiecit gladium, & dixit, Ve victis, quem poſtea perſecutus Furius Camillus cum inſidijs, circumuentum conſideret, & quereretur contra foedus fieri eadem voce remuneraſſe dicitur. FEST. .·.

Ve vobis dicebatur ab antiquis, & ve nobis.* PAVLVS.

Vecors eſt turbati ac mali cordis. * vi nobis, vel vi vobis

Vecticularia vita dicitur eorum, qui vectibus parietes alienos perfodiunt furandi gratia. Cato: vecticulariam vitam viuere, repente largiter habere, repente nihil.

Vectigal, aes dicitur, quod ob tributum, & ſtipendium, & equeſtre, & ordinarium populo debetur. FEST. .·.

Vegrande ſignificari alij aiunt male grande; vt vecors, veſanus, mali cordis, maleque ſanus. alij paruum, ſiue minutum, vt cum dicimus, vegrande frumentum. & Plautus in Ciſtellaria: qui niſi iteres nimium is vegrandi gradu.

Vegrande ſignificat male grande. vt vecors, veſanus, mali cordis, male ſanus. alij paruum, ſiue minutum intelligunt, vt vegrande frumentum. PAVLVS.

FEST. ·.· Vehere, portare, vel trahere.

PAVLVS. Veia ·+· apud Oſcos dicebatur plauſtrum. vnde veiarij + ſtipites in plauſtro, & vectura veitura ·+·

·*·Veha) ·*·veiari ·*·velatura)

Vel, conligatio * quidem eſt diſiunctiua, ſcilicet ·*· earum rerum, quae natura diſiunctae ſunt, in quibus aut coniunctione rectius vtimur, vt, Aut dies, aut nox. ſed earum, quae non ſunt contrariae, quae eligatur, nihil intereſt, vt Ennius: vel tu Dictator, vel equorum, equitumque Magiſter Eſto, vel Conſul.

* coniunctio ·*· ſed non

* Velites, quaſi velati,

Velati + appellabantur veſtiti, & inermes, qui excercitum ſequebantur, qui que in mortuorum militum loco ſubſtituebantur. ipſi ſunt & ferentarij, qui fundis, ac lapidibus pugnabant, quae tela feruntur, non tenentur. Cato eos ferentarios dixit, qui tela, ac potiones militibus pugnantibus miniſtrabant.

Velitatio dicta eſt vltro, citroque probrorum obiectio, ab exemplo velitaris pugnae. Plautus: Neſcio quid velitatati eſtis inter vos.

FEST. ·.· Venditiones olim dicebantur Cenſorum locationes, quod velut fructus publicorum locorum venibant.

PAVLVS. Venerari verbum compoſitum ex venia, & orando.

Ventabant dicebant antiqui. vnde praepoſitione adiecta fit aduentabant.

FESTVS. Ventabant antiqui dicebant ſine praepoſitione, pro aduentabant.

PAVLVS. Ver ſacrum vouendi mos fuit Italis. magnis enim periculis adducti vouebant, quaecunque proximo vere nata eſſent apud ſe animalia, immolaturos. Sed cum crudele videretur pueros, ac puellas interficere, perductos in adultam aetatem velabant, atque ita extra fines ſuos exigebant.

Verberitare idem Cato frequentatiue ab eo, quod eſt verbero, dixit,

FEST. ·.· Veredis + antiqui dixerunt, quod veherent rhedas: id eſt ducerent.

* Veredas)

* Virgiliae

Vergilae * dictae, quia earum orti ver finitur, & aeſtas incipit.

PAVLVS. Vergilae dictae, quod earum ortu ver finem facit.

Vermina dicuntnr dolores corporis cum quodam minuto motu, quaſi a vermibus ſcindatur. hic dolor Graece στρόφος dicitur.

Vernae appellantur ex ancillis ciuium Romanorum vere nati,quod tempus anni maxime naturale feturae eſt.

Vernae, qui in villis vere nati, quod tempus,duce natura, feturae eſt:& tunc rem diuinam inſtituerit Marti Numa Pompilius,pacis, concordiaeve obtinendae gratia inter Sabinos,Romanoſque, vt vernae vincerent. Romanos enim vernas appellabant,id eſt,ibidem natos. quos vincere perniciosum arbitrium Sabinis,qui coniuncti erant cum populo Romano. FESTVS.

Vernifera menſalia*auguria. PAVLVS. *Meſſallae)

Verſuram facere, mutuam pecuniam ſumere, ex eo dictum eſt, quod initio, qui mutuabantur ab aliis, non vt domum ferrent, ſed vt aliis ſoluerent, velut verterent creditorem.

Verſuti dicuntur, quorum mentes crebro ad malitiam vertuntur.

Verticulas cum dixit Lucilius,articulos intelligi voluit.

Veruncent,vertant. Pacuuius: Dij monuerint meliora, atque amentiam aueruncaſſent tuam,id eſt auertiſſent.

Verata pila dicuntur,quod veluti verua habent praefixa.

Veſcor,paſcor.

Veſculi,male curati,& graciles homines.ve enim ſyllabam rei paruae praeponebant. vnde Veiouem, paruum Iouem,& vegrandem fabam,minutam dicebant.

Veſcus,faſtidioſus;ve enim pro puſillo vtebantur.Lucretius veſcum dixit edacem, cum ait: Nec mare quae impendent veſco ſale ſaxa pereſa.

Veſpae,& veſpiliones* dicuntur; qui funerandis corporibus officium gerunt, non a minutis illis volucribus, ſed quia veſpertino tempore eos efferunt, qui funebri pompa duci propter inopiam nequeũt. hi etiam veſpilones* vocãtur.(Martialis: Qui fuerat medicus,nunc eſt Veſpilo Diaulus.) *veſpilones) *veſpulae.

Veſperna apud Plautum cena intelligitur.

Veſperugo,veſper ſtella.Plautus: Nec veſperugo,nec vergiliae occidunt.

Veſpices fruteta denſa dicta a ſimilitudine veſtis.

Veſticeps puer,qui iam veſtitus eſt pubertate:econtra inueſtis,qui necdum pubertate veſtitus eſt.

Veſtis generaliter dicitur,vt ſtragula, forenſis, muliebris:

veſtimentum pars aliqua, vt pallium, tunica, penula.

Veteratores callidi dicti a multa rerum gerendarum vetuſtate. Cannius: * mulieri non aſtutae facile veterator perſuaſit.

*Gannius Sannius Gradius) (..Annius) T.Annius) Canius)

Veterinam beſtiam iumentum Cato appellauit a vehendo. Opilius veterinam dici putat, quaſi venterinã, vel vterinam, quod ad ventrem onus religatum gerat.

Veternoſus dicitur, qui graui premitur ſomno. Cato veternoſum hydropicum intelligi voluit, cum ait: Veternoſus quam plurimum bibit, tam maxime ſitit.

Vexillum deminutiuum eſt a velo.

VIATORES appellabãtur, qui magiſtratibus parebant. eo quod plerumque ex agris homines euocabantur a magiſtratibus, & frequens erat eorum ab agris ad vrbem via.

FEST. Viatores appellantur, qui magiſtratibus apparent, eo quia initio omnium tribuum cum agri in propinquo erant vrbis, atq; aſſidue homines ruſticabantur, crebrior opera eorum erat in via, quam vrbe; quod ex agris plerumque homines vocabantur a magiſtratibus, & frequens eorum erat ab agris ad vrbem via.

PAVLVS. Vibices plagae verberum in corpore humano dictae, quod vi fiunt.

Vibriſſae pili in naribus hominum, dicti, quod his euulſis caput vibratur.

Vibriſſe eſt vocem in cantando criſpare. Titinius: Si erit tibi cantandum, facito, vſque exuibriſſes.

FESTVS. Vici appellari incipiunt ex agris, qui ibi villas non habent vt Marſi, aut Peligni. Sed ex vicis partim habent rempublicam, & ius dicitur; partim nihil eorum, & tamen ibi nundinae aguntur negotij gerendi cauſa, & magiſtri vici, item magiſtri, paucique* . . . . . annis fuerit. Altero cum id genus aedificij, quae continentia ſunt, iis, oppidiſque itineribus, egionibuſque diſtributa diſtant, nominibuſque diſſimilibus diſcriminis cauſa ſunt diſpartita. Tertio cum id genus aedificiorum definitur, quae in oppido priue in ſuo quiſque loco proprie ita aedificat, vt in eo aedificio peruium ſit, quo itinere habitatores ad ſuam quiſque habitationem habeat acceſſum, qui non dicuntur vicanij, *ſicut ij, qui aut in oppido

*pagi

*vicani)

pido vias,"aut hi,qui in agris ſunt,vicarij ·*·appellãtur. *oppidi ciuis) ·*·vicani)

Vicinia,vicinorum conuerſatio.

∴ Victimam Aelius Stilo ait eſſe vitulum ob eius vigorem. alij autem quae vincta adducatur ad altare:aut quae ad hoſtis victos *immoletur. FESTVS. *hoſtibus victis)

Viduertas calamitas dicta,quod viduet bonis. PAVLVS

Viere, alligare, vnde vimina,& vaſa viminea.

Vietus languidus,ſine vi,& naturalibus priuatus viribus.

Viget dictum a vi agendo.ſed ·*· in agendis hoſtilibus rebus; verum iis, qui * concitato animo ad bonum tendunt. ·*·non) *quae)

∴ Viget dictum videtur a vi agendo, ſed non in agendis, hoſtilibus rebus,verum his quae celerrimo, concitatoque animo ad bonam tendunt frugem. FESTVS.

∴ Viginti quinque poenae ſignificat viginti quinque aſſes.

∴ Viminalis porta,& collis appellabantur,quod ibi viminum ſilua fuiſſe videtur,vbi eſt & ara Ioui Viminio conſecrata.

Viminalis porta & collis appellabãtur, quod ibi viminum fuiſſe ſilua videtur. PAVLVS.

Vinalia diem feſtum habebant, quo die vinum nouum Ioui libabant.

Vinciam *dicebant continentem. *Viciam

∴ Vindex ab eo quod vindicat,quo minus is,qui prenſus eſt, ab aliquo teneatur. FESTVS.

∴ Vindiciae appellantur res eae, de quibus controuerſia eſt, quod potius dicitur ius,quia fit inter eos, qui cõtendunt. M.Cato in ea,quã ſcripſit L.Furio: De aqua . . . Praetores ſecundum populum vindicias dicunt. & Lucilius: Nemo hic vindicias, neque ſacra, neque numen veretur.De quo verbo Cincius ſic ait: Vindiciae olim dicebantur illae,quae ex fundo ſumptae in ius adlatae erant. At Ser.Sulpicius . . . . . iam ſingulariter formato vindiciam eſſe ait . . qua de re controuerſia eſt, ab eo quod vindicatur.& in duodecim: Si vindiciam falſam tulit . . . ſi velit is,arbitros tres *dato.eorum arbitrij fructus·*·duplione damnum decidito. *tot arbitris aeris ·*·fructi

Vineae,vt Verrius praecipit, quod vini feraces ſint. etiam militares quaedam machinationes a ſimilitudine appellantur.

PAVLVS. Vinulus dicitur molliter ſe gerens, & minime quid viriliter faciens (Plautus: Oratione vinula, ac venuſtula.)

vireuti. Viritanus ager dicitur, qui viritim populo diſtribuitur.

Viritim dicitur dari, quod datur per ſingulos viros. Cato: praeda, quae capta eſt, viritim diuiſa.

Vitiligo in corpore hominis macula alba, quam Graeci ἄλφον vocant, a quo nos album. ſiue a vitio dicta, etiam ſi non laedit. ſiue a vituio, propter eius membranae candorem, qua naſcitur inuolutus. Lucilius: Haec odioſa mihi vitiligo eſt. non* dolet inquit.

*num

·∵· vt partu Vitulans, laetans gaudio, vt prato vitulus. ·*· Ennius: Habet is coronam vitulans victoria.

Viuatus, & viuidus a vi magna dicuntur.

FEST. ∴ Viuatus & viuidus a poetis dicuntur, a vi magna.

PAVLVS. Viuiſſimus, ſuperlatiuus a viuido.*

*viuo V L S Cato pro vltra poſuit.

VMBRAE vocabantur Neptunalibus caſaeq; frondeae pro tabernaculis.

FEST. ∴ VNCIARIA lex dici coepta eſt, quam L. Sulla, & Q. Pompeius tulerunt, qua ſanctum eſt, vt debitores decimam partem . . . .

PAVLVS. Vngulatos vngues magnos, atque aſperos Cato appellauit.

Vngulum Oſcorum lingua ſignificat anulum.

FEST. ∴ Vngulus Oſcorum lingua anulus, vt . . . ſi quid monumenti nacta eſt, qui eorum requireret, eſt vngulus, quem ei detraxit e Lirio. Pacuuius in Iliona: Repugnanti ego porro hunc vi detraxi vngulum. & in Atalanta: Suſpenſum in laeuo brachio oſtendo vngulum.

PAVLVS. Vnguſtus fuſtis vncus.

FEST. ∴ VOISGRAM auem, quae ſe vellit, augures hanc eandem fecilitram* appellant.

*fucillantē Vola, veſtigium medij pedis concauum. ſed & palma manus vola dicitur.

plagam Volones dicti ſunt milites qui poſt Cannenſem cladem vſque ad octo millia, cum eſſent ſerui, voluntarie ſe ad militiam obtulerunt.

Volturnalia Volturno deo ſua ſacra faciebant, cuius ſacerdotem Volturnalem vocabant.

Vopte

Vopte pro vos ipſi Cato poſuit.

VRBANAS tribus appellabant,in quas vrbs erat diſpartita a Ser. Tullio rege,id eſt Suburrana,Palatina, Eſquilina,Collina.

.·. Vruat, Ennius in Andromeda ſignificat circundat,ab eo ſulco,qui fit in vrbe condenda vruo aratri,quae ſit* forma ſimillima vncini curuatione buris , & dentis , cui praefigitur vomer . ait autem: circum ſeſe vruat ad pedeſterra occ. . . * caput. FESTVS. *fit *occultat)

VXORIVM pependiſſe dicitur, qui, quod vxorem non habuerit,aes populo dedit. PAVLVS.

INDEX RERVM OBITER DICTARVM.

A

ABARCET 16,40
Accenſus 141,11
Acies 4.3
Acilius aedem Pietati vouit 164,16
Ἀκόνη 4,3
Acron 139,28
Acuere 4.3
Acumen 4.3
Acus ibid.
Adcenſi 4,28
Adeptus 15,27
Adgregare 3.10
Adoleſcens 5.26
Ἀδολεχῶ 5,25
Adonis 276.8
Adultus 5.26
Aedes Aeſculapij 78,17
Aedes Honoris, & Virtutis a Mario facta 275.35
Aedes Martis 92,2
Aedificare 7,22
Aediles plebeij 166,31
Aegaea Amazonũ regina 7,29
Aegaeus pater Theſei 7,30
Aelia gens 68,4
Aemilius & Fuluius cenſores 88,4
Aequinoctiale 8,6
Aerarium P.R. 8,12
Aerumnae 8,19
Aeſculapius 78,17
Aes contrarium 41 5
Aes pararium 151.13
Aes reſignatum 212 33
Aes Taurium 287,12
Africa vnde dicta 15 25
Ager limitatus 84.37
Ager Nemorenſis Ariciae 93.13
Ager noualis 125.12
Ager occupaticius 135,38
Ager peregrinus 159,1
Ager Remurinus 209.24
Ager reſtibilis 213 20
Ager Solonius 168,24
Aginatores qui 9,1
Agitare 3 40
Agna praecidanea 172,30
Agnae pennatae 158.1
Agonalia 9,13.18
Agonia hoſtia dicta 9,11
Agonia ſacrificia 9,14
Αἰών 7,22
Albenſes Marſi 9,20
Allia fluuius 10,20
Allicere 82,10
Alpes vnde dictae 9 34
Altare 5.26
Ambarualia 13,9
Amburbium 13 9
Ameci & Amecae 12,17
Amens 20,18
Amicire 13,9
Amita maior 89,25
Amnis feminine 162,27
Amplexus 13,9
Amuſsis 56,16
Ancile 91,26
Anclabria vaſa 13 28
Anclabris 55 26
Anculare pro miniſtrare 13 24
Anculi dij & Anculae 13,26
Ancus Marcius 157.27. &

196,23
Angeronalia 14,1
Ang.na 14,3,9
Annales maximi 97,7
Antae 14.23
Antemnae 12,30
Antiochus rex Syriae ſuperatus 123,13
Antiqui non geminabant conſonantes 14.37.63,30
Apere & aptus 15,7
Apiſci 15,27
Appendices 13,3
Appia via 78,25
Appulia 47,30
Aquaeductus 16,1
Aquarium vas 113,18.114,3
Aquila auis 10,13.16,5
Arca 16,35
Arcula thuraria 3.38
Arcula & arcella 16,28
Arcus 16,37
Ardeatina via 223.39
Ἄγχει 5,9
Argeus ager 84.29
Armi 18.10
Artes vnde 18.24
Arunca 21,12
Arx 16.31
Aſcanius 7.37.77,12
Aſinaria via 214.1
Aſſes ſextantarij 250,35
Aßir ſanguis 18,37
Aſſulae 63 33
Aſtura 269,2
Atricapillae aues 98,18
Atrum,nigrum 19.9
Atticum talentum 284 20
Attius Nauius 115,35
Audaculus 19,39
Aues oſcines 145,40
Aues praepetes 174,22
Aues remores 209,17
Aues ſiniſtrae 253,24
Augures ſpectionem habent 260,16
Augurium 20,10
Auidus & auiditas 20,5
Aulicoqua exta 20,21
Auſelij 20,29.164,22
Auſon 21,8
Auſpicari peremne 158,10
Auſpicia pedeſtria 155,22
Auſpicia peſtifera 168,18
Auſpicia piacularia 163,5
Auſpiciũ facientes aues 145,40
Auunculus maior 89,26
Axies mulieres 22,9
Axit 22,8

B

BALARE 23,32
Belle 24,10
B neuentum 21,9
Bibeſia 158,31
Bidens ouis 11,26
Bidentes hoſtiae 24 29
Bigati nummi 70,5
Bona dea 47,18
Bos patalis 152,30
Boues fordae 64,6
Brenda 26 3
Brutiani 26.7
Brutij 24,38
Bubo 27,7
Bupaedae 26,25
Buſycon 26,26
Buteo auis 10,13.146,2

C

C *Ab antiquis G vocabatur* 177.16

C pro

C pro G 143,27
Caecades Troianus 28 14
Caecilia familia 28,13. 100,27
Caecilia vxor Tarquinij Priſci 173.3.174,13
Caelare 13,17
Calabra Curia 44,32
Calcei flaminicae 105,13
Cales 21,10
Calculi 29,36
Calypſus 21, 8
Cameli 25,11
Camillus 62,40
Campus ſceleratus 239, 24, & ibid. 35
Cancelli 29,35
Candelabra 34,23
Canes rutilae 224, 40
Caniculae ſidus 31,40
Caniſtra 29,30
Capena porta 78,26
Capitolium liberatum 66, 27
Caprae palus 30,28
Capus 30,7
Cardo 48,9
Carina 31,3
Carmentali porta egredi curruli gioſum 205,40
Carmina Saliaria 21,35
Carthaginienſes 71,18
Caſilinum a Poenis obſeſſum 126, 25
Caſmenae 52,36
Caſtella 65,5
Catillones 62,21
Cenſores 75,31
Cenſores L. Iulius, P. Licinius 203 33
Cenſus 82,19
Centumuiri 33,15
Centuriae praerogatiuae 174,29
Ceres Libyſſa 84, 31
Cereris feſta 69,22
Cereri porca cur immoletur 173,1
Ceruſmanus 96,2
Cetus 23,11
Chaos 76,23
Cilo 34, 14
Cimbri & Teutoni 12,3
Circenſia ſpectacula 64,32
Circum 11,13
Circus flaminius 63,7
Ciſpius mons 247,10
Ciſtophorum 472,28
Ciuica corona 133,11. ibid.15
Claſsis procincta 176,6
Clauator 29,17
Cliui 36,21
Cliuus Publicius 183.26
κνίφας 37,4
Cocio 17,31
Cocus nundinalis 128,35
Coda 157,19
Coelius mons 95,2. 247,10
Coercere 17,2
Coeſnas 157,40
Cohors praetoria 176,23
Colliciae tegulae 178 39
Colligere & deligere 83 39
Collina porta Agonēſis dicta 9,15
Collis Vaticanus 299,13
Coloni 6,4
Color burrus 26.34,36
Columbaria 115,9
Columella bellica 24,7
Comis 39,1
Comitialis morbus 179 3
Comitium 38,14
Comperendinata res 211,15
Compeſcere 51,17

Compilare 165,1
Compitalia 82, 33
Compitaliciae feriae 39, 5
Compluuium 75,28
Conbennones 24,22
Concinere 39,11
Congruere 70,16
Conlatina porta 40,2
Conſcripti 5,14
Conſcripti patres 195,4
Conſiua 139,20
Conſualia 105,40
Conſus 40,32
Conſonantes non geminabant antiqui 14.37.63.30
Conſul maior 89 37,40
Conſules Claudius, & Fuluius 232 24
Conſules Ti. Gracchus, P. Valerius Falto 235,38
Conſules L. Sulla. Q. Pompeius 308,15
Conſules P. Sulpicius. Cn. Fuluius 232,15
Conſules nunc qui initio Praetores 176,29
Cornicines 8,1
Cornix 146,1
Corona ciuica 183,11. *ibid.* 18
Corona graminea 69,20
Corona obſidionalis 133,1. & 15
Coronae oleaginae 138,28
Corona oualis 147, 31
Coronae triumphales 294 22
Sub corona venire 269,12
Cortina 15,4
Coruus 146,1
Crepae 30,25
Crinibus ſenis ornantur nubentes 246,11
Cumulus 19,32
Cupedia 44.19
Curculio 78,11
Curiae xxx. 44,35
Curiae nouae 125,5
Curiae veteres 125,6
Curiae Forienſis, Rapta, Velienſis, Velitia 125,10
Curia Tifata 290,29
Curia Titia 290,40
Curio maximus 97,14
Curis haſta 32,28
Cures vrbs 45.13
Curiales flamines, & mẽſae 45.1
Cyprus inſula 8,15

D

D pro L. 47,2
Δαῖς 47,25
Δαμία, & Δαμίας 47,19
Daptice 47, 26
Dapticum negocium 47,26
Dautia 47,3
Deamare 48.16
P. Decius 133.6
Decretum ſenatus quid differat a S. C. 246,7
Decumana ſcuta 9,21
Decurionatus 141,21
Dedicare 48,29
Delecto 82, 11
Denarius 70,2
Diales flamines 9,26
Dialis flamen 51.29.53 9.81,18. 194,12
Diana 81,25
Dicaearchia 202,2
Dies religioſi 207,19
Dies ſtatus 263,15
Dies terſus 289,16
Dij infernales 10,28

Diï Manes 96,1
Diï ſuperi 10,26
Diï terreſtres 10,27
Diſcus 17,36
Diſsipare 79,26
Dolium pertuſum 161 6
Draco in tutela Aeſculapiï 78, 18
Duodecim ſigna 67,33

E

EDOR 5,30
Egeſta 244,38
Egregius 3,12
Emere 3,8
Ennius primus in Latino ſermone litteras geminauit 256,20
Equiria 95,2
Equites Troſſuli dicti 294,29
Equitum centuriae 249,33
Equus october 137,3
Erigones & Icari feſta 145,19
Eructare 55,21
Exorditae togae 144,8
Expenſa 51,14
Exta muta 109,27
Exta regalia 204,19
Exuerrae 55,40

F

FABA refriua 203,39
Fabiï 64,36
Fabius, qui ſuperfuit trecenis ad Cremeram. 127,16
Q. Fabius Eburnus, Pullus Iouis 184,29
Facilitas 59,20
Facul 159,19
Falco 30,38
Fana ſiſtere 254,11
Fauere 60,25
Februa 61,2
Fenum 61,14
Ferentariï 6,9
Feriae nouendiales 125,35
Feriae priuatae 173,34
Feriae ſementinae 245,16
Feriae ſtultorum 268,18
Feronius 146,3
Feſtuca 61,16
Ficus ruminalis 223,21
Fidicula 62,15
Figuli ſalinum cum ſale in menſa cur non ponant 231,18
Flamẽ Dialis 53,9.54,38.59,2.62,28
Flamen Palatualis 149,27
Flamines curiales 44,1
Flamines maiores 90,3
Flamines xv. 97,1
Flameum 129,31
Flaminicarum capitis ornamentum 296,35
Flaminum menſae 6,20
Foedus Gabinium 36,40
Forienſis curia 125,10
Forum cupedinis 44,20
Forum Flaminium & Iulium 64,23
Forum olitorium 82,24
Foſſae Quiritium 196,23
Fraterculare 258,19
Fronte recto 202,2
Fulgur 65,28
Fulgur dium 51 30
Fulgur prouorſum 182,23
Fulgur renouatiuum 209,40
Fulgur triſulcum 294,17
Fulgura adteſtata 6,33
Fulgura peremptalia 159,14. 171,27
Fulgura poſtularia 171,25

Funera ſimpludearia 253,5
Fur 82,28
Furcillae 8,17

G

GALLIA *Togata* 25,28
Gallinae paſſales 152,20
Gallus fluuius 66,12
Ganymedes 11,11
Germani 68,12
Gingrinae tibiae 68,27
Gladiatores Thraeces 290,17
Gladius 17,38
Gloria 5,35
Graecia maior 89,27
Grues 34,39
Gynaeceum 13,36

H

HALO 53,38
Haſta donati 71,19
Hercules pellem vnde dicitur habere 156,19
Herculis filij 35,2
Hibris 24,33
Hinnitus equorum 25,31
Hiſpanienſes qui 42,7
Honoris, & Virtutis aedes a Mario facta. 276,35
Horatius Trigeminus accuſatus paricidij apud Duumuiros 258,31
Hordicidia 73,11
Horrea Sempronia 245,28
Hoſtiae 9,9
Hoſtiae Ambaruales 11,18
Hoſtia maxima 47,5
Hoſtia aptata, vel optima 141,2
Hoſtiae prodiguae 177,19
Hoſtia pura agnus 9,3
Hoſtia ſuccidanea 274,7

I

IANVS 34,10
Ianus Curiatius 259,1
Iduum poſteri dies nuptiis alieni 124,3
Ientaculum 252,6
Ilignea corona 35,35
Illecto 82,11
Illurcis 69,12
Imbulbitare 26,14
Immiſſulus 146,2
Immuſculus auis 10,13
Implorare 54,14
Inclutus 36,37
Increpitare 42,37
Indicare verbis 8,36
Iniquus 6,28
Inops 140,38
Inquirere 6,28
Inquinamentum 13,32
Integrare 6,31
Interamnae vrbes 12,30
Irrigare 17,30
ἰσομοιρίαι 8,7
Iudex ſubditus 270,15
Sub iugum mitti 269,19
Iulium forum 64,23
Iulius menſis 81,16
L. Iulius. P. Licinius Cenſores 203,33
Iulus & Aemilius Aſcanij filij 7,38
Iuno Curis 32,26
Iuno Februata 60,36
Iuno Fluonia 63,19
Iuno Iuga 81,6
Iuno Lucina 95,5
Iuno Opigena 139,13
Iuno ſiſpes, vel ſoſpes 254,8
Iuno Sororia 258,40

Iuppiter

Iuppiter Herceus 72,5
Iuppiter Opitulus & Opitulator 140,19.
Iurgari 8,3
Iuraturi per Iouem lapidem ſilicem tenebant 82,38

K

KALENDAE 175,25

L

L pro D. 48,29
Lacerna 82,6
Lacerum 82,7
Lacinia 50,33 82,5
Lacrymae 47,2
Lacto. 82,10
Lacus Seruilius 249,5
Lama 82,16
Lamella aerea adſimilis ſtellae adfigitur locis inauguratis 263.23.
Lanius 82,4
Lares 82,34.164,27
Latina via 84,8.& 214,1
Latinae Coloniae Priſcae. Feſt verbo Priſcae
Latinorum imperium vſque ad P. Decium Cos. 176,13
Latini Priſci.Feſt.verbo Priſci
Latrones 264,15
Lauernà dea 83,20
Lauernalis porta 83,21
Laumedon 11,9
Laurus 83,25
Lax 82.9
Legati 141,23
Leges fenebres 61,11
Leges promulgari 179,31
Legio 249. 30
Leopardus 24,32
Lex quid 218,25
Lex Minucia 147,6
Lex muneralis 107,30
Lex optima 141,4
Lex tapulla 286,3
Lex vnciaria 304,19
Liber pater 42, 15.71,24
Liberalia 73,8
Lictor flaminius, 63,10
Limites prorſi 180,40
Linea poſtica 170,32
Λιτεῖ 85,9
Litterae ab antiquis non geminabantur 3,21
Liticen 85,13
Lotophagi 85,25
Lucellum 17,33
Lucerenſes 86,6
Lucerus Ardeae rex 85,40
Lucina Iuno 277,27
Lucifer 80,40
Lucrio 33,30
Lucus Albionarum 9,23
Ludij ſtatua 263,6
Ludi in Circo Maximo 105,40
Ludi Romani 89,12
Ludi ſaeculares 229,24
Ludi Taurij 286,33
Luna 50,22
Lupercalia 60,38
Luperci 43,2
Lurcones 86,20
Luſtratio 86,15
Luxurioſus 86,34
Lymphati 87,7

M

MALELLVM 44,20
Maeandrus amnis 28,11
Maenius 88,13
Magiſtratus 88,24

Magiſtratus abacti, qui 3,1
Magiſtratus plebeius 167,1
Magiſtratus maior 89,30
Magiſtri 88,21
Matalis 30,7
Maius menſis 88,16
Malandrea 53,28
Maleuentum 24 18
Malluuiae 90,18
Malo cruce 95 17
Mamercus Pythagorae filius 7,35
Mamertini 90,27
Mamilia turris 137,7
Manalis lapis 15.40
Mane 92,11
M. Manlius 93,21
Mantilia 93.35
Marcipor 194,38
Marcellus a Marco 10,33
Maria Tyria 297,6
C. Martius 151.34
Martialis flamen 144 14
Mars Gradiuus 69,17
Mater Matuta 92,20
Mater Stata 263,2
Materia 3,16
Maturus 95,40
Maxima multa 106,14.148,11
T. *Menenius Lanatus cos.* 154, 37
Menſae gliſcerae 68,28
Mercurius 45,38
Mercurij Maleuoli ſignum 90 14
Meretrices alicariae 10,6
Meretrices proſtibulae 10,8
Merula 99,36
Mergi aues 99,27
Mezentius rex Caeritum 145,20
Milites Rorarij 221,32
Minerua 80,38
Minucia lex 147,6
Mirmillo 213,26
μυνςῆρες 177,1
Mola ſalſa 5,31
Mons Auentinus 108,36
Mons Murcus 108,37
Mons ſacer 226,37 39
Morbus ſonticus 258,1
Mos receptus 201,10
Mugitus boum 25,31
Multa maxima 148,11
Multa ſuprema 154.16
Multandi ratio antiqua 148 4
Muli Mariani 8,19
Mulus 24,34
Munifices 24,14
Municipium & municipiorum plura genera. 108
Muriola 109,20
Murus Muſtellinus 110 17
Muſae Pegaſides 156,10
Muſae Pierides 164 11
Muſae Pimpleides 165,19
Mutire 13.12
Myoparo 151.35

N

N LITTERA *quid ſignificet in faſtis* 118,39
Nacae 112.7
Ναὶ καὶ οὐχί 115,27
Naeuius 112,40
Narnienſes. 121,11
Natinatores 114.14
Νέποι 112,14
Naucum 123,32
Nauius Attius 115.35
Neapolitanũ talentum 284,23
Nectar 109,19
Nefaſti dies 60,19
Nefaſtus dies nundinarum 128 40

128,40
Neptunus equeſter 72,31
Nequitur 121,22
Nim 112.15
Nexum facere 128,25
Nictis 122 24
Noctua 146,1
Nomadae 128,13
Nomenclatores 60,15
Nonarum poſteri dies nuptijs alieni 124,3
Noua nupta 59.9-79.6
Nouimen 123.38
Nouiter 129,10
Nox 55,12
Nubens a quibus deducatur 15,36
Numa Pompilius rex 91.25
Numiſma 128,19
Nummi quadrigati & bigati 70,5
Nuncupare lingua 128,26
Nuncupare vota 128,28
Nundinae 61. 34
Nuntiatio in auguralibus 160,16
Nyctegreſia 53,13

O

OBLECTAT 82,11
Obtuitu 134.29
Obſatulient 134,18
Obſequium 181, 16
Obſidium 133,21
Occator 134.37
Cn. Octauius 136,38
Ogygus 138,26
Offectores 77.28
Olla 20.20
Olli 138,39
Oloes 3,21
Operarij 23,6
Opes antiquorũ in pecoribus 3,13
Opicum 146,11
Opitulator Iupiter 140.19
Opis 139.16
Oppius mons 247.10
Opſci 146,25
Optima hoſtia 141,2
Opulenti 139,22.140,13
Orata Sergius vnde dictus 142,1
Orator mutus 110,8
Oratores 5,34.141.33
Oreades nymphae 144,30
Orichalcum 28,6
Oricolae 142,1
Orion ſtella 81,10
Oſci qui 88,16
Oſculari 21,5
Oſculum 147,1
Oſtentum 104.32
Oſtienſis via 168.24
Otacilius Maleuentanus 127,18
Oues paſcales 152,12
Oues paſſales 152,20
Ouis Idulis 74.11
Oufens fluuius 147.38

P

PALAEMON 170,14
Palatuar 247,8
Paleae de frumento acus dicuntur 4,17
Palmata tunica 163 38
Paulus primneſius Feſt. verbo Primneſius
Parra 146,3
Pangere 75,7.149,19
Pantomimi 69,27
Papirius 110.33
Πάππος 21,25
Parentalia 59,4

Parici quaeſtores 151,22
Paricida 151,23
Paſiphae 102,11
Paſtorale baculum 9,8
Patagiarij 152,27
Patres 5,14
Patres, & conſcripti 195,4
Patimus pater 159,39
Patris familiae nomen cur percunctatum 158,25
Patruus maior 89,24
Pauire 132,25
Pecinates 156,17
Peculia 3,14
Pecunia 154,31
Pecuniae 3,14
Peligni 156,15
Penas 157,1
Penes 15,30
Penetralis deus 72,6
Penita offa 157,36
Perduellis 52,19.73,22
Peremptalia fulgura 159,14
Perplexa 167,13
Perplouere pateram 152,35
Peſnas 157,40
Petronia aqua 31,31
Petulci 162,34
Piamenta 163,23
Picus Martius 146,3
Picus rex 164,9
Pinarij 172,5
Piſtor 41,33
Poenas pendere 157,9
Poenica pauimenta 153,36
Polıtiones 49,22
Pomerium 49,22
Pomonalis Flamen 97,3
Pompeius Bithynicus 225,11
Pondera publica 183,6
Pontia vrbs 168,30
Per pontem ſuffragia ferebantur 250,28
Pontifex maximus 9L'16.144, 19.
Porca 75,35
Porca praecidanea 172,31,36
Porcet 16,40
Porculus & porcellus 16,29
Porta Agonenſis 9,15
Porta Capena 78,26
Porta Catularia 31,39
Porta Collatina 40,3
Porta Collina 9,15
Porta Flumentana 63,17
Porta Fontinalis 63,40
Porta Lauernalis 83,21
Porta Minucia 102,14
Porta Mugionia 105,32
Porta Piacularis 163,12
Porta Praetoria 176,28
Porta Principalis. Feſt. verbo Principalis 93,23
Porta Querquetularia 192 22.
Porta Quintana 194,15
Porta Quirinalis 195,34
Porta Ratumena 199,26
Porta Roduſculana 207,38
Porta Romana 220,36
Porta Salutaris 232,39
Porta Scelerata, quae & Carmentalis 229,12
Porta, & Collis Viminalis 112 36
Portentum 104,28
Porticus Octauiae 136,36
Portum Perſicum 160,21
Portummus 35,39
Potitij Sacerdotes 19,6

Praegnans

Praegnans 70,7
Praeneſtini Nuculae 126,25
Praeſipere 6,27
Praetor Maior 89,38
Praetor Maximus 97.9
Praetor vrb. M. Calpurnius Piſo 232,15
Praetores initio erant qui nunc Conſules 176,29
Prata Quintia 327,22
Pri, antiqui pro Prae 174,9
Princeps 48,20
Priuata 174,13
Priuilegium ibidem
Procinctus 54,16
Procurator 37,31
Prodigium 104,27
Publicij Malleoli 183,27
Pudicitiae plebeiae ſacellũ 166,23
Pudor & pudicus 13 5
Pugio 17.39
Pugna Oſculana 146.34
Pulla praetexta 175 28
Puſula 72,20
Puteoli 50,17.101,39
Putus 76,4
Putus pro puro 13,5
Pyrrhus rex 104,23

Q

QVADRANS *ratitus* 199,10
Quadrigati nummi 70,5
T. *Quinctius Dictator* 294.6
Quinquatrus minuſculae 102,34
Quirinalia 268,18
Quirinalis flamen 144.12
Quirinalis mõs Agoni⁹ dict⁹ 9,15
Quirinus Romulus 45,11
Quirites Romani 45,12

R

RANAE *quaxant* 192,17
Rapta curia 125,10
Reate orti 228,15
Regina ſacrificans 76,13
Religioſi dies 207,19
Rependere 8,35
Reſpondere 261,38
Rex in cõuiuiis ſupra omnes accubat 144,13
Rex ſacrificulus 229,4
Rheginum talentum 284.24
Rhodium talentum 484,21
Roma quadrata 190,9
Romanenſes qui 42,6
Romulus Altellus 10,29
Rorarij 6,10
Rumen 5.40
Rutiliae 225.5
Rutilius Rufus 223,1

S

S PRO *aſpiratione Graecorũ* 248,20. & 280,26
S pro R 16,24
S interſerebant antiqui 52.34
S *ſilentij nota* 259,12
Sacellũ plebeiae Pudicitiae 166,23
Sacer homo 227,8
Sacerdotum ordo 144,10
Sacra municipalia 108,7
Sacra peregrina 158.34,36
Sacra popularia 168,38
Sacra publica 183,21
Sacra ſolemnia 257,3
Sacrauienſes 137,6
Sacrificia ſtata 262,39
Sacrificium propter viam 180,30
Sacrificium penetrale 157,29
Sacrificiũ pecunia quomodo fieret 154,35

Sacrificium Veſtalium 109.1
Saga 230.14
Sagittarij 18,18
Salaria via 85,33
Salij ſacerdotes 21.35
Salutis augurium 97,11
Sanqualis 146,2
Sanqualis auis 10,12
Saturnalia 61,34
Scaeuola 82.25
Scapus librae 84.25
Scilicet 43.36
Scriba naualis 115,5
Scutum 17.38
Segeſtria 49,32
Segregare 3,11
Sementinae feriae 39,5
Senator pedarius qui 155,15
Senatores praeteriti 175,18
Senatuſconſultum quomodo impediatur 127.10
Septenatrus 193,34
Sepulchra 27,4
Ser. Tullius rex 124,39.153,21. 305,3
Seruus receptitius 201,5
Seſtius Capitolinus 154,27
Sexagenarij de ponte 250.24
Sexatrus 193,34
Sica 17,38
Sicilienſis qui 42,7
Siciliſſat 19,27
L. Sicinius Dentatus 123.8
Signa adulterina 7,9
Signa militaria 102,8
Siniſtimum 50.10
Sobrino propius 180.24
Socer magnus 89,10
Socer maior 89,3
Socrus magna 89,11
Socrus maior 89,32
Socij Romanorum 21,31
Sodes 43.36
Solis ſtatua 38,5
Solonius ager 168,24
Sonticus morbus 79,30
Spolia opima 139,16
Sponſalia. *Feſt. voce Prima*
Statae feriae 61,31
Sthenius Mettius 90,30
Stips teres 22,4
Stiria 265,26
Stirpe ſupremo 202 4
Strues 61 21
Strutomellum 152.22
Subſidium 175,10
Suburanenſes 137.6
Suburae regio 91,11
Sub vitem haſtas iacere 269,31
Sub vos placo 134,35
Sucuſanus pagus 273,14
Suffitio 15.38
Sumptu priuato ſe alebant milites Rom. *Feſt. voce* Priuato.
Sulcus primigenius. *Feſt. voce Primigenius.*
Supercilium 34,27
Syracuſanum talentum 284,23

T

TABERNACVLA 7,1. 41,7
Tabula ſectilis 22,5
Tabulata aedificij 6.39
Talentum 55 30
Talentum Alexandrinum 84, 22
Tanaquil 67.3
Tarpeia lex 154.29
Tarquinius Priſcus. *Feſt. voce Priſcus.*

Tarratia 174,13
Tarracina 14,40
Taxatio 287,17
Tecta caſtrenſia 6,40
Teſtamentum procitum Feſt. voce Procitum.
Tectum pectenatum 154,4
Tela 17,40
Temerarium *tributum* 293,39
Tempeſtas 80,3
Templum 101,34.40.38
Tempus *ſubſtillum* 272,34,40
Teruncium 124 32
Thuraria arcula 3.38
Tiberis 9.29
Tibiae funebres 65.37
Tibiae impares 75,13
Tigillum *ſororium* 258,26,29
Titia curia 290,40
Titi praenomen 291.10
Toga picta 163,32
Tolumnius 139,29
Transf*uga* 159,25,28
Triatrus 193,33
Tribunus primanus Feſt. voce Primanus.
Tribus *xxxv* 23,13
Tribus *Cruſtumina* 43,23
Tribus *Lemonia* 84.7
Tribus *Lucerum* 85,39
Tribus *Maecia* 88,12
Tribus *Oufentina* 147.38
Tribus Papiria 150,29
Tribus *Quirina* 195.15
Tribus Romulia 221.21
Tribus Sabatina 226.2
Tribus Scaptia 239,8
Tribus *Stellatina*
Tribus Titienſis 290.39
Tribus Tromentina 263.25
Tribus vrbanae. Suburana, *Palatina, Eſquilina, Collina*
Tricenariae caerimoniae 49,12
Triens 24.24
Tripudium 146,7.184,38
Tritum 6,35
Troſſulum oppidum 294,29
Trua 14,35
Truant *ibidem*
Trulla 23 5
Tumidum 7.34
Tunica palmata 271,9
Turris Mamilia 137,7

V

V *pro O* 143,30
M.*Valerius* 141,6
Valeſij 164,22
Vallus 41,13
Vaſa caelata 13 15
Vectigalia publica
Velati 6,7
Velienſis Curia 215,10
Velites 7,3
Velitia Curia 215.10
Venus 46,12,21
Verba friuola 65,19
Verberum iniuria. Feſt. voce Proſcap.
Veruex 11,22.30,8
Veſperna 28,26
Veſpilones
Veſtalia 158,12
Veſtae aedes rotunda 222.15
Veſtae ſacerdotes ſex 249,36
Veſtae ignis 74 20
Via Appia 78 25
Via Ardeatina, *Aſinaria, Latina* 223.39
Via Caſsia 31,15

Via Flaminia 63.7
Via Latina 84,8
Via Oſtienſis 168,24
Via ſacra 227,19
Via ſalaria 85.33.230,38
Vicus patricius 153.20
Vicus ſceleratus 239,35.38
Vicus ſobrius 254,25,30
Viminalis porta 112,36
Vinalia feſta 29.21
Vinalia ruſtica 224.8
Vindemia 138.35
ſub Vineam iacere 269,26
Vinum rorarium 221.37
Vinum ſpurcum 262,5.7
Violarij 62,26
Virdumarus 139.30
Virgines Saliae 2,1.10
Virgo ſacrificans 18,1
Vita vecticularia 299.26
Vituli 80,36
Vitumus 35.19
Vouendi ver ſacrum mos 300,26
Vox rana 200,5
Vragus 143.30
Vſtrina 27,3
Vua taminia 285,26
Vulturius auis 10,13.146,3

Z

ZEVSIS *pictor* 164,1

SCRIPTORVM QVI A FESTO CITANTVR NOMINA.

A ELIVS 47.13.101 9,25.126,4. 129 31. 142.34. *Feſt. voce Proceſtria.* 187,3.204,2.234,30.254,26.396,1 298,5.298,39.

Sex. *Aelius* 297,15

Aelius Gallus 107.36.118.25,122.3 159 23 162,14.170,17.201 20. 205,39 207.23.208,5.218,26.217,8.246,7.247 29.254,20

Idem libro I. ſignificationū verborum, quae ad ius pertinent 171,12

Libro II. 214 9 232,5.292.39

L. Aelius Stilo 93,6 104,24.115,13.117,31 129.38. 134,8. 143, 37. 161,26 170 4.231.11.258,1 273 5.285,28

Idem in explanatione carminum Saliariorum 93,2 104.6. 161,10

L. Afranius 39 38 109,29. 132,30 208,33. 225,5. 255,11. 264,30. 285,29,31.291,5.293.24

In *Abducta* 246,20

In Brundiſina 230,2

In Conſobrinis 287.40

In *Emancipato* 142,21 208,15

In Epiſtola 193,18.198,39.259,30.279,7,10 297,9

In Ida 258,18

In *Priuigno* 251,5

In Prodito 208.19

In Promo, vel primo 288,17

In *Repudiato* 205,34.210,25

In *Simulante* 128,11

In Suſpecta 128,8

In V. 104,1.297,6

In *Vopiſco* 291,5

Agathocles Cyzicenarum rerum conſcriptor 219,23

Alcimus 218,36

Alfius libro I. belli Carthaginienſis 91,9

M. Annaeus Lucanus 23,28

T. Annius Luſcus aduerſus Ti. Gracchum 237,20.302 3

Antigonus Italicae hiſtoriae ſcriptor 218,40

Q. Antiſtius Labeo 105,6 138.40.157,2.168.38.172.8.179.38.181, 22 184,21.209,5.242,28.243.30 247,7

Idem libro IX. commentarij iuris pontificij *Feſt. verbo Proculinat.*

Libro X. 262,8

Libro xj. 182,27
Libro xv. 254,12.270,30
Apollodorus *in Euxenide* 218,34
Ariſtophanes 100,1
Artorius *Feſt.voce Proceſtria* & 288,16.292,14
Ateius 89,3.93,2.119,15.295,14.
C.*Ateius Capito* 169,13.180,33.214,16.225,1.251,16,253,31,32.
263 22
Idem libro vj. Pontificali 106,37
∴ *Ateius* Praetextatus *Philologus* 115,12.129,36.143,23.267,6.
298,6
Idem *in libro gloſſematorum* 136,27
L.Attius 106,34.109,21.211,4.212,7.259,35.299,6
In *Amphitryone* 133,38.202,34.248,11,13
In Bacchis 147,19
In *Chryſippo* 217,23.277,36
In Diomede 123,20.138,27
In Helenibus 103,29. & *voce* Probrum
In Io 292,24
In *Menalippo* 126,15.200,2.217,20
In *Neoptolemo* 283,31.291,23
In *Oenomao* 128,6
In Phinidis,*ſiue* Phoeniſſis 292,12
Idem Annali xxvij. 100,25
M.Attius Plautus,ſiue Plotus Sarſinas *vmber* 167,25,33
Idem in incerta Comoedia 8.17 10,11.24,9.28,10.30,3.35,21.
36,34.40,12.40,34.41,30.42,9.43 19.45.17.51,4.53,26.62,
8 71,38.74,39.78,15.94 6.107,31.109,17.112,29.113,36.115,7.
121 31.135,21,23.137,37.152,30.158,14,29,31 160,21,26,27.
175,12.184,1,28.204,28.259,12.272,16.273,8.274,15.281,18.
290,19
In Amphitryone 301,35
In A temone 116,39.200,32.279,14
In *Aſinaria* 30,3.78,33.141,14.299,7
In Aſtraba 201,32.272,7
In Aulularia 188,31.128,35.171,29,200,15,20.211,36.241,11.
287 35.
In *Bacchidib.* 42,36.187,7.288,40.289,1
In *Carbonaria* 260,36
In Caſina 31,11.48,39.48,40.120,20,23.208,17,26.222,21

In Ciſtellaria 200,15,30 299 35
In Condalio 174 30
In Curculione 40,6.76,38.137 37.155,29.158,29 31 190,4.
299,2.
In Dyſcolo 129,15
In Epidico 175,12.200.19
In Feneratrice 298,35
In Friuolaria 258.19.266,15.276,19.
In Hortulo 269,17.
In Menaechmis 19,27.191,9.261,15.268,5.274,15
In Mercatore 248,1
In Milite glorioſo 23,17.36,13.38,25.261,1.277,40.298,19
In Moſtellaria 14.9 79 13.115,20
In Neruolaria 103.30.136,20.147,1.177,7.240,31.270,35,
38.
In Paraſito pigro 115.38
In Perſa 258,16.270,33,37
In Phaſmate 279.2
In Poenulo 181,14 240,31
In Pſeudolo 123,18,23 137,28,32.158,14.177,36,38.191,11
In Rudente 92,31.276,20.287,24
In Saturione, vel Satyrione 32,4.121,25.215,37,39.273 31
In Sitelitergo 298,21
In Syro 274,26.291,11,14
In Trinummo 28,2.285,15
In Truculento 115,21.137,28,34.269,8
Aufuſius 67,40
P. *Aurelius Opilius* 47,13 63,35 93,2.104.8.116.25.118,19.129.
38.192,26.233,35.244,31.261,30.285,28.290,13.298,
18,25
Caecilius Statius 23,24.196,36.216,5.294.31
In Aeſchrione 128,10.141,29.246,24
In Androgyno 266,10.283,28
In Carine 208,1.272,30,33
In Dauo *Feſt. voce Probrum*
In Epiſtula 93,31
In Gamo 293,23
In Hymnide 122,11 *verbo Prodegeris*.246,15
In Hypobolimaeo 126,17.200,33.266,9.295,24
In Obeloſtate 259,26,35

In Pugile 122,15,23
In Triumpho 273 32,35
M.Calidius 275
Callias, qui res geſtas Agathoclis ſcripſit 219,27
Cannius 202,3
Cephalon Gergithius 218,30
Cherylus 285,12
L.Cincius Alimetus 68,7 112.4.115.12.129,31.124.9.182,11.204.4 231,10.253,30.270,26.295,5.303,31
Idem de comitijs 153.18
Idem de conſulum poteſtate 176,9
Idem lib.ij.de 234.13
Idem lib. Myſtagogicon 294,8
Idem lib.de Officio iuriſconſulti 128,23
Idem lib.ij.de verbis priſcis 240,12
In libro incerto de verbis priſcis 159,4.201,36 207,29
Cloatius Verus 134,8.146,16.163,13 273,5.
In libris ſacrorum 104.4
Ap.Claudius Caecus *in ſententiis* 268 33
Ap.Claudius Pulcher 145,40.257,36
Idem *l.b.j.auguralis diſciplinae* 257,6
L.Coelius Antipater, *lib.vij.* 292,20
Cornelius *lib.iiij.* 243,1
P.Cornelius Paulli F. Scipio *Africanus Aemilianus* 202,15
Ad populum 101,18
Pro aede *Caſtoris* 211.10
De imperio D.Bruti 171 33
Poſtquam ex Africa rediit 192,5
. . *Cornificius* 101,29.129.30.143,1.145,20.284,26
Critolaus 231 31
Curiatius 112,2.129.30 296,9
Q.Ennius 5,8.11,17.18,7.24,38.40,22.42,22.34.47,6.79 18.83, 11.100,20.203,17.205,25.209.15.216.2.247,1 256,21.259,25, 27.37.265,1.285,40.
Idem lib.j.Annaliũ 141,37.202,4.208,7,9.236,32,237,2.259,15 23.266,6.276 26,28.31
Lib.ij. 122,35.135,5.190,25.216,4.260,31.276,32 191,24.
Lib.iij. 177,23.257.28 259 16
Lib.v. 135,7.202,4.265 17
Lib.vj. 117,26.241.30.275,5

Lib.vij.

Lib.vij. 113,30 236,35.237,2.291,37
Lib.viij. 135,8
Lib.x. 122,17,25
Lib.xj. 162,11.195,10 216,18
Lib xij. 191,13
Lib.xiij. 131,15
Lib.xvj. 177,30.191,12 195,12.205,18.236,39.260,28,32 261,3.298,12.
Lib.xviij vel xvj. 134.12
Libro incerto Annalium 15,1.42,31.57,26 85.13.97,27.100,34.131,6 146,25 183 36,38.190,12.200,1.202,4,5.213,17 19.216.2,241.10.251.10,23.259 21 23 261,27.276,26,28.277,35.279,8.279,13.17 281,27 286 17.289,11,12.2 91.31,291,34,39.292,2,25.296 37 297,2 300,8.
Idem *in Achille Ariſtarchi* 179,11,13.270,21,24
In *Atace* 295,32
In Alexandro 266,7
In Andromacha 277,7
In *Andromeda* 190,29,31.305,5
In Ar. . . . . *forte Armorum iudicio* 242,38
In Aſota 291,40
In Creſphonte 190,28.202,36
In Hectoris lytris 202,37
In Iphigenia 131,17.156,2
In Prae . . . . *forte praeceptis* 185,18
In Telamone 133,22
In Telepho 110,26
In *Thyeſte* 271,22
Incerta tragoedia, vel comoedia 100,34 103,26.106,35.109,25,26.115,23.133,24.152,6.232,3.273,12.285,7.294,15.300,9
Idem *Sotadico verſu* 46,15,17
Euhemerus 281,31
Q. Fabius Pictor 184,21
Galatas 219,40
. . *Granius Flaccus Licinianus* 159,14.215,16.302,3
Heraclides Lembus 219,32
Heſiodus 34,8
Hippocrates 20,39
Hoſtius bello. . . . *forte Hiſtrico* 289,30
C. *Iulius* Caeſar *Strabo in Adraſto* 180,21

L.Iulius Caeſar 89.37
.. *Iunius Gracchanus* 183.7
C.*Laelius pro ſe apud populum* 133.27.237.22
C.*Licinius* Imbrex 74.31.134.14
*L.*Liuius *Andronicus* 5,3 13,29.47,2.49.10.52,34.69,4.119.10
136,29.*voce Procitum*.178,40.194 7,14.242,21.257,17.265,11
268,6.280.32.298,8.
In Odyſſea vetere 121,15.123,34,36.139,3.292,28
Idem lib.1.(*Annalium forte.*) 190,37
Lib.ij. 190,39
In Centauris 162,12
In Gladiolo 155.32
In *Lydio* 240 13
In *Virgine* 123.21
C.*Lucilius* 26,13.31,5 43, 17 49,28.95,18.97,21.102,2.120.39.
121, 5.155,15,33 161,24,32.165,30.183,39.191,37.192.30,34.
200,12.202,11,17.208,27 32.214.36.217,26. 223,19.236,3.
243.9. 251,26. 257,11. & 26 260,3,7.262,21 25.266,1.268,1.
269.32,35,39 280,28. 283,38. 285,21.286,5. 290,12. 301,17.
303,29.304,9
Lib.ij.Satyrarum 123,25
Lib.xxv. 67,8.
T.Lucretius 47,1.134,16.148,1.151,1.159,13.190,40.239,3,7.
285,21.301,25
Lib.ij. 118,30.230,4.295,7.10.
Lib.iij. 122,9
Lib.v. 271,32
Cn.*Marcius vates* 119,35.122,33
.. *Manilius* 250,1.
Q. Mucius Scaeuola 119,14
C.Naeuius 9.38.15,12.23,17.24,36.27,8.39,17.41,33.84,22.128,
2.152,6.157,36.160,28. 161,35.165,23,24. 223,32,34,40. 234,
39.40 258,3,6.268,35,37.276,38.277,3.279,1.285,6.291,1,3.
292,16
In freto 173.33
In Gladiolo 155.31
In *Hariolo* 244.23
In Lycurgo 134,1
In Nautis 279,2
In Perſonata 160,34
In *Satyra* 193,13
In Tarentilla 5,22
In Tunicularia 115,22.157,32

Idem in carmine Punici belli 193,12.235,20,23.238,2
Nicoſtratus de Senatu habendo 245,31
.. *Nouius* 224,33.285,6
In duobus Doſſenis 287,37
In funere 287,38
In Lupo 202,31
In Macho copone 122,12
In Phoeniſsis 241,12
In Pico 224,33
In Surdo 287.39
In Togularia 196,37
.*Oppius* 143.34.199,13
P.*Ouidius Naſo* 230,28
M.*Pacuuius* 67,28.76,29,31.94,1.105,35.121,23.133,38.179,17.
220,30.212,3.230,29,33.255,8.261,26.292,15.293,26.
In Antiopa 292,36
In Armorum iudicio 201,2.252,10.293,10,12
In Atalanta 251,6,304,29
In Chryſe 212,12.260,29.301,18
In Duloreſte 260,22,25
In Hermiona 204,11.284,4
In Iliona 160,9.210.37.304,27
In Medo 147,18.278,3.292,10
In Niptris 248,5.272,1,6
In Teucro 59,14.160,14.167,10.178,32,36.202,12,40.284,
3 299,7
Paulus Apoſtolus 23.20
Polemon 231,28
Sex.Pompeius 127,30
*L.*Pomponius 226,28
In Decima 287,36
M.Porcius Cato 8,14.10,19.38.28,10.36,24.37,24.38,37.
43,29.61,6,37.64,9.65,23.66,5.83,10.88,37,40.101,8,23 105,
22.106,20.108,27.116,22. 119,38. 130,4. 152,5,12,13.155,5,11.
156.32.174,5.181,24.201,24.267,18.299,27. 300,14,32. 302,
5,8 304 4,16,22
Idem lib.I.Originum 121,26.142,18.144,35
Lib.ij. 271,18 *Lib.iij* 144,25
Lib.iiij. 94,36
Lib.v.

Lib. vij. 106,7.224,11.275,37
Idem libro iiij . . . . . enorum 99 30
Idem in epiſtulis 93 25.173 8.10
Idem de re militari 159,5.&,voce Procubitores.180,7 269.13
Idem in Commentariis iuris ciuilis 106,40
Idem in M.Acilium quarta 157.5
In Annium 288,5
In M.Caecilium 35,16
In M.Coelium Feſt. voce Pro ſcapulis
In M.Coelium ſi ſe appellauiſſet 113,8.260,9,12
In Cornelium 211 5,8
In M.Fuluium Nobiliorem, cum ediſertauit eius cenſuram 213, 37.214,3
In L.Furium
In Q.Minucium Thermum 199.8
De ſuis virtutibus 142.14.143,38.&,voce Primanus.210,20
De decem hominibus 133,39.227,34
In Oppium 190,6
In L.Veturium de ſacrilegio commiſſo 179,4.262 35,39
Pro L.Caeſetio 276,17,21
Pro C 265 29
Pro . . . . . vij. 244,10,14
De . . . . ſeptem hominibus 261,6
In diſſuaſione ne lex Baebia derogaretur 218,13
De feneratione legis Iuniae 181.6
In ſuaſione ne legi Orchiae derogaretur 133.31.158,26
In ſuaſione legis Voconiae 201,5
In diſſuaſione de rege Attalo, & vectigalibus Aſiae 170,5
In diſſuadendo 254,1,4
Ne quis Cos. bis fieret 153.37
Aediles plebis ſacroſanctos eſſe 229,20
De ſpoliis ne figerentur, niſi quae de hoſtibus 212,15
De Auguribus voce Probrum
De indigitibus 247,38
Ad litis Cenſorias 152,1.159 34
De coniuratione 176 37,38
In diſertatione Conſulatus 202,2
In Conſulatu 97 32,35
De fundo oleario 184 25
De re Hiſtriae militari 185,10.12

De

De ſignis & tabulis 202,20
Apud equites 141,22
M.Porcius Cato.*Nepos* 89.4
L.Quinctilius Varus 24,5
.·. .·. *Quinctius* Atta 19,23.184.2
T.Quinctius Dictator 294,6
C.*Salluſtius Criſpus lib.I.hiſtoriarum* 133,29
Libro IIII. 283 9
Libro qu... 271,14
In Catilina 283.7
S*anira* 47,14.129,28.145,19.192,27.196,4
Libro ij. de verborum antiquitate 128,31.201,15
C.*Sempronius Gracchus* 159.14
De lege P.*Ennij,& peregrinis* 213,14
De lege Minucia 147,5
De legibus a ſe promulgatis 147.23
Cum circum conciliabula iret. 171.34
In P.*Popilium pro roſtris* 135 25
In P.*Popilium,& Mathonem* 95.22
In P. Popilium poſterior 95.17
P.*Seru lius augur* 263.23
.. *Sinnius* Capito 11,3.93,15.104 25 117,36.120,39.127,35.149,3 197,12,25.226, 11:232,23.235.38.250,32.253.30.288,10
L.Siſenna 97,39
Ser.Sulpicius *Rufus* 126,12.146,37.155,19.170:32.233,34.235,14 251.31 303:33
Pro *Aufidia* 110.40
Seruius Sulpicius filius 108,1
P.*Terentius* 5.4.14.20
In Adelphis 67,18.178.30,34.264,4
In Agnorizomene 276.39.277.9
In Andria 245.3,6.255,4 6
In Hecyra 142,20
In Heautontim. 241,29
In Phormione 38.26.182,19 224,6.241,27.285,34
M.Terentius Varro 44 21.55,11.139,31.169,17,19.206,6.230 23.223,25.226,5.281,31.284,10,13 287,7.
I*dem lib.j.antiquitatum* 109.13
Lib.vj.rerum humanarum 174,29
Libro vij. 275:37.*& voce* Pro *cenſu*

*Lib.*I.*epiſtulicarum quaeſtionum* 106,12
*Lib.*v. 253,25
*Lib.*iiij.*rerum ruſticarum* 4.14
P.Terentius Varro Atacinus in Europa 297,4
∴*Titinius* 30,5.103,5.104,39.134,20,38. 155,27.159.31. 215,2. 273.37.274,18,21.285,8.288,19.
In *Barathro* 257,21.25
In *Barbato* 288,12
In Epiſtula 274,18,21
In *Gemina* 153,32
In *Prilla* 242,15
In *Quinto* 146,13.19
In *Setina* 107,9 144,22.203 21
C.Titius 138,16
*M.*T.*Cicero* 222,29.285,36.289.21
*Lib.*I.*de gloria* 140,31
*Lib.*I.*in Verrem* 203,27
*Lib.*IV. 210,7
In *Piſonem* 246,32
De Senectute 184 38
∴Turpilius *in Demetrio* 118,1,4
∴*Valerius in explanatione* xij. Tabularum 234,14
C.Valerius Catullus 167.34 198,11.279,19
M.Valerius Coruinus *pro Liburnia* 283,9
C.Valerius Flaccus 222,28
M.Valerius Martialis 301,32
M.Valerius Meſſalla Augur 248,26. 255,37.262,4. 269,6. 301,10.
∴*Valerius Valentinus iocoſo carmine* 286,5
C.Valgius Rufus 244,27
∴*Veranius* 109,2.138,18,31. 150,4.176,24.111,11.252,21
Idem *in libro auſpiciorum de comitiis* 203,32
P.Vergilius Maro 47,7.290,22
iiij.Ecloga 271,33
v.*Ecloga* 156,1.7
vj.Ecl. 159.30
vij.Ecl. 16.26
*Lib.*I.*Georgicorum* 271,24
Lib.Aeneidos 118,28
Lib.vj. 55,8.146,30 *Lib.*iiij. 63,27
M.Verrius Flaccus.Habes alibi.

LEGVM, ET ALIORVM MONV-
MENTORVM INDEX.

Romuli & Tatij leges 167,18
Numae Pompilij leges 135,32.151,25.156.28 289,5
In ſecunda tabula, ſecunda lege 214,18
Ser. Tullij leges 167,20
Duodecim tabulae 109,12,15.113.13.117,37.126.16.128,25.155,19. 170.9 198.21. 224,4. 233.3 234.1,15. 235 14. 236,17. 258,1. 267.20.270,6.280,15.284,29. 290,33.303 35
Tribunicia lex prima 227,5
L. Papirij lex 228.5. *Siliorum lex* 183,8
Annaria lex, quae 14,4 *Vnciaria lex* 304.19
Cenſoria lex 177,32. *Praetoris edictum* 170,23
Latinum foedus 113.14 *Laurentium leges* 18,2
Saliaria carmina 21,35.96,2.158,1.161,10.172,18.179,23.238,4
Augurales libri 150,3 *Rituales libri Etruſcorum* 216,20
Commentarium ſacrorum 118,35
Nelei carmen 127,40.268,32,40.292,15,32
Ianualij Iunonij, & Mineruij verſus 21,38

INCERTA.

Incertus ſcriptor 55,12.63.4 98,3.100,36. 132,21. 134,4. 141,1. 161.15.164.6.213,26.266.35
Cumanae hiſtoriae compoſitor 219,3
Hiſtoriarũ ſcriptor 234,16 Agnorizomene 276,39.277,9 *Terẽtij*
Alexandri 187,20. *Ennij.* Erechtheus 120,2. *Ennij*
Fullonia 278,38 *Titinij vel Laberij*
Medus 178,28 *Pacuuij* *Pantaſilea* 232,3
Philoctetes 289 35 *Attij*
Priuignus 178 18. *Afranij*
Telephus 262,17 *Ennij vel Attij*
.... lius in Demetrio 286,1 *forte Turpilius*
... nius lib. ij 295.6 *forte Ennius*
.. cilius 194 22 *forte Caecilius vel Lucilius.*

NOTARVM EXPLANATIO.

In margine poſita cum cruce, vel alia nota, ſignificant variã ſcripturã ex aliquo libro. quod ſi in fine addatur ſemicirculus; ſignificatur ex docti alicuius viri cõiectura ita poſſe emẽdari. Vbicũq; addũtur tria pũcta: ſignificatur verba quidẽ eſſe Feſti, ſed nõ ex antiquo libro ſumpta. Duobus ſemicirculis incluſa in cõtextu: reiiciẽda eſſe; licet in omnibus libris reperta fuerint.

IOSEPHI SCALIGERI

IN

SEX. POMPEI FESTI LIBROS DE VERBORVM ſignificatione

CASTIGATIONES.

Quibus adiunctae ſunt doctiſſimorum virorum, ex Venetiano codice, Annotationes.

Apud Petrum Santandreanum.
M. D. LXXV.

IOSEPHI SCALIGERI IN SEX. POMPEI FESTI LIBROS DE VERBOrum ſignificatione

CASTIGATIONES.

A*bditiui*] Gloſſarium optimum vetus: Abdituus, ἀποσωκαδικός. Abdere enim contrarium τοῦ Indere. Quare non immerito pro abortu.

Abemit] Gloſſarium: Abemit, ab eo accepit, εἴληφεν. Sic Surremit, ſurſum emit. hoc eſt ſuſcepit. &, Surrempſit, ſuſceperit.

Abietaria] Mallem, Abietaria negotiatio, quam materiationem nunc dicimus. ſubiicit enim: videlicet ab abietibus coemendis, vt non ſint ξύλα, ſed ξυλαγωγία. quam Vitruuius, & alij recte materiationem vocant. vulgarem tamen lectionem retinere poſſumus.

Abitionem] Notauimus in Coniectaneis, quantum veteres δυσφημίαν vitauerint in mortis mentione. vt de mortuo dicebãt, VIXIT. & in veteribus marmoribus: praeſertim in illis, quae extãt Narbone, vt, VIVIT. C. FLAVIVS. FELIX. &, VIVIT. VALERIVS. EMELLVS. &, VIVIT DOMITIVS. PRIMVS. Itaque ABIIT dicebant, pro periit. Tertull. Si de aliquo iampridem defuncto tanquam viuo quis requirat, prae manu occurrit dicere: ABIIT IAM, ET REVERTI DEBET. ſic pro eodem dicebant, FVIT. vt notamus alibi.

Abnutare] Abnutiuum in Pandectis. quod in conſtitutionibus Graecis non raro dicitur ἀνανεῦσαι. ſic Martianus orationem abnutiuam, & adnutiuã, τὴν ἀποφατικὴν, καὶ καταφατικήν. & Gloſſariũ: Abnutiuũ, ἀπωμοτικόν. Adnutiuum, κατωμοτικόν. Abnutiuum, & Adnutiuum quod vocat Martianus Capella, eſt Negatorium, & Confeſſorium.

Aboloes] In lege Regia: SEI. PARENTES. PVER. VERBERIT. AST. OLOE. PLORASSINT. PVER. DEIVEIS. PARENTVM. SACER. ESTO. In hac lege, oloe, eſt, olli, vel illi. Nam E, poſt in O, vt Apello, & Apollo. Deinde non geminabant literas. poſtremo, Nominatiui maſculini plurales, qui poſtea in I, antea in OE deſinebant. ſic in carmine Saliari, PILVMNOE POPLOE. hoc eſt, Pilumni populi. & Faſcinoe pro Faſcini

Abortum] Verbum elegans, Aboriri. Varro Gallo Fundanio de Admirandis: Vinum, quod ibi natum ſit in quodā loco, ſi praegnas biberit, fieri vt aboriatur. Titulū Varroniani libri emendamus ita apud Nonium.

Acerra] Gloſſarium: Accepturaria, λιβανωτρίς. Acerra turaria legendum.

Acetare] Sic ſubicitare, inicere, & ſimilia.

Acieris] Gloſſarium: Acieris, ἀξίνη ἱεροφάντου, ὡς Πλαῦτος. & Aciarium, στόμωμα. &, Denticulum aciarium στομωμάτιον. vnde Itali aes vocāt Aciaio. Significat & idem, ξιφιδιθήκην.

Acclaßis] Gloſſarium: Acclaſsis, λώματα. vide Calaſis.

Acrumaeruma] Veteres editiones: Aerumaeruma. Lego, Aerumina. quae dicta ſunt, vt Graece χαλκώματα, ἀργυρώματα, χρυσώματα. eo enim nomine intelligunt Graeci aenea, argentea, aurea vtenſilia.

Acupedium] Lucillius Agipedem dixit: Agipes vocem mittere caepit. Gloſſarium: Aquipedium, ὀξυποδία.

Acus] Quod ait: Exercitus quoq; inſtructio &c. falſum eſt. Nō enim Acū ſed Aciem dicimus. Porro Acum intelligit, quā alibi Cnaſonē vocat, quae & diſcerniculū vocatur. Lucill. XXX: Euplocámo digitos, diſcerniculūq; capillo. Graeci καλαμίδα: Apuleius acū crinalē. dequa Martialis:

Tenuia ne madidi violent bombycina crines,

Figat acus tortas ſuſtineatque comas. Ita enim legēdū in Martiali. Nā in vulgatis perperā, madidos. Quod adeo eius loci ſententiam turbarat, vt Turnebo viro doctiſsimo ſuſpectus quidem locus fuerit: emēdare autē dū tentat, totū ſenſum poetae inuerterit. de Ornatrice habes apud Suetonium, Iuuenalem, & eundem Martialē. Graeci & κοσμήτριαν, & κομμώτριαν. quo nomine Fabula edita a Naeuio. Fuitque munus illud peculiare, vt quaedam ancillae nihil aliud quam ornatrices eſſent: vt patet ex veteri

inſcri-

inſcriptione: CINERIBVS. HAMILLAE. ALBIONIAE. QVINTAE. ORNATRICI. FESTVS. M. SEPTIMI. GALLI. DISPEN. CONTVBERNALI. B. M. F. ET SIBI.

Adaſia] In Gloſſis Iſidori: Adaſia, ouis maior natu.

Adaxint.] Plaut. Aulular.

Addubanum] Lege, Ad dubienum: ad dubium. vt ab alio alienus, a ſocio ſocienus: ſic a dubio dubienus.

Addues] Veteres dicebãt creduo, & adduo. Neque omiſerũt veteres illae Gloſſae: Adduo, προςτιθῶ. & lex XII. Tabularum: SEI. PATER. FILIOM. TER. VENOM. DVIT: FILIOS. A. PATRE. LIBER. ESTO. Nam vulgus male edit, venumdauit: imo barbare, & inepte.

Adfatim] Verba Liuij, Adfatim edi, bibi, luſi, ſunt ex veteri Odyſſea. quod Homerus dixerat:

Τῶν δ' ἔφαγεν τ' ἔπιον τε, καὶ αἰδδίοισιν ἔδωκα. Nam cũ melior pars veterum interpretum in eo loco τὸ αἰδδίοις exponeret ἀφροδισίοις, quod verum eſt, quicquid excuſet Euſtathius, & prudentes ac ſcientes errant, qui aliter exponũt: Latinus interpres vetus longe caſtius dixit Luſi, & tamẽ abunde expleuit ſenſum Homeri. De eo loco Homeri, vide amplius loquaciſsimum eius interpretem Euſtathium. locus eſt Ὀδυσσείας 6.

Adfinis] Gloſſarium: Adfinis, ὅμβρος, πρὸς γένος. lege: Adfinis, γαμβρὸς, πρὸς γένος. Idẽ poſt: Adfinis ἀγχιτέρμων, καὶ ὁ κατ' ἐπιγαμίαν συγγενής. Adfinis, ἐπιψόφων.

Adgrettus] Eodem modo, quo Mertus, Pultus, & ſimilia. Non video quare dicat a Graeco ἀγρεῖν. Sane diu puto eſſe, cum deſideratur melior pars Graecarum vocum in hac Epitome Feſti. Nam quae hodie extant, fere omnes arbitrio correctorum huc inculcatae ſunt: vt iſtud ἄγρει. quaſi illud Homericum ἄγρει μὰν habeat aliquid commune cum Adgrettus. Sed quare deducit a Graeco, ſi dictum eſt pro Adgreſſus? Manifeſto verba haec vltima intruſa videntur ab aliquo ſciolo, ſiue ipſe Paulus mutilator fuit, ſiue alius quis illo non doctior.

Adigas] Puto legendum: Adigas, ad rem cogas. Nam vt ineptum eſſet putare verbum Adigere eſſe, cogere dare: ita Latiniſsimũ ſcimus eſſe Adigere, ad aliquid cogere, vt Adigere aliquẽ arbitrum: Adigere aliquem iuſiurãdum,

ἐπάγξιν ὅρκον. Et melius veteres Gloſſae: Adegit, προσώθησεν. potes & legere: Adigas, adire cogas. Quod veriſſimum putamus.

Adnictat] Verſus Naeuii integriores poſuimus in Coniectaneis. ſunt autem hi: ---Quaſi in choro pila
Ludens datatim dat ſe, & communem facit.
Alium tenet: alii nutat: alibi manus
Eſt occupata: alii perpellit pedem.
Alii anulum dat ſpectandum a labris.
Alium inuocat. cum alio cantat. attamen
Aliis dat digito literas ----

Adoleſcit] Sine dubio legendum: Adoleſcit, ab oleſco, id eſt creſco, venit. Quod confirmatur ſequentibus. Exoletus, inquit, qui exceſſit oleſcendi, id eſt creſcendi, modum. vide Suboleſcit. Animaduerte ſemper in hac lacera & miſera Epitoma inter alia, quae ab importunis emendatoribus ſuppoſita ſunt, duo ſaepius occurrere: aliquā etymologiam Graecā, vt hic: & voces has, I D E S T. Quod locis ſuis indicabimus. Alioqui ſi voluiſſemus ſtultorum more, vt inquit ille, eſſe moleſti, & hariolari id dictum a Feſto, quod nunquā illi in mentem veniſſet, potius legeremus, a Graeco ἄλδω, vel ἀλδαίνω.

Adoptatitius] Iſidori Gloſſae: Adoptarius, puer ex adoptato natus. Vtra lectio melior, neſcio.

Ador] Adur dicebant veteres. quod Graecum eſt, ἀθὺρ, nulla litera immutata praeter θ, in d. vt θεὸς, Deus. Dicitur & Adus, Aderis. Gloſſarium: Adus, σῖτος. Ita enim legendū. Poſtea declinatum Adus, Adoris: vt pignus, pigneris, pignoris: tempus, temperis, temporis. Itaque fit, vt in obliquis ſecunda nunc producatur, nunc corripiatur. A. Gannius vetus poeta corripit in illo verſu:

Illam ſponte ſatos adoris ſtrauiſſe maniplos. Item:
Hic adoris dat primitias tibi: ſanguine libat.

Auſonius:

Mox ador, atque adoris de polline pultificum far.

Producit idem Gannius in illo:

Emicat in nubes nidoribus ardor adoris. Quare doctiſſimus Grammaticus Priſcianus ait irregulare hoc nomen eſſe, quod cum in or terminetur, tamē obliquos corripit contra aliorum naturam: & cum neutri ſit generis,

tamen in or deſinit. Vtrunque falſum. Nam neque cum obliquos producit, eſt neutri generis, ſed maſculini: neque cum neutri eſt generis, in or terminatur. Quanuis enim dixit Auſonius, Mox ador, atque adoris de polline pultificum far: tamen ador dictum pro adus: vt Corpor dicebant in neutro. ſed Adus in neutro dictum, & Ador in maſculino, vt Decus, & Decor. Porro Ador eſt far, ſeu ζειά. In Gloſſario tranſpoſita ita ſuo ordini reſtitues, & emēdabis. Ita vulgo legitur: Ador, υἱόθετος. Ador, προσενήνοχε ζειά. lege: Adoptatus, υἱόθετος. Ador, ζειά. Adparat, προσενήνοχεν, παρασκευάζει, εὐτρεπίζει. In eodem legitur: Adoria, εἶδος σίτου.

Adoream] Gloſſarium vetus, cuius ope multa vetuſtatis ſitu ſepulta eruimus: Adorioſus, ἔνδοξος, Αστομεπτίος ασδρυι κηιας πρμπος. Lege: Adorioſus, ἔνδοξος, ὡς Πομπήϊος. Ador, νίκη, ὡς Πομπήϊος. Quin intell gat noſtrum Pomp. Feſtum dubitandum non eſt. Hinc, quam multa ad arbitrium ſuū mutauerit, mutilauerit, peruerterit Longobardus iſte, facile aduerti poteſt. Nam quae Gloſſarius ille annotat, ex hoc integro loco deprompta fuerunt ſine vllo dubio. Adorea pro laude accipi caepta eſt, poſtquam praemiū militibus frumentum erat, parta victoria. Plautus:

Qui multa praeda, atque adorea affecit popularis ſuos:

Adrumauit] Frequentatiuū vſurpauit Naeuius, Rumitāt: Simitu alius aliunde rumitant inter ſe. Eſt verſus Saturnius. Alioqui Rumare, eſt θηλάζειν. vt de agnis dicebant veteres, quos propterea ſubrumos vocabant. Significat itē ψωμίζειν τὸν παῖδα. Gloſſarium: Rumat, ἐμβρυμάζει. Sed Iſidorus: Adrumauit, rumorem attulit. Veteres Gloſſae: Adrumo, conrumo, φημίζω, vulgo.

Adſcriptitii] Ex his, quae hic tractantur, docemur Adſcriptitios dictos Accenſos, & Velatos. Quod & idem infra confirmatur: Velati, inquit, appellabantur veſtiti, & inermes, qui exercitum ſequebantur, quique in mortuorum militum loco ſubſtituebantur. Poſtea in municipiis, itemque Romae publici miniſterij nomen fuit Accenſus Velatus, vt apparet ex hac inſcriptione:

T. Statilius. Vol. Proculus
Accenſus. Velatus. &. Argentaria

Eutychia.parentes.filio.optumo.&
Orciuiæ. AnthidI. vxorI.eius.ſibI
que.& ſuIs
LibertIs.libertabus.poſterIſ. que
eorum. Item patet ex alio ſaxo, quod eſt in via Appia Formiis, vt omnibus, qui Neapolin proficiſcuntur,in conſpectu ſit.

L. VARRONIO L. F.
PAL. CAPITONI
SCRIBAE. AEDILIC
ACCENSO. VELATO
II VIRO.QVINQVENN
CVRATORI. VIARVM
PATRONO. COLONIAE
ORDO. REGALIVM
QVORVM. HONORE
CONTENTVS.SVA.PECVN
POSVIT
L. D. D. D.

Adſectata] Veteres editiones, Adſectata. Recte. Plautus Rudente:

AM. Ad vos venio. SCE. Accipiam hoſpitio, ſi nox venis,item,vt

Adſectatam.Nā nunc nihil eſt,qui te inanē* Quem locum interpretabimur in editione Plautina, ſi Deus fauerit.Nam ita & legendum,& digerendi verſus.

Adſerere] Lege: quæ in terram demittuntur. Id explicauimus apud Varronem de re ruſtica. Nam quod Varro dixerat, Deſeritur, gloſſema appoſitum eſt, Demittitur in terram.

Adſipere] In meis Gloſsis Iſidori: Cōſipit,ſaporem habet.Tertullianus de pudicitia: Fermentum modicum totam deſipit conſperſionem.actiue poſuit.

Adſtaſſent] Locus mendoſus.Legendum:Adſtaſsint,ſteterint.

Adtegrare] Locus mendoſiſsimus. qui tamen non erat nullius momenti, cum cognitionem vetuſtatis contineat. Nam quid eſt vinum in ſacrificiis augere?Neſcio an Pauli error ſit, qui mentem Feſti non aſſecutus eſt, cuius culpae manifeſtae alibi deprehenditur, an vero aliorum, quos poſte-

poſterior aetas tulit, barbarorum emẽdatorum. Quicquid eſt, ego ſcio Feſtum ita ſcripſiſſe: Adtegrare eſt, vino ſacrificium augere. Quin enim ita loquerentur veteres, neminem dubitare puto. Sic Plautus dixit, augere verbenis aram. Quin ipſa notio verbi fidem facit huic rei. Adteger eſt, περικοπείς, qui tactus, & deminutus eſt. Attigere enim veteres pro Attingere. vt cõtra, Integer, ἀθιγής, ἄθικτος. Quare & quae ſequuntur, corrupta eſſe, ſi non aliud, certe obſcuritas loci, ex quo nullum idoneum ſenſum elicere poſſumus, facile cõiicerit. Neq; ſolũ haec mendi indoles hũc locum foedauit, ſed & tranſpoſitio. Legendum enim: Adtegrum enim, minus factum. Integrare eſt, in ſtatutum redigere. Vbi & lego, in ſtatum. Igitur vinum attegrum fit, & attegratur, cum libatur. Tunc enim minuitur, vt ſacrificium augeatur.

Adteſtata] Fulgura adteſtata ſunt contraria Peremptalibus. Vide in Peremptalia.

Adtubernalis] Male in Gloſſario: Atturubernalis, κατηλογείτων. Gloſſae Iſidori: Attibernalis, vicinus.

Aduelitatio] Plautus: Velitationem verbis compendi fieri volo.

Adulari] Puto legendũ, Adulari, eſt compoſitum ex ad, & ludẽdo. In Gloſſario: Adol αἰνδιλλεσις. Lege: Adolatus, διλιαθείς. In manu ſcriptis exemplarib. legitur adolari pro adulari. Neque temere in multis aliter ſcriptum reperias.

Aduoſem] Gloſſarium: Aduores, ἐναντίοι, ἀντιζηλεύων.

AE] Notum eſt in veteribus monimẽtis AIMILIVS ſcriptum eſſe, item in libris.

Aedilis] Aedilis, inquit, primo magiſtratus dictus eſt. deinde ad magiſtratus trãſlatum eſt. Quid iſtud verbi eſt? Sane ego non intelligo. Et verum eſt illud verbum MAGISTRATVS abũdare, vt ita legatur: Aedilis initio dictus eſt, qui aedium non tantum ſacrarum, ſed etiam priuatarum curam gerebat. Nam hoc nomine omnes, vt loquitur Lucretius, aedituentes vocabantur: Aedilis enim principio aeditimum ſignificabat. Haec eſt mens Feſti. Gloſſarium: Aedilis, ὁμόλιξ, ἀγορανόμος. Vocat ὁμήλικα, qui in iiſdem aedibus adoleuit. In eodem, Aeditilis, ναοκόρος.

Aedis] Corruptũ illud, Aedis, domicilium in edito po-

ſitũ. Imo cõtra Varro, quae plano pede aditur, vult aedim dictam. Lego igitur: Aedis, domicilium in aditu poſitum: ſimplex, atq; vnius aditus. Et ſane Aedes prius a veteribus Ro. dictae fuerũt, quae à Graecis ἀκόπεδα, hoc eſt aedificia, quae de plano adeũtur. Vel, vt Tertullianus in libro de pallio, planitus adeuntur.

Aegrum] Iam ſuperius monuimus pleraing; Graecarum vocum partem ſuppoſititiam eſſe. Neque magis erratum eſt, quã vbi Graeca vox deſiderabatur; vt hic ex vna etymologia duae conflatae. Sane illud ἀνιηρὸν, quod eſt poeticum, nõ eſt vnius aſsis. Sed ita puto Feſtum ſenſiſſe: Aegrum ex Graeco a quibuſdam putatur a voce doloris appellari, ἄχος. Neque prorſus caret ratione. Nam veteres ſcribebant Aigrum.

Aegyptinos] Hic Aethiopas accipiendum pro nigris hominibus, non tantum pro natione. Nam Aegyptium vocabant nigrum, ſeu fuſcum. Gloſſarium: Aegyptium, φαιόν. In quo ſequuti ſunt Graecos, qui αἰγυπτιὸν, μέλαν vocabant. vt & αἰγυπτιῶσαι, μελᾶναι. Vnde Plautus colorem fuſcum dixit volturinum. Nam αἰγυπιὸς, vultur.

Aemidum] Et Gloſſarium: Aemidus, πεφυσιωμένος. Manifeſto παρὰ τὸ αἷμα. Gloſſae Iſidori: Aemidus, tumidus, inflatus.

Aenatores] Romae, & in caſtris longe diuerſiſſimus tubae, & cornu vſus, vel aeneatorum, & cornicinum. Romae aeneatores Comitia Tributa conuocabant, cornicines Centuriata. in caſtris ad tubicinem mouebantur, ad cornicinem ſigna. & cum in militem animaduertebatur extra portam decumanam. vt & Romae exercitus, ſeu Comitia Centuriata conuocabantur, cum in caput ciuis Romani animaduertebatur, deducebaturque reus per Exquilinam portam. vnde claſſicum dictum, quod non niſi claſſes, & exercitus per cornu euocarentur. Gloſſarium: Claſſicarij, σαλπιςαί. ergo aeneatores vocat cornicines, quod, vt ait Varro, ex aere fieri caepta, quae antea ex cornu animalis. Graeci tam cornicines, quam aeneatores vno generali nomine vocant σαλπιςάς. Latini buccinatores.

Aenulum] Gloſſarium: Aena, λέβης. Iſidorus per E. Enulum, caldarium.

Aequi-

Aequilauium] Iſidorus quoque in Gloſſis: Aequilotium, aequatio.

Aerarii Tribuni] Et Gloſſarium: Aerarius, ταμιοῦχος.

Aerumnulas] Vt ab ἐλαμδὼν, vel ἠλαμδὼν, lamina, & lāna: ita ab αἰρομδὼν, aerumina, aerumna.

Aeruſcare] Aeruſcatores, quos Graeci ἀγύρτας, & μηϛραγύρτας vocant, etiam Aeſculatores dicebantur. Gloſſarium: Aeſculator, χαλκολόγος.

Agaſo] Gloſſarium: δοῦλος, κτηνεατια. lege, δοῦλος ἐπὶ κτήνεσιν.

Agea] Gloſſarium: Agear, παρεχμένων. καὶ πάροδος πλοίου. vbi coniunctio καὶ ſuperflua eſt. Caetera corruptiſſima ita legenda: Agea, παρὰ Εννίῳ, ἡ πάροδος πλοίου. Iſidorus in etymologicis lib. XIX. Agea, inquit, viae ſunt, vel loca in naui, per quae ad remiges hortator accedit. de qua Ennius:

Multa forom, pontes &, ageaque lōga repletur. Haec ille, quae emendationem noſtram confirmant.

Agina. Aginatores] Gloſſarium: Aginat, ϛρατεύεται. Aginare, ϛρατεύειν. Lege, τραχτεύεται. & τραχτεύειν. Id enim ſignificat negotiari. eſtque verbū infimae vetuſtatis a Latino detortum. quo non raro vtuntur Conſtitutiones Imperatorum Graecae. Et τραχτευταὶ in iiſdem Conſtitutionibus. Iſidorus in Gloſſis: Acinari, tricari. in paruo morari. Idem: Aginantes, explicantes.

Agnus] Quod venit ex Graeco λύκος. imo, quod venit ex Graeco ἡ λύκος. vult enim in eo ſecutos eſſe veteres Graecos, qui ἡ ἵππος, ἡ ἄρκτος, & ſimilia dicūt. Nō enim hic quaerit etymon lupi: ſed rationē, quare foeminino genere dicunt veteres. porro quod ait agnum vtroque genere a veteribus enunciari, habes in Lege Numae de opimis ſpoliis. AGNVM. MAREM. CAEDITO. Et in Pellex, AGNVM FEMINAM. nam non agnam, ſed agnum feminam dicebant. vt non lupam, ſed lupum feminam. Ennius: Endotuetur ibi lupu' femina conſpicio amnem.

Agolum] Suſpicor detortū a Graeco, ἀγκαλεῖον. nam prius Agelum. vt Apello, Apollo.

Agonias hoſtias] Gloſſariū: Agonia, ἱερεῖον. non Aglonia, vt hodie legitur. itē: Agonalia, & Agonaria, θυσία. Gloſſae Iſidori, Agones, victimae. Agonia, hoſtia.

Agonium] Non tam Paulo adſcribendi ſunt errores im-

manes,qui hic inoleuerunt, quam poſterioribus emendatoribus. Tranſpoſita enim multa: multa etiam corrupta. Primum ita reuocanda ſunt,quae in alienas ſedes irrepſerant. Agonium etiam putabant Deum dici praeſidentem rebus agendis:cuius feſta Agonalia dicebantur. Nam illa verba ne Pauli quidē ſunt: A G O N A L I A E I V S F E S T I V I T A T E M. Sed de Agonio , quod ſequitur circa finem, penitus prodigioſum eſt. Id nos non dubitamus ita legere: Agonium,locus,in quo ludi initio facti ſunt,ob hoc dictum,quia fuerit ſine angulo. Vbi primum tranſpoſitione peccatum erat:deinde adiectione harum vocū I D E S T. quod ſaepe accidere hic , ſupra notauimus. Huic etymo congruit quod vetuſtiſſimi Grammatici Graeci dicunt περὶ τοῦ ἀγῶνος. ἀγὼν, inquiunt, ἀγορὰ παρὰ τοῖς Βοιωτοῖς, ἢ διὰ τὸ ἄγειν, ἢ διὰ τὸ κυκλοτερῆ εἶναι, καὶ μὴ ἔχειν γωνίας, οἷόν τινα ἀγώνιον ὄντα.

Albegmina] Lege Ablegmina. ſunt partes, quae diis porriciebantur, quae propterea dicebantur proliciæ, & profecta. tanquā ſeparata quaedam a reliqua viſceratione. Id enim eſt ablegere, imitatione Graecorum, qui dicunt ἀπολέγειν. Ergo Ablegmina, ἀπολέγματα. Apud Plautum, Ablectas aedes, in Moſtellaria. Neque enim mendum eſt, quod putant doctiſsimi viri. Ablectae aedes, ἐξαίρετοι. & quaſi eſſent pro derelictis. Sententiam meam adiuuant Iſidori Gloſſae. Ablegmina, inquit, partes extorum, quae proſegmina dicuntur. Sed Tertullianus elegantiſſime ablegmina circumlocutus eſt his verbis: Non dico quales ſitis in ſacrificando, cum enecta , & tabidoſa quaeque mactatis: cum de opimis, & integris ſuperuacua quaeque truncatis, capitula, & vngulas: quae domi pueris, vel canib' quoq; deſtinaſſetis. Quae verba etiā Homericū ὠμοθετεῖν explicāt.

Alebria] Gloſſarium: Alebrius, εὔτροφος, θρεπτὸς, τροφεύς. Pro θρεπτὸς male hodie θρεμβὸς in Gloſſario. Iſidori Gloſſae: Alebra, bona, quibus alimur. Alibre, alimentum.

Aleonem] In verſu Naeuii veteres editiones habebant luſtro, non lurco. Et ita inueni in membrana veteris Gloſſarii. Apud Catullum verſus in manuſcripto codice in Mamurram ita legitur:

Omnia magna haec ſunt. tamen hic & maximus vltor:
Nō homo, ſed vere M. magna minax. Legendū ſane:

tamen

---tamen hic eſt maximu' luſtro. Tranſpoſitae tantum erant literae. Minacem autem vocat iactabūdum, & qui multa magnifice de ſe praedicet. Hoc enim eſt minari. Horatius:

Atqui vultus erat magna, & praeclara minātis. Quod Graecorum imitatione dictum eſt, qui in eadem re verbo ἀπειλεῖν vtuntur. Catullus ergo minacem vocat, quem poſtea Romani Aretalogum; vt docuimus in eruditiſſimum poetam Auſonium. Locus ille Catulli a nobis emendatus illuſtris eſt, & inſignis: ac, ſiquis alius inter epigrammata, elegantiſsimus.

Allus] Veteres editiones habent Allex: quod ego item reperi in Iſidori Gloſſis. Allex, pollex in pede. Tamen in litera H, vocatur Hallus. & Gloſſarium: Hallus, ποδὸς μέγας δάκτυλος.

Alma] Eleganter vetus illud & plenum bonæ frugis Gloſſarium: Alma, κλυτὴ, ἁγνὴ, ἀγαθὴ, θρεπτήρα.

Almities] Gloſſarium; Almities, αὔξησις ἀρχῆς. Almitus, ἀναβοφὴ, ἀναγωγή. Almites, κάλλος ἀναβοφῆς. Chariſius, Almities, εὐπρέπεια.

Altellus] Eſt ὑποκοριστικὸν, Altus, altulus, altellus. Significat θρεπτὸν, βοσκήμον, alumnum. Ita vocabant, qui expoſiti erant, & inueniebatur, qui eos tolleret. Plinius ad Traianum: Magna, Domine, & ad totam prouinciam pertinens quaeſtio eſt de conditione, & alimentis eorum, quos vocant θρεπτοὺς &c. expoſitum Romulum ab auo, educatum a Fauſtulo, nemo non meminit. Ita ergo vocantur incerto patre, & matre nati. Sed veteres Grammatici, qui tā anxie etyma verborum rimantur, quid aliud, quam cum ratione inſaniunt?

Alter] In auguriis puto alterum ſignificaſſe non bonū, cum altera auis priori auſpicio vitium faceret: cum fulmē ſecūdum prius perimeret, quod dicebatur propterea peremptale. Augures vero in templo ſedentes ad augurium captandum abſtinebant vocibus male nominatis. Ideoq; potius alteram auem, quam aduerſam dicebant.

Alterplicem] Iſidori λέξεις: Alterplicem, duplicem, doloſum.

Alumento] Aio Feſtum in deprauatos codices vetuſtiſsimi poetae Liuii Andronici incidiſſe. Nam Laumento di-

xit Liuius. Ita fere ſemper veteres Latini, etiam poſteriores vt Petronius, Laucontc. ---gemina nati pignora Lauconte-- & Lautumiae, non Laotomiae. quod cognoſcimus ex Seneca. ſic Laudicea, pro Laodicea. Plinius lib. II. Epiſtol. Nam ibi Laudiceni dicebantur per iocum, non ciues Laodiceae, ſed qui laudes ſuas cani libenter audiebant. vt & iidem non inurbane vocabantur σοφοκλεῖς, non vt proprio nomine Tragici poetae: ſed quia grande ſophos illis dicebatur a conductis, & redemptis auditoribus. Ergo eodem modo Laumento, pro Laomedonte.

Am] Quid ſit praepoſitio loquelaris, nemine̅ ſcire puto, hoc vno fretus, quod ſciam nullam praepoſitionem ita dici. Sed arbitror non ſolum corruptam, ſed & tranſpoſita̅ eſſe: atque ita reponendum eſſe: Am, praepoſitio ſignificat circum. Vnde ſupra locellaris ſeruus ambactus, id eſt circumactus dicitur. Locellarem, vel lucellarem ſeruum accipio, cuius operas quotidianas dominus locat, lucelli, & quaeſtus gratia. qui, vt inueniat locatorem, quotidie huc, & illuc diſcurſat, & propterea dictus Ambactus, hoc eſt περιφόρητος, & nuſqua̅ conſiſtens. qua de re eiuſmodi ſeruos aliter lixabundos vocaba̅t. Quid ſi loquelaris retineamus, & intelligamus internuncium? Videlicet eum qui διαλαλιᾶς, & loquelae cauſa huc, & illuc circumerrat? Quod ſane reſpuendum non erat, niſi vetus Gloſſarium Ambactu̅ interpretaretur δοῦλον μισθωτόν. vt potius locellaris, ſeu lucellaris, a lucello dictus ſit. Ait ſupra factam me̅tionem Ambacti ſerui: cum tamen in hac editione non ſupra, ſed infra id legatur. Sed Feſtus non ſeruauerat ordinem exactum alphabeti in ſyllabis ſuo quoque loco digerendis. ſed eodem modo digeſſit vocabula, quo modo antiquae editiones habebant.

Amatio] Lege, Amaſco: Iſidorus in Gloſſis: Amaſco, amare cupio.

Ambactus] Sane Paulus iſte non aſſecutus eſt mentem Feſti. Nam Ambactum Feſtus dixit apud Ennium ſignificare ſeruum mercenarium. a Gallis autem dici clie̅tem, vt legitur apud Caeſarem. Vel, quod verius puto, Feſtus tantum ab Ennio ita vocatum ſeruum conductitium dixit. Paulus vero iſte voluit ſincerum vas incruſtare, & ita a Gallis dictum eſſe ſcripſit, quia eam vocem in Co̅men-

tarius

tarijs Cæſaris legerat. Neque dubito quin ita res acciderit. Nam alii longe Ambacti apud Caeſarem, qui non ſerui erant: alius ambactus apud Ennium, quum ſeruum ſignificet. illud Gallicum vocabulum, hoc plane Latinum. Huic coniecturae fidem facit Gloſſarium illud non ſatis laudatum, & quod magiſtellorum manibus teri non debet, ſed tantum a doctioribus nocte, & die, verſari. In eo igitur legitur: Ambactus, δοῦλος μισθωτὸς, ὡς Ἔννιος. An non ſatis plane innuere videtur, quod de Pauli audacia odorati ſumus? At Ennius videtur de ſeruo ambacto loquens cōparatione aliqua aut ſimilitudine dixiſſe neſcio quid tale, vt apud Theognin.---μή σε βιάζου

Γαστὴρ, ἀεὶ κακὸν λάβριν ἐφημέριον. Nam de eo Theognis ſentit, qui quotidie locat operas ſuas: vt Ennius quoque de eo, cuius herus quotidie collocabat operas, & ex eo rem quaerebat. Porro non placet referre ad manumiſſionum morem, & vertigines illas, quibus liberabatur ſeruus, cum tamen id ſummis in omni doctrinae genere viris placuiſſe videam, eoſq; in ea haereſi eſſe. Non poſſum non ridere, quod Agyrta quidam, homo inſignis audaciae, atque impudentiæ ſcripſit contra Turnebum ſuper hac voce Ambactus. Sed vt eius omnes libri nihil aliud quam inpudentiſſimam ſui fiduciam praeferunt, ita hanc eius de hac re opinionem vt impudentiſſimam, & ineptiſſimā reiicio. Nūquam legi maiores nugas, nunquā inſigniorem temeritatem vidi, neque audiui, vt qui omnes linguas a ſua barbara deducere velit, adeo, vt ipſam Hebraicam linguam poſteriorem Cimbrica aſſerat. vbi etiā circulator Moſem reprehēdit quod nomina propria veterū illorum patrum a gentilitia ſua Hebrea, non a Cimbrica deducat. Ergo miſeros illos veteres Hebreos, qui non Bataue ſcierint loqui. & feliciores longe futuros, ſi Antuerpenſes, quam ſi Syri, ſiue Palaeſtini fuiſſent. Talia infinita habent ineptiſſimae illae Origines. & tamen non deſunt, qui admirentur. At de ineptiſſimo homine plura alias, vbi erit locus. Hoc vnum adiiciam, in tanta mole libri vix me reperiſſe, quod verum eſſet. & licet aliquid inuenias, tamen vt in ea alea dicere poſſis eum, aliquando vt vincat, aſſidue perdere. An loquelaris, vt iam diximus, ὁ διάγγελος? Et fortaſſe non ſolum Ambactus ſed

etiam loquelaris dictus fuit ſeruus ille ab Ennio. Nam loquelaris recte dici potuit, quod loquendi gratia huc illuc circũmitteretur. Vnde eodem modo Irum dictum cauſatur Homerus παρὰ τὸ εἴρειν, quod loquendi & nunciandi gratia circum mitteretur.

--Ἶρον δὲ νέοι κίκλησκον ἅπαντες·

οὕνεκ' ἀπαγγέλλεσκε κιὼν, ὅτε κέν τις ἀνώξῃ. In quibus verſibus potes aduertere & loquelarem & ambactum ſeruum.

Ambaruales] A duobus fratribus. fortaſſe pro XII. legerat II. et fugit eum nota denarij numeri.

Ambaxioqui] Mendoſus locus. Scribendum, Ambaxi, qui circum eunt, & cateruatim. Ambaxes, ſiue Ambaxi compoſitum, ex Am, & Axes, hoc eſt glomerati. Infra, Axes, adglomerati, vniuerſi. Poteſt & legi Axei, ab Axus, Axi.

Ambitus] Crimen auaritiae. notandum, apud veteres ambitionem pro auaritia ſolitum dici. Lucillius:

Aurum, atque ambitio ſpecies virtutis vtrique eſt.
Quantum habeas, tanti ipſe ſies, tantique habearis.

Citatur a Probo, vetere Iuuenalis interprete, in illud:

Quantum quiſque ſua nummorum ſeruat in arca,
Tantum habet et fidei--

Horat.-- quia tanti, quantum habeas, ſis. Plut. κέρδαινε, φείδου· καὶ τοσούτου νόμιζε σαυτὸν ἄξιον, ὅσον ἂν ἔχῃς. Ouidius II Faſtorum:

Nulla tibi ambitio eſt, nullo corrumperis auro.

Ambitio recte δεκασμὸς vertitur a Grammaticis. Nam δεκασμὸς fiebat in ambiendo magiſtratu.

Ambrones] Quod ait de Ambronibus ſubita inũdatione maris eiectos patriis ſedibus fuiſſe: id ridet Strabo, qui eius ſententiae auctorem facit Ephorum, quem hic ſequitur Feſtus. Nam de Cimbris, quorum pars erant Ambrones, ita ſcribit: περὶ δὲ κίμβρων τὰ μὲν οὐκ εὖ λέγεται, τὰ δ' ἔχει πιθανότητας οὐ μετρίας. οὔτε γὰρ τὴν τοιαύτην αἰτίαν τοῦ πλάνητας γενέσθαι, καὶ λῃστρικοὺς ἀποδέξαιτ' ἄν τις, ὅτι χερρόνησον οἰκοῦντες μεγάλῃ πλημμυρίδι ἐξελθεῖν ἐκ τῶν τόπων ἠναγκάσθησαν. καὶ γὰρ νῦν ἔχουσι τὴν χώραν, ἣν εἶχον πρότερον. Poſt: γελοῖον δὲ τῷ φυσικῷ καὶ αἰωνίῳ πάθει δὶς ἑκάστης ἡμέρας συμβαίνοντι παροργισθέντας ἀπελθεῖν ἐκ τοῦ τόπου, lege reliqua, quae ſequuntur. Quod ait turpis vitae homines dictos inde Ambrones, idem inuenies

uenies in Gloſſis Iſidori: Ambro, inquit, deuorator, conſumptor patrimoniorum, decoctor, luxurioſus, profuſus.

Amicinum] Gloſſarium: Amicinus, ἀσκοῦ στόμα. Vult Amicinum eſſe os, ſiue luram vtris, cum Feſtus velit eſſe τὸν λεγόμενον ἀσκοῦ πόδα, ἤτοι ποδεῶνα, cuius fit mentio in oraculo, quod Laio Thebanorum Regi datum fuit. Sed mirũ quod in aliis Gloſſis legitur: Aruianus, ἀσκοῦ στόμα. Sed profecto & in illis quoque Amicinus legendum.

Amicitiae] Ait ab antiquis amecum, non amicum ſolitum dici. Et ſane amicus compoſitum eſt, Amaequus, vel, vt ipſi ſcribebant, Amecus. eodem modo dictum, quo Animecus, pro Animaequus. Gloſſarium: Animecum, ἰσόψυχον. Iſidorus in Gloſſis: Animaequus, patiens animo.

Amiculum] Gloſſarium: Amiculum, ἀναβόλαιον.

Amita] Si verum eſt, quod ait Feſtus, Amitam, quaſi auitam, aut quaſi amatam dictam: videtur apud veteres mediam ſyllabam produxiſſe, cum Perſius corripuerit.

—ſi mihi nulla

Iam reliqua ex amitis, patruelis nulla, proneptis.

Amites] Gloſſarium: Amites, στάλικες, ἐξωτικοὶ κάλαμοι.

Amoſio] Scribo: Annos, annua. Gloſſarium: Annos, annua, πολυετής. Eſt autem annua hic anus, non ἐπετήσιος. Propterea interpretatus eſt πολυετῆ. Et, Annua, γεχῦς, πολυετής. Declinatur autem Annos, annotis. Vnde Annotinus, ἐπέτειος.

Amtermini] Qui ſunt illi, qui circa terminos prouinciae manent? aut quaenam ea eſt prouincia? Vetuſtiſſimum verbum eſt Amtermini: prouinciarum appellatio non ita vetuſta res apud Romanos. Quid ergo hic dicemus? An mendo caret hic locus? Non, ſiquid in me iudicii eſt. Sed Feſtum ita ſcripſiſſe puto: Amtermini, qui circa terminos P. Ro. viciniae manẽt. Notum enim, quam corrupte notae illae legantur. P. Ro. aliis Praetorem, aliis alia legentib. Seneca Nat. Quaeſt. lib. 1. cap. vlt. Iam libertinorum virgunculis in vnum ſpeculum non ſufficit illa dos, quam dedit pro ſe Scipio. lege: quam dedit P. Ro. Scipioni. Intelligit per Amterminos, eos, qui non erant in agro Romano, ſed in vicinia. Cuius rei agrorum quatuor genera ponit Varro: Gabinum, Peregrinum, Hoſticum, Incertum. Qui enim in iis agris habitabant,

erant Amtermini agri Romani. Quid eſt ager Romanus? quicquid ambaruali vel amburuiali ſacrificio vno die luſtrari poterat. Aruales enim fratres, ſeu ſodales ad hoc creati erant, vt terminos agri Romani ſuouetaurilia circumferrent. Cuius rei imaginem praebebant patresfam. vnuſquiſque in agro ſuo, cum fines fundi ſuouetaurilibus luſtrabat. Cuius rei exemplum habes apud Catonem. Et alluſit Virgilius:

- & cum luſtrabimus agros.

Strabo: μεταξὺ γοῦν τοῦ πέμπτου, καὶ τοῦ ἕκτου λίθου τῶν τὰ μίλια διασημαινόντων τῆς Ῥώμης, καλεῖται τόπος Φῆστοι. τοῦτον δ' ὅριον ἀποφαίνουσι τῆς τότε Ῥωμαίων γῆς, οἵ τε ἱερομνήμονες θυσίαν ἐπιτελοῦσιν ἐνταῦθά τε, καὶ ἐν ἄλλοις τόποις πλείοσιν ὡς ὁρίοις αὐθημερὸν, ἣν καλοῦσιν ἀμβαρυΐαν. Ergo fines agri Ro. definiuntur amburuio. quod idem eſt cum ambaruali. & notandũ praecipue, quod dixit, αὐθημερὸν, vt deſignetur exiguus modus agri Ro. Porro primum Amterminos puto, qui poſtea Amitermini, dicti. id eſt, ἀμφιτέρμονας, vt olim interpretati ſumus. ſed Varro aliam aſſignat cauſſam. Non ſolum autem Antermini dicti ſunt, ſed & Antermines. quia etiã termen dicebant, auctore Varrone. Cato in Originibus: Oratorum anterminum. Errat Macrobius, qui diuulſe legit, an terminum. cum ſit adiectiuum, Antermen. vnde Antermines oratores.

Anatem] Gloſſarium: Anas, γῆρας κατ' ὀργὴν θεῶν. Antas, γερουσία. Antites, γερουσίαι. Anet, γηρᾷ. Annos, θειοχολωσία, ἢ μῆνις. In aliis Gloſſis, Anitas, γερότης. Apuleius lib. I. Metamorph. Ab vnico congreſſu annoſam peſtilentem contraho. id eſt θειοχολωσίαν.

Ancillae] Sane, quia primum dictae Anculae, argumento Dij illi, quibus nomen Anculi, & Anculae, tãquam miniſtri quidam.

Anclare] In verſu Liuij legendum, Florem anculabãt. lege in Gloſſario, Anclat, ἀρύεται. non ancleat. Gloſſariũ: Auclator, ὑπηρέτης. lege, Anclator.

Ancunulentae] Perperam in Gloſſario Ancodata, περιρραθεῖσα. Manifeſto legendum, Ancunulenta. per hoc verbum omnia ſpurca, & ſordida expreſſerunt veteres Latini, Cocnum, cunae, inquinare, conquiniſcere, & alia, quae non dicam. Quae per u, antea per oe extulerunt. vt

in

in poenire, punire.

Ancus] Qui Latine Ancus, is à Graecis γαλιαγκών. meminit & Gloſſarium: Ancus, Mancus, κυλλὸς, λορδός.

Andruare] A Graeco ἀναδρᾶν. Quid iſtud ſit verbi neſcio, magis, quid eius vicem ſubſtituam, non habeo. Non puto verbum Graecum hic deſiderari. ſed hic accidiſſe, quod alias ſupra oſtendimus, vt Feſtus nullam mentionem Graeci verbi fecerit: ſed potius ita ſcripſerit: Andruare, eſt recurrere, a verbo truare, id eſt mouere. hinc Trua vocata. Tamen ſi ἀναδραμεῖν reponamus, tolerabilis erit lectio, ita: Andruare, id eſt recurrere, a Graeco verbo ἀναδραμεῖν, id eſt inde venire. Neſcio quid ſibi voluerit auctor Gloſſarij, qui ſcripſerit Andruare, ἀνδρίζεσθαι: niſi putauit Andruare παρὰ τὴν ἀνδρείαν dictum.

Angerona] Gloſſariũ: Angeronia, ἡ θεὸς τῆς βουλῆς χαιρεῶν.

Anginam] Quiſquis dixit anginam vinariam pati eum, qui vino ſuffocaretur, ſecutus eſt eum, qui Demoſthenē dixit ἀργυράγχην ἔχειν. in Gloſſario: Anguina, ἄγκυρα, συνάγχη, κυνάγχος. Quod interpretatur Anguinā ἄγκυραν, confirmatur teſtimonio Cinnae: atque anguina regit ſtabilem fortiſſima curſum.

Angor] Scribe, a Graeco ἀγχόνη. Miror a doctiſſimis viris margini appoſitum ἀγχονίκλην. Hoc quid ſit, ne ipſi quidem ſciunt. Sed quiſquis hoc auſus eſt, non dubium, quin ita legerit in lexico ſuo, cum legēdum potius eſſet, ἄγχειν, ἥλκειν. Nam ἄγχω, eſt ἥλκω. Vide, quam ſaepe boni & docti viri ſuos ſibi oculos ipſi faſcinant.

Antarium] Antarium bellum eodem modo dictũ, quo a Vitruuio Antarij funes. Veteres Gloſſae: Antariũ bellũ, ὁ περὶ τῶν πυλῶν πόλεμος. In veteri Gloſſario: Antarium, ἀνταρμός. hoc eſt antepagmentum. ab eadem mente dictum.

Antefixa] Horum eſt mentio apud Liuium lib. XXXIV. in oratione Catonis de lege Oppia: Iam, inquit, nimis multos audio, Corinthi, & Athenarum ornamenta laudantes, mirantesque, & antefixa fictilia Deorum Romanorum ridentes. Idem intelligitur apud eundem ſcriptorem libro XXVI. In aede Concordiae Victoria, quae in culmine erat, fulmine icta, decuſſaque, ad victorias, quae in ante fixae erant, haeſit, neque inde procidit. Quid ſint, diſertim explicat Vitruuius libro III. In araeoſtylis

autẽ nec lapideis, nec marmoreis epiſtyliis vti datur: ſed imponendae de materia trabes perpetuae: & ipſarum aedium ſpecies ſunt baricae, humiles, laxae. ornantque ſignis fictilibus, aut aereis inauratis earum faſtigia Tuſcanico more; vti eſt ad circum maximum, Cereris, Herculis Pompeiani, item Capitolij. Ita locum illum Vitruuij legimus.

Antes] Gloſſarium: Antes, στίχοι ἀμπέλων. Antium, τάξεων, ὀρχάτων.

Anteurbana] Imitatio Graecorum: προάστεια χωρία.

Antiae] Gloſſarium: Antide, κόμαι διὰ τῶν κροτάφων κρεμάμεναι γυναικεῖαι. lege, Antiae. Apud eundem auctorem: Antioſa, ὀρχήστρια. Aliae Gloſſae: Antiae, τρίχες αἱ μεταξὺ τῶν κεράτων τῶν βοῶν. Tertullian. de pallio: Genuinos inter ántias adumbratos.

Antigerio] Gloſſae veteres Latinae: Antigerio, valde. Antigerium, quemadmodum, imprimis.

Antios] Sine vllo dubio legendum Anctos. Adſtipulatur & optimum illud Gloſſarium: Anctos, ἀναγκασθέντας. Ancti, ἀγχόμενοι.

Antras] Gloſſarium, Ancras. Ancrae, ἄγκεα, αὐλῶνες. videtur Gloſſarij lectio verior. Confirmatur enim Gloſſis Iſidori. Angrae, interualla arborum, vel conualles. Nam cognatae ſunt C, &, G. Fortaſſe ſcribendum Anceae, aut, vt Iſidorus, Angeae. Nã a Graeco ἄγκεα. Quin etiam in aliis Gloſſis Graecolatinis, Auerca, αὐλών, ὁ στενὸς τόπος, καὶ ἐπιμήκης. extant enim veſtigia vocis, Ancra. Ita enim legendum. Item: Aucria, φάραγξ, vallis.

Antruare] Gloſſarium: Antruare, σπηλεῦσαι. Ita corrigimus. σπήλαιον enim antrum. Longe alia ſignificatione poſuit, ac Feſtus ipſe.

Anxur] Placet vetus editio, Axur. Nam certiſſimum eſt ex Seruio veteres ita dixiſſe, ob Iouem imberbem, ſiue ἄξυρον, qui ibi colebatur. Et in nummo argenteo Panſae, ab vno latere, IOVIS AXVR. VIBIVS C. F. C. N. ab altero, PANSA.

Ape] Gloſſarium: Ape, κώλυσον. Apet, ἀποσβεῖ.

Aperta] Imo Aperta lingua Tarentina ἀπελλῶνα. hoc eſt ὑπερπόντιος. quod tranſmarinus Deus ſit, & peregrinus. Nam regiis temporibus ignotus erat Apollo Romanis, vt ex Ponti-

Pontificiis libris Arnobius refert. Cuius rei fidem facit nomen Apollinis Graecum. Si enim antiquitus Romanis notus fuiſſet, peregrino eum nomine non deſignaſſent. At Venus peregrinum quoque numen, nomē autem Romanum. ſed ita, vt peregrinum ſignificet. Venus enim a Veniendo, quaſi dicas προσήλυτον θεόν.

Apiculum] Veteres Grammatici aiunt, Flamines, quaſi filamines dictos, quod cum ipſis capite nudo in publicū prodire fas non eſſet, apicem pone regerebant, & filo velati incedebant. Quid ſit autem filum Liuius explicat, cū dicit velamentum lanae eſſe. Ergo his Grammatici mihi quidem non probant etymon ſuum. non enim flamen, quaſi filamen dictus eſt. ſed tamen, cum haec dicunt, morem priſcum circa cerimonias flaminis nos docent. Quae cum ita ſint, non dubito legere: Apiculum, filum, quo flamines velati, apicem regerunt. Pone enim regerebant apicem, ne grauis eſſet ſummis aeſtatis caloribus. amentis enim, quae offendices dicebantur, ſub mentum adductis religabant, vt cum vellēt, regererent, & pone pendere permitterent. Nam duarum rerum neceſſitate ſemper obſtrictus erat flamen, nunquam nudo capite in publicum prodeundi, ac nunquam apicem dimittendi. Hoc enim eſt caput ex lege Flaminica: SINE. APICE. SVB. DEIVO. ESSE. NEC. FAS. ESTO. IN. TECTO. VTEI. LVBET. LICETO. Ergo cum filo propter aeſtus diei velati erant, apicem tamen geſtabant. ſed nō in capite, vti diximus. Poſſumus tamē vulgatam lectionem tueri. Nam certum eſt eos velamēta geſtare ſolitos, quae Flamea vocabantur. Dionyſius: οἳ (Flamines) ἀπὸ τῆς φορήσεως πίλων τε καὶ στεμμάτων, ἃ νῦν ἔτι φοροῦσι, φλάμινες καλοῦντες, οὕτω προσαγορεύονται. Mihi prior coniectura magis placet.

Apluſtria] A Graeco ἄφλαστα. Apollonius. Gloſſarium: Apluſtra, πτερὸν πλοίου, ἆς ἴννιος.

Apor] Gloſſarium: Ape, παρὰ. vt in alterutro mendum ſit.

Aquaelicium] Tertullian. Aquilicia Ioui immolatis: nudipedalia populo denunciatis. Fortaſſe Varro Tuſcum aquiligem, vel Aquilicem dixit, quod ſacrificiorum, & rei diuinae procuratione, quarum rerum periti Tuſci erant, aquas eliciebat. Verba Varronis ſunt haec ex Satira Quin-

quatribus: An hoc praeſtat Herofilus Diogeni, quod ille e ventre aquam mittit? an hoc te iactas? at hoc pacto vtilior te Tuſcus aquilex. Tamen nihil impedit, & pro libratore aquarum ſumere. Gloſſariũ: Aquilices, οἱ τὰ ὑδραγώγια ἐργαζόμενοι, οἱ ἀνοχετεύοντες, ποταμῖται, ὑδροσκόποι. Ita enim legendus eſt locus ille apud auctorem Gloſſarij.

Aquagium] Idem quod Aquarium. Gloſſarium: Aquarium, ὑδραγώγιον.

Aquilus] Gloſſarium: Aquilum, μέλαν, ὡς λυκίλλιος. Varro κοσμοτορύνῃ, περὶ φθορᾶς κόσμου·

Atque Aegeus fluctu quam lauit ante aquilo,
Saeuus vbi poſuit Neptuni filius vrbem.

Aquilum fluctum, μέλαν ὕδωρ, poetae.

A.billa] Aruina, ſeu Arbina, non eſt quaeuis pinguedo, ſed ſeuum tantum. Gloſſarium: Aruina, λίπος ἄνευ σαρκός. Haec enim eſt definitio ſeui. Eſt autem Siculum verbum. Heſych. ἀρβίνη, κρέας, σικελοί. legendum fortaſſe, στέαρ, non κρέας.

Arcula] Lego, Arciua. Veteres Gloſſae: Arciuus, εἱρκτικὸς, κωλυτικός. Et ſane cum dictum ſit hoc ab arcẽdo, Arciuum dicendum eſſe quis non videt?

Arcuma] Videtur eſſe genus modici plauſtri, quo homo tantum geſtari poterat, & a ſeruis, non a mannis trahebatur. vnde vocabatur Chiramaxium. Arbiter: Hinc inuolutus coccina gauſapa lecticae impoſitus eſt, praecedentibus faleratis curſoribus IIII, & chiramaxio, in quo delitiae eius ferebantur, puer vetulus lippus domino Trimalcione deformior.

Arferia] Arferia aqua, vt inferium vinum. ab adferẽdo, & inferenda. Arferium, pro adferium. ſic aruenire, arcire, arcedere, & ſimilia. eodem modo Adferia aqua. veteres Gloſſae: Adferial, ὕδωρ τὸ ἐπὶ τοῖς νεκροῖς σπενδόμενον.

Argea] Lege: Argei, ex Varrone, & Ouidio, Plutarcho, aliis. Gloſſarium: Arg: arra, ἀφιδρύματα. Lege, Argei, ara. In lege Flaminia: CVM. EAT. AD. ARGEOS. NEQVE. CAPVT. COMITO. NEQVE. CAPILLVM. DEPECTITO.

Argennun] ἀργεννόν. Legendũ hic, Argennum, argẽteum, percandidum.

Arilator] Melius ſcriberetur Arrilator. Non enim ab

ara,

ara, ſed ab arra dictus. Eſt enim, qui empturiens data arra poſtulat ſibi credi. Vnde a cunctando Cunctio, ſeu Cuctio dictus. Nam veteres Cuctum, quod poſtea cunctum. Hoc genus hominum, Barguigneurs vocant Galli ab antiqua appellatione, quae ad poſteriora etiã Latinitatis tempora durauit, nẽpe Bargenna. De quo alias. Gloſſarij auctor ſequitur vulgarem ſcripturam: Arilatór, ἰψίτης, ζωμοποιός, πραγματευτής. Idem: Arilator, μεταβόλος, ἀρχ. hoc eſt ἀρχικῶς. Gloſſae Iſidori: Arilator, Cocio, μεταβολεύς. Apud Gellium legitur Arulator. de quo in voce Cocio.

Armata] Intellige Maximam virginem Veſtalem. In veteribus nummis ſaepe hoc habitu ſacrificans Maxima virgo lacinia togae pone reiecta, & diſco libatorio dextra vinum inuergens conſpicitur. Eleganter vero pomum in armum legere, quod Graeci dicerent αἰδεσχθείς. ἐκ τοῦ ἀλλιβίου χρείαν καρπὸν αἰδεσχθῇ μὴ ὑποτρεπσάτω.

Armillum] Prouerbium fuit vetus: Anus ad armillum redit. Lucillius libro XXVIII: Hinc ad me, hinc licet anus rurſum ad armillum. Quod prouerbium bis apud Apuleium reperies, libro VI. & aegra facie matris ſuae repentinam ſobrietatem pertimeſcens ad armile redit. item libro IX: ad armillum redit, & ad familiares feminarum artes accenditur. Non tamen ab Eraſmo animaduerſum. ſignificat, redire ad ingenium. nota eſt anuum in vinum propenſio.

Armiluſtrium] Quo res diuinas armati faciebãt. Saltem debuit dicere rem diuinam. In veteri Gloſſario: Armilyſtrium, ὁπλοκαθαρμός, ὁπλοκαθαρσία. Ego exiſtimo centuriatis comitiis exercitum armatum luſtrari ſolitum. Quod puto eſſe ex vetuſtiſſimo inſtituto Athenienſiũ: apud quos οἱ περιστίαρχοι comitium luſtrabant. & vbicunque populus conuenirer, id facere ſolebant. vnde id καθάρσιον vocabant. Sed Longobardus iſte, hic nobis rei vetuſtiſſimae cognitionem barbara mutilatione ſua totam nobis intercepit. Neque credibile eſt tubis in eo ſacro canere ſolitos, ſed claſsico. Aliter enim claſſes, aut exercitus conuocari non poterant, quod vocare inlicium dicebatur.

Arnae caput] Gloſſariũ: Arna, μήτηρ, κατὰ Βάρρωνα. Supplendum, ὄϊς μήτηρ Male quidam agnae hic legunt.

Arſe verſe] Ita verſus Afranij legendus eſt Inſcribat

aliquis Arſe vorſe in oſtio. In quo verſiculo oſtēditur ſuperſtitio veterum, qui ad deprecandum incendium inſcribebant in oſtio neſcio quid, quod ad eam rē faceret. Plinius libro XXIIX. Etiam parietes incendiorum deprecationibus conſcribuntur.

Arſineum] Cato Origine VII. Mulieres opertas auro purpuraq;, arſinia, rete, diadema, coronas aureas, ruſſeas faſcias, galbeos, lineas, pelles, redimicula. Gloſſarium: Arſinum, διάκρισμα.

Arytenam] Apud Lucillium Arutenae. — Arutenas, & aquales, vt citat Chariſius. Gloſſarium: Atena. εἶδος ποτηρίου, ᾧ οἱ πρυτάνεις ἐν ταῖς θυσίαις χρῶνται. Legendum Artena. Nam & Artenam ſolere dici hic quoque monet Feſtus. Eam Matulatam vocat idem Gloſſarium.

Aſſeres] Non eſt verum etymon, Aſſeres ab aſsidendo, quanquā & propterea a Graecis viderentur στρωτῆρες dicti. Sed Axis, Axeris: vt ſuis, ſueris: Iouis, Ioueris: bouis, boueris: nucis, nuceris: vnde veteres indifferēter coaſſare, & coaxare dicunt.

Aſsiratum] Monet dictum ab eo quod Aſſir ſanguinem vocabant. Gloſſarium: Aſſer, αἷμα.

Atanuuium] Gloſſae Iſidori: Attanabo, genus vaſis. Gloſſarium: Atnaulus, ἄγγειον ἱερέως σκεῦος. κέρνιβον. lege: Atanuuius.

Atratas] lego: Atritas, ater color.

Atroces] Lege, quia illi ἄτεγκτοι. vel Latinis literis, quia illi atrocta. facilis error: ſed nō parui momenti. Sane ἄτεγξ eſt purum putum Graecum. ἄτεγξ, ἀτρύγος. In Gloſſario ita corrige: Atrox, δεινὸς, σκληρὸς, ἀνίκαστος. Atrocem vero pro crudo, quod hic dicitur, veteres vſurpaſſe teſtis Naeuius, qui dixit: Simul exta porricerent atrocia miniſtratores.

Attae] Gloſſarius: Atta, ὁ τοῖς ποσὶν ἀσχόλως περιπατῶν. Ab eo ait Quintiū poetā Attam cognominatū. Ad quod puto alluſiſſe Horatium: Recte necne crocum, floreſq; perambulet Attae Fabula. —

Attam] Graecum eſt. ἄττα πάτερ.

Attinge] Locus mendoſus. ſcribe, Attingem, attingam. Nam Attingeo, claudeo: & Attingebo, claudebo, viuebo, dicebant. vide Nonium.

Auctor] Iuno apud Virgilium: Auctor ego audendi. Neque

Neque ſolum Auctor, ſed & alia pleraque omnia verbalia. Ouidius:

Sponſor coniugij ſtat Dea picta ſui. Sed quid lōginqua conquirimus? Ecce obuia ſemper vox Vxor, eſt feminini generis. Vnxor dicendum erat: pro vnctor. Eiuſmodi enim erant verbalia apud veteres, vxor, pro vnctor: pacio, pro pactio. ita dicta eſt, quia adipe lupino poſtes noui mariti vngeret. Sed & Aeſchylus τύχλω σωτῆρα dixit in Agamemnone: τύχη δὲ σωτὴρ ναυστολοῦσ' ἐφίζετο. Quod ſane ſilentio praetereundum non erat.

Audiuitaui] Scribe, vt in veteribus editionibus, Auditaui.

Aureax] Gloſſarium: Aura, exſolitarius, ἱππασεύς. lege: Aureax, ſolitarius. Confirmant Gloſſae Iſidori: Aureax, eques ſolitarius. ſolitarium vocat, quem alibi idem auctor Gloſſarij ſingulatorem, hoc eſt κέλητα. Idem etiam Caballarium. Melius tamen eaedem Gloſſae Iſidori: Caballarius, alaris.

Aurichalcum] Cum Graeci dicant ὀρείχαλκον, tamen Latini ſcripſerunt Aurichalcum, quod putarent id ex auro & aere componi, addita Cadmea terra: vt electrum ex auro & argento: de quo intellexit Martialis:

Pallida ſic niueo radiant electra metallo,

Et niueū felix puſtula vincit ebur. Intelligit enim de illa materia compoſita, non de ſuccino. Igitur ex vitio pronuntiationis nata eſt falſa illa de compoſitione auri, & aeris opinio. Quare & auctor Gloſſarij recte dixit: Aurochalca, κεραματινά. quod putarent eſſe auri, & chalci, ſeu aeris κέραμά τι, & compoſitionem quandam. Non nego ex auro, & aere praeſtantiſsimum aes fieri, vt prodiderunt veteres de Corinthio aere. ſed id ὀρείχαλκον eſſe, id vero pernego. Ariſtotelem enim habeo auctorem, qui apud interpretem Apollonii negat ὀρείχαλκον eſſe in rerum natura. Heſychius: ὀρείχαλκον, τῶν εἰκῆ διαδεδομένων τοὔνομα. οἱ δὲ πλείους ὑπάρχειν αὐτόν. ἔστι δὲ καὶ ὕλη ὁμοία χαλκῷ. Sane ὕλην ὁμοίαν χαλκῷ vulgo vocamus Letonum. & de eo intellexit Horatius: Tibia non, vt nunc, orichalco vincta. Sed illud commentitium Aurichalcum tanti fuit apud veteres, vt cum nuſquā eſſet, tamen quaſi eſſet, etiam auro excellentius haberetur. Id quod ex Plauto cognoſcimus, qui auri-

chalcum pluris facit,quam talentum auri. Quod & non praetermittit Seruius in Virgilium.

Auritus] Gloſſarium: Auritus, ὠτοπτής, ὠτοπαρέχος, ὀξυακηκόος. ὠτοπτής, eſt Flaccus, Plautus, vt canes venatici.

Aurum] Male citatur Hippocrates. Legendum enim, Hypſicrates. qui a Varrone, & Gellio lib. XVI. citatur. ſcripſitque de Romanis vocibus, quae a vetere lingua Graeca deriuantur. αὖερ vero priſcum vocabulum Graecum, & ab eo θησαυρὸν dictum, apud Varronem annotauimus. Quod ſequitur, Nonnulli, quod mentes hominum auertat: vereor ne Paulus praetermiſerit, quod clarius Feſtus expoſuerat: Nonnulli, quod mentes hominum auruncet, id eſt, auertat. Indifferenter enim auruncare, & auerruncare dicebant. vt Cauneas, pro caue ne eas. Gloſſarium: Auruncus, θεὸς ἀποτρόπαιος Nam ita in veteribus codicibus non ſemel legi. Quin & Aurunci veteres Italiae populi ab eadem mente dicti, quod eſt idem ac ἀποσπασθέντες, auulſi a ſedibus ſuis, quod nempe πλάνητες, & aborigines fuerint. Eodem modo dicebant dortium pro diuortium: Turpilius Leucadia: Antefacta in ignem committo, triſtitias, antedortium. id eſt antediuortium. Quod & lex Trochaici, & vetus lectio manuſcripta docet.

Auſoniam] Lege infra, Auruncam: vt & veteres editiones habent. Sueſſa Auruncorum etiam apud Liuium, & alios dicitur, vnde fuit Lucillius. Cuius Satirae dicuntur propterea Camenae Sueſſae, ab Auſonio ad Tetradium: Rudes Camenas qui Sueſſae praeuenis. Ita enim legendum eſſe apud Auſonium, oſtendimus in Lectionibus noſtris Auſonianis. qui liber annũ iam praelo ſubiectus, tamen Typographi culpa in lucem nondum prodiit. Adeo eſt αὐθέκαστον hoc genus hominum. Porro Gloſſarium vetus habet: Aurunci, οἰκήτορες ἰταλίας.

Auſculari] Sic contra Oſculana pugna, pro Auſculana.

Autumnum] Non eſt dubium dictum a veteribus ſine C, vt Autor, pro Auctor. Ergo Autumnus, pro Auctumnus.

Anus] πάτα. Scribe, ἄπτα, vt apud Callimachum.

Auxiliaris] Corruptus eſt in fine locus, atque ita diſſimulata Feſti ſententia, vt vix vllum veſtigium appareat. Scribendum: dicti ex Graeco vocabulo αὔξη, a quo nos dicimus rerum creſcentiam, auctionem. Quam haec eleganter

ganter dicta, contra, quam aduerſetur Feſti menti vulgata lectio, nemo non videt. Quin audeo affirmare ne illud quidem RERVM Feſti eſſe. Quare expunge.

Auxillae] Gloſſariũ: Auxillae, μικρόχυτρα, ὡς βάρβαροι. Ab eo autem ollae dictum, vt ab Axilla, ala. Sic Axilites, pro Alites. Gloſſarium: Anxilites, ὄρνιθες, οἰωνοί. Scribendum Axillites. Qui error non eſt librarii, ſed ipſius auctoris. quod apparet ex ordine literarum.

Axamenta] Gloſſarium: Axamenta, στίχοι ἐπὶ θυσιῶν ἡρακλέους. Vbi notandum eſt ſacrificia, quae Salii faciebãt, non Marti, ſed Herculi fieri: cum tamen Salij ſint Martis ſacerdotes. Quare ſcriptor doctiſſimus illius Gloſſarij ſecutus eſt anctores eos, quos & Virgilius, dum attribuit Salios Herculi, non Marti. Sed & Antonius Nipho, & Octauius Herennius olim oſtenderant Salios Herculi dicatos eſſe. Porro Axamenta dicta ſunt ab Axare. hoc eſt, vt ipſe Feſtus explicat, nominare. Gloſſarium: Anaxãt, ὀνομάζουσι. Sed non magis puto axare proprie eſſe nominare, quam apud Graccos στηλιτεῦσαι, τὸ δημεῦσαι, aut τὸ ὑβρίζειν. Sed in axibus ſeu tabulis illa carmina deſcribebant, item vt leges ſuas Gracci ἐν τοῖς ἄξοσι. Quia enim legitime concepta erãt illa carmina, propterea non minus ediſcebãtur a Saliis, quã a leguleis actiones, & formulae iuris. Itaque & Cicero ait a pueris praetextatis carmen Saliare tanquam legitimas formulas diſci ſolitum. Sed & erant alia carmina, quae a pueris diſcebantur, vt carmen Nelei de moribus, & ſimilia. Quae quia religioſe ediſcebantur, & ſolenniter concepta erant, nihil impedit legitima dici. Sic Tertullianus diſertiſſimus ac cruditiſſimus ſcriptor, in libro de perſecutione, orationem Dominicã legitimam vocauit elegãtiſſime: quod a nobis, & ab omnibus, qui Chriſto ſacramento dixerunt, vt carminis lex quaedam diſcatur.

Axitioſi] Ita apud Plautum. citante Varrone:

Axitioſae annonam caram e vili concinnant viris.

Gloſſarium: Axitas, ἀποτελεσματικαί Lege Axites. Vnde & infra Axites mulieres legendum, non Axies.

B

B*Acar*] Gloſſarium: Bauar, εἶδος ἀγγείου. lege Baccar. Iſidori Gloſſae: Baccarium, vas aquarium. Quod hic

dicitur bacrioni vas ſimile : imo idem eſt, Bacar, Bacarium, & Bacario,ſeu Bacrio. Iſidori Gloſſae: Bacario, orceoli genus. Gloſſarium: Baccario, πορνοδιάκονος. recte. Nam aquarij, ſeu aquarioli πορνοδιάκονοι a veteribus dicebantur, vt ſuperius annotauit Feſtus ipſe. Vtitur & Tertullianus. item Apuleius, & alij.

Balena] In fine corruptus locus: legendum ſuſpicarer, Balenam, belluam marinam, ipſam dicunt eſſe, id eſt Cetum. Sane Piſtricem ineptiſſime hic legitur pro Priſtim. Quadrigarius: Quinque Priſtes. nauigium ea forma a marina bellua dictum eſt. Virgilius:

Frons hominem praefert, in priſtim deſinit aluus.

Maſculinum eſt, πρίστις. Sed Romani & declinationem, & genus mutarunt.

Barathrum] Fortaſſe ſcripſit βαρύς, non βαθύς.

Barrire] Gloſſarium: Barrit, τρίζει, ἐλέφας βοᾷ.

Batus] Gloſſarium: Batis, εἶδος ἀκάνθης βοτάνης. Batum, περάσον. Iſidori Gloſſae: Batis, genus oleris.

Bellaria] Puto legendum: Bellarium, & bellaria, res bellas appellabant. Sane Latini Bellariorum nomine accipiunt, quae Graeci ὡραῖα vocant, hoc eſt cupedias. Nam ὡραῖος bellus, & pulcher. Vnde & pulchralia eadem dixit Cato in ea, quam habuit de fundo oleario: Pulchralibus, atque cupediis. & res bellas pro cupediis. Terentius in Adelphis: atque vnum quidque quod erit belliſſimum Carpam. Friandiſes, Galli. Graeci etiam τραγήματα. neque ſolum eſculenta, ſed & poculentorum delitias. Nam & Liberi bellaria dicebant.

Beneuentum] Omnibus nota eſt cauſa nominis in Beneuento mutandi. nemo tamen vere antiquam appellationem reddidit. Nam de Maloetio nugae. Sed veteres prius ſine dubio dixerunt μαλόεντα, vt σιπόεντα, Sipuntum: ὀπόεντα, Opuntum. Sic ergo Maloenta, Maluntum, & Maluentum: vt Auruncum, & Auerruncum. Prius ſiquidem dixerunt, Sipuentum. Opuentum, Maluentũ. Sic ὑδρόεντα, Hydruntum: quanquam & ipſum dixerunt ὑδροῦντα, ab ὑδροῦς, vt eſt apud Stephanum. Sed ſic ſemper ex ὑδρόεις contractum. Quod proprium eſt Dorum idiomatis, a quibus Tarẽtini, & magna pars Graeciae. Sic enim & τιμᾶντα, & ἀγλᾶντα, pro ἀγλάεντα, τιμάεντα.

Benna]

Benna] De hoc alibi. Gloſſarium: Benarius, σκηνάρχης.

Bes] Inepta etymologia, & moroſa. Prius Des dicebatur, vt duonus, bonus: duellus, bellus. Auctor Varro. As ita in partes ſuas ſecatur, vel tribuitur, vt ab vncia ad octo fiat partium incrementum. ab octo ad duodecim fiat deminutio. Cum ergo ad octo peruentum eſt, tunc de aſſe deminuendum in ratione partium ineunda. Non enim, vt ante, quadrans, triens, ſemis dicitur, quae vnciarum adiectione incrementum capiunt. ſed deeſt vncia, deeſt ſextans, deeſt quadrans. id eſt, deunx, dextans, dodrans. Ergo ab octo de aſſe deminuitur, vnde Des, deſſis dictus primum a veteribus. & haec eſt vera etymi ratio. Varro in enumeratione aſſis partium, poſtquam ad ſeptuncem peruenit: Reliqua inquit, obſcuriora, quod a deminutione. & ea. quae deminuuntur, ita ſunt vt extremas ſyllabas habeant. Sed Feſtus eandem ponit etymologiam in beſſe, quam Graeci ἐν διμοίρῳ. Nam & δίμοιρον dictum, quod duas portiones, hoc eſt duos trientes habet. Sed Graeci in aſſis diſtributione, quam poſterioribus temporibus εἰκοσμὸν vocarunt, aliam rationem ſequuntur. ita enim numerant, vt poſt trientē adiiciant tantum vnciam. vt Triens vncia, hoc eſt Quincunx. ſemis vncia, hoc eſt Septunx. deinde iam altero triente facto, quem μοῖραν vocant, δίμοιρον dicunt. Ita autem numerabant vltimis temporibus: δωδέκατον. ἕκτον. τέταρτον. τρίτον. τρίτον δωδέκατον. ἥμισυ. ἥμισυ δωδέκατον. δίμοιρον. δίμοιρον δωδέκατον. δίμοιρον ἕκτον. δίμοιρον τέταρτον. λίτρα. Tria enim tantum hic variant: Primus triens, qui ſimplici acceſſione vnciarum progreditur. Alter triens compoſitus vel ex ſe & vncia, vel ex ſemiſſe & vncia. Tertius triens, qui ex ſe & augmento vnciarum compoſitus eſt. Et iterum repetit ordinem primi trientis, vncia, ſextans, quadrans. Nam ſe componit cum illis, Beſuncia, beſſextans, beſquadrans. Vt non dubitari poſſit, quare δίμοιρον Graeci vocarunt. Cum poſſent aliter facere, & a tribus quadrantibus Dodrantem potius, quam a duobus trientibus Beſſem.

Bidental] Apage ſis illa verba, QVODDAM TEMPLVM. Nunquam enim doctiſſimus Feſtus ea ſcripſit. Verba ſunt barbari mutilatoris. Feſtus ita ſcripſit: Bidental dicebant, quod in eo bidentibus hoſtiis ſacrificaretur.

Quis enim neſcit Bidental omnem locum eſſe, qui de caelo tactus eſt? Tantum abeſt, vt templum duntaxat dici debeat. Gloſſarij auctor recte expoſuit: Bidental, τόπος κεραυνόπληξ. Quin Perſius ipſum hominem κεραυνοπλῆγα, bidental vocat:

Triſte iaces lucis, euitãdumque bidental. Artemidorus libro II. ὁ κεραυνὸς τὰ ἄσημα τῶν χωρίων ἐπίσημα ποιεῖ διὰ τοὺς ἐνιδρυμένους βωμοὺς, καὶ τὰς ἐν αὐτοῖς γινομένας θυσίας. De Bidentibus alibi diximus in Coniectaneis. Gloſſariũ: Bidentis, διετὴς ὄϊς, ἤγουν τὰ πρόβατα. lege, διόδοντα πρόβατα. Bidentes, ἐπὶ τῶν προβάτων, διὰ τὸ διόδοντα εἶναι. Graeci bidental vocant ἐνηλύσιον. Gloſſae Graecorum, ἐνηλύσια, τὰ κατασκηφθέντα χωρία. Nã σκηπτὸς fulgur. Porro de Bidẽtibus abunde diximus in Coniectaneis. Bidentes ſunt, quas μετάσσας Homerus vocat. quae neque agnae ſunt, quia illae nondum dentes ediderunt. neque adaſiae, quia iam eiecerunt. a quo ἀφτογνώμονας oues vetulas vocãt Graeci.

Bigenera] Docti viri putant aliquid mutandum in CICVR SVS. Quod quare ſibi perſuadeant, non video.

Bignae] Bignus, pro Bigenus, eodem modo dictum, quo Priuignus, pro prignus. Nam Pri, pro Prae dicebant, vt Pridie.

Bilbit] Gloſſarium: Bilibit, ἐποποιχασμὸς φωνῆς. Bilbit, βομβύζει.

Bilingues] lego Brutiates, non Brutates. Βρεττιάται.

Binominus] Lege Binominis.

Biſeta] Biſaenum vocat Gloſſarium: Biſaenus, χοῖρος ἑξαμηνιαῖος. & tamen non video, quomodo Biſaenus, vel Biſenus ſit ἑξαμηνιαῖος. Idem eſt apud eundem auctorem, Bibilles, δίμαλλοι. &, Bicerres, δίμαλλοι, δίχροοι. Vide ipſum Feſtum in Diſulcus.

Bitienſes] A Bitiendo. de quo in Cõiectaneis. Dicebatur idem & Baetere, ſeu Betere, & Bitire. Gloſſarium: Baeſis, προσέλθης. Lege, Baetis.

Blaterare] Βλάξ. Gloſſariũ, Blanx, εὐήθης. Legendũ Blax.

Boa] Crurum tumor. Lucillius:

Inguen ne exiſtat, papulae, tama, ne boa noxit. Gloſſarium: Bor, ὁ τοὺς πόδας φλεγμαίνων. Puto, Boa. Nam & a morbo aegrotans ipſe dici potuit, vt Carcer, qui in carcere eſt, & Ergaſtulus, qui in ergaſtulo. Lucillius: -Non

erg-

ergaſtulus vnus, & alius iudicem Oppoſuit. Idem: vt nemo ſententiam libere, quaſi ergaſtulus, poſſit dicere. Sic ſeruus Noxa dicebatur, qui noxam fecerat. Vnde Dedere noxam dicebant veteres. Eſt etiam Boa, morbus boū Auctoribus rei ruſticae. Gloſſario quoque Boua, νόσος βοῶν Siue Boam, ſiue Bouam ſcribas, nihil intereſt.

Boiae] Boia proprie collare veteres Gloſſae: Boia, κλοιός. & inboio, κλοιὸν περιτίθημι. Saepius in veteribus hiſtoriis Martyrum manuſcriptis legitur. vt, Tolle boiam de collo meo. Non mediocriter errat Brodaeus, qui Boiam eandem cum Taurea facit: cum Taurea ſit ſcutica. Heſychius: μάρασθα, μάστιξ, ῥάβδος, ταυρεία. & μαράθα, τῇ ταυρείᾳ. Artemid. de carnib. bubulis, quod nō bonum ſit videri in ſomniis eis veſci, praeſertim ſeruis: δούλοις δὲ βασάνους (σημαίνει) διὰ τὸν ἱμάντα, καὶ τὴν ταυρείαν. Alluſit Plautus: Boius Boiam terit. Nam Boiam accipiendum pro collari, cum tamen qui hoc dicit, vellet accipi, tanquam ſi dixiſſet ipſum Gallum, cum Galla cubare. Notum enim Boios eſſe Gallos. & Gloſſarium: Boſbuc, Βατηγερι, ὡς οἱ Γάλλοι. Scribe: Bos, Βοῦς. Boi, ἱππεῖς οἱ Γάλλοι.

Botulus] Gloſſarium: Botulus, φύσκες. Bolos hic prima longa accipiendum. per bolos enim farciebantur.

Bouinantur] Nuſquam reperies hoc verbum pro conuiciari. Bouinari enim eſt tergiuerſari. de quo ſatis alibi. Gloſſarium: Bouinatores, θορυβοποιοὶ, θρύλλον ποιοῦντες, ἢ ταραχήν. Gloſſae Iſidori melius: Bouinatores, incōſtantes.

Brundusium] Imo βρεντήσιον, ſeu βρεντέσιον prius βρέντη dictum videtur. Idque eſſe antiquum nomen eius oppidi. quod ſignificat lingua Cretenſium Ceruum.

Brutiani] Eleganter vetus Gloſſarium: Brutiani, οἱ δημοσίας τάξεις χρησιμεύοντες. Non enim vocat δούλους. Eos Fulgentius ait etiam Gerones dictos. Congerrones, inquit, qui aliena ad ſe congregant. Vnde apud Romanos Gerones Brutiani dicti. Quod verum eſt. Nam Gerones, ſunt χλευασταί. σφακτῆρες, vt auctor Gloſſarij docet. Apud Plautum ſunt Geruli, in Truculento:

Ite hac ſimul muli aeris, damnigeruli, foraſgerones,
Bonorum hamaxagogae-- Atque haec eſt prima

cōiectura noſtra de Bruttianis geronibus. Sed, vt ingenue fateamur, putamus potius dictos, quia gerones literarum

& publici curſores erant. Strabo: τῶν δὲ πικαντῶν ὑπῆρχε μητρόπολις πικεντία. νυνὶ δὲ κωμηδὸν ζῶσιν ἀπωσθέντες ὑπὸ ῥωμαίων διὰ τὴν πρὸς ἀννίβαν κοινωνίαν. ἀντὶ δὲ στρατείας ἡμεροδρομεῖν καὶ γραμματοφορεῖν ἀπεδείχθησαν ἐν τῷ τότε δημοσίῳ, καθάπερ καὶ λευκανοὶ, καὶ βρέττιοι κατὰ τὰς αὐτὰς αἰτίας.

Brutum] Horatius: Quo bruta tellus. Eſtque ex Etruſcorum librorum doctrina. in quibus etiam eodem modo bruta fulmina dicebantur.

Buccina] Lege: Graeci Bucanen.

Bucerum] Gloſſarium: Bucerum, γέννημα βιος. lege, βοός.

Bulgas] Adhuc Galli nomen retinent, ſed ὑποκοριστικῶς Bulgetas. Sunt autem riſci ſcortei.

Bulimam] Lege Bulimum. Ego id πάθος inuenio Furcillam dictum a vetere collectore Gloſſarum. Furcilla, βούλιμος, ὁ μέγας λιμός. in Iſidoro, Curcilla, oppilago. & contra, Oppilago, curcilla. Quod ait de particula βοῦ, miratus ſum a Iuſtiniano imperatore βουπόνηρον compoſitum eſſe, Nouella. VI. βουπόνηρον πορείαν. Porro βούπαιδα dicebant, quem Latini Catulaſtrum. Gloſſarium: Catulaſter, βουπαις. Aliae Gloſſae: Catuleſter, pupa, pupula, πάλληξ. Catlaſtros eſt vetus lectio apud Vitruuium libro VIII. cap. IIII. Quod a nobis admodum adoleſcentibus olim animaduerſum fuit.

Bulla] βουλή. Tarentine βουλὰ, βόλλα. & ἀναβολὴ, ἀμβόλλα. vnde Abolla. Quod Aeoliſmum reſipit.

Burranica potio] Vide, quae in Coniectaneis de hoc olim ſcripſimus.

Burrus] Eleganter homines ex potione rubentes ait Burros a veteribus dictos. Quod verbum in eodem ſenſu retinet Hiſpanica lingua. Burraceos enim vocant ebrioſos. & vas vinarium, Burraceam. Gloſſarium: Burrum, πυῤῥὸν, ξανθόν.

Buſtum] Ab hoc inauſpicatum genus auium Ambuſtaneum dictum putarim, quod circa buſta verſetur. Gloſſarium, Ambuſtandus, εἶδος ὀρνέου. lego, Ambuſtaneus. vt Circanea auis. eaeque Ambuſtaneae aues dictae videntur, quae de buſto ſeu rogo, aliquid in tecta deferebant, & incendium portendebant. vnde incendiariae aues in augurali diſciplina. Seruius in Fragmentis: Sane bubo, ſi cuius aedes inſederit, & vocem miſerit, mortem ſignificare

ficare dicitur. Si autē de buſto ſudem ad tectum detulerit, incendium aedibus portendere. Quin eandem Spinturnicem fuiſſe cum incendiaria, non dubito. Graeco enim nomine dicta eſt, παρὰ τὸν σπινθῆρα. quod carbonem ex rogo, aut ex altari in aedes inferret. σπινθὴρ eſt strictū ignis. Neque vero praetermittendum, quod de Vſtrina hic dicitur, ſeparatam aliquando a ſepulcro, aliquando coniunctam fuiſſe. Ideo hoc cauebatur a veteribus. quin & lex monimentis applicabatur, vt licet notare in antiquis duobus ſaxis Romae: HVIC MONIMENTO. VSTRINVM APPLICARI. NON. LICET. Item, AD. HOC. MONIMENTVM. VSTRINVM. APPLICARI. NON. LICET. Vetus Gloſſarium: Vſtrina, πυρκαϊά. vſtrina, καύστρα νεκρῶν. Seruij Fragmenta: Apparatus mortuorū funus dici ſolet: extructio lignorum, rogus: ſubiectio ignis, pyra: crematio cadaueris, buſtum: locus, vſtrina: operis constructio, ſepulcrum: inſcriptum nomen, memoriaque, monumentum. publicae autem vſtrinae erant in exquiliis, inquit Acro.

Buttubata} Vt nugarum facilis & obuia materia, ita nomina multa a veteribus excogitata, vt Buttubata a puerorum vocibus, quas primas in infantia diſcunt, Bu, Tu, Ba, Ta. Bu, eſt bibere. vnde buae potus: & vinibuae Lucillio ebrioſae. Varro Cato de liberis educandis: Cum cibum, ac potionem buas, ac papas vocent: matrem, mammam: patrem, tatam. ba, eſt papa. Vnde Plautus: Tum puero dandum, quod papet. Ta, eſt appellatio Tatae. Tu, etiam appellatio cibi, vnde Tubuccinari factū, pro manducare. Idem & Titia: Gloſſarium, Titia κρέα νηπίων, ἃ λέγεται. Sed praeſtat Ba, pro Ma, hoc eſt mamma dictū. vt facilis eſt lapſus a B, ad M. Buttubata ergo, quaſi Buttumata. Sūt & aliae appellationes nugarum. Hettae, Lire lire, nauci, Gerrae, Apinae. quod eſt detortū ab ἀφάνναι. quod fuit ignobile oppidum. Stephanus: Ἀφάνναι, χωρίον Σικελίας, ἄσημον. ἀφ' οὗ, Εἰς ἀφάννας, ἐπὶ τῶν ἀδήλων, καὶ ἐκτετοπισμένων. Prouerbium vult accipi Stephanus de remotiſſimis. Et Heſychius, qui non in Sicilia, ſed in Attica ponit. Ἀφάνναι, χωρίον τῆς δημαρτίδος φυλῆς. πόῤῥωθεν. prouerbialiter ἀφάνναι, ἀντὶ τοῦ πόῤῥωθεν. At Romani de rebus nugatoriis. Gloſſarium, Apinae, φάνναι. lege, ἀφάνναι. Neque

aliud eſt Affaniae apud Apuleium libro IX. Haec,& alias ſimiles affanias fruſtra oblatrantes eos retrorſum abducunt pagani.& libro X. ore ſemiclauſo effutiens neſcio quas affanias effutire. Apud eundem Apuleium Folia, pro nugis. in vita Gallienorum Impp. Cyclopem etiam luſerunt omnes apenarij. lege apinarij. id eſt, quos vulgo in Gallia pſaiſantins. ab apinis, & nugis.

C

C*acula*] Gloſſarium: Cacula, δοῦλος στρατιώτου.

Caculatum] Vt aed. latium.

Caduca] Virgam e manu Flaminis, quam Commentaculum vocabant, excidiſſe, Caducum auſpicium faciebat. & ni fallor, infelix erat. in Gloſſario: Caducus, πωτικο, πολιτικὸς, δημόσιος. lege, πτωτικός. In eodem, Caducos, ἐπιληπτικούς. lege, ἐπιληπτικούς.

Caduceator] Caduceum Graecum eſt pro Caruceum. καρύκειον Syracuſane, & Tarentine, quod aliis κηρυκεῖον. R, in D. vt contra ſaepe D, in R.

Caelibem] κοίλιψ, eſt Carens concubitu, vt αἰγίλιψ, Carens capris, κερκόλιψ, carens cauda. κεῖσιν, κοῖτος, vnde ὀρεσκοῖτος, in montibus cubans. Ea eſt vera etymologia.

Caenaculum] ea tantũ eſſe, quae ſcalis aſcenduntur vel fidem fecerit Ennius apud Sept. Tertullianum, qui dixit --Caenacula maxuma caeli. & Martialis: Et ſcalis habito tribus, ſed altis. Nam & Iuuenal.-rarus venit in caenacula miles. Caenaculum veteres Gloſſae interpretantur δίαιταν, ὑπερῷον.

Caerimoniarum] Cerus veteri lingua ſanctus, a quo Cerimonia. Vt a ſanctus, ſanctimonia. & myſticum erat nomẽ Iani Cerus manus in carmine Saliari. Quanuis & Creator bonus exponatur a quibuſdam veteribus. Nonnulli a Cerere cerimonias. Propterea Gloſſariũ: cerimonia, δημιουργία.

Caeſones] Plinius: Auſpicatius enecta parente gignuntur. ſicut Scipio Africanus prior natus, primuſq; Caeſarum, a caeſo matris vtero dictus: qua de cauſſa caeſones appellati. Quod ait de Scipione & apud Tertullianũ legitur libro de anima: Poſſumus illos quoque recogitare, qui execto matris vtero viui aerem hauſerunt, Liberi aliqui, & Scipiones.

Cella

Cella] Gloſſarium:Cellarium, & cellaromariũ, ταμιεῖον. lege Cellariũ, & Cellar, Omarium. omarium & aumarium dicebatur. Petronius apud Fulgentium: In aumarium memetipſum conieci. Corruptum ex armario.

Calaſis] manifeſto Graecum nomen χάλασις, laxamentum tunicae nodo retentum.

Calatores] Calatores, ἐκβιβασταὶ ἱερέων. δοῦλοι δημόσιοι, περίπολοι. Calator κλήτωρ: Gloſſae Graecorum Et Iſidorus: Calator, miniſter ſacrorum. Quemadmodum Calatores ſunt ſacerdotum praecones, ita etiam κήρυκας ab Homero καλήτορες dicuntur. ἐς δ' ἄγαγεν κήρυκα καλήτορα τοῖο γέροντος. Calator ergo καλήτωρ.

Calbeos] Suetonius Galbeos, & hiſtorici. Gloſſarium Calbae: Calbae, κόσμια.

Calicata] veteres dicebant Calecata, vt legitur hodie in Tabula vetuſtiſſima Aletri, quam deſcripſit ita amicus noſter Aldus Manutius Pauli F. iuuenis doctiſſimus: L. Betiiienus L. F. Vaarus haec, quae infra ſcripta ſont, de Senatu ſententiâ faciẽda coirauit. Semitas in oppido omnis: porticum, qua in arcem eitur: campum, vbei ludunt: horologium, macellum, Baſilicam calecandã: ſeedes, lacum balinearium: lacum ad portam, &c.

Calones] Scribendum πελοπωμένας, κᾶλα. vt -κάγκανα κᾶλα. Gloſſarium: Calo, δοῦλος δημόσιος, Iſidorus: Calones, Gal. arij militum.

Calpar] Cloſſarium: Calcar, θυσίαι ἀπαρχῶν οἴνου. vides legerdum eſſe, vt hic, Calpar. Item, Calpar, οἶνος ἐν θυσίᾳ. Vide Arnobium, & Coniectanea noſtra. Graecum eſt a κάλπη. vt ab Aula, aular. Nam Calpar non vinum proprie eſt, ſed vas ipſum vini. Varro apud Nonium.

Calpurnij] Lucanus in Panegyrico ad Piſonem:

--hinc tua, Piſo,
Nobilitas, veteriſque citant ſublimia Calpi
Nomina, Romanas inter fulgentia gentes.

Camillum] Verſiculus ille exagitatus a veteribus Criticis: Praetextum in ciſta mures roſere camilli. Camillum intellexit Ouidius cum ait: Stat puer, & manibus lata caniſtra tenet. Vide Coniectanea noſtra. Gloſſarium: Camilla, ἱέρεια. Seruius P. Danielis: Alexander, inquit, Aetolus poeta in Muſis refert Camillam nomen fuiſſe

Dianae ab Epheſiis dedicato templo ei impoſitum. Haec Seruius in Schedis reconditis, quae ſunt in Bibliotheca Danielis noſtri. Sed profectò magnus ille Virgilij interpres fallitur. Nam in eo poemate Alexander Aetolus non Camillam, ſed αὐτὴν Dianam vocat. Cuius verſus habes apud Macrobium. Sed eſt μνημονικὸν ἁμάρτημα.

Canalicolae] forenſes vocat, vt etiam Graeci ἀγοραίους, hoc eſt χυδαίους. Caeterum ſingulari numero propter canalem legendum eſt, non, vt hic, propter canales. Plautus Curculione:

In foro infimo boni homines, atque dites ambulãt.
In medio propter canalem ibi oſtentatores meri.

Cancri] Cancer, canceris, & mutato n, in r, Carcer, carceris. non a coercẽdo, vt Varro. Apuleius: inter Orci cancros iam ipſos adhaeſiſti.

Canicae] A canibus ſcilicet. vide prouerbium, κύων ἐπὶ μαζίσκαις.

Cannenſem] Locus non tam obſcurus, quam ridiculus. obſcurus tamen. Quod & me tacente ſatis per ſe patet. Ego ſane non dubito ita legere: Cannenſem, curſorem Titinnius praepoſtere dixit. Recte. Nota eſt cõſternatio, & fuga eorum, qui ex Cannenſi clade euaſerunt: qui noctes, & dies nunquam curſum, & fugam intermiſerint. Quod Liuius nominatim monet. Ab eo ioculariter Cannenſes, hoc eſt, qui ex clade Cannenſi effugerant, vocabantur curſores, vt ſuſpicari licet. At contra, praepoſtere Titinnius curſorem vocauit Cannenſem. Non enim, ſi Cannenſes curſores dicebantur, ab eo cõſequens erit & curſorem quenuis Cannenſem dici. Sed comica licentia eleganter hoc dictum a Titinnio accipiendum eſt.

Capillatam] Supplendum ex Plinio de Veſtalibus libro XVI. cap. XLIIII.

Capitalis] Non poſſum aliter mihi perſuadere, quin Feſtus ita ſcripſerit: Capitalis locus, vbi ſi quid violatum eſt, capite violatoris expiatur. Nam capite, non caput habent & priſcae editiones. Quare Ouidius capitale templum, Mineruae captae intelligit, cum ſcribit Faſt. III.

Aut quod habet legem, capitis, quae pendere poenas.
Ex illo iubeat furta recepta loco. Ergo capitalis locus eſt, qui habet legem, vt capital ſit, qui quid in eo violarit.

Capita

Capitalis lucus hoc modo dicetur. Quare locus, nō lucus legendum, quia locus & lucum, & alia comprehendat.

Capitarium] Iam & hoc nego a Feſto vnquam ne in mentem quidem veniſſe. ſed, Capitarium, aes, quod caput eſt. Ait Capitarium aes, id eſt ſortem Capitarium vocari, quia caput ſit vſurae. Graeci ἀρχαῖον. Ego tamen malo Capitarium aes eſſe, quod capite penditur. aliud enim ex cenſu pendebatur. vide Tributorum.

Capuam] Sane Capys Graecum vel Tarentinum videtur Latine expreſſum per Falconem. Nam κάπος, παρὰ τὸ κάπτεσθαι, ἤγουν κάμπτεσθαι. quod incuruos habeat pedes. vnde & Capus dictus κατ' ἐξοχήν. vt ὄρνις Gallina κατ' ἐξοχὴν, & multa alia eiuſmodi. Vt & vnus tantum ex genere accipitrum vocatus Falco, non omnes accipitres, quanuis omnes ſint γαμψώνυχοι. hoc enim ſignificat Falco.

Carinari] Gloſſarium: Carinari, χαριεντίζεσθαι. Iſidorus: Carinantes, illudentes. Ennius:

Contra carinantes verba, atque obſcena profatus.

& tamen corripit in ſequenti mediam:

* neque me decet hāc carinantibus edere chartis.

Qui verſus nondum excuſi, citantur a Seruianis ſchedis doctiſſimi Danielis noſtri. Ita factum carinari a carina: vt apud Graecos γεφυρίζειν a γέφυρα. Idemque valet, ac carinari.

Cariſſa] In veteribus editionibus vafrum, non vafram. Cui adſtipulari videtur auctor Gloſſarij: Cariſa, μαυλιστὴς, πορνοβοσκός. Iſidori Gloſſae contra foeminino: Cariſſa, lena vetus, & litigioſa. ancilla doloſa, & fallax.

Carnificis loco] Originem huius moris explicat vetus ſcriptor Caſſius Emina apud Seruium Danielis noſtri: Tarquinius, inquit, Superbus, cum cloacas populum facere coegiſſet, & ob hanc iniuriam multi ſe ſuſpendio necarent, iuſſit corpora eorum cruci affigi. Tunc primum habitum eſt turpe, mortē ſibi conſciſcere. vt non tantum de eo, qui ſe vulneraſſet, vt moreretur, intelligendum ſit, ſed de eo, qui quouis modo mortem ſibi conſciſceret. quare adeo eiuſmodi abominabantur vetuſtiſſimi Romani, vt ne eis quidem iuſta facerent. Seruius in ſchedis: Varro ait, ſuſpendioſis, quibus iuſta fieri ius non ſit, ſuſpenſis oſcillis veluti per imitationem mortis parentandum eſſe.

Artemidorus lib. 1. ἄτιμός τε καὶ φυγὰς γενόμενος, ἀναρτήσας ἑαυτὸν ἐτελεύτησε τὸν βίον, ὡς μηδὲ ἀποθανὼν ἔχειν ὄνομα. τούτους γὰρ μόνους ἐν νεκρῶν δείπνοις οὐ καλοῦσιν οἱ προσήκοντες. In cariſtiis enim, & parentalibus omnium carorum iam vita functorum nomina ciere ſolebant. Auſonius. --nomina tantum Voce ciere, ſuis ſufficiet tumulis. Quae Auſoniana paulo diuerſius interpretatur Turnebus: quod nō debuit.

Caſaria] Eſt, quā Graeci οἰκοφύλακα vocāt, Hebraei naua.

Caſſabundus] Vncos, Caſabundus. vide Varronem.

Caßiculum] Gloſſae Iſidori: Caſiiculum, rete iaculum.

Catampo] Graecum ſcilicet, κάτ' ἄμφω. Videntur verba duorum, qui eum ludum exercebant. Ridiculus eſt doctiſſ. vir, qui in Codice Iuſtiniani libro tertio in fine hariolatur de genere luſuum dictum, quod ipſi Imperatori nunquam in mentem venit, praeſertim cum de hoc Catampo ibi mentionem fieri putet. Dictum κάτ' ἄμφω, vt καθ' ἕν. Sed puto potius Catambo ſcribendū per b. καταμβῶ dictum vt ὀπισαμβῶ. eſt autem ὀπισαμβῶ ἡ εἰς τοὐπίσω ἀναχώρησις. καταμβῶ ἡ εἰς τὸ κάτω καὶ τὸ πρηνές. vide Euſtathium.

Catax] Graecum eſt κατάξ, hoc eſt κατεαγὼς τὰ μέλη. Iſidori Gloſſae: Catax, claudus, coxus. In veteribus Graecorum Gloſſis: Coxus, λωλός. lege, χωλός. Hiſpani retinent nomen. claudum enim hodieque vocant Coxo. & Coxquear, claudicare. Quod & in illis optimis Gloſſis reperi, Coxigat, χωλαίνει. & Nonius, Catax dicitur, quē nunc Coxonem vocant. dicitur & cloppus. Cloppus, χωλός. Gloſſ.

Catillatio] Catillones ait a Romanis dici, qui prouincias Po. Ro. deſpoliaſſent. a Catillonibus, qui & catillos ipſos liguriunt, abſumpta prius dape. A Graecis vero eiuſmodi homines dicebantur μολγοί. παρὰ τὸ ἀμέλγειν, καὶ κλέπτειν τὰ κοινά. vt ille fur apud Maronem:

Hic alienus oues cuſtos bis mulget in hora.

Catones] Repone, vt in veteribus editionibus, Cothones. quid differat Cothon a portu. explicat Seruius.

Caudecae] lege, Caudeae. Ita etiam Plautus Rudente.

Cauiares] Locus corruptus in ſequentibus. Legendum: Cauiares hoſtiae dicebantur, quod cauiar pars hoſtiae cauda tenus dicebatur. Manifeſtum eſt in equo Octobri, de quo hic agitur, partem ſecundum caudam dictam

Cauiar,

Cauiar, vt in boue, Palaſtam: in ſue, offam ponitam. De equo octobri, inquam, Feſtus intelligit. cuius coda tanta celeritate in Regiam perferebatur, vt ſanguis recens inde in focum ſtillaret. Fiebat autem hoc ſacrificiū quinto quoque anno, vt non multo poſt ſequitur. & Propertius refert: Qualia nunc curto luſtra nouantur equo.

Cauillare] Dictum a cauendo, ὑποκοριστικῶς. Propriumque eſt leguleiorum, & moratorum verbum. Nam Iuriſconſultorum proprium Cauere. Ouidius:

Illo ſaepe loco capitur conſultus amore.
Quique aliis cauit, non cauet ipſe ſibi.

Tibullus:

Haec mihi quae cauerem Titio, Deus edidit ore. Hodie inepte, quae canerem Tityo: nullo ſenſu. At Tibullus ſe prudentum more de amore publice reſponſurum cuilibet conſulenti proponit. Quod ex ſequentibus, & ex nomine Titij apparet. ſed qui corruperunt, ignorarunt ſecundam, & tertiam coniugationem eandem apud veteres fuiſſe. vt igitur deminuerunt nomen in formularijs illis, Leguleios, non iuriſprudentes vocantes: ſic & verbum profeſſionis: cum cauillare, non cauere eos dicebant, propter tricas, & moroſas iuris praeſtigias. Sane ita eſſe vel vnus Tertullianus ſatis dederit, qui in libro de corona ait: omnibus modis cauillādum. id eſt cauendum. παντείας περιεργασίαν. Non ergo obſcurum, quare in vitium verterit hoc verbū: cum genus hoc hominū male ſemper audierit. Gloſſarium vero: Cauillatio; ἐπίδεξ, ἀπάτη, παρεγχείρησις.

Cautionem] Plautus: Opportune mihi cauita eſt haec epiſtola.

Celibaris] Ouidius: Nec tibi, quae cupidae matura videbere matri, Comat virgineas haſta recurua comas. Vide Plutarchum Problem.

Cenſui cenſendo] Praedia cenſui cenſendo dicebantur ea, quae eſſent mancupi: quae habebant ius ciuile: quae ſubſignari apud aerarium, apud cenſorem poſſent. vt auctor eſt Cicero in ea pro Caecinna. neque poſſeſſiones, id eſt agri, qui non mancipatione ſed vſu tenebantur, Cenſui cenſendo dici poterant, neque hoc nomine in cenſum dicari.

Centenariae] Vltima clauſula, quae pro Gloſſemate eſt,

addita eſt a barbaro truncatore: IDEST CENTVM ASSIBVS, QVI ERANT BREVES NVMMI EX ASSE. Haec ſunt ſtigmata miſello Feſto ab illo erudito Longobardo inuſta.

Centenas pondo] Quin & addebant ſaepe libras, Centenas pondo libras. Varro, Liuius, Gellius.

Centuriata] Mirum quam placuerit huic Paulo nomen Curiae. hoc enim omnibus rebus attribuit. Vult Centurias, Curias fuiſſe. item Tribus ipſas: vt in voce Centumuiralia, & in voce Curia. Quare ſuperius in voce Centumuiralia, impactum Feſto pittacium a Paulo iis verbis, QVAE CVRIAE DICTAE SVNT. Itẽ hic, ITEM CVRIATA. & in voce Curia, QVIBVS POSTEA SVNT ADDITAE QVINQVE. Quae omnia ea confidentia tollere poſſumus, qua poſita fuerunt. Lege igitur: Centuriata comitia dicebantur, quia Po. Romanus per Centurias diuiſus erat.

Cercolopis] Legendum ſine vlla controuerſia, Cercolips. hoc eſt Simia, quae caudam non habet. Martialis: Si mihi cauda foret, Cercopithecus eram. Cercolips igitur opponitur Cercopitheco. & proprium Latinum nomen habet, Cluna. At Feſtus hic manifeſto errat, qui putat a κέρκος, & λίπος factum. Ideo quod craſſam, & villoſam vltimam caudae partem haberet. Atqui talia nomina non ab aliis nominibus, ſed a verbis componuntur. vt αἰγίλιψ. παρὰ τὸ λείπεσθαι αἰγός. quod capra careat. quin & nullum eſt genus talium Simiarum. Catullus quoque harum ſimiarum mentionem facit in epigrammate:

-- & trepidas lingere Cercolipas. Quam enim apertus ſenſus, omnes vident. quid enim foedius, quam nates Simiae, praeſertim Cercolipis? Politianus tamẽ maluit Carbatinas. Quod ipſe non excogitauit. Sed ita in manuſcriptis viderat. Ita enim habet manuſcriptus Catullus clariſſ. & erudītiſſimi Cuiacij, I. C. ac ſenatoris ampliſſimi. Sed non defuerunt, qui in Politiano candorem animi requirerent. Quod docti viri hic ſubſtituunt Cercalopex pro Cercolips, vt quod ingenioſe excogitatum ſit laudamus, ita quod alienum a Feſti ſententia, reiicimus.

Cercopa] Quid habebat in animo Feſtus, aut Verrius, cum

cum haec ſcriberet? quae enim cognatio τῷ κίρκῳ, & τῷ κίρδῳ?Sed κιρκῶπες a Graecis πανοῦργοι dicuntur. Eiuſque rei cauſſam petunt ab hiſtoria.

Cerrones] Inde Concerrones, & Concerrae. Lucillius:

Tapullam legem rident concerrae Opimi.

Ceruaria] Cerua mactabatur Dianae. Ouidius.

Quae ſemel eſt triplici pro virgine caeſa Dianae
Nūc quoque pro nulla virgine cerua cadit.

Cum ea non erat, ſuccedaneam eius mactabant ouem, quae ob id Ceruaria ouis dicebatur.

Ceſpes] In modum lateris. Propterea elegantiſſime a Graecis vertitur χορτόπλινθος. Gloſſariū: Ceſpes, χορτόπλινθος, χορτόβωλος, πλίνθος. Male, χορτόβολος, πλῖνθος.

Chilo] Graeci interpretantur προκέφαλον.

Ciccum] Gloſſarium: Ciccum ῥοᾶς ὑμλώ. Iſidori Gloſſae: Ciccum, mali granati membrana. Vide Varronem, & Coniectanea noſtra.

Cicindela] λαμπυρίς. Gloſs.

Cicuma] Iſidori Gloſſae: Cecuma, noctua.

Cilium] Cloſſarium: Cilia, ὑπώρεια. lege, ὑπώπια. Palpebras intelligit.

Cimbri] λῃστρικοὶ ſane, καὶ πλάνητες fuerunt. Sed non magis Cimber latronem ſignificat, quam Iſaurus piratam: Ambro, diſſolutum, ac voracem: Opicus, obſcoenum. Sed quia tales fuerunt eae nationes, de earum nomine vocamus, qui tales ſunt.

Cingulum] Varro γεροντοδιδασκάλῳ: Nouos maritos tacitus taxim vxoris ſoluebat cingulum,

Cinxiae] Tamen Varro apud Auguſtinum de Ciuit. lib. IIII. cap. XI. ait Virginenſem Deam fuiſſe, cui virgines ſoluebant zonam. Eandem Fortunam Virginalem vocabant. Arnobius: Virginum togulas fortunam defertis ad Virginalem. Nam nuptiarum tempus virginibus idem erat ac pueris tirocinii dies. Eo enim tēpore feminae praetextum deponebant.

Citeria] In verbis Catonis legendum, vectitatum iri.

Citimus] Declinabantur olim, Cis, citis: Vls, vltis. Pomponius de origine iuris dixit, vltis Tiberim. Dixit & Varro alicubi.

Citroſa] Naeuius — pulchramq; ex auro, veſtéq; Citroſam.

Feſtus vult ita dictum, quod ſit vndatim criſpa. At Macrobius, quod poma citri veſtibus infererentur, ad odorem cōcipiendum. In quo licet videre veterum inconſtantiam. Nam alia eſt citrus, ex qua menſae fiebant: alia, quae poma habet, quam Medicam vocarunt. Quam cum dicant eandem eſſe cum Homerica Thyia, ipſi viderint. Vix enim & Virgilianis temporibus non ſolum Europae, ſed & Aſiae minori cognita erat...

Claſſes] Et claſſem procinctam, exercitum ordinatum. Lex Numae: QVOIVS. AVSPICIO. CLASSE. PROCINCTA. OPEIMA. SPOLIA. CAPIVNTVR. IOVI. FERETRIO. BOVEM. CAEDITO. QVI. CEPIT. AERIS. DVCENTA. DARIER. OPORTETO.

Claſsici teſtes] Hoc eſt, Ciues Romani. Qui enim ciues Ro. erant, omnino in aliqua claſſe cenſebantur. Qui non habebant claſſem, nec ciues Ro. erant.

Clauſula] Suſpicor, quam Graeci κῶλον vocant. ex quo factum κολοφῶν.

Clingere] Omnino legendum, Clingere, cludere. Alioqui fruſtra dixiſſet a Graeco κλείειν manaſſe. Quin Iſidorus plane ſententiam noſtram adiuuat. Clingit, inquit, cludit.

Clitellae] Clitellas etiam pro locis accliuis dicūt Graeci. Nam κανθήλιον ſignificat non tantum clitellas, & ſagmata aſinorum: ſed etiam, vt dixi, accliuia loca. Quin & iidem Graeci κλιτὺν dicunt locum in vallem demiſſum. A quo Clitellas formarunt Latini.

Cluma] Gloſſarium: Clunar, κανθῆς λίπυρον.

Clunaclum] Quid ſit cultrum ſanguinarium, ego neſcio. An cultrum iugulatorium? Propterea dicitur σφαγεὺς a Graecis. Sed puto mendoſum eſſe: & ita legendum: Clunaclum, cultrum ſane victimarium &c. Ita enim aliquando loquitur. vt ſupra: Aerarium ſane populus Ro. in aede Saturni habuit. Vel ſimpliciter: Clunaclum, cultrum victimarium &c. Vel, quod verius puto, cultrum ſaginarium. Eſt enim culter laniorum, ad iugulanda pecora ſaginata. Neq; dubito, quin haec vera ſit lectio. Ita ergo poparum culter vocabitur.

Clunas] Gloſſarium: Clura, πίθηκος. perperam, vt vides, Clura, pro cluna. Graece, vt ſupra monuimus, κερκόλιψ.

Clunes] Paulo diuerſius a Nonio citatur locus Plauti.

Clu-

Clunes maſculino. Plautus Agroico: Quaſi lupus ab armis valeo: clunes deſertos gero.

Cnaſonias] Iſidorus, Cnaſon, acus, qua mulier caput ſcalpit. Nam duplex eſt acus ornatricum: altera, qua ſcalpunt caput, quae diſcerniculum dicitur. altera, qua crines figũt, & ſuſtinet, quam Graeci καλομίδα, καὶ σύριγγα vocant. Latini etiam aliquando fiſtulam. Eſt autem Cnaſon Tarentinae linguae. Nam Tarentinorũ proprium eſt, ſimplicia verba κατὰ παραγωγὴν producere. vt ab ἄγω, ἀγάζω Vnde Agaſo, ὁ ἀγάζων. & a κνάω, κνῶ, κνάζω. vnde Cnaſo, ὁ κνάζων. Sed de hoc alibi.

Cocetum] Tertullianus libro contra Valentinianos: Pandoram Heſiodi: Acci patinam: Neſtoris cocetum: Miſcellaniam Ptolemaei.

Coclacae Nempe Graecanice detortum, κόχλακας.

Coctiones] Recte definit, quos ſuperius a Gallis Barguineurs vocari monuimus. Et recte, vt ipſe ait, a veteribus per V, Cuctio ſcribebatur. Quia Cuctus dicebãt, quod poſtea Cunctus. & Coiux, quod poſtea coniunx. & ſimilia. Cuctus, conièctus: vt tractus, pro traiectus. de quo in Appendice in Varronem. quia dicebant Coicio, & coiectus. Laberius in Necromantia:

Duas vxores? hercle hoc plus negotij
Eſt, inquis, Cocio. ſex aediles viderat.

Vbi Cocio, non coctio ſcribitur, vt ſaepe alias. vt in Gloſſario: Cocio, μεταβόλος. Iſidorus: Cocio, arilator. in veteribus Gloſſis: Cocionatura, μετάπρασις. In Gloſſario: Cociatria, μεταβλητική Mallem Cociatrina. vt, meditrina. Quare autem Gellius reprehendat Laberium, qui peruulgate dixerit Cocionem, cum veteres dicerent Arulatorem, non video. Plautus enim Aſinaria vſus eſt: Itaq; non eſt peruulgatum, neque, vt ipſe Gellius loquitur, proculcatum vocabulum.

Cocula] Sunt Homeri κάγκανα ξύλα. & Varro nos docet libro I. de vita Po. Ro. Cocula, quae coquebant panem, primum ſub cinere: poſtea in forno. vtriuſque vocabulum a formo ductum, id eſt a caldore. Iſidorus: Cocula, ligna arida, vaſa aerea.

Coepiam] In veteri quodam ſchedio reperi in verbis Catonis ſemeſa verba, non ſeditioſa. Erunt ergo verba tertiata, & quartata, vt idem Cato dixit aliquẽ tertiato, & quar-

tato verba dicere prae metu, vt notat Seruius in Schedis, quod imitatus eſt, vt alia, Apuleius lib.v. tertiata verba ſemianimi voce ſubſtrepens.

Cognitor] A veteribus Graecis, ἔκδικος. De eo Aſconius.

Cohum, caelum] Ennius vt notaui in quadam veteri mẽbrana:--pilam vix

Sol mediam: complere cohum terroribu' caeli. De hoc plura vide in Coniectaneis.

Conquire] Suſpicor, Conquinire, decubare. A quo conquiniſco. De eo vide apud Nonium. Conquiniſcere, eſt cernuum ſe inflectere, vel inclinare: vt faciunt exoneraturi ventrem. Pomponius Atellanarius:

---ſimul intro veni, acceſſi ad patrem, prendi manum
In terra vt cubabat nuda. ad eum vt conquexi, interim
Mulieres conſpiciunt---

Hoc etiam veteres cernuare dicebant. Quanquã & cernuare etiam ἀντὶ τοῦ ἀσκωλιάζειν accipiebãt. Varro libro I. de vita Po. Ro. Etiam pelles bubulas oleo perfuſas percurrebant, ibique cernuabant. A quo ille verſus vetus eſt in Carminibus:

Sibi paſtores ludos faciũt coriis cernualia.

Hic ludus ἀσκωλία vocabatur. de quo Virgilius--vnctos ſaliere per vtres. Nã cadebãt proni in armos. Idque cernuare vocabãt. Erant & Cernui ludij, κυβισταί. de quibus in Cõiectaneis diximꝰ. Et ab eo petauriſtae, hoc eſt funambuli dicebãtur cernui. Gloſſae: Cernulae, κυβίστρια. Cernulꝰ, κατωφερής. Cernuauit, κατωφέρισαι. Male, Cernuit. Lucillius: modo furſum, modo deorſum, tanquã collus cernui. hoc eſt petauriſtae. Euenit enim illi nũc furſum, nũc deorſum collũ pẽdere, pro vt aut ſe deorſum deiicit, aut in altum ſubiicit.

Collus] Repone ex veteribus editionibus: Culleus. Non autem aliud genus tormẽti fuiſſe puto, quod hic dicatur, quam culleum, in quem immittebantur parricidae. Res vulgatiſsima. Sed tamen apponam de eo quod inueni. ἐγένετο νόμος τις τοιοῦτος Ῥώμῃ πᾶσιν ἀνθρώποις· ὅπως ὅστις πατροκτόνον πεποιήκει, δημοσίως εἰς μολγὸν πεμφθεὶς σὺν μορφῇ μετὰ ἐχίδνης καὶ κυνὸς, καὶ πιθήκου, καὶ ἀλέκτορος ἀσεβῶν ζώων ἀσεβὴς ἄνθρωπος. καὶ ἐπὶ ἁμάξης ἐζευγμένης μελανοῖς βουσὶ κατενεχθῇ εἰς θάλασσαν, καὶ ῥιφῇ εἰς βυθόν. Et mirum mihi videtur, quod de eadem re Iſidorus ſcribens in Gloſſis, ait Culleum tunicam fuiſſe ex ſparto in modum cruminae factam, & ſolitam liniri a populo

pulo pice,& bitumine. Plautus Vidularia: —iube hunc inſui culleo. Atque in altum deportari,ſi vis annonam bonã.

Coloſſus] Legendum a Charete, teſte vel ipſo artifice, qui ſubſcripſit Coloſſo:

Τὸν ἐν ῥόδῳ κολοσσὸν ἑπτάκις δέκα
Χάρης ἐποίει πηχῶν ὁ Λίνδιος. Falſum igitur quod ait de pedibus C, & V. cum ipſe Chares moneat LXX tantum fuiſſe.

Comiſſatio] Graeci interpretantur ἐπίκωμον.

Comitiales] Comitiales opponit nefaſtis Plautus, illis iocularibus verſibus:

Non potuiſti adducere homines magis ad hanc rem idoneos.
Nam iſtorũ nullus nefaſtuſt, comitiales ſunt meri.
Ibi habitant. ibi eos conſpicias, quam praetorem ſaepius.

Committere] Scribe,delinquere,non relinquere.

Comparſit] Locus quidẽ Terentii notus vulgo ex Phormione,ita tamen,vt in aliã ſententiam,ac Feſtus interpretatur,accipiendus ſit.

Compernes]Graeci vocant γονυκρότους.

Compilare] Aſconius in praetura vrbana: Compilarit: pilos, inquit, peruellerit: ſic fraudauerit furto,vt ne pilos quidem in corpore ſpoliatis reliquerit. Haec indigna ſunt & veteri, & erudito interprete. Saltem ſyllabae modulus debebat eum inducere.vt aliter exiſtimaret. Sed verbum eſt militare,compilare, cogere. Nam pilatum agmen dicebatur preſſum, ac denſum. Varro apud Seruium Danielis noſtri: Duo ſunt genera agminum:Quadratum,quod immiſtis etiam iumentis incedit,vt vbiuis poſſit cõſidere. Pilatum alterum, quod ſine iumentis incedit, ſed inter ſe denſum eſt, quo facilius per iniquiora loca tramittatur. Scaurus de vita ſua:In agrum hoſtium veni. pilatim exercitum duxi.id eſt, ſtrictim,& denſe. Ab eo pilare eſt premere,cogere. Hoſtius belli Hiſtrici primo:Percutit,atque haſtam pilans prae pondere frangit. Idẽ---ſentẽtia praeſto Pectore pilata eſt. Aſellio Sempronius: quartum ſignũ accedebat, ſiue pilatim, ſiue paſſim iter facere volebat.Ennius Satirarum ſecundo:

Inde loti liquidas, pilataſque aetheris oras

cōtemplo. hoc eſt preſſas, denſas: &, vt ipſe ante dicit, liquidas. Ab eo igitur Compilare. non, vt Aſconius, a pilis. Qui igitur omnia preſſim colligit, dicitur Compilare. Quare hic recte, cogere, vt in vnū condere exponitur. In Graecis ſane id fero, qui cōpilare intèrpretātur, μαδίζειν.

Compitalia] Gloſſae: Compitalia, θεῶν ἀγυιέων ἑορτὴ ἡ γινόμενα ἐν τοῖς τριόδοις ὑπὸ τῶν προσηκόντων τοῖς νεκροῖς.

Conciliatrix] Lucilius: Aetatem, & faciem, vt ſaga, & bona conciliatrix. Gloſſae: Conciliatrix, προξενήτρια.

Concinnare] Perperam volunt mutare concinere in cōcicre. Vide ſecundum Coniectaneum noſtrum.

Concipilauiſt] Idem ac Compilaſti. vt reciprocus, reprocus: reciperare, reparare: incitegere, integere.

Conclauatae] Haud dubie legendum Conclauia. & recte huic expoſitioni conuenit Graecorum interpretatio. Conclauia, συνοίκια. Quin & ſequentia confirmant.

Condicere] Veteres Graeci, συνταξασθαι μετὰ παραγγελίας. Condictio, συνταγή

Condulus] Ita propius accederet ad originem ſuam, κόνδυλος. ſed ſcimus veteres Condalum dixiſſe, & Condalium. υ in α. vt κύλιξ, calix. Plautus quoque fabulam Menandri δακτύλιον cum verteret, Condalium eam nominauit.

Cōfeta ſus] Talis fuit, quae cū triginta porculis ab Aenea mactata eſt. Ambegna quoque ouis, confeta dici poteſt.

Conflages] Iſidorus legit confrages. ſed idem eſt propter cognationem F. cum R. vt ſufflamen, ſuffrамen. Fraxtabula, Flaxtabula. Eodem modo compoſitum confluges, quam Homerus vocat μισγάγκειαν. Liuius Andromeda:

Confluges vbi cōuentu campum totum inhumigant.

Confoeduſti] Imo potius videtur Confiduſti. a fidus, fiduſtus: vt ab ancus, anguſtus: ab vncus, vnguſtus.

Coniuola] Duplicem lectionem reperio in Gloſſis Iſidori: Coniuoli, concordes, iuncti. &, Cohibuli, concordes, coniuncti. Vtriuſque aſtipulatur Gloſſarij auctor, qui cohiuum, & coniuum interpretatur κάλυκα ῥόδου μεμυκότα. Vt videatur iam antiquitus in dubium hoc reuocatum, vtrum Coniuum, an cohiuum dicendum eſſet.

Conlucare] Profanam ſiluam dixit: Quia luci ſacri erant incedui. propterea ita deprecatur paſtor ille apud Ouidiū in ſacro Palilii:

Seu

Seu mea falx ramo lucum ſpoliauit opaco,
Vnde data eſt tenerae fiſcina frondis oui.

Neque tibi imponat „ quod in Gloſſario legitur: Conlucatis, εἶδος νεκροῦ. Legendum enim, Conlocatio, εἶδος νεκροῦ. erat autem Conlocare mortuum, in ianua ponere, pedibus in publicum conuerſis. Quod Graeci προτίθεσθαι νεκρόν. Perſius:--tandemque beatulus alto
Compoſitus lecto, craſſiſque lutatus amomis
In portam rigidos calces extēdit-- Gloſſae Grāmaticorū, in illud ἐν εἴδει τ. ἀνὰ πρόθυρα τιθέμενον. εἰς τὸ πρόθυρον, inquiūt, ἐξάπτων. τοιοῦτο γὰρ τὸ σχῆμα τῆς τῶν νεκρῶν προθέσεως. Ex quibus illuſtratur Perſianū, In portā rigidos calces extendit-Mos erat eā πρόθεσιν a filiis fieri. Dio in Tiberio de Liuiae exceſſu: καὶ αὐτὴν ὁ Τιβέριος οὔτε νοσοῦσαν ἐπεσκέψατο, οὔτε ἀποθανοῦσαν αὐτὸς προέθετο. Male enim hodie προσέθετο.

Conquiniſcere] Locus ſuſpectus.

Conſentia ſacra] Erant gentilium inter ſe Conſentia ſacra, & Conſentes Dii. vt Corneliorum, Valeriorum &c.

Conſponſor] Intelligendum hic coniuratores, qui poena ſacramenti mutuo ſe prouocant, cum in rem aliquam agerent, puta in litem vindiciarum. Nam, vt inquit Varro, qui petebat, & qui inficiabatur, de aliis rebus, vterque quinquagenos aeris ad pontificem deponebant &c. Nam formula prouocationis erat haec, QVANDO. NEGAS. TE. SACRAMENTO. QVINQVAGENARIO. PROVOCO. &, QVA. DE. RE. PETO. LAVDABILITER. IVRA. Hoc erat Cōnſponſio. Nam qui exegerat iuramentum, rurſus & ipſe ſacramentum adigebatur ab aduerſario. vide Sacramentum.

Conſtitutus] Non leuiter deprauatus locus. Sic legendum videtur: Conſtitutus hominum, Conſiſtentium multitudo appellatur. Varro: Comitiales dicti, quod tum eſſet populi conſtitutus ad ſuffragium ferundum.

Conſualia] Gloſſarium: Conſi, τοῦ υἱοῦ τῆς Ἴσιδος. Male.

Conſulas] Attius in Bruto: --qui recte conſulat, conſul cluat. ita legēdum apud Varronem memini me admoneri ab amico quodam meo Colonienſi, doctiſſimo iuuene.

Contubernales] Laudo coniecturam doctorum hominū: Licet & tentoria ex pellibus fiant. Ego tamen verius crediderim: Vnde & Tabernacula dicta ſunt, licet ex tentis

pellibus fiant. Licet, inquit, non ex tabulis, ſed ex pellibus fiant. Lucillius:

Hic vbi confeſſum, pelleſque vt in ordine tentae. & apud Caeſarem, detendere tentoria.

Contuoli] Non eſt dubium, quin legendum ſit, Coniuoli, vt ſupra. Quod & ipſe Grammaticus declarat, cum dicit, Conniuentibus palpebris.

Conuentae] Omnino legendum, Conuenta cõditio. Nam & id ſimpliciter dicebatur conditio. vnde formula repudij: Conditione tua non vtor. Et quod dicebatur, Parentes liberis ſuis conditiones quaerere.

Copona] Non video, quare doctis viris hic viſum mutare a cupis, pro, a copiis. Nam nihil eſt apertius.

Corculum] Plauti exemplum hic nihil ad rem. ſed potius, quod ait Cicero de Scipione Naſica, eum vulgo Corculum dictum.

Corgo] Vetus Gloſſarium per G, Gorgo. Goreo, ἀναμφίβολος. Lege, Gorgo, ἀναμφιβόλως. Gorgi, ἀναμφίβολι.

Corius] Lege, Haec lupus: non, Haec ludus. Ennius:

Endotuetur ibi lupu' femina conſpicio amnem.

Corniſcarum] Cornices eſſe in tutela Iunonis praeter fabulas, cognomen etiam ipſius Deae docuerit, Moneta. nam inde Gracchuli Monetae, & Monetulae dicti. Poſterior aetas per D, Monedulae. Gloſſarium exponit Monetam, μνημοσιώνη. non male. Higinus: Ex Ioue, & Moneta, Maia. Moneta ergo ἡ Μνημοσύνη, mater Muſarum. & in Odyſſea veteri Liuii Andronici: Nam Diua Monetas filia docuit, hoc eſt μοῦσα.. Nam eſt ex illo: --ἦ σέ γ' ἄρα σφέας

Οἴμας μοῦσ' ἐδίδαξε--

Cornua] Alluſit Horatius--& addit cornua pauperi.

Corona] Et nos quoque alibi docuimus Coronam Graecae originis eſſe. Simonides:

Φοῖβος ἐπαλξεῖται τοῖς τινυδαρείδησιν ἀοιδῆς,

αἳ ἄμβροι τέττιγες ἀπημείψαντο χορῶν. Ideoque non carebant ratione, qui cum aſpiratione ſcribebant.

Coßi] Eos poſtea Cuſos inuenio vocatos. Gloſſarium: Cuſus, ξύλου σκώληξ. Vnde Hiſpani hodie vocant Guſanos.

Cotilia] A Graecis. quibus ſcilicet reſponſum redditum:

στείχετε μαιόμενοι σικελῶν σατύριον αἶαν,

ἠδ' ἀβοριγενέων, κοτύλη οὗ νᾶσος ὀχεῖται. κοτύλην ergo Graeci voca-

vocarunt. In Strabone monuimus κωποκολίας perperam legi. Legendum enim κοτυλίας.

Coturnium] Ego non puto differre a Gutturnio. Sed literae in ſuas cognatas degenerarunt.

Craticulum] Ego quod verbum hic Graecum ſubſtituendum ſit, non video. Potius mihi videtur legendum, Craticulum a crate deducitur. & verum eſt. Crate neutro genere antiquitus, a quo Craticulum: vt rete, reticulum.

Crepitulum] apud Tertullian. Crepidulum in lib. de Pallio: & ſtolam, ſupparum, crepidulum, & caliandrum.

Creui] Non proprie ſignificat hereditatem adij. ſed cretionem aditio hereditatis ſtatim ſequebatur. Vetus Gloſſarium: Cernitoque, καὶ ἰχθυνεάτω. Ita enim legendum eſt. Quaſi diceret, & faciat, vt eam poſſit adire: agat, aggrediatur.

Crines] Nam iidem eos κρινίδας vocant. Falſum. & ſuſpicor ne hic quidem Graecam vocem deſiderari: ſed potius legendum: Nam ideo eos, crines vocãt. ideo, inquit, propter κρίσιν, crines vocant.

Crucium] Crucium vinum Lucillius dixit imitatione Alexidis, qui de vino Corinthio ita pronunciat:

οἶνος ξενικὸς παρῆν. ὁ γὰρ κορίνθιος
βασανισμός ἐστι--

Crumina] Verſus Plauti mendoſus ita legi debet:

Di bene vortant. tene cruminam. in ea erunt triginta minae.

Cruſtumina] Non praetermittendum, quod Caſſius Emina apud Seruium Danielis noſtri ſcribit: Siculũ quendam nomine vxoris ſuae Clytemeſtrae condidiſſe Clytemeſtrum, mox corrupto nomine Cruſtumerium dictum. Clytemeſtrã vero ſine N, pro Clytẽneſtra & Auſon. dixit:

Vindicem adulterij cum Clytemeſtra necet.

Cubãs] Virgil. Pellib. incubuit ſtratis, ſomnoſq; petiuit.

Culigna] lego, quam illi dicunt κυλίχνην.

Culina] Poeta innominatus:

Neque in culinam, & vncta compitalia
Dapeſque ducis ſordidas.

ἰύστρας eas vocari iandudũ monuimus. Significat & culina τὸν ἀφεδρῶνα. Gloſſariũ: Culina, ἀπόπατος. Item: Conclauis, & culina, ἀφεδρὼν, ἀπόπατος. Gloſſae Iſidori: Culina, latrina, ſeceſſum. Petronius:

Qui inter haec nutriuntur, non magis ſapere poſſunt, quam bene olere, qui in culina, habitant.

Cum aliter] dictum, vt in epiſtola Caſſij: Inpreſentiarum, Cumpartim, Cumprime, & ſimilia.

Cupes] Varro IIII. de Latino ſermone: Ad corneta forum cupedinis, a faſtidio. Ita enim legitur in manuſcripto. & recte. Faſtidium enim eſt, quod vulgus Gallorum dicit friandize. & faſtidioſus, Friand. Italice giotto. a glutiẽdo. vetuſtiſſimus orator Fauorinus: Is nunc flos caenae habetur inter iſtos, quibus ſumptus & faſtidiũ pro facetiis procedit. Iſidorus: Cuppes, faſtidioſus, cupidus. Gloſſariũ: Cupidus, κνιπός. Lego, Cupedius. Κνιπὸς eſt re vera, quem faſtidioſum vocari admonuimus. qui non multa, vt voratores, ſed electilia edit: neque facile inuenit, quod ad palatum faciat. ſignificat & κνιπὸς parcum. quod non recedit a priore ſignificatione. Porro Cupedinis forum eſt, forũ piſcatorium. vt cognoſcimus ex Apulei variis locis.

Cupreſſus] Plenius apud Seruium, qui nondum editus eſt: Romani moris fuit, propter cerimonias ſacrorũ, quibus Po. Romanus obſtrictus erat, vt potiſſimum cupreſſus, quae exciſa renaſci non ſolet, in veſtibulo mortui poneretur, nequis imprudens funeſtam domum rem diuinam facturus introeat, & quaſi attaminatus ſuſcepta peragere non poſſit. Ex his Seruianis intelliges quare Plinius de ea arbore loquens dixerit, Diti ſacra, ideo & funebri ſigno ad domos poſita. Nouum autem hunc morem fuiſſe, neque tam vetuſtum, quam putat Seruius, vel ex eo apparet, quod peregrina erat arbor, ſeroque Romam adue cta fuit, nõ multum ante Catonis aetatem. neque enim de ea tam verboſe loquutus eſſet Cato, vt notat etiam Plinius. diuitum autem tantum non etiam omnium aedibus praeponi ſolere auctor Lucanus:

Et non plebeios luctus teſtata cupreſſus. Cuius rei cauſſam nullam aliam puto, quã raritatem arboris, quod initio pauci in agris aut intra vrbanas villas eam arborem inſtituebant.

Curia] Calabra. Gloſſarium; Calabra, ἰπτῶν, βουλή. ſane hoc verbo ἰπτῶνα ſignificari nunquam legi. Supra monuimus inepti mutilatoris verba eſſe, QVIBVS POSTEA SVNT ADDITAE QVINQVE. Illa vero etiam

mendoſum

mendoſum tinniunt: NOMINA CVRIARVM VIRGINVM. Legendum enim Curium, aut Curetium Virginum: vel ſi mauis, Curicenſium. Sabinarum enim virginum nomina impoſita Curiis.

Curiales] Dicuntur & ſerui Curiarum, qui etiã poſt deſitam Curiatorum comitiorum ſolennitatem ea comitia conuocare ſolebant. Terentius non alios intellexit, Curialis vernula eſt, qui me vocat. Si ſerui erãt Curiales, & vernas quoque fuiſſe neceſſe eſt. Quare eruditiſſimus vir Ant. Goueanus aſſequi non potuit, cum tamen, ſi illud ſagax ingenium adhibuiſſet, potuiſſet, ni fallor, aut certius pronunciare, aut pudentius tacere. Ii ſerui cum liberabantur a magiſtratu, praenomen, & nomen ipſius magiſtratus accipiebant. Publici ij ſerui erant ex iis, qui dicebantur Serui Romani. Porro Curiales, poſtea & Curiones dicti ſunt, quia cum antea Curionum eſſet habere Comitia Curiata, ipſi poſtea obſoleta veteri conſuetudine Comitiorum eorũ vicem ea Comitia habebãt. & propterea abuſi ſunt poſteriores Romani eo nomine, vt omnes ſeruos publicos, deinde & praecones vocarẽt Curiones. Martialis: epigrãmata Curione nõ egent: Sed & Calatores ipſos antiquitus vocabant Curiones, vt in carmine Saliari: omnia dapatilia comiſſe Iani Cuſiones. hoc eſt Calatores, vel praecones ſacrorũ. Illi, vt dixi, erant ſeruilis conditionis.

Cuſsilires] Prius dictos puto Coſſilires. Sic vocati ignaui, & oſcitabundi, qui per vias vrbis otioſi incedunt varici, & lentis paſſibus. Metaphora ab aratoribus, qui porcas in agro faciunt. Oportet enim eos pedes ambos in ſulcis ſeu liris ponere, & porcam in medio habere: vt neceſſe ſit varicitus incedere. quod dicebatur Coſſim lirare. vnde Coſſilires. Coſſim, pro coxim eſt varicitus. Vide Nonium. Attius Parergis: Bene proſciſſas Coſſigerare ordine porcas, bidenti ferro rectas deruere. Formatum verbum ex Coſſim, & aggerare.

Cyprio boui] Tam verũ eſt vllos boues σκαλιφάγους eſſe, quã vllas oues ἀμεφάγους. Vtrunque enim contrariũ animali ruminanti. Scio quidem in quibuſdã nationibus piſces arefactos, ac ſale duratos bubus apponi. Sed aliud eſt piſces pecori dare, cũ iã amplius piſces nõ ſunt: aliud pecus ipſos viuos cõſectari, & paſci. Sed περὶ σκαλιφάγων βοῶν

non ſolum Feſtus ait: ſed & Graeci παροιμιογράφοι, exponentes prouerbium κύπριος βοῦς. Vide illos.

D

DAgnades] Scribe per, C. δακνάδες. Heſychius: δακνὶς, εἶδος ὀρνέου. Quod vero CANTVRIENDO hic mutant docti viri, & ſubſtituunt Cātitando, neſcio quare ſibi perſuaſerint Cāturire verbum Latinū nō eſſe: cū alij veteres vſurparint, & vetus Gloſſarij ſcriptor: Cāturit, ψιθυρίζει.

Daliuum] Gloſſarium: Daunum, ἄφρονα. manifeſto legēdum Daliuum. ſinceriora veſtigia apud eundem ſcriptorem in illo, Dauus, ἄφρων, ἄπειρος. Daliuus enim legēdum.

Damia] Gloſſarium: Damium, θυσίαι ὑπαίθριοι γινόμεναι. contra dicit, ac Feſtus. Falſum vero ἀντιφραστικῶς dictum, quod minime publicum ſit. Imo ita dictum, quod pro populo fieret. Iuuenalis:

Pro populo faciens quantum Laufella bibebat. Sequentia quoque ita legenda: Dea quoque ipſa Damia, & ſacerdos eius Damiatrix appellabatur. Sane Damiatrix etiam in antiquitus excuſis legebatur. Quod inepti homines in neſcio quas Graeculas ineptias mutarunt.

Daps] Exempla dapis pro verna, aut hiberna ſemente habes apud Catonem.

Decima quaeque] Vide quantum iuris Barbarus ille ſibi ſumſerit in hoc loco mutilando. vni enim tantum Herculi hoc fiebat.

Decrepitus] A lucerna, vel candela, quae vltimum expirās crepitū edere ſolet. Hoc enim eſt Decrepare. vt apud Perſ. deſtertere. Decrepitus a veterib. Graeciae magiſtris exponitur, ὑπέργηρως, τελυμβαμβίος, ἐφθὸς, γέρων ταχυθάνατος.

Defrenſam] Gloſſarium: Defrenſa, ἄρκεα θερισθεῖσα. Defrens, ἄρκεα, θερισμός.

Degunere] Fortaſſe Degumare. Quod in Coniectaneis monuimus.

Deincipem] Apuleius dixit deincipem ſermonem.

Deliquium] Imo quia delinquere apud veteres erat deficere. Tubero: Num delinquit, aut ſupereſt aliquid tibi? Caelius in Hiſtoriis: delinquere frumentum: Sardiniam hoſtes tenere.

Deliquum] Scribendum per C, quator ſyllabarum, Delicuum:

licuum. In Caſina--quando nil tibi domi Delicuum eſt. Gloſſarium Delicuum interpretatur πᾶῶσμα.

Delubrum] Graeci Grāmatici, καθίδρυμα, ξόανον, ἀνάθημα.

Demagis] Contra Gloſſarium: Demagis, σφοδρῶς. Et Nonius: Demagis, valde magis. Sed de hoc ſatis dicemus in Plautum.

Depeculatus] Legendum: Depeculatus, a peculatu dicitur. Quod ſequentibus confirmatur. veteres Graeçorū magiſtri: Depeculatio, νοσφισμὸς δημοσίων χρημάτων.

Depuuere] Lege, Depuuire.

Deris] Gloſſae veterum: Segeſtre, διφθέρα, διφθέρα πλοίω. Gloſſariū: Segeſtre, σίγαστρον, περιδέρμον. fortaſſe περιδέρμιον. vel potius χειρόδερμον, vetus pellis, vt χειρόδρυον.

Derogare] Gloſſariū: Derogat, ἰσῦλίζει, χρεωκοπεῖ. retulit ad tabulas nouas. Nā & id eſt derogare veteri credito.

Deſinare] Vetus editio: Deſinare. fortaſſe melius. Gloſſarium: Deſinator, ἀβοήθητος. Qui ſcilicet deſinit deſtitutus ope. Tamen dubito. Nam & alibi legitur: Die ſuatur, βοηθεῖται. pro, Deſiuatur, βοηθεῖται.

Detudes] Gloſſarium: Detudes, μανδῖλες.

Dianius] Lege: Dianium, vt Mineruium, & Vitruuio Aeſculapium.

Dice] In veteri editione, Dice pro dicam. Recte. Legendum enim, Dicem, pro dicam. ſic ſupra Attingem pro Attingam. Vbi ſimilis error, Attinge, pro Attingem: vt hic Dice, pro Dicam. Dicem ergo ſecunda coniugatione, & dicebo apud veteres. Nouius: Primum, quod dicebo recte, ſecundum, quod dicebo, eo melius.

Dierectum] Quod Graeci dicunt εἰσφθαρῆναι, Latini dierectum intrare. quod, οὐκ ἀποφθαρεῖ ἐντεῦθεν; Latine id eſt, Non hinc dierecta abibis? & ſimilia. De quibus ſatis apud Plautum.

Dignorat] Gloſſarium: Dignorat, ἀναπύσει. Sed melius infra: Dicorat, διαγινώσκει. Lege: Dicnorat..

Dirigere] Lege Diſcindere, non diſcedere. Locus Plauti, quem intelligit, eſt in Curculione:

Clipeatus elefantum vbi machaera dirigit. Sed hodie male diſiicit. Nonius legit, diligit. Sed de his omnibus abunde apud Plautum ipſum.

Dirus] θεοχόλωτος.

Diſertiones] ἀρχαϊσμός, pro diſſortiones. Apello, Apollō. Gloſſarium: Diſſortes, διακληρωθέντες. eſt & Diſſortium, διαχωρισμός, διάστασις.

Diſulcus] Gloſſarium: Diſulcis, χώρισ διαιρῶν, διαύλαξ. Lege, χοῖρος διχαίτης.

Diuidia] Gloſſae: Diuidia, διχόνοια. vide Cōiectaneum tertium.

Dium] Et dius heroum aliquis, &c. agnoſcis facile ſubaeratum Pauli numiſma. qui ſine dubio plane legerat apud Feſtum Dius Fidius. Is enim eſt a Ioue genus ducēs. Grammatici Graeci: Dius filius, διὸς υἱὸς, ἡρακλῆς.

Donaticae] Sūt vt puto, aliter prouinciales dictae. Tertullianus: ſunt & prouinciales aureae (coronae) imaginū iam, non virorum, capita maiora quaerentes. Erāt & donaticae haſtae, quae militibus ob virtutem dabātur. vide in Optionatus.

Dubenus] Locus mēdoſus. Proculdubio ita legēdus eſt, Dubienus apud antiquos dicebatur, qui nunc dubius. Vide ſupra quae annotauimus in Addubanum. Gloſſarium: Dubinus, δισσός. Ibi quoque Dubienus reponendum. Et tamē mirum, quod in eodem Gloſſario legitur: Dubius, διστότης. videtur enim vulgatae lectioni huius loci fauere.

Duicenſus] Gloſſarium: Duicenſus, διπλᾶ β * δεύτερον ἀπογεγραμμένος. Illud διπλᾶ β. eſt, διπλᾶ, β. hoc eſt, διπλᾶ, δεύτερον. dupliciter, iteratoue cenſus.

E

E*ccere*] Veteres, Gloſſae: Eccere, κατὰ τῆς δίμινβος

Edeatre] Scribe per diphthongū, Edeatrae. ἰδιάιται.

Edecimata] Gloſſariū, Decimata. Decumatum, δόκιμον, ἐπίδεκτον. Tamen in aliis Gloſſis: Edecumatus, ἀδίκαστος, ἀδωροδόκητος

Effaſilatum] Vox nihili. Legendum Exfilatum. poterat & Exaffilatum.

Elecebrae] Plautus Menaechmis:

Nam ita ſunt hic meretrices omnes elecebrae argentariae. Vulgo, illecebrae argentariae legitur.

Elices] Gloſſarium: Elix, ἀνάπτων ὄχλου. Elicatores, ὑδροσκόποι. Male putantur dici ἕλικας Graece in l. 1. D. de aqua & aquae pluu. in Pandectis Florentinis. Neque enim,

enim,vt puto, vnquam id Vlpianus dixit.

Elinguem] Vt Elinguatio,γλωσσοτομία.

Elucus] Pro ipſo affectu Tertullianus in libro de corona, cum ait ab eluco defenſare. Id enim eſt, ἀπὸ τῆς ἰαλιγγιασίας. & Gellius lib. XVI. cap. XII: tarditatem animi, & ſtuporem,qui hallucinantib.plerunque vſu venit.

Emancipatus] Eleganter veterum Gloſſae: Emancipatio, ἐξοικείωσις. Emancipatus; χειρόφιλος. Emancipatio, χειραφισία.

Endoprocinctu] Ita exple in Gloſſario: Endoprocinctu, ἐζωσμένοι ἐν πολέμῳ. Exponit Endo, ἐνείς. lege, ἐν, εἰς. Endopicus, ἀναθεις ἐνδωτέρω. lege, Endo, ἄνω,εἰς, ἐνδοτέρω. Nam τὸ Picus ſequenti voci adiungendum, Eniber picus, ὄρνις πορνεία.

Epicrocum] Gloſſarium:Epicrocum,ἐσθῆτος εἶδος. ἢ χοινίον ἀρμένου κατώτερον. vide Varronem lib. VI.

Endoplorato] Gloſſarium,Endoplorato, ἐπικάλεσον.

Enubro] Gloſſarium:Enibra, ἐναντία. Embrũ,πράγματος ἐπιβλαβοῦς. lege, Enibrũ πράγματος ἐπιβλαβές. Eniber picus, ὄρνις πορνεία.Inebra,ὄρνεον μαντευτικόν. Seruius in fragmentis: Certa genera auium ab auguribus appellãtur, quae pennis,vel volatu omina poſſunt facere: quae ſi fuerint proſperae, Praepetes: ſi aduerſae, Inebrae dicuntur.

Epulam] Non mirũ, cum adiectiue ſumatur. Intelligitur enim dapẽ, & epulae,dapes.Sic Epulae oues Varroni.

Equus Marti] October equus.

Erctum citumque] Tolle copulam QVE. Erctum citum eſt hereditas diuiſa. Gloſſae: Herctus citus, διαίρεσις τῶν ὑπαρχόντων. Donatus apud Seruium: Erctum non citum, hoc ẽſt patrimonium non diuiſum. Erctum ciendum: hereditas diuidunda. Gloſſariũ: Ciẽdae,διαιρουμένης. Idem: Erciſcundae, διαιρίσεως. fortaſſe,διαιρετίας.

Erebum] Quiſquis poeta dixit Erebo creatam noctem, interpretari voluit quod toties Graeci poetae dicunt, νὺξ ἐρεβεννή. ἔρεβος eſt nomẽ Hebraeũ, aut Syrũ. Ereb enim in iis linguis eſt ἑσπέρα. Ab eo Arabes, quaſi dicas ἑσπερίους, qui & ab eadem re dicuntur ἐρεμβοί. Eadem eſt origo.

Eritudo] Erus ſcribebant veteres. a quo Eritudo. ab antiquo Graeco ἔρος, vnde εὔερος.

Erugere] A quo Fructum Gellio libro X. cap. VII.

vinumque eructum, & foetidum potare. Graecum eſt, ἐρυγὴ, ἐρεύγεσθαι.

Eudiaeon] εὐδίαιον. Ab eo Eugium dixerunt Latini. Lucillius Epodis: Hymnis ſine eugio, ac diſtiua. Imitatio Graecorum. vide Heſychium εὐδίαιον

Europam] Legendum, & nauem, quae Iouis tutelam effigie tauri habuerit. notum, quid ſit tutela in naue. Vetus Gloſſarium: Tutela, παράσημον τοῦ πλοίου. Tutelas nauium a Phoenicibus παταίκους dici, auctor Herodotus. hoc eſt, caelaturas, καὶ ἐκτυπώσεις. Qui Hebraice ſcit, non negabit verum eſſe, quod dicimus.

Exagogen] Plautus Rudente.

Examen] σήκωμα Graeci. vnde Latini ſacoma. Vitruuius. Vel Scama. Gloſſarium: Scama, σήκωμα. Apud eundem auctorem, Scaua, ζυγός. Lego, Scama.

Examuſsim] Quod ait, Amuſſim etiam ferramentum eſſe, quo vtuntur Fabri in poliendo, verum eſt. Inde enim Amuſſinum Vitruuio. Varro Quaeſtionum Plautinarum lib. 11. Amuſſis eſt aequamen, laeuamentum. Vetus Gloſſarium: Examuſſim, ἰσευναι. Id potius conueniret voci Examina.

Exbueres] Exbuae dictae a bua infantium puerorum voce. vnde vinibuas Lucillius bibaces mulieres vocat. niſi auctoritas Feſti intercederet, ego libētius Exuberes ἀπογαλάκτους infantes interpretarer, quemadmodum contra Sububeres, ὑπομαστίους. vt inueni in Gloſſis Latinis.

Exeſto] Quod ait, in quibuſdam ſacris, recte docet non in omnibus ſacris id obſeruatum: ſed in illis tantum, quae Reſolutoria dicebantur, ad quae niſi ſolutis nodis accedi fas non erat. Seruianae ſchedae Danielis noſtri in illud: Vnum exuta pedem vinclis, in veſte recincta: Solent enim, inquit, & reſolutoria ſacrificia ab auſpicibus fieri. & ad Iunonis Lucinae ſacra non licet accedere, niſi ſolutis nodis.

Exfir] Vide quae olim in Coniectaneis ſuper hoc diximus.

Exiles] lege, a tenuitate inarum. Vide Ilia. Quid ſit Ina in charta, diximus in libros Varronis de re ruſtica. Plinius de chartarum generibus: Deprehenditur & lentigo oculis: ſed inſerta mediis glutinamentis tenia

fungo papyri bibula, vix inis literae fundenti ſe tantum eſt fraudi. Qui locus & perperam hodie legitur, & male conceptus eſt a Melchiore Guillandio, qui in ea capita Plinii de papyro ſcripſit. At nos plura in eum dicemus, & errata hominis in omnes bonos ſcriptores debacchantis in medium proferemus.

Exodium] Mirum diſplicuiſſe hoc doctis viris, qui pro eo ſubſtituerint Exodum. Quam bene, ipſi viderint. Meminerant quippe ἔξοδον a Graecis dici, non ἐξόδιον. At iidē debebant contra meminiſſe, πρόλογον a Graecis dici, non item προλόγιον, cum tamen Pacuuius prologium dixerit. Varro Hecatombe περὶ θυσιῶν: Socrates cū in vinculis publicis eſſet, & iam bibiſſet κώνειον in exodiū vitae. Idem Ἰαπετὸ, περὶ ὡρῶν: Vitae curſum vt agnoſcere poſſem, & quae ſeruitutis, & libertatis ab origine ad exodium adductae. Idem ταφῇ μενίππου: Quod caeperas modo in via narrare, vt ad exodium adducas.

Exoletus] Gloſſarius: Exoletus, ὑπέρακμος, καὶ ἐξώλης. Legendum puto, καὶ ἔξωρος. Idem: Exoletus, πρέσβακος.

Extrarium] Legendum cenſeo, extra focum, ſacra, iuſq; ſit. intelligit ſacra familiae, aut potius gentis. Sui heredes ſunt in ſacris patris familiae.

Exſugere] Gloſſarium: Exſugit, ἐκπιπίζει.

F

Fabam] Nam & Lemuralibus iaciunt eas laruis. Varro de vita Po. Ro. lib. I. Quibus temporibus in ſacris fabam iactant noctu, ac dicunt ſe lemures domo extra ianuam eiicere. Ouidius:

> Cumque manus pure fontana perluit vnda,
> Vertitur, & nigras accipit ore fabas.
> Auerſuſque iacit. ſed, dum iacit, Haec ego mitto:
> His, inquit, redimo meque meoſque fabis.
> Haec nouies dicit. nec reſpicit. vmbra putatur
> Colligere, & nullo terga vidente ſequi.

Fabius] Fabiani fuerunt partium Romuli: Quintiliani, Remi. Ouidius Faſt. II.

Fala] Falandum, ſeu Falantum, Graecum eſt, φάλαντον. Vnde & Palatium, quod prius Palantium dicebatur.

Falarica] Ennius: Quae valido venit contorta falarica

miſſu.veteres Gloſſae:Falarica, χειροβαλλίστρα.

Falcones] Vide ſupra in Capua.Gloſſariũ:Falcones, δάκτυλοι ποδῶν ἔσω βλέποντες. Idem pene Iſidorus in Gloſſis.

Falſius] Vox rationabiliter eſt Pauli. voluit dicere ἀναλόγως.

Famelicoſam] Aridam. vt Graeci Famelicoſum hominẽ vertunt λιμόξηρον.& famelice, λιμοξήρως.

Famino] Cato:hoc vino praefamino.Lexicorum ſarcinatores Vinum praefaminum dici putabant.

Farſenum] Videtur legiſſe in Plauti Milite:eo praeſternebant folia Farfani,vel Farfeni.

Faſtigium] In Gloſſario: Faſtidium, λείτωμα. Lege Faſtigium, αἴτωμα. Ita ſaepe Vitruuius ex Cteſibio, & aliis. & αἴτωσις, Faſtigiatio.

Faſtis diebus]Lego,Faſtis diebus ius fari licebat. nefaſtis non fari licebat.

Faſti] Eleganter veteres Graeci, Faſtus, ἡμερολόγιον. & faſtus in quarta declinatione. de quo quaeſtio apud veteres Grammaticos, ſuper illo Lucani: Nec meus Eudoxi vincetur faſtibus annus. Ex quibus licet coniicere antiquitatem eius Gloſſarii, & quantum fidem eius ſequi debeamus. Ego alioqui inueni duos verſiculos Iambos in litera R, qui videntur dedicationis loco eſſe:

Τοῦτο δῶρον τῇ σοφῇ γερουσίᾳ
ὕπατος ὑπάρχων προσφέρω φιλόξενος. Videtur fuiſſe is Philoxenus, qui temporibus Iuſtiniani Conſul fuit cum Probo. Porro verba vltima, Faſti enim dies feſti ſunt: ne Pauli quidem ſunt.Sed ad ſacrificulorum Kalendaria, vnde profecta ſunt, ea remittimus, atque adeo flagris ablegamus.

Fauiſſas]Non eſt dubium, quin Graeci vocarint θησαυροὺς ea loca. Plutarchus in Philopoemene: ἐμὲν ἀλλὰ κομίσαντες αὐτὸν εἰς τὸν καλούμενον θησαυρὸν, οἴκημα καταγειον, οὔτε πνεῦμα λαμβάνον, οὔτε φῶς ἔξωθεν, οὔτε θύρας ἔχον, ἀλλὰ μεγάλῳ λίθῳ περιαγομένῳ κατακλειόμενον, ἐνταῦθα κατέθεντο. Liuius cum acciperet haec ab eodem auctore, ex quo hauſit poſtea Pultarchus, ita reddidit de eadẽ re loquẽs libro XXXIX: Admonent deinde quidam, eſſe theſaurum publicum ſub terra, ſaxo quadrato ſeptum. eo vinctus demittitur:& ſaxum ingens, quo operitur machina, ſuperimpoſitum eſt.

eſt. In quo annotandum, eleganter ab ipſo Liuio τὸν μεταγόμενον λίθον verti ſaxum, quo operitur machina, hoc eſt mola inferior, quam metam vocat Paulus Iuriſconſultus. Intelligit ergo Catillum, vt idem Paulus vocat: hoc eſt ſuperiorem molam. Machina enim ſignificat molam apud veteres. Vnde Auſonius dixit Machinale pondus, pro mola. Hinc Italiam vulgus Machinare, pro molere. Sane neque Plutarchus ſine Liuio: neque ille ſine Plutarcho exponi potuerat. Porro & Varro theſaurum pro eadem re dixit lib. de Latino ſermone v I. Sed quod Delphis in aede foramen ad latus eſt quoddam theſauri ſpecie, quod Graeci ὀμφαλὸν dixerunt. Theſauri ſpecie, hoc eſt ad modum illarum Fauiſſarum, quod Graeci θησαυροὺς vocant. Non tamen ignoro aliter olim a nobis eum locum expoſitum. Sed eleganter Naeuius in ſuo Epitaphio Orciuum theſaurum ab ea tranſlatione dixit:

Itaqne poſtquam eſt orciuo traditus theſauro.

Fauſtulum] Fauſtitatem Deam colebant veteres pro incremento pecoris: vt, Si foetura gregē ſuppleuerit, propterea almam Fauſtitatem vocat Horatius.

Februarius] Ait diem Lupercalia a veteribus Februatum vocari ſolitum. Varro: Lupercalia dicta, quod in Lupercali Luperci ſacra faciant. Rex, cum ferias menſtruas Nonis Februariis edicit, hunc diem Februatum appellat.

Fertum] Iſidori Gloſſae: Fertores, ferto libantes.

Feſnoe] Lego Faſcinoe ex veſtigiis priſcae editionis. Faſcinoe, vt Pilūnoe, poploe: hoc eſt, Faſcini, Pilumni, populi.

Feſtram] Nihil praeterea addit ineptiſſimus mutilator, hoc vno contentus, vocabula tantum nobis apponere, ſignificationis, & omnis ritus, atque antiquitatis ſecurus. At nos ſciamus Feſtram fuiſſe oſtium minuſculum in ſacrario. quod tantum abeſt, vt praetermittere debuerit abbreuiator iſte, vt etiam de eo librum iuſtum confecerit doctiſſimus ſimul, atque vetuſtiſſimus Grammaticus M. Antonius Gnipho. Macrobius: Item Antonius Gnipho, vir doctus, cuius ſcholam Cicero poſt laborem fori frequentabat, Salios Herculi datos probat in eo volumine, quo diſputat quid ſit Feſtra, quod eſt oſtium minuſculum in ſacrario, quo verbo Ennius etiam vſus eſt. Ita iamdudum legendum in Macrobio ſuſpicati ſumus, cum ecce confir-

mata eſt ſententia noſtra libro Macrobij manu ſcripto, cuius copiam nobis fecit eruditiſsimus, ac totius antiquitatis iuriſque ciuilis promptuarium Petrus Pithoeus, amicus noſter.

Flaminiae] Omnino legendum: Flaminia, aedes Flaminis Dialis. Nam Flaminiae aedes mirum non eſt ſi ſunt domus Flaminis. quomodo dicitur Flaminius Camillus. & Flaminius lictor. Apud Ouidium in Faſtis:

Ipſe ego Flaminia poſcentem Februa vidi.
Februa poſcenti pinea virga data eſt. Flaminia, ex aedibus Flaminis. Ita legimus apud Ouidiũ pro eo, quod hodie flaminiam.

Flaminica] Patrimem, & matrimem interpretatur, cuius vterque parens in viuis eſt. At alii, qui ex eodem patre & matre nati. Nam ἀμφιθαλῆ vertunt. At contra ἀδελφὸν ἑτεροθαλῆ vocat Cedrenus vterinum, aut conſanguineum.

Flator] Gloſſariũ: Flat flator, φυσᾷ αὐλητής. Arnobius libro ſecundo: Tibia, calamoque flantes. Veteres Gloſſae: Αὐλητὴς, flator, tibicinator.

Fluſtra] Tertullianus de Pallio: Sic & mari fides infamis, dum flabris aquae mutantibus de tranquillo probũ, de fluſtris temperatum, & extemplo de decumanis inquietat.

Folliculare] Folliculum vocat, quod Graeci ἄσκωμα.

Forbeam] Seruius: Fibrae, herbae. Nigid. Commento Grammaticali: φορβὴν, ſed antea Fibra dicta eſt, vt nunc etiã ruſtici dicunt. Haec Seruius qui adhuc eſt in conditoriis eruditi amici noſtri P. Danielis. Ex quibus ſuſpicor alterutrum ſcriptorem ex altero emendandum.

Fordicidiis] Gloſſarium: Fordas, ἐγκυμονούσας. Forba, θυσία ἐγκύμονος βοός.

Forma] Lege: vt cum exta, quae dantur, Formida appellantur.

Formucales] Manifeſto legendum formucapes. vnde contractum Forcipes.

Fortis] Reſtitue ex veteri editione Forctis. In XII. Tabulis: SANATIBVS. IDEM. QVOD. FORCTIBVS. IOVS. ESTO. id eſt bonis, & qui non defecerant a populo Ro.

Forum] Forum agere. Lucas in Actis. αἱ ἀγοραῖοι ἄγονται.

Et Ser.

Et Seruius in illud: Indicitque forum.

Frauſus] Liuius lib. XXII: qui capitalem fraudem auſi, quique pecuniae iudicati in vinculis eſſent. Lege, fraudem frauſi. Plautus Aſinaria:

Metuo, in commune ne quam fraudem frauſus ſiet.

Fringilla] σπῖνος.

Frutinal] Veneris Fruti meminerunt Solinus: dum, inquit, ſimulacrum dedicat Veneri matri, quae Fruti dicitur. Item Auguſtinus lib. IIII. cap. XXI. de Ciuit. quam Diuam Fruti Sciam vocat. Trium horum teſtimoniis, Solini, Feſti, Auguſtini cur fidem eleuemus, quominus Frutinal legamus, cauſae non eſt. At Erucinae Veneris templum fuit Romae. Quid? propterea non erit & Veneris Fruti, praeſertim cum cōſtet fuiſſe Venerem cognomine Fruti? Neque nos non vidimus nummum Conſidii Noniani. eius enim copiam, & aliorum vetuſtatis monumentorū, nobis fecit Chriſtophorus Neytter Auguſtanus. At Gloſſarium Erucinam non Venerem, ſed Iſim putat: Erucinae, ἴσιδος. Male hodie Erudnae: A Venere Fruti dicta eſt Frutilla, ἴυγξ. quia Veneri dicata eſt. Gloſſae. Sine dubio Fruti detrūcatum ex ἀφροδίτη. Nam cum poſt tempora Numae in vrbē Venus recepta ſit, non potuit habere nomē Latinū, ſed Graecum Afrodite, quod diſtortū in Fruta, ſeu Fruti. ſic etiā dicebatur Venus Murti, vt Venus Fruti. Varro: Intimus circus dictus ad Murtim. Vtrunque autem poteſt dici & Fruti & Frutis. item Murti, & Murtis.

Frux frugis] Puto ita diſtinguendum. & ſupplendum: Frux, frugis dixerunt antiqui. Mox a capite: Fructum, & fructam a fruor. Frux quidem dixit Auſonius imitatione veterum:

Ante equidem, campis quam ſpicea ſuppeteret frux.

Fructus ſum & perfructus aliquam rem dixerunt veteres, inter quos Lucretius.

Fucilis] A fuco, vt ab herba, herbilis. Nihil mutandum.

Furcilles] Imo quibus aliquid mouebant. Furcillis mouere, expellere, eiicere, & Latinis prouerbialiter effertur, & Graecis ipſis, qui διχράνοις ὠθεῖν dicunt, adeo vt ne inferiorum quidem temporum Graeci ignorarint. Cedrenus: τοὺς βασιλικοὺς θησαυροὺς κινήσασι, καὶ σαμβυκιστρίαις, καὶ ὀρχηστρίσι, καὶ ἀκολάστων ὅλων πληθύϊ διχράνοις ὅλοις ἀποκενώσαντος.

Non eſt dubium, quin ea verba, QVIBVS HOMINES SVSPENDEBANT, ſint emplaſtrũ ipſi9 Pauli breuiatoris.

Futare] Iſidorus:Futo,ἐλέγχω.

Futilis] Lutatius Grammaticus: Futile, vas lato ore, fundo anguſto, quo vtebantur in ſacris deae Veſtae: quia aqua ad ſacra Veſtae in terra non ponitur. Quod ſi fiat, piaculum eſt. Vnde excogitatum eſt vas, quod ſtare non poſſet, ſed ſi poſitum, ſtatim funderetur. Vnde & homo commiſſa non retinens, Futilis dicitur. Haec ille vetus Grammaticus. At Terentius in Eunucho vas futile intelligit plenum rimarum.

G

Genas] In verſu Pacuuij potius legerim flora, quã flore. Nunc primum opacat flora lanugo genas. Nam idẽ Attius in Bacchis:

Genas lanugo flora nũc demũ irrigat. Idem in iiſdẽ:

Nam flori crines video vt propexi iacent. Quod Euripides πλοκαμός τι γὰρ σοῦ πιναρός -- Pacuuius Antiopa:

---Ceruicum Floros diſpargite crines. Eſt coronis Anapaeſtica.

Geniales] In fine corruptiſſima ita reſtituo: Geniales dicti a genendo, qua plurimum poſſe putabantur, quos poſtea Genios appellarunt. Id eſt: Qua re plurimum pollẽt, hoc eſt genitura. ſunt enim θεοὶ γενέθλιοι. Quod autem ait Geniales deos eſſe ſemina & elementa rerum, non latuit Graecos magiſtros, qui interpretantur Geniales, στοιχεῖα. Genialem etiam τύχην, & Genialia, τύχαι. Addendum & quod Sãtra vetus ſcriptor monet: Scis enim Geniales homines ab antiquis appellatos, qui ad inuitandum, & largius apparandum cibum promptiores eſſent. Poteſt & vulgaris lectio defendi, a gerendo, & Gerulos. Nam & idẽ Cenſorinus: Eundem, inquit, eſſe Genium & Larem multi veteres memoriae prodiderũt. in quis etiam C. Flaccus in libro, quem ad Caeſarem de indigitamentis reliquit ſcriptũ. hunc in nos maximã, quinimo omnẽ habere poteſtatẽ creditum eſt. Gerulus enim apud veteres, non ὁ βαστάζων, vt poſtea, ſed ὁ πράττων, καὶ πρακτὴρ dictus eſt. Vt Plautus in Bacchidibus dixit geruli figulos mẽdacii: gerulos, & figulos, hoc eſt πρακτῆρας, καὶ πλάστας. Et veteres Gloſſae, Geruli, πρακτῆρες.

Ge-

Genialis lectus] De eo Arnobius contra gentes. Deſcribitur prolixe a Catullo de Nuptiis Pelei, & Thetidis. Gloſſae, Genialis lectus, κλίνη συμποσίου. Non de eodem intellexit. Nã Genialis lectus ſternebatur Genio, & Iunoni:

Genius] Laberius, Genius, generis noſtri parens.

Geſum] Lege, Geſum, graue iaculum. Varro de vita Po. Ro. lib. III. qui gladiis cincti ſine ſcuto cum binis geſis eſſent. Iſidorus: Geſum, haſta, iaculum βολίς.

Gigeria] Falſum eſt Gigeria eſſe cibum confectum ex multis obſoniis. ſed Gigerium eſt, ventriculus Gallinarũ: quod verbum hodie in Gallia retinemus. Giſier enim vocamus. Lucillius.-- Gigeriae ſunt

Siue adeo hepatia--

Gingriator] Tibicen. Vide Athenaeũ. Gloſſae Heſychij: γιγγρίαι, αὐλοὶ μικροί, ἐν οἷς πρῶτον μανθάνουσι. ὅπερ ἔνιοι γίγγρον. Gloſſarium: Gingriua, εἶδος φωνῆς σάλπιγγος. Gingriũt, χῆνες ἐκβοῶσι. Gingrum, φωνὴ χηνός. Arnobius libro VI: anſerum gingritibus. vide Solinum capite X.

Glitis] Lege, Glutis. Cato, Vti bene ſubactũ, vtiq; bene glutum ſiet. In Gloſſis Latinis: Glis, glitis, humus tenax.

Gloria] Antiquitus Gloſia, a Graeco γλῶσσα.

Glucidatum] Vide tertium Coniectaneum. Gloſſarium, Gloditatus, ἡδύς. Glocidatus legendum.

Glos] Cloſſarium: Glos, ἡ τοῦ ἀνδρὸς ἀδελφή, γάλως. παρὰ πλαύτῳ.

Gnaeus] Idem quod Naeuus, vt Natus, gnatus: Nauus, gnauus.

Gnarigauit] Et Gnaruris. Auſonius: non cultor inſtans, non arator gnaruris. Apud Arnobium libro II. Cur eſſe dicatis in aliis praeceptionibus gnarures. Male hodie in Auſonio gnarus eſt, in Arnobio, gnariores.

Gnaruiſſe] Gloſſae: Gharitur. γνωρίζεται.

Gneſoſum] Gloſſarium: Gnetonſum, ἀμαυρόν, σκοτεινόν. Corrige, Gneſonſum.

Gnitus] Lege, a genubus.

Gradiuus] Quia gramine ſit ortus. ex flore neſcio quo concepit eum mater. Ouidius lib. v. Faſt.

Gnotu Gloſſae: Gnotum, γνωστόν, διάσημον.

Gramia] Λήμη. Aeolice γλάμα. vnde Gramia.

Graſſari] Graſſari, ὀξυποδεῖν, ἐπερείδεσθαι, βαδίζειν. Graſſa,

βάδισμα, βῆμα. Graſſatur, λωποδυτεῖ. Graſſator, λωποδύτης.

Grallatores] Gloſſariū: Grullatores, πανικὰ φρονοῦντες. imo Grallatores. Πανικὰ φρεῖν explicat quod de aegipanibus hic dicitur.

Groma] Gloſſae: Gruma, διάμετρον, βασιλικὴ γνώμη. & male lectum ab ipſo auctore Gloſſarij, Gauma, ὁρα τεκτονική. lego Gruma, ὅπλα τεκτονική. in aliis Gloſſis: Gruma, διόπτρα, ἡ τῶν μέτρων. & Grumari. Lucill.—viamq;

Vis degrumari, vt caſtris menſor facit olim. Gloſſarium: Grumat, μετρεῖ, ἰξισοῖ. Nonius: Grumae ſunt loca media, in quae directae quatuor congregantur, & conueniunt viae recte. Nam & in caſtris & in coloniis capiendis groma ponebatur in tetrantem, antiqua & poſtica linea ſe inuicem ad angulos rectos interſecantibus. Auctor Agenus.

Gruere] Gloſſae: Gruunt, γρανίζουσι.

Grumus] Gloſſarium: Grumi, τύμβοι. Grimini, οἱ διορίζοντες τοὺς ὅρους λίθοι. Lege Grummi.

Gulliocae Gloſſae, Gulluca, καροιοτομια. &, Gutilli ocae, κάρυα μακρὰ, παρὰ λουκιλλίῳ. lege, Gulioca, καρυοτόμια. Gulliocae, κάρυα μακρά. De lōgis nucibus alibi ſatis diximus.

Gurguſtium] Quin & gurgulio. Gloſſae enim interpretantur οἰκημάτιον βραχύ.

Gutturnium] Gloſſae: Gutturnum, εἶδος σκεύους ὀστράκινον. Gutturnium, βαθμὸς, προκοπὴ, ὡς Βάῤῥων. Vltimū videtur dictum quod Guttatim fiat.

H

Halapanta] Ego ſuſpicor Plautum ſcripſiſſe Halopanta per o, vt παρὰ τὴν ἅλα ſimile faceret, ac παρὰ τὸ σῦκον factū eſt ſycophanta. Nihil ſignificat Halopanta. ſed Comice & tempore luſum eſt, propter habitum marinum. & recte hodie in Plautinis codicibus legitur per, o. Halophantam, an ſycophantam hunc magis eſſe dicam, neſcio. in Curcul.

Hallus] Vt ſupra Allus. ὁ ποδὸς μέγας δάκτυλος. Gloſſae.

Heluella] Titinnius:

Lenti calido eluella, rapula, rumices.

Helus] Lege: Helus, & Heleſa.

Herbam do] Nam nemo poterat dici victor, niſi prius quem

quem viciſſet ſe victum fateretur, & victorem agnoſceret Ennius:

Qui vicit, non eſt victor, niſi victu' fatetur. Citatur in fragmentis Seruij, quae extant in pluteis P. Danielis. Verſus vero Attij, qui citantur ex Meleagro a Nonio, nihil ad rem. imo contra ſententiam ipſius Nonij, qui eos ad hoc prouerbium accommodat. Sunt autem hi:

Gaudent, currunt, celebrant, herbam conferunt, donant, tenent.
Pro ſequiſque cum corona clarum conluſtrat caput.

Nam hic quidem agnoſcitur victor. at non a victis. Sunt enim ſocij & aequales Meleagri, victori Meleagro de ſue ab eo interfecto gratulantes.

Herbilis] Lucillius: Anſeris herbilis viris. Citatur in fragmentis Seruii.

Hetta] Veteres Gloſſae: Ecta, φλεκτὶς ἀρπίκ. At Hitta aliter interpretatur: Hitta, Hicta, ὑμλῶ ῥοιᾶς. videlicet, quod ſuperius Ciccum dici annotatum eſt. &, Hittus, φωνὴ κυνός. Vnde factum Hittio, ἰχνεύω, proprium canum veſtigia indagantium cum aliqua vocis nictatione.

Hellum] Gloſſariũ ſine aſpiratione, Illũ, νάρθηκος τὸ ἐντός. Et ita in Plauto, vt oſtendemus aliquando, ſi Deus fauerit.

Hippacare] At. Iſidori Gloſſae, Hippitare.

Hirquitallus] Gloſſae: Irquitalus, νηπιάτατος. Et, Irquis, τεχχιαν παις αρχηνηβιοσος. Lege, τεχχιῶν παῖς ἀρχλῶ ἡβιώσας. vel, τεχΓῶν παῖς ἀκμλῶ ἡβώσας.

H rctum] Lege, Horctem, & Forctem. vide ſupra Forctis.

Hoſtia] Corrige Gloſſarium: Hoſtia, θῦμα, ἱερεῖον, θυσίας τόμιον. Nam vulgo, θυσιας τομιαν.

Hoſtis] Seruius Danielis noſtri: Perſas, qui erant Graecorum hoſtes, ξένους a Lacedaemoniis appellatos refert Herodotus.

I

I*Cadion*] Lucillius:

Querquera conſequitur febris, capitiſque dolores,
Tamde mihi infeſti, quam Rhondes, Icadionque.

Idulis] Ouidius: Idibus alba Ioui grandior agna cadit.

Ignia] Aliud in Gloſſis: Ignia, νοτὶς, φυκίασις.

Ignis Veſtae] Tertullianus in libro de poenitentia: Quid illum theſaurum ignis aeterni aeſtimamus, cum fumariola quaedam eius tales ictus flammarum ſuſcitent, &c. Pro terebrare in quibuſdam editionibus legitur verberare. Sed terebrare poſſumus in ſuo loco quietum eſſe iubere. Simplicius in III. de caelo: ἀπὸ ξύλων δὲ πῦρ ἐκβάλλουσι, θάτερον τῶν ξύλων ὡς τρύπανον ἐν θατέρῳ περιστρέφοντες. Heſychius: ἀχάλκευτα τρύπανα. τὰ φρύγια πυρεῖα. σοφοκλῆς ἐν φινεῖ δευτέρῳ.

Ignitabulũ] Gloſſariũ: Ignitabulũ, δᾳδὸς ῥαβδίον πυρσοφόρον.

Imbrica] Et imbricitur in Gloſſario: Imbricitur, ὀμβροῦται, βρέχεται. Sed ſine dubio fallitur ille ſcriptor, qui apud Ennium Imbricitur, pro Imbricitor legerit in illis verſibus ex Annali decimoſeptimo:

Concurrunt, veluti venti cum ſpiritus auſtri
Imbricitor, aquiloq; ſuo cum flamine contra
Indu mari magno fluctus extollere certant.

Imbulũ] De B y effutitia puerorũ vocula, ſupra diximus.

Immuſcul is] Gloſſariũ: Immuſulus, εἶδος ὀρνιθ. Infra, Inmuſtulus. Gloſſariũ: Inemuſtulus, ὄρνεον βασιλικὸν, ὄρνις βασιλικός.

Impetritum] Gloſſarium: Impetratus, θυσία. Non plane explicauit. ſed ſi dixiſſet, καλλιέρησις. In ſacrificiis quod Litare eſt, id in auſpiciis impetrire. Nihil aliud eſt, quã impetrare. ſic dicebãt Artitum, pro artato. dolitũ, pro dolato.

Impite] Perperam. Legendum, Impetite. ab eo, Impete, ὁρμηθὲν. & Impetcius, βίαιος. Gloſſae.

Impolitias] Gellius: Item ſiquis eques Romanus equũ habere gracilentũ, aut parũ nitidũ viſus erat, impolitiae notabatur. Id verbũ ſignificat, quaſi tu dicas incuriae.

Impos] Gloſſarium: Imros, αἰσχύνιος. lege, Impos.

Improlus] Gloſſarium: Improles, ἀφῆλιξ, μήπω πολιτευόμενος. Contrarium eſt Duicenſo. Nam duicenſus, qui cum prole in ciuitatẽ abſcribebatur. Ab iiſdẽ Gloſſis Improles exponitur, ἄγονος, ἄτεκνος, ἄτοκος.

Inarculũ] Seruiana Fragmẽta: Arculũ eſt virga ex malo Punica incuruata: quae fit quaſi corona. Et ima ſummaque inter ſe alligatur vinculo laneo albo. quã in ſacrificiis certis regina in capite habebat: Flaminica autẽ Dialis omni ſacrificatione vti debebat. Gellius: Eaedẽ ferme ceri moniae ſunt, quas Flaminicas Sacerdotulas Diales ſeorſũ

aiunt

aiunt obſeruitare: veluti eſt: Quod venenato operitur. Et quod in rica ſurculũ de arbore ſiliqua habet. In quibus nõ de Punica malo, ſed de ſiliqua arbore fieri praecipitur: quã uis alij felici arbore legãt. de venenato etiã Seruius in iiſdem mẽbranis: Vetere cerimoniarũ iure praeceptũ eſt, vt Flaminica venenato operta ſit. Idẽ etiã ait: Flaminicã prae cipitur habere arculum, ricam, venenatum, fibulam. Sequitur apud Gelliũ: Et quod ſcalas, quae Graece κλίμακας appellantur, eas aſcẽdere ei plus tribus gradibus religioſum eſt. Lege: & quod ſcalas, niſi quae Graece appellãtur &c. Idẽ Seruius alio loco: Apud veteres Flaminicã ſcalas plus tribus gradibus niſi Graecas ſcandere non licebat, ne vlla pars pedum eius, crurumue ſubter conſpiceretur. eoque nec pluribus gradibus, ſed tribus, vt in aſcenſu duplices niſus non paterẽtur extolli veſtem, aut nudari crũra. nam ideo & Graecae ſcalae dicuntur. quia ita fabricantur, vt omni ex parte compagine tabularum, clauſae ſint, ne aſpectum ad corporis aliquam partem admittant. Hoc egregium Seruij fragmentum, vt & alias eius Grammatici reliquias, debemus optimo & eruditiſſimo amico noſtro P. Danieli, I. C. ex cuius loci ſententia ita locũ Gellij, qui ſemper alioqui nunquam non mihi ſuſpectus fuit, emendaui.

Inceſſere] Perperam quidam pro iactu, iaculo ſubſtituũt.

Incitega] Superius monuimus Incitegam dictam ab integendo. Quia veteres Incitegere pro integere dicebãt, vt Reciprocum pro reprocum; Reciperare, pro reparare: cõcipilare, pro compilare. Dicta ab integendo, quia partem menſae tegat. Ea autẽ vtebantur, ne vinariũ vas, puta crater magnus, aut amphora labem ex fundo in menſa relinquat. cum ſaepe videamus lagenas menſae impoſitas circulum de vino deſcribere in mappa. Itaque copones, ne mappa, aut mantile maculã illã contrahant, imponũt circulos de ligno: ſuper quibus ſtatuuntur lagenae. Sed creſcente luxuria has machinulas Romani abiecere: &, ne Citreae menſae laederentur, ſi ſine incitegis crateres impoſitos nudae ſuſtinerent, Gauſapas inſternebãt. Pauperes vero, vt puto, incitegas retinuerunt. Martialis:

Nobilius villoſa tegant tibi gauſapa citrum.
Orbibus in noſtris circulus eſſe poteſt. Nam poteſt

intelligi incitega per circulum illum. Sed nihil impedit & maculam circularem vaſorum vinariorum intelligere. & incitegae, vt puto, non erãt circuli ſpecie. Porro incitega a Graecis vocatur ἰγγυθήκη. Polemo περιηγητής: ἰγγυθήκη, καὶ ἐπ' αὐτῆς κύπελλον. Vt manifeſto appareat ἰγγυθήκην ὑπόστημα eſſe. Dicta autem quaſi ἀγγοθήκη. Et ita vocabatur ab Alexandrinis. Athenaeus: ἡ δ' ὑπ' ἀλεξανδρέων καλουμένη ἀγγοθήκη, τρίγωνός ἐστι κατὰ μέσον κοίλη, δέχεσθαι δυναμένη ἐντιθέμενον κεράμιον. ἔχουσι δὲ ταύτην οἱ μὲν πένητες ξυλίνην, οἱ δὲ πλούσιοι χαλκῆν, ἢ ἀργυρᾶν. Vocatur autem ab Herodoto ὑποκρητήριον. Cuius nominis cauſſa obſcura non eſt.

Indictiuum] Indictiua funera ad quae per praeconẽ euocabatur populus hîs verbis: EXEQVIAS. L. TITIO. L. FILIO. QVIBVS. EST. COMMODVM. IRE. IAM. TEMPVS. EST. OLLVS. EX. AEDIBVS. ECFERTVR.

Indiges] Gloſſarium: Indigetes, ἡμίθεοι, ἥρωες.

Indigitamenta] Explicatio haec Pauli eſt, non Feſti Quis ignorat Pontificios libros ita vocatos? Gloſſarium: Indigitamenta, ἱερατικὰ βιβλία.

Indoles] Incremẽtum ſignificat primigenia notione. Vt apud Gellium mendi indoles. Olere enim, creſcere. ſignificat & ſpem, quam ex vultu colligimus virtutis futurae in pueris. quae vocatur χαρακτὴρ a Graecis. vt ab Euripide dictum, ὡς δ' ἐνὸς τῆς εὐγενείας χαρακτήρ. Gloſſae: Indoles, καλὴ ἐλπὶς ἐν νεωτέρῳ.

Inebrae] Inebra, ὄρνεον μαντευτικόν. Vide ſupra Enebra.

Iners] Lucill. Vt perhibetur iners, ars in quo nõ erit vlla. Citatur in fragmentis Seruij. Ab eo inertitudo formarunt veteres. quam ἀδρανίαν vertunt Graeci, hoc eſt ignauiam, vt inertem, ἀδρανῆ.

Infector] Infector, βαφεύς. Infecti, ἀνεστυμμένοι.

Inferiae] Idem Inferilia, hoc eſt, καταχθόνια, εἰσκομίσματα. Gloſſae.

Infindere] Gloſſarium: Infendere, ἐμπεῖναι, ἐγκληματίσαι. Lege, Infindere. Metaphora a ſurculis, qui infiſſis truncis arborũ inſeruntur. Quod eleganter vertitur, ἐγκληματίσαι. κλῆμα, ſurculus, ſarmentum.

Infit] Ἄρχει λέγειν, ἐπιδίδωσι, ἄρχεται. Infe, ἄρξαι.

Ingluuies.] Lego, guttur, gluttus. Gloſſarium, Gluttus, βρόγχος. Perſius:

Nec

Nec glutto ſorbere ſaliuam mercurialem.

Inhibere] Puto legendum, inigere, non iungere.

Inori] Scribo, Inori, inores. Quia ſcilicet, inores vſitatius eſſet, quam inori. Turpilius Demetrio: In acta cooperta age inoras oſtreas.

In pelle lanata] Seruius, qui eſt penes Danielē noſtrum, tantum refert ad confarreationem. Mos, inquit, apud veteres fuit Flamini, ac Flaminicae, vt per farreationem in nuptiis conuenirent, ſellas duas iugatas ouili pelle ſuperiniecta poni eius ouis, quae hoſtia fuiſſet: & ibi nubentes velatis capitibus in confarreatione Flamen, ac Flaminica reſiderent.

In procinctu] Gloſſarium: In procinctu, ἐν προτιμῇ πολέμου στῆναι μετὰ τῆ ὅπλος ὑπατικῆς, ἤτοι διαδῆσαι ἐν παρατάξει πολέμου ἀγεράσας.

Inſeque] Gloſſarium: Inſeque, εἰπέ. Liuius Andronicus initio Odyſſeae: Inſeque muſa mihi virum verſutum.

Inſuaſum] Gloſſarium: Inſuaſum, εἶδος ὀρχαρειοκαπνισμένων. Lege, εἶδος ὀρχαρείου κεκαπνισμένου. Et ſane hoc vult Feſtus, eſſe colorem ſimilē illi, qui eſt in illis trabibus, quas diutinus fumus infecit.

Intergerium] Ego mallem ſcribere per duo rr. Eſt enim a Gerris, hoc eſt cratibus. Vnde & Cōcratitij parietes aliquādo dicūtur. Gloſſarium: Intergeries paries, τοῖχος ὁ δύο κτίσεις διορίζων.

Iouiſtae] Putarem legendum IOVS ESTO. quia ita legitur in veteribus legibus. Habeo & fragmenta quarundam, in quibus ita ſemper exaratum legitur. Sed cum ipſe compoſitum eſſe dicat, hae vero ſint duae voces, non poteſt legi, IOVS ESTO. Quid ſit ergo, quaeramus.

Ipſipe] Gloſſarij auctor nō bene legit, vnde vnde accepit. Ipſipti, αὐτοί. Legendum enim, Ipſipe. Sed & ipſipte poteſt legi. Ita enim vitioſe vt pronunciabant, & ſcribebant veteres. Vnde Claudius imperator multauit Senatorem, qui ISSE, pro IPSE dixerat.

Ipſullices] Alibi monemus legendum Ipſiplices. Cuius ſententiae adhuc me non poenitet. Gloſſarium: Ipſiplices, αὐτόπτυκτα φύμα.

Ircei] Imo Ircens, vt infra. Neque iterum ponendum erat.

Irpices] Seruius Danielis, in illud, VIMINEASQVE TRAHIT CRATIS. Ad agrorum, inquit, ſcilicet exaequationem, quam Irpicem ruſtici vocant. Vide Coniectanea noſtra.

Italia] Ab Attelido. Puto diſtinguendum, ab Atte Lydo. quaſi: Attalia. Sane ἄττης eſt nomē Lydium, & Phrygiū. Lydos vero in Italiam veniſſe, nemo dubitat. Quin & Strabonem nobiſcum facere poſtea deprehendimus. lib. V. οἱ τυῤῥηνοὶ τοίνυν παρὰ τοῖς ῥωμαίοις ἐτροῦσκοι, καὶ τοῦσκοι προσαγορεύονται οἱ δ' ἕλληνες οὕτως ὠνόμασαν αὐτοὺς ἀπὸ τοῦ τυῤῥηνοῦ τοῦ ἄτυος, ὥς φασι, τοῦ στείλαντος ἐκ λυδίας ἀποίκους δεῦρο. Vide caetera. Vide Herodotum libro I. item Dionyſium Halicar. libro I.

Iubilare] Ruſticorum plane verbum, vt & ipſe dicit. Attius in Chryſippo: Io buco, quis me iubilat? Vicinus Atus antiquus. Prius enim iobilare. Nam Io, ruſticorum ἐπίφθεγμα. Vt in Attellana, Io venit ſimus & villa.

Iugere Gloſſarium: Iugit, ἰκτὶν βοᾷ. Ita enim legendum. Varro Seſquiulyxe: Iugere volitans miluos aquam e nubibus tortam indicat fore, vt tegillum ſibi paſtor ſumat. Vide in Coniectaneis.

Iuge] Cicero II de Diuinatione: Huic ſimile eſt, quod nos Augures praecipimus, ne iuge auſpiciū obueniat, vt iumēta iubeant diſiungere. Seruij fragmenta in illud: --primū omen equos in gramine vidi: Multi de libris Augurum tractum tradunt. Iugetis enim, quod ex iunctis iumētis fiat. obſeruatur enim, ne prodituro magiſtratui diſiunctis bubus plauſtrum obuiam veniat. & infra: Cum autem dicit IVGO, veram ſignificationem Iugetis facit.

Iugula] Gloſſarium: Iugula, ἄστρον ὠρίωνος, ὁ ἀράτιος ὥς φησι. Sane Horatius meminit Orionis, non autem iugulae. Sed legendum: ὁ ἄττιος ὥς φησι. Varro: Iugula ſignum eſt, quod Attius appellat Oriona, cum ait: citius Orion patefit. Ita nec quidem conſtabit ſua fides illi Gloſſario. Nam Attius non dixit iugulam, ſed Orionem. Sed puto μνημονικὸν ἁμάρτημα. cum meminiſſet a Varrone Iugulae, & Attij vno in loco mentionem factam, putaſſe ab Attio ipſo iugulae quoque mentionem fieri.

Iurare] Notum ex edicto perpetuo Praetoris: SACERDOTEM. VESTALEM. ET. FLAMINEM. DIALEM. IN. OMNEI.

OMNE. MEA. IVRISDICTIONE. IVRARE. NON COGAM. Liuius libro XXXI. C. Valerius. Flaccus, quem praeſentem creauerāt, quia Flamen Dialis erat, iurare in leges non poterat. Vide Plut. Problem.

Iuſtidies] vnico verbo Gloſſarium cum alia interpretatione: Iuſtidium, ἀρχοντικὴ ἡμέρα. Tanquam iuſti dies ſint, quibus ius dici poterat, quod verum non eſt.

Iuuentutis] Alij iuuentatis. non male. non tamen, vt propterea Iuuentutis reiiciamus. Indifferēter enim vtrunque vſurpabant. In Gloſſario: Iolinta, ἥβη. Lego Iouenta.

L

LAcerna] Verba ſunt Pauli, Lacerna, quod minor capitio ſit. Vltimis tēporibus Capitiū ſignificabat capitis tegmētum. Antiquitus autem mamillare feminarum. Neq; vnquā boni auctores pro cucullione acceperūt, vt poſterior aetas barbara, quae epomidas monachorū capitia vocat. Nos olim adoleſcētes docuimus in Cōiectaneis Nonium errare, qui putarit a veterib. in eū ſignificatū accipi, in quē accipiebat ſua aetas. Quin locus Varronis, qui ab eo producitur, manifeſto cōtra eū facit. At Hieronymus antiquitatis & linguae Romanae peritus ſcriptor Capitiū nō aliter accipit, quā Varro, & veteres, in Epiſtola de veſte Sacerdotali.

Lacuna] Pro lama perperam manuſcripti limam. Neque id tam mirum, quā doctos viros pro eo ſubſtituiſſe λίμνην. En cacoethes bonos auctores corrumpēdi. Cur ipſis diſplicuit lama? an ignorāt idē eſſe, quod luſtrum? Et ſane ita veterū Gloſſae: Lamae, πηλώδεις τόποι. Melius tamē lamae, collectiones aquarum exponerentur.

Lance] Notū eſt ex XII Tabulis eſſe. ideoq; repetendū ab vltimo Athenienſium iure: Nā qui concipiebāt in aliqua domo furtum, nudi cincticulo amicti, quod vocatur hic liciū, aedes ſuſpectas ingrediebantur. Ariſtophanes νεφέλαις:

κατάθου θοἰμάτιον. ἠδίκηκά τι;
οὔκ, ἀλλὰ γυμνοὺς εἰσιέναι νομίζεται.
ἀλλ' οὐχὶ φωράσων ἔγωγ' εἰσέρχομαι.

Plato etiā de legibus lib. XII. φωρᾶν δ' ἂν ἐθέλῃ τίς τι παρ' ὁτῳοῦν γυμνὸς, ἢ χιτωνίσκον ἔχων ἄζωστος προομόσας τοὺς νομίμους θεοὺς, ἦ μὴν ἐλπίζειν εὑρήσειν, οὕτω φωρᾶν. Propter matresfamilias autē & virgines opponebāt Lancē ante oculos, quia etiā in γυναικωνῖτιδα intrabat.

quod nõ licebat apud Graecos viro externo, ne corrũpendi feminas potius, quã furti concipiendi cauſſa ingreſſus videretur. Ideoq; lancem ob oculos ponebat, ne videret eas. Sed quaero, quid ergo proderat intraſſe Gynaeconitin, & nihil videre? Sane qui ita oculos tegeret, quid videre poſſet, quo modoue furtum concipere, neſcio.

Lancae] Vide in Pilae.

Lapit] Pacuuius. Periboea: Lapit cor cura, aerũna corpus cõficit. Imitatũ a Graecis, qui πώρωσιν αἰτὶ τῆς λύπης dicũt.

Larẽtaria] Placet librorũ quorundã lectio, Fauſtuli inuentoris Remi. quanquam non diſplicet nutritij. Inuentor eſt pluſquam nutricius, qui expoſitos ſuſtulit, & educauit. Inuẽti enim infantes dicuntur, οἱ χαμαιῤῥιφεῖς. & qui expoſiti ſunt, propterea in Conſtitutionibus dicti χαμαιῤῥιπτοί.

Latine loqui] Omnia ſequentia ſunt Pauli. Qui fateatur vix vllam notitiam Latini ſermonis ſupereſſe, ne ſperemus ab eo Latinitati conſultum, qui illo barbaro ſaeculo Feſtum nobis mutilauit.

Lauerna] Lauernam Romani fures precabantur, vt inſtitutã ſua, & cõſilia furandi ac mẽtiendi fortunaret. Plautus Cornicularia:

Mihi Lauerna in furtis celebraſſis manus.— Horat. Pulchra Lauerna Da mihi fallere. Sic Graeci eodem modo orabant τὴν πραξιδίκην vt conſilia furandi ad effectum perduceret. Erat autem ea Dea tantum caput, ſine reliquo corpore. Gloſſae Graecorum: πραξιδίκη, δαίμονα τινά φασι, τὴν ἅπερ τέλος ἐπιτιθεῖσαν τοῖς τε λεγομένοις καὶ πραττομένοις. διὸ καὶ τὰ ἀγάλματα κεφαλὰς γίνεσθαι, καὶ τὰ θύματα ὁμοίως. Quare recte Gloſſarium: Lauerna, πραξιδίκη. Gloſſae Iſidori: Laberna, gladiator. Laberna, ferramenta latronum, vel graſſatorum, vel furum. Laberna, latro, aut qui filios alienos ſeducit. Vides plagiarium manifeſto vocari Lauernam. Quod & Auſonius intellexit cum de plagiario bonorum carminum ait:

Nec iam poſt metues vbique dictum;
Hic eſt ille Theo poeta falſus,
Bonorum mala carminum lauerna. hoc eſt, vt Martialis etiam loquitur, alienorum ſcriptorum plagiarius.

Lemniſci] Lege, faſciae coloriae.

Lepiſta] In Gloſſario, Lepiſtra, εἶδος χύτρας. De hoc ſatis

olim

olim in Coniectaneis. Varro de vita populi Ro.lib.I. Vbi erat vinũ in menſa poſitum, aut lepeſtã, aut galeolam, aut ſinum dicebant. Tria enim, pro quibus nunc Acratophoron dicitur. Qui locus coagmentatus partim ex Nonio, partim ex ſchediis Seruianis, quae ſunt penes doctiſs. Danielem noſtrum.

Lertu] In ornamentis muliebribus qui ſint λῆροι in Coniectaneis diximus.

Leuir] Graecis ἀνδράδελφος. Eſt autem ex Graeco δαήρ.

Liberata] Illa verba, ID EST LOCVTA, ne Pauli quidem ſunt. Quare expungenda. Effata, liberata, defanata, idem. Arnobius, Spatiola templorum defanata.

Librilla] Lege, Librilia. Porro vltimis temporibus ſeneſcentis imperij haec in deſuetudinem abierunt. Sed magiſter rerum vſus in eorum locum Fuſtiballum commentus eſt. de quo apud Vegetium.

Lingula] Graeci, Lingula, μύστρος, καὶ γλωσσίς. Malo tamen Ligula, vt Martialis: & aliae Gloſſae, Ligula, μυστρίον.

Lixabundus] Gloſſae Iſidori: Lixabundus ambulat, qui voluptatis cauſſa ambulat.

Loebeſum] Seruiana ſchedia: Sabini Cererem panem appellant: Liberum, Loebaſium, quia Graece λοιβὴ dicitur res diuina.

Lucani] Lege: loca aeroſa, non Cretoſa.

Lucar] θεωρικὸν a Chariſio, & Gloſſis, itemq; μισθὸς ἀπὸ φίσκου. Apud Liuium lib. III. Pythio Apollini republica voſtra bene geſta, ſeruataque lucris meritis donum mittitote. nulla controuerſia legimus, lucaris meriti donum. ex eo lucare dabatur pecunia in ſumptus & impenſas ſcenicas: vnde θεωρικὸν vertunt Grammatici. quibus impenſis modum factum fuiſſe, & lucar hiſtrionum coercitum temporibus Tiberianis, refert Tacitus Annali primo. Inuenio in veteri inſcriptione, LVCAR IIIIIINAE REDEMPTVM A REP. Tertullianus aduerſus Gnoſticos. loquitur autem de praecurſore Domini: Ipſe clauſula legis, & Prophetarũ, nec Prophetes, ſed Angelus dictus contumelioſa caede truncatur in puellae ſaltricae lucar. Eleganter. Nam lucar, erat merces ſaltatorum, & hiſtrionum. Plutarchus vertit, τὸ τελούμενον εἰς τὰς θέας.

Lucetius] Gloſſae: Lucerius, ζεύς. Vtrubi error, neſcio. Gellius habet Lucetius.

Lucomedi] Legendum a Lucumone. Propertius vocat Lucmonem.

Prima galeritus poſuit tentoria Lucmo.

Lucumones] Auſonius ad Theonem:

Scillito decies ſi cor purgeris aceto,

Anticipeſque tuum Samij lucumonis acumen. Ita legendus eſt locus Auſonij, vt in Auſonianis lectionibus diximus. quas affectas iam, ac prope ad finem excuſas, tamen ſupprimit Typographus magno meo dolore, ac flagitio ſuo.

Lucuntere] Lege, Lucunter. quod Graecum eſt, λευκαντὴρ, ab aſperſione farinae quae alba eſt. Dicitur, & lucuns, lucuntis. Varro περίπλῳ, περὶ φιλοσοφίας·

Ac nulla ambroſia, ac nectar, non alia, ſardae,

Panis, pēma, lucuns, cibu' qui puriſſimu' multo eſt.

Idem σκιαμαχία, περὶ τύφου·

Vinum, pemma, lucuns illi nihil iſta miniſtrant. Ab eo ὑποκοριστικὸν lucunculus. Gloſſae, Lucunculus, τηγανίτης. Afranius Fratriis:

Piſtori non: at cur non ſcriblitario?

Vt mittat fratris filio lucunculos. Ita enim legendum in Afranio. Tertullianus libro de Spectaculis: Stillicidia mellis de liuacunlo venenato. Lege, de lucunculo. Apuleius lib. x. de piſtore dulciario: hic panes, cruſtula, lucunculos, hamos, laterculos, plura ſcitamenta mellita.

Luma] Gloſſarium: Luma, βοτάνη ὁμοία ἡδυόσμῳ, ἣν τινες ποταμογείτονα καλοῦσιν, ἄλλοι καλαμίνθην. Quae omnia falſa ſunt. Neque enim Luma eſt herba, ſed ſpina: vnde Falces lumariae Varroni. neque ſimilis Potamogitoni, neque Potamogiton Calaminthae.

Lura] Auſonius Lora, etiam pro ipſo vtre, in Periocha decima Odyſſeae. quod Homero, ἀσκός.

Luridi] Graeci, Luridus, ἰκτερικὸς, ὠχρός.

Luſtra] Malo ex veteribus editionibus lamas, quam lacunas.

Luſtricus] Tertullianus hunc diem vocat Nominalia libro de Idololatria: Circa officia vero priuatarum, &

communium ſolennitatum,& togae putae, vt Spõſalium, vt Nuptialium, vt Nominaliũ nullum putem periculum obſeruari de flatu idololatriae. Gloſſarium: Nominalia, ὀνομαστήρια. Graeci ἀμφιδρόμια. Gloſſae Graecorum: ἀμφιδρόμια, ἡμέρα ἀγομένη τοῖς παιδίοις, ἐν ᾗ τὸ βρέφος περὶ τὴν ἑστίαν ἔφερον τρέχοντες κύκλῳ, καὶ ἐπετίθεσαν αὐτῷ ὄνομα, ὅτι ὑπὸ τῶν οἰκείων, καὶ φίλων δῶρα ἐπέμπετο. Quae omnia explicant morem Athenienſiũ, qui extat apud Terentiũ in protatica perſona primae ſcenae Phormionis Comoediae. Nõ tamen in Amphidromiis imponebant nomina, vt hic dicitur, ſed decima poſt natum puerum die. Itaque apud Suidam integriora haec verba habẽtur: καὶ τῇ δεκάτῃ ἐτίθεσαν αὐτῷ ὄνομα. Sed de luſtrico die amplius vide Plutarchum in Quaeſtionib. & Macrobium lib. 1. Saturnaliorum de Nundina Dea.

Luxa] Gloſſae: Luxum, στρέμμα, ἢ λυγισμὸς, ἢ ἀσωτία.

Luxantur] Gloſſae: Luxatur, ἀνασπᾶται.

Lycophos] Imo dictum, quod λύκη, lux, apud veteres. vnde manſit in ἀμφιλύκῃ. Inde etiam lux, & lucere.

M

M*Aduſa*] Scribe vt in Pſeudulo, Madulſa: Probe madulſa abeo.

Maeandrum] Etiam picturae in lacunaribus propterea μαίανδροι dicuntur. Inde Maeandratũ. Varro περὶ μαιάνδρου, ἢ περιέχον τὰς περιοχείας. Mihi facies maeandrata, & vermiculata, atque adeo cingens orbem terrae.

Maeniana] Maenianum ἐξώστης. Menianus ἐκθέτης. Gloſſae.

Magiſterium] Difficile explere lacunas iſtas. Tamen de Appolline, & de quodam ſcriptore, qui contra orationem neſcio cuius quaedam de Apolline dixerat, tractabatur. Suſpicor agi de oratione, quam habuit Varro ad populũ ludis Apollinaribus de Nonis Caprotinis. Verba eius ſunt haec ex quinto de Latino ſermone: ob hoc togã praetextã datam eis Apollinaribus ludis docui populũ.

Magmentum] Lege, Magmentum, maius augmentum.

Maius] Auſim affirmare me veram lectionem aſſecutum in corruptiſſimo fine huius loci: an a Maia, quod Mercurio Filio eius res diuina Idibus fiat eo menſe, nam

ſine vllo protſus dubio inuerſae ſunt literae in SOLEMNES pro IPSO MENSE. Quia principium τοῦ IPSO cohaeſit cum fine praecedentis τοῦ fiant. Haec eſt, ni fallor, vera lectio.

Maior Graecia] Quare Graecia dicta ſit, non dubitatur, ſed quare maior Graecia. Certiſſimũ eſt ita vocatam a Romanis, quia propior ea eſſet illis, quam tranſmarina Graecia. quemadmodum contra Graecos Italos ipſi Graeci tranſmarini vocabant ἐξωτικοὺς, id eſt barbaros. Nã Meſſenio ſeruus apud Plautũ vocat exoticam Graeciam, quam Romani maiorem Graeciam, non quidem ex perſona ſua: nam erat Siculus, neque vocaſſet conſulto ſe ipſum barbarum: ſed μιμητικῶς ex perſona Graecorum ipſorũ, qui Siculos & Calabros vocabant ἰταλιώτας ἐξωτικούς. vt Plautus cum ſe vocat barbarum, & Barbariam Italiam, non ex conſuetudine Romanorum dicit: quis enim ſanus ſe barbarum vocat? ſed ex perſona Graecorum, qui βαρβάρους, καὶ ἐξωτικοὺς Italos vocabant: quod etiam ex Plutarcho in vita Pyrrhi cognoſcimns. Ego hoc monui de exotica Graecia, ne forte Turnebum ſequamur, & auctoritate tanti viri permoti imprudẽtes eundem lapidem offendamus, qui exoticam Graeciam non de ea quae dicta eſt Magna Graecia, ſed illam, quae in Epiro erat, intellexit. In quo profecto non leuiter errauit.

Maleuoli] Ita ſcripſit Feſtus: Maleuoli Mercurij ſignũ erat proxime Ianum. Qui item erat in Turdellis Mercurius, maleuolus appellabatur. maleuoli autem, quod in nullius tabernam ſpectabant. Notabis autem locum Romae Turdellos, cuius nemo alius veterum mentionem facit.

Malleoli] Malleolorum incendiariorum mentionem facit Nonius ex Siſenna, & alij. Dicebãtur Graece ἀστίοχοι. Gloſſae Heſychij: ἀστίοχος, ἄγγος περιφερὲς, εἰς ὃ ἐγχέοντες πίσσαν, καὶ θεῖον καὶ στυππεῖον, ἠφίεσαν· καὶ ἔνθα ἐφέρετο, ἔκαιε τὰ προστυγχάνοντα. ἔστι δὲ καὶ γένος λίθου καὶ ξηροῦ ξύλου καὶ πεπυρωμένου. Vltima exprimunt notionem Malleoli. Gloſſarium: Malleolus, σφύρα, πυρίβολα.

Malluuium] Malluuiae, & Pelluuiae, Graece χειρόνιπτρα, καὶ ποδόνιπτρα.

Malta] Gloſſarium: Maltana, μαλάκινοι.

Ma-

Mamertini] Ita Feſtus: Mamertini appellati ſunt a Mamerte hac de cauſa. Deinde infra: Cum in parte ea Siciliae conſediſſent, quae Taurominia dicitur, forte parantibus bello cernere Meſſanenſib. auxilio venerunt vltro: eoſque ab hoſte liberarunt. Itaque prouinciales ob meritum eorum, vt gratiam referrent, & in ſuum corpus, cõmunionemque agrorum inuitarunt eos, & nomen acceperunt vnum, vt dicerẽtur Mamertini. Strabo: τοσοῦτον δ' ἐπεκράτησαν οἱ μαμερτῖνοι παρὰ τοῖς μεσσηνίοις, ὥστ' ἐπ' ἐκείνοις ὑπῆρξεν ἡ πόλις. καλοῦσι δὲ μαμερτίνους μᾶλλον ἅπαντες αὐτοὺς, καὶ μεσσηνίους. Scripſimus Taurominia. quia propius ad ſcripturam accedebat. & Strabo ταυρομένιον vocat. Alioqui ſcimus adiectiuum Taurominitanum. Salluſtius in veteribus ſchedis: Quae forte inlata naufagia ſorbens gurgitibus occultis, millia ſexaginta Taurominitana ad littora trahit. Quae ad verbum Strabo expreſſit: Δείκνυται δὲ καὶ ἡ χάρυβδις μικρὸν πρὸ τῆς πόλεως ἐν τῷ πορθμῷ, βάθος ἐξαίσιον, εἰς ὃ αἱ παλίρροιαι τοῦ πορθμοῦ κατάγουσιν εὐφυῶς τὰ σκάφη τραχηλιζόμενα μετὰ συστροφῆς, καὶ δίνης μεγάλης. καταποθέντων δὲ, καὶ διαλυθέντων, τὰ ναυάγια παρασύρεται πρὸς ἠιόνα τῆς ταυρομενίας, ἣν καλοῦσιν ἀπὸ συμπτώματος τούτου κοπρίαν

Mamphula] Ego ſcio in Hebraeorum commentariis Manphul eſſe mancipem piſtrinorum, dictum a Graeco μονοπώλης. Neque dubito quin Mamphula in traduces Syriacae linguae ex matrice Graecia, propagata ſit. Sic in Daniele vetuſtiſſimo ſcriptore Graecum eſt Pſanterin pro pſalterio: Sic in Paralipomenis, ſeu chronicis Rapſod παρὰ τὸ ῥαψῳδεῖν. verſus Lucillij ita legito:

Piſtricem validam ſi nummi ſuppeditabunt.
Addas empleuron, mamphulas quae ſciat omnes.

Non ſolum, inquit, validam dico, ſed quod magis eſt, ἔμπλευρον.

Mamphur] Quod eſt ſucula in machina tractoria: id Mamphur in torno. Graecum eſt, μαννοφόρον. quia circumuolutum habeat lorum, vt collum monile, quod μάννον, & νάννον vocant Graeci.

Manalis fons] Locus corruptiſſimus. qui, niſi fallor, ita reſtituendus. Manalis fons appellatur ab auguribus puteus perennis. neque tamen ſpecu, inciliiſue cietur. quia flumen id auſpicatur, quod ſua ſponte in amnem influit.

ad auſpicandum, inquit, flumina non proſunt, quae ope humana, puta ſpecu, inciliis ducta ſunt. ſed quae ſponte ſua in amnem influunt. Non eſt autem dubium, quin loquatur de Peremni auſpicio: quod dicebatur, quoties quis amnem, aut aquam, quae ex ſacro oritur, auſpicato tranſit. Ex ſacro, hoc eſt ex capite fontis. Nam capita omnium fontium ſacra. Contra quae ex caſtellis, aut diuidiculis deriuatur, non eſt ſacra. Vide, in Petronia. Non mediocriter ſtudioſos iuuerimus, qui tam vtilem locum, cum contineat in ſe egregiam antiquitatis cognitionem, emendauimus, atque illuſtrauimus.

Manalem lapidem] Imo: Manale putabant eſſe oſtium orci. Ita enim nulla controuerſia legendum. Manal, ſeu Manale eleganter oſtium manium. Inde manale ſacrum, erat ſacrũ Deorum manium. Varro de vita populi Romani libro II: Vrceolum, aquaemanale vocamus, quod eo aqua in trulleum effundatur. vnde Manalis lapis appellatur in pontificalibus ſacris, qui tunc mouetur, cum pluuiae exoptantur. Ita apud antiquiſſimos manale, ſacrum vocari quis non nouerit, vnde nomen illius? Haec Varro. ex cuius verbis nouimus manale, ſacrum etiam ſignificare, cum hic etiam oſtium inferorum exponatur a Feſto. Sed de eodem vtrunque intelligere non dubito, quamuis diuerſe ab vtroque exponatur. Locus hic Varronis egregius, quem produximus, corruptiſſimus extat apud Nonium: & confuſus cum altero eiuſdem auctoris, qui priore loco citatur. Nam ita legitur apud Nonium vbi explicat quid ſit Trulleum: non quae luxuriae cauſſa eſſe parata. eius vrceolũ aquae manalem vocamus. Legendum enim: non quae luxuriae cauſſa eſſent parata. & II: Vrceolum, aquaemanale vocamus, &c. Sed fallitur Varro in etymologiis, & ſaepe, etiam aliquando prudẽs ſciens. Nam non a manando ſed a manibus dictum. eſtque id vas, quod poſtea aquimanile vocatũ. vt librale & librile vtrumque dicebatur. Gloſſariũ: Aquimanile, χέρνιβον. Diſtortius, in Pãdectis Florentinis l. III, de ſupell. leg. Aquiminale.

Manalẽ etiã] Fulgẽtius: Labeo, qui diſciplinas Etruſcas Tagetis, & Bacidis quindecim voluminibus explicauit, ita ſcribit: Fibrae iocinoris ſandaracei coloris dum fuẽt manales tunc verrere opus eſt petras. Deinde Fulgentius

expli-

explicat: hoc eſt, inquit, quas antiqui ſolebant in modum cylindrorum per limites trahere pro pluuiae commutanda inopia.

Manare] Supple ita: Manare ſolem ſolitos eſſe antiquos dicere ait, cum ſolis orientis radij ſplendorem iacere caepiſſent. atque ideo primum diei tẽpus mane dictũ. quanuis magis id dicitur, quod manum bonum dicebant. vnde eſt mature. quod id bonum, quod maturũ. vnde & Matuta dicitur. Quod Feſtus dicit AIT, intelligit de Verrio, vt ſaepe.

Manceps] Quod manu capiatur. imo capiat. Ita ergo repone.

Mancini fana] Vetus editio, Mancini Tifata. Quare ergo mutatum eſt? Tifata ſunt iliceta. Ita ergo in ſuas ſedes, vnde vi deiecta erat haec vox, reſtitui iubeo.

Manius] Et haec quoque male accepta ſunt nõ a Paulo, ſed ab inferioris aetatis hominibus barbaris. In veteribus enim editionibus legitur, Manius Aegerius Nemorẽſem Dianae conſecrauit. Ego lego: Manius Agerius Nemorenſem Dianam conſecrauit. Hic conſecrauit, eſt ἀφιδρύσατο. ſignum Dianae poſuit. Notum eſt Nemorenſem Dianam Aricinam dici. & regem nemorenſem eius ſacerdotem.

Manta] Verba Caecilij ita legenda: --Iam ohe adeo. manta iam. hoc vide Vt caecus animum aduentus angit--

Manticularum] Quot verba Pacuuij, totidem fere monſtra errorum. & tamen pulcherrimam priſci ſermonis notionem in ſe continent. Age igitur ita legamus: Pacuuius:

Ad manticulandum aſtu aggreditor. ſcite quid prome, cruc. item: Educ, i, manticulator. ita me facti oppreſſit iugo. item deinde:

Aggreditur aſtu regẽ. mãticulandum eſt hic mihi. &:
--Machinam ordiris nouam,
Manticulatam aſtu, ſanctiora adicis
Iuraiuranda --Planius hoc ſignificare videtur.
--quibus quotidie
Paruae noxae extergeantur. Planius, inquit Feſtus, hoc ſignificare videtur, & quaſi notionem verbi in eo quod ſequitur: quibus noxae extergeantur. hoc eſt, illis verbis etymõ verbi manticulari expreſſit Pacuuius, cum

extergendi ſignificatum adiecit. Nam mantilibus extergentur manus, quae antiquitus dicebantur Manticulae. Vnde Manticularia quaecunque erant ad manum, καὶ πρόχειρα, vocabant. quia nihil magis ad manum, quam Mantile. Sed verba Pacuuij coniungamus:

Machinam ordiris nouam, manticulatam aſtu. *
Sanctiora adigis iuranda iura, quibus cotidie
Paruae noxae extergeantur. --pro dicis, emendauimus adicis, quod dicebant pro adigis. Notum eſt, quid ſit adigere aliquem iuſiurãdum, & quid Graecis ἐπακτὸς ὅρκος. eleganter & quaſi γνώμῃ παροιμιώδει definiuit iuſiurãdum. Quid eſt iuſiurandum? mantile, quo quotidianae noxae extergentur. Quod fere, quanuis alia allegoria extulit Laberius:

Quid eſt iuſiurandum? emplaſtrum aeris alieni. In illo verſu, Machinam, &c. deeſt finis. in eodem, traiecta erant ex diuulſione membra, manticula tactu an: pro, mãticulatam aſtu. In illo verſu: Educ, i. verba illa, ita me facti oppreſſit iugo, idem valent ac Plautinum illud, Ita me in ipſo articulo oppreſſit. In illo verſu: Aggreditur: ter tia a principio producitur. vnde indefinito modo, Aggrediri. Spero equidem huius tam egregij loci a nobis reſtituti candidos lectores gratiam relaturos. Sed illud praetereundum non eſt, quare iureiurando dixit extergeri noxas quotidianas. Alluſit ergo ad ſatisfactiones, quae fiebant, cum in gratiam redibatur. eius exemplum habes apud Plautum Amphitruone:

Mane: arbitratu tuo iuſiurandum dabo:
Me meam pudicam eſſe vxorem arbitrarier.
Id ego ſi fallo, tum te ſumme Iuppiter
Quaeſo, Amphitruoni vt ſemper iratus ſies. & mos exigendi id a laeſis, ſeu iniuria affectis, extat in eadem fabula:

Aut ſatisfaciat mihi. atque adiuret inſuper,
Nolle eſſe dicta, quae in me inſontẽ protulit. ex his luculenter illuſtratur inſignis locus Pacuuij. Habes & in Adelphis Terentij.

Mantiſa] Non eſt Tuſcum. ſed purum putum Latinum: Mantiſa, pro manutenſa. vt manterium Varroni pro manuterium. Teſum antiqui pro tenſum dicebant, & peſum, ſeu

ſeu peſſum, pro penſum. & paſſum, pro panſum. Igitur Mantiſa, ſeu Mantiſſa, quod melius eſt, & extat in quibuſdam veteribus editionibus, dictum pro Manutenſa, pro eo quod manu porrigitur, praeter id, quod ad pondus exigitur. vt ſit mantiſa caro, vel mantiſa merx, χαρίτονον κρέας. Porrigitur enim manu, non datur pondere. Porro Mantiſam, pro Manteſam dictum non mirabitur, qui ſcit veteres Pertiſum, pro perteſum, & ſimilia dixiſſe.

Poſt *Manumitti*] Ita, ni fallor, implendae ſunt labes illae: Manumittens modo caput, modo membrum aliud ſerui tenet, & dicit: Hunc hominem liberum eſſe volo. ac pro eo auri x. . . . . . ſoluit, vt, priuſquam digreditur, efficiatur iuris ſui, dum his verbis hominem liberum mittit. Non dubium, quin intelligat dominum ſoluere viceſimam pro liberato ſeruo: de qua lata eſt lex Manlia, vt ait Liuius libro ſeptimo. Epictetus apud Arrianũ libro II. ὅταν οὖν στρέψῃ τις ἐπὶ στρατηγοῦ τὸν αὐτοῦ δοῦλον, οὐδὲν ἐποίησεν; ἐποίησε. τί; ἔστρεψε τὸν αὐτοῦ δοῦλον ἐπὶ στρατηγοῦ. ἄλλο οὐδέν; ναί. καὶ εἰκοστὴν αὐτοῦ δοῦναι ὀφείλει. τί οὖν; ὁ ταῦτα παθὼν οὐ γέγονεν ἐλεύθερος; Item libro III. ὁ δοῦλος εὐθὺς εὔχεται ἀφεθῆναι ἐλεύθερος. διὰ τί; δοκεῖτε ὅτι τοῖς εἰκοστώναις ἐπιθυμεῖ δοῦναι ἀργύριον. Quae nam ſumma hic definienda ſit, non video, neque quare auri potius, quam fortunarum viceſima. Sed & in manumiſſionibus quae fiebant ſacrorum cauſſa, pendebatur auri neſcio quid. vide in Puri. adeo, vt nulla manumiſſio non eſſet vectigalis, quomodo loquitur Tertullianus.

Mapalia] Ait hominib. ſolute viuentibus exprobrari vocem mapalia. & verũ eſt. Seneca ἀποκολοκυντώσει: Ego, inquit, P. C. interrogare vobis permiſeram. vos mera mapalia feciſtis. Volo ſeruetis diſciplinam curiae. Mera mapalia feciſtis. hoc eſt, ſuſque deque habuiſtis. & diſſolute potius egiſtis. Vide quam bene locus ille ex Menippea Senecae huius loci collatione illuſtretur. & tamen mirum, quantum negotij faceſſit viris doctiſſimis, qui in loco Senecae exponendo plurimum aeſtuarunt.

Marſpedis] Corrige ex iudicio Adriani Turnebi, quo doctiorem noſtra non tulit aetas, in precatione Solitaurilium. Quicquid dubitet Meſſalla, conſtat in formula ſolitaurilium ad luſtrandum agrum ambaruali ſacrificio,

ſolum Martem nominari: MARSPITER TE PRECOR, &c. vt conſtat ex Catone Titulo CXLI. Pro quo ſuſpicor Marſpedis dictum a veteribus. At, quod putant doctiſſimi viri Marſpedis eſſe, Martis filium, hoc eſt, Martis παῖδα, plane eſt Horatianum, Humano capiti ceruicem equinam. Quare merito explodendum. Sed illud notandum, Martem in Solitaurilibus, aut aliis precationibus ruſticorum nō eſſe alium, quam Siluanum. propterea coniunctim aliquando vocatur Mars Siluanus. Idem Cato: Votum pro bubus, vt valeant, ſic facito: Marti Siluano in ſilua interdius, &c. De quo ſic in libris de limitib. agrorum: Omnis poſſeſſio tres Siluanos habet. vnus dicitur domeſticus, poſſeſſioni conſecratus. alter dicitur agreſtis, paſtoribus conſecratus. tertius dicitur orientalis: cui eſt in confinio lucus poſitus: a quo inter duo, pluresve fines oriũtur. Ideo inter duo pluresue eſt lucus. De tertio intelligi apud Catonem neceſſe eſt. Primus vocatur etiã Siluanus larũ. vt in illa inſcriptione, quae extat Romae:

SILVANO
SANCTO
LARVM
PHILEMON
P. SCANTI
ELEVTERI
D. D.

alterius, hoc eſt Siluani agreſtis mentio eſt in altera inſcriptione, quam ex fide doctiſſimi amici noſtri Aldi Manutij huc exſcripſimus:

SILVANO
AG. SACRVM
IN MEMORIAM
C. RVFI. ANTHI
IIIIII VIRI
TALLVS. LIB.
D. D.

& de eodem intellexit Ouidius: nec, dum degrandinat, obſit Agreſti fano ſuppoſuiſſe pecus. Mars pedis igitur, & Mars pater apud Catonem intelligendus eſt Mars Siluanus orientalis agreſtium, in interfinio duum, aut plurium agrorum. eſt autem ex iure veterum Athenienſium. Nam in ſacramento, cui dicebant ἔφηβοι, adiiciebatur: ἴστορες θεοὶ ἄγραυλοι. Deinde ponit

nit eos, ἐνυάλιος, ἄρης, ζεύς. vbi ζεὺς etiam eſt, quem dapalem Cato vocat.

Martialis] Ad verbum Ouidius in Faſtis III.

Altera gramineo ſpectabis Equiria campo,
Quem Tiberis curuis in latus vrget aquis.
Qui tamen eiecta ſi forte tenebitur vnda:
Caelius accipiet puluerulentus equos.

Maſculina] Conſtat enim & veteres dixiſſe nomina virilia, & muliebria, vt Varro. Item nomina virilis, & muliebris ſexus. Deeſſe in fine haec non dubium: qui non ἀνδρικὰ καὶ γυναικεῖα ea, ſed ἀῤῥενικὰ, καὶ θηλυκὰ vocant.

Maſculino genere] Maſculino genere ait dixiſſe malo cruce C. Gracchum in ea in Popillium poſteriore. & non adducit exemplum. Item in ea in Popillium & matronas. Citatque exemplum vbi, malo cruce maſculino genere vſurpauit Gracchus. Quid eſt citare bis eandẽ orationem non tanquam eandem, ſed tanquam alteram? Deinde, quid iſtud rei eſt, in Popillium, & matronas? nota eſt cauſſa inimicitiarum inter Popillium, & Gracchum. de matronis ne verbũ quidem. Quare hoc ἀτόπημα docti viri cum viderent, conati ſunt emendare ita: Item cum idem in Popillium & Mathonem ait. Vt illud in Mathonem ſucceſſerit in locum τοῦ, in matronas. Laudo conatum. mallem tamen non coniecturas ſuas, ſed rem ipſam margini chartae commendaſſent. Nam ſane ita ſcribendum erat: Item cum idem in populum, & matronas ait: eo exemplo inſtituto dignus fuit, qui malo cruce periret. Vide quam diſſimilia haec ſint priſtinae lectioni. partim enim verba Feſti putabantur eſſe, quae nunc omnia ſunt Gracchi. exprobrat aduerſario duo Gracchus, & quod in populum debacchatus ſit, quem qui offendunt, maieſtatis poſtulantur: & in matronas, qui ſexus, omnium conſenſu, multis priuilegiorum praeſidiis munitur. propterea vocat malum exemplum. eſt enim & contra leges, & contra bonos mores. Huius orationis Gracchi in Popillium mẽtio extat etiam apud Gellium.

Mattici] Explicatum a nobis in Coniectaneis.

Matronae] Matronae a magiſtratibus non ſummouebantur, ne pulſari, contrectariue viderentur, neue grauidae concuterentur. quam enim primam hoc iure vſam

ait Verrius, eam caeteris exemplum dediſſe. adeo vt nec cum vxoribus adeſſent, quo deſcenderent, cogi viros a magiſtratibus quod cõmuni vehiculo vehitur vir & vxor. Media ſi non penitus ipſis verbis Feſti concepta ſunt: at ſaltem a ſententia, ac mente Feſti propius abſunt. De Veſtali quod monẽt docti viri, id vero exemplum locum hic non habet. Nam & Veſtales matronae non erant. & quod eſſent ἀνίππαφοι id non priuilegio feminarũ ac ſexus, ſed iure ſacerdotij ac dignitatis conſequebantur.

Matronis] Magis odoramur, quid voluit Feſtus, quam & verba in numerato edere poſſimus.

Maximam hoſtiam] Vectimae de maioribus animalibus dicebantur, hoc eſt armentis. etiam ſi lactentos eſſent. hoſtiae de minoribus, etiam ſi opimae καὶ τέλειαι eſſent. inter victimas taurus praeſtabat. Virgilius—& maxima taurus victima— inter hoſtias ouis. vt hic vides, & ratio poſtulat. in gregibus enim, quis ſues, & capras praeferat ouibus? ergo maxima victima, taurus. maxima hoſtia, ouis. Haec eſt ratio, non quam adfert Verrius, aut Feſtus.

Maximus pontifex] Poſtrema verba negotium faceſſunt doctis viris, quae ſunt haec, vindexque contumaciae priuatorum, magiſtratuumque. Quid? non licebat illi animaduertere in contumaciam priuatorum? Audite Macrobium: Regem ſacrorum Flamineſque non licebat videre feriis opus fieri. & ideo per praeconem denunciabãt, nequid tale ageretur: & praecepti negligens multabatur. Quod licuit Flaminibus, hoc non licuiſſet Pontifici maximo? At magiſtratus contumaciam non coercebat, inquitis. Audite Val. Maximum: Metellus pontifex Max. Poſthumium cos. eundemque Flaminẽ Martialem ad bellum gerendum Africam petentem, ne a ſacris diſcederet, multa indicta, Vrbem egredi paſſus non eſt. Sed hic exemplis pleni ſunt Romanorum Annales: quae ſtudioſus lector paſſim adnotare poteſt.

Mediocriculo] τῷ genere abundat in verbis Catonis. Itaque dele. Quin neque Paulus habet. quod non leuiter fulcit coniecturam noſtram.

Medioxumum] Antiquitus prius dicebãt mediotumum, vt Plautus. Dictum a medio Mediotumum, vt a quoto quotumum. apud Plautum: quotumae ſunt aedes? ποσταί.

Medi

Meditrina] Eſt nomen ἐπιτηδεύματος, vt Cociatrina, lauatrina. & ſimilia.

Mediusfidius] Quod Graeci iurãtes, μὰ, νὴ praeponunt, id Romanis erat Me, & E. Mecaſtor, Mediusfidius, Mehercule. Eiuno, Equirine, Eccere, Epol, Ecaſtor.

Meſancilum] Lege, Meſancylum. μεσάγκυλον eſt amentatum iaculum. Ennius Anſatas vocat: Mittunt anſatas de turribus--Menãder:—πῶς τὸ τέχνημα τοῦτ' ἔχεις; μεσαγκύλῳ.

Melis] Si a ligno mali dicta eſt, non video, quam vtilis bello fuerit: cum Malus arbor inepta prorſus ad haſtas ſit. Sed reſtituendum Melia. vt ſit μελίη. & Paulum cum ſuis etymologiis miſſum faciamus.

Meliom] Scribo meliom. Tarentinum eſt Melior, ἀμίννων pro ἀμείνων. Cum duae in Graeca voce liquidae interueniunt, altera ſemper mutatur in ἰῶτα in Latina lingua. φύλλος, folium: ἄλλομαι, ſalio: ἄλλος alius: ἀμίνων, menior. quod poſtea melior.

Membrum] Huc pertinent quae de praecidanea porca.

Memorioſus] Gloſſarium: Memorioſus, μνήμων.

Menſae] Menſae in aedibus ſacris ararum vicem obtinent, quia legibus earum omnium ſacrae menſae ſunt, vt velut in ararum, vel puluinaris loco ſint. Priuati quoque in priuis ipſis locis habent, vbi ſacra habituri ſint, qualis eſt parentatio, non ſacrificium. Parum abeſt, quin ita Feſtus ſcripſerit. Quod ait legibus aedium ſacrarũ menſas quoque ſacras eſſe, id Papyriano iure continebatur: Menſas ſcilicet arulaſque eodem die, quo aedes dedicari ſolent, ſacras eſſe. Vt non dubium ſit, quae lex dedicandae aedis fuerit, eandem ad vaſa & menſas ipſas extendi. Cum enim aedis dedicaretur, & omnia quae ea continerentur, dedicari. Addit, in ararum vel puluinaris loco haberi. Id quoq; in eodem iure Papyriano relatum fuit. vti menſa hoc ritu dedicata in templo, arae vſum, & religionem puluinaris obtineret. Poſtremo priuatis licuiſſe in menſis ſuis ſacra facere, qualis eſt parentatio, non ſacrificium. Primum menſae ſacrae erant impoſitione ſalinorum, & ſigillorum, quae ἐπιβωμίδια vocabant. Arnobius. lib. II. Sacras facitis mẽſas ſalinorum appoſitu, & ſimulacris Deorum. hoc eſt θεῶν ἐπιβωμίων. cuiuſmodi eſt Hercules ἐπιτραπέζιος Silua Statij, & epigrammate

Martialis celebratus. Inde ſacra menſae frequenter apud veteres. Inde & in ὁμοβωμίζεις religio. Inde & Didoni apud Virgilium libatio in menſa. Dixit, & in menſa laticum libauit honorem: Deinde non omnia ſacra continuo & ſacrificia ſunt. Nam res diuina cum Deo fit, ſacrũ quidem eſt, non autem ſacrificium. Res diuina, aut ſacrũ non niſi in loco ſacro fiebat. ſacrificium etiam in loco non ſacro. Aelius Iuriſconſultus: Si qua ſacra priuata ſuſcepta ſunt, quae ex inſtituto Pontificum ſtato die, aut certo loco facienda ſint, ea ſacra appellari, tanquam ſacrificium. ille locus, vbi ea ſacra facienda ſunt, vix videtur ſacer eſſe. Haec ille. Igitur res diuina, vt parentatio, & ſimilia, rite in loco ſacro, puta in menſa fit. ſacrificiũ ſi fiat in loco quodam, non propterea ſequitur locum ſacrum eſſe, ſed religioſum. Sic ad ſepulcra res diuina fiebat ſacro parentali. quo nomine menſae in ſepulcris ponebantur, & Graecanico, & Romano ritu. Cicero de legibus, & ſcriptores Graeci auctores.

Mercedonias] Mercedonias, ſubintellige Dies. Ita enim omnes dies intercalaris menſis vocabantur. Nam menſis intercalaris Mercidinus vocabatur, vt ait Plutarchus in Numa, vel Mercedonius, vt ait idem in Caeſare. Iſidorus in Gloſſis: Mercedonius, qui dat mercedẽ. nihil praeterea reperio.

Merenda] In Gloſſis, ἄριστον δειλινόν, Merenda exponitur. & ita Calpurnius —ſerae cũ venerit hora merẽdae. Sed vide quid ad Varronẽ de re ruſtica ſuper hoc notauimus.

Meritauere] Meritauere, ſaepe meruerunt Cato dixit, Poenorum IIII: Sufferes euocant omnis cohortes, omnis, qui ſtipendia meritauerunt. Ita mihi videor ſcripturae Feſti veſtigia odorari.

Meſon] Scribendum per diphthongum Maeſon. Quae huc pertinent, tam quae de notione huius vocis, quam de Ariſtophane Grãmatico, huc ex Athenaeo cõiicere libuit: ἐκάλουν δὲ οἱ παλαιοὶ τὸν μὲν πολιτικὸν μάγειρον μαίσωνα, τὸν δ' ἐκτόπιον τέττιγα. χρύσιππος δ' ὁ φιλόσοφος τὸν μαίσωνα ἀπὸ τοῦ μασᾶσθαι, οἴεται κεκλῆσθαι, οἷον τὸν ἀμαθῆ, καὶ πρὸς γαστέρα νενευκότα· ἀγνοῶν ὅτι μαίσων γέγονε κωμῳδίας ὑποκριτὴς μεγαρεὺς τὸ γένος. ὃς καὶ τὸ προσωπεῖον εὗρε τὸ ἀπ' αὐτοῦ καλούμενον μαίσωνα, ὡς ἀριστοφάνης φησὶν ὁ βυζάντιος, ἐν τῷ περὶ προσώπων, εὑρεῖν αὐτὸν φάσκων καὶ τὸ τοῦ θερά-

θεράποντος πρόσωπον, καὶ τὸ τοῦ μαγείρου, &c.

[*Meta..... ſtices*] Scribe: Metaplaſticos dicitur apud poetas vſurpari id quod propter neceſſitatem metri mutant. quod idem barbariſmus dicitur in ſoluta oratione conſcribenda.

Metelli] Gloſſarium: Metellus, μίσθιος.

Metonymia] Lege ita verſum Ennij:

Cum magno ſtrepitu Volcanum ventu' vegebat.

& illum:

Perſuaſit nox, vinum, Deus, qui multo eſt maximus cui ſimile Terētianum ex Adelphis: Perſuaſit nox, amor, vinum, adoleſcentia: Humanum eſt. & Propertij:

HacAmor, hac Liber, durus vterque Deus. Vegere, pro vegetare. Vide Nonium.

Migrare] Migrare menſa, quod ſacra ſit, Diiſque tēpli poſita, inauſpicatum habebatur, cum ſequior ſuaderet cauſſa. vnde quidam fuiſſe..... Reliqua aſſequi non poſſum. Recte ait inauſpicatum fuiſſe, menſa migrare, quia ſacra eſſet, vt iam ſupra diximus, & quia vel eo nomine menſae omnes ſacrae eſſe debent, quod in quo templo menſa eſt, eius Dei, cuius templum eſt, ea ſacra ſit. Huius ſuperſtitionis Plinius meminit libro XXIX. cap. II. Seruij, inquit, principis viri commentatio eſt, quamobrem menſa linquenda non ſit. vide locum. ego ſane, quae hic Feſtus refert, ex ea Commentatione Seruiana deſumpta puto. Fortaſſe quae ſequuntur, ita farciēda ſunt: vnde quidam fuiſſe in triſtibus dicunt ex libris, qui ſunt Rituales appellati. Nam in eo loco, in quo Rituales libri menſarum conſecrandarum in templis ritum edocebant, veriſimile eſt & de illis auguriis menſalibus, quae Verniſera appellabant, & de diris, ac triſtibus, quae contra accidebāt, tractaſſe. Sed haec incerta ſunt. ac fortaſſe melius erat tacere.

Miluina] Meminit Solinus, capite X.

Mina] Mina ſingulariter dici pro eo, quod Minae pluraliter dicimus, Curiatius auctor eſt. item M. Cato. in ſuaſione.....mina cogi nulla potuit.

Minora templa] Qui nos reiiciunt ad Varronē in libris de lingua Latina, vt quae ſint minora templa, ex eo petamus, non magis nos iuuant, quam ſi nullum de hac re

verbum feciſſent. Ne verbũ quidem apud Varronem. vbi ille loquitur quidem de tẽplis: ita tamen vt quae ſunt minora tẽpla nihilo magis ſcias. Sed diſerte Seruianae ſchedae id nos docent his verbis: Alij templum dicunt non ſolum quod poteſt claudi, verum etiam quod palis, aut haſtis, aut aliqua tali re, & lineis, aut loris, & ſimili re ſeptum eſt: quod ecfatum eſt. amplius vno exitu in eo eſſe non oportet, cum ibi ſit cubiturus auſpicans. In quibus verbis fere omnia, quae Feſtus ſcribit de minoribus templis, pro ponuntur. Tantum apud Seruium legebatur, quod & factum eſt, pro, ecfatum eſt.

Minores] Si tres ſorores eodem nomine erãt, cognominibus a numero diſtinguebantur. Seruilia Prima, Seruilia Secunda, Seruilia Tertia. Si duae, ab aetate: Seruilia maior, Seruilia minor. Liuius: Aruns Tarquinius, & Tullia minor. Horatius: Cum Sagana maiore vlulantem.

Minucia] Sunt Feſti. Alterum τὸ Minucia eſt Pauli.

Minuitur] Faceſſit negotium doctis viris, quod in fine poſitum eſt: IN CASTO CERERIS. Quod Graeci dicunt ἁγνεύειν τινὶ θεῷ, hoc Latini, in Caſto alicuius Dei eſſe. Tertullianus libro de ieiunio: Sed bene, quod in noſtris Xerophagiis blaſphemias ingerens, caſto Iſidis, & Cybeles eas adaequas. Sed vide, quae olim diligenter de hoc in Coniectaneis notauimus. Caſtimoniis Cereris qui operabantur, luctu carere ſolitos fuiſſe, tam ex Graecis, quam ex Latinis ſcriptoribus notum eſt.

Minurritiones] Gloſſae: Minurit, μινυρίζει.

Minutum] Scribe, μινύειν, non μειοῦν.

Molucrum] Scribe μύλακρον. verſus Afranij ita legito:

--ferme virgini
Excreſcit vterus, tanquam mulieri.
Molucrum vocatur. tranſit ſine doloribus. &, vbi molatur, non, vbi immolatur.

Momar] Sicula vox vt etiam ipſe notat. μῶμαρ ſignificat, μέμψιν, ἄχος. Iſidorus in Gloſſis: Momar, Siculus, ſtultus, qui cito mouetur ad iram. Plautus: Quid tu, o momar, Sicule homo, praeſumis? Vbi non tantum momar, ſed & Siculus, pro Stulto.

Monitor] qui in ſcena monent hiſtriones, dicuntur ὑποβολεῖς. & recte Gloſſarium: Monitor, ὑποβολεύς. In Phormione

mione Geta monitor dicitur, hoc eſt, qui conſilium dederat. quem & Graeci dicunt ὑποβολία.

Mortis cauſa] Scribe: Cuius ſtipulationis mors fuit cauſa. Leuis error.

Mortuae] Scribe, Flaminibus, vt etiam extat in veteribus editionibus.

Mos] Mos eſt inſtitutum patrium [defunctorum] veterum, pertinens maxime ad religiones cerimoniaſque antiquorum. vocem defunctorum incluſimus circulis. quia gloſſema eſt.

Muginari] Plinius in Praefatione: Dum iſta, vt ait Varro, muginamur, pluribus horis viuimus. Iſidorus: muginatur, cauſſatur.

Mulciber] Melius Obtuitu in verſu Pacuuij.

Mulleos] Catonis verba ita legenda: Qui magiſtratum Curulẽ caepiſſet, calceos mulleos, alij vncinatos, caeteri perones. Haec erat antiquorũ εὐτέλεια. Magiſtratu functi mulleos, milites fulmentatos, caeteri Romani perones, καὶ ἀμαξυρσίνας, ſumebant. de vncinis, & clauis militaribus ſatis in Coniectaneis. Verſus Titinij ita lego,

—iam cum mulleis
Te oſtendiſti, quos tibiatim calceas.

Tibiatim, hoc eſt ad mediam vſque tibiam. Ita erant omnia genera calceamentorum, qualia Turcarum hodie, medio crure tenus. Quod & Tertullianus manifeſto oſtendit, libro de Pallio: Impuro cruri purum, aut mulleolũ inducit calceũ.

Multam] Legendum, poenam quidam: non quandam.

Multifariam] Graecorum imitatione πολυφάτως, διφάτως, τριφάτως multifariam, difariam, trifariam. Varro totfariam: In totfariam locis.

Mundus] Pro Ateius, lego Attius.

Mundus] Verba Catonis corrupta ita legimus: Mundo nomen impoſitum eſt ab eo mũdo, qui ſupra nos eſt. Forma enim eius eſt, vt ex iis, qui intrauere, cognoſcere potui, adſimilis illi. Eius inferiorem &c. Nam inde incipiunt verba Feſti. Supple etiam, maiores cenſuerunt. Nihilo melius ſe habent ſequentia. Quae ita emendamus. ea de cauſſa, quod quo tempore ea, quae occultae, & abditae religionis &c. Varro apud Macrobium: Mundus cum patet, Deorum triſtium atque inferũ quaſi ianua patet. pro-

pterea non modo praelium committi, verum etiam dilectum rei militaris cauſſa habere, ac militē proficiſci: nauim ſoluere: vxorem liberum quaerendorum cauſſa ducere, religioſum eſt.

Muneraria] Leuiter immutati Plautini verſus ita legēdi:
Neque muneralem legem, neque lenoniam,
Roga. nec fuerit, nec ne, flocci exiſtuma. Vetabat ob defenſam cauſſam donum accipere. Vide Epiſtolam Plinij Iunioris ad Valerianum libro v. Etiam ſi legis mentio non fit.

Municeps] Vereor, ne legendum ſit: item, quem municipiū a ſeruitute liberauit. Varro de Latino ſermone libro VII. In hoc ipſo analogia non eſt: quod alij nomina habēt ab oppidis: alij aut non habent, aut non, vti debent, habēt. habent plerique libertini a municipio manu miſſi.

Munitio] Vetus codex, Mortificatio. lege Morſificatio.

Murciae] Per c ſcribitur, cum antea per t ſcriberetur, vt ait Plutarchus. Vnde a murteto, quod ibi erat proximum, dictam volunt Varro, Plinius, & Plutarchus ipſe. Tertullianus de ſpectaculis: Conſus, vt diximus, apud metas ſub terra deliteſcit. Murtias quoque idolum fecit. Murtiam enim Deam amoris volunt. cui in illa parte aedem vouere. Lege: apud metas ſub terra deliteſcit Murtias. Has quoq: idolum fecit. Nam metae Circi Murtiae metae vocabantur. Apuleius: ſi quis a fuga retrahere, vel occultam demonſtrare poterit fugitiuam regis filiam, Veneris ancillā, nomine Pſychen, conueniat retro metas Murtias Mercurium praedicatorem. Varro: Intimus Circus ad Murtim vocatus. Has metas in eodem libro paulo ante, primas metas vocauerat Tertullianus. Et nunc, inquit, ara Conſo illi in Circo defoſſa eſt ad primas metas ſub terra.

Murgiſo] Tanquam dictus eſſet, Moriciſo. Iſidorus in Gloſſis: Murgiſo, callidus, murmurator. lego, callidus, morator.

Muries] Vide, quae ſuper hoc in Coniectaneis notauimus. Addendum ex abſtruſis, necdum publicatis Seruij Schediis: Virgines Veſtales tres maxime ex Nonis Mais ad pridie Idus Maias alternis diebus ſpicas adoreas in cor-

bibus meſſuariis ponunt:eaſq; ſpicas ipſae virgines torrēt, pindunt, molunt. atque ita molitum condunt. ex eo farre virgines ter in anno molam faciunt, Lupercalibus, Veſtalibus, idibus Septembribus, adiecto ſale cocto, & ſale duro.

Murricidum] Plauti locus eſt in Epidico: vae tibi muricide homo. Nam duo illa, ignaue, iners, ſunt gloſſemata Feſti. Melius autem ſcriberetur vnico r, muricidus. Quod videtur tanquā iocularitet ignauo exprobratum, vt qui hoſtem non potuiſſet, mures caederet. quaſi μυοκτόνος. Muricidum tamen etiam dixerunt veteres, vt Pomponius Atellanarius. Auguſtinus de Ciuit. lib. IIII. cap. XVI. Deam Murciam, quae praeter modum non moueret, ac faceret hominem, vt ait Pomponius, murcidum, id eſt nimis deſidioſum, & inactuoſum.

Muſtricula] Inuenio in Gloſſis Latinis, Muſtricula, machina ad ſtringendos mures. Et puto verum eſſe. Nam lignum illud ad calceos ſuendos, a ſimilitudine illius machinae dictum videtur.

Muta] Muta exta dicuntur, quibus nihil diuinationis, aut reſponſi elicitur. Vt contra Adiutoria, quae certum aliquid indicant, aut ab incendio, aut a veneno talique re certum inſtare periculum, portendunt, aut finium deminutionem.

Mutae] Infra. Verba Feſti ſunt vltima in epitome. Praecedentia ſupplebis ex ipſa epitome. Nam falſo putant docti homines, qua Paulus finit, ea incipere Feſtum. Antecedentia enim, vti dixi, deſiderātur. Quae ſequuntur, alio ſpectant.

Mutini] Ita explemus: Mutini Titini ſacellum fuit in Veliis aduerſum murum Muſtellinum in angiportu: de quo aris ſublatis balnearia ſunt facta Domitij Caluini: cum manſiſſet ab Vrbe condita ad principatum Auguſti. Religioſe & ſancte cultum fuiſſe, manifeſtum eſt. Nam nunc ad ſextum, & vicenſimum extra vrbem, aediculam habet, vbi & colitur, & mulieres togis praetextis velatae ei ſacrificant. Vltima ſuppleuimus ex Paulo, ita vt negari nō poſſit, quin vera verba reddiderimus. Mā ex .... iculū, fecimus aediculam. ex .... ine, mulieres. Nam ... ine, ſunt apices literarum ſyllabae, quae eſt penultima in

voce, Mulieres. Illud autē . . . . vla, quis dubitat eſſe reliquias, vocis Velatae?

Mutire] Vide in Coniectaneo tertio. Mutire, eſt ne mu quidem audere facere, quod Graeci γρύζειν. Gloſſarium: Muttum, γρύ. Etiam in idiotiſmo dicimus, ne muttũ quidem audet dicere.

Myoparo] Lege, Nam & Myon, & Paron per ſe ſunt. Ab inſulis Paro, Corcyra, dicta nauigia, Parones, Cercuri. Quin & Syriaca lingua retinuit Carcura. Hoc enim eſt Cercurus. niſi mauis κέρκον, καὶ οὐρὰν nomen dediſſe a forma, propter longitudinem videlicet. a forma autem μυῶνος. hoc eſt anguſta, & oblonga, vt myobarbum, anguſtus & oblongus Liberi patris cantharus. Vt annotamus apud Auſonium. Mures enim, & Muſtellae oblongo corpore.

Myrtea] Infra: Eſt fragmentum, quod pertinet ad literā S, de ſuis & neceſſariis heredibus. Cuius hae extāt reliquiae: . . . . . . vt patri ſuo heres exiſteret. Et tam heres eſt, quam, ſi idem in poteſtate aliena non fuiſſet, ſuus heres. vt patet ex eo, quod ait Sulpitius in ea oratione, quam dixit pro Aufidia. Perſpicuum eſt, quod ait, de eo, qui in adoptionē datus, a patre adoptiuo emancipatus eſt. Tā enim is heres eſt beneficio Praetoris, quā ſi in aliena poteſtate non fuiſſet, ſuus heres futurus erat, iure ciuili. quanquam non ignoro in bonorum poſſeſſionibus nomen heredis καταχρηστικῶς poni. Praetor enim heredem facere non poteſt.

M . . .] Certum eſt, hic de Munere Feſtum ſcripſiſſe. nempe Munus eſſe adminiſtrationem rei publicae: & curam imperij quod plebis vniuerſae totiuſque populi Comitiis delatum, ac mandatum eſt: vt fere in hanc ſententiam ſcripſiſſe videatur. Munus, dicitur adminiſtratio reipublicae, magiſtratus, praefecturae, imperii, prouinciae. Cum multitudinis vniuerſae conſenſu atq; legitimis populi Comitiis mandatur vt capere eam iuſſu populi, certoue ex tempore, & certum ad tempus adminiſtrare poſſit.

M . . . . lebatarum] Mille beatarum vrbium . . . . . . s ſtetit pro regno . . . . . dixiſſe ait Veranius in libro priſcarum vocum. quod ei ſummae originem ac cauſſam Graecus

ſermo

ſermo dederit: eo autem non omnes vti. His proximum neſcio quid dixiſſe videtur Feſtus: & rectae ei ſummae cauſſam dediſſe Graecorum ſermonem. Gellius libro I. cap. XVI. Mille, inquit, non pro eo ponitur, quod Graece χίλιοι dicitur, ſed quod χιλιάς. & ſicuti vna χιλιάς, & duae χιλιάδες, vnum mille, & duo millia, certa atque directa ratione dicitur. Puto autem teſtimonium illud, quod producit Veranius, eſſe ex ſcriptis Catonis.

N

N*Accae*] Scribe, Nace, dicātur a Graecis. νάκη. Apuleius lib. IX. Nā & opportune maritus foris apud Naccam proximum coenitabat.

N*aenia*] Scribe: Graeci enim νῆστιν extremum inteſtinum dicunt. At quis ignorat, a ieiunitate dictum? Deinde ſcribe: chordarum vltima νήτη dicitur. Gloſſarius: Naenia, ἀπονία. ignauia ſcilicet. Nam & Naenia pro ineptiis.

Naenia eſt . . . . .] Tantum ex iſtis, quae prima obſcuriſſima ſunt, colligere potui, Afranium in Materteris citari, verſu tertio.

Naeuia] Infra Omnino ſuccenturiandū ita: Naeuiā ſiluā vocitatam extra vrbem ad .... miliarium: quod Naeuii cuiuſdam ibi domus fuerit: a quo nemora Naeuia appellata fuiſſe ait. quam obprobrij loco obiici ſolere, quod in ea morari adſueſſent perditi homines, teſtis eſt M. Cato in ea in Caelium ſi ſe appellaſſet. a qua ſilua porta Naeuia. atque ea .... Quae ſequebantur tantum indicabant Siluam Naeuiam, quae opprobrij loco obiiciebatur, veniſſe in prouerbium, idque prouerbium etiam ab ipſo Verrio referri.

N*anum*] De hoc quid iudicii noſtri ſit, vide in Coniectaneis. In Gloſſario: Bardatus, νάννος, τὸ σκεῦος. Scribe barbatus. Pumilio Graecum quoque eſt, πυγμαλίων. Idem enim ac πυγμαῖος, vt a ſimo, σιμαλίων. & ſimilia. Porro ſupereſt tantum de verbis Feſti: ad imitationem eiuſmodi hominum, aqualem humilem & cōcauum, quem vulgo ſitulum barbatum vocant, dictum fuiſſe. Reliqua ſupplebis ex Gellio, libro XIX. cap. XIII. Quaſi quod hic in Feſto deſideratur, ita explendum ſit. Nam, humili & breui ſtatura homines. vnde ad imitationem &c.

Nancitor] PEQVNIAM. QVIS. NANCITOR. HABETO. ET. SI. QVID. PIGNERIS. NANCITOR. SIBEI. HABETO. Nancitor, pro nancitur. & nancitur, pro nanciſcitur. vt, apiſcitur. QVIS pro QVI, ἀρχαϊκῶς. Erat caput in foedere Latino, vt intra decem dies poſt cōteſtatam litem, creditori ſatisfieret. Hic vero vult ipſum pignus ſibi habere, ſi poſt illud tēpus ipſi ſatisfactũ non ſit. Vel potius intelligit, quod ante bellũ cōtraxerit Latinus cũ Romano, ſiue mutuũ ſit, ſiue pignus, vti id valeat.

Narica] ſcribe, narita. νηρίτης. Verſus autē Plauti, ita legēdi: Muriatica autem video in vaſis ſtagneis:

Bonam naritam, & camarum, & tagenia:

Equinos fartos, conchas piſcinarias. Equinos ſcriptum ἀρχαϊκῶς, pro Echinos. Stagneum vas intelligit, ni fallor, incruſtatum. Nam ſtagnare erat περιπεταλοῦν τὰ ἄγγη. Vulgo in idiotiſmo dicimus, inuitriare. Eo nomine cruſtariae tabernae Romae inſtitutae. Heſych. Νίβιστα, πετάλματα τῶν ἱερῶν, καὶ τῶν σκελῶν. lego: πεταλώματα τῶν ἱερῶν καὶ τῶν σκευῶν. Stagnare ergo, περιπεταλοῦν, χαλκῶσαι, γναθοῦν, στομοῦν. Sic. n. malumꝰ quã ſtagnea vaſa interpretari κασσιτερινά, quãquã nō diſplicet. Qua alieno a Plauti mēte ſenſu Turnebus hos verſus reſtituere conatus ſit, facile qui hominis emendationē cũ hac noſtra cōtulerit, deprehēdere poterit.

Naſiterna] Scribo, Naſiterna. quod tres naſos, hoc eſt anſas haberet. ita Vatinianis calicibus aſſignat naſos Martialis. & Iuuenalis: Tu Beneuentani ſutoris nomē habentē

Siccabis calicem naſorum quatuor. --Equos poſt cōfecta ſpatia ſolere perfuſione aquae recreari in Circenſibus intellige, cũ ait: quale eſt, quo equi perfundi ſolēt. Vlpianus l. IIII. de his qui notãtur infamia: neq; thumelici, neq; xuſtici, neq; agitatores, neq; qui aquã equis ſpargunt. Verſum autē Plauti iiſdē fere verbis ex eadē fabula producit Fulgēt. Placiades. Catonis verba emēdamus: Quotiēs vidi trulleos, naſiternas, pertuſos aquales, matellas ſine anſis.

Natinatio] Natinatio, negotiatio: & natinatores, negotia gerētes. M. Cato in...... Audito tumultu Macedoniae, Etruriã, Sãnites, Lucanos inter ſe natinari, atq; factiones eſſe. Iſidorus: Natinare, negotiari. Eſt autē nō tã priſcũ verbũ, quam priſca verbi forma. natare, natinare. vt, iter itiner: iecur iecinur: prodeunt prodinunt, & ſimilia. Eſt ergo natinare

tinare more natantium ſemper in negotiis fluctuare.

Natio] Nationẽ, & natum Cincius genus hominũ, qui non aliunde venerunt, ſed ibi nati ſunt, dici auctor eſt. Sed & nationẽ ait nõ tantũ vniuerſim de omnibus, ſet & de ſingularibus hominibus ſeiũctim dici. Haec Feſtus. Sequebatur deinde teſtimoniũ veteris ſcriptoris, quod aſſequi nõ potuimꝰ. Poſt Sabinos ſequitur: bona natio in pecoribus quoq; bonus prouẽtus dicitur. Hoc igitur vult Feſtus Nationẽ & natũ de hominibus dici. nationẽ quidẽ de vniuerſis: vt, Natio Graecorũ. natũ de ſingulis: vt, homo maximo natu. Sed & nationẽ de ſingulis. ad cuius rei fidẽ adducebat exemplũ auctoris veteris. Praeterea neq; nationem tantum de hominibus, ſed & de pecoribus dici. quod non ſine Graecorũ imitatione dictũ eſt. vt Homerus ὀδυσ. ξ'. σὺν δ' ἴμεν εἰς συφεοὺς ὅθι ἔθνεα ἔρχατο χοίρων. Nos SET ſcripſimus ἀρχαϊκῶς, quia ita eſt in illis reliquiis, ſete, pro SET ET.

Nauali] Prima Feſti verba incipiũt: qui primus in hoſtiũ. Deſiderãtur ergo praecedẽtia. quae ex epitome ita ſupplebimꝰ: Nauali corona ſolet donari, qui primus in hoſtiũ nauẽ armatus trãſilierit: cuiuſve opera, manuvẽ nauis hoſtiũ capta fuerit. Itaq; adeptus eſt eã M. Varro donãte Cn. Põp. Magno, bello piratico. Itẽ A. Atilius, bello cõtra Nabim. Quae ſequũtur alio pertinent. M. Varroni coronã naualẽ datã, auctor Plinius. Et Varro ipſe in 2. de re ruſtic. ſcribit bello piratico inter Delũ, & Ciliciam Graeciae claſſibus ſe praefuiſſe. A. Attilius praetor cum claſſe miſſus eſt in Graeciam ad tuẽdos ſocios. Liuius libro XXXV. Quae ſequuntur, vt dixi, manifeſto ad alia pertinent. Et Carmen, puto Saliare, in teſtimonium producebatur.

Naualis] Naualis porta regionis decimae quartae a Naualium vicinia appellata.

Naualis ſcriba] Naualis ſcriba dictum, tam propter ſcribã, quã propter Naualis. quia & nautae, & id genus hominũ male audit. etiã apud Homerum Naualis ſcriba eſt cõuiciũ, ὀδυσ. θ. φόρτου τε μνήμων, καὶ ἐπίσκοπος ἦσιν ὁδαίων. hoc eſt, γραμματεὺς φόρτου, καὶ ἐφοδίων ταμίας. Et legendũ: colũbar impudẽs. dictũ eadẽ forma, qua Catullus mulierẽ proſtituti pudoris vocat lupanar, Lucilius carcer vocat eũ, qui meruit in vincula conijci. Colũbaria in naue ſunt ea, quibus remi eminẽt. ita enim legendũ. dicta a ſimilitudine foraminũ, in quibus par columborũ nidificat. Ab eadẽ ſimilitudine &

in re architectonica quid ſignificet,habes apud Vitruuiū.

Nauia] Aliter linter. & eo quoq; vtuntur in vindemiis. Seruius in illud—cauat arbore lintres: Alij,inquit,lintres, in quibus vua portatur,accipiunt. Haec Seruius Danielis. Tibullus lib. I.

Haec mihi ſeruabit plenis in lintribus vuas. Nam & nauia, & linter, vtrunque eſt lignum cauatum. In verbis Feſti lege: Nauia eſt vnum lignum exculptum. vnum dixit: vnde μονόξυλα σκάφη Graeci. Denique linter & Nauia, eſt σκάφος· σκάπτειν, exculpere. Melius tamē legeris. Nauia ex vno ligno exculpto. Quod retinendū cenſeo. Cicero II. de legib. Ligneum autem quodque voluerit, vno e ligno dedicato.

Nauia] Tanti momēti hic locus eſt, vt de eo totius huius libri vtilitas aeſtimari poſſit: inauditae praeterea, ac reconditae eruditionis illis praeſertim, qui neſciūt ficum Nauiam eandem cū ficu Ruminali fuiſſe. Ponemus prius locum, ſi non ipſis verbis Feſti, at certe ſententia ipſa incolumi, atq; integra. Sic igitur hos hiatus explemus: iuſſit rex cotem ac nouaculam proferri. qua prolata interrogatus Augur, an cos illa poſſet praecidi nouacula, ſubito eam praecidit. Ex eo, Tarquinio, nihil auſo contra facere, nouaculam, ac cotem ſub locum conſecratum defodi iuſſiſſe. & ficum ab eo ſatam eſſe intra id, quod contentum ſine ſacro ſit. eamque, ſi quando aruiſſet, ſuoſeri iuſſiſſe. Deinde cum poſt tot annos aliae in eo loco complures ficus eſſent, & euulſae, de loco ſacro remouerentur, omnes, quae inibi erant ficus, praeter eam, eiectas fuiſſe admonitu ac iuſſu aruſpicum, & diuinis reſpouſis, quandiu ea viueret, libertatē populi manſurā. ideo quod .. .. Poſtrema non poſſumus explere, quia non ſatis ſpatij relictum ſit ad explendum quantum poſtulat ſententia. Tantum enim loci deſideratur, quantum ſatis eſſet his, aut ſimilibus verbis: ideo quod in ea fatum populi Ro. eſſet: aut tale neſcio quid. Multi huius fabulae meminere, qui omnes adiuuant coniecturas noſtras. ſed ante omnes Plinius. Cuius verba apponam ex libro XVI. cap. XIX: Colitur ficus arbor in foro ipſo ac comitio Romae nata, ſacra fulguribus ibi conditis. Magiſque ob memoriam eius, quae nutrix fuit Romuli, ac Remi condi-

totis

toris appellata: quoniam ſub ea inuenta eſt lupa infantibus praebens rumen (ita vocabant mammam) miraculo ex aere iuxta dicato, tanquam in Comitium ſponte tranſiſſet. Adacto nauigio ilico areſcit, rurſuſque cura ſacerdotum ſeritur. Haec ille. In quibus miror cur dixerit Romae nata. quaſi de alio Comitio, quam de Romano intelligi poſſit. Deinde quid eſt, adacto nauigio ilico areſcere. Scio Tiberim ad illum vſque tractum Vrbis tunc ripis ſuis eiectum fuiſſe: idque ſolitum alias vulgo accidere. At ſi nauigiis tunc ea aqua tranſmittebatur, quis tam religionis contemptor, qui ad ficum nauigium adigeret, vt illa exareſceret, cum ſciret, hoc ſolere accidere? Suſpicatus igitur ſum id, quod verum eſſe poſtea apparuit, locum depranatum eſſe. Idque fortaſſe doctis viris probabimus, ſi noſtram ſententiã de eius loci emẽdatione proponamus. Ita igitur legendum putamus: Colitur ficus arbor in foro ipſo nominata Sacra, fulguribus ibi conditis: magiſque ob memoriam eius, quae nutrix fuit Romuli, ac Remi conditoris, appellata, quoniam ſub ea inuenta eſt lupa infantibus præbens rumen (ita vocabant mammam) miraculo ex aere iuxtà dicato, quam, tanquam in Comitium ſponte tranſeuiſſet, ab Actio Nauio. Ilico areſcit, rurſus cura ſacerdotum ſeritur. Primum quod ait Sacram nominatam fuiſſe, idem & Dionyſius teſtatur, his verbis: ἔπειτα δ' αὐτὸν τὸν νάβιον θεραπεῦσαι διαγνοὺς (Tarquinius) ὡς ἁπάντων ἀνθρώπων θεοφιλέστατον ἄλλαις τε φιλανθρωπίαις ὑπηγάγετο, καὶ, ἵνα μνήμης αἰωνίου τυγχάνοι παρὰ τῶν ἐπιγινομένων, εἰκόνα κατασκευάσας αὐτοῦ χαλκῆν ἔστησεν ἐπὶ τῆς ἀγορᾶς, ἣ καὶ εἰς ἐμὲ ἦν πρὸ τοῦ βουλευτηρίου κειμένη πλησίον τῆς ἱερᾶς συκῆς. Deinde ſubiicit de fulguribus ibi conditis. quia ſcilicet ibi puteus fuiſſet, qui cum de caelo tactus eſſet, procuratum eum locum poſtea operculo impoſito Puteal vocatum fuiſſe. nam Puteal eſt operculum putei etiam teſte Iuriſcõſulto. Quare a loco ſacro ficum Sacram nominatam. quin & Dionyſius ait aram ſuperimpoſitam, quod nihil aliud eſt, quam operculum ipſum oſtij Deorum Manium. ſed fallitur, vt homo Graecus, qui idem putet eſſe Puteal, ac φρέαρ, cũ, vt dixi, Puteal nõ φρέαρ, ſed πῶμα τοῦ φρέατος ſit. In ſequentibus de vtraque appellatione ficus illius innuit Plinius. Nam cum eam alij Ruminalem, alij Nauiã vo-

carent, frequentius, inquit, a nutrice Gemellorũ Vrbis conditorum, praeſertim cum ibi ſimulacrum aeneum ſit lupae, Ruminalis appellata eſt, quam Nauia ab Actio Nauio, qui ſponte ſua illam tranſſeuerit in Comitium. vtrunque enim verum eſſe, & Nauiam, & Ruminalem vocari: ſed magis vtique Ruminalem, quam Nauiam. propius enim vero eſſe, & magis conſentaneum, eam ante Nauium fuiſſe, & ſub ea lupam Gemellis vbera praebuiſſe, quam poſtea ab Actio Nauio ibi tranſſeminatam. Vide quam pulchrum vetuſtatis monimentum ſub illo ſitu mendorum latebat. At enimuero iam Feſti verba luce ipſa clariora ſunt, neque egent interpretatione: tametſi ab illo dicatur Augur cotem praecidiſſe, non rex, vt ab aliis proditur. Sed fabulis, vt puto, non eſt exigenda fides. prae ſertim cum Lactantius idem dicat, quod Feſtus. In poſtremis verbis Plinianis elegantia latuerat eos, qui locum corruperũt. Nam, ilico areſcit, rurſus ſeritur, eſt: ſimulac areſcit, ſtatim ſeritur. Notabis & elegãs verbum in Feſto, Subſerere. quod eſt, priore ſata arbore intermortua, aliam in eius locum ſerere. Praeterea, cum dicit locum conſecratum, cum eſſe, quem & βωμὸν Dionyſius, & alij Puteal vocabant. Neque praetermittendum quod ait, multas ibi ficus natas fuiſſe; Dionyſium non ficetum, ſed ſimpliciter ὕλην βαθεῖαν vocaſſe. cuius verba haec ſunt ex libro I. ἡ δὲ λύκαινα οὐ μάλα ἀγριαίνουσα τῶν ἀνθρώπων τῇ προσόδῳ, ἀλλ' ὥσπερ ἂν χειροήθης, ἀποστᾶσα τῶν βρεφῶν ἠρέμα, καὶ κατὰ πολλὴν ἀλογίαν τοῦ ποιμενικοῦ ὁμίλου ἀπῄει. καὶ ἦν γάρ τις οὐ πολὺ ἀπέχων ἱερὸς χῶρος ὕλῃ βαθείᾳ συνηρεφής, &c. Lege reliqua. Ennius quoque cum de eadem re loqueretur, ex quo illa ſua tranſcripſit Dionyſius pene ad verbum, non aliter, quam ſiluam vocat Annali primo:

Indutuetur ibi lupu' femina conſpicio amens.
Hinc campom celeri paſſu permenſa parumper
Conicit in ſiluam ſeſe--

quae pene, vt dixi, interpretatus eſt lingua ſua Dionyſius. Vltimum eſt, quod ponit Feſtus, fatum libertatis Po. Ro. in ea ficu ſitum fuiſſe. Idque aruſpices, & ſacras ſortes admonuiſſe. propterea diligẽter ſubſerebatur, adeo, vt cum Neronianis temporibus, exareſcente trunco, & mortuis ramalibus deminuta eſſet, loco portenti habitum ſit a Pop. Ro.

auctor

auctor Cor. Tacitus. Idem fatum, aut ei proximum Caſa Romuli contineri putabant, quam diligentiſſima obſeruatione, & anxia ſuperſtitione reficiebant, neque ſinebant vetuſtate collabi. Cuius etiam ſimile nugantur Graeci de naue Theſei.

Nauſtibulum] Puto potius eo ναύσταθμον ſignificari.

Nautiorum] Primores quinque verſiculi cũ duobus extremis certiſſimum eſt ad Nautiorum gentem pertinere. Media interiecta vt conſtat aliena hoc loco eſſe, ita quo pertineãt, affirmare non poſſum. Scripſiſſe videtur Feſtus: Nautiorum familia a Troianis oriunda eſt: quia Nautes eorum princeps, qui ſecum ſimulacrum aeneum Mineruae abſtulit. vnde ei ſacra procurare ſoliti erant Nautii. quare Dea hac vocabatur de cauſſa Nautia. Aut igitur a Dea, aut inde a principe ſuo familia appellata eſt. ſacra Mineruae non ad gentem Iuliam pertinuiſſe, quae ab Aenea deducitur, ſed a Naute, qui fuit ſocius Aeneae, teſtis Seruius. Inde ſuſpicor a Feſto relatũ Deam dictam eſſe Nautiam. Quanquam non video quare Feſtus familiam potius dixerit, quam gentem. eſt enim manifeſta κατάχρησις.

Poſt *Nautiorum*] Haec quae ſequuntur, quo pertineãt, vt iam dixi, neſcio. Sunt autem ferme ad hunc modum. Cum arceſſiti, conductique ab illis eſſent ad Meſſanam oppugnandam, & a Senatu miſſus L. Caecilius ab illis interfectus eſſet: miſſi porro ſunt expoſtulatum de foedere violato ..... us, P. Veturius. qui cum ob refectionem corporis, oppidum inſediſſent, Brurij eo quod illis pax cum Romanis erat, bello deſtiterunt: aut tale quid.

Nauus] Ennius Annali ſexto:

> Nauu' repertus homo Graio patre, Graius homo, Rex
> Aemoni'. Pyrrhus, vti memorant, a ſtirpe ſupremo.

Alter verſus citatur a Nonio, ſed perperam ex Annali V. pro VI. In ſequenti verſu legendum, induperantum:

> Nauorum imperium ſeruare, eſt induperantum.

Sententia a veteribus celebrata: Bene parere, eſt imperare. In verſu Plauti lege ductarie, non ductarier:

> Naue agere oportet quod agas, non ductarie.

Naue agi, eſt cũ nauis remigio, aut ventis agitur. ductarie

eum funibus aduerſo amne trahitur. Auſonius in politiſſimo Panegyrico Moſellae:

Tu duplices ſortite vias, & cum amne ſecundo
Defluis, vt celeres feriant vada concita remi:
Et cum per ripas nuſquam ceſſante remulco
Intendunt collo malorum vincula nautae.

Ductarie ergo agere, eſt ῥυμουλκεῖν. Non omittendum, quod eſt in Gloſſis: Nauities, ἀρετή.

Nebulo] Nebulo, μάλθων, ὁ τὰ ἴδια λάθρα καταφαγών, εἰκαῖος, ὁ λάθρα ἄσωτος. Gloſſarium.

Nec] In verbis legis. XII. Turnebus legendum cenſet: carcer cuſtos nec eſit, pro, Aſt ei cuſtos nec eſit. Quod quid ſit, ego plane non aſſequor.

Nec mulieri] Mulier in veteri prouerbio Graeco eſt inter ea, quae facile beneficii accepti obliuiſcuntur. Prouerbium id eſt:

Μή ποτ' εὖ ἔρδειν γέροντα, μή ποτ' αὖ τινὸς κύνα,
Μὴ γέροντα, μὴ γυναῖκα, μὴ λάλον κωπηλάτην.

Necerim] Necerim, pro, Nec im. Sucrem, pro ſuem: Nucerem, pro nucem. & ſimilia.

Nefrendes] Verba Liuij ſunt ex veteri Odyſſea. Quem ego nefrendem alui lacteam immulgens opem. Ex illo, παῖδα γὰρ ἀνδρὸς ἑῆος ἐνὶ μεγάροις ἀτιτάλλω. ὀδυσσείας ο. ἀτιτάλλειν circunloquitur alere nefrendem lacteam immulgentem opem. vt poſſis aduertere περιεργίαν veterum Latinorum in reddendis & exprimendis Graecorum verbis. Cum tamen in ſententiis ſaepe eorum diligentiam requiram, vt oſtendi olim in Coniectaneis.

Nefaſti] Nefaſti dies N, omni ex parte nefaſti ſunt: vt dies, apud quem nunquam licet fari Do, Dico, Addico. N E. P. nefaſti parte priore ſunt: quibus poſtea & ſerui liberati ſunt ſaepe, & .... unt. & in prouincias itur, & ſacra inſtituta fiunt, & aedes ſacrari, & vota ſolui poſſunt. Hic vides, N E.P, ſignificare idẽ, quod NP, hoc eſt, nefas partim. vt N E. P R. in Kalendario Romano: hoc eſt Nefas priore parte. Sic F.P. Fas priore, aut partim. alij dicunt N E.P R. Nefas praetori. quod nõ ita placet. Nã N E. P R. & N E. P. & NP idem eſt, neq; vlla differentia eſt. NP, & E N. partim nefaſti, partim faſti ſunt. Haec tamẽ differentia. quod NP, ſemel nefaſtus, & ſemel faſtus eſt. E N.

ma-

mani, & veſperi nefaſtus, medio tempore faſtus. Vel, vt Varroniane loquar, NP, in quo nefaſtum cedit locum faſto, E N, in quo nefaſtum inſititio faſto diffinditur.

Negibundum] Negibundus pro Negabundus: vt Artire, pro artare. impetrire, pro impetrare.

Negumate] Lego, Neginate, vel Negunate. Neginare pro negare: vt Natinare, pro natare. Carminis Martiani verba ita videntur legenda: Quanuis induitium duonum, negunate. Quanuis, inquit, bonum fuerit initium, tamen negate ſemper futurum.

Neminis] Neminis genitiuo caſu vſus eſt Cato, cum dixit: & quis diceret, cum ſit neminis? Idem de magiſtratibus vitio creatis: neminiſq; .... Ennius in Erectheo. &c.

Nemora] Prima linea deeſt. Supplendum autem totum ita: Nemora videtur idem, quod ſiluas amoenas valere. Cuius vocabuli auctor Homerus, cum ait: ἐν νέμεϊ σκιερῷ. ἐπί τε λῖν ἔμβαλε δαίμων. Dubium non eſt deſignare locum, qui campos, & paſcua habet, διὰ τὸ νομὰς εἶναι ἐν αὐτῷ. Locus, quē citat, eſt ἰλιάδος λ.

Nepos] Vide in Cōniectaneis.

Nepus] Lego, Nepurus.

Nequeunt] Melius: Neceunt. Verba Liuij ita legenda: Partim errant: nequinunt Graeciam redire.

Nequam] Suſpicor Lucillianum verſum hac emendatione egere:

Nequam eſt, aurum auris quoius vehemētius ambit.

Cuius aures aurum ambit, nequam eſt homo. Male audiebant apud Romanos barbari, praeſertim Poeni, qui aures perforatas habebāt. neque mediocriter eos auerſabantur. Vnde iocus Ciceronis in Afrum: Atqui aurē foratam habes. Aliter non video quae argutia ſit, ſi Sinnij Capitonis ſententiam ſequamur.

Nequinates] Ait Nequinates prius vocatos, qui poſtea Narnienſes dicti ſunt, expulſis colonis veteribus. Plinius: Narnienſes: quod oppidū antea Nequinum vocatum eſt.

Nequitum] Pacuuij Trochaicum emendamus:

Sed cum contendi nequitum vi, clam tendenda eſt plaga. Vbi notabis, ſimpliciter plagam etiam pro rete Gloſſarium: plagae κυνηγετικὰ λίνα.

Neruum] Gloſſarium: Neruus, ξυλοπέδη. Simpliciter veteres Attici Neruum vocabant κᾶλον, hoc eſt lignum. In duodecim: AERIS. CONFESSEI. REBVS Q. IVRE. IOVDICATEIS. TRIGINTA. DIES. IVSTEI. SVNTO. POSTIDEA. INDV. MANVS. IACTIO. ESTO. IN. IOVS. DVCITO. NEI. IOVDICATVM. FACIT. AVT. QVIPSENDO. IOVRE. VINDICIT. SECVM. DVCITO. VINCITO. AVT. NERVO. AVT. COMPEDIBVS. QVINDECIM. PONDO. NE. MINORE. AVT. SEI. VOLET. MAIORE. VINCITO. SEI. VOLET. SVO. VIVITO. NEI. SVO. VIVIT. QVI. EVM. VINCTVM. HABEBIT. LIBRAS. FARRIS. IN. DIES DATO. SEI. VOLET. PLVS. DATO. Nam, vti dixi, κᾶλον vocabant hunc Neruum. vnde, qui ex lege Nexi erãt, dicebantur, ἐγκαλοσκελεῖς in legibus Athenienſium. Gloſſae Heſychij: ἐγκαλοσκελεῖς· οἱ μὴ ἀποδιδόντες τὰ χρέα, ἐν κάλοις ἐδεσμεύοντο τοὺς πόδας. Vnde Terentianum: In neruũ potius ibit. Tertullian. Neſcio an crus de periſcelio in neruum ſe patiatur artari. Verſus Plauti mendoſus ita legendus:

Perfidioſe captus edepol neruo ceruices probas.

Neſi] Neſi pro ſine poſitum eſt in lege aedis Dianae Auentinenſis. De legibus aedium ſacrarum, vide quid notamus ad vocem Opima.

Nictare] Proprie, quod Graeci πτερυγίζειν. Verſus Caecilij, & reliqua ita bene habebunt: Garruli ſine dentes iactent: ſine nictentur perticis. Nouius in Maccho copone: Actutum ſcibis, cum in neruo nictabere. De verſibus Ennij vide in Coniectaneis.

Niger] Nigrum lapidem morti Romuli deſtinatum primo ait: deinde Fauſtulum nutricium Romuli ibidem ſepultum. Reliqua non aſſequimur. Lapidem hunc λίθινον λέοντα vocat Dionyſius Halicarnaſſeus. cuius verba, quia mentem Feſti nobis aperiunt, & lacunas explere poſſunt, adducam. Loquitur autem de pugna, quae inter Romulũ, & Remum fuit. in qua etiam Remus interiit: ἐν ταύτῃ φασί τινες τῇ μάχῃ τὸν Φαυστύλον ὃς ἐξεθρέψατο τοὺς νεανίσκους, διαλῦσαι τὴν ἔριν τῶν ἀδελφῶν βουλόμενον, ὡς οὐδὲν οἷός τ' ἦν ἀνύσαι, εἰς μέσους ὠσθῆναι τοὺς μαχομένους ἄνοπλον, θανάτου τοῦ ταχίστου τυχεῖν προθυμούμενον, ὅπερ ἐγένετο. τινὲς δὲ καὶ τὸν λέοντα τὸν λίθινον, ὃς ἔκειτο

τῆς ἀγορᾶς τῆς τῶν ῥωμαίων ἐν τῷ κρατίστῳ χωρίῳ παρὰ τοῖς ἐμβόλοις ἐπὶ τῷ σώματι τοῦ φαυστύλου τεθῆναί φασιν, ἔνθα ἔπεσεν ὑπὸ τῶν εὑρόντων ταφέντος. Acro interpres vetus Horatij, in Epodos Horatij: Varro pro roſtris ſepulcrum Romuli dixit: vbi etiam in huius rei memoriam duos leones erectos fuiſſe conſtat. vnde factum eſt, vt pro roſtris mortui laudarentur.

Ningulus] Dictum pro, necullus. nam non geminabant literas. &, N, interpoſitum. Confuſa ſunt teſtimonia Ennij & Martij:

Nixij] Gloſſarium: Nixae, ὀδῖνες. In fine, quae ibi ſubiecta fuerint menſae. hoc eſt, oppignerata argentariis Corinthienſibus. Deinde ex vetuſto libro: Etiam qui capta Corintho. hoc eſt, Sunt etiam qui dicant capta Corintho &c.

Nobilem] Lege in fine. Liuius in Virgine: Ornamento incedunt gnobili. nam vltima vox abundat.

Noegeum] Noegeum recte exponit amiculi genus praetextum purpura. Eſt enim verſum ex Homerico, φᾶρος πορφύρεον.

Simulac lacrimas de ore noegeo deterſit.

δάκρυ ὀμόρξαμενος κεφαλῆς ἄπο φᾶρος ἑλὼν.

ὀδυσς. θ'. Nam paulo ante πορφύρεον vocauit. Quare vero putet hic eſſe adiectiuum Feſtus, interpreteturque candido, cauſſam comminiſci non queo.

Nomen] Deeſt prima linea: Nomen dictum eſt, quaſi Nouimen. ſiue ex Graeco ὄνομα. idque familiae eſt. item pro debito, vt exactum dicimus nomen, cum pecunia ſit exacta a debitore. Feſtus καταχρηστικῶς ponit familiam pro gente. Nam potius nomen gentis eſt, vt Agnomen familiae.

Nonarum] Deeſt prima linea. & ſpatia anguſtiora relicta ſunt, quam quantum ſatis ſit ad ea capienda, quae deſiderantur. Ita igitur ſuppleto: Nonarum, Iduum, Kalendarum poſtridie, item ante IIII Kalendas, Nonas, Idus nouae nuptae tempus atrum inluciſcere obſeruatū eſt: quoniam atri hi dies eſſe iudicati ſunt decreto Pontificum. quod quotieſcunque Ro. duces belli gerendi gratia his diebus ſupplicauerunt, male Remp. geſſere. vide Gellium lib. v. cap. XIII. & Macrob. lib. I. Saturnal.

Nothum]Spurius eſt,cuius pater ignoratur,atque,vt Lucretius loquitur, volgiuaga venere conceptus. Cuius vocabulum Graeci non habent. Nam νόθους,quos vocant, ij naturales apud Romanos:& patrem certum habēt: σκότιοι autem furto concepti ſunt. Spurio patre natos ioculari dicto vocant Romani, quia cum pater eorum ignoretur, matris eſſe dicuntur. Sed quia nunquam matris dicebantur liberi iure Ro.neqne enim dicebatur, L. Titius Gaiae filius, ſed L. Titius, Marci filius: propterea eos vocabant Spurij filios,vt, Titius Spurij filius a parte ſcilicet matris, vnde procreati in lucem prodierunt, quae honeſte nominari non poteſt. Nan Spurium eam partem vocabant veteres. Auctores Plutarchus, Apuleius, Iſidorus. Omnes enim Spurium ἀπὸ τῆς σπορᾶς vocatam dicunt eam partem. Recte igitur hic apud Feſtum noſtrum Nothum dici illum,quem vulgo ſpurio patre natum vocabant. Quod quam imprudenter doctiſſimi viri mutare conati ſint, nemo non videt: tum quia iiſdem verbis legitur apud adbreuiatorem, tum etiam propter eā cauſſam, quae a nobis in medium producta eſt. Sed & Plutarchus aperte: διὰ τί τοὺς ἀπάτορας σπυρίους υἱοὺς καλοῦσι; Nam falſa eſt lectio vulgata, σπορίους υἱούς. nunquam enim hominem vulgo conceptum, Spurium filium: ſed Spurium ſimpliciter, & Spurij filium vocabant. Delenda ergo menda de codice Plutarchi.

Nouae curiae] Mirum, cum ſeptem curiarum mentionem fecerit, quatuor tantum nomina appoſuiſſe. & cum dubiū nō ſit perperam ſeptem pro quatuor legi, proxime verum eſt, vt ex notis numerorum error ille manauerit. vt VII pro IIII legerit librarius.quod facile fuit,vt duae primae notae inferiori parte inter ſe cohaeſerint. Porro Forenſis,non Forienſis ſcribendum eſſe vel vnus Ouidius conuicerit Faſtorum libro III.

Quintum Laurentes, bis quintum Aequicolus acer.
A tribus hunc primum turba Forenſis habet.

Forenſes, ſunt, quos Strabo Forulos, Plinius Foretios vocat. Nam a populis finitimis Curias vocauit Romulus. Sic Tifatam, Velienſem &c. Velitia, cuius hic mentio, dicta a Velitienſibus. quorum meminit idem Plinius.licet perperam in vulgatis libris Vellicenſes, pro Velitienſes hodie legatur.

vocet,

cum ex his Feſti verbis pateat veteres curias praeter quatuor, exauguratas fuiſſe: & in locũ earũ nouas cõſecratas: iure quis dubitauerit, quare M. Varro ſuo tẽpore veteres vocet, non nouas, cum ait: Curiae duorum generum. nam & vbi curarent Sacerdotes res diuinas, & curiae veteres, & vbi Senatus humanas, vt curia Hoſtilia. Fruſtra enim vocaſſet veteres, niſi & Nouae quoque iam tum eſſent. Sed non dubium potius veteres dixiſſe: quia illae vocatae primum curiae. nam nouae adhuc non erant.

Noualis] Deeſt prima linea. Noualem agrum Quintus Mucius cum eſſe volt, qui ad nouam ſementem ſit relictus. Quae ſequuntur, fragmenta ſunt, quale quod ſupra poſitum eſt poſt Nautiorum. Eſt autem ferme ita: Conſulatu T. Sicini, Volſci cum praelium iniſſent aduerſum, victique eſſent, combuſti feruntur in crepidine, quae eſt proxime circum. qui locus lapide albo conſtratus eſt &c. Quod fragmentum forſitan diſtractum eſt a Nouendialibus feriis.

Nouendiales] Gloſſarium: Nouendialia ἔννατα ἐπὶ νεκρῷ ἀγόμενα.

Nouendiales] Quid velit, nõ obſcurum eſt, vſque ad illa verba, quae miſſa crate. Videtur illis nouẽdiale ſacrum factum, quos Tarquinius ſub crate necauiſſet. De quo vide Liuium.

Nouerca] Repone ex veteribus editionibus, arcendae familiae. Arcendi verbo primigenio vtitur Feſtus pro deriuato, Arceſſo. alibi, cum ait: Sagmina vocãtur verbenae, id eſt herbae purae: quia ex loco ſancto arcebantur a Cõſule. Quod conſenſu receptum videtur, cum lex, & proportio ſermonis Latini poſceret, vt diceretur Arcire, non arcere. quod poſtea dictum Accire. vt Arcedo, accedo. Aruenio, aduenio. Arcio ergo, arceſſo: vt capio, capeſſo. Hic vero arcere ipſe Feſtus vſurpat pro coercere vt ipſe interpretatur. quod olim non animaduertit Turnebus.

Nouerca] Infra: Deeſt prima linea. Nouerca dicitur, quã quis liberis ſublatis nouam vxorem ducit arcendae familiae gratia, id eſt coercendae. Reliqua ſunt fragmentum Nouendialium feriarum. Et in illo, ecterrannia, agnoſco veſtigia nominis lectiſternia, quod verbũ accommodũ eſt nouendialibus feriis. In fine haec deſiderãtur: Noualem

agrum Aelius a noua ſemente. alij aiunt eſſe Graecum, νειόν. ad quod teſte Homero quoq; vtuntur: ἱέμενοι νειοῖο βαθείης τέλσον ἱκέσθαι. Locus eſt ἰλιάδ. σ. Superius quoque de Nouali agro diſſeruit. niſi mauis coniungere cum his. Tamen non eſt nouum Feſto iterum, aut ter de eadem re loqui. vt de Suppatro ter, de Sucula bis.

Noxia] Gloſſarium: Noxatio, εὐθωύα. Noxam dedit, εἰς κόλασιν δέδωκεν, εἰς εὐθωίας. Porro Caecilius citatur in Hypobolimaeo Chaereſtrato, vt diſtinguatur ab altera fabula quam idem poeta docuit, Hypobolimaeo Aeſchino. Gellius libro x v. cap. i v. Caue confundas cum alia fabula eiuſdem, cui titulus erat, Hypobolimaea Raſtraria. Nonius eius ſaepe meminit. Sed in omnibus illius Grammatici etiam in recentioribus codicibus corrupte citatur. Igitur ita emendabis quotieſcunque citatam reperies hāc fabulam in his vocibus, aut verbis quae ſubiungam: Lactare, Obſordere, Singulatim, Mantare, Coepiā. In omnibus enim his verbis, vbi Nonius producit teſtimonia ex Caecilio, ſemper corrigēdum: Caecilius Hypobolimaea Raſtraria.

Nuces] Nuces cadentes auſpicium ſoniuium facere ait Plinius lib. x v. cap. x x i. quod hic vocatur ſoliſtimum auſpicium.

Nuculas] Naeuius in Ariolo --- Heri
Quis apud te? Praeneſtini, & Lanuuii hoſpites.
Suopte vtroſque decuit acceptos cibo.
Alteris inanem bulbam madidantem dare,
Alteris nuces in procliui profundere. Nuculas manifeſto dictos confirmant hi verſus. Itaque iubet illis in procliui nuces profundere, vt ſolebat pueris. Quin in veteribus ſaxis mētio eſt ſparſionis nucum, quam quotannis facere ad tumulum teſtatoris damnas eſt heres ex eo teſtamento.

Numam] Numam Pompilium Ianiculum habitaſſe ferunt. in quo arcam eius inuentam in ruinis a Terentio quodam repaſtinante agrum.

Numero] Varro Cato, de liberis educandis: vt qui contra celeriter erant nati, fere Numerios praenominabant. quod qui cito facturum quid ſe oſtendere volebat, dicebat numero id fore. quod etiam in partu precabantur

Nu-

Numeriae. quam Deam ſolent indigetare etiam Pōtifices. Nelei Carmen & reliqua ita legendum: Nunquam numero matri faciemus volup. Id eſt nūquam nimium faciemus. Apud Naeuium:

Neminem vidi, qui numero ſciret, quod ſcito eſt opus. id eſt nimium ſciret. Et tamen hic verſus attribuitur Turpilio, paulo leuius immutatus apud Nonium. Turpilius Demetrio:

Nunquam quēquam numero vidi facere, quod facto eſt opus. Porro totus locus ita ſupplendus: Numere ſunt videtur eſſe alienum Numero fuerūt. ſiue eo ordine vſurparunt veteres, conſuetudine loquendi quadam eiuſmodi: ſiue ob morem alium, quemadmodum videtur vſus Pompeius Sextus, extrema ſyllaba vocatiui caſus, eadem correpta, in e, temporis praeſentis. Numero antiquos nimiū dixiſſe apparet. Sinnius Capito eſſe nimium. Vos eſtis minimae, niſi numero perbiterint. niſi cito, niſi nimiū. Si iſſo qui exeam, numero eſtis mortui, hoc · Exemplo, vt pingeretis---id eſt, cito mortui eſtis. Haec Feſtus. In quibus notandum Numere per e, praeſenti tempore vſurpari ſolitum: numero per o, praeterito. ſic diequarte in futuro & praeſenti, diequarto in praeterito vſurpabāt. Sic praefiſcino, praefiſcine. & ſimilia. In ſecūdo exemplo dictum iſſo, pro iuero: vt iuſſo, pro iuſſero: capſo, cepero.

Nundinalem] Nundinalem coquum Plautus dixit, pro nouendiali. Coquos ille nundinalis eſt. in nonum diem Solet ire coctum. nouendialem manifeſto ſignificat, quia in nonum diem coqueret. Fuit cum putarem nundinalem coquum dictum Plauto, quod tantum Nundinis conduceretur. Tamen melior Feſti ſententia.

Nuptam] Infra: Nuptam, nouam ſponſam, item vti pronubas mulieres, quibus in nuptiis vtuntur, ab eadem cauſa, hoc eſt a nubendo, aliqui appellatam eſſe volunt. Sunt tamen, qui dicerent appellatam ab eo quod νύμφην Graeci vocant. alij quod appellat vxorem νυὸν Homerus conſuetudine Graecorum antiqua, cum ait, ἐξ ἀπίης γαίης νυὸν ἀνδρῶν αἰχμητάων. Deerat prima linea, vt apparet, in reliquiis Feſti. verſus, quem in teſtimonium producit, eſt ἰλιάδος γ.

Nuptias] Quod Graeci dixerunt nymphea. intellige

νυμφεῖα. Et tamen νύμφη nõ παρὰ τὸ νυμφεῖον. ſed cõtra. Obſcurũ vero, quid ſit lex Parenſta. Puto legendũ, legẽ, quoque Parens ta. i i j. hoc eſt, legem, cuius principium Parẽs, in Tabula tertia. ſic in voce Reus: Numa in ſecunda Tabula, ſecunda lege. Non ſolum tabula citatur, ſed & lex. Nouum vero non eſt, edicta, & actiones legitimas, & capita legum, iis verbis nominare, a quibus incipiunt: cum talia paſſim apud veteres occurrant, praeſertim apud Ciceronem. Ex his non dubium eſt, leges regias in duodecim tabulas a Decemuiris cõiectas fuiſſe: & prima, ſecunda, tertia Tabula leges Regias contineri. quin leges regias de patria poteſtate in IIII Tabulam relatas auctor Dionyſius. De iis autem, qui parentes interfeciſſent aut verberaſſent, Romulum, Tatium, Seruium Reges legibus capitalem poenam ſanxiſſe, conſtat vel ex eo, quod extat in voce Plorare, legis regiae fragmento. Nam neceſſe eſt eam regiam legem fuiſſe, cum Solon nihil de ea re ſtatuiſſet. Sed rogatus, quare praetermiſiſſet, Quia, inquit, nunquam putaui fore, qui tantum nefas auderet. Neſcio an veram lectionem aſſequutus ſim. Saltem ſpero me propius a vero abeſſe, quam qui Paricam legunt, decepti corrupto loco Feſti ex ſequenti libro, vt ſuo loco dicemus Sed & meliorem lectionem noſtram, quam Turnebi, qui inuſitate ponit legi parens.

. Poſt *Nuſcitioſus*] Numidae dicũtur Nomades, qui diutius viuere dicũtur. Vnde Cato viuaces . . . . . Numidas, quod aetatem multam viuunt, dixit. Quae ſequuntur alio pertinere ſcio, & ni fallor, ita concipienda ſunt: Nuces mitti Cerialibus Capito Sinnius ſolere dici ait, cum velimus ſignificare miſſilia Cerialibus in Circo mitti. reliqua non tam verbis reddere poſſum, quam ſententiam aperire. eas nuces flamma vſtas, aut toſtas fuiſſe. Eoque nomine a populo diligi. Nam certum eſt inter miſſilia, & nuces, & cicer ſparſum fuiſſe. vt in Satira:--cicer ingere late Rixanti populo. Vbi Cicer pro omni miſſili accipiendum, vt hic nucem. & torreri ſolere Plinius, & frigi Plautus. vnde inter delicata edulia, frictas nuces ponit. Non ſolum autem in Circenſibus frictum cicer cum nucibus ſpargebatur: ſed & per ſpectacula circunferebatur, & vendebatur. Horatius:

Nec

Nec ſiquid fricti ciceris probat,aut nucis emptor.&:
In cicere atque faba bona tu, perdaſve lupinis
Latus vt in Circo ſpatiere,aut aeneus vt ſtes.Acro:

Antiquis temporibus, vbi pauperiores erant Romani, haec dabantur,& ſpargebãtur in vulgus ab his, qui ludos Florales exhibebant, ad plauſum, & populi fauorem captandum.Hoc vult igitur Sinnius Capito,nuces pro omnibus miſſilibus dici.quia inter omnia miſſilia hae a populo diligantur,praeſertim flamma cũ ſunt vſtae.Haec omnino eſt ſententia. Videamus nunc ita verba expleri poſſint: Nuces mitti Cerialibus Capito Sinnius ſolere dici ait,cum velimus ſignificare miſſilia Cerialibus in Circo mitti: quod,cum mitti nuces mos eſſet, plane volumus a parte totum deſignare: quia adeo diligantur ſupra alia miſſilia, praeſertim flamma cum ſunt vſtae. Vel prae flamma,hoc eſt,prae toſtura,aut frictura.quod valde placet. Fuit,cum putaui haec pertinere ad literam V, & de vulpibus agi, quae ſtipulis inuolutae ſubiecto igne ardentes Circenſi ludicro Cerealibus mittebantur. Ouid.lib.IIII Faſt.

O

O*Beſcit*] Eſeit,erit.quod & eſit,dicebant.

Obberbeſcere] Simile in Gloſſis Iſidori:Ingraminat ager,in gramen irrumpit.

Obices] ἀντηρίδες, ἀντιθέσεις.

Obiurare] In Penteſilea.

Oblucinaſſe] Manifeſto oſtendit & Allucinaſſe compoſitum eſſe.Et ita eſt. Nam Lucini inter eos numerati, qui aliquo oculorum vitio laborant.Plinius,Ocellae,& Lucini cognomen iniuriae habuere. Fuerunt tamen, qui cum S ſcriberent,Luſcini.

Obnectere] Lege,Obnectere,obligare,nexis,mancupiis frequens eſt. Vel, nexi, mancupij. Quae ſane lectio vera eſt.

Obſidium] Lege ita Salluſtij verba: Magnis operibus perfectis.

Oſtinato] Verba Catonis non mediocriter deprauata ſunt.quae ita emendato. Rumorem, famam,flocci facit, intercutibus ſtupris obſtinatus,inſignibus probris flagitatus.De quo alibi.

Obſtinet] Legendum in Carmine, de caelo, non ſe caelo.

Obſonitauere] Puto Catonem ſcripſiſſe: Qui antea per ſe caenitauere, poſtea centeni obſonitauere. vnde obſonitare Feſtus recte exponit conuiuari. Vide Macrob. de legib. ſumtuariis. Ita enim omnino legendum : quia lex cauebat de numero conuiuarum. Oratorie igitur Cato opponit per ſe, τῷ centeni. item caenare, τῷ obſonitare.

Obſtrudant] Lege in Titinio:

Obſtrude lentis aliquid, quoad pectam ſedens,
Aut hic laetaſter, aut formaſter frigidus.

Laetaſter, χαριεντιζόμενος. formaſter, ἀγριζόμενος. Lenti, maſculino, ἀρχαϊκῶς. Titinius: Lenticalido, eluella, rapula, rumices.

Obuaricant] Et obuarant quoque dicebant. Ennius Achille: Nam conſiliis obuarant, quibus tamen concedit hic ordo. Obuarare dicitur περὶ ἐνοδίου οἰωνισμοῦ. Horatius:

Rumpat aut ſerpens iter inſtitutum.

Occaſus] Gloſſarium: Occaſus, σύμπτωσις. Putarem Ennium ſcripſiſſe: Vt datus eſt occaſus, Horatius inclutu' ſaltu. Deſcribebat Ennius Horatiorum, & Curiatiorum certamen.

Occare] Iſidorus in Gloſſis: Occa, raſtrum. M. Tullij etymon tranſtulit in dimetrum iambicum Serenus in opuſculis:

Occatio, occaecatio eſt. Sed nos deriuamus ab occa.

Occentare] SI QVIS. CARMEN. OCCENTASSIT. QVOD. ALTEREI. FLAGITIVM. FAXIT. CAPITAL. ESTO. Flagitium apud veteres ſignificabat infamiam. Itaque Plautus: maiore cum flagitio reddes poſtea: hoc eſt, cum infamia. &, Cato intercutibus ſtupris flagitatus. hoc eſt, inteſtinis probris infamatus. vnde Flagitatores dicti poſtea Foeneratores. quod conuicio repetant foenus. Nam odio foeneratorum haec in illos appellatio obtinuit. cum alioquin lege XII. flagitare, hoc eſt conuiciis alicuius exiſtimationem laedere, capital eſſet. Itaque recte Feſtus ait id turpe haberi, quia non ſine cauſſa fieri putetur. vix enim quiſquam eo audaciae proueheretur, vt alicuius famã peteret, niſi iuſtiſſima cauſſa ſubeſſet. Quare occentare non licebat, cum aliquis rem ſuam repetebat. Hoc enim proprie dicebatur Flagitare: quod idem, vt

puto,

puto,lex vocabat,pipulo poſcere. Plautus Aulularia:

Ita me bene amet Lauerna,iam niſi reddi
Mihi vaſa iubes, pipulo hic differam te ante aedis.

Cn.Mattius in Mimiambis:

Dein cocenti vaſa cuncta deiectat.
Nequamve ſcitamenta pipulo poſcit.

Quod Plautus dicit pipulo differre ante aedes, idem in Perſa dixit occentare oſtium. Iſidorus in Gloſſis: Pipulo,conuicio, ploratu. Poſtrema quae hic leguntur, ſunt addita ex corollariis Abbrêuiatoris. neque eſt, quod docti viri in illis emendandis aeſtuent, niſi Paulum Latine loqui putant. Non eſt autem omittendum illud apud Plinium,ex XII. SIQVIS. MALVM CARMEN.INCANTASSIT, non eſſe idem cum hoc capite, quod tractamus:ſed longe aliud. loquitur enim de incantatoribus. de quibus ſuſpicor Feſtum tractaſſe in reliquiis illis,quae vltimae ſunt in litera P.

Occiſum.] SEI. HOMINEM. FVLMIN. IOBIS. OCCISIT. EM. SVPRA. GENVA. TOLLITO. HOMO. SEI. FVLMINE.OCCISVS. ESIT.EI. IVSTA. NVLLA.FIERI. OPORTETO. ſcriptum ἀρχαϊκῶς IOBIS, pro IOVIS. Quod potius Librariorum ſupinitati, & deprauatae pronunciationi adſcribendum. vbi cunque fulgur hominem occiderat,ibi ſepeliebatur. Artemidorus: οὐ γὰρ οἱ κεραυνωθέντες μετατίθενται, ἀλλ᾽ ὅπου ἂν ὑπὸ τοῦ πυρὸς καταληφθῶσιν, ἐνταῦθα θάπτονται. Plinius in Catholicis fulgurum: Hominem ita exanimatum cremari fas non eſt,condi terra religio tradit.

Ocius] Lego, Alij dictitãt noſtras,alij tractum ex Graeco. ex vetere ſcriptura, dictas noſtras. In fine citabatur Coelius in hiſtoriarum libris. qui dixerit, concitantur Ociſſime. & Aelium Lamiam oportune veniſſe, aut tale quid.

Ocrem] Graecum, ὄκρυν. vnde oppida Interocrea,& Ocriculum. vt Graecis πράγων, τραχίνιοι.

October] Suſpicor legendum Meni Zana. pro Menzanae. hoc eſt, μηνὶ Ζανᾶ. ἀπὸ τοῦ Ζηνός. vt menſe Iouis cognomine Ioui hoſtia immolaretur. Mirum autem Plutarchum in Romanicis Quaeſtionibus, Idibus Decẽbrib. non Octobrib.immolari ſolitum illum equum dixiſſe.

Offendices] Addo ex Latinis Gloſſis: offendices, nodi, quibus libri ſignantur.

Offudas] Offucias.

Ommentans] verba ex Odyſſea vetere Lucij Liuij Andronici ita legenda: in Pylum adueniens, aut ibi ommentans. ex illo:

πειρήσω ὥς κ' ὔμμι κακὰς ἐπὶ κῆρας ἰήλω
ἠὲ πύλονδ' ἐλθὼν, ἢ αὐτοῦ τῷδ' ἐνὶ δήμῳ. ὀδυσ. β'. Potuerunt & dicere veteres aduenies pro aduenieſ̃, vt praegnas, infas, animas. Ennius:

Oua parire ſolet genu' pennis condecoratum,
Non animas-- hoc eſt animans.

Oluatium] Fortaſſe corrupte legerunt, pro Olus atrum. vnde coniectura coacti ſint interpretari id, quod in rerum natura non eſt.

Opima ſpolia] Pompelli, vel Pompilij Numae regis legem opimorum ſpoliorum corruptiſſimã nobis relictam eſſe nemo non videt. Nam non ſolum verba deprauata, ſed & traiectione loco mota ſunt, ac luxata. Nos ea, vt olim reliquerat Feſtus, infra ponemus.

QVOIVS. AVSPICIO. CLASSE. PROCINCTA. OPEIMA. SPOLIA. CAPIVNTVR. IOVEI. FERETRIO. BOVEM. CAEDITO QVEI. CEPIT. AERIS. DVCENTA. DARIER. OPORTETO.

SECVNDA. SPOLIA. IN. MARTIS. ASAM. IN. CAMPO. SOLITAVRILIA. VTRA. VOLVERIT. CAEDITO.

TERTIA. SPOLIA. IANO. QVIRINO. AGNVM. MAREM. CAEDITO. CENTVM. QVEI. CEPERIT. EX. AERE. DATO. Ianũ Quirinũ etiam Ianũ Quirini vocaſſe veteres, antiquitatis Romanae mediocriter docto nõ difficile erit perſuadere. In ſecũdo capite Vtra ſolitaurilia dixit, pro vel maiora, vel lactẽtia. Cato, Liuius. Sed ad vltima capita huius hydrae, quae nondum plane confecta eſt, pergendum erit. Lego igitur ſequẽtia: Huius aedis lex nulla extat. neque templum habeat, necne, ſcitur. Olim leges aedium in aedibus ipſis, in poſtico earum ponebantur. Varro: Eius

veſtigia etiam nunc manent tria: quod Saturni fanū in faucibus: quod Saturnia porta, quam Iunius ſcribit, quam nunc vocāt Pandanam; quod poſt aedem Saturni in aedificiorū legibus parietes poſtici muri ſunt ſcripti. Continebant autem leges aedium inter alia, vtrum aedes illa eſſet templum, necne. & hoc eſt, quod ait Feſtus. Nam non omnes aedes erant templa. auctor Varro de Latino ſermone libro VI. & Gellius libro XIIII. cap. VII. Apponebātur & leges dedicationis. quibus aedes ipſae ſacrae fiebant, neq; ſine exauguratione transferri poterant. Plinius ad Traianū: Diſpice ergo, Domine, an putes aedē, cui nulla lex dicta eſt, ſalua religione poſſe transferri. Poſtrema mirum, quid hic poſuerit Feſtus: VT. QVEI. OPEIMA. LEGE. FVERINT. Nam non memini Opima lege, ſed optima ſcribi. In lege Veſtalis capiundae: SACERDOTEM. VESTALEM. QVAE. SACRA. FACIAT. QVAE. IOVS. SIET. SACERDOTEM. VESTALEM. FACERE. PRO. POPOLO. ROMANO. QVIRITIVM. VTI. QVAE. OPTVMA. LEGE. FVAT. ITA. TE. AMATA. CAPIO. Male apud Gelliū: vti quod optima lege fiat. Dicebatur & OPTIMA MAXIMA LEGE. vt, FVNDVS, VTI QVEI OPTIMA MAXIMA LEGE SIT.

Ops] Fortaſſe: Ops antiqui dicebant, quem nunc opulentum dicimus. vt teſtimonio eſt non ſolum ei contrarius inops, ſed etiam cops: vt: is cops edit, ego egēs exortus ſum. Nam re vera cops eſt compoſitum ab ops: coops.

Optuo] Vltimus verſus Plauti non eo ordine, quo hic, habetur in vulgatis Plauti codicibus.

Orata] Oriculam quod ait pro auricula dictum, & Catullus vſurpauit:

Vel anſeris medullula, vel imula oricilla. Alibi explicabimus.

Oratores] Eos noſtri alij pro legatis appellant. Legendum: Eos noſtri alias P. Ro. legatos appellant. Verba Catonis: M. Fuluio conſuli legatus miſſus ſum in Aetoliam, propterea quod ex Aetolia complures venerant: Aetolos pacem velle; de ea re oratores Romā profectos. &: Propterid, bellum caepit Caelius PR. Albanus. Oratores miſſi Romam. Et: pro deprecatoribus. Nā ex primo

errore labem contraxit: de cretatoribus. Et Afranij: ſi quid orator....... Item.... & pro diſertis elocutoribus.ab eo quod antiqui orare dicebant pro agere. ob quam cauſſam orationes ediſſertationes quoque eorum vocantur.

Orca] Ego pro ficaria non dubito legere faecaria. Sunt autem vaſa ad defaecãdum muſtum. Cum ſcilicet muſtũ feruendo defaecatur. Neque temere. Sunt enim Orcae vaſa teretia, ventroſa, cum anguſto ore: vt muſtum poſſit magis feruere. Cuius modi erant, quas Vitruuius vocatas αἰόλου πύλας ait. Varro: ſaepe vbi cõditum vinum nouum, orcae in Hiſpania feruore muſti ruptae.

Orcheſtra] Scripſerat Feſtus hiſtriones eos, qui ſuo tempore planipedes vocabantur, non ſolere in Orcheſtrã admitti. Quod cognoſcimus ex Seneca, & aliis. propterea enim Planipedes dicebantur, quod non in podio, ſed de plano agerent. Stulte enim optimae notae Grammatici ab eo, quod planis pedibus, id eſt excalciatis agebant. quamuis enim verum eſt pedibus nudis fuiſſe: tamen falſum, pedem planum, pedem nudum eſſe. Sed quemadmodum pedaneus opponitur Curuli: ita planipes mimo. Auſonius: nec de mimo planipedem, nec de Comoedis hiſtrionem. Vt plãipes nihil aliud ſit, quam mimus pedaneus. Prodibant autem planipedes riciniati ad agendum. Quid ſit recinium habes & hic apud Feſtum, & apud Varronem.

Oreae] Auſonius:

Inde floridum reflexis ver reuiſit oreis.

Verſus eſt Naeuij:

Deprandi autem leonis obdas oras. Prouerbialiter id dictum de re valde periculoſa. Nam eſurientis leonis & famelicoſi labias velle comprimere, periculoſum. Deprandius, eſt impranſus. Oreae, labiae, Graecanice. Nã & ipſi poetae Graeci frequentiſſime labra χαλινοὺς vocãt. Eandem ſententiam promittit illud Lucillianum: Eſuriente leoni ex ore exculpere praedam. item Graecorum, λέοντα ξυρεῖν. At illud Catonis omnino praetereundum non cenſeo: Equos reſpondit: Oreas mihi inde. tibi cape flagellum. eſt enim notiſſimus Apologus, qui eſt apud Horatium: Ceruus equum pugna melior, &c. In teſtimonio

nio Coelij: Equus, qui.

Ortygia] Ortygia, antiquitus ita, non Delos, dicebatur. Sequentia alio pertinent. Hiſtoria de Tullia Ser. Tullij regis filia mihi ignota eſt. neque quis ſit vicus, aut neſcio quid, quod ab orbibus dictum ſit, cõminiſci potui.

Oſcillum] Lege: ab eo quod os cillere. Notum cillere, eſſe mouere. de perſonis Virgilius:

Oſcilla ex alta ſuſpendunt mollia quercu.

Oraque corticibus ſumunt horrenda cauatis. Meminit & Maurus Terentianus. De oſcillis ſatis in Auſonium anno ſuperiore. Quare τὸ Cunarum in funium docti viri mutare voluerint, non video.

Oſcum] Supinitas Veterum. Leges oſcitae, manifeſto dictae pro adſcitae veteri idiomate. vt, obeſſe, pro adeſſe: obſtare, adſtare, vnde obſtetrix. Vide ſupra exempla de praepoſitione OB. Oſcitae ergo, obſcitae. B, interliſa eſt, vt oſtendit, pro obſtendit, vt dicebant veteres. Oſcus, prius erat Obſcus. Obſcitae leges, adſcitae. ſciſcere legem, quid ſit, & pueri norunt. Deinde de oſcis & opicis. Opicus ἀῤῥηλοποιός. Auſonius, Opicus magiſter. id eſt, ἀῤῥηλοποιός. Inde conuicium, ſpurco ore: de quouis impuro. Lucillius:

Praetor noſter adhuc, quam ſpurco eſt ore, quod omnis

Extra caſtra, vt ſtercu' foras eiecit ad vnum. Spurco ore eſt, μιαρὸς, odio dignus. ſic opicus accipiẽdum apud Iuuenalem:

Et diuina opici rodebãt carmina mures. quanquam Gloſſarium legit, Apici. Apicus, ἐπιπικιστής, ὡς ἰκθυάλιος. Sed videndum num hic apud Feſtum legendum opſcum, nõ opicum. & verũ eſt. ita igitur leges: ſcribitur opſcum, pro oſco. & in verſu Titinij: Qui Opſce, & Volſce. opſcos vero pro Oſcos dicere ſolitos veteres ſupra docuit. Lege praeterea in fabula Quinto, non Quinta. Ita apud Nonium.

Oſculana] Pro Auſculana. Quae deſunt, ita plus minus expleri poſſe videntur. Sulpitius: Pyrrhum victorem vicit item Imperator noſter. Titinij verſus non tam diuulſi ſunt, quam lacunae praeferunt:

Haec quidem quaſi Oſculana pugna eſt, non ſecus.

Quia, hinc qui fugere impulſi, ſpolia colligunt, Plauti verſus haud ſcio'an recte ex Neruolaria producantur. Conſtat enim eoſdem legi in Sticho:

PI. Oſculum. AN. Sat eſt mihi oſculi veſtri. PI. Qui amabo, mi pater?

AN. Quia ita meae animae ſalſura euenit--

Oſtentum] De verſu Attij vide ſecundum Coniectaneum. C. Gracchi verba: quod vnum nobis inoſtentum, ipſis inuſum aſportatur. Inuſum, eleganter, inuſitatum.

Ouſentinae] Perperam Lucretius pro Lucillius, vt apud Varronem.

Ouibus] Lege duobus, non duabus. Sed profecto in his requiro Feſti diligentiam, qui in minoribus criminibus ouium duorum, in maioribus triginta boum multam fuiſſe dixit. cum duo oues nunquam ſepararentur a triginta bubus: neque contra boues ab ouibus. Tantum abeſt, vt in multa dicenda boues ante oues nominare religio eſſet. Quare in maioribus delictis multa erat ouiũ duorum, boum triginta. & dicebatur maxima, vel ſuprema. in minoribus delictis ouis vnius. & eam minimam vocabant. Vel poſtquam aeſtimari caepit, maxima ac ſuprema multa triũ millium, ac viceſſis. minima, aeris deni. Quomodo igitur Feſtus hic oblitus ſui contra ſententiam ſuam, hoc ſcripſerit, qui aliter in verbo Multa pronunciaſſet, mirari potius, quam rationem reddere poſſum. Deeſt autem numerus in bubus. in maioribus autem XXX. boum.

P

P*Alatium*] Palanto eſt Graece παλαντώ. ſed eam Palatiam, & non Latini matrem, ſed vxorem dicit Varro III. de Latino ſermone: Sed hoc, inquit, alij a Palatia vxore Latini putarunt. Loquitur de Palatio.

Pantices] Quid ſit frus, neſcio.

Panus] De Panicula, & Panuelliũ nos ſatis multa olim in Varronem. Gloſſarium: Pannucellium, πήνιον.

Pappi] Infra. Loquebatur de eo, quod dicitur, conſules inter ſe parare prouincias. quod aliter comparare prouincias dictum fuit. definiebanturque dies, intra quos dies comparare deberent. Aut cum comparatio non interueniebat

tieniebāt, vt is praeferretur, qui lege, vel ſuffragio primum factus eſſet. aut talia: nequid nugarum harioler. Reliqua aſſequi non potui.

Parici] Perſuaſerunt ſibi docti viri Paricos quaeſtores dictos, qui rerum capitalium cauſſa creati eſſent. Nos contra omni opere contendimus non Parici quaeſtores, ſed Paricidi quaeſtores legēdum eſſe. Vide vocē Quaeſtores. Ita igitur vocabantur Quaeſtores rerum capitalium. Clauſula vero, PARICIDA ESTO, in omni re capitali ponebatur. Cicero II. de legib. Sacrum, ſacrove commendatum, qui cleperit, rapſitve, Paricida eſto. id eſt, capital eſto.

Parret] In fine lege: vt fieret Paret, quod & inueniatur in Comparet, Apparet.

Parum cauiſſe] Non placet, quod ſubſtituunt docti: Patrauiſſe. Ea modeſtia fuit veterum, vt non feciſſe, ſed feciſſe videri: et ne feciſſe quidem, ſed parum cautum fuiſſe dicerent.

Paſcales] Paſcales oues, νομάδας, καὶ ἀγελαίους alibi interpretati ſumus. Propterea eaedem Paſſales quoque dicebantur, quod paſſim paſcerentur. & nos ibidem εἰκαίους interpretabamur. Opponi pellitis, quae in agro Tarentino paſcebantur admonuimus. de quibus pellitis hic in fine ſcribebatur. Propterea pro illis verbis, ignaro Terentino, ſcribo, in agro Tarentino. Non igitur de ludis Terenti in campo Martio hic agebatur, vt volunt docti viri. Vide Coniectaneum tertium.

Paßer] Plautus Perſa:

Vola curriculo. P. iſthuc marinus paſſer per circum ſolet.

Notauimus ad Auſonium in illud ad Accium Rhetorem Begerritanum:

Ouum tu coque paſſeris marini.

Patalem] Locus Plauti eſt in Truculento: quā Comoediam nos maiore ex parte a mendis vindicauimus;

Vt ego me ruri hamaxari mauelim patalem bouē,
Cumque eo ita noctem in ſtramentis pernoctare perpetem,
Quam tuas centū caenatas noctes mihi dono dari.

Patres] Infra: Patres appellantur ex quibus Senatus eſt: quos initio Vrbis conditae Romulus C. delegit, quoſū

conſilio, atque prudentia Reſp. adminiſtraretur, atque tenuioribus agrorum partes attribuerentur perinde ac liberis propriis, ac nummi diſtribuerentur. quia ſolebant iam inde a Romulo nummis argenti ſignati vltramarinis vti. quod publicae, & priuatae rationes docent. Ex his cognoſcimus quare Feſtus velit Patres dictos, quod tanquam filijs plebi & agros attribuerent, et nummos largirentur. Nam de vltramarinis nummis argenteis certum eſt. Plinius libro XXXIII. cap. III: Qui nunc victoriatus appellatur, lege Clodia percuſſus eſt. Antea enim hic nummus ex Illyrico aduectus, mercis loco habebatur.

Patricios] Hanc Cincij opinionem non cuiuis paſsim notam confirmant verba P. Decij Muris apud Liuium lib. X: An vnquam fando audiiſtis Patricios primo eſſe factos, non de caelo demiſſos, ſed qui patrem ciere poſſent, id eſt ingenuos?

Paueri] Pauera. Alibi olim explicauimus.

Pecunia] Pecunia ſacrificium fieri dicebatur, cum frugum, fructuumque cauſſa mola pura offerebatur in ſacrificio. quia omnis res familiaris, quam pecuniam dicimus, ex his rebus conſtaret. Riliqua huc non pertinent, ſed de alia re longe diuerſa intelligenda ſunt, nempe neſcio quae ad depellenda mala fulgurante caelo, & bonorum cauſſa parata. A pecu adiectiuum pecuinus, & pecunius. A quo cum dicimus pecuniam, ſubintelligendum rem. Pecunia res ergo pro patrisfamilias bonis, quia praecipua in foetu pecoris conſiſterent, accepta fuit. Gloſſarium: Pecunia, χρήματα, ἀπὸ τιμῆς κτηνῶν.

Pedarius] χαμαιδικαστής. Cōſtitutiones Graecae, Theophilus, Gloſſae.

Pedem ſtruit] Gloſſarium recte, φεύγει interpretatur.

Pedicoſus] Alibi oſtendo Feſtum in vitiatos codices Titinij incidiſſe, vt legerit pedicoſus, pro pedidoſus. Cuius ſententiae adhuc me non poenitet. Nam ſi nihil aliud, certe lex verſus aperte docet. Feminino genere extulit Plautus Vidularia:

Vbi quanque pedem videbat, ſuffurabatur omnis.

Pedidoſus autem a Pedido. Lucilius:

Quod deformis ſenex, quod pedidus ac podagroſus,

ita

ita enim legendum.

Pedulla] Eadem & Pedalia. Gloſſarium: Pedale, ποδεῖον.

Pedum] vide Coniectanea.

Penatem] Liuius libro XXVIII: Quoniam fors eos ſub eodem tecto eſſe, atque in eodem penate voluiſſet.

Penem] Verſus Naeuij leuiuſcule contaminati, ita legi debent:

Theodotum compella, qui aris compitalibus
Sedens in caella circuntecta tegetibus
Lares ludentes peni pinxit bubulo.

Quid ſit penis bubulus, vide in Coniectaneis. Nam male interpretatur Feſtus. Caena pura, quam vocat, eſt, qua fungebantur, cum in caſto eſſent. Gloſſarium: Caena pura, προσάββατον. imitatione Gentilium παρασκευὴν Iudaeorum ita vocat.

Penitam] Arnobius libro VI. naenias, offaſque penitas. vbi lego, taenias. Sicut in eodẽ: quid tuceta? quid naeniae? quid offae? Idem mendum. Legẽdum enim taeniae. Quid eſſent taeniae, vel taeniacae, vide quae ſuperiori anno in Varronem de re ruſtica notauimus.

Pennatas] Theophraſtus alicubi in περὶ ἱστορίας φυτῶν ait a ruſticis teneriores ſpicas ἄρπας vocari.

Penora] In fine lege, peñarium

Penus] Corruptus locus. lege: Penus vocatur locus intimus in aede Veſtae tegetibus ſaeptus.

Peregere] Lego Pergere. vnde Pergiſcor. Et compoſitum expergiſcor.

Peremne] Peremne auſpicium duplex: vniuerſum populi, cum Idibus Martiis amnem auſpicato tranſiret, & Annae Perannae rem diuinam faceret, vt annare perannareque commode liceret. alterum magiſtratus: cum ſcilicet magiſtratus amnem auſpicato tranſirent, quotieſcunque quid in campo agere vellent. Cicero libro II de diuinatione: Bellicam rem adminiſtrari maiores noſtri niſi auſpicato noluerunt. Quam multi anni ſunt, cum bella a propraetoribus, & proconſulibus adminiſtrantur, qui auſpicia non habent? Itaque nec amnes tranſeunt auſpicato, nec tripudio auſpicantur.

Perſacul] Lege, Perſacul, & per ſe, Facul. hoc eſt, tam compoſitum Perſacul, quam ſimplex, Facul. Leuis menda,

ſed quae errandi anſam doctis praebuit.

Perpetrat] Non leuiter haec contaminata ſunt. quae, ſi veterem lectionem proponamus, nullo negotio in integrũ reſtituerimus. vetus lectio, vt admonemur ex notis marginis: Neque perpetrare precibus imperia quidetinni patris ſpartam reponare inſtat. Quae non parum adiumenti nobis ad veritatem indagandam contulerunt. Legimus ergo: Pacuuius in Teucro:

Neque perpetrare precibus, imperio, quiti. & in Niptris:

Spartam repedare inſtat, id ſi perpetrat. Neq; quiti, hoc eſt, neque potuerunt. Neque prece, inquit, neque imperio, hoc peragere potuerunt. Repedandi verbo alibi vtitur. Vide Repedare. Quae dicta ſunt de Menelao. Sed finem horum explere quidem verbis Feſti non pollicemur. Sentẽtiam autem Feſti hanc eſſe putamus: Quomodo etiam ſine praepoſitione vſi ſunt, quod conuerſum iam in turpem ſignificatum. Nam Patrare turpe verbum eſt. Catullus, Perſius. Gloſſarium: Patrat, μασᾶται, κακεμφάτως, ὡς επ αισχρως. Lege, ὡς ἐπ' αἰσχρῶν.

Perſicus] Omnino legendum Perſibus. vide tertium Cõiectaneũ, atque adeo Varronem ipſum in fine lib. VI. Verſum Plauti ita lege:

Nihil deconciliares illi, niſi quid Perſibus ſapis.

Percillum] Legendum puto, Ruduſculum picatum. hoc eſt vas ex cauo informi ſaxo, quod rudus ſaxum impolitum ſit. Legendum vero, ex quo, vnguine &c. Quidam, qui nobis veterum numiſmatum & aliorum monimentorum libros ediderunt, in iis libris Cantharum Perſilli titulo proſcripſerunt: & Perſillum pro Perirrhanterio accipiunt. Riſi, cum illa legi, nõ tantum quod Cantharum nulla ratione moti Perſillum vocant: ſed etiam quod, cum ſententiam ſuam confirmare vellent, teſtimonio Feſti id facere conati ſunt. Lector vero eruditus iudicet, quid interſit inter Perſillum, & περιῤῥαντήριον. tam profecto, quam inter vnguen vel axungiam, & aquam luſtralem.

Perſonata] Quod ait hiſtriones cogi ſolitos deponere perſonam: hoc fiebat, quando exſibilabantur, neque placebant. Macrobius loquens de Pylade hiſtrione: Cum in Herculem furentem prodiiſſet, & nonnullis inceſſum hiſtrioni

ſtrioni conuenientem nõ ſeruare videretur, depoſita perſona ridentes increpuit: μωρὶ, μαινόμενον ὀρχούμεθα.

Pertiſum] Infra: Pertiſum aliquãdo media, i, non, e, dixerũt. licet irrideatur a Lucillio, quod pertiſum diceret, Scipio Africanus, qui Pauli filius fuit. Vide Redarguiſſe.

Pertu . . .] Notas L. I. habes in Manes. quid ſit, quaeratur.

Peſeſtas] Lege, quae inter precationes.

Petauriſtae] Mechanici dicti ſunt Petauriſtae, quia in machina vel rota traiiciebant ſeſe deſperata audacia. Martialis:

Quam rota tranſmiſſo toties impacta petauro. Ariſtophanes ἐν Δαιδάλῳ apud Grammaticos:

ὁ μηχανοποιὸς, ὁπότε βούλη τὸν τροχὸν
ἐᾶν ἀνεκὰς, λέγε, χαῖρε φέγγος ἡλίου. Tanquã periculoſiſſimũ eſſet traiicere ſe per rotam, propterea dixit, o Petauriſta, quotieſcunque vertes rotam mechanicam, potes ſupremam dicere vitae tuae. Nam & hic quoque μηχανοποιὸς, qui Lucillio Mechanicus. Dictus autem Petauriſta ἀπὸ τοῦ πεταύρου. Eſt autem πέταυρον, ſeu πέτευρον tabella, parieti affixa, ad quam veſpere gallinae ſe volatu recipiunt, vt pernoctent. quia mechanici iſti ad rotam illam ſe ſaltu ſubiiciunt, propterea πεταυρισταὶ dicti. De quo multa aliquando dicemus in Manilium, poetam eruditiſſimum. Sumitur & pro ſaltatore tantum, & eo, qui flexu corporis multa ſchemata edit. Varro epiſtola ad Caeſarem: Cum vocat Ptolemaeũ κίναιδον, ἰωνικὸν, πεταυριστὴν, δονοῦν, αὐλοποιόν. Quae manifeſto dicta ſunt de Ptolemaeo Aulete Rege Aegypti. Locus Varronis in Nonii codicibus deprauatus eſt. Nos, vt legendum putamus, poſuimus.

Petimen] Gloſſariũ: Petumen, κτήνους ἕλκος. Seruius Danielis paulo aliter: Pleiades, Signum eſt ante genua Tauri, quod Graeci ὗζον dicunt. id eſt petimen. Mirum autem Feſtum, vt probaret in ſuilla eſſe neſcio quid, niti teſtimonio Naeuij, qui dixerit, petimine piſcino: cum manifeſto intelligere videatur, quod κλειδίον in thunno vocabatur.

Petoritum] Recte Aeolice dictum ait. πίτορες, quatuor.

Petrarum] Ennij verſum ita lego:

Alte elata ſpecus, petriſque ingentibu' tecta. Item Liuij, ita: vbi echo ſaepta petris. Deinde: Petra eſt, quae

domus dextra &c.

Petulantes] Lego in fine: pedibus conuibrauit. Nam vibrare neutra ſignificatione, nouum non eſt, ſed veteribus vſitatiſſimum.

Piacularia] Infra: Piacularia appellantur veteri loquēdi cō ſuetudine, cū hoſtia fugit: aut in aliam corporis, quā oportuit, partem cecidit. Manifeſto ita ſcripſit Feſtus. Pauli tamen Epitome vberius haec tractat, vt integriore codice vſus videatur. Piaculare plane eſt illud Virgilianum:

--qualis fugit cum ſaucius aram
Taurus, & incertam excuſſit ceruice ſecurim.

Picta] Liuius lib. x x x. Maſiniſſa toga picta, & palmata tunica donatus. at lib. x x x i: Maſiniſſae dona miſſa, vaſa aurea, toga purpurea, & palmata tunica. Ergo picta, & purpurea idem. addit Liuius & togam praetextam datam. Sic purpurea eſt ὁλοπόρφυρος. praetexta περιπόρφυρος. Palmata erat tantum triumphalis.

Pictor] Legendum, pictam a ſe γραφῶ. Et, Cum verſiculos ad id retulerit, & ineptia pari, & nullius praetexto nomine. Nam τὸ Praetoris fruſtra emendare conantur, cum conflatum ſit ex ſequenti voce. Itaque delendum.

Pilae] Manias vocatas ait Macrobius. Ad earum inſtar ſtramentitiae effigies, quibus obiectis tauri irritarentur, vocatae ſunt pilae. Martialis:

Iactat vt impoſitas taurus in aſtrà pilas. Gloſſarium: Pilae, ταυριάριοι, ταυροκαθάπται. Vnde prouerbialiter foeneos homines dixerat Cicero in principio Cornelianae, alludens ad has effigies foeneas. Poſtulatur, inquit, apud me praetorem primum de pecuniis repetūdis. Proſpectat videlicet Cominius, quid agatur. videlicet homines foeneos in medium ad tentandum periculum proiectos. Huc etiam alludebat Varro, cum quandam de Menippeis ſuis proſcripſit titulo Aiacis Stramentitij. Quae ſequuntur, videntur de alia re, quam de Pilis tractaſſe.

Pilare] φιλητὴς Heſiodo, & πιλητὴς Aeolice.

Pilumnoe poploe] Hoc eſt Pilumni populi.

Piſatiles] Piſatiles, ſunt οἱ πισᾶται. Memoria lapſus ſum olim, qui deſtitutus codice Feſti annotaui Picenos olim a Naeuio Piſatiles dictos, vnde etiam hodie fluuium Piſatellum dici. Ego plane hallucinatus ſum, cū haec memoriter

ſcri-

ſcribebam. Petoque a candidis Lectoribus, vt & hoc, & ſi quae ſimilia dicta ſunt, quae mihi cum omnibus cõmunia ſunt, qui meminerũt& ſe homines, & a ſe nihil humani alienum putant, omnium mihi veniam facere. Porro Pantaleon iſte Omphalionis filius fuit, vt ait Strabo, καὶ πισατῶν ἡγεμών.

Piſcinae] Lege: vnde Lucilius ait:

Obtuſo ore, pugil, piſcinenſis, reſes-- Pugiles ſunt obtuſo ore, propter pugnos, quos in os recipiunt. Vnde illud:

--Os nullũ, vel potius pugilis. Prouerbium eſt apud Plautum in Caſina, obtuſo ore, vel obtunſo. Cum quis ſpe vel inſtituto deiectus, pudore ſuffunditur. ab iis, qui nihil praeter quam in os meſſem pugnorum, vt loquitur Plautus, reportarunt.

Piſtum] Scribe, pro molitum. Varro de vita populi Romani libro primo: Nec piſtoris nomen erat, niſi eius, qui ruri far pinſebat; nominati ab eo, quod pinſeret. Idem περὶ ἀψίππου: Nec piſtorem vllum noſſent, niſi eum, qui in piſtrino pinſeret farinam. At temporibus vltimis Reip. & deinceps Piſtores, vt notum vulgo, οἱ ἀρτοποιοὶ vocabantur. Et Plautus fuit piſtor, cum truſatiles molas verſando operam locaſſet. Minutius Felix: Octauius homo Plautinae proſapiae, vt piſtorũ praecipuus, ita poſtremus philoſophorum. Fruſtra hunc locum Feſti ſuſpectum habẽt docti viri, tanquam integer parum ſit, ac mancus.

Plancae] Palancae prius dictae, a phalanges Graeco. Planci. Gloſſarium: Plancus, πλατύπους

Plancae] Infra, Agebatur manifeſto de prouerbio, Plauſtrum perculi. Ad idque citabatur verſus ex Epidico Plauti:

Epidicus mihi magiſter fuit. P E. perij, plauſtrum perculi. vt male hodie legatur, auſtrum perculi. quod maximus vir Adr. Turnebus hauſtrum interpretabatur, idq; optime, ſi ita prouerbium efferebant veteres. Sed cum agnoſcatur hic a Feſto, itẽ a Donato, ita retinebimus. Male vero prouerbium illud interpretatur Eraſmus, vt cuius facile, qui eius interpretationem legerit, patere poteſt. Sed illi condonandum, quia ad eam opinionem Donatus male intellectus eum impulit, ac ipſum Eraſmum

potius, quam plauſtrũ perculit. Cum alia mẽte apud Plautum accipiendum ſit. Porro non longe ab his verbis ſcripſiſſe videtur Feſtus: Plauſtrum perculi antiqui dicebant, ab iis, qui pedibus onuſta plauſtra percelebant, hoc eſt, euertebant .... id quod apud Plautum dicitur. Epidicus mihi magiſter fuit. Perij: Plauſtrum perculi. Videtur Eraſmus ſentire, vt non dicatur de eo, qui imprudens negotium euertit: ſed de eo qui prius rem praeparat, quã eã alioqui aggrediatur: vt de ruſticis, qui prius quam plauſtrum exonerent, plauſtrum ipſum percellũt. propterea prouerbium efferebatur, Bene plauſtrum perculi: Bene rem conficiam, cum eam prius mihi ſubegerim. At quomodo apud Plautum legitur, non potes ita accipere. Ridiculum enim ſi dicas: Perij: bene plauſtrum perculi. Neque ſane quomodo ſeruus apud Terentium loquitur. accipiendum enim ſemper de eo, qui euertit, & perturbat rem. Quare non Bene perculi, ſed, Pene perculi legẽdum. Quod indicatur verbo PERCVLERIS. Eſt enim, vt Grãmatici loquuntur, potentiale: hoc eſt Pene perculiſti. ἤδη τραχηλίζας, ἤδη πρηνίξας ἄν με. Vide vnius voculae ignoratio, vel potius vnius literulae menda magnum virum quam abſurde pronunciare coegit. Nam quis putaret plauſtra prius euerti, vt facilius exonerẽtur? Sed homines ſumus: neque propterea magni viri manibus iuueniliter inſultandum

Plebei] Infra: Plebei aediles, qui plebeĩ ſcito, quae de eo magiſtratu ſuffragium tulit, ab illa ſunt conſtituti .... unt, qui vna cum Tribunis plebei creati ſunt diſſidente plebe a patrib. Ii fecerunt tabernas, quas nouas vocant, nos autem quinque dicimus eas, & ſeptem feruntur. Et plebeias vocamus a genere magiſtratus.

Plebeium] Infra: Plebeium magiſtratum neminem licet capere, niſi qui ex plebe eſt. Cuius generis eſt omnis magiſtratus, qui iſto nomine appellatur. Intelligit tribunatũ plebis, & aedilitatem plebis.

Plena ſue] Plena ſue Telluri ſacrificabatur, quia pecudis id genus, cum ſeritur, roſtro ſemen fodiendo corrumpere ſolet.

Plorare] Longum eſt toties indicare errores, cum id empus, & chartam lucrifacere poſſimus, & in continenti

emen-

emendationem apponere. Traiectiones igitur,& alia errata ita reſtituimus: In Regis Romuli, & Tatij,& Seruij Tullij legibus haec eſt: SEI.PARENTEM.PVER.VERBERIT. AST.OLOE.PLORASSINT. (parentes) PVER.DIVEIS.PARENTVM. SACER.ESTO. SEI NVRVS.SACRA.DIVEIS.PARENTVM.ESTO. Ecce, quae in citandis regum nominibus traiecta erãt, ea ſuo loco reddimus. VERBERIT, pro verberet. Ita ſemper in XII. Nam & eo modo VINDICIT, pro vindicet. ſed & Edim, pro Edam dicebant. OLOE. pro OLI. vna L. qui nõ geminabant, vt poſtea, cum dixerunt OLLI. ſed plurali OLOE dictum, vt Pilumnoe poploe: hoc eſt, Pilumni populi. Supra idem Feſtus monuit AB OLOES, pro, illis dictum. Altera luxatio in altero legis membro facta erat. Importune enim vltima clauſula loco mota erat. Vocem, parentes circulo incluſimus, neque maiuſculis literis perſcripſimus. Eſt enim Gloſſema pertinens ad OLOE: ne forte ſcilicet perperam illud OLOE acciperetur. quod veteres, cum citarent leges antiquiſs. propter obſcuritatem, aut verborum inſolentiam factitabant. vt in illa lege: REM.VBEI.PAGVNT.ORANTO.NEI.PAGVNT. ANTE.MERIDIEM.IN.FORO.AVT.IN.COMITIO. CAVSSAM. CONICIVNTO. (cũ perorant ambo praeſentes) POST. MERIDIEM. PRAESENTE. AMBOBVS. LEITEM. ADDICITO. (ſi ambo praeſentes) SOL.OCCASVS.SVPREMA. TEMPESTAS. ESTO. Sed de his alias fuſius. Nos haec produxiſſe contenti ſumus.

Ploti] Quantum ex his colligere poſſumus, Plotum eſſe Vmbram vocem, apparet.

Ploxemum] De hoc ſatis alibi. Capſum in ciſio vulgo in Gallia Tumberellum vocamus, quod capſae ſpecie ſit. Vtitur & Vitruuius: πέρευθα καὶ ὑπερτερίαν Homerus vocat. Sirpiculum etiam veteres Latini, ſi ex vitili materia.

Plutei] Gloſſarium: Pluteus, παράδειγμα. ἀνάκλιτον, θυμέλη πλοίου, ἐγγώνιον βικλίνου. Etiam Martialis τὸ ἀνάκλιτον τῆς κλίνης ita vocat:

Namq; puer pluteo vindice tutus erat. Aliae Gloſſae, Pluteum, γυψοπλασία.

Polimenta] Arnobius lib. VII: Polimenta ſunt ea, quae

verecundius proles dicimus. Idem de prolibus lib. v: parte altera proles, cum ipſis genitalibus occupat. Item: Circuniectas prolibus diripientem membranulas.

Pollubrum] In Odyſſea veteri: Argenteo pollubro, & aureo gutto.

χέρνιβα δ' ἀμφίπολος προχόῳ ἐπέχευε φέρουσα

καλῇ χρυσείῃ ὑπὲρ ἀργυρέοιο λέβητος

νίψασθαι--- προχόῳ χρυσείῃ, aureo gutto. ἀργυρέοιο λέβητος, argenteo pollubro. Aquam vero ipſam χέρνιβα vocabant.

Pollucere] Regis Numae lex fuit de polluctu, quae videlicet liceret polluceri, quae non liceret. De piſcibus, qui ſquamoſi eſſent, omnes, praeter ſcarum: idque propter raritatem. Rariſſimus enim in Laurenti litore, atque adeo in ora Tyrrhenica erat piſcis ipſe. quique eum capiebant, in mare dimittebant. Non igitur per religionis cauſſam hoc ſancitum eſt, ſed vt parſimonia conuiuia, epulaeque publicae facilius ad puluinaria compararentur. Cuius rei auctor Caſſius Hemina apud Plinium, his verbis: Numa conſtituit, vt piſcis, qui ſquamoſi non eſſent, ni pollucerent, parſimonia commentus, vti conuiuia publica, & priuata, caenaeque ad poluinaria facilius compararentur: ni qui ad polluctum emerent, precio minus parcerent, eaque praemercarentur. Neque in hoc piſce, ſed in multis aliis modus eſt impoſitus etiam ſacrificiis. Quare Seruius ait in libris Veterum legi, a maioribus ſacrificando parſimoniam obſeruatam. Puto legem his verbis conceptam fuiſſe: PISCEIS. QVEI. SQVAMOSEI. NON. SVNT. NEI. POLLVCETO. SQVAMOSOS. OMNEIS. PRAETER. SCARVM. POLLVCETO. Sine dubio autem lacer iſte locus ita farciendus eſt: Pollucere merces diis quas liceat, ſunt, far &c. At docti viri: Pollucere Mercurio quae liceat, ſunt &c. Quid? an Mercurio tantum pollucebatur? non & Ioui Dapali apud Catonem? non aliis? Sed pollucere merces, hoc faceſſit illis negotium. fruſtra. praeter alios audiant Varronem: Hinc profanatum, quod in ſacrario polluctum. atque Herculi decuma data ab eo eſt, quod ſacrificio quodam fanatur, id eſt, vt fani lege ſit, id dicitur. Polluctum, quod a porriciendo eſt fictum. Cum enim ex merci-

mercibus libamenta porrecta ſunt Herculi in ara, tum polluctum eſt. vt, cum profanum dicitur, id eſt proinde, vt ſit fani factum. Haec Varro. Pollucere merces dicebantur mercatores, quãdo de mercibus ἀπαρχὰς, & libamenta diis offerebant.

Pontina] infra: Potina tribus a Pontia vrbe dicta eſt. a qua & Pontina palus.

Popillia] Popillia tribus vna trigintaquinque tribuum. tot enim fuerunt. dicta a Popilliae felici nomine. a quo & tribus Pinaria a ſororis eius nomine. Non dubium eſt ita ſcripſiſſe. Nam quid manifeſtius, quam a Popillia femina dictam tribum, cuius nomen auſpicatiſsimum habebatur, ac bonae ſcaeuae, vt tunc loquebantur.

Popularia] Notabis Lararia pro cõpitalibus dicta. quod haud temere alibi reperias. Popularia opponuntur priuatis: vt popularia iudicia, priuatis iudiciis. Nam ita hic videntur Popularia oppoſita priuatis, familiaritiis, & gentilitiis ſacris. Alias popularia ſacra opponuntur, montanalibus, & paganalibus. Varro: Dies Septimontium nominatus ab his ſeptem montibus, in queis ſita vrbs eſt: feriae non populi, ſed montanorum modo: vt paganalia, qui ſunt alicuius pagi.

Porcas] Graeculus auctor Gloſſarij optimis quidẽ auctoribus in compilandis gloſſis ſuis vſus eſt; ſaepe tamen fallitur: vt cum Porta, pro porca ponit. Porta, τὸ μεταξὺ τῶν αὐλάκων ὕψος. Porta, τὸ μεταξὺ τῶν κυμάτων.

Porigam] Lege: cum aperte e proregam tractum ſit.

Portiſculus] Gloſſae, Porticulus, κελευστής. Qui eſt praeco alias, is in naue portiſculus. praeco audientiam faciebat in Comitiis, in ſacris & ſpectaculis fauentiam: portiſculus modum remigibus dabat. in verbis Catonis dicitur Viros Romanos, qui remiges ſcripti erant, per portiſculum ſub flagro veniſſe. In quo eſt duplex antiquitatis notio, vna ciues Romanos ob capital admiſſum prius verberibus caedi, deinde numo ſeſtertio, ſi Romae eſſent, trãs Tiberim venire ſolitos. altera, qui flagris caedebantur, ij ſub praecone, aut ſi remiges eſſent, ſub portiſculo caedebãtur. Horatius: Sectus flagellis hic triumuiralibus Praeconis ad faſtidiũ.

Poſticum] Grammatici Graeci, παράθυρα, καὶ παραθύριον καὶ παράθυρα κατόπιν τοῦ οἴκου.

Poſtliminium] Gloſſae: Poſtilimen, ἐπάνοδος. Falſum eſt, quod vetuſtiſſimi Iuriſcõſulti prodidere, in nomine Poſtliminium ſpectari tantũ praepoſitionem Poſt, reliquũ productionis eſſe caudam, liminium. Nam poſtliminium recte ex Latini ſermonis proportione dicitur ἡ ἐπάνοδος, vt contra Eliminium, ἡ ἔξοδος. Poſtliminij ius, & religio ex Athenienſium fontibus deriuatur, vt pleraque Romanorum alia. eodem iure apud Romanos erant, qui poſtliminio ab hoſtibus reuertebantur, quo apud Athenienſes ij, qui δευτερόποτμοι, καὶ ὑστερόποτμοι dicebantur. Romani nolebant eum, cui tanquã mortuo iuſta funerum facta erant, reducem limen inſiſtere. quia funeſtari eo putabant, tam limen vtrunque & ſuperum, & inferum, ſi a mortuo calcaretur, quam & hominem ipſum. Nam & mortui in limine collocabantur, quod Graecis dicitur πρόθεσις νεκροῦ. Iccirco tecto perforato in aedes admittebatur, ne ominoſum eſſet illi per ianuam ingredi, per quam tanquam elatus erat. Quod enim illi iuſta facta erant, ob id tanquam elatus fingebatur. Athenienſes eos, quibus abſentibus funus factum erat, non prius aedes ingredi patiebantur, quã per ſinum laxae ſtolae mulier eum demitteret, tanquã denuo renaſci videretur. Vnde δευτερόποτμοι, hoc eſt δευτερογενεῖς. πότμος enim, fatum naſcentis. Qui enim ſemel ex aedibus elati ſunt, nunquam poſtea eas ingrediuntur. Inde factũ, vt quos mortuos putauerant, aut quos nunquam redituros ſperabant, cum reuerterentur, ex orco eos rediiſſe dicerent. Artemidorus: τὸν παρὰ προςδοκίαν σωθέντα φασὶν ἐξ ᾅδου ἀναβεβηκέναι. Apuleius libro XI: Confeſtim denique familiares ac vernulae, quique mihi proximo nexu ſanguinis cohaerebant, luctu depoſito, quem de meae mortis falſo nuncio ſuſceperant, repentino laetati gaudio, varie quiſque munerabundi, ad meum feſtinant illicꝙ diutinum, reducemque ab inferis conſpectum. qui locus plane ad hunc morem alluſit.

Potitum] Scribe: cum eſſent eae familiae numero duodecim.

Potitus ſeruitutis] Graecorum imitatione id dictum vult, qui dicunt, ἐπαυρεῖν κακοῦ. Heſiodus.

Praeciamitatores] Seruius in ſchedis: Pontifices ſacrificaturi praemitterẽ calatores ſuos ſolent, vt, ſicubi viderint

opifices

opifices adſidentes, opus ſuum prohibeant: ne pro negotio ſuo & ipſorum oculos,& cerimonias Deum attaminēt. Legendum autem hic: antecedentes clamant. Caeterum ſuſpicor praeclamitores, quod viri docti ſubſtituunt, verā lectionem nō eſſe. Hoc enim vt facerent, inducti ſunt verbo clamandi, quo Feſtus vtitur in ipſa vocis expoſitione. At nos cōtra Praeciamitatores verae lectionis veſtigium, non veram lectionem eſſe putamus: & legendum, Praeciae, metatores dicuntur, qui Flaminibus, Diali, Quirinali, Martiali antecedentes clamabant. Metatores, ſunt *προπαρασκευασταί*: de quibus abunde in Auſonium. praeterea vox ſatis nota vel medioeriter docto. At Praecias ipſos vocatos eſſe infra poſt dicitur. vt dubiū non ſit, quin legendum ſit ita, vti emendamus. Praecire, eſt praeclamare. cire, clamare. vnde id explicans, clamandi verbo vtitur Feſtus. Praeciae, procalatores, qui praemittuntur a Flamine. propterea recte metatores exponit Feſtus. quia & metatores praemittebantur ad locum caſtris capiendum, & ad hoſpitia militibus paranda.

Praecidanea] Barbarus mutilator putat a praecidendis frugibus. nō aduertit quid ſit praecidanea, quid item ſuccidanea. praecidanea hoſtia imitabatur Graecorum *προτέλεια*. quae ſunt Atteio Capitoni feriae praecidaneae, Graecis eae *προτέλειος ἡμέρα*. ſuccidanea, *τὰ δεύτερα ἀμείνω*. Et nō a caedendo, ſed a cedendo, per e. Vnde ſuccedaneum etiam apud Iuriſconſultos. Gellius aliter.

Praecidanea dicitur], Praecidanea dicitur, quod ante ſacrū caederetur id genus hoſtiae. quod, ſacrum praecidariū appellabatur. Praecidarium & Praecidaneum idem eſt. Sic extrariū, extraneum: pedarium, pedaneū. Si Gellius conſideraſſet praecidaneum ſacrum dici, nunquam miratus eſſet praecidaneas etiam ferias dictas fuiſſe.

Praedia] In tertio Coniectaneo monuimus dicendum proebra. vt enebra.

Praedonulos] Lege: praedonculos. Si quis Latine ſcit, is non ignorat, praedonulos Latinum non eſſe. Hoc *ἐκ τῶν ἀνὰ λόγον* Latinae linguae ſatis patet.

Praefecturae] Quae egregiam antiquitatis cognitionē continent, ea non leuibus mendis inquinata ſunt. Sunt autem haec ex priſca ſcriptura: In quas ſolebant ire prae-

fecti quattuor viginti ſexuirum num pro populi &c. Lego: in quas ſolebant ire praefecti, qui, autore viginti ſex virum numero, populi ſuffragio creati. Recte ſane. Neque enim quicquam populus ſciſcebat ſine auctore. Itaq; & leges auctore quodam ſemper ſciſcebat. Ex vocibus, qui auctore, factum erat quattuor, mendo ſatis procliui ac propenſo.

Praefericulum] Praefericulum vas aeneum ſine anſa patens ſummum, velut peluis, quo vtuntur in ſacrario Opis Conſiuae.

Praeficae] Gloſſae: Praefica, ἡ περὶ τῆς κλίνης ἐν τῇ ἐκφορᾷ κοπτομένη. θρηνῳδὸς ἐπ' ἐκφοράν.

Praemetium] προλόγιον. Vide Coniectanea. Gloſſarium: Praemetiuum, ἡ πρὸ θερισμοῦ δημήτρας θυσία.

Praepetes] Praepetes aues dictas quidam putant, quia volātes ſe offerunt. Nam praepetere, eſt, auem auſpicanti ſe offerre. Vnde praepetes aues dicuntur, quae ſe ante auſpicantē ferunt. Nā antiqui praepetere dicebāt pro anteire. Seruius in fragmentis: Praepetes ſunt, quae ſecundo auſpicio ante eum volant, qui auſpicatur. Aues autem aut oſcines ſunt, aut praepetes. Oſcines, quae ore futura praedicunt. Praepetes, quae volatu augurium ſignificant, cum ſunt proſpera. Sed praepetes aut ſuperiora tenēt, & praepetes vocantur: aut inferiora, & dicuntur inferae. Praepetes autem ideo, quia omnes aues priora petunt volantes. Vide etiam Gellium lib. VI. cap. VI.

Praerogatiuae] De iis, item illis, quae iure vocatae dicebantur, Aſconius, & Liuius. Auſonius in Panegyrico ad Gratianum Auguſtum: Valete modo claſſes populi, & vrbanarum tribuum praerogatiuae, & centuriae iure vocatae. Liuius libro IX. de Flauio ſcriba: fierique ſe pro tribu ædilem videret. Ego interpretor P R O. praerogatiua tribu. Piſo de eodem: Eundem primae tribus Aedilem curulem renunciauerūt. eaedem ergo praerogatiuae tribus, & primae tribus.

Praes] Feſtus ait praedem dictum eſſe, quod interrogatus a populo ſi praeſeſſet, reſpondebat, Praes. Supple, Sum. Praeſeſſe antiquitus ſignificat praeſentem eſſe, παρεῖναι. Vnde ſupereſt participium Praeſens. Auſonius auctor valde bonus, dignus qui meliore ſaeculo natus fuiſ-

ſet

ſet, aic in ludicro dramate ſeptem ſapientum:

Thalis autem, ἐγγύα, πάρα δ' ἄτα protulit.

Spondere qui nos, noxa quia praeſeſt, vetat. praeſeſt, πάρεστι. Graecus interrogatus, εἰ πάρεστι, reſpondet potius πάρα quam πάρειμι. Sic Romanus interrogatus, an praeſes? reſpondebat, praes, nō praeſſum. Varro: Itaque Praes, qui a magiſtratu interrogatus in publicū, an praeſeſt. a quo & cum reſpondet, dicit, praes. Ita enim legendū apud Varronem. Alioqui ſcio antea non ſatis perſpicuum neque Varronis, neque Feſti locum fuiſſe. Multorum ſcriptorum Latini nominis codices calamo exarati habent praeſeſt. pro quo vulgati, praeſto eſt.

Praeſiderare] Graeci προχειμάζειν. προχείμασις, praeſideratio. quidni & Poſtſideratio ἡ ἐπιχείμασις dici poterit? Vide Vegetium. Hoc autem ita dicebant veteres Romani, quia anni tempeſtates ſidera vocabant. & Confectum ſidus, vel peractum hiemis, æſtatis ſidus dicebant.

Praeſtitem] Praeſtites, προστατήριοι. Praeſtitos Lares iidē, qui προστατήριοι θεοὶ apud Graecos.

Praeſtolari] Praeſtum a veteribus erat in vſu. a quo remanſit praeſto aduerbiale. ὑποκοριστικὸν praeſtulus, vel, vt antiqui ſcribebant, praeſtolus. Inde, praeſtolari. Praeſtus ſeu praeſtulus, ἐπίμονος, προσκαρτερῶν, προσλιπαρής. Pro quo praeſens, vſitatum. vt, praeſens animus. Gloſſarium: Praeſens ἐπιφανὴς καὶ παρὼν, καὶ εὐχαλκος. Lege καὶ εὔαλκος. εὔαλκος eſt fortis. quod & ἰναλκὴς quoque dicebatur.

Praeteriti] Vnde vnde haec expiſcatus ſit Verrius, aut Feſtus, ſane omnia contra rationem vetuſtiſsimorum Po. Ro. inſtitutorum ſunt. eaque plane toti antiquitati Reip. Ro. aduerſantur. Et miror, vnde haec exſcripſerit.

Praetexta] Infra: Prætexta nulli alij licebat vti, quam ei qui iure alicuius magiſtratus haberet, & in loco publico ludos faceret. Is enim ea vtitur, & ſcribam habet ob eos, quos facit, ludos. Huc vſque videor tuto veſtigiis Feſti inſiſtere. in reliquis lubricum eſt iter. Ait nulli alij licuiſſe praetexta vti praeterquam ei, qui eam haberet iure magiſtratus & in loco publico ludos faceret. Quod verum eſt. Nā magiſtri collegiorū, & magiſtri vicorū, qui magiſtratus non erant, ludos faciebant praetextati, vt notum eſt ex ea in Piſonem, & ex Aſconio, item ex Liuio, libro xxxi

Tribuni plebis, auctore Plutarcho.praetexta non vtebantur.puto,quia ludos non faciebant.Sequentia plus minus ita habuerunt: Item praetexta Conſulibus, & Praetoribus vota quaedam ob ignorãtiam ſacrorũ nouorum nuncupãtibus datum eſt vti: item votum ſoluentibus aliquod. Item Valerius vicanus vtens pura ex S. Senatus improbatus eſt. Videtur velle Feſtus vſum purpurae ſacrũ fuiſſe. ideo magiſtratibus conceſſum non tam iure magiſtratus, nam & Tribunis conceſſus fuiſſet, quam ludorum & votorum cauſſa. Res enim ſacrae ludi,& vota. Ideo ob ludos vtebantur Aediles,& magiſtri collegiorum, ob vota Conſules, & Praetores. Vota illa quae nuncupabantur ob ſacrorum nouorum ignorantiam, videntur eſſe, quae Conſul, aut Praetor vouebat, ſi quid minus rite & per ignorantiam committens nouam religionem contraxiſſet. Vicanum videtur vocare vicimagiſtrum. ex ſententia ſenatus improbatum ait quod in pura toga, non in praetexta ludos Compitalitios faceret. Ita enim puto Feſtum ſcripſiſſe ex S.Senatus, quod interpretor ex Sententia Senatus.

Praetextae] Pro praetextatae.Horatius:

Vel qui Praetextas,vel qui docuere Togatas. id eſt, praetextatas. Fabulae argumento Romano aut Togatae, aut Praetextatae. Comoediae quidẽ, Togatae: Tragoediae autem Praetextatae.Afranius,& Titinius Togatarum poetae dicuntur.Ennius, Pacuuius, Attius Praetextatarũ. Nam Ennius Scipionem, Pacuuius Paulum, Attius Brutum, & Aeneadas, ſeu Decium Tragoedias docuerũt. Ergo non mediocriter errant, qui ad hunc Feſti locum, itẽ ad locum Togatarum, Togatas de togatis viris:Praetextatas de pueris,ac puellis praetextatis compoſitas fuiſſe annotarunt.Ipſi viderint, an Scipio,Brutus,Decius, qui ſe deuotauit,pueri habendi ſint: & an Lucretiam, cum ſe interficeret,puellam putandum ſit.Haec ſunt viris & grauiſsimis,& magni in literis nominis indigna.Ratio in prõptu eſt.Toga populi eſt. & populare argumẽtum Comoediis.Praetextae magiſtratuum.quae ſunt grauiſsimae perſonae,& cothurno,non ſocco aptae. vel,quod,vt ait Aſconius in praetura Vrbana, praetexa honeſtorum erat,toga viliorum.

Praet-

Praetextatum] Ita malo, quam praetextum. quod ait, depoſitis praetextis, quas ſcilicet Fortunae Virginali depónebant, vt ſupra monuimus.

Prandium] A Graeco πρῴνιν. ex Plutarcho.

Preſan] Vide doctiſs. Turnebi Aduerſaria. qui legit Praeſentaneam.

Prim. . . .] Omnia mutila ſunt & vltima linea ad aliud, quam ad Primigenium ſulcum pertinet. Quo enim tutelare iudicium?

Priuato] Priuato ſumptu ſe alebant milites antequam ſtipendia mererentur. quod in id durauit tempus, quod fuit paulo ante quam Vrbs capta eſt a Gallis, a quo ſine publico ſtipendio milites non fiebant.

Priueras.] Priuus, priuerus: vt Iouis, Ioueris. &c.

Priuiuio es] Lege, Priuoes, priuis, ſingulis. Priuoes, priuis: vt oloes, ollis: Pilumnoe, Pilumni: poploe, populi, &c.

Priuos] Offendit me, quod apud Ciceronem pro hac voce Priuatum ſubſtituerint. vt in ea pro domo: Vetant leges ſacratae, vetant XII. Tabulae leges priuis hominibus irrogari. At hodie legunt Priuatis. item III. de legibus: tantum maiores in poſterum prouidiſſe: in priuatos homines leges ferri noluerunt. Cum Cicero ſcripſerit, in priuos homines. Subiicit enim: id eſt enim priuilegium. Poſtea interpretatur: Ferri de ſingulis niſi centuriatis comitiis noluerunt. Vide Gellium libro X. cap. XX.

Pro] Corruptiſsima ſunt: alias aliud alio, vt pro pecunia, pro praedio, pro conſule: Lego: alias apud, ab, ob: vt pro pecunia, pro praede, pro conſilio.

Pro] Infra: Fere omnia ex Epitome diuinare potes. Hoc tamen praeterea habebat Feſtus, quod Attium in Menalippo, vel Ennium in Menalippa, item Plautum in Condalio citabat.

Pro ſcapulis] Lege in exemplo Catonis: hoſtem percuſſi.

Probrum] Verſus Attij plane Stoicum decretum eſt: οὐδὲν κακὸν, εἰ μὴ αἰσχρόν.

Procapes] Gloſſarium: Captam, τὴν ἀπὸ προγόνων οἰκίαν. Lege, Capem. Iſidorus: Procapibus, proximis. Procapis,

proximus.

Proceſtria] Gloſſarium: Procaſtria, οἰκήματα περὶ παρεμβολῆς.

Procinctam] Gloſſarium: Procinctum, ὅταν εἰς πόλεμον συγκαλῶνται. Porro ita videtur ſcripſiſſe Feſtus: Procinctam claſſem Flamini Diali, hoc eſt milites ad praelium inſtructos, & paratos videre non licet. antiqui enim procinctum dixerunt, vt nunc quoque, cum exercitus inſtructus eſt. Procincta autem acie ad pugnam ire ſoliti erãt. vnde dicuntur teſtamenta in procinctu fieri, quae inſtructa acie nuncupabantur, vel quae ad pugnam ituri nuncupabant.

Procitant] Gloſſarius: Procitat, προσκαλεῖται.

Procitum] Verba ex veteri Odyſſea, Matrem procitum plurimi venerunt, ſunt ex illo: τόσσοι μητέρ' ἐμὴν μνῶνται.

Proculum] Proprie, qui poetis τηλυγέτης.

Procum] Plautus Poenulo: Nequiquam hos procos mihi elegi. hoc eſt proceres, ἡρωϊκῶς.

Prodegeris] Lego verſum Plauti:

Pollucte prodigum eſſe amatorem addecet.

Prodidiſſe] Prodita res, & prodicta, pro eodem dicitur. Liuius libro XXXVIII: Cum inuidiam & certamina cum Tribunis proſpiceret, die longiore prodicta, in Liternum cõceſſit, certo conſilio, ne ad cauſſam dicendam adeſſet. male vulgo producta. Libro III: in carcerem eſt coniectus, eique Tribunus diem prodixit. Et, Adeoque conſtantia ſua & Tribunos obſtupefecit, & plebem, vt diem ipſi ſua voluntate producerent. Lege, prodicerent. Paulopoſt: antequam producta dies veniret, moritur. Lege, prodicta. Sed & apud Gellium corruptum inuenies. porro apud Liuium & prodita die legitur. Lege ita verba Catonis: Te C. Caecili diem prodidiſſe militibus legionis tertiae, cũ proditionem non haberes. proditionem magiſtratus dicitur habere, quomodo & vocationem, & prehenſionem, hoc eſt, prodendi, vocandi, praehendendi ius. In vetuſtiſſima lege fracta, extant veſtigia prodictae diei his verbis: ...... EX. HACE. LEGE. TRIBVENDEI. CAVSSA. PRODEIXERIT. IS. VTEI. QVOD. RECTE. FACTVM. ESSE. VOLET. FACITO. .

Produit

Produit] Verba legis Cenſoriae ita ſententia poſtulante legerim: PORTICVM. SARTAM. TECTAM. QVE. PRODVIT.

Profanum] Infra: verbum alieno loco poſitum. nam de verbo Porricere diſputabat. Ad quod locum ex Plautina Pſeudolo profert:

Atq; in manibus exta teneā, vt porriciā, interea loci
Si lucri quid detur, potius rem diuinam deſeram.

Deinde differebat de profanatione eorum, quae porriciebantur. ea videlicet, quae porriciuntur, profanari docens: & profanata conſumi. Varro: Itaque ob id in fano conſumebatur omne, quod profanum erat, vt etiamnum fit. quod Praetor vrbanus quotannis facit, cum Herculi immolat publice iuuencam. In fine ita lego: ea autem, de quibus diſſentio, & aperte, & breuiter, vt ſciero, ſcripta in his libris meis inuenientur, qui inſcribuntur: PRISCORVM VERBORVM CVM EXEMPLIS. Neque dubium eſt, quin ita ſcripſerit Feſtus. Sed libri ij interciderunt. Nam quod docti viri putant Feſtum de his, quos in manu habemus, loqui: & peccant ipſi, & alios in errorem inducunt. Nam neque Feſtus hos libros, qui extant, vocaſſet ſuos, cum ſint Verrij. neque in iſtis libris inſtituit reprehenſionem Verrij, praeter quam in locis admodum paucis, idque obiter. neque paucos hos libros vocaſſet, cum ſupra XIX. ſcripſerit. neq; haec eſt horum librorum inſcriptio, cum a Macrobio vetere auctore, de verborum ſignificatione citentur. His, & pluribus rationibus, atque adeo tenore verborū Feſti inductus quilibet poteſt aduertere libros PRISCORVM VERBORVM CVM EXEMPLIS non eſſe eoſdem cum his noſtris DE VERBORVM SIGNIFICATIONE.

Profeſti dies] Afranij exemplum, quod citabat Feſtus ex Priuigno, extat integrius apud Nonium:

Quae nos ſolemus facere feſtiuo die,
Quotidiano opere promiſces omnia.
At quae profeſto, contra: cum celebras focum.

Ita enim legendum apud Nonium.

poſt *Prolatum*] Non dubiū eſt quin haec, quae ſubiiciam, hic deſiderentur: Parret dicendum exiſtimant. quam cōſuetudinem oſtendit formula, quae eſt, PARRET. Ab

eo Parra, auis ſiniſtra. Et eius ſignificatio eadem. De verbo Parret gemino rr, vide ſupra. Parram ait dictam, quia parreat, hoc eſt, appareat, & ſeſe obiiciat obuiam praetereuntibus. inauſpicatam autem fuiſſe, & ἐνόδιον aduerſum auſpicium facere ſolitam, vel vnus Horatius teſtis ſuffecerit: Impios parrae recinentis omen Ducat.

Promellere] Mellere, ſeu Melere antiquum verbum a Graeco μέλλειν. Cuius veſtigia ſuperſunt in voce Remeligines.

Promerion] Corruptiſſimus locus, ſiquis alius. Legendum ita haud dubie: Promerito, praecipuum, praeter caeteros meritum, vt pro medio, hoc eſt participem, & pro indiuiſo dicimus. Quae verba quantum Latini ſermonis intererat, ſalua, atque incolumia manſiſſe, nemo non videt.

Promulco] Mihi mirum videtur promulco dici trahi nauem, cum id Graeco verbo remulco agi dicatur, παρὰ τὸ ῥυμουλκεῖν.

Pronubae] Tertullianus in libro exhortatorio ad caſtitatem: Monogamia apud Ethnicos in ſummo honore eſt, vt & virginibus legitime nubentibus vniuira pronuba adhibeatur: & ſic auſpicij initium eſt. Seruius in ſchedis: Varro pronubam dicit, quae ante nupſerit, & quae vni tantum nupſerit. Catullus:

Vos vnis ſenibus bonae
Cognitae bene feminae
Collocate puellulam.

Prophetas] Colloca verſus Iulij Caeſaris ſuo ordine:

Cum capita viridi lauro velare imperant
Prophetae, ſancta caſte qui purant ſacra.

Purare a purus, vt piare a pius. de hoc C. Iulio Aſconius in Scauriana: Idem inter primos temporis ſui oratores, & tragicus poeta bonus admodum habitus eſt. Huius ſunt enim Tragoediae, quae inſcribuntur Iulij. De eodem C. Iulio Cicero in Bruto: Sunt eius aliquot orationes, ex quibus, ſicut ex eiuſdem Tragoediis, lenitas eius ſine neruis perſpici poteſt.

Propter viam] De hoc ſatis alibi. Fiebat autem Herculi. apud cuius aram omnia, quae profanabantur, abſumi neceſſe erat, vt ſupra in Porricere vidimus. Nam ridiculũ

putarẽ

putare in ſacrificio propter viam tãtum id fieri:cum epulũ propter viam profanetur Herculi: & omnia quaecunque Herculi profanabantur,conſumi neceſſe erat. Vide Varronis verba, quae ſupra in Porricere adduximus.

Propudioſum] Non dubium, quae Graecis καθάρματα, ea Latinis propudia dicta. Inde homines ſceleratos, vt Graeci καθάρματα, ſic Romani eoſdẽ Propudia vocarũt.

Prorſi] De hoc verbo ad Auſonium diximus. Significat rectum, & prolixum. vnde tunica prolixis villis, proſa tunica. Gloſſarium: Proſa, pexa tunica, πεξὸν ἱμάτιον. Prorſus ergo, εὐθὺς, & prorſum, εὐθύ. vt in exemplo Catonis, Prorſus deuertebantur pro hoſpitibus ad amicos ſuos. Prorſus, ἰθύ.

Proſiciae] Gloſſarium: Proſcle, ἀκροθίνια. lege, Proſiciae. item Proſiciae, αἱ τῶν θυμάτων ἀπαρχαί.

Proſimurium] Infra: Proſimurium eſſe ait Antiſtius in Commentario iuris Pontificalis pomerium, id eſt poſtmurum, vt ait Cato. Olim quidem omne poſt murum intimum, nunc etiam intra aedificia pomerium, quaſi promerium ſolet dici. Reliqua ne Sibylla quidẽ diuinauerit. Quod ait Paulus de Pontificali pomerio, id tractabatur in linea, quae eſt harum reliquarum decima ſeptima.

Proſpera] Fortaſſe dicebat proſpera quaedam nos vſurpare ſolere nomina praefiſcine, quod declinatum ſit extrema producta ſyllaba, vt occurramus faſcino, vt ait L. Cincius quod fieret etiam in familiae purgandae ſacro. His non abſimilia ſcripſiſſe mihi videtur. Plinius: cur publicis luſtris etiam nomina victimas ducentium proſpera legimus? cur & faſcinationibus adoratione peculiari occurrimus? Titinius Setina:

Paula mea, amabo, pollulam laudem addito
Praefiſcini-- Chariſius ſubdit interpretationem; ne puella faſcinetur. Praefiſcini ergo aliquid fieri aut dici erat, cum facto, aut dicto aliquo, faſcino occurrebatur. Ait declinatum in e producta. quia nonnulli, vt puto, exiſtimabant eſſe vocatiui caſus. vt ſupra Numere dictum eſt a quibuſdam corripi in vltima ſyllaba, & vocandi caſu dictum. Gellius ex veteri codice, lib. x. cap. XXIIII. loquens de Diequinti: Extremam iſtius vocis ſyllabam tum per e, tum per i, ſcriptam legi. Nam ſane quam con-

ſuetum veteribus fuerat, literis iis plerumque vti indiffe-rētēr:ſicuti praefiſcini,& praefiſcine, procliui,& procliue, atque alia item multa hoc genus varie dixerunt.Idem ha-bet vetus Macrobij codex. at in vulgatis priſtini & pri-ſtine,pro praefiſcini praefiſcine editum eſt.

Proſpices] Lege, Proſpica. Naeuius : tibi proſpica , ac diſpice, id eſt proſpice,diſpice.

Proſumia] Antiqui Protumia, pro, Portumia, a Graeco πορθμεῖον.

Pube praeſente] Doctiſſimus Romanorū Virgilius inter alia reconditae antiquitatis arcana & hoc poſuit,cū ait--

--puppeſque tuae, pubeſque tuorum. ex ea enim conſuetudine dixit, cum exprimeret Homericum:-

σὺν κήρυκι καὶ σοῖς ἑτάροισι.

Pubes] Pubes adoleſcens, qui etiam veſticeps vocatur. Cui contrarium inueſtis. Pubes & pro plurium puberum numero dici ſolet. Ita Feſtus.

Publica] Egregium ac luculentum hoc antiquitatis mo numentum ita & emendandum , & diſtinguendū cenſeo.

EX. PONDERIBVS. POBLICEIS. QVIBVS. HAC. TEMPESTATE. POPOLVS. OETIER. SOLET. VTEI. COAEQVETVR. SE. DOLO. M. QVADRANTAL. VINEI. OCTOGINTA. PONDO. SIET. CONGIVS. VINEI. DECEM. P. SIET. SEX. SEXTARI. CONGIVS. SIET. VINEI. DVODEQVINQVAGINTA. SEXTARI. QVADRANTAL. SIET. VINEI. SEXTARIVS. AEQVVS. CVM. LIBRARIO. SIET. SEXDEQVIMQ. LIBRAE. IN MODIO. SIENT.

SI. QVIS. MAGISTRATVS. ADVERSVS. HAEC. D. M. PONDERA. MODIOSQVE. VASAQ. POBLICA. MODICA. MINORA. MAIORAVE. FAXIT. IVSSITVE. FIERI. DOLVMVE. ADDVIT. QVO. EA. FIANT. EVM. QVIS. VOLET. MAGISTRATVS. MVLTARE. VTEI. DVM. MINORE. PATRIS. FAMILIAS. TAXAT. LICETO. SIVE. QVIS. IM. SACROM. IVDICARE. VOLVERIT. LICETO.

In hoc Plebiſcito OETIER, eſt,vti.vt in veteri lege:

NEC.

NEC. QVIS. FACITO. QVOMINVS. EI. OETANTVR. FRVANTVR. HABEANT. POSSIDEANT. illud. SEX DE QVIM Q. Sexdecim que. Addit circa finē, eum, quicunq; volet magiſtratus multare, liceto: dū modo maiore patrem familias multa, minore eum qui in poteſtate eſt quam patrem familias, coerceat. SACRVM IVDICARE. Fil: j peculiū patris familias, pecuniam, familiamque Cereri ſacrare. Pro ſedulum, manifeſto SE. DOLO. M. legendum. ſine dolo malo.

Publicius] In fine: vehicula venire poſſint.

Pudicitiae] Monſtrum verbi eſt in hac periodo. ſed puto ita conficiendum: Pudicitiae ſignum in foro Boario eſt, vbi Aimiliana aedis eſt Herculis. Deinde: ad milliarium III I. ex quo factum, illi. Aimiliana aedes Herculis dictum, vt apud hunc ipſum, aedes Iouis Metellina. Vide in Tarpeiae.

Pueri im...] Puer impubes tantum dicitur. Atta in ...... id pluribus verſibus docet. Quae ſequuntur, pertinent ad hiſtoriam penitus nobis incognitam. Quorum initium plus minus ita conceptum fuiſſe videtur: Pueri aeneum ſignum ad Salinas poſitum eſt. quod ſignum alla tum e...... eſt. Quod ſunt conati quidam euellere. nemo vnquam potuit. Quaerant igitur docti viri.

Punici] *Punici dicun*tur, nō Poenici, quamuis *a Phoenicib. Or*antur. Et Punicum bell*um, quanquam Poeni ap*pell*antur*. Nam quae ſoleb*ant efferre per* Pu, longam, Ennius in Poe, extulit *Poenos dicens. ſed corruptum eſt incuria li*brariorum: qui ea quae f*emenino genere dicuntur, ſcripſit maſcu*lino. etiā ipſi Gr*aeci ita loquūtur, qui Phil*olo*gos*, philargyros *feminas dicunt. Poenos apud Ennium viros putans librar*ius appellari, mu*tauit. quod per adiectionem ea* vox explanata non *ſit, cum tamen eiuſmodi* nomina tam in v*irili, quam in femineo ſexu accipiantur. nam* dicimus tam hic lupus, qu*am haec lupus. quin ea, quae parti*cipia appellantur, quae *aliquem ordi*nē rerum ſignificāt, *& caſus*, tempora, perſonas recipi*unt, vtroque genere enunciantur*. Diſtinximus quae Feſti ſunt, ab iis, quae noſtra. vt lectori fidem faciamus, neque nos credere, neque perſuadere aliis velle, quae Feſti non ſunt, ea eſſe Feſti. Sed imitatus ſum homines veterum ſignorum, ac ſtatuarum ſtudioſos atque admiratores, qui vbi ſignum

marmoreum elegantiſſime ſcalptum habẽt,atque id forte propter vetuſtatem aliqua parte ſui, vt ſaepe fit, mutilatũ ſit,conquirũt peritos artifices, qui a ſe partẽ mancam ſuppleant.omnes, qui illud ſignum vident, norunt & quid de veteri artificio deperierit, & quid de nouo additum ſit. tamen id, quod additum eſt, tanti momenti eſt ſaepenumero, vt abſque illo foret, totius ſigni reliqua proportio ac commẽſus lateret,atque obſcurus eſſet. Sic in hoc Feſti loco fecimus. nam ſine illis mẽbris quae addidimus, quid ille truncus eſſet,facile diſcerni non poterat. Non mediocriter autem ſtudioſos iuuimus, quantum iudicamus, qui ſolo prope aequatum aedificium diligentia noſtra a fundamẽtis vſque rediuiuum excitauimus ac ſartum tectum praeſtitimus. Nouum autem non eſt Ennium Poenos dixiſſe,cum de feminis loqueretur, cum & Virgilius quoque dixerit ducente deo,cũ de Venere intelligeret. Quod Graecorum imitatione fecit, apud quos ὁ θεὸς, καὶ ἡ θεός. imo potius Homeri, qui de Helena ita ſcribit ἰλιάδ. γ'

βῆ δὲ κατασχομένη ἑανῷ ἀργῆτι φαεινῷ,
σιγῇ. πάσας δὲ τρῳάς λάθεν. ἦρχε δὲ δαίμων.

δαίμων, hoc eſt ἡ ἀφροδίτη. Vellem haec potius conſideraſſet Macrobius. Hoc enim Virgilius illo loco expreſſit. Caluus: Pollentemque Deum Venerem--- Participia iſtis annumerat.nam amans ἐπήκοον. Sed melius Graecorum, quam ſi Latinorum exempla adduxiſſet. Nam Graeci,quamuis diſtincta participiorum genera per voces habeant, tamen & maſculinum attribuunt feminino, vt Sophocles. quod Feſtus quaerit, Poenicum bellum non dici ſed Punicum,ſciendũ eſt & veteres Poeniciũ dixiſſe. in vetuſtiss. lege, quae proxime tempora Punica ſcripta fuit, POPVLEIS. LIBEREIS. QVEI. IN. AFRICA. SVNT. QVEI. EORVM. IN. AMEICITIAM. POPVLEI. ROMANEI. BELLO. POENICIO. PROXVMO. MANSERVNT.

Pura veſtimenta] Lege: id eſt non obſtita. Obſtitum eſt fulguritum: ab eo quod obliquum obſtitum dicebant. Fulgura autem duplicia, caeleſtia, terreſtria. Caeleſtium ictus ſemper obliquus, vt caſus ſemper obliquus. Auctor Plinius lib. II. Porro de puris veſtimentis Seruius in fragmentis: Sane, inquit, in ſacris pura veſtis appellatur,quae

neque

neque funeſta ſit, neque maculam habeat ex homine mortuo.

Puri] Manumiſſio hic dictum eſt pro liberatione.vt dicitur liberatio nexi. Eſt autem manumiſſio, ſeu liberatio ſacrorum cauſſa vnus ex illis modis, quibus liberabatur heres,qui accepta hereditate tenetur ſacris familiae. Notum enim eſt veteri iure Põtificio cõtineri, vt ſacra priuata conſeruentur, ac deinceps familiis prodantur. ex quo inſtitutum, vt ne morte patrisfamilias ſacrorum memoria occideret, ſed iis eſſent adiuncta, ad quos eiuſdem morte pecunia veniſſet. Igitur praeſtigiae excogitatae, quibus fucus, vt ita dicam, legi fieret. Introducti enim ſunt modi, quibus ſacra perimerentur. Id autem fiebat aut emancipatione per aes & libram, adhibito libripende, quae hic dicitur manumiſſio ſacrorum cauſſa. Cicero II. de legibus: Quinetiam cauent,vt cui plus legatum ſit,quam ſine religione capere liceat, is per aes & libram heredes teſtamenti ſoluat.propterea quod eo loco res eſt ita ſoluta hereditate, quaſi ea pecunia legata non eſſet. aut fiebat alio genere imaginariae venditionis, quae vocabatur coemptio, adhibitis ſenibus coemptionalibus, qui aſſe Caiano, hoc eſt nummo ſeſtertio dicis cauſſa ter accepto,& rurſus reddito heredem abſoluerent.in ea pro Murena: Sacra illi (veteres) interire noluerunt. horum ingenio ſenes ad coemptiones faciendas interimendorum ſacrorum cauſſa reperti ſunt. aut denique deteſtatione, quae ſolennibus verbis Calatis comitiis celebrabatur. Gellius libro XV: iiſdem comitiis, quae Calata appellari diximus, & ſacrorum deteſtatio,& teſtamenta fieri ſolebant. Quare & Seruius Iuriſconſultus ſcripſit librum de ſacris deteſtandis, vbi de iure teſtamentorum diſputabat. Gellius libro VI. capite XII: Seruius Sulpitius Iuriſconſultus, vir aetatis ſuae doctiſſimus, in libro de ſacris deteſtandis, qua ratione adductus Teſtamentum verbum eſſe duplex ſcripſerit, non reperio. Corrupte enim in Gellio vulgo editur: in libro de teſtamentis ſecundo. At ea, quam repoſui, eſt veterum excuſorum & calamo exaratorum. Alij erant etiam modi perimendorum ſacrorum, vt caput partitionis, in deducendis centum nummis. de quo vide ſecundo de legibus. Tantum ea ego appoſui, quae declararent, quid

manumiſſio ſacrorũ cauſſa hic apud Feſtum, quid itẽ deteſtatio ſacrorum. Neque eſt quod quiſquam putet, manumiſſionem ſacrorum cauſſa dici, quod Veſtalis, & Flamen Dialis exibat patris ſui poteſtate. Nam ij ſtatim ſine emancipatione, ac capitis deminutione de patris poteſtate exibant. Neque libet intelligere de eo, quem pater in alienam familiam daret, vt cum eũ ex poteſtate emiſiſſet, poſtea ſacrorũ cauſſa manumiſſio celebraretur. qui enim tertia mancipatione in iure ceſſi erant a parente, in cuius poteſtate erant, eodem momento in patris adoptiui ſacra tranſibant, quo e patris naturalis ſacris exibant. Apparet autem, qui ſacris exoluebatur auri puri, probi, puti, ſui neſcio quantum arcae Pontificum inferre ſolere.

Purime] Infra. Duo membra ſunt in his reliquiis. in primo quid ſit ager publicus diſſerebatur: nempe quo & augures publici fruebantur, qualis erat qui in agro Veienti erat, nomine Oſcus. Videtur autem velle Feſtus Publicum agrum dictum eſſe ab auguribus publicis. De quibus Varro: Vt noſtri augures publici diſſerunt. Cicero: publici augures ſignis & auſpiciis poſtea vidento.

Poſtea] Ita pene ſcripſerat: Prodicere diem eſt prodere. Prodictio namque proditio eſt, quae in praeſens valet. prodicere diem, & prodere diem idem eſſe ſupra notauimus. Gellius lib. XII. cap. XIII. Kalendasque mihi prodictas, vti intra eum diem pronunciarem. Male hodie, productas.

Puticuli] Fere ex Varrone emendari poteſt. Acro: a puteis foſſis ad ſepelienda cadauera pauperum, locus dictus eſt puticuli.

Putus] Putum ait dixiſſe antiquos, pro puro. Vnde putatae vites, quod, cum id, quod inpedimẽto erat, deciſum eſt, remaneant purae, vt Cornifici. ait. Haec Feſtus; & ad id vtebatur auctoritate Ennij in Alexandro, qui dixerit, dimidio purus putus. Item Plauti ex Pſeudolo: Purus putus ſycophanta eſt. Reliqua fere ſunt in Epitome.

Poſt *Putus*] Incompertum mihi, quid voluerit Feſtus vſque ad illud. . . . . formon. duae lineae, que ſequũtnr, pertinent ad pedeſtria auſpicia. Et ſupinitate neſcio qua huc trãſlata ſunt, cum iam ſupra ſuo loco relata ſint. Vide poſt Pedeſtria. Quod ſequitur, manifeſto ita fuit: Parilia ſibi obſer-

obſeruanda iudicāt priuatim ipſae quoq; puerperae domi in ſtratis, vti pariendo ſtabiliantur Parilia feſta. Non ſolum,inquit,rure vniuerſorum Parilia ſunt,ſed & priuatorum domi, puta puerperarum. Vide ſuperſtitionem. qui dicebant Palilia,a Pale Dea deducebant.qui Parilia,a pariendo.Porro in ſtratis, hoc eſt in lectis, foetae cubabant dicis cauſſa.Eos lectos in atrio ſternebant, quos aduerſos vocabant.Aſconius in Miloniana: Deinde omni vi ianua expugnata,& imagines maiorum deiecerunt,& lectulum aduerſum vxoris eius Corneliae,cuius caſtitas pro exemplo habita eſt, fregerunt: itemque telas, quae ex vetere more in atrio texebantur,diruerunt.Ex quibus apparet in atrio ante ianuam lectum aduerſum fuiſſe.Propertius:

Si tamen aduerſum mutarit ianua lectum,
Sederit & noſtro cauta nouerca toro.

hoc eſt, ſi alia vxor ſuperinducatur,quae aduerſum lectum noſtrum mutet,hoc eſt ſibi nō mihi ſternat. Nam vna quaeque matrona domi ſibi aduerſum lectum ſternebat. Laberius in Compitalibus:

Nunc lentus es tu,nunc tu ſuſque deque fers.
Mater familias tua in lecto aduorſo ſedet.
Seruis ſex tantis,vernulis nefariis.

Hoc eſt, vxor tua foeta de more in aduerſo lecto ſedet adſtantibus improbiſſimis ſeruulis. neque ſuſpicaris de ſtupro. Sternebatur etiam lectus Diis coniugalibus Pilumno,& Picumno.Seruius in ſchedis:Varro Pilumnum,& Picumnum infantium Deos eſſe ait: eiſque pro puerpera lectum in atrio ſterni, dum exploretur, an vitalis ſit, qui natus eſt. Intelligit autem locum Varronis hunc ex lib.II.de vita Po.Rom. Natus ſi erat vitalis,ac ſublatus ab obſtetrice, ſtatuebatur in terra, vt auſpicaretur rectus eſſe: diis cōiugalibus Pilumno & Picūno in aedibus lectus ſternebatur. Ex quibus apparet,alium lectum aduerſum eſſe,alium eum,qui Pilumno,& Picumno ſternebatur. Nemo eſt antiquitatis paulo ſtudioſior, qui non his rediuiuis Feſti reliquiis laetetur, praeſertim de aduerſo lecto apud Propertium. quod hactenus a nemine indicatum fuerat.

Putus. Infra.Deinde de verbo Promptum agebat:promptum ſignificat paratum. deinde vtitur teſtimonio veteris ſcriptoris,qui dixerit: de cuius aere tute promptum triti-

cum in commentario tuo retuliſti. quidam prolatum ſignificare aiunt promptum. ſed promptum ait id, quod in futurum factum ſit,cui .... re, cum praeſertim aliud penus,aliud promptuarium panis olei vini appelletur. In hanc ſententiam Feſtum ſcripſiſſe putamus.nam monſtrũ verbi erat,pantoleium,pro,panis,olei,vini.

Pu .....] Plane ignoro quid ſit.

P. . . qu.] De Pio,ac Piaculo, & expiationibus fulgurũ egiſſe Feſtum puto. item pecuniam, quae erogaretur piaculorum cauſſa,piacularem dictam. edictaque, quae quid in religiones ob ignorantiam commiſſum expiari iuberẽt, piacularia dicta. idque referri a Meſſala in explanatione ſacrorum,an auguriorum.Sequebatur deinde.Pipulum,ploratus, a pipatu pullorum ſumptum.Varro:In Aularia:Pipulo te differam ante aedes: id eſt conuicio,declinatum a pipatu pullorum. Iſidorus in Gloſſis: Pipulo, ploratu,conuicio. Reliqua alio pertinebant, de conſulib. eorumque lictoribus. puto iis tractatũ fuiſſe de legibus Conſularibus in ciues rogatis, quae ſanciebant poenam verberum. Nam in fine manifeſto haec ſcripta fuerũt:tribus x,x x v.aut priuilegia irrogare, aut de capite ciuis ſtatuere,niſi maximo comitiatu vetãt XII.Tabularum leges, praeterquam in veneficos, quique malum carmen incantant.quia ipſi indemnati iure occiduntur.Notum eſt quod poſui, de capite ciuis, & de priuilegiis ex Ciceronis non paucis locis,pro Sextio,pro domo, & III.de legib.libro. de veneficis, & incantatoribus notiſſimus eſt Plinij locus lib.XXVIII.cap.II.Indemnatos ait occidi. Quia paſſim vnicuique interficere licebat,vt apparet.

Q

Quaeſo] Verſus Ennij de Anco Martio accipiẽdi ſunt, qui oſtiam muniuit, & portum Tiberis.

Oſtia munita eſt.idem loca nauibu' polchreis
Munda facit, nauteiſque mari quaeſentibu' vitam.

Verſus ex Creſphonte ita legendus:

Ducit me vxorem ſibi liberum quaeſendum gratia.

Quaeſtores] Quaeſtores creabantur, qui cognoſcerent de rebus capitalibus. vnde & Quaeſtores paricidi appellantur.

Quam-

Quamde] Corruptiſſima quae hic ſunt, ex veſtigiis priſcae ſcripturae ita emendato: cum multi veteres teſtimonio ſunt. tum Ennius in primo:

Iuppiter, vt muro fretus magi' quamde manus vi. & ſecundo: &c. In verſu Ennij Iuppiter eſt θαυμαστικὸν, vt in illo:

Iuppiter vt triſti lumina ſaepe manu. &:

Doctis, Iuppiter, & laborioſis.

Quando Rex] In his deploratis ruderibus tantum deprehendere poſſumus, huius diei, qui in faſtis notatur, Q. REX. C. FAS, anteriorem partẽ nefas eſſe, poſteriorem fas. Quod recte Varro dixit: ad id tempus, nefas: ſignificans anteriorem. & , ab eo fas: notans poſteriorem. Dies nefaſtus priore vel anteriore parte notabatur NP. vel NEP. vide ſupra Nefaſti. Notabatur & NF. PR. quod quidam interpretantur, Nefas praetori. quod ego non ſequar. Quis dubitat quotieſcunque eſt nefas, eſſe nefas Praetori? Additur in fine: ſiquis alius pro Rege dicat ad comitia, puta Pontifex, tam is dies....... vtrũ intelligat Fas an Nefas, neſcio. Porro in Faſtis marmoreis, qui extant Romae, inuenio bis notatum hunc diem VIIII. Kal. April. item VIIII. Kal. Iunij. Nemo, quod ſciã explicauit, quis eſſet mos huius diei, qui ritus, quae antiquitas. Sciendum Regi ſacrorum neque magiſtratum gerere, neque verba ad populum habere fas fuiſſe. propterea in comitium ire illi non licebat, niſi hoc die, qui notatus eſt in faſtis. ibat enim in Comitium ſacrificij cauſſa, quo properanter patrato protinus fuga ſe e comitio eripiebat. Plutarchus: ἔστι γοῦν τις ἐν ἀγορᾷ θυσία πρὸς τῷ λεγομένῳ κομιτίῳ πάτριος, ἣν θύσας ὁ βασιλεὺς κατὰ τάχος ἄπεισι φεύγων ἐξ ἀγορᾶς. Varro: Dies, qui vocatur ſic, Quando Rex comitauit, fas: dictus ab eo, quod eo die Rex ſacrificulus dicat ad comitium. Si a docto viro quaeram, quid ſit dicere ad comitium, ſane non agnoſcet Latinum hoc genus loquendi. & profecto ineptum eſt. Legendum enim, itat ad comitium. Ita loquitur alibi. milites appellant latrones, quod itent, vti milites, cum ferro. Quare ob id alij aliter notas, quae legebantur in faſtis, interpretabantur: Q. R. C. F. Quando Rex comitio fugit. Quod Ouidius manifeſto nos docet:

Quatuor inde notis locus eſt: quibus ordine lectis
Vel mos ſacrorum, vel fuga Regis ineſt.

Vtrunque enim complexus eſt: Quando Rex comitiauit. hic enim eſt mos ſacri, quod faciebat in comitio. & Quando Rex comitio fugit. Tāgit enim fugā Regis e comitio. Plutarch. ἄπεισι φεύγων ἐξ ἀγορᾶς. Quid certius hoc teſtimonio? At Paulus: Quādo rex ſacrificulus diuinis rebus perfectis in comitium venit. Imo, quando rebus diuinis perfectis abit e cōitio. quare eius cōmenticiae cauſſae in ruderibus Feſti ne veſtigium quidem apparet. At quid aiunt docti viri? Quidiū ignoraſſe quid ſibi vellent illae literae ſingulares. quaſi fas ſit doctiſsimum poetam ignorare, quod formularios, leguleios, litigantes, ac minimos quoſque de faece Numae ſcire oportuit. Nam de Regifugio ipſū non intellexiſſe, teſtis erit ipſemet, qui de eo in menſe Februario ante tractauerat.

Quando ſtercus] Infra: Quando ſtercus delatū, fas eodē modo in faſtis notatur dies: qui talis eſt, vt aedis Veſtae purgetur, ſtercuſque in cliuum Capitolinum deferatur. cum id factum ſit, tum eſt Praetori fas.

Quartarius] Lege ita verſum Lucillianum:

Porro homines nequam, malus vt quartariu' cippos
Colliſere omnes —

Notum eſt cippos ſepulcrorum olim ſecundum vias publicas fuiſſe. Itaque facile collidebantur a [illegible]s ſaginariis cum ea praeterirent.

Quaxare] Gloſſae: Quaſſat, ὅταν φωνεῖ βάτραχος.

Quercus] Querquera febris, dura, ac grauis: quam quidam a quercu dictam putant. quod id genus arboris cum graue ſit, ac durū; tum in ingentem euadat amplitudinem. Aurelius Opilius frigidam, atque trementem. Santra eam ex Graeco deducit. quia tremorem eiuſmodi κάρκαρον vocant. vnde dici etiam Carcerem. Plautus in Friuolaria: is mihi erat bilis querquera, tuſsis. Lucillius iactans me, vt febris quequera. & alibi: Querquera conſequitur febris, capitiſque dolores. Haec Feſtus. Adde ad eius ſententiam confirmandam Homericum —

κάρχαλοι δὲ γαῖα πόδασι.

vide Grammaticos.

Querquetulanae] Lege: ſed feminas antiqui quas nunc dicimus,

dicimus, viras appellabant. quae,inquit, nunc feminae a nobis dicuntur. eae virae dicebantur.neque immerito, cum maſculinum ſit vir. Ita enim & vtrunque formant ſexum Hebraei. Iſs,vir: Iſſa, vira. hoc eſt femina.

Quianam] Lege ita Naeuianum Saturnium:

Summe Deum regnator, quianam genuiſti? Enniano verſui deeſt ſyllaba, heu.

Heu quianam dictis noſtris ſententia flexa eſt.

Quinquatrus]Caue ſentias cum iis,qui mutandū cēſent, qui fere his,in, quibus feriae. Nihil enim facilius hac lectione.

Quinq.] Quinquennales cenſores appellabantur, qui Iuſtrum condebant quinto quoque anno,a quo ita appellari coeptos.

Quirinalia] Confuſus ac corruptus locus ita ſuo ordini,ac nitori reſtituetur: Quirinalia mēſe Februario dies, quo Quirino fiunt ſacra. idem ſtultorum feriae appellatur,quod quidam,qui ſuorum Fornacalium ſacra Romae ignorauerant,eo potiſsimum rem diuinam faciunt. Addit Romae,quia Curiarum feſta erant,& a Curione Maximo indicebantur.

Quiſquiliae] Caecilij verſum trochaicum ita lege:

Quiſquilias volantis ventiſpolia memoras. i modo.

Ita ſolet in Comoediis. Cum ſermonem alicuius non curat quis,dicit,logos,quiſquilias,floccos, loqueris. abi. In Truculento:

Campas dicis : abi, abi. conſultaui iſthuc. De quo ad Plautum plura. Item verſum Naeuij.

Abi, abi deturbate ſaxo , homo non quiſquiliae.

Quiſquiliae ſingulariter. homo non quiſquiliae , vt, homo non nauci.

R

R*Abula*] Inuenio in Gloſſis, Rabicula, δημαγωγός. neſcio an bene.

Radi] Quanuis vetitum eſſet lege XII. Tab. tamen fiebat etiam temporibus Varronis. Seruius in ſchedis: Varro dicit mulieres in exequiis, et luctu ideo ſolitas ora lacerare, vt ſanguine oſtenſo inferis ſatisfaciant.

Rapi] Aliam cauſſam reddit Seruius,qui adhuc latet in

bibliotheca Danielis noſtri: FACES. Seruius: quae,inquit, ſolent praeire nubentes puellas,corneae ſane faces, quae quaſi diutiſſime luceăt. quas rapiunt tanquam vitae praeſidia. namque his qui ſunt potiti, diutius feruntur vixiſſe.

Rates] Rates vocant tigna colligata, quae per aquam aguntur. quo vocabulo interdum etiam naues ſignificantur. Afranius in Epiſtula: Vento perculſam ratem. item eo nomine ſignificarunt etiam remos. Attius in Neoptolemo: atque ego repercutio ratibus mare. & alio loco: Sed iam propellunt rates ſalum. Recte remos rates ait appellatos propter ſimilitudinem. Nam remi ſuper aquă ſublati a remigibus eam ſpeciem referunt. Propterea & ταρσοὶ a Graecis non ſolum rates,ſeu σχεδίαι, ſed & remi ipſi dicuntur. Gloſſae: Ratis, ταρσός. Idem prope innuere videtur Varro libro ſexto ad Ciceronem de Latino ſermone. ſed cum locus nō ſolum corruptus, ſed mancus ſit, vt olim indicauimus, ita & reſtituemus, & ſupplebimus ex fragmentis Seruianis, quae ſunt penes Danielem noſtrum: Ratis dicta nauis longa propter remos. quod hi ſupra aquam ſublati dextra & ſiniſtra duas rates efficere videntur. Rates enim, vbi plures mali, vel trabes ſunt iuncti, aqua ducuntur. hinc nauiculae cum remis ratianiae dicuntur. Ita Seruius. quae lectio prope manu nos ducit ad verba Feſti interpretanda. Suſpicor in verbis Varronis Ratianias accipiendŭ pro illis, quas Gellius ratiarias vocat. Sic enim pedarium, & pedaneŭ: extrarium, & extraneŭ; & ſimilia vtroque modo dicebant, vt alibi docuimus. Ita vt idem quoque ſit Ratianiae, & Ratiariae.

Ratitum] Infra: Ratitum quadrantem ſignauit Tarquinius Rex. quem .... & Opilius Aurelius dictŭ putant, quod in eo, & triente ratis fuerit effigies, vt nauis in aſſe. vnde Lucillius quadrantem quoque ratitum vocat, cum ait—quadranti' ratiti. Antonius ratitos dici trientes putat, quod ratis appellatio tertiae partis aſſis ſit, quinae aut alius partis nulla ſit, ſed ſecundum numerum, vt Sextans. nec hac re ratem dici niſi de terna. ac legib. Numae vnam ratem trientem ſignificat. quod hi penderentur, cum ratio cum his putaretur, quibus ſoluendi eſſent. Plinius ait ſignatum aes primum a Seruio rege, hoc eſt aſſem.

aſſem. vnde claſſes ex cenſu aſſium ab eodem definitae. Poſt illum videtur Tarquinius Superbus aeris portiones ſignauiſſe, hoc eſt aſſis portiones, trientes & quadrantes, quantum ex hoc loco coniicere poſſumus. Nam antea eadem aeris non ſignati aeſtimatio, vt poſt ſignati idem pondus. vnde in legibus Numae ratem id valuiſſe nondum ſignato aere idem, quod poſtea ſignato, hoc eſt tertiam partem aeris. Locum Lucillij, quem non dubium eſt hic citari a Feſto, ſuppleuimus ex Varrone. Antonius eſt nobilis Grammaticus praeceptor Ciceronis, cognomine Cniphô. quod Graecum eſt κνίπων. non enim intelligitur de illo Antonio, qui miſcuit ferrum argenteo denario, quod video placuiſſe doctiſſimis viris. niſi pro Antonius malimus Artorius. quod valde placet. Praeclara eſt & docta illius viri opinio, apud veteres etiam nondum ſignato aere, ratem ſignificaſſe tertiam portionem aeris: vnde in legibus Numae quod ſcriptũ erat VNAM RATEM, id ſignificabat vnum trientem: quod ſcilicet trientibus ratio putaretur, & trientes ſoluerentur quibus ſoluenda res erat. Inſignis ſane hic eſt locus, quem ſi, vt alios, non iiſdem Feſti verbis reddidimus, at id ſenſiſſe auctorem nemo eſt, qui, ſi paullo mentis oculos adiiciat, clare ac perſpicue id cernere non poſſit.

Ratumena] Lege: in conſpectum quadrigarum. Feſto non conuenit cum Plutarcho in Poblicola. Plutarchus poſtea redditas quadrigas fictiles ait. Feſtus antequam haec acciderent, bello repetitas.

Rauiliae] Turnebus legit, quemadmodum a colore fuſco Sullae. Si nobis liceret, quotieſcunque libet, omnia mutare, delere, peruertere, nemo eſſet, qui doctus eo nomine dici non poſſet. Quam enim haec diuerſa ſunt a vulgata ſcriptura? & tamen cur offenditur ea, quae planiſſima eſt? Deinde vide quantum periclitaturus erat de exiſtimatione ſua, niſi aequiores lectores nactus eſſet, qui verba Plutarchi omnino contra ſe adduxit. Plutarchus ait dictum διὰ τὸ ἐρύθημα τραχὺ καὶ σποράδην ἀναμεμιγμένον τῇ λευκότητι. At in Feſto ipſe legit Sullas a fuſco colore dictos. Quid? fuſcus color idem eſt cum eo, qui ex rubro & albo miſtus eſt? Dolet mihi magno viro imprudenti hoc excidiſſe. Praeterea, nõ primo Sullae cognomẽ hoc datũ.

erat enim eius familiae. At nos vulgatã lectionem, quia nihil mendi in ſe habet, ſartam tectam in ſuo loco tueamur. Rauillae autem non Rauiliae legendum. quod cognomen fuit L. Caſſio Longino, qui cum Cn. Seruilio Caepione Cenſor fuit anno A. V. C. DXXVII.

Rauim] Gloſſae: Rauis, κόρυζα. Iſidorus: Rauit, rauce loquitur. Lucillius:

Rauſuro Tragicus qui carmina perdit Oreſte.

Raucos] Raucos appellatos eſſe ait ab ariditate, vel a ſimilitudine ſpicarum ariſtae. in ſpicis enim frumenta, rauia appellari docet. Gloſſarium: Rauus, καρπός. vult fructũ quemuis maturum Rauum vocari: Feſtus tantum frumenta in ſpicis.

Recipie] Lege Recipiem, vt ſupra, Attingem. vbi idem error erat.

Reciprocare] Contaminatiſſima ſunt iſta, neque χθὲς καὶ πρώην labes iſtae huic loco inſederũt. Video enim & Paulum illas adbreuiatorem in ſuam epitomem contuliſſe. monſtrum hominis, qui quod non intelligebat, reliquerit: quod facile ac vulgo notum erat, id omne, tanquam inutiles ramos, reciderit. Igitur videamus, an ita ſcripſerit Feſtus: Pacuuius Teucro: Rapio, reciproco -- pedem cito aut vltro citro reſtem. Reciprocare, ſurſum deque gremiis ſubiectare, ac adfligere. Nã ſane in verſu Plauti reciprocare, nihil aliud quam ſuſque deque gremio erecto, aut depreſſo geſtum ita componere, vt tolleno, aut pilum Graecum videatur. igitur illud Pacuuij, Reciproco Feſtus exponit, vltro citroque reſtitans pedem cito. Fortaſſe continuandus verſus Pacuuij: - rapio, reciproco, pedem cito vt vltro citro reſtem - Vide Varronem, qui citat verſus Accij: Tendens neruo Tela reciproca condita equino. Sunt autem ex Philoctete Attij, auctore Seruio in fragmentis.

Reconductae] Lego, Reconduit, refecerit. & certum eſt ita eſſe. reconduit, aut reconduat, & creduit, & creduat.

Recte] Vide Regillis. Plinius de Caia Caecilia: Ea prima texuit rectam tunicam: quales cũ toga pura induũtur, nouaeque nuptae. Recta tunica deſcribitur in Euãgelio: χιτὼν ἄῤῥαφος ἐκ τῶν ἄνωθεν ὑφαντὸς δι᾽ ὅλου. Graeci ſcriptores ὀρθοστάδιον χιτῶνα vocant.

Redan-

Redantruare] Lege: Redamptruare dicitur, in Saliorũ exultationibus, cum praeſul amptruauit, quod eſt, motus edidit, & referuntur inuicem iidem motus. Lucillius:

Praeſul vt amptruat, inde & volgu' redãptruat olli.

Pacuuius– promerendae gratia
Simul cum videam Graios nihil mediocriter,
Redamptruare, opibuſque ſummis perſequi.

Sequuti ſumus veterem ſcripturam amptruare, pro antruare. vt temptare, pro tentare. ſumptus, pro ſumtus, & ſimilia. Quaedam de amburuare olim diximus. Sed quae nõ ſint praeferenda huic coniecturae. Nam verum eſt a trua, dictum amtruare. hoc eſt circum voluere. vt cum trua olla circum mouetur.

Redarguiſſe] Ipſa verba Feſti indicant legendum, Redarguiſſe. Lucillij vero Trochaici ita gradiuntur:

Quo facetior videare, & ſcire plus quam caeteri,
Pertiſum hominem, non perteſum dicere fortunam, genus.

Quo, inquit, facetior videare, P. Scipio, dicis, homo pertiſus eſt fortunã, pertiſus eſt genus, non perteſus.

Redhoſtire] Naeuius in Ludo:

Vbi Veiens Regẽ ſalutat: Iubeo Albanum Amuliũ
Comiter ſenẽ ſapientẽ: contra redhoſtit Menalus.

& Attius Amphitruone:

--Cedo ecquid te redhoſtit, cum ea ſeni
Obiectet facilius?--

Ennius in Creſphonte:

Audi, atque auditis hoſtimentum adiungito.

Et in Hectoris Lytris:

Quem mea cominus machaera, atque haſta hoſtiuit e manu.

Emanu, pro Eminus. Atque ita haec deplorata, in integrum fortaſſis reſtituta ſunt. In verſu Naeuij idem eſt, ac in Andria, Iubeo Chremetem.

Redimiculum] καθετὴρ, ἀνάδεσμος. Gloſſae.

Rediuia] Laeuius, non Liuius legendum. Saepe citatur Liuius, & Naeuius, cum ſit Laeuius, qui ſcripſit Erotopaegnia, item poema Io: ex quo eſt iſte Scazon:

Scabra in legendo, rediuioſaue offendens.

Nam ex eodem poemate de Io ſcribit:

Seſeque in alta maria praecipem miſit
Inops, & aegra ſanitatis Herois.

De hoc Laeuio multa diximus ad Auſonium.

Referre] Liuius hoc dicit, praeferre diem: oppoſitum τῷ Prodicere diem.

Refriua] Refriua faba dicitur, vt ait Cincius, quae ad ſacrificium referri ſolet domum ex ſegete, auſpicij cauſſa, quaſi reuocet fruges domũ: data enim eſt e tritico: ad rẽ diuinam faciendam. Non ſolum, inquit, data eſt faba refriua ſuo generi, ſed & reliquis frugibus, & tritico. Plinius: Fabam vtique e frugibus referre mos eſt auſpicij cauſſa, quae ideo Refriua appellatur. Pliniani libri habent refrinam male per n, non per u. Referiuus, referititius: Conditiuus, condititius, & ſimilia. Haec autem res diuina fiebat Kalendis Iuniis. vnde dictae ſunt Kalendae fabariae. quia hoc menſe adultae fabae diuinis rebus adhiberentur. auctor Macrobius. Eodemque die pulte fabaria, & larido Carneae deae res diuina fiebat. neque aliud intelligitur in fine horum Feſti verborũ, cum puls fabata diis datur, &c.

Refutare] citabat exẽplũ Pacuuij in Hermiona. Addebat, in Refutare A in V mutatum: dictũ enim eſſe a fando: proinde ac in clũdo, A in V mutatum eſt. Sed iſta ſunt Grammatica, id eſt inepta. Primum obliuiſcitur ſimplex eſſe Futare ſupra dictum a Catone. Deinde ignorat eſſe deductum ab ollis, quae cum feruentes paulo plus exuberant, ſolent futo vaſe ad hoc apto inuerſa aqua cõpeſci: quod dicitur futare, & cõfutare ollam. Titinnius Setina:

Coquos ahenum, quando feruit, paulla confutat trua. de futo vaſe, & ſupra diximus, & Varro meminit. & nos ad Varronem quaedam olim.

Regieſcit] Scribe: Regleſcit cum dixit Plautus, ſignificat Creſcit, in illo verſu: Nihil ſupereſt: ve miſero mihi ac regleſcit dolor. vnde etiam Glires, &c. Regleſcit ergo, pro Regliſcit.

Regifugium] Agebatur de Regifugio, quod VI. Kal. Martias in Faſtis notatum erat, vſque ad illa, ... truria. Mox aliud caput: Regifugium dies Kal. Iuniis in Faſtis & notari & legi debet cum NP, quod ille dies ſit e nefaſto faſtus. Ex quibus apparet Feſto aut Verrio diſplicuiſſe vulgatam lectionem Faſtorum, quae plane non per NP, ſed per N, quaſi totus nefaſtus ſit, hunc diem conciperet. & Kalendarium marmoreum ita habet per N, nõ per NP.

Poſt

Poſt *Regifugium*] Regia ſacrorum, quod in fanum a Pontifice conuocati conueniant: quod in ea ſacra a Rege ſunt ſolita vſurpari. Regem autem intellige Regem ſacrorum. Prima verba interpretanda ſunt, ac ſi Feſtus dixiſſet: Regia ſacrorum eſt fanum, in quod a Pōtifice conuocati conueniant. Ita ſaepe loquitur Varro. Sic ſupra: Nauia ex vno ligno exculpto vt nauis, quo vtuntur alueo in vindemia. Dicendū enim erat. Nauia, alueus ex vno ligno exculpto, quo vtuntur in vindemia. Quae ſequuntur, videntur dicta de Regio Lepidi, quod nundinae, forum, cōuentus agerentur in ea ciuitate videri dictum a maieſtate. Quod & confirmat Strabo, qui non de hoc Regio Galliae Ciſalpinae, ſed de Regio Fretēſi loquens ita ſcribit: *πλὴν εἴτε διὰ ταύτην αἰτίαν (διὰ τὸ ῥαγῆναι) τοὔνομα τῇ πόλει γέγονεν, εἴτε διὰ τὴν ἐπιφάνειαν τῆς πόλεως, ὡς ἂν βασίλειον τῇ λατίνῃ φωνῇ προσαγορευσάντων τῶν Σαυνιτῶν* &c. A maieſtate ergo Feſtus Regium Lepidi, vt *διὰ τὴν ἐπιφάνειαν* Strabo Regium Samnitum, ſeu Brutiorum. Quae ſuperſunt, ego non intelligo. neque videntur huc pertinuiſſe.

Regium eſt] Regium eſt, quod aut eſt, aut fuit regis; vt ſeruus regius, & leges regiae, quales ſunt Numae Pompilij, & regium facinus, dignum Rege.

Poſt *Regium*] Romanos Graecos appellat Ennius: Contendunt Graecos: Graios memorare ſolent ſos. Quod Graeca lingua longos per tempori' tractus Hos pauI.-- non Romanos Graece loqui ait, cum Romulus Vrbis conditor Latine locutus ſit: ſed quod olim lingua Graeciae gentis fuerit eadem cum Latina, parum declinatione mutata. Puto ſatis fideliter verba Feſti reddidiſſe, modo ſecundo verſui Ennij verborum coſtet fides; nam de ſententia non ita laborandū, cum ea ex primo verſu dependeat. quem primum verſum retulimus ex voce ſos: vbi integer plane ita, vti expreſſimus, habetur. & ex eius collatione Graios, non Graij, tum etiā ſententia ipſa ita poſtulante, legendum eſſe, nemo dubitare debet. Quod ſi ita eſt, vt certe videtur eſſe, manifeſto Feſtus ſeu Verrius nō capit mentem Ennij. Nam Ennius gloriatur ſe pauiſſe Romanos Graeca lingua: vnde Graecos, & Graios omnes iam eos vocabant. Certiſſimum enim Ennium cum Liuio primum omnium Graecas literas docuiſſe Romanos.

Suetonius: Antiquiſſimi doctorum quidem & poetae & oratores ſemigraeci erant. Liuium & Ennium dico, quos vtraq; lingua domi foriſque docuiſſe adnotum: & ſi nihil amplius quam Graece interpretabantur. Ex his Suetonij verbis potes colligere quare glorietur ſe pauiſſe eos Graeca lingua. quod quam eleganter dictum ſit, nemo ignorat, qui ſcit a veteribus id genus loquendi ſolitum vſurpari: vt ἑστιάσειν ἡμᾶς λόγοις. & Cicero: literae, qui eſt ſuauiſſimus paſtus animorum. Merito ait Romanos ab omnibus certatim Graecos, & Graios, vocari: cum Cato hoc vidēs, in ſenatu exclamauerit ſe non poſſe pati Graecanicam vrbem. Vides igitur ex ſolo primo Ennij verſu imperite interpretatum eſſe a Verrio Ennij ſenſum, vt iā diximus: quanquam verum eſt, quod ait in fine, eandem pene cum veteri Graeca veterem Latinam linguam fuiſſe. Nā & eaſdem pene veterum Latinorum cum Ionum literis fuiſſe teſtatur Plinius libro VII. Quin & linguam Romanorum Graecam fuiſſe auctor Varro & Dionyſius extremo libro primo. & inſcriptiq illa Delphica, quam producit Plinius, eſt fere Latinis characterib. ſcripta. NAVCIKPATES TICAMENOV. AΘENAIOC. KOPAI. KAI. AΘENAI. ANEΘEKEN. & in veteribus tetradrachmis AΘEN. pro ἀθῆναι.

Religioſi] Macrobius libro III. Secundum Pompeiū Feſtum religioſi ſunt, qui facienda, & vitanda diſcernunt.

Reluat] In verſu Caecilij lege oppoſiuit.

Remant] Non eſt alius inquinatior locus, neque maculoſior. Legendum proculdubio: Reuitant, repetant. Ennius:

--Deſtituant riuos campoſque reuitant. Reuitere aliter, & melius, ſcribitur rebitere. Gloſſae: Reuitere, περικάμψαι.

Remeare] Verſus Afranij indiget emendatione:

Vetuit me ſine mercede proſum Paccius
Remeare in ludum--

Remiſſo] Vt confidentis hominis eſſet praeſtare, omnia, quae deſiderātur hic, verba repraeſentari poſſe: ſic moroſi & anxij omnia tanquā ſint in numerato, exigere. Hic aequū iudicem poſtulo, vt in id tantum quod facere poſſum me condemnet: hoc eſt quātum ex ſentētia inda-

Indagari poterit: non quantũ verborum ipſorũ ratio poſtulare videtur. Propemodũ auguror quid Feſtus velit, idque non eius integris, ſed partim eius, partim meis verbis , ſi potero , declarabo ita : Remiſſo exercitu ſimul & Augur, quo Conſul vſus eſt in auſpicando, abire iubetur. quod tunc eo abeunte certũ eſt exercitũ eſſe remiſſum: vt cum opus ſit, tunc, ſi velit, abire poſsit. Nam Cõſules, aut Cenſores non in perpetuum ipſis auguribus vtuntur, vt ait .... ſed in auſpicio: quos poſtea dimittunt. a quo ex lege ſecures habitae ſunt prius , eum & priorem eſſe ait Antiſtius Labeo. eadem quoque lege ſignificari priorem eſſe in auſpicando dicitur, vt ait idem in libro de officio auguris. Poteſt autem aut id in conſilio facere , aut ſi quo alio volet loco pullis pultem obiiciens ſoliſtimum facit auſpicium. aut etiam , ſi velit , intra pomerium: ſin autem, in templo conſiſtit. Primum quod hic dicitur augures adeſſe Conſuli exercitum imperanti, & comitia centuriata habenti, plane id confirmatur his Varronis verbis ex quinto de ſermone Latino. Hoc nunc aliter fit, atque olim. quod Augur Conſuli adeſt tum , cũ exercitus imperatur, ac praeit, quid eum oporteat dicere. Conſul Auguri imperare ſolet, vt inlicium vocet, non accenſo, aut praeconi. Id incaeptum credo, cum abeſſet accenſus: & nihil intererat, cui imperaret. & dicis cauſſa fiebant quaedam neque item facta, neque item dicta ſemper. & in III. de re ruſtica: Ibi Appium Claudium Augurem ſedentem inuenimus in ſubſelliis, vt Cõſuli, ſiquid vſus popoſciſſet, eſſet praeſto. Porro ita magiſtratus Auguri denunciabãt: Q. FABI TE VOLO MIHI IN AVSPICIO ESSE. Augur reſpondebat: VOLO. Conſul autem, vt ait, auſpicabatur aut intra pomerium, aut in templo conſiſtens. in quibus locis ſemper ei auſpicanti praeibat Augur, vt notum eſt ex verbis, quae Paulo ante ex quinto de ſermone Latino retuli. Idem ait non dubitari priorem eſſe Conſulem, qui prior faſces habeat, hoc eſt, qui ex lege prior factus ſit conſul, vt ſupra locutus eſt in verbo Parare: quod reponendum eſt poſt Pappi. Eandem autem legem interpretatione ad auſpicia quoque trahebant. vti ſcilicet cuius priores eſſent faſces, eiuſdem prioris eſſent & auſpicia. Ex iſtis, & ex aliis quam plurimis

paſsim poſſumus aduertere, quam aequi boni beneficium Pauli interpretari debeamus, qui maximam a poſteritate gratiam ſe initurum ſperauit, ſi de bono autore male promereret, quem meliore ſui parte mutilauerit, ita vt cum ex Atlante nanum ſe facere poſſe contendit, ex homine integro, mancum & mutilum nobis proponat.

Renouatiuum] Vide Adteſtata.

Repagula] Gloſſae: Repagulum, κόραξ. Repagula, κηλυπῆρες.

Repaſtinari] Lego: Cum aut ſilueſter excodicatur, aut lapis mollitur frangendo, vt fiat paſcuus vel pecoribus herba, vel hominibus ſatione. Afranius Emancipato:

--Repaſtinaſſe ratus ſentes fugis. vel:
Repaſtinatas crati ſentices fugis.

Repotia] Pacuuij verſus mẽdoſus eſt. Ita emẽda: --ab eo
Depulſum mamma paedagogandum accipit
Repotialis liber-- Gloſſarium: Reoria, ἡ βίτη τῶν ἀγάμων ποδοστροφία. Reperidia, ἐπιπόδια, ἡ μετὰ τὴν ἡμέραν ποδοστροφία. Reproca, ἐπίβδα, ἡ μετὰ τὴν ἑορτήν. In tribus his exemplis legendum Repotia. & pro ἐπιπόδια, ἐπίβδα, quo vtitur Pindarus. Apud Acronem Horatij interpretem perperam excuſum eſt πολοστροφία pro ποδοστροφία.

Req; eapſe] Quibus de hominibus cum ego ſaepe, atq; in multis locis opera, factis, conſiliis, reque eapſe bene meritus ſiem.

Reſerari] Reſerari ait dici ab eo, quod emota ſera a cardine patefiant fores. Inde caeptum, vt quae aperta, & recluſa ſint, reſerata dicantur. Serae denique dicuntur fuſtes, qui opponuntur foribus. Pacuuius in .... Pandite valuas, remouete ſeras Vt complectar.

Reſes] Infra: Reſes, ignauus qui reſidet. Attius in ...... reſidi vos ſumno. Afranius in Roſa: praeterea .... Pacuuius in Armorũ iudicio: Tuque te deſidere mauis re ſidẽ: nos hic eſſe in labore. In Attij verbis deeſt tale quid, deditos: reſidi ſumno deditos. Scriptura antiqua ſumno pro ſomno.

Reſignare] Cato de ſpolijs, ne figerentur, niſi quae de hoſte capta eſſent: Sed tum vbi indiuiſi ſunt, reuertantur reſignatis vectigalibus. Haec citabat Feſtus. quae nos reperimus in fragmentis Seruij, qui eſt penes Danielem

noſtrum

noſtuum. Qui etiam aliud profert ex eodem Catone, oratione in Lucium Furium: De aqua quod attinet ad ſalinatores aerarios, cui cura vectigalium, reſignat.

Reſperſum] Reſperſum vinum ſignificat, quia in ſacris Nouendialibus vino ſepulcrum ſpargebatur.

Reſpici auis] Hic ſolus verſus pertinet ad epitomam. neque aliud quidquam amplius praeter quam quod in Epitome cõtinetur, a Feſto tractatũ fuiſſe puto. Reliqua, quae ſequuntur, tantum abeſt, vt huc referenda ſint, vt potius importune a ſuo loco diuulſa fuerint. Cõiungenda enim ſunt cum iis, quae de verbo Reſecrare ſupra poſuit, ſtatim poſt lineã, cũque comitia &c, ita: Reſecrare, reſoluere religione. vtiq; cũ reus populũ comitiis orauerat per Deos, vt eo periculo liberaretur, iubebat magiſtratus eũ reſecrare. Rurſus idẽ, vti ſe liberarẽt, inſiſtebat. & quod inſons, innocẽſque eſſet cauſabatur ne in carcerẽ eſſe eundũ. iterum ne in ſe innocentem animaduerti ſtatuerent, deprecabatur. cumque comitia eſſent dimittenda: peracto ſacrificio, quaſi finis impetratus eſſet, poſt comitia perfecta, ſumi iubebant eum ſacerdotes ſuo more alıſq.´. . & ſecundum conſuetudinem luci, in quoᶠſacra facerent, a calatoribus ingeniculato ſtatuebatur & vinũ in caput infundebatur eius. cum imprecatione. Omnino vere, ni fallor, arbitramur haec male diuulſa fuiſſe ac diſtracta, quae ſententia ipſa, & mos reſecrationis reorum hactenus ignoratus tam belle inter ſe coniungit. pro illis corruptis aliſq . . . non obſcurum eſt legendum a lictoribus. quos poſtea vocat calatores. ij, vt alibi dicitur, ſunt ſacerdotum, ac ſacrorum collegiorum ſerui. Cum in rei caput vinum infundebatur, apparet id fieri ſolitum, vt in eum omnis religio cõtracta verteret. Religio enim cõtracta intelligitur, ex obſecratione. quapropter non aliter reſecrabatur, id eſt ſacro aut religione ſoluebatur magiſtratus, quã ſi piaculũ cõtractae religionis in rei caput verteret.

Reſtat] Reſtat, pro diſtat ait Enniũ ponere, cum iudicat:

Impetus aſt longe mediis regionibu' reſtat.

Reſtibilis] Gloſſae: Reſtibilis, ἀγρὸς δὶς τοῦ ἔτους ἠροτριωμένος.

Rem] Sed exemplo adiuuat interpretationem Numa in ſecunda tabula, ſecunda lege, in qua ſcriptum:

SEI. QVID. HORVM. FVAT. VNVM. IVDICEI. ARBITROVE. REOVE. DIES. DIFFVNSVS. ESTO. Nunc vterque actor reuſq; in iudiciũ euocatur: itemque accuſator de via citur more vetere, & conſuetudine antiqua.

Reus cum pro] Reus cum pro vtroque litigatore poni, vt in eo, qui in aliquem agit: tum pro eo qui dicit pro ſe, auctor .... reliqua non potui expiſcari. & ſupra iam dixerat Reum tam pro eo, qui conuenit, quam pro eo, qui conuenitur, a veteribus vſurpatum.

Rhegium] Scribe ῥαγῆναι. Aeſchylus: ..ἀπορρῶγα Ἡ γαῖ' ἀφ' οὗ δὴ Ῥήγιον κικλήσκεται. Quae verba odorati ſumus ex Strabonis libro VI.

Rhonde Rhondes, Icadionque. & nomina piratarum. &, quam illi eſſent ſaluti nauigantium.

Rideo] Lege: interpretatur in iis.

Rienes] Gloſſae: Rienoſus, νεφριτικός.

Rigido] Quae hic tractabantur, non pertinebant ad cẽſum literae R. Quare videntur aliena hoc loco eſſe. Nam quid caerula prata, quid Parus inſulą, quid denique ſurus habent cognatum aut ſimile inter ſe?

Rimari] Vide Nonium. Gloſſarium: Dirimat, κατερευνᾷ. Rimatur, ἐρευνᾷ.

Riuus] Correxit olim doctiſſimus Turnebus: ſpecu, incilioue.

Rodus] Integrius carmen Lucillij adfert Iſidorus:

Huc cataproratem puer eodem deferat, vncum
Plumbi paxillum rodi, linique metaxam.

Interpretatur Cataproratem, vncum paxillum plumbi. Quin etiam eundem Latino verbo Syrus vetuſtiſſimus Noui Teſtamenti Paraphraſtes Vncinum vocat, in nauigatione Pauli. Videlicet, quod vncus eſſet. Metaxa eſt σειρά. linea, ſerici tracta. Hodie & nos Aquitani fili tractam vocamus ita. Verba illa, Roduſculo libram ferito concipiebat qui mancipio dabat. qui vero, accipiebat, dicebat, HOC AB AERE AENEAQ. LIBRA. puta meum eſt, aut ſimile. ex Varrone.

Romam] In exemplo Cephalonis Gergithij, diſcedit a ſententia ipſius hiſtorici. Dionyſius: Κεφάλων ὁ Γεργίθιος, συγγραφεὺς παλαιὸς πάνυ, δευτέρᾳ γενεᾷ μετὰ τὸν Ἰλιακὸν πόλεμον ἐκτί-

ἐκτίσθαι λέγει τὴν πόλιν ὑπὸ τῶν ἐξ Ἰλίου διασωθέντων σὺν Αἰνείᾳ· οἰκιστὴν δ' αὐτῆς ἀποφαίνει τὸν ἡγησάμενον τῆς ἀποικίας Ῥῶμον. τοῦτον δ' εἶναι τῶν Αἰνείου παίδων ἕνα. τέτταρας δέ φησιν Αἰνείᾳ γενέσθαι παῖδας, Ἀσκάνιον, Εὐρυλέοντα, Ῥωμύλον, Ῥῶμον. De Apollodori Euxenide nihil memini me legere. Alcimus ſcripſit ἱστορίαν Ἰταλικήν. Eoque nomine citatur ab Athenaeo. Antigoni praeter alios meminit Dionyſius. Caeximparum & reliqua monſtra verborum, haec ſcripturae veſtigia praeferunt: Eoſque a multo errore nominatos Aberrigenes. quorum ſubiecti qui fuerint Cae* Xinidarum iuri, vicinarumque vrbium imperio, &c. Quae vera eſt lectio. ſi illud Cae* nidarum prorſus integrum eſſet, vt aliqua parte contaminatum eſt. Erat enim tale quid Cacoxenidarum, aut neſcio quid ſimile. Nam, vt etiam ex aliis ſcriptoribus nouimus, qui dicti ſunt Aborigines, eorum alij Cumas, alij alias vrbes condiderunt in Italia, proinde vt nō omnes ſimul ſub vno duce ibant, ſed vnaquaeque pars ſuum ducem habuit, cum in multas partes diſtracti eſſent. Agathoclis, qui τὰ κυζικηνὰ ſcripſit, Athenaeus, Stephanus, alij meminere. Legendum poſtea: viſam eſſe iuſtam vocabuli Romae nominis cauſſam eam, quae prior eundem locum dedicauiſſet Fidei. Viſa, inquit, iuſta eſt cauſſa nominis Romae in oppido nouo appellando, vtpote cum ea Roma prima locum dedicaſſet Fidei. de flumine Nolo quaerendum cenſeo. Calliae verba, quae huc pertinent, extant apud Dionyſium: Καλλίας δ', ὁ τὰς Ἀγαθοκλέους πράξεις ἀναγράψας, Ῥώμην τινὰ Τρῳάδα τῶν ἀφικνουμένων ἅμα τοῖς ἄλλοις Τρωσὶν εἰς Ἰταλίαν, γήμασθαι Λατίνῳ τῷ βασιλεῖ τῶν Ἀβοριγίνων, καὶ γεννῆσαι δύο παῖδας, Ῥῶμον, καὶ Ῥωμύλον. οἰκίσαντας δὲ πόλιν, ἀπὸ τῆς μητρὸς αὐτῶν θέσθαι τοὔνομα. Heraclidae Lembi Athenaeus non ſemel meminit. Non ſolum autem de eo intelligitur in illis verbis, quae ex Dionyſio infra ponā: ſed & hiſtoriam eandē, quā tangit Feſtus, ex eodem proponā; ὁ δὲ τὰς ἱερείας τὰς ἐν Ἄργει, καὶ τὰ καθ' ἑκάστην πραχθέντα συναγαγών, Αἰνείαν φησὶν ἐκ Μολοττῶν εἰς Ἰταλίαν ἐλθόντα μετ' Ὀδυσσέως οἰκιστὴν γενέσθαι τῆς πόλεως, ὀνομάσαι δ' αὐτὴν ἀπὸ μιᾶς τῶν Ἰλιάδων Ῥώμης. ταύτην δὲ λέγει ταῖς ἄλλαις Τρῳάσι παρακελευσαμένην κοινῇ μετ' αὐτῶν ἐμπρῆσαι τὰ σκάφη βαρυνομένην τῇ πλάνῃ. Lembum Heracliden τὰ καθ' ἑκάστην (χώραν) πραχθέντα συναγαγεῖν cognoſcet, qui propius ea verba, quae ex eo

producit Athenaeus, cõſiderarit. Porro cum haec ex autore Graeco deſumeret Feſtus, in illis verbis reddendis Graeciſſat. Nam ὡραίαν παρθένον vertit tempeſtiuam. De Galata ſcriptore amplius quaeramus.

Rom.] In iſtis laciniis, imo fimbriis tantum odorari potuimus de compreſſu Iliae, expoſitos infantes Remum, & Romulum; quod a Fauſtulo ſunt educati: quod a ruma ſint nominati: quod ex Fauſtulo cognouerunt, quo patre eſſent procreati: reſtituiſſe regnũ auo Numitori: per auguria decreuiſſe vter nomẽ vrbi imponeret. extrema verba ex Epitoma plane ſarcire potes. In nona linea Numitoris nomen agnoſcimus. Reliqua niſi qui egregie ſe inſanire poſtulet, alius reſarciet nemo, certo ſcio.

Romani] Non obſcurum eſt cuius aedificij olim fuerint haec rudera. idque aedificium magis poſſum deſcribere, quam a fundamentis rediuiuum inſtaurare. Haec igitur fuit ſententia Feſti: Romani nullum ab initio exercebant artificium. neque prius exercere caeperunt, quam artes didicerunt ab exteris ciuitatibus. Sero etiam ludi omnes, qui nunc in Vrbe celebrantur, ſunt inſtituti. Quidam ponunt primos ludos Romanos. alij aiunt Megalenſes Matris Magnae, ac populares Cereris. alij in conferendis equis Troiam luſitaſſe pueros Romanos. alij ſolitos exerceri eos equitando, iactu, ſaltu, feſtis Parilibus. Parilibuſq; etiam inſtitutum, vt a ludentibus fierent. Populares ludos manifeſto dixit pro plebeis: vt ſaepe populus pro plebe dicitur.

Romulia] Infra: Romuliam tribum appellatam Terentius quidem Varro ait a Romulo. deinde detortam vocalem u, in e, credibile. Caeterum cauſſam ſe inueniſſe ait Verrius, cur a Romulo dicta ſit: nempe quod ex eo agro cenſebatur, quem Romulus caeperat ex Veientibus. Iam agnoſcis ſpacium deſiderari in extremis reliquiis Feſti ad capienda ea, quae de epitoma ſuppleuimus: Vides etiam inconſtantiam Varronis, qui nunc a Romulo dictam ait, quam in libris de Latino ſermone ab eo appellatam vult, quod ſub Roma fuerit.

Rorarios] Gloſſarius: Rogarij, ἀκροβολισταί. Male legit Rogarij, pro Rorarij.

Roſcij] Infra: Roſcij appellari ſolent in arte aliqua perfecti

fecti. quod Roſcius Comoedus in arte ſua perfectus fuerit adeo vt nihil ei deeſſet ad perfectionem. vt lib. I. de Oratore ait Cicero. Deinde aliud caput: Ruſtica vinalia mēſe Auguſto Veneri dicata ſunt: quod eodē illo die aedis ei conſecrata ſit. iumenta quoque, olitores, & omnes horti in eius tutela ſunt. De iumentis autem mētionem fecit, quia iumēta coronata eo die ab opere ceſſabāt. quāquam non eo die, ſed altero ab illo, hoc eſt Conſualibus ceſſare ſolita ait Plutarchus in Quaeſtionib.

Rubidus] Infra: Rubidus panis appellatur parum coctus cum rubro colore. Plautus in Caſina: in furnum condito, atque ibi torreto pro pane rubido. apud eundem ſcorteae ampullae &c. Intelligit autem locum ex Sticho:

Rubiginoſam ſtrigilem, ampullam rubidam.

Rumentum] Rumentum in Auguralibus ſignificare videri ait abruptionem dum verba Anci exponit: ſi poſterime auis canerit, vt auſpicio, augurio rumentum ſit. Poſterime, vel poſterrime, eſt poſtreme. Canerit, cecinerit. Etiā Salluſtius dixit canuere, pro cecinere. Suſpectum eſt nomen Anci. & potius ita putem legendum: Rumentum in Auguralibus ſignificare videtur abruptionem: Dum verberat Anciliorum aerimen, auis canerit interea, id eo augurio rumentum eſto. Et aperte id ex libris auguralibus carmen eſt. Aerimen, eſt aes, vt ſupra cognouimus ex libro III. Morem hunc aera in Saliaribus quatiendi tangebat Nigidius libro XVII. Itaque ex aere in Saliaribus Altanus tintinat.

Ruminalis] Infra: Ficum Ruminalem appellatam ait Varro a veteribus, quod ſub ea arbore lupa mammam Remo, & Romulo dederit. Mamma autem Rumis dicitur. Vnde agnos veteres ſubrumos vocabant, qui ſub mammis eſſent. alii autem ſunt, qui putent, quod ſub ea pecus ruminari ſolitum eſſet.

Rupitias] Inepte ſane. Lege, Rupſit, damnum dederit. nam & in veteri ſcriptura annotatū eſt in margine fuiſſe, dederit, non dederis. Quid ſit RVPIT, vide Vlpian. Tit. ad l. Aquiliam.

Ruſcum] Alibi monemus verba Catonis ita legenda: Mulieres opertas auro, purpuraque: arſinea, rete, diadema, coronas aureas, ruſſeas faſcias, galbeos, lineas, pelles

redimicula. De ruſtea faſcia, & linea veſte Apuleius lib. II. Metamorph. Ipſa linea tunica mundule amicta, & ruſſea faſciola praenitente altiuſcule ſub ipſas papillas ſuccinctula.

Ruſpari] Gloſſarium: Ruſpinat, χλευβίζει. pro eodem etiam Roſtrare. Idem: Raſtrat, ἐπιζητεῖ. Luto verſum ita legendum:

Et ego ibo, vt latebras ruſpās rimer maritimas. In eodē Gloſſario: Rutilat, ἐρευνᾷ, σκυβαλίζει. Lege vt hic, Ruſpat.

Rutabulum] Gloſſae: Rotabulum, ἰπνοχάλης.

Rutilum] Cato: Mulieres noſtrae cinere capillum vngitabant, vt rutilus eſſet crinis.

Rutrum tenentis] Graeci pueri ἐφηβεύοντες hoc exercitio vtebantur.

S

S*Abini*] Sabini dicti, vt ait Varro Terentius, quod ea gēs P P. colat deos. ἀπὸ τοῦ σέβεσθαι. Illud P P. ſignificat praecipue. quare & gloſſema appoſitum erat. Plinius: Sabini, vt quidam exiſtimauere, a religione & Deorum cultu Sebini appellati.

Sabini quod.] Sabini quod volunt ſomniant. vetus id prouerbiū eſſe, & inde manaſſe ait Sinnius Capito: quod quotieſcunque ſacrificium propter viam fieret, hominem Sabinum ad id adhibere ſolebant. Nam his promittebat ſe pro illis ſomniaturum. Idem igitur poſtquam e ſomno euigilaſſet, ipſis ſacra facientibus, narrabat omne, quidquid in quiete vidiſſet, quod quidem eſſet ex ſacrificij religione. Vnde venit in prouerbium, Sabinos quod vellēt ſomniare. Sed quia propter auiditatem bibendi quaedā anus id ſomnium captabant, vulgatum eſt illud quoque: Anus quod volt ſomniat. fere enim quod vigilantes animo volumus, id dormientibus apparere ſolet. Nemo negauerit, quin opera noſtra prouerbium, quod hactenus latuerit, e tenebris erutum ſit. neque eſt, quod moroſe quis verba rimetur. cum ſententia ipſa nullo negotio ex reliquiis Feſti diuinari potuerit.

Sacram viam] Idulia ſacra dicta ab oui Iduli, quae quotidibus Ioui immolabatur. Ouidius:

Idibus alba Ioui grandior agna cadit. Vide Coniectanea.

ctanea.

Saccor . . .]Sycomorus eſt genus arboris, quam dictam Pomponius ait ex fico, & moro: quod ficus ea ſit, & morus. Vnde nomē per Y ſcribitur. Caetera de Sole, aut forſtaſſe de Soracte monte Apollini dicato concipienda ſunt. Sed viderint docti.

Sacer mons]Ioui conſecrauerunt. Dionyſius: ἐπεὶ δὲ ταῦτα ἐψηφίσαντο, βωμὸν κατεσκεύασαν ἐπὶ τῆς ἀκρωρείας, ἐν ᾗ κατεστρατοπέδευσαν, ὃν ἐπὶ τοῦ κατασχόντος αὐτοὺς δείματος τότε, ὠνόμασαν, ὡς ἡ πάτριος αὐτῶν σημαίνει γλῶσσα, Διὸς δειματίου. ᾧ θυσίας ἐπιτελέσαντες, καὶ τὸν ὑποδεξάμενον αὐτοὺς τόπον ἱερὸν ἀνέντες, κατήεσαν εἰς τὴν πόλιν ἅμα τοῖς πρέσβεσι. Legis caput fuit. QVEI. ALITER. FAXIT. CVM. PEQVNIA. FAMILIAQVE. SACER. ESTO. SEI. QVIS. EM. OCCISIT. PARICEIDA. NEC. ESTO. Dionyſius: ἐὰν δέ τις τῶν ἀπηγορευμένων τι ποιήσῃ, ἐξάγιστος ἔστω, καὶ τὰ χρήματα αὐτοῦ Δήμητρος ἱερά· καὶ ὁ κτείνας τινὰ τῶν ταῦτα εἰργασμένων, φόνου καθαρὸς ἔστω. Idem erat &, SE. FRVDE. SVA. LICETO. vt, ſi quis im occidere velit, ſe frude ſua liceto. &, ſine capitali noxa eſto. &, iure caeſus eſto.

Sacramento] Sacramento dicitur quod ſacratur fide interpoſita. ac tum ſacramento dicitur interrogari quidam. Cato in Q. Thermum de X. hominibus. Aderant, ne mala fide viderentur ſcelera nefaria fieri, qui dicerent ſacramēto: traderentur lege: eſtimarentur.

Sacramentum] Plebiſcitum Papirianum ita legito:

QVEICVMQ. PRAETOR. POSTHAC. FACTVS. ERIT. QVEI. INTER. CEIVEIS. IOVS. DICET. TRESVIROS. CAPITALEIS. POPOLVM. ROGATO. IIQ. TRESVIREI. CAPITALEIS. QVEICVMQ. POSTHAC. FACTEI. ERVNT. SACRAMENTA. EXIGVNTO. IVDICANTOQ. EODEMQ. IOVRE. SVNTO. VTEI. EX. LEGIB. PLEBEIQ. SCITEIS. EXIGERE. IVDICARE. ESSEQ. OPORTET.

Sacrificulus] Sacrificulus dicitur Rex ſacrorum, qui ea ſacra, quae facere Reges ſueuerāt, facit. Primus Rex creatur poſt Reges exactos Papiſius Manius.

Sacrima] Gloſſarium: Sacrima, ἀπαρχὴ γλεύκους. &, Praemetiuum, ἡ πρὸ τρυγητοῦ Δημήτρας θυσία.

Sacrima] Infra: Sacrificium, quod pro vinis primis fieret. a veteribus Sacrima eſt appellatū, vt Verrius, & Cloatius dicunt. Eſt autem Sacrima muſtum in amphoram inditum ſacrifici cauſſa pro tinis, & vino. quae quaſi ſacra dicta, quod ſacra Libero fit, vt praemetium, quod pro ſpicis, quas primum meſſuiſſent, ſacrificabant Cereri. Vltimis capiendis deerat ſpatium in reliquiis Feſti, vt vides, in iis, quae de praemetio addita ſunt. In Epitoma perperam vineis, pro tinis ſcriptum erat. quod & caeco apparet. Eo enim muſto tota vindemia ſacra fiebat, vt calpari totum vinum diffuſum. de quo vide verba Trebatij Iuriſconſulti apud Arnobium.

Sagmina] Mirum alium verſum Naeuij a Feſto, alium a mutilatore citari. Legendum vero: Scopas, atque verbenas. Nam ſcopae in ſacris dicuntur apud Plinium, & alios, verbenae. Gloſſariū: Sacmina, θαλλὸς, σπονδεῖα ἀρχῆς. Lege: Sagmina, θαλλὸς, σπονδεῖα. Sagminarius, σπονδάρχης. Sed praeſtat legere Scapos. Scapi ſunt θαλλοί. Apuleius lib. x I. Thallos, verbenas, corollas ferentes. Quin ſcapum caepae Columella thallum vocat.

Salacium] Gloſſarium: Salacia, ἀμφιβίτη, νηρηΐς. Ridiculum vero teſtimonium Ouidij. Cum ſalax non ſit Salacia. Salacia recte exprimit Homeri ἁλοσύδνην. illa παρὰ τὸ τὴν ἅλα σεύειν, haec ſimiliter a ſalo ciendo.

Salaria] Infra: Salariam viam incipere ait a porta, quae nunc Collina a colli Quirinali dicitur. Salaria autẽ propterea appellabatur, quod impetratum fuerit, vt ea liceret in Sabinos ſalem portari.

Salios] Gloſſae: Salius, ἱερεὺς ὁ τὰ διοπετῆ ὅπλα διαχειρίζων. ὑμνῳδός. πρύτανις. Salij cognomẽto etiã erãt Collini, & Agonenſes. itẽ, quod vulgare non eſt, Pallorij, & Pauorij. Seruius in ſchedis: Duo ſunt genera Saliorum, vt in Saliaribus Carminibus inuenitur; Collini, & Quirinales a Numa inſtituti: ab Hoſtilio vero Pauorij, & Pallorij. Haec ille. Quos Quirinales hic vocat, ſunt qui aliter Agonenſes. Nam & mons Quirinalis dicebatur Agonalis.

Salmacis] Videtur Feſtus vel Verrius in Ennio diſiunctim legere, Salmaci da ſpolia ſine ſudore, & ſanguine. Atqui potius videbatur coniunctim. Vetus Gloſſarium: Salmacidus, ἁλμυρός. Salmacidũ, ἁλμυρόν. Salmacia, ἀμφιτρίτη.

Salma-

Salmacia aqua, ἁλμυρὸν ὕδωρ: Ergo ſpolia quae incruenta ſunt, καὶ ἀναιματεί, καὶ ἀκονιτεί parta elegãtiſſime Salmacida, vt diluta, non cruenta vocat, vt anno ſuperiore notauimus in lectionibus Auſonianis. Et ſi quis Ciceronis verba in libris de Officiis conſideret, vbi haec Enniana citantur, non aliter legendum eſſe, quam Salmacida animaduertet.

Saltum] Lege, non peremit nomen ſaltuis. ἀρχαϊκῶς. Sunt enim verba Aelij Galli.

Salua res] Piaculum enim erat non ſolum ſi incepti ludi alicuius rei interuentu interpellarentur: ſed etiam ſi ſubito ludius cõſtitiſſet. Arnobius: Commiſſum ſtatim omnes in religiones clamatis ſacras, ſi ludius conſtitit, ſi tibicen repente conticuit. De Paraſitis Apollinis diximus in Auſonianis lectionibus. Verum eſt autem, quod hic dicitur, in mimis fere ſecundarum partium paraſitos eſſe. Seneca de ira libro III: Caelium oratorem fuiſſe iracundiſſimũ conſtat. cum quo, vt aiunt, caenabat, in cubiculo lectae patientiae cliens. ſed difficile erat illi in crapulam conjecto rixam eius, cum quo edebat, effugere. Optimum iudicauit quicquid dixiſſet ſequi, & ſecundas agere. Non tulit Caelius aſſentientem, ſed exclamauit: Dic aliquid contra, vt duo ſimus. Hic ſecundas agere, plane eſt, aſſentari, ſupparaſitari, atque, quod ille profitetur, Aiunt? aio. negant? nego. Neque aliud intellexit Horatius--- aut mimum partes tractare ſecundas. Clamoſi enim inducuntur Paraſiti. Gloſſarium: Secundarius, Subdiga, ὑποχειρτής.

Salutaris] Infra: Salutaris Porta appellata ab aede Salutis, quod ei proxima ſit, aut ob ſalutationes vo...... Quaenã ſunt eae ſalutationes? nempe quod ad eã Praetor ſalutaretur is, qui in prouinciam Propraetore, aut Proconſule exiret. Vide ſupra in Praetor. Quaeramus igitur, quomodo illud vo...... expleri poſſit. fortaſſe: ob ſalutationes vocantium Praetorem. Quae ſequuntur, alio pertinent, & linea prior deeſt. Ita autem ſuccenturianda ſunt: Scenici antiquitus appellabantur, qui Megalenſes nunc ludi. Scenicos vero ludos primum feciſſe C. Atilium, M. Popillium Aediles memoriae prodiderunt hiſtorici. Solebant autem prodire in orcheſtra, dum intus actus fabulae componerentur cum verſibus obſcaenis. Vide Liuium libro VII. non longe poſt initium.

Samnites] Infra:Populis Samnitibus nomen impoſitum ait Verrius propter genus haſtarum,quae Saunia appellãt Graeci. Alij aiunt Sabinis vere ſacro voto hoc genus hominum extra fines eiectum,Comio Caſtronio duce,occupaſſe collem,cui nomen eſt Samnio. a quo colle Samnites dictos. Huius rei teſtis locuples inter alios Strabo. Siſenna etiam eius hiſtoriae meminerat libro quarto Hiſtoriarum: Quondam Sabini feruntur vouiſſe,ſi res communis melioribus locis conſtitiſſet,ſe ver ſacrum facturos. Nam de vere ſacro ſaepe Liuius, & alij.

Sanates] Quaecunque in Epitóma habentur, ea deſiderantur in reliquiis Feſti.Itaque ſupplendum ex Epitoma initium illarum reliquiarum. Quae ſequuntur, in hanc ſententiam concipienda ſunt: Sulpitius autem Sanates,& Opillius aiunt dici inferioris loci gentes, vt Tiburtes, & alios, qui cum populo Tiburtino habitarent in agro Tiburti.id eſt omnes peregrinos, inferiorisque loci. Itaque ſcriptum eſſe in XII, Nexo ſolutoque, forcti ſanatique idem ius eſto.id eſt bono romano, idem & peregrino,qui & inferiore loco eſt. Sunt qui intelligunt colonias, quae ſunt deductae in priſcos Latinos a Tarquinio Priſco,quas inegerit ſecundum mare infra Romam in ciuitates Latinorum: eoſq; ſanatis, propterea quod praeter opinionem eos pacauiſſet, ſanauiſſetque, & cum eis paciſci potuiſſet, nominauit,vt auctores ſunt Cincius libro II.de officio Iuriſconſulti,M. Valerius Meſſalla in ea in XII.explanatione.Idem tamẽ in eo libro,quem de dictis inuolute inſcribit,forctis & ſanatis ait duas gentis finitimas mari:de quibus legem hãc inſcriptam eſſe videri, Vti duae maritimae gentis eodem cum P.R.haberentur iure. neque alios quã forctes & ſanates legem hãc ſignificare exiſtimat hoc intellectu.multi ſunt, quibus id, quod pluribus placuit, diſpliceat: & aliter in XII.ſanati, forcti interpretentur: hoc eſt ſanati, inſani. Propemodum ea videtur Feſti ſententia eſſe.

Sandaracam] Sandaracam ait eſſe genus coloris, quod Graeci ſandicem appellarunt. Naeuius: Merula Sandaracino ore.

Sanqualis] Sãqualis auis a quibuſdam Oſſifraga appellatur. Eadem in commentariis auguralibus Sanga dicitur.

quia

quia in Dei Sangi tutela eſt.

Sardi venales] Sardi venales,hoc eſt alius alio nequior. ex hoc natum prouerbium videtur, quod ludis Capitolinis, qui fiunt a vicanis praetextatis, auctio Veientium fieri ſolet:in qua nouiſſimus is,qui omnium deterrimus,producitur a praecone in mediũ ſenex cũ toga praetexta &c. Capitolinis ludis ſuppleuimus ex Plutarcho, de quibus praeter alios Liuius libro v. De praetextatis vicanis vide ſupra in praetexta.Nam & hic ex eo loco cognoſces vicanis non vicinis legendum eſſe. & ibi ex hoc vicanos eſſe vici magiſtros. Potes etiam legere: qui fiunt a vicanis, & magiſtris collegij.

Sarra] Nomen hoc incognitum fuit Graecis. Nam, vt Syri ipſi, vocabant Tyron. At Phoenices antiquitus Sor dicebant. Eorum coloni Carthaginienſes, eadem lingua vtentes Sar vocarunt.Ab illis didicerunt Romani. Vnde Ennius Poenos Sarra oriũdos dixit, hoc eſt Tyro. Obſoleſcente Hebraiſmo, quod fuerat idioma Phoenicum, Syri pro Sor, Tur dixerunt.primum quia Sade, & Sin literas mutant in Tau.deinde,quia ipſi nõ vtuntur O,ſed pro ea, V, ſolent vſurpare. Qui vtrique linguae operam dederunt,ſciunt me verum loqui.

Sarte] Sarta tecta Graecis oratoribus, & aliis dictum ἐπισκευαί.at Gloſſis,ὑποῤῥαφαί.quia & Sarcire,eſt ῥάπτειν. In locatione operũ publicorum, quae fiebat lege Cenſoria, certum eſt additum fuiſſe: PORTICVM. SARTAM. TECTAM. PRODVIT.

Sas] Verſus Ennij elegantiſſimos, reiectis illis ſpuriis gloſſematis,quae in medium illorum temere irrepſerant, ita legendos curabis:

Nec quiſquam ſophiam,ſapientia quae perhibetur,
In ſomnis vidit prius,quam ſam diſcere caepit Nam Romani ignotum verbum plebi ſophiam ſolebant ſemper Latine reddere.Afranius in Sella:

Vſus me genuit, mater peperit memoria.
Sophiam vocant me Graeci:vos Sapientiam. Ennius ſine dubio extulit hos verſus, cum viſus eſt in ſomnis ſibi adeſſe Homerus poeta. Neque,inquit,quiſquam ſomniat ſe videre ſapientiam,quin eam prius didicerit. Hoc enim naturaliter fit, vt quae quotidiano vſu tractamus, ea ſaepe

in ſomnis imaginari ſoleamus.

Satura] Gloſſarium: Satura, νόμος πολλὰ περιέχων. de Saturā cibi genere habes apud Apicium ex Varrone. in veteri tabula aenea: EXTRA. QVAM. SEI. QVID. IN. SATVRAM. FERETVR.

Saturno] Infra: plaue erat: Saturno ſacrificium fit capite aperto. Reliqua qui meliore ingenio ſunt, diuinabunt. Poſtea: Saxum Tarpeium appellatur pars montis, qui ob ſepultam Tarpeiam, quae eum montem Sabinis prodiderat, nominatus eſt. vel ab eo, quod, cum L. Tarpeius Romulo quaſi ob raptas virgines aduerſaretur, ad illud ſaxum eſt de noxio poena exacta, noluerunt funeſtum locum cum parte Capitolii coniungi. Videtur iſte L. Tarpeius apud populum Romulum accuſaſſe, quod cum ſine cauſſa veriſimili non poſſet, hoc nomine infenſum populo efficere voluiſſe, quod Sabinas rapuerit, & eam inuidiae cauſſam obtendiſſe.

Scaeua] Ait videri dictum a Graecis, qui ſcaeuum ſiniſtrum dicunt. ad quod Hoſtium in quodam libro belli Hiſtrici teſtē producebat. Varro: nequid obſit bonae ſcaeuae cauſſa. inde Scaeuola appellatus: ab Scaeua, id eſt ſiniſtra. quod quae ſiniſtra ſunt, bona auſpicia exiſtimantur. a quo dicūtur comitia, aliudve, quod fit aue ſiniſtra, ſcaeua. id a Graeco. quod hi ſiniſtram vocāt σκαιάν. Gloſſarium: ἀριστερὰ χείρ. Plautus: Caninam ſcaeuam ſpero meliorem fore.

Scelerata] Scelerata porta appellatur a quibuſdam Carmentalis, qui norunt, quod ei proximum Carmentae ſacellum fuit. Scelerata autem, quod per eam ſex & trecenti Fabij cum clientium millibus quinque egreſſi aduerſus Hetruſcos ad amnem Cremeram omnes ſunt interfecti. qua ex cauſſa per eam portam intrare egredive nefas habetur, Ouidius:

Ire per hanc noli, quiſquis es: omen habet. Et:
Porta vacat culpa: ſed tamen omen habet.

Schoeniculas] Ex clitellaria Plauti duos hos verſus citabat Feſtus:

Diobolares, ſchoenicolae, miraculae,
Cum extritis talis, cum todellis cruſculis. Vide tertium Coniectaneum.

Scele-

Sceleratus campus] Quae ſequuntur,pertinent ad puteal bonis:quod impoſitum fuit loco ſacro conditis ibi fulguribus,vt ait Plinius in illis verbis, quae ſupra produximus in Nauia ficu. Erat autem ſacellum aperto tecto, vt appareret in numiſmatis ipſius Scribonij Libonis. Quod hactenus ignoratum,& quare puteal Libonis vocaretur,& quid eſſet. ita autem ſcripſerit Feſtus: Sacellum, quod puteal appellatur,antea atria,fecit Scribonius,cui negotium datum fuerat, vt conquireret ſacella. atque illud conſecrauit. Quia in eo loco fulguritum ſacellum fuit, quod ignorarent quidam fulgur cōditum,quod nefas eſt integi,ſemper foramine aperto caelum patet. vix eſt, vt non ita ſcripſerit Fēſtus. Cum ob neglectam bidētalium, & locorum fulguritorum procurationem, iram Deorum ſe incurrere putarent Romani, videtur ex relatione Pontificum negotium datum Scribonio Liboni a ſenatu, vt diligentiſſime conquireret ſacella. erant autem ſacella non ſemper alicuius Dei,ſed ſaepius fulguris. vnde omnia ſacella aperto tecto fuiſſe, ſupra relatum eſt Neque ignoro doctis viris aedificium illud in nummo Libonis tribunal videri, non ſacellum. Quaſi tribunal alio nomine, quam tribunalis, mos eſſet appellari. Quid igitur opus puteal vocare? Deinde tribunalia, habebant gradus, vt ſcimus ex aliquot veterum locis. Dionyſius ſatis indicat ſacellum eſſe,qui vocet βωμόν. Sed bonis viris irrepſit Acro Horatij interpres, qui Tribunal Praetoris ad Puteal fuiſſe dixit. Non autem dixit Puteal eſſe Tribunal Praetoris.

Scenſas] Miror huc trāſlatum, cum certum ſit non ſcenas, ſed ceſnas dixiſſe.vnde ſiliceſnium: poſtea ſilicerniū.

Schola] Auſonius aliter:

--Graio ſchola nomine dicta eſt,
Iuſta laboriferis tribuantur vt otia Muſis. In fine lego: ne triſti aliquo nomine fugiant ſuo fungi munere.

Scurra] Non dubium,quin legendum ſit συσκωρεῖν. vt Scurra dictus ſit quaſi Secura, aut Sucura. Verſus Lucillij mendoſi ſunt. qui fortaſſe ita melius legentur:

—Corneliu' Publiu' noſter
Scipiades dicto, penituſque interuenit ipſi
Molli,& delitiis Luci, effigiae,atque cinedo,
Et ſectatori adſiduo quo rectiu' dicas,

Ibat forte domum. ſequimur multi, atque frequentes. Facetus poeta ait Scipionē interueniſſe rixae & dictis neſcio cuius mollis & cinedi, ſectatoris cuiuſdam Lucij, atque adeo deliciarum, & imaginis, ac propemodum effigiae ipſius. Antiqua conſuetudine cum ſcriptum eſſet efficiae, pro effigiae, factum, effictae. Gloſſarium Scurram interpretatur, δεικιστήν. & Scurrari, δεικίζειν. Inuenio & Scurras κοπρίας dictos. Dio in Pertinace: κοπρίας τινὰς καὶ γελωτοποιοὺς αἴσχιστα μὲν τὰ εἴδη, αἰσχίω δὲ τὰ ὀνόματα, καὶ τὰ ἐπιτηδεύματα ἔχοντας. Iſidori Gloſſae: Scurrula, qui incopriat: Suetonius Claudio: Interdum ferula flagroue, velut per ludum excitabatur a copreis. Haec eſt veterum tam antiquitus excuſorum, quam manu ſcriptorum lectio. Primus Beroaldus Tropeis legit: inepto ſenſu. Turnebus Copreis ex veteri codice animaduertit. ignorauit tamen quid eſſent Coprei: & vt ſententiam ſuam aſtruat, interpunctiones turbat, ac confundit. Atqui Coprei, nihil aliud quam Scurrae, qui per ludum excitabant eum. Cui enim alij licuiſſet, quam ſcurris?

Seceßiones] Secere, dicere. Inſeque muſa virū verſutum. Liuius Andronicus principio Odyſſeae.

Sectores] Neque haec ſatis declarāt, quid ſit Sector, neque auctor Gloſſarij: Sector, βιάτης.

Sed pro ſine] Docti viri emendant, Se. quia ſcilicet videbant ſe dolo malo dici. verum tamen & SED pro ſine veteres dicebant. Cuius rei fidem fecerit vetuſtiſſima lex, quae extat in Bibliotheca Regia: EI. PRIMO. QVOQVE. DIE. QVAESTOREM. SOLVERE. IVBETO. QVAESTORQVE. EAM. PEQVNIAM. EIS. SED. FRVDE. SVA. SOLVITO. Quare nihil mutandum.

Sedum] Stulte quaerit, quare ſedum feratur in tegulis, putans ſcilicet ob religionem potius, quam naturam illius herbae, hoc fieri.

Sellae] Puto: Sellae curuli locus in circo, item proximo lictori, poſterioribuſque lictoribus proxime ſacellum Murciæ fuit. de quo loco deſpiciebant ſpectacula magiſtratus. Neque id abhorret a cōſuetudine Romana, vt magiſtratus in ſella curuli qui ludos ederet, aut alius quiuis, ad primas metas ſtaret. Nam ad eas Deae Murciae ſacellum fuiſſe ait Tertullianus. Non improbo tamen, ad ſacellum

cellum Mercurij. Nam & ad circum maximum fuit aedes eius Dei.

Senacula] Notae D.T. ſignificant Duntaxat. Infra: Simpludearia funera ſunt, quibus adhibentur D. T. ludi. hoc eſt Duntaxat.

Senis crinibus] Seni crines dicuntur in capite matronae Romanae ſex ſertae crinium vitta & crinibus ipſis implexae, quas vulgus trecias vocant. Sic apud Martialem:

Portabat vxor rufa crinibus ſeptem. Nihil aliud ſignificat, quam capillos in ſeptem ſertas diſtinctos. vt videmus in veteribus numiſmatis.

Sentinare] Gellius libro XIX. cap. I. Tum poſtea complorantibus noſtris omnibus, atque ſentinātibus, dies quidem tandem illuxit: ſed nihil de periculo, atque ſaeuitia remiſſum. Vbi manifeſto ſentinare eſt, quod ait hic Paulus, periculum vitare. At in vulgatis codicibus contaminatiſsimus eſt locus ille. Sed proprie ſentinari eſt ſatagere ad ſentinam. Vnde Sentinatores, quibus cura Sentinae delegata in naui. Paulinus ad Macarium, de naufragio: Vnum ex omni numero nautarum ſenem ſentinando deputant. Item: Quid huic, quaeſo, obfuit ſeni perſona ſentinatoris & in nautis viliſſima?

Seplaſia] Infra. agebatur de Trionibus, & Septemtrionibus: Septemtriones, ſeptem ſtellae appellantur, a bubus iunctis, quos triones veteres appellāt, quod iuncti arent terram, quaſi teriones. quidam eas ſtellas plauſtrū vocāt, quod id aſtrum Graeci ἄμαξαν dicant. quia habet partem quandam temonis ſpecie. Ennius: ſuperat temo ſtellas. Haec Feſtus. intelligit autem locum Ennij ex Iphigenia, quem olim in coniectaneis illuſtrauimus.

Quid noctiˈ videtur? In altiſono
Caeli clipeo temo ſuperat
Stellas, ſublime etiam

Atque etiam cogens noctis iter. Addunt docti viri in numiſmate veteri L. Lucretij Trionis expreſſam videri ſtellarum ſeptem formam. & nos quoque eiuſdem L. Lucretij duos argenteos vidimus, quorum copiam nobis fecit humaniſſimus vir Chriſtophorus Neytterus Auguſtanus. In altero erat Luna Corniculata, & ſtellae cum inſcriptione TRIO. L V C R E T I. In altero Delfinus.

& inſcriptio L. LVCRETI. TRIO.

Septimontium] Septimontium dies feſtus appellatur menſe Decembri, qui dicitur in Faſtis Agonalia, quod in ſeptem montibus fiunt ſacra, Palatio, Velia, Fagutali, Subura, Cermalo, Caelio, Oppio, Ciſpio. Haec Feſtus. Nam Varro differens de feſtis, quae in menſem Decembrem incidebant, ponit & inter ea Septimontium. Agonalia vero eodem menſe erant propridie Idus Decembres, alia ab illis Agonalibus, quae notant Faſti menſe Ianuario. Hoc tantum intereſt, quod Agonalia ſint ante Larentinalia. Varro vero Septimontium ponat poſt Larentinalia. De Septimontio habes & apud Tertullianum libro de Idololatria: Etiam ſtrenae captandae, & Septimontium, & brumae, & carae cognationis honoraria exigenda omina. ex quibus apparet non ſolum menſe Decembri fuiſſe, quia is eſt brumae menſis: ſed etiam circa finem eius menſis fuiſſe, quia proximum ſit ſtrenae exigendae, quod fiebat Kalendis Ianuariis.

Serius] Scribe Secius, vel Sequius. alioqui ineptum eſt proſcribere nobis Serius, tanquam ignotum verbũ, quod vulgatiſſimum eſt. Adde quod in veteri ſcriptura variat lectio: cum exaratum ſit Setius, non Serius. Legendum ergo: Secius, a ſecus videtur dictum.

Serra] Verba Catonis manifeſto prae ſe ferunt aliud, ac viſum eſt Verrio: Cuius in hac re ſupinitatem, & negligentiam animaduertere licet. Serra enim, & globus, & forfex, ſunt σχήματα inſtruendae aciei.

Seruorum] At Macrobius contra: Nonis Conuentus vniuerſae multitudinis vitandus exiſtimabatur: quoniam populus Romanus exactis etiam Regibus, diem hunc nonarum maxime celebrabat. quem natalem Seruij Tullij exiſtimabant. Qui cum incertum eſſet quo menſe natus eſſet, nonis tamen natum eſſe conſtaret, omnes nonas celebri notitia frequentabant. eſt etiam Dies ſeruorum Sigillaria, quae in cõtinenti poſt Saturnalia celebrabantur. Lucillius: --Seruorum feſtu' dies eſt,

Quem plane hexametro verſu non dicere poſſis.

Nam Hexametri lex non admittit Sigillaria. Auſonius:

Aediles etiam Plebei, etiamque curules
Feſta Sigillorum nomine dicta colunt.

Sexagena-

Sexagenarios] Vulgata quidem hiſtoria,ſeu fabula, & a veteribus diuerſis opinionibus agitata.Tamen non ita puto apertum eſſe, quid velit Feſtus, vt non ex eo eruantur „ quaedam, quae apud nullum alium auctorem legas, vt apparebit ex eius contextu ita: Sexagenarios de ponte mitti olim dicebatur. Cuius cauſſam Manilius hanc adfert: quod qui incoluerint primi loca vrbis, hominē ſexaginta annos natum Diti patri quotannis immolare ſolebant. idque facere eos deſtitiſſe aduentu Herculis. Sed religione veteris moris ſcirpeas hominū effigies eos tantummodo mittere de ponte. alij aiunt, morante in Italia Hercule quod quidam eius comitum habitauerint ſecundum ripam Thiberi,atque Argeos ſe vocauerint ab argis: quorum p. ro. memoriam redintegrari.eo gente Graecia legatum quendam Argaeum cum iis Romae moratū eſſe. is vt obierit,inſtitutū a ſacerdotibus,vt effigies ſcirpea ex omnibus,cum,quae publica erant, nunciauiſſet, per flumen ac mare in patriam remitteretur. ſcriptum eſt in reliquiis Feſti his,pro,is, vt ſaepe. Inſtitutum igitur ait, vt ex omnibus ſcirpeis ſimulacris, erant autem triginta, vna nomine legati Argiuorum de ponte in Tiberim deiecta, per mare in patriam remitteretur, poſtquā munus ſuum, cuius cauſſa publice miſſus erat, nunciauiſſet. Hoc enim eſt,poſtquam quae publica erant, nunciauiſſet. Ex quibus apparet ſine vlla controuerſia, ſacerdotes quaedam dicis cauſſa nomine legati fari ſolitos,cum illam effigiem emitterent. quod apud nullum alium auctorem ſcriptum reperias.

Sexu] Corruptiſſimus locus. Lege:Sexus,aliter Sexu, natura habituſque. ex Graeco, &c. Afranius in Priuigno
---Sic ait:

Orbus virile ſexu adoptauit ſibi. Salluſtius Hiſtor. lib. II. At Metellus in vlteriorem Hiſpaniam poſt annum regreſſus. Magna gloria concurrentium. Vndique virile, & muliebre ſexu per vias, & tecta omnium viſebatur. Siſenna Hiſt. lib. IIII: Tū in muro virile, ac muliebre ſexu, populi multitudine omni collecta. Quae omnia corrupte leguntur apud Nonium. In veteri ſcriptura hic legebatur Secus.quod etiam vſurparant veteres. ſed non propterea hic ita legendum. Auſonius:Iuno,Ceres,ac Veſta,

ſecus muliebre ſorores. Nota Caledoniis nuribus muliebre ſecus Strix. ſexu ergo neutri, ſexus maſculini. Sic genus, & genu: gelus, & gelu: cornus, & cornu.

Sic verſantur] Haud dubie eſt fragmentum de Sucula quod eſt lignum tranſuerſarium teres vtrinque capitulis cardinatis in duo arrectaria immiſſum, paxilliſque verſatum, circa quod ductarius funis voluitur, ad ſuſtollenda aut molienda onera, vt lapides & alia. De Sucula etiam alibi loquitur. Sequitur deinde: Suparum appellant dolonem, hoc eſt velum minus in naui, vt acation maius. Suparum autem dictum ait Capito, velut ſeparatum ſit a dolone interioris mali. Haec ἀναμφισβήτως Festus. Notum eſt Acatium, & dolonem eſſe genera velorũ. ἀκάτιον quidem μέγα ἄρμενον, δόλωνα vero μικρόν. Notum & illud apud Liuium: dolonibus ſublatis fugerunt. de ſuparo alibi ſatis diximus. Sequitur aliud caput: Sepultum morte meroque cum ait in ea in .... de L. Terentio Tuſci vici magiſtro. eum viuum de ſaxo Tarpeio elatum cum eo veniſſet comiſſatum: quod mero eſſet coactus. Non dubium eſt ex quadam oratione Catonis deſumpta eſſe. qui mos eſt Feſto ſolennis, vt non nominato Catone verba ex eo in teſtimonium producat, vt in Sublimauit. eleganter comeſſabundũ iuuenem mero ſepultum & viuum elatum, quod mortuo ſimilis eſſet, dixit, quodque ſpiritus ei mero coactus & interclusus eſſet. eſt autem non totus integer locus, niſi fallor. ante enim deſiderantur quaedam. quanquam non ſolum aperta eſt, ſed etiam elegans huius loci ſententia.

Sicilibus] Gloſſarius: Sicila, σμίλα, ἀρβήλιον. Sicilum, ξυρὸν σκυτέως. Sicila, σμίλα χαρτοτόμος. eſt autem vox magnae Graeciae. eo nomine intelligebant quicquid ſecandi vim habet. inde Sicilia dicta, quia ab Italia abſecta. Inde Sicilire prata, ſecare.

Sicilicum] Fruſtra in peregrino verbo Latinam etymologiam rimatur. eſt enim Syrum.

Siſus] Tantum potui expiſcari: lege riualicia ſic eſt inſtitutum rogante populum Ser. Sulpitio. Riuales, vt notum etiam ex l. 1. D. de aqua & aq. plu. arc. ſunt, qui eodẽ riuo communi vtuntur. a quo legem riualiciam dictam apparet, quae de eis lata erat.

Signa

Signa] Signa vt rerũ, ita res ipſae ſculptae, aut lapides, aut ferrum: & ſi qua ſunt aliqua eiuſmodi quae ſculpantur etiam: ſed pocula ita dicta, & ſimulacra ad effigies hominum conformata. Inuerſum tamen, etiam. ſed pocula. pro, ſed etiam pocula.

Silere] Silere, tacere. quod dictum eſſe videtur a S, litera, quae initium eius vocis eſt. Deinde de Silentio auſpicandi gratia loquebatur ſequenti capite. ſed primus verſus deeſt. Silentio ſurgere Verrius ait dici, vbi qui poſt mediam noctem auſpicãdi cauſſa ex lectulo ſuo ſurgit, & liberatus a lecto in ſolido ſedet, ſiletque, ne quid eô tempore deiiciat. inde ſe in lectum repoſuit. Ita omnino nullo labore hanc lectionem eruimus. Aperte ſolidamſellam fuiſſe ait, vt ſtabilior eſſet, ne forte quid in ſedendo, aut dum vellet ſedere, motu ſellae deiiceret, & vitium auſpicio ſtrepitu faceret.

Silicernium] Supra, & alibi τὸ ἔτυμον attigimus. Ceſnas veteres dicebant, & Poeſnas, pro eo quod eſt, Cenas, Poenas. Ab eo ſiliceſnium. poſtea ſilicernium. Caſmina, carmina. Valeſius, Valerius. & ſimilia. Tertullianus: quo differt ab epulo Iouis ſilicernium? a ſimpuuio obba? ab aruſpice pollinctor? Gloſſarium: Silicernium: περίδειπνον. λύχνους γὰρ ἅπτειν ἐν πένθει οὐ θέμις. videtur accepiſſe, quaſi Selucernium, hoc eſt ἀλυχνία. Rationem hanc eruimus. Natali die lucernae accendebantur. Mortuali, vt loquuntur Cato, & Plautus, id non faciebant optima de cauſſa, vt τὸ ἀντίστροφον τῆς γενέσεως καὶ τῆς τελευτῆς oſtẽderẽt. Perſius:

--vnctaque feneſtra,

Diſpoſitae pinguem nebulam vomuere lucernae.

Tertullianus libro de Idololatria: At nunc lucent tabernae, & ianuae noſtrae. Plures iam Ethnicorum fores ſine lucernis, & laureis, quam Chriſtianorum. At ἐν πένθει quidem, vt puto, nõ accendebant. Caeterum ſemper in cippis ſepulcrorum ſuſpendebant lucernas. cuiuſmodi fictiles multas videmus ex veteribus monumentis erutas. Dio in Domitiano: καὶ πρῶτον μὲν στήλην ταφοειδῆ ἑκάστῳ σφῶν παρέστησε, τό, τ' ὄνομα αὐτοῦ ἔχουσαν, καὶ λυχνοῦχον μικρὸν οἷον ἐν τοῖς μνημείοις κρεμάννυται. Inde puto apud Gellium Laberius Cippum vocat lucium, quod ex eo lucerna luceret, vt ille apud Athenaeum qui columnam vocat μίνανδρον, quod

ſuſtineret innitentem virum. Porro quemadmodum Ergaſtulus dictus, qui in ergaſtulo maneret: ita ſilicernius, qui dignus erat, vt pro eo ſilicernium pararetur. Cincius Alimetus de Gorgia Leontino: Qui dum iam ſilicernius ſui finem temporis expectaret, & ſi morti non potuit, tamen infirmitatibus inſultauit.

Silus] Silus, & Silo, σιμός.

Simpludeari.] De his non nihil attigimus in Auſonianis lectionib. Dicta quaſi ſimpliludiaria. quia ſimpli ludij adhiberentur. hoc eſt ſaltatores vel cernuatores, de quibus ſupra diximus: quos cernuatores hic Verrius vel Feſtus vocat Corbitores, more ſcribendi antiquitus imperitis librariis vſitato, qui b, cum u, & contra cõmutabant. Coruitores enim ſine dubio dicendum erat. qui enim geſtus Cernuantium, vt modo ſurſum, modo deorſum ſpectent, is & coruorum eſt, & cornicum, ac monedularum, quae vbi pedibus aliquem locum inſiſtũt, modo ἀνακύπτει, modo ἐπικύπτει. Hinc elegantiſſime de mulieribus cibo ſe ingurgitantibus ad menſam Plautus Caſina dixit:

Ego noui illas eſtrices. coruitant, vbi
Comiſſe poſſunt.

– Quanquam ſcio Turnebum mutaſſe, ſed fruſtra. Has notas D. T. duntaxat ſignificare ſupra in Senacula admonuimus. Cauſſae igitur non eſt, cur doctis viris hic de mendo ſuſpectus locus eſſe debeat. Simpludeariis ergo ſimpli Ludij duntaxat adhibebãtur, qui & Coruitores, ſeu cernui, vt eſt apud Seruium, dicuntur. Indictiuis & ludij, & deſultores, ac etiam ludorum quaedam genera. Cicero de legibus II. Funus vt indicatur ſiquid ludorum. dominuſque funeris vtatur accenſo, atque lictoribus.

Simpulum] Gloſſae: Simpulum, κύαθος. Simpulones hinc qui ſponſum conuiuia diſcurrentem comitatur. Succius Piſcatoria:

Summates viri facti ſunt ſimpulones ganei.

Iſidorus in Gloſſis: ſimpulator, conuiua: amicus ſponſi aſſiduus cum eo in conuiuio.

Si . . . .] Siparium genus veli, quo in ſcaena mimi vtuntur, dictum ait. hactenus poſſum. reliqua quo pertineant non video.

Sirempſ] de hoc abunde apud Plautum dicemus. Partem verborum Catonis ita recõcinnabimus: & praeterea

rogas

rogas aduorſus ea. ſi popolus cõdemnauerit, vtei ſiremps lex ſiet, quaſi aduorſus leges fecerit.

Sobrium] Sobrium vicum dictum eſſe teſtatur Aelius, quod in eo neque tabernae locus, neque cauponae fuerit. alij quod in eo Mercurio non lacte, ſed vino ſolitum erat ſupplicari.

Sodalis] Sodalis quidam dictos eſſe putant, quod vna ſederent, eſſentque. alij, quod ex ſuo veſci ſoliti ſunt. alij, quod inter ſe inuicem ſuaderent, quod vtile eſſet. Iidem quod coeant crebro congerae vocantur a Graeco vocabulo, quod eſt γέῤῥα. Congerae per vnum R, ſcribebant, vt ſupra attigimus. Lucillius:

Tapullam legem rident concerae Opimi. Concerae pro Congerrae. vide in Tapulla.

Solida] Solida ſella, ait, ſedere tum quis iubetur, cum mane ſurgẽdi cauſſa euigilauit. quod antiqui expreſſe ab interiore parte excauatas non faciebant ſedes. quas ſolidas ideo, quod his nihil erat concauum, appellabant, inquit Verrius, quod eſſent totae. abſurde, vt mihi videtur, illud quod ſit totum, ait dictum ſolidum. Nihil omnino praetermiſſum eſt de ſententia Feſti, fortaſſe ne de verbis quidem. Euigilare ſurgendi cauſſa, eſt data opera poſt mediam noctem experrectum ſilentio ſurgere, auſpicandi cauſſa. ita enim auſpicantibus mos erat in ſolida ſella ſedere. vt ſupra in Silentio refertur. Recte autem Verrius ſolidas ſellas totas interpretatur. nam Verrij temporibus vulgo tam notum erat ſolidum a ſolo dictum, quam ſolum idem valere, quod totum. Igitur idem eſt ac ſi dixiſſet, dictae ſolidae, quod ſolae, id eſt totae. Quare vides hic praecipitem Feſti calorem in reprehendendo illo, a quo tãta bona didicerat. Saltem debebat meminiſſe quod alibi notat de ſoliferreo, ſolerte, & ſolenne. Verum profecto ita eſt: ad reprehendendum, quam ad diſcendum propenſiores ſumus.

Solipuga] Gloſſarium: Solipaga, ἡλιοκανθίς, μύγας εἶδος.

Solitaurilia] Scribe: quod omnes eae ſolidi integrique ſunt corporis, contrari verueces, maialeſque. quia, &c. Quod ait tauros id eſt virilia caedi in caſtratione: intellige de ea caſtratione, quae fiebat in ipſo ſacrificio. Verres enim aries, taurus cum admouebantur arae mactati,

priuſquam corio exuerentur, caſtrabantur. Vide Martialis epigramma lib. III. cuius initium:

Vite nocens roſa ſtabat moriturus ad aras
Hircus grata tuis victima, Bacche, ſacris.

Gloſſarium: Solitaurilia, θυσία ἐκτὸς κριοῦ, καὶ ταύρου. ſcribe, ἐκ συὸς, κριοῦ, &c.

Solla] Lege ſolia. &c: ideoque ſoliar ſternere dicuntur &c. Item, & ſoliaria vocantur Babylonica. Varro Coſmotoryne περὶ φθορᾶς κόσμου. Phrygio qui poluinar poterat pingere, ſoliar leuigabat. Gloſſae: Soliar, δίφραξ.

Solox] Gloſſarium: Solox, ἱερὸν, καὶ παχύς. lege, ἔριον παχύ. Tertullianus in ſcholaſtica oratione de Pallio: Endromidis ſolocem aliqua multitia ſyntheſi extruxit.

Soniuio] Cicero Caecinnae: Neque ex tripudiis ſoliſtimis, aut ſoniuiis tibi auguror. Plinius de nucibus iuglandibus: Quae cauſſa eas nuptiis fecit religioſas, tot modis foetu munito. quod eſt veriſimilius, quam quia cadendo tripudium ſoniuium faciant. manifeſto errore legitur in vulgatis Plinianis, ſonumve faciunt. Seruius Danielis in illud: --tremere omnia viſa repente: Hoc augurium, inquit, iuxta auguralem diſciplinam dictum eſt, quod appellatur Tripudium ſoniuium: id eſt a ſono. Ad quod pertinet, ſi arbor ſpōte radicibus cadat, ſi terra tremat, quod hic Aeneae factū oſtendit, antequam voce diuina reſponſa perciperet.

Soniuio] Infra: Soniuio ſignificat in Carmine Saliari, item in commentario augurali, ſonanti. Aliud caput: Soniuium tripudium dicitur, vt ait Pulcher, quod ſonet. vt cum pullo excidit puls, quadrupedive aliquid ex ore. vide Soliſtimum.

Sons] Sons nocens, vt ex contrario inſons innocens. Auſonius in Technopaegnio:

Si bonus eſt inſons, contrarius & malus eſt ſons.

Sonticum] Gloſſarium: Sonticus morbus, ἱερὰ νόσος.

Sonticum] Infra: Sontica cauſſa dicitur a morbo ſontico, qui quid gerendum agere non permittit. Cato de regis Attali vectigalibus. Reliqua non potui.

Soracum] Alij Saracum. Gloſſarium: Sarraca, ἅμαξα.

Sororiare] Plautus Fribularia:

--tunc papillae primitus

Frater-

Fraterculabant. illud volui dicere
Sororiabant. quid opus eſt verbis?

Sartutillus] Veteres editiones, Scrutillus. quod verum eſt. Iſidorus, Scrutillus, ventriculus fartus.

Sos] Dia Dearum. δῖα θεάων. Lege alterum verſum ita:
Circum ſos quae ſunt magnae gentes opulentae. &,
Dum cenſent terrere minis, hortantur ei ſos. &,
Contendunt Graios. Graecos memorare ſolent ſos.

Sos....] Soſpes ſaluus........... omnes fere auſugerunt ſoſpites. Afranius in Epiſtola: Di te ſoſpitem ſeruent tuis. Pacuuius in Teucro: maxime Teucre............. nunquam. Ennius in........ parentem & patriã Di ſeruate ſoſpitem. Attius in....... ſi rite ad patriam ſaluus & ſoſpes perueniſſet. Ennius. Vid.....

Soſpitare] Soſpitare, pro bona ſpe afficere, quod hic dicitur, ego reperi in verſiculo Luciliano ex lib. XXVIII.
Soſpitat, impertit ſalutem plurimã, & pleniſſimam.

Spara] Gloſſae: Sparus, εἶδος ἀκοντίυ. Varro apud Seruium qui eſt in ſchedis: Sparum, miſſile, a piſcibus ducta ſimilitudine, qui Spari vocantur.

Spatiatorem] Macrobius lib. II: Sic nimirum M. Cato ſenatorem non ignobilem Caecilium ſpatiatorem, & Feſceninum vocat. eumque ſtaticulos dare his verbis ait: Deſcendit de canterio: inde ſtaticulos dare, ridicularia fundere.

Spectio] Profligatiſſimus locus, ac multis vulneribus confectus. Non ſolum enim corruptus, ſed mancus, ac parte ſui non parua truncatus. Feſti ſententia haec videtur fuiſſe: Spectio in Auguralibus ponitur pro aſpectione. Spectio, & nunciatio data erat iis magiſtratibus, qui omne ius auſpiciorum habent. auguribus ſpectio duntaxat, quorum conſilio rem gererent magiſtratus, non vt poſſent impedire nunciando quaecunque vidiſſent. at iis ſpectio ſine nunciatione data eſt. Hoc videndum eſt in his verbis. nunciationem duplicem eſſe: nunciationem augurij, quam habebat ſolum, cui ſpectio erat, hoc eſt augur, & nunciationem auocandae concionis, quam ſolus habebat, qui omne ius auſpiciorum habet, hoc eſt maior magiſtratus, quae vocabatur obnunciatio. Cum Philippica II. dicitur augures habere nunciationẽ: eſt ius tantũ

nunciandi magiſtratui de eo quod viderit. Conſules habere ſpectionem, quam & Augures habeant, & obnunciationem quam Augures non habebant. Inuenies tamen Obnunciationem poſitum pro nunciatione: vt in primo de Diuinatione: Non in eo, inquit, eſt culpa, qui obnunciauit: ſed in eo qui non paruit.

Specus] Pacuuius Chryſe:

Eſt ibi ſub eo ſaxo penitus ſtrata arena ingẽs ſpecus,
Solis quae exortu capeſſit candorem, occaſu nigret.
Illud incipio ſaxum tentans eſcendere verticem
In ſummum. dein omnis partis proſpectum aucupo.

Spetile] vel, vt nonnullae editiones Spectile. eſt τὸ ἦβον, vel τὸ ὑποκοίλιον.

Spicitunt] antiquos dixiſſe in ſoluta oratione teſtis eſt Cato in ea, quam habuit de ſeptem hominibus.

Sponſis] Lege, Beneſponſis, beneque voleris.

Squalidum] Squalidum incultum, & ſordidum. ſic appellatum, quod proxime ad ſquamas piſcium accedit. Itidem Ennius dici pallidum ſqualidum auctor eſt in Telepho: Quam veſtitus ſqualida ſtola. Apud Nonium in Stola integrior verſus legitur.

Cedo, ac caueo veſtitus ſqualida ſeptus ſtola

Squarroſos] Squarra, vel vt veteres ſcribebãt, Scara, purum putum Graecum eſt, ἐσχάρα. Quod frequens in libris Graecorum medicinis. Rupices, ſunt ruſtici. Tertullian. apud rupicem, & ſiluicolam, & monſtrorum eruditorem ſcrupea ſchola eruditus. dicuntur & Petrones. Varrones etiam a Varris, qui ſunt ſtipites non dolati praeduri, ac enodes. vnde Varronum familiae in gente Terentia, ac Viſellia. Quanquã Varro ipſe de ſuo cognomine loquẽs aliter ſcripſerit, eum, qui primus Varro ſit appellatus, in Illyrico hoſtem Varronem nomine quod rapuerat, & ad ſuos portauerat, id cognomen ex inſigni facto meruiſſe. Auctor Seruius, qui eſt penes Danielem.

Statae] Pro colluſtrauit, puto, Coelius ſtrauit.

Statu liber] Gloſſarium: Statu liber, ἐλεύθερος χρόνῳ κατὰ διαθήκην ἀφεθεὶ. lego ὅρῳ pro χρόνῳ.

Stellionem] Stellionem genus lacertae Verrius dicit ab eo dictum, quod virus ſtillet cibo, potius, quam quod dicit alibi, a ſtellarum ſimilitudine videri dictum, quia

eius

eius corium variũ eſt. Tertullianus de cibis Iudaeorum: quis ſtellionem? (comedit) ſed maculas execratur praedam de aliena morte quaerentes.

Stipatores] Stipa, quae hic vocatur, eſt crux, ſeu patibulũ humi, vt trophaeum, deſtitutum, cui argillam imponunt plaſtae, vt ſimulacra, quae velint, deforment. Graeci vocant κάνναβον. Tertullianus in Apologetico de eo intelligit, cum ait: Crucibus, & ſtipitibus imponitis Chriſtianos. quod ſimulacrum non prius argilla deformat, cruci & ſtipiti ſuperſtructa? & infra: Diximus originem Deorum vestrorum a plaſtis de cruce induci. ſed qui ſequitur locus, vt obiter dicam, corruptus eſt apud eundem eruditiſſimũ ſcriptorem: Sipara illa vexillorum, & candelabrorum ſtolae crucium ſunt. Legendũ enim: Sipara illa vexillorum, & candes labarorum, ſtolae crucium ſunt. notum labarum inter ſigna militaria fuiſſe. ex illo vt ex antenna pendebat candys, quod eſt genus paludamenti barbarici. Itaque in veteribus monimentis ita viſitur ſemper Labarum ea forma pictum. neque multum negotij fuit Conſtantino Imp. id in ſpeciem crucis concinnare. cum iam tranſuerſum antemnae ſpecie lignum haberet. Candes ergo, ſunt κάνδυες, a nominatiuo Candys.

Stipes] Citabatur Afranius, qui dixerat, ſtipite oſtium impulit. item Attius in Menalippo, qui dixerit reuolſo ſtipite, & in Bacchis. & Ennius, qui dixit ſtipites abiegnos.

Sti...., Citabatur Ennius qui ſtirpem dixit maſculino:

Nomine Pyrrus, vti memorãt, a ſtirpe ſupremo.

Stlata] Gloſſarium: Stlata, πειρατικοῦ σκάφους εἶδος. Idem, Sclatarius, ἐργόμωνος.

Stolidus] Ennius:

Nanque auide pugnare ſues ſtolidi ſoliti ſunt. &,

Hominem appellat: Quid laſciuis ſtolide? non intelligit.

Strebula] Habes apud Varronem, & Arnobium.

Strena] Etymologiae Feſti conuenit, imo adſtipulatur, verſus Pomponij Atellanarij: Aſſide, ſiqua veniet ſtrena ſtrenae.

Stri....] Striges aues nocturnas, vt ait Verrius; Graeci στρίγγας appellant. a quo maleficis mulieribus nomen inditum eſt. quas volaticas etiam vocant. Itaque ſolẽt his ver-

bis eas veluti auertere Graeci.

ϛρίγγ᾽ ἀπόπομπον, νυκτιβόαν, τὰν ϛρίγγ᾽ ἀπὸ λαοῦ
** ὄρνιν ἀνώνυμον ὠκυπόρους ἐπὶ νῆας.* Plin. hos verſus intellexit, cum ſcribit Strigas in Graecorum diris, & imprecationibus haberi. Qui hic ſomniant ſyrnia, nae ipſi multum hallucinantur.

Strigores] Strigores in Nelci carmine videtur pro ſtrigoſis poſitum. alij pro denſarum virium hominibus..... Strigores exerciti. Memini Adr. Turnebum Strigones legere. Sed non aduertebat morem veterum, qui vt archi-tectores pro architectones, ita Strigores pro ſtrigones dicebant.

Stroppus] Lege, pro inſigni habent in apice. Apud Vitruuim ſunt, quibus religatur remus ad ſcalmum, vt alibi notauimus. Gloſſarium: Strepus, *προπωτήρ*. Lege Stropus. Gloſſae aliae: Strupus, *σκαλμὸς ἔνθα ἡ κώπη δεσμεῖται*.

Struppus] Tertia linea cum ſequenti alio pertinet. quod diuinare non potui.

Struere] Gloſſarium: Pedem ſtruit, *φεύγει*.

Struices] Naeuius etiam, teſte Seruio, qui eſt in ſchedis, dixit Struix malorum.

Stuprum] Sententia Appij: Qui animi volt ſeſe compotem eſſe, nequid fraudis ſtuprique ferocia pariat. Naeuij verſus: Saturnij:

Seſeque ei perire, mauolunt ibidem,
Quam cum ſtupro redire ad ſuos popularis. Item:
Sin illos deſeritis fortiſſumos virorum,
Magnum inde ſtuprum poplo fieri pergetis. Vt a

Prohibeo, Proebrum, & probrum: ſic a ſtupeo, ſtuprum.

Suadted] Lego: Sed te, idem ait eſſe ſine te. Veteres ſe ponebant pro ſine, item ſed, vt ſupra dixit. A Se Sine factũ eſt, vt ab iter, itiner; a iecur, iecinor.

Sub corona] Verſus Plauti:

Praeco ibi adſit cum corona: quique liceat, veneat.

Sub vitem] Lucillij verſus corrigendus:

Vt veles bonu' ſub vitẽ qui ſumicit haſtas. Sumicit,

pro ſubiicit, vt Comuro, pro Couro. Comitiũ, pro Coitiũ.

Sub vitem praeliari] Trochaicus Lucillij ita legendus:

Neque prodire in altum, praeliari ſub vitem procul.

Subices] Subices Ennius in Achille pro ſubiectis poſuit,

cum

cum dixit nubes:

Per ego deum ſublimes ſubicos humidas.
Vnde oritur imber ſonitu ſaeuo & ſpiritu.

Subici] Subici aries dicitur, quem quis agit, vt pro ſe caedatur. vt ait in eodem libro Antiſtius. quod fit, vt ait Cincius libro de officio Iuriſconſulti, exemplo Athenienſium: apud quos expiandi gratia aries inigitur ab eo, qui ſcelus admiſit, poenae pendendae loco. Notum apud Athenienſes & alios Graecos, nō ſolum, qui ἀκούσιον φόνον, ſed & qui ἐκ προνοίας feciſſent, pecudibus immolandis expiari ſolitos, vt de Oreſte, & aliis proditur. Hoc etiam retulerat in leges ſuas Numa, inter quas haec fuit: SEI.QVIS. HOMINEM. LEIBERVM. DOLO. SCIENS. MORTEI. DVIT. PARICEIDA. ESTO. SEI. IM. INPRVDENS. SE. DOLO. MALO. OCCISIT. PRO. CAPITE. OCCEISEI. ET. NATEIS. EIVS. IN. CONCIONE. ARIETEM. SVBICITO. Cuius legis vltimum membrum concinnauimus ex ſchediis Seruianis, in quibus huius legis mentio fit: vt ſiquis imprudens hominem occidiſſet, pro capite occiſi, & natis eius in concione arietem offerret. Quod hic ait Feſtus poenae pendendae loco pene videtur innuere in lege fuiſſe expreſſum verbo ἀντίποινος.

Sublicium] Feſtus dicit ſublices, non ſublicas. quod & in Salluſtiano exēplo erat. Sic etiam veteres Gloſſae: Sublices, ξυλοπῆγες, οἱ ἐν ποταμῷ τὴν γέφυραν ὑποβαστάζοντες. Referebat praeterea Feſtus opinionē eorū qui vocabulū Volſcum eſſe aiebant, quod non aliter Formiani tigna, quibus eorum pons ſurrectus erat, appellabant. item eorum, qui dicebant Sublices ab eo dictas, quia ſub eis aqua liquens laberetur. Sed nos cenſemus ſublicam dictā, vt obliquam: & intelligi trabem. Sublicus ergo, & oblicus, vel ſubliquus, & obliquus compoſita ſunt: quorum ſimplex liquus, vel liquis. Vetus autor loquens de figuris & lineamentis: omnem autem ſummitatem metiundi obſeruationes ſunt duae: enormis, & liquis. Enormis, quae in omnem actum rectis angulis continetur. Liquis, quae minuendi laboris cauſſa, & ſalua rectorum ratione angulorum ſecundum ipſam extremitatem ſubtenditur.

Subſcudes] Infra: Subſcudes appellantur cuneatae

aleolae quibus,tabulae inter ſe configuntur. quia,quo eae immittuntur,ſuccuditur.Pacuuius in Niptris.

Infra]Subſidium dicebatur,quando milites ſubſidebant in extrema acie,labentique aciei ſuccurrebant.quod genus militum conſtabat ex iis,qui emeruerant ſtipendia,& tamen retinebant locum in exercitu, qua erat tertia acies quae dicebatur:Triariorum.vt Plautus in Friuolaria:

Agite nunc ſubſidite omnes , quaſi ſolent Triarij.

Reliqua non potui. Verſus ille Plauti manifeſto coniungendus eſt cum illis ex eadem Friuolaria:

-- ſequimini hac
Sultis legiones omnes Lauernae. Vbi rorarij
Eſtis? En ſunt. Vbi ſunt accenſi? Ecce *
Agite,nunc ſubſidite omnes,quaſi ſolent Triarij.

Subſilles] Subſilles, quas alij Ipſulles vocant, lamellae neceſſariae ſacrificiis.quae ad rem diuinam dicuntur maxime conferre..... Vide Ipſullices.

Subſolaneae]Quid ſit,quaeramus.

Subſtillum]Tertullianus:aut imbres ruunt,& ſi qua miſſilia cum imbribus,dehinc ſubſtillum,& denuo ſudum.

Subucula]In meis Gloſſis antiquis inuenio Subitillum, aut Subutulum dictum cum interpretatione , Subitillus, ἔνχυτον.

Subuerbuſtam]Hic b, pro u.Subueruuſtam. Tertullianus in libro ſcholaſtico de Pallio : Libertinos in equeſtribus:ſubuerbuſtos in liberalibus:dedititios in ingenuis:rupices in vrbanis:ſcurras in forenſibus:paganos in militaribus. Subuerbuſtos vocat τοὺς στιγματίας. quia notis inurebantur.

Subulo]Gloſſarium: Subulo, αὐλητής.

Succrotilla]Succrotilla vox tenuis dicebatur,& alta.Titinnius in.....

Feminina fabulare ſuccrotilla vocula. Afranius in Epiſtula..... ſuccrotilla voce ſerio. Plautus in deſcribendis mulierum vitiis in Syro:

Cum extortis talis, cum todellis cruſculis. Caetera non potui.ſequitur,

Infra]Sucula , eſt machinae genus,teretis materiae , & foratae,ac craſſae,tanquam vber ſcrofae. Reliqua deplorata ſunt,quae de Hyadibus tractat.Gloſſarium:Suculae, ὑάδες,

ὑάδιτε, καὶ δονίδετε.

Sufes] Sufes dictus eſt Poenorum lingua ſummus magiſtratus, vt Oſcorũ Medix. Calidius in oratione in Caecilium: Nõne vobis &c. Porro qui Hebraice ſciunt, & non ignorant Poenos Tyriorum colonos eſſe, concedent mihi, Sufes idem eſſe, quod Graecis ἔφορον, ἐπόπτην, ἐπίσκοπον. שופט

Suffibulum] In lege, quae ſcripta erat in ſacrario Deae Opeconſiuae: H.O C. P R A E T E R. V I R G I N E S. V E S T A L E I S. A C. S A C E R D O T E M. P O B L I C O M. I N T R O I R E. N E F A S. E S T O. I S. C V M. I N T R O E A T. S V B F I B V L V M. H A B E T O.

Sugillatum] Inepta etymologia, ac propterea falſa. Cinnus eſt cilium, aut palpebra. ὑπερκοεςτικὸν Cillus. Inde ſubcillum, & ſubcillare. quod poſtea, Subgillum, & ſubgillare, ὑπωπιάζειν. C. in G. Subicitare, Inicere: Subigitare, Inigere. Praeterea falſum eſt Sugillationes pertinere ad collum. niſi mauis legere ſub oculo. ſed tunc quid Graece ſubſtituam, non video. Si κυμὸν, nihil ago, ſi γύαλον, nugas egero. γύαλα quidem Graeci τὰ κοιλώματα. Sed, quantum video, Verrius ſugillare putat dictum a gula, quae dicta ſit a Graeco, qui γύαλον partem ſub collo vocant. Hae ſunt nugae Grammaticorum.

Suillum] Lege, & ſurire dicuntur. Apuleius. Gloſſarium: Surit, κατποᾶ.

Summiſſi] Naeuij verſus eſt Trochaicus:

Odi ſummiſſos. proinde dice aperte quid ſiet
Quod times. --

Superſtites] S E I. Q V E I. I N. I V R E. M A N V M. C O N S E R V N T. V T R E I Q V E. S V P E R S T I T I B V S. P R A E S E N T I B V S, V I N D I C I A S. S V M V N T O. & Praetoris verba: V T R E I S Q V E. S V P E R S T I T I B V S. P R A E S E N T I B V S. H A N C. V I A M. D E I C O. V T R E I Q V E, E T. V T R E I S Q V E. ſemper intellige, vtrumque reum. Quare male quidam putant legendum, V I R E I S Q V E S V P E R S T I T I B V S. Idem enim, ac ſi diceret: Vtrique reo praeſentibus teſtibus hanc viam dico.

Supparus] Supparus lineum puellarum veſtimentum, quod & ſubucula appellatur, vt ait Pomponius in Fullonia. item velum omne, quod ex lino eſt, Supparum dici-

tur Punicum veſtimentum ita vocat Naeui. de bello Punico,& in Nautis. Nos autem veſtem conſecratam ſupparum vocamus.& nunc ſupparos dicimus vela linia in crucem expanſa. Mulier videtur puella eſſe, ſupparo induta,vt ait Afranius:

Puella non ſum, ſupparo ſi induta ſum. Ita haec diuinauimus,vel potius hariolati ſumus ex his Feſti,quae nobis ſuperſunt,reliquiis. Iam ſupparum eſſe omne linteum velum,id verum eſt,neque aliter poteſt eſſe. Ita enim, & vela in nauibus vocabant. Vnde Lucanus, & Seneca dixerũt Suppara velorum. Veſtem cõſecratam,& velamentum in ſignis militaribus cruci ſuperpoſitum Siparum vocari tam certum eſt,quam verum illo Tertulliani loco ſupra a nobis emendato indicari: Sipara illa vexillorum, & candes labarorum,ſtolae crucium ſunt. Nam & cãdes veſtes, & ſipara,vela illa,de quibus ait Feſtus..

Supparus] Camiſiam vſurpat Paulus verbum ſuae aetatis,ac ſuorum hominum elegantia dignum. Cama eſt barbarum vocabulum,id ſignificat lectum. Hodieq; in idiotiſmo ſuo retinent Hiſpãni. Camas enim lectos vocant. Ab eo tunicã lineam nocturnam vocarunt Camiſias. Auctor Iſidorus,& ipſe homo Hiſpanus.

Suppernati] Catullus-- velut alnus

In foſſa Liguri iacet ſuppernata ſecuri. Cum id elegantiſſime ab elegantiſſimo poeta dictum ſit,miror,quare ſuperſtitioſe adeo reiecerunt, vt nõ auſi ſint vulgatam lectionem ineptiſſimam mutare--ſeparata ſecuri. An, obſecro vos, hoc Latine eſt loqui? Saltẽ ſi de barbariſmo nõ ſuſpicabantur, tanti debebat apud eos eſſe auctoritas Feſti,vt quod ipſe in libros ſuos retuliſſet,id melius putarẽt, quam quod in deprauatis codicibus noſtris habetur. Verſum Ennij, His pernas ſuccidit iniqua ſuperbia Poeni, interpretatur Liuius de clade Cannenſi loquens, cum ait quoſdam iacentes viuos ſucciſis feminibus poplitibuſque inuentos fuiſſe.

Supplic.] Supplicia,ſunt ſceptra,quae caduceatores portant. Sunt autem verbenae felicis arboris. Non enim alia ſupplicia fas erat,quam ex verbenis ſumi. Sunt & ſupplicia,quae,cum ciuis necaretur,fiebant. Tunc enim Semoniae rex ſacrorum veruece bidẽte facit, vt ciuibus poena

ſolutis, caput damnati, patrimoniumque, cuius cauſſa id fieret, ſacrum Diuis manibus eſſet. Inde ſolitum, cum prodit ſacrificandi cauſſa rex ſacrorum, vt id vocetur ſupplicium. quaſi vero ſemper ela........ quo exemplo docet ſupplicia eſſe ſacrificia. at nunc fere ſupplicia pro poenis dicuntur. Haec, aut non multum diuerſa ſcripſiſſe Feſtum putamus. Et eum ſacrum fieret pro eo, cuius caput deuotum eſſet, quo ſupplicarent Diis, & deprecarentur τὸ νεμεσητόν, quia interficerent ciuem, propterea ſuppliciū dici caeptum pro poena capitali. Sane ariete, aut veruece ſolebant amoliri contractum ex nece alicuius piaculum. quod ſupra in lege Numae a nobis expoſitum eſt. Semoniae Deae meminit ex Varrone Auguſtinus. reprehendit deinde Verrium more ſuo, qui in hoc verbo explicando hallucinetur.

Infra] Supplicium a ſuppliciis differt. Id quod conſuetudo arguit. quod ſoleamus dicere haec deorum ſupplicia. Contra dicimus, vt ſumatur ſupplicium de aliquo: id eſt deportetur: aut iubeatur flagris caedi.

Supp.] Supremum modo ſignificat ſummum, modo extremum, modo maximum. Summum: vt...... Pater ſupreme, belli, & armorum potens. Plautus..... Me ſupremum habuiſti ſemper in omnibus rebus tuis. Alias extremum ſignificat, vt in legibus XII: Solis occaſus ſuprema tempeſtas eſto. &c. Deinde citabat exemplum ſcriptoris cuiuſdam, qui dixerat: ab illo ſepeliri die ſupremo. Item heroicum verſum. Et quaſi ſupremo lugentes tempora voltu. Item Catonem, qui dixit ſupremam aduocationem. In fine: Alias pro maximo: cum duas oues, & triginta boues ſupremam multam dicerent: hoc eſt maximam.

Suppus] Verſus Lucillij:

Si vero das, quod rogat, & ſi ſuggeris ſuppum. Significatum prouerbialem habet. hoc eſt, ſi illi ex ſententia reſpondes. ſi, quod optat, facis. Suppus eſt pars tali luſorij, quae Graece ὕπτιος dicitur. Cum talus ita caderet, vt ſupina pars, quae vocabatur, ſuperior eſſet, erat felix iactus. Suppi meminit Iſidorus.

Surregit] Surregit, & ſorctus antiqui ponebant pro ſur-

git,& eius participio, quaſi ſit ſurrectus, vt eſt in Annalibus L.Liuilli. in quibus id frequenter eſt. Paulus abbreuiator, pro L.Liuillo, Liuium poetam intelligit, neſcio an diuerſa lectione a noſtra vſus.

Surremit] Infra. Adhuc quaero. Eſt enim hiſtoria penitus mihi incomperta.

Su....] Sutrium quaſi eant, vtique in prouerbium abiit hac de cauſſa: Gallico tumultu a Camillo quondam edictum eſt, legiones Sutrij vt praeſto eſſent cum cibo ſuo. quod vſurpari coeptum eſt in iis, qui ſuis rebus, opibuſque confiſi, repraeſentarent quibus deberent. Plautus:

Sed facitodum, merula parae verſus quos cantat,
colas.
Cum cibo tum quiqui facito veniant, quaſi eant
Sutrium.

Quanuis nõ nego interpretationem prouerbij, quam Feſtus proponit, non eſſe alienam ab ipſo prouerbio, tamen longe abeſt a Plautino ſenſu. imo, vt melius dicam, aduerſatur. Locum Plauti, qui omnes interpretes cruciat, in ipſis ad Plautum notis exponemus.

Sycophantas] Plura de hac re nugantur Graeci, quae natio nihil pene aliud egiſſe videtur, quam vt reperiret quomodo in otio negotioſa eſſe poſſet. Caeterum potes aduertere quam dignũ ſit Paulo mutilatore illud, Capite truncaretur: quod Feſtus dixerat, Capital eſſet: & in Graeco decreto ſine dubio fuerat θάνατος, τίμημα ἔστω.

T

T*Ablinum*] Tranſpoſita hic ſunt quaedam. quae ita ſuo ordini reddes: Tablinum proxime atrium locus dicitur publicarum rationum cauſſa factus. Quod antiqui magiſtratus in ſuo imperio tabulas rationum ibi habebant. Alij aliud etymon reddunt. quod Tabulae picturarum ibi reponebantur. Vnde & pinacothecam quoque vocabant. Varro aliter. cuius haec verba ſunt libro primo de vita populi Romani: Ad focum hieme, ac frigoribus caenitabant: aeſtiuo tempore in propatulo; rure in corte; in vrbe, in tabulino. quod Maenianum poſſumus intelligere tabulis fabricatum. Haec ille.

Taenias] Coronae ſepulcrales hic intelliguntur in verſu Caecilij, ſi Ramano more interpretaris. & ita locum

habe-

habebit ſententia Verrij. Ad ſepulcra enim lanae cum frondibus, atque floribus afferebantur. Varro: Infulas dictas apparet in hoſtiis, quod, e lana quae adduntur infulae intra hoſtiarum cornua, velamenta erant. Itaque cum ad ſepulcrum ferunt frondes, atque flores, addunt nunc lanas. Sed cum Caecilius palliatā Comoediam, non togatam ſcripſerit, praeſtat Graeco potius, quam Romano more interpretari. Sūt igitur taeniae, quibus faſciis inuoluebantur mortui. quas κειρίας vocabant. Quibus Romani non vtebantur, quod cadauera comburerent. de illis taeniis intelligit Artemidorus, cum ſcribit: οἱ ἀποθανόντες ἐχισμένοις ἐνειλοῦνται ῥάκεσιν, ὡς τὰ βρέφη, καὶ χαμαὶ τίθενται.

Taepocon] Oedipode opus eſt.

Talaßionem] Talaſſionem in nuptiis Varro ait ſignum eſſe lanificij. τάλαρον enim, id eſt quaſillum ſolitum appellari Talaſſionem. Atilius hiſtoriarum ſcriptor Talaſſium nomine virum, rapta virgine vnicae pulchritudinis. quod ei id coniugium fuerit felix, ominis gratia nunc redintegrari.

Taliam] Scribo, Tallam, allij folliculum, vel caepae. Lucillius----lacrymoſaeque ordine tallae. Gloſſarium: Talla, κρομμύου λέπυρον.

Talionem] Graeci, ἀντιπέρασιν, ταυτοπάθειαν, ἀντιποίησιν.

Tammodo] Non Romani, ſed Praeneſtini, quorum linguam irridebant Romani. vt ille apud Plautum, qui dicit Coniam pro Ciconiam. quia, inquit, Praeneſtini ita loquerentur.

Tame] Repone, in Carmine Saliari. in quo ad id exemplum Cume pro Cum legebatur, vt ait Q. Terētius Scaurus, vetus Grammaticus. qui etiam producit carmen Saliare, ſed corruptiſſimum.

Tamnia] Quidam in Georgicis legunt:

Sunt & Amineae vites, firmiſſima vina. At Feſtus videtur legiſſe, vel potius Verrius: Sunt & Taminiae vites. Non omittendum quod notat Heſychius in ſuis Gloſſis: ἀμιναῖον, οἱ ἰνές, ν, τὸν οἶνον λέγει. ἡ γὰρ Πευκετία, Ἀμιναία λέγεται. Quod apud nullum alium veterem auctorem reperi.

Tapete] Oſtendebat, puto, Ennium dixiſſe Tapetos maſculino & Turpilium in Demetrio, qui dixit glabrum tapete. Nonius. Gloſſarium: Tapidus, τάπης ψιλή. Lege

Tapetus, τάπις, ψιλή. etiam Latini veteres Pſilas dixerunt. Lucillius:

> Pſilae, atque amphitapae molles, cum ingentibū'
> villis.

Tapullam] Verſum Lucillianum ſupra ita legēdum monemus.

> Tapullam rident legem concerae Opimi.

Concera, pro congera. Et congera vnico r, pro congerra. Veteres in quibus nunc vtimur g, ponebant c.]Tandem Spurius Caruilius vetuſtiſsimus Grammaticus correxit. Et primus pro inicere dixit, inigere, pro Acetare, Agitare.

Tarmes] Vitruuius: Et primum abies acris habens plurimum, & ignis, minimumque humoris, & terreni, leuioribus naturarum poteſtatibus comparata non eſt ponderoſa. itaque rigore naturali contenta non cito flectitur ab onere, ſed directa permanet in cōtignatione. Sed ea quod habet in ſe plus caloris, procreat, & alit tarmitem, ab eoque vitiatur. Plautus Moſtellaria: de poſtibus loquitur:

> Hercle quin multum improbiores ſunt, quam a
> primo credidi.
> Quapropter? Quia edepol ambo ab infimo tarmes ſecat.

In Vitruuio, vt id admoneā, pro natura rerum, emendauimus naturarum: ne quis forte ſtudioſus Vitruuij lector id miretur. Sic paulo ſuperius idem error: eaſdem habent inter ſe natura rerum ſimilitates. pro, naturarum. Ita etiam emendabis libro I I I, in fine prooemij: de materia, quas habeat in operibus vtilitates, & quibus virtutibus e natura rerum eſt comparata, peregi. Legendum enim: & quibus virtutibus naturarum eſt comparata. naturarum poteſtates vocat, quas ſupra naturarum virtutes.

Taurij] Taurij ludi in circo Flaminio fiebant, qui inſtituti Diis inferis ex hac cauſſa ſunt. Tarquinio regnante cum grauis peſtilētia in mulieres grauidas incidiſſet, foetus infecti ſunt ex carnis putore taurorum immolatorū. Ob id Taurij ludi & appellati ſunt, & fiunt in circo Flaminio, ne intra muros euocentur Di manes. contra, eos ludos Varro ait vocari, quod diſcipulus pendens a doctore iner . . . . ſolitus ſit impelli, atque vſque eo cogi docere, quoad conſiſteret, & virtute talorum conſtaret pedum firmitas. Quod ludi Taurij in Circo Flaminio

fierent

fierent, qui fuit extra portam Carmẽtalem, teſtis eſt Varro IIII. de Latino ſermone. reliqua, quae ex opinione Varronis adferuntur, quin ita ſcripſerit Feſtus, negari nõ poteſt. Apud nullum autem veterem ſcriptorum id temere inuenias. Apparet tamen Varronẽ ludos Taurios ab eo dictos, ſenſiſſe quod in corio tauri etiã id genus ludi fieret a ludimagiſtris eo die, quo ludi Circenſes, qui dicti ſunt Taurij, in circo Flaminio fierent. aut quod ſcutica tauria diſcipulus impelleretur: idque explendum fuiſſe in ea lacuna, in qua cauſſa nominis deſiderari videtur. Scriptura Feſti manifeſta eſt: ratio nobis incomperta. Fortaſſe pro in er . . . . : . . . ſupplendum, in crudo corio.

Taxat] Iuſſit, ius ſit.

Temetum] Sequimini prae. Mi nate ſequere, temeti timor. Male citatur ab eo, qui duos Doſſenos, quae eſt Atellana Nouij, ineptiſſime pro Fabio Doſſeno Comico accepit, cuius meminit Horatius.

Tentipellium] Fallitur Feſtus in quo Verrium reprehendit quod tentipellium in Afranio interpretetur id, quod Graeci τετάνωθρον dicunt. cum res aliter eſſe non poſſit. Et Gloſſarium: Tentipellium, φάρμακον πρὸς ῥυτίδας.

Terentum] Infra: Terentum in campo Martio locum ait per d, dicendum fuiſſe, quod terendus ſit ſaecularibus Ditis patris ludis: & teratur ab equis quadrigarijs, quorum agilitas aequiperet motus ipſos Lunae. quod quam aniliter relatum ſit, cuius manifeſtum eſt. Et haec fuit ſcriptura Feſti: & iure Feſtus anilem Verrij rationem explodit.

Termino] QVEI. TERMINOM. EXARASSIT. IPSVS. ET. BOVEIS. SACREI. SVNTO.

Teſca] Teſca dicunt loca augurio deſignata: quo termino finitur terra augurij. Opilius Aurelius loca conſecrata deo alicui, non vt templum ſit, ſed ſancta loca, vndique ſepta, vt aiunt Põtificij libri, in quibus ſcriptum eſt: LOCVMQ. SEDEMQ. TESCVMQ. ALIQVOI. DEO. DEDICAVERIT. VTEI. DEOS. ACCIPIAT. VOLENS. PROPITIOSQ. Hoſtius belli Iſtrici lib. . . . Per gẽtis alte aetherias, atteſqua volabis

Templa antiqua Deum --- Quidam explicauere aſpera, difficilia aditu. Attius: loca aſpera, ſaxa teſca tuor.

Et in Philocteta:

Quis tu es mortalis, qui in Lemni teſca te adportas loca? Gloſſariũ: Teſqua, ſiue Teſca, κατακρημνοι, καὶ ῥάχεις, καὶ ἔρυμοι τόποι. Verba Teſquorũ, ſeu templorũ dedicãdorum ex veteri formula tradutur a Varrone. TEMPLA. TESQVAQ. INCITA. SVNTO. QVAAD. EGO. CASTE. LINGVA. NVNCVPAVERO. OLLA. VETER. ARBOR. QVISQVIS. EST. QVAM. ME. SENTIO. DIXISSE. TEMPLVM. TECTVMQ. ESTO. IN. SINISTERVM. OLLA. VETER. ARBOR. QVIDQVID. EST. QVOD. ME. SENTIO. DIXISSE. TEMPLVM. TECTVMQ. ESTO. IN. DEXTERVM. INTER. EA. CONRECIONE. CONSPITIONE. CORTVMIONE. VTEIQ. RECTISSVME. SENSI.

Thomices] Verba Lucillij ita legito: indimus ci tomices canabinas. Reliqua ſunt in Epitoma. Graecum eſſe ait, θώμιγξις ſcilicet. Veteres dicebant tumiculas, & tumiclas. Apuleius libro VIII. Et ilico me tumicla ſpartea deligatum tradidit Philebo. Ita legendum, non, vt vulgo, tumida ſpartea. Nam tumex potius, quam tomex dicebant. Plautus Mercatore:

Quia negotioſi eramus nos noſtris negotiis,
Armamentis complicandis, componẽdis tumicibus.

Male hodie in Plauto, componendis ſtuduimus. Sed de eo amplius in editione Plautina. Etiam tumicem pro vibice vſurpabãt. Gloſſarium: Tumex, σμώδιξ, αἱματώδης τύπος.

Tignum] Lex XII. TIGNOM. IVNCTOM. AEDIBVS. VINEAEQVE. CONCAPES. NEI. SOLVITO. Primae notae Grammatici multa ſtudioſe in huius loci interpretationem contulerunt. Sed omnes, quod libere dicam, peccarunt priſcae Latinitatis nõ dicam ignorantia, ſed obliuione. Concapes rectum eſt, ex antiqua ſcriptura, Concapet. Tignum recte Theophilus πᾶν ξύλον ἐργάσιμον. Et tunc junctum aedibus, aedificioue dicitur. at concapes vineae tantum dicitur, quia habeat caput ſuum cum capite vineae commiſſum. Caput vineae eſt radix ipſa, Virgilio, Columellae. Significat ergo depactum, ac defixum terrae ad vineam ſuſtinendam. Concapes, vt Procapes, de quo ſupra, a quo capite multi deſcendunt. Primicapes, praecapes, deincapes, ancapes. Poſtea dictum,

Pri-

Primicipes:Praecipes,Plauto, & aliis:Deincipes Apuleio. aucipes Plauto & aliis. Hodie, Princeps, praeceps,deinceps,anceps. Sic formucapes ſupra, formicipes,forcipes. Quae omnia erant ἰσοσύλλαβα, quia retinebant formam ſuam: praecipem,ancipem, deincipem. At περισσοσύλλαβα cum ſunt,tum non formam veterem, ſed compoſitionem ſequuntur. Sunt enim a ſimplici CAPVT: praecipitem, ancipitem. Sic Terticapes, quinticapes dicebant. In ſacrariis Argeorum; CEROLIENSIS. QVARTICAIOPES. CIRCA. MINERVIOM. Item: OPPIVS. MONS. PREIMICAPES. LVCOM. ESQVILINOM. LVCOM. FAGVTALEM. SINISTRA. SVB. MOERVM. EST. & caetera. Igitur & hic concapes eleganter eadem forma. Quod ſiquis non capit, quid ei cum XII. Tabulis, ac Romana antiquitate? Sane huic generi hominum ego haec non ſcribo. Nequis vero miretur in vetere codice ſcriptum concapet, pro concapes, hoc eſt T,pro S: ſciat ſaepius ad hunc modũ peccatũ eſſe in eo libro. vt in Topper, viret, pro vires, & in aliislocis.

Tinia] Malo Tinae. vide primum Coniectaneum.

Tippulla] Compilator Gloſſarum veterum vſus eſt codice deprauato. Timulus, ἰφυδεὶς, ἰξάπουν ἐπινηχόμενον τῷ νώτῳ. Tippullam enim intelligit.

Titinnire] veteres editiones Tintinare. & ita Catullus in manu ſcripto: Tintinant aures: gemina teguntur Lumina nocte. & Naeuij verſus,quem citat,nõ aliter habet. Tantum vbi molle crepitum facient, tintinabunt cõ pedes. dictum apparet ab eo, qui ſeruis interminabatur vincula, & compedes, ſi vel minimum ſtrepitum edidiſſent. Molle crepitum, ἀρχαϊκῶς mutatum genus. In Afranij verſu oſtiarij impedimenta quae ſint,aperiet Ouidius:

Ianitor immitis dura religata catena.

Titiuillitium] inter ea cenſendum, quae Graeci Critici vocant ἀποφθεγματικά, Latini veteres effutilia.

Todi] Mirum eſt & hic & ſuperius Plautum in Sy... citari cum alibi citet coniunctim cum illo verſu: Diobolares ſchaenicolae, miraculae. quem verſum manifeſtò alij citant ex Ciſtellaria. quod perperã eſt pro Clitellaria.

Togatarum] Togatarum priuatum argumentum eſt. quia hominum faſtigia quaedam ſunt. Praetextatarũ pri-

blicum. quod togis praetextis remp. adminiſtrent. Tabernariarum, quia perſonis excellentibus etiam humiles miſtae, caupones, plagiarij, ſerui denique & lenones in tabernis honeſte prodeant, miſtum argumentum eſt. Elegãter haec Feſtus. & dolendũ erat nos eis diutius carere.

Tolerare] Verſus Ennij:

Ferro caedere ſe, quam dictis his toleraret.

Toles] Gloſſae: Tolae, tolia, tonſillae, παρίσθμια. Ab eo Tolarius, πλειονοβόφος.

Tongere] Tongere Stilo ait noſcere eſſe: quia Praeneſtini tongitionem dicant pro notione: vt, Tongitione potius dominari. Ennius: Alij retoricam tongent, & vincere volunt. norunt videtur ſignificare.

Tonſam] Vide in appendice Coniectaneorum.

Tonſilla] Tonſillam ait eſſe Verrius palum dolatum in acumen, & cuſpide praeferratum, vt exiſtimant quidam, cum figitur in littore nauis religandae cauſſa. Pacuuius in Medo. Acceſſi ad eam, & tonſillam pegi laeuo in littore. Idem in Phinidis: Tacete, & tonſillas littore in laeuo edite.

T*opper*] Sic in eodem. hoc eſt, in Nelei carmine, non apud Naeuium. Eſt autẽ egregia Gnome: Namque nullũ peius macerat humanum, quamde mare ſacuũ. Vires quoi ſunt magnae, topper confringent importunae vndae. Sed vereor ne ſit Liuij Andronici ex veteri Odyſſea, non Nelei, aut Naeuij. Ad verbum enim ex Homero ὀδυσ. θ'.

οὐ γὰρ ἔγωγέ τι φημὶ κακώτερον ἄλλο θαλάσσης

ἄνδρα γε συγχεῦαι, εἰ καὶ μάλα καρτερὸς εἴη. & nõ dubiũ eſt eſſe ex Odyſſea veteri. verba eiuſdem veteris Odyſſeae: Topper facit homines veris ſueris. hoc eſt, verres ſues. ex illo: --ἤ κεν ἅπαντας ἢ σῦς, ἠὲ λύκους ποιήσεται. ὀδυσ. κ. verres ſues dictum coniunctim, vt rete iaculum, lapidem ſilicem, & ſimilia. Veris non geminato r, qui erat mos illorum temporum, & facit, pro faxit. ita apud Plautum. & in XII. & pacit in iiſdem, pro paxit. Topper facit, vel faxit: ποιήσειεν ἄν. Illa vero: Topper citi ad aedis venimus Circae, ſimul duonorũ portant ad naues milia. alia in iiſdem inſerinuntur: potius ſententiam, quam verba Homeri exprimunt: --οἱ δ' ἄρα Κίρκην

ἐξ αἴθρης ἐλθόντες ἐλύθομεν· ἀλλὰ μάλ' ὦκα

ἦλθ'

ἦλθ' ἐντωυχμένη. ἅμα δ' ἀμφίπολοι φέρον αὐτῇ
σῖτον καὶ κρέα πολλά, καὶ αἴθοπα οἶνον ἐρυθρόν. Duonorum milia dixit etiam ex imitatione Homeri, ſed aliis locis, ὀνείατα μυρία. Quare apparet ita, vti poſuimus, legenda eſſe verba Liuij. quae neque ſenarij ſunt, neque Liuius verſibus Odyſſeam vertit, ſed oratione ſoluta. tantum abeſt, vt debeant eſſe Hexametri, quod tamen videntur ſentire doctiſſimi viri. Nam ante Naeuium nemo adhuc Hexametros Latine ſcripſerat, ne ipſe Naeuius quidem.

Toxicum] Toxicũ dicitur ceruariũ venenũ, quo quidã perunguere ſagittas ſolent. Caecilius in Gamo: vt hominem miſerum toxico tranſegerit. Afranius: vxori vin iſtud toxicum mittere? Caecilius helleniſmo vtitur, tranſigere hominem toxico: τὸν ἄνθρωπον φαρμάκῳ ἐξανύσαι.

Tragula] καρκὶς, βολίς. Graeci.

Trifax] Eodem modo Bifax. Gloſſarium: Bifax, δίκερμος, διπρόσωπος, διττός. ergo compoſitum a facie.

Triumphales] vocabantur Etruſcae. Tertullianus: Coronant & publicos ordines laureis publicae cauſſae. Magiſtratus vero inſuper aureis, vt Athenis, & Romae. Praeferuntur etiam illis Etruſcae. hoc vocabulum eſt coronarum quas gemmis, & foliis ex auro quercinis ob Iouẽ inſignes ad deducendas tenſas cum palmatis togis ſumunt. Haec ille, quae indicant illum ritum ex antiqua triumphantium conſuetudine propagatum. Nam palmata eſt triumphantium. Sed quia Tertullianus ait quercinis foliis fingi: Feſtus vero lauream antiquitus fuiſſe, praeſtat potius intelligere de ea, quae ab eodem Tertulliano deſcribitur: Triumphi laurea foliis ſtruitur. hanc adumbratis lemniſcis. inauratur lamnulis. Vnguentis delibuitur. &c. Non eſt dubium eam eſſe, de qua Feſtus agit.

Troſſuli] Auctor Gloſſarij. Truſulus, ὁ ἐν μικρῷ παχύς. videtur velle quaſi Toroſulos dictos. quod ego valde amplector. Varro Seſquiulyſſe: Nunc emunt troſſuli nardo nitido volgo Attico talento equum.

Truo] Compilator Gloſſarij legit Truuo. Truuo, Truuero, ὀνοκρόταλον. Quanquam in manuſcripto, & in editione eſt, Tribuo, Tinuero.

Tubiluſtria] Tubiluſtria dies, quibus diebus adſcriptũ, in atrio ſutorio agna tubae vt luſtrentur, ab eis tub s ap-

pellant. quod genus luſtrationis ex Arcadia, Pallante eo transferente, veniſſe dicunt. Apud Ouidium:

Proxima Volcani lux eſt. Tubiluſtria dicunt.
Luſtrantur purae, quas facit ille, tubae.

Male hodie Legitur: Proxima Volcani lux eſt, quàm luſtria dicunt.

Tuditantes] Gloſſae: Tuditatores, χαλκοτύποι. Aliud eſt Tudicula, τορύνη. Inde Tudiculare. Varro Marcip. Haecine nobis tibique tudiculaſſe? hoc eſt mouere. nam τορύνη, κινητήριον τῆς χύτρας. Porro verba Ennij ita lege: -- haec inter ſe tota vi tuditantes. Saepe in hoc exemplari Feſti a, pro u, & contra u, pro a, ſcriptũ erat. Reliqua integra ſunt in Epitoma.

Tudites] Infra: Tudites malleos appellãt antiqui a tundendo. quanuis alij e tudibus tudites. inde Ateius Capito ab eis exiſtimat Tuditano cognomen datum, quod caput malleoli ſimile habuerit.

Tuor] Infra: Tuguria a tecto appellantur aedificia ruſticorum ſordida. Afranius in Virgine: tugurium eſt turpe. Caecilius in Hypobolimaeo: Habitabat in tugurio ſine operculo. quo nomine Valerius in expoſitione XII. ait etiam . . . . ita vocari.

Tullianũ] Infra: Silani. Gloſſario ſiluani. Siluanus, κρουνός.

Tumu . . .] Tumultus dicitur timor multus. Tumultu milites dicuntur lecti ob ſubitum timorem. Vnde etiam tumultum dici ait Verrius, quia is nõ aliter, quam ab Italicis, & Gallicis hoſtibus immineat Italiae. itaque nullum alium, quam Gallicum, aut domeſticum timebant. Quis negauerit hãc eſſe ipſam Feſti lectionem? quod dico, quia docti viri contra Feſti ſententiam atque adeo contra veritatem ipſam aliter legunt. vt, ſi vera eſt eorum lectio, tumultum alium eſſe, quam qui timebatur ex Gallis & Italicis, fatendum ſit. quod falſum eſſe, & mediocriter docto palam eſt. Nullum enim alium tumultum dixere, quam Gallicum, & domeſticum, hoc eſt Italicum: vt aperte Verrius ipſe docet.

Poſt *Tumu . . .*] Tumulum Aelius ſic definit: Tumulus eſt mons arenae editus ſecundum mare fluctibus ſubleuatus. Vnde ſimiliter & manufactus, & naturalis proprie

dici

dici poteſt.

Tuſcum] Tuſcum vicum coluerũt Tuſci. a quibus eum ſcriptores dictum aiunt: ab eo quod hi Porſena diſcedente ab obſidione remanſerint Romae, locoque his dato nouis rebus ſtudentes fratres Coeles, & Vibenna reducere Tarquinium Romam ſecum maturauerint. M. Varro quòd ex Coele Tuſco orti ſint. Habes omnino quod Feſtus de Tuſco vico ſcripſit.

V

V*Acerra*] A diſtortione ſaepe vocantur ligna: Vacerra, Varrus. Nam vtrunq; a diſtortione crurũ hominis. Notum quid ſint Vaciae. notum item, quid Vari. Liuij verba egent caſtigatione: Vecors, & malefice vacerra. Eſt ex Odyſſea veteri, ex illo,

Μέντορ ἀταρτηρὲ, φρένας ἠλεέ. Nam vecors, φρένας ἠλεέ. malefice, ἀταρτηρέ.

Vagulatio] Pipio, Pipilo: Vagio, Vagilo.

Valgos] μνημονικὸν ἁμάρτημα Feſti, qui citat ex Scythe liturgo, quod debebat ex Milite. Scythe liturgo legendũ eſſe in Coniectaneis olim docuimus.

Valleſcit] Hinc Euallefacere, eſt eiicere. Varro Prometheo lib. I I. Retrimenta cibi, quae exierant per poſticum, euallefecerunt.

Vapula] Plauti verſus hac animaduerſione opus habent:

Heus tu: in Barbaria quod dixiſſe dicitur
Liberta ſuae patronae, id ego dico tibi.
Liberta ſalue. Vapula Papiria.

Verſus ex Phormione ſunt hi:

--- non manes?
Vapula. Id tibi quidem iã fiet, niſi reſiſtis verbero.

Latini hoc verbo vtuntur, pro quo Graeci: οἴμωζε κλαύσῃ μακρὰν σε κελεύω. & ſimilia.

Vaſtum] Verſus Pacuuij in Teucro ita legi debent:

Quae deſiderio alumnum, poenitudine,
Squales, ſcabreſque, inculta vaſtitudine.

Ait illam deſiderio, alumnum, poenitudine, & vaſtitudine ſqualere, ac ſcabrere.

Vecticulariam] Vecticularius eſt conuicium Graecorum τοιχωρύχος.

Vegrande] Ex Plauti Clitellaria, non Ciſtellaria citari hunc verſum in Coniectaneis docuimus.

Vermina] Vermina recte στρόφους vertit. Nam quae poſtea tormina, prius vermina vocabãt. inde verminare, tormina pati. Pomponius hernia Pappi:

Decumus menſis eſt, cum factum eſt. ita fit. ita ſemper ſolet.

Decumo menſe demum turgens verminatur, parturit. Sane pulſus, qui medicis σφυγμὸς μυρμηκίζων dicitur, nulla controuerſia, pulſus verminans dici poteſt. Martialis:

Si tibi moroſa prurigine verminat auris.

Vernifera] Menſalia auguria multi generis habes apud Plinium libro XXVIII. cap. II.

Veſculi] Gloſſarium: Veſces, veſcus, ὀλιγόσιτος, ὀλιγοδεής.

Veſpae] Finalia illa: Hi etiam Veſpilones, &c. omnia ab inepto mutilatore huc aſſuta ſunt.

Veſperna] Vide Donatum.

Veterina] Gloſſae: Veterina beſtia, ὑποζύγιον.

Veternoſus] Varro Eumenidibus: Nam vt arquatis, & veternoſis quae lutea non ſunt, aeque vt lutea videntur: ſic inſanis ſani & furioſis vidẽtur eſſe inſani. Gloſſae: Veternoſus, φθισικός, ὑδρωπικός. pro Phthiſi Apuleius lib. IX: Totumque corium veterno, atque ſcabioſa macie exaſperati. At Virgilius pro lethargo.

Viator] Gloſſae: Viator, ὁδοιπόρος, ἀμφοδάρχης, ἀρχιϋπηρέτης. Videtur Viatorem pro vici magiſtro accepiſſe, cũ vocat ἀμφοδάρχην. Eundẽ poſtea Viaculum vocat. Viaculus, ὁδῶν ἐπιμελητής.

Vibriſſae] Gloſſarium: Vibrucae, τρίχες ῥινός.

Vibriſſe] Lege, Vibriſſare.

Vici] Abundat negatio, Villas non habent. Deinde legendum infra: item magiſtri pagi, qui creati quotãnis fuerunt. ſcriptum erat primũ archaicos paci, pro pagi. ex quo factum, pauci. Poſtea lege: Altero, cũ id genus aedificia, quae continentia ſunt, viis oppidi, itineribus &c. Tertio; diuerſa ſunt a ſuperioribus. nam ſuperius aedificia continẽtia, hic ſeparata intelligit. In fine lege: ſicut hi, qui aut in oppidi viis &c.

Vinalia

Vinalia] Mirum quam inter ſe diſcrepent ſcriptores de Vtriſque Vinalibus, tum iis,quae IX.Kal.Mai,tũ alteris,quae XIIII.Kal:Septembris celebrabãtur.Quae non afferam,ne moleſtus ſim. Sed hoc tantum dicam,Vinalia menſe Aprili eſſe Veneris, eique hortos dedicatos. quae Veneralia Plutarchus vocat. Vinalia menſe Sextili eſſe Ioui.Tamen vtrunque contra apud ſcriptores reperies.

Vindiciae] Lucillij verſus inuerſus:

Nemo hic vindicias,numen, neq; ſacra veretur.

Auctor Gloſſarij accedit ad primam Feſti interpretationem. Vindiciae,τὰ ἐν ἀμφισβητήσει πράγματα.Lege poſtea:At Ser. Sulpitius nomine etiam ſingulariter formato , vindiciam eſſe ait rem,qua de re controuerſia eſt. Iam docti viri legem XII. emendarũt:tulit rei,ſiue litis.

Vinulus] Gloſſarium:Vinnicus,νωχελής.lege, Vinulus.

Viuatum] Viuidũ quidem agnoſcimus. ſed vereor ne Feſtus pro Viriatus viuatus legerit.Lucillius libro XXVI:

Vt populus Romanus victus vi,& ſuperatus praeliis
Saepe eſt multis : bello vero nunquam , in quo ſunt omnia:
Contra flagitium,neſcire vinci bello,a barbaro
Viriato Annibale -- Idem libro II:
In viriatum hunc in fauces inuaſſe:animamque
Eliſiſſe illi.--

At quod Nonius ait Viratium ſignificare magnarum virium hominem in verbis Varronis, fallitur. Verba Varronis in Meleagris : Si non malit viraciam vxorem habere Atalãtam. Viracia,eſt ἀντιάνδρα. Sed & verſus Lucillianos coniunximus. & ſecundum eiuſdem poetae teſtimonium deprauatiſſimum in Nonio legitur. Iniuriatum,pro, In viriatum. Nolo tamen contra veteres Grammaticos quicquam temere a me pronunciari. Nam quid ni viuatus,vt & Senſatus poſſit dici?

Vmbrae] Non ſolum in Neptunalibus,ſed etiã aliis ſolennibus celebritatibus, vt in ſolenni Annae Perannae, Ouidius: Plebs venit,ac virides paſſim diſiecta per herbas
Potat:& accumbit cum pare quiſque ſua.
Sub Ioue pars durat.pauci tentoria ponunt.
Sunt,quibus e ramis frondea facta caſa eſt.
Pars ſibi pro rigidis calamos ſtatuere columnis.
Deſuper extentas impoſuere togas. Quae factae

ſunt e frondibus, Trichilae vocabantur a veteribus, vt alibi notauimus. Et amplius ad Caeſarem dicemus, apud quem in omnibus manu ſcriptis, quotquot extant (extant autem infiniti) codicibus, tum etiam in veteribus editionibus Trichilae non triclinia legitur. Quam ineſpta lectio ſit vulgata, oſtendemus in iis, quae ad ipſum Caeſarem, quem diligentiſſime cum veteri codice contulimus, annotamus. quia video quibuſdā doctis viris cōmentitiam lectionem placuiſſe. Primus enim Beroaldus cenſuit Thericlea pro Trichilae legendum eſſe. Poſtea extiterunt ineptiores illo hac quidem in re, qui Triclinia ſubſtituerunt. Sed dè his ſuo loco.

Vnciaria] Lex mihi omnino incomperta.

Vxorium] *ἀγαμίου δίκη* Athenienſibus. alibi etiam, hoc eſt Lacedaemone, *ὀψιγαμίου, καὶ κακογαμίου*, aes poenae nomine a caelibibus primi exegerunt, vt puto, M. Furius Camillus, & M. Poſthumius cēſores anno ab V.C. ccc i.

Errata quaedam, quarum pars bona in quibuſdam duntaxat exemplaribus reperietur, ita corrige.

Pagina 30, *verſu* 23. ἐπισκιασμὸς, 38, 9. vnico 4. Conlocatio, ἴδῃς 49, 13. ἐγχειρησάτω. 55, 22. omina 55, 40. Eructum 70, 9. τοίνυν 84, 13. lactentes 86, 21. Mercidinus 109, 37. Obſtinatio 131, 13. παρχείμασι, 131, 23, ἐπίμονος 139, 28. dicuntur, 180, 8. ſaxo 21. taleolae *& ſequenti linea* immittuntur

INDEX RERVM IN IOSEPHI SCALIGERI CASTIGATIONIBVS obiter dictarum.

A in V 152,19
A pro V 196,12
Aberrigenes 159,9
Abiit pro Periit 3,30
Abectae aedes 12.21
Ablegmina 12,17
Ablegere ibid.
Abnutiua oratio 3,37
Abolla 32,24
Accenſis 7,33
ἀκώπιον 174,13
Acetare, Agitare 190,11
Aciarium 4,17
Acinari 11,23
ἀκροβολίσαι 160,38
ἀκροθίνια 137.14
Acutus ornatricū duplex 43,4
Adaſia 30,16
ἀδελφὸς ἀμφιθαλὴς, ἑτεροθαλὴς 60,15
Adferial 22.32
Adicis pro Adigis 80,9
Adiutoria exta 91,21
Adnutiua oratio 3,37
Adortoſus 7,14
Adolari 9 24
Adoptarius 6,23
ἀδωροδόκητος 54,32
Adteger 9,5
Aduerſus lectus 143,14
Aduores 9.27
Æ veteres per AI. 9,28.10,13
Aedituus 9:39
Aerumina 4,21
Aenea 10.39
αἴτωμα, αἴτωσις 58.13
Affaniae 34,1
Afrodite 61,21
ἀγαμίου δίκη 200,14
Agaſo 43,10
ἄγχειν 19,26
Agelum 11.36
Ager Romanus 18,1
Agere ſecundas 165,22
ἀγγοθήκη 68,6
Agipes 4,24
Agminum duo genera 45.29
Agonalia 172,3
Agonenſes 164,30
ἄγριος 66,34
ἀγορανόμος 9.38
ἀγοραῖος 36,7
ἀγύρται 11,6
ἀγῶνος etymon 12.15
ἀγίνειν 34,20.40,25
Alius, ἄλλος 85,16
Allex 13 13
Allus 64.36
ἁλμυρὸς 164,40
ἀλωπίδιν 164,23
Amaſco 14 32

ἅμαξα 171.27.

Ambactus ſeruus 14,19

Ambaxi 16,11

ἄμβωνα 32.24

Ambro 17,1

Ambro, pro diſſoluto 41,24

Ambuſtanens 32.33

Amecus 17,9

ἀμύνων pro ἀμείνων 85,14

Amineae 189.33

Amitermini, ἀμφιτέρμονες 18, 18

ἀμφιδέρμια 75.5

ἀμφίβιτα 164, 21,40

ἀμφοδάρχης 198,27

Amuſſis 56, 16. *Amuſsium* ibid.

Amtruare 151,12

ἀνάθημα 53 3

ἀνάκλιτον 125,35

ἀναπνεῦσαι 3.36

ἀνασπάσειν 75.17

Anaxare 27 17

Ancrae 20,21

Ancapes 192,40

Anculare 18,33

Anculi dei, Anculae deae 18 31

ἀνδραδέλφοις 73.9

ἀνδραχθὲς 23.15

Anguina, ἀγκοίνα, 19,19

Anguſtus 46,31

Animas, animans 112,10

Anias 18,27

Animecus, 17,12

Anna Peranna 119,30

ἄνηβος 66.34

Aunos, annotis 17,24

Annotinus 17,24

Anſeres gingriunt 63,18

ἀντάρμος 19.30

ἀντηρίδες 109 25

ἀντιτείνεια 199,27

ἀντιπίεσις 189,23

ἀντισήκωσις 189,23

Anus ad armillum 23,17

Anus quod volt ſomniat 162, 31

ἀπαρχὴ γλεύκους 163,39

ἀπάτορες Spurij filij 104, 21

Ape 21,34

ἀπειλεῖν, minari 13,7

Apello, pro Apollo 4.4.& 11 36

Apere, κωλύειν, ἀποσοβεῖν 22,37

ἁρπάσαι 33

ἀφῆλιξ 66,31

ἄφλαστα 21.32

Apinae 33.33.40

Apinarij 34,6

ἀπογάλακτος 56,25

ἀπολέγειν 12, 20

Apollo regis temp. Romanus ignotus 20.39

ἀποτρόπαιος θεὸς 26,15

ἀπομολικὸν 3,38

Aput pro Apud 100.30

Aquarij, aquarioli 28,4

Aquilices 22.4

Aquiminale 78.36

Aquipedium 4.25

Arabes vnde dicantur 55,36

ἀρβήλιον 174.29

Arbina, aruina 22,14

Arbitrũ aliquem adigere 5,40

Arcedere 22,31

Arcedo, Aruenio 105,31

Arcere 105.25

ἀρχεῖον 37,6

ἀρχυπηρέτης 198,27

Architectores, pro Architectones 182,10

ἀρχοντικὴ ἡμέρα 71,6

Arcire 22,30

Arcina 22,19

Arculum 66,35
Artalogus 13,8
Argei 22,33
ἀργυρώματα 4,21
Aricina Diana 79,22
Arilator 43,26
Arrilator 22,40
ἄρμεα θηλ... 52,31
ἄῤῥαφος χιτὼν 150,39
ἀῤῥητοποιὸς 115,20
Artena 24,11
Artitum 66,24
Atritas 24,25
Arvales fratres 18,3
Aruentre 22 30
Arulator 23,10
ponumq́ in Armũ legere 13,14
ἀσκωλία 44,21
ἄσκωμα 60,24
ἀσκὸς, lora 74,34
Aſſer 24,21
Aßis diuiſio 29,4
Graeci aliã rationẽ ſequuntur quã Latini in eius diſtributione 29,19
ἀςίοχοι 76,32
ἀβρεξ 24,27
ἀταρτηρὸς 197,18
ἄτεκνος 66,34
ἀθὺρ, Adur 6,25
Attanabo 24,22
Attegrum vinum 9,13
ἄτλας 70,6
Attigere 9,6
Attingeo, veteres 24,38
AV pro O, & contra 26,33
Auctus 20,18
Auctumnus 26,34
Auditaui 25,11
Aues incendiariae 32,38
Aues praepetes 130,15.*oſcines ibid*.20
Augere ſacrificium vino, aram verbenis 9,3
Augures publici 142,15
Augures abſtinebant vocibus male nominatis 13,34
Aula, Aular 35,29
Aumarium 35,2
αὔρον 26,8
Auruncare, & auerruncare 26 13.
Auruncus 26,15
Aurunci Italiae populi, vnde dicti 26,16
Auſpicantibus mos erat in ſolida ſella ſedere 177,24
Auſpicium caducum 34,13
Auſpicium iuge 70,23
Auſpicium peremne 119,28
Axare 27,16
Axilites 27,5
Ἀξίνη ἱεροφάντου 4,16
Axites 27,35
Axur 20,32

B

B pro V 176,12
Ba 33,23,26
Bacario 28,2
Baccarium 27,40
Baetis 30,34
Batis 28,18
Barbaros Italos vocabãt Graeci 79,17
Barbatus 93,30
Bargenna 23,6
βαφεύς 68,31
βαθμὸς 64,25
Bibilles 30,30
Bicerres 30,30

Bifax 195,16
Binominis 30,26
βίαννε 170.23
Biſaenus 30,27
Bellaria Liberi 28.28
Beiuncia 29,33
Beſſextans, Beſquadrans ibid.
Betere 30,33
Beax 30,35
βολὶς 195.15
βόλλα 32,24
βομβύξιν 30,24
Boues συγκτοφάγοι 51 35
Boues ante oues nominare in multa dicenda religio erat 116,17
Bouis, boueris 24.17
βύλιμος 32.15
βυπόνηες, βύπαις 32,16
βρεντήσιον, & βρένθυ 31,27
Brutiates 30,25
Bu 33.22. *Buae ibid.*
Bua infantium vox 56,22
Bubo 32,39
Bucanen 32.9
Bucinatores 10 37
Bulimum 33,13
Buſtum, quid 33 16

C

C & G, *cognatae literae* 20,24
C in G 185,15.190,9
C pro G 80,9
C pro X, 194:34
Caballarius 25.17
Caelius orator iracundiſſ. 165, 16
Caena pura 119,13
Caeſaris etymon 34.35
Calabra 50,37
Calator 51,20
καλαμὶς 4,30
Calbei, Calbae 35,13
καλήτωρ 35,11
καλλιώματα 4 21
Calpar 164 10
κάλπη 35,29
καλυπτῆρες 156,9
Camilla 35,39
Camiſia 186 17. Cama ibid 18
Candys 181,27 Cãdes, ibid. 21
Cauere, ſecunda breui 39.12
κάνναβον *Graeci quid vocent* 181.8
κανθήλιον 42,23
Canturire 52,9
Canucere, pro Cecinere 161,19
Capes, 133,40
Capi etymon, 37,9
Capital 188 34
Capitalis locus, & lucus 37,1
Capitium 71.14
καπρᾶν 185.25
Caput vineae 192.36
κάπυς 37,10
Carcer, qui in carcere eſt 30,39
Carceris etymon 36 13
Carcura 92,9
καρπὸς 150,11
Caruceum 34.17
καρύκιον 34.18
καρυκλομία 64.20
Caſabundus 38,9
in Caſtro Cereris 88 19
καταχθόνια 68 32
Catambo 38,17
καταπῆγας 183,26
Cataproratam Latini vncinũ vocant 158.29

κατε-

κατηρευνᾶ 158,22
καθαίδρυμα 53.3
καθάρματα 137,5
καθετὴρ 151,32
Catlaſtros 32,21
κατωμοτικὸν 3.39
Catuleſter 32.20
Caudeae 38,36
Cauere Iuriſconſultorum 39 8
Cauiar 38,38
Caullandum pro Cauendum 39,23
Caullatio 39,26
Cauita 39 28
Cauneas, Caue ne eas 26,14
καύσεα νικεῦν 33,14
Cecuma 41,19
κειρίας taenias vocarunt Latini 189,9
κελευστὴς 127,28
κέλης 25,16
κεραυνεπλὴξ 30.4
κερκὶς 195 15
κερκόλιψ 34,21.40,20
κέρκωπες 41,2
Cercopithecus 40.20
Ceres panis 73 22
Cerimonia, vnde 34.32
Cernuare 44.16. Cernulo ibid.25
Cernuatores, 176,10
Cerus 34,29 Cerus manus ib.
χάλασις 35,5
χαλκοτύποι 196,7
χαλινοὶ, labra 114.34
χαμαιδικαστὴς 118,30
χαμαιῤῥιφεῖς 72 13
χαμαιευρετοὶ ibid 14
χαρακτὴρ, indoles 68,23
χαριεντίζεσθαι 37,16
χειριστᾷ 31.35
χέρνιβον 78.35
χειροβαλλίστρα 58.1
χειρόνιπτρα 76.38
χειρότονον 81,5
χειροτριβεῖν 162,5
χειράφεσις, χειραφεσία 55.8
Chiramaxium 22 24
χιτὼν ἄῤῥαφος 150.39
χοῖρος διχαίτης 54,5
χείρωνος 48.34
χυτρόπλινθος, χυτρόβωλος 41,12
χρεωκοπεῖ 53,15
χρυσώματα 4,21
Cicer pro omni miſsili 108,35
Cillere 115,6
κηρυκεῖον 34,18
Cis, citis 41.37
Citri poma veſtibus inſerebãtur ad odorem cõcipiendum 42,2
Claſsicum 10.32
Claudeo, veteres 24 38
κλήτωρ 35,8
κλιτὺς 42,25
Cluderē 42,19
Cluna 40.22
Clunar 42,27
Clutemeſtra 49,31
Cnaſo 4.28
κνίπον 149,11
κόχλακι 43,15
Coaſſare, pro cõaxare, 24,18
Cocionatura, Cociatrina 43,27
Cohibuli 46,33
κύλιξ 34 20
Coiux pro Coniunx 43,19
Collini 164,30
Columbaria 95,38

Comitium,pro Coitium 182,37
Commentaculum 34,12
Comoediae Togatae 132,24
Cōpilare verbū militare 45,72
Comuro 182,37
Concapes 192,32
Concerrones,Concerrae 41,4
Conci,pro Con praepoſ. 67,28
Conci,pro praepoſitione CON. in concipilare 46,12
Concatiÿ parietes 69,23
Condalium 46,20
Confluges 46,27
Confrages 46,25
Congerrones 31,32
Coniugatio ſecunda & tertia verb.eadem 39,17
Coniuoli 48,5
Conlocare mortuum 47,5
Conquiniſco 44,10
Conrume 7,31
Conſipere 8,31
Conſualibus iumenta ceſſare ſolita 161,8
Coprei, 170,17
κοπρίας Scurras vocarūt 170,8
Cops 113,16 *Coops ibid.*
Coquus nundinalis, 107,25
κόραξ 156,8
Cornices in tutela Iunonis 48,21
Cornu & tubae diuerſus Romae & in caſtris vſus 10,24
Cornus, hic Cornu,hoc 174,3
Corona Naualis 95,17
Coronae donaticae 54,13
Coruitores 176,14
κορυζα 150,6
κοσμότρια,& κομμώτρια 4,38
Coſilires 51,25. *Coſſum litare, ibid.* 30. *Coſsigerare ibid.* 32
Cothones 38,34
Coxium , & antique Coſſim 51,30
Coxus 38,21. *Coxigare,ibid.* 25
κυρῆτις 68,16
Creduo 5,9
Crepitum molle 193,30
Crines Seni 171,6
κρεμμύα λέπυρον 189,22
Crux maſc.gen 85,12
Cuctus pro Cunctus 43,18
Culleus 44,30
Curcilla 32,16
Cunctio,Cuctio 23,2
Cupedius 50,12
Cupedinis forum 50,16
Curiae duorum generū 105,4
Curiae nouae 104,25
Curialis vernula 51,8
Curiones 51,15
Cuſus 48,37
κυβιστιαν 44,25
κυλίχνη 49,34

D

D.T.notae 171,3 & 176,21
δακρύ 73,9
δακνὶς 52,5
Damium 52,13
Dapalis,ζεὺς 83,1
δικασμὸς 16,28
Decumatum 54,31
Degumare 52,33
Degrumari 64,9
Deincapes 192,40
Denticulum aciarium 14,17
Depunire 53,10
Des,pro Bes 29,2.11

Deſinare

Deſinare, Deſinator 53,17
Deſiuatur 53 19
Deſipere, actiue 8.32
Deſtertere 52 29
Deunx 29,10
Deus feminino gen. 140.16
Dextans 29,10
δευτερόποτμοι 128.10
Dia dearum 179.5
δίαιτα 34.27
Dialis flamen in leges iurare non poterat 70.39
Diana Nemorenſis 79.21
Dianae ceruam mactabatur 41.6
Dianium 52,21
Dicebo 53,27
Dicem, pro Dicam 53.23
Dicnorat 53 33
Diequarte, Diequarto 107,21
Difariam 89,29
Dij Geniales 62,21
Dij conſentes, 47,18
δημαγωγὸς 147,34
Δημήτρια 34,33
δημήτρας θυσία ἡ περὶ θερισμοῦ 163,40
δίμαλλοι, δίκροσσοι 30.30
δίμοιρον 29 17
Dirimat 158,22
Dolon 174,9
δωίδε 185,1
Dodrans 29.11
Dolitum 66.24
Dortium pro diuortium 26 19
δερκιστὴς δερκίζειν 170.7
Dubienus, Dubius 54.18
Ductarie agere 99.38
Duellus 29,3
Duicenſus 66.32
Duonus 29,3

E

E pro O, veteres 4.4 & 11,15
E Latini iurantes praeponunt 85 4
Ecaſtor 85,4
Ecere 85.4
ἔκδικος 44.4
ἐκθέτης 75 28
ἐκπιπίζειν 57.23
εἰλκοσκελεῖς 102.15
ἐγγυθήκη 68,34
εἴρεσες 55,39
εἰσκομίσματα 68.32
Eiuno 85.4
Elicatores 54.38
Eliminium 128,6
Elinguatio 55.2
ἔλλειψις ἐξωτικοὶ 76.14
ἐμβεσματίζειν 7,30
Empleuron 77.30
ἐγκληματίσαι 68,36
Endo, in 55,11
Eniber picus 55,13
ἐνηλύσιον 30,12
ἔνατα ἐπὶ νεκροῦ ἀγόμενα 105,19
Enormis 183,36
ἐνσγάλης 162,10
Enulum 10,40
ἐπάδειν ὅρκον 6,1
ἐπάνοδος 128,5
ἐφθὸς 52.30
ἑόρτε 1 5 6
ἐπίκομος 4 9
ἐπιχείμασις 131,14
ἐπιληπτικός 34.16
ἐπίμονος 131,23
ἐπίσκοπος 185,6
ἐπιτραπίζια 85.37
Epol 85,4
ἐπόπτης 185 6

Eques ſolitarius 25,14
Equinos pro Echinos 94,13
Equirine 85,4
Equus october 39.2
Eriſcundae 55.32
Ereb 55.35
ἔριθος 55.35
ἐρομβεῖ 55.37
ἔρευναι 56,20
ἐρευνᾶν 158,23
ἐργόμισκος 181,29
ἔριον παχύ 178,11
Eructum vinum 55,40
ἐχίρα 180,24
Euallefacere 197,23
Eugium 56,13
Exbuae 56.22
Exfilatum 54.33
ἐξικείωσις 55.8
ἔξωρος 57,19
ἐξώστης 75,28
ἐξωτικοὶ *Graeci* 76 9
Exta atrocia 24,31
Extarium, Extraneum 148.27
Exuberes 56 24
εὔστραι 49,37

F

F & R, cognatae 46,26
Facit pro faxit 194.34
Facul 119 39
Falentum, φάλαιον 57,38
Falces lumariae 74 31
Falco 37.10
Familia pro gente 99,20.103,29
Faſcinoe 4,8.59,26
Faſtidium 50,7
Faſtidioſus ibid.
Fauſtitas Dea 59.18
Fertores 59,25
Feſtra, quid 59,31
Fibra 60,27
Ficus ruminalis 161,28
Ficus ruminalis 96,17. *Sacra* 97,16
Fiduſtus 46,30
Filij iure R. matris eſſe non dicuntur 104,7
Fiſtula 43,7
Flacus 26,4
Flagitare 110,33
Flagitium, pro infamia 110,2
Flamen nudo capite in publicum non prodibat 21,21
Flaminis etymon 21,7
Flaminica venenato operitur 67 5
Flaxtabula 46,27
Flocri 147,25
Florales ludi 109,6
Florus, a ū 62,13
Focnei homines 122,26
Folia, pro nugis 34,4
Folium, φύλλος 85,16
Fōtium capita ſacra 78,6
Forctis
Foretij 104,35
Formaſter 110,10
Formida 60,32
Formucapes 60,34. & 193,3
Forum cupedinis 50,16
Formula euocandi populum ad funera 68,12
Formula repudij 48.6
Formula prouocationis 47,24
Foruli 104,35
Fraterculare 179,1
Fraudem frauſus 61,3

Fraxta

Fraxtabula 46.26
Fruti ex ἀφροδίτη 61.20
Frutis ibid.26
Frutilla 61 20
Fulgura adteſtata 9 16
Fulmen peremptale 13 33
Fulmina Bruta 32 8
Fulmine occiſo iuſta non fiebant 111.18
Funus, quod 33 15
Funera indictiua 68.12
Furcilla 32.13
Fures Romani Lauernam precabuntur, 72, 19. Græci vero πραξιδίκην *ibid.24.*
Futare 152.22
Futo 62.3

G

G *& C. cognatæ literæ* 20. 24.49 3
G. pro C. 52.5
G. quibuſdam vocibus ab N. incipientibus præponitur 63 26
Galbei 35 13
Galearii militum, 35.25
γαλιαΐκὸν 19 2
γάλως 63.24
γαμψώνυχοι 37.15
Gauſapa 67.37
Gelus hic. Gelus hoc 174.3
Genus, hic. Genum, hoc 174 2
γεφυρίζειν 37.23
γεράδερμον 53 13
γερανίζειν 64 16
Gerones 31.32
γίππα 177.11
Gerra 33 33
Gerulus apud veteres, ὁ πράτ-των 62.36
γλάμα 63.39
γλεύκους ἀπαρχή 163 39
Glis, glitis 63.19
Glocidatus 63.23
γλαφυρίς 73 17
γλωσσολογία 55.2
Gluttus 68.39
γνώμων 64.5
Gorgo 48.17
Græcia maior 76.5
Gruma 64 5
γρῦ, γρύζειν 92.4
γύαλον 185 22
γυψοπλαστία 125.39

H

Hallus 13.14
Halopanta 64.29
Haſtæ donaticæ 54.15
Herbilis 61.34
Herctus citus 55.28
Hercules ἐπιτραπέζιος 85.40
Hetta 33.32
Hippitare 65.24
Hitta 65 16
Hitus 65.18
Hittio ibid.
Hoſtia maxima 184.12
Hypſicrates 26.6

I

I *pro A,* 101.4
I pro E, 81.61.121.3.125.9
Ianus Quirini 112.32
ἰχνεύω 65.19
Iecinor 182 32
ἱερὰ νόσος 178.34
ἡλιοκαυτεῖς 177.35
ἴλλειν 19.16

Illum, Hillum 65.21
Imbricitor 66.16
ἡμιχαλόγιον 58.17
ἥμισυ 29 26
ἡμίθεος 68 16
Impete, Impeteius 66 30
Ina in charta 56 38
Inbicium vocare 23 37
Incendiariæ aues 32 38
Inci pro In 67 26
Inci pro præpoſitione IN. in In citegere 46.13
Incupriare 170.10
Indere 3.15
Inebræ aues 55.23
Inertitudo 68.28
Infas, pro infans 112.10
Ingraminat 109.23
Inicere 4.15
Iniçere, inigere 190.11
Integer 9.7
Inuſum, pro Inuſitatum 116 9
Irquis 65 25
Irus vnde dictus 16.4
Iobilare 70.16
Iouentas 71 8
Iouis, Ioueris 24 17
ἰππὰν 50.37
Ipſibices 69.36
Ipſulles 184 15
ἰκτερικὸς 74 36
ἔρυγη ἐρεύγεσθαι 56 2
Iſaurus, pro pirata 41 23
Iſs. Iſſa 147.4
Iſſe pro Ipſe, quidam pronunciarunt 69 35
Iſſo, iuero 107.24
Itare ad Comitium 145 35
ἦτρον 180.12
Itiner 182.32
Inamenta Conſualibus ceſſare ſolita 161.8
Iuppiter, θαυμαστικὸν 145.4
Iuſiurandum definitur 80.11
Iuramentum qui exegerat, & ipſe Sacramentum adigebatur 47.28
Iuſiurandum aliquem adigere 5 40
Iuſſo, iuſſero 107 24
ἴυγξ veneri dicata 61.20

L

L. I. notæ 121 6
λλ duplex Latini in Li mutant 85.16
Laberna 72.30
Latafter 110.10
Lama 71 24
Lamina, & lamna 11 4
Lanæ 189 1
λαμπυρὶς 41 18
Lapis manalis 78 12
Latinorum veterum περιεργία in reddendis Græcorum verbis 100.25
Lauatrina 85 1
Lauconte 14 2
Laudicea 14 4
Laudiceni per locum qui dicantur 14.5
Lautumiæ 14.3
Lectus aduerſus 143.14
Lectus genialis 63.1
Legitima oratio 27.28
λειπογνώμονες oues 30.17
Lex in parricidas 44.33
Leges obſcœnæ 115.13
λθυγατὴρ 47.13
λιβανωτρὶς 4.13

Libra-

Librale & Librile 78.34
Ligula 73.18
λιμὴν 63.39
λιμιξηρος 58.7
Linter 96.2
Lire 33.32
λῆρος 73.8
λίθινος λίον 102.32
λίτρα 29.27
Literas non geminabant veteres 4.5
Lixabundi ſerui 14.21
Locellaris ſeruus 14.15
Locus capitalis 36.34
Logi 147.25
λοιζῶ 73.23
λωποδυτεῖν λωποδύτης 64.1
Loquelaris ſeruus 16.4
λοφὶ 19.3
Lucellaris ſeruus 14.16
Lucini 109.29
Lucuns 74.14
Lucunculus ibid.20
Lucus capitalis 37.1
Ludius 165.10
Lupercalia 59.22
Lupus fœm. gen. 11.28
Luſtro, pro quo vulgo lurco 12.36
λύκη 75.18

M

Machina, mola apud veteres, 59.5
Machinale pondus ibi.
Μαδίζειν 46.5
Madulſa 75.22
Maeſon 86.32
Maleficus 197.17
μάλθων 100.9
μαννοφόρον 77.34
Manphul 77.23
Manicula 80.2
Manicularia ibid.3
Manterium, manuterium 80.39
Manumiſsio 141.3
Mars Siluanus 82.9
Maſculinum pro fœmin. 140.14
Materiatio 3.23
Matrimes 60.13
Matulata 24.14
μαυλιστὴς 37.27
ME Latini iurantes praeponunt 85.4
Mecaſtor 85.4
Medica 42.5
Mediotumus 84.39
Mediusfidius 85.4
Medix 185.3
Mehercule 85.4
Meliom 85.13
Mellere, *melere*, ἀ μέλλειν 136.7
Mens *Zana* 111.36
Menior, ἀμείνων 85.16
Menſa migrare inauſpicatum. 87.19
Mercedimus 86.21
Merces pollucere 127.3
Mercurius Maleuolus 76.25
Meſancylum 85.6
μεταβόλος 43.26
Metaplaſticos 87.2
μετάπρασις 43.27
μεταφραι 30.15
Metatores, *qui* 129.10
Metaxa 158.28
Minari minax 13.2

Μηχανοποιὸς 121 18
μητραγύρται 11.6
μινυρίζειν 88.27
μίσθιος, Metellus 87 6
Μνημοσύνη 48 27
μολγοὶ 38 31
Moneta, Monetula, Monedula 48.22
μονοπώλης 77 24
Morſificatio 90 16
in Mortis mentione δυσφημίαν veteres vitarunt 3.25
Monumentum quid 33 18
Mulgere 38 33
Multum 92.5
μυρμηκιῶν σφυγμὸς 198.11
μῦστρος, μυστρίον 7.317

N

N. omiſerũt veteres in Infans Animans & ſimilib. 112.11
νάννος 93.32
Neſiterna 94.24
Natinari 94 37
Naturales & σκότιοι 104.4
Nauci 33 33
Nauities 100.8
N E. P. nota 100.31.145.14. & N F ibidem
Nefaſtis Comitiales opponũtur 45.10
Negunare, Neginare 101 6
Nelei carmẽ de morbus 27.26
Nemorenſis Diana 79 21
νεωκόρος 9.39
Nepurus 191.12
νεφρῖς 164.21
νηρίτης 94 10
Nominalia 74.39
Nominatiui maſc. plur. in O E 4,6
νοτιὰ 66.2
νόσος ἱερὰ 178,34
νωχελὴς 199,15
Numidae 108,25
Nucis, nuceris 24.18
Nummi vltramarini 118,4
Nunciatio 179.35
νύμφη 107 34
νύος 107,35

O

O pro AV 113,30.115,36 O pro AV, & contra 26,33
O pro V 163,29
Ob. ἀρχαϊκῶς pro Ad; 115,13
Oblicus 183,32
Obnunciatio 180,4
Obſtitum 140,35
Ocellae cognomen iniuriae habebatur 109,29
ὀχετῶ ἀντιοῦ 54.38
October equus 39,2
ὠδῖνες, Nixae 103,11
OE pro I 59,26.125,10.133,5
OE pro V 138,40. & 139,26
OE veteres, pro quo V 18,40
οἰκόπεδα 10,4
οἰκεῖς 38,8
Olere, criſcire 68,21
ὀλιγόσιτος, ὀλιγοδεής 198,16
Oloe 4,4
ὁλοπόρφυρος 122,16
Omarium 35,2
ὁμῆλιξ 9,38
ὀμφαλὸς 59,12
ὀνοκέφαλον 195.37
Opicus 115,20
Opicus, pro obſcoeno 41,24

Pilatum agmen 45,27
ἄπις 36,5
ὁπλοκαθαρμὸς, ὁπλοκαθαρσία 23.28
ὀπτωμένη 115.29
Oppilago 32,16
ὀπισμβῶ 38,18
Opſcum, 115.30
Optima maxima lege 113.22
ὅπλα τικλονικὰ 64,7
Σίερία 28,21
Oratio legitima 27,28
Orcinus theſaurus 59,15
ὅρκον ἐπάγειν 6,1
Oreae, labiae 114 33
ὀρείχαλκον in rerum natura non eſſe 25.33
ὀρεσκεῖος 34 21
Ornatrix 4,36
Ornatricum acus duplex 43 4
ὄρνις 37,12
ὀρθοστάδιος χιτὼν 150,40
Oſcines aues 130,20
Oſſifraga 166,39
ὀξυακανθολέγος 26,13
ὀξυποδία 4,25
ὀζμαμὸς 29,20

P

P. *P. notae* 162.18
Palanto 116,30
Palatium, prius Palantium 57,39
Palilia 143,5
πάλληξ 32,20
Pallorij 164.31
Palmata toga 122,16
Panuellium 116.35
Paraſiti Apollinis 165,13
παράδειγμα 127,39
παράθυμα 194.8
Paricida eſto 117,9
Parricidae in culleum immitte bantur 44,32
Paricidi quaeſtores 117,7.144,38
παρασκηνὴ 119,15
Parietes concratitij 69,23
Parilia 142.40
Parra 139,1
Partes ſecundas tractare 165 24
πατάικος *tutelas nauium vocat Phoenices* 56,9
Patrare 120 18
Patrimen 60,13
Pauorij 164,31
Pedaneus Curuli opponitur 114,21
Pedatum, Pedaneum 148,27
Pedidoſus 118,34
Penis bubulus 119,11
Peranna 119,30
περικάμψαι 154.32
περιπόρφυρος 122.16
Peremptale fulmen 13 33
Peremptalia fulgura 9,17
Pertiſum, pro Perteſum 81,8
Peſum, pro Penſum 80,40
πετευριστὴς 44,25
πέτευρον 121,20
πίτυρις 121 37
Petrones 180,27
φιλητὴς 122.35
φλοντὶς ἀρτίν 65.16
φορβὴ 60,26
φθοικὸς 198,24
φυκίασις 66,2
Pignus, Pigneris 6,28

Pilati ibidem 33
πλαυτὴς 122,35
Pilumnoe 4,7
Pilumnoe 59.27
Pilumnus & Picumnus infantium Dei 143,27
Pinacotheca 188,33
Pinaria tribus 127,10
πίνειον 116,36
Pipilo 197,19
Pipulo poſcere 111,1
πισόκηρον 76,40
Plaga pro rete 101,39
Planipes Mimo opponitur 114, 21
πλατύπους 123,28
Plauſtrum 171,27
Plauſtrum perculi 123.30
Plautus 26,4
πλειονεβόφος 194,9
πλίνθος 41,13
ποδεῖον 119,3
ποδόνιπτρα 76,39
ποδοστροφία 156,19
Poeni *Tyriorum coloni* 185.5
Poenice pro Punice 19,1
Pomerium 137.19
Poploe 4,7.59,27
Populus, pro plebe 160,26
πορνοβοσκὸς 37,26
πονοδιάκονος 28 3
πώρωσις, cura 72.9
Porta Naualis 95,30
Porta ſalutaris 165.27
Porta ſcelerata 168,27
Poſcere pipulo 111,1
Poſterime 161,16
Praecapes 192.40
Praecire 129,14
Praeferre diem 152,1
Praefiſcini 137,32
Praefiſcine, Praefiſcino 107,22
Praemetiuum 130,14.163,39
Praeneſtinorum linguam irridebant Romani 189,24
Praepetes aues 55,23
Praepetere 130,16
Praeſeſt, 13,13
Praeſtus, praeſtulus & praeſtolus 131,20
Praetexta toga 122,16
προχῦτρες 31.35
πράσον 28.19
πραξιδίκην fures precabantur 72,24
Pri, pro Prae 30,21
Primicapes 192,40
Priſtis, πριστὸς 28,10
Priuoes pro Priuis 133.15
P. RO. notae multis modis corruptae 17,32
Procapes 192,38
προκέφαλον 41,14
προχειμάζειν, προχείμασις 131, 13.
προκοπὴ 64.25
Prodicere diem 152,2
Prodinunt 64.40
Prodita res, & Prodicta 134, 21.142,21
Proebrum 182,29
πρώην 133,4
Prologium 57,11
προλόγιον 130,13
προπαρασκευαστὴς 129.11
προπωτὴρ 182.15
Propudia 137,6
προσάββατον 119,14
προσκαρτερῶν, προσλιπαρὴς 131, 23

προστατήριοι θεοί 131,19
προτέλειος ἡμέρα 129,24
πρόθεσις νεκροῦ 128,15
προτιθέαζ 47 6
πρόθεσις ibid.12
Protumia 138 6
Prouerbium male Eraſ. interpretatur 123.36

PROVERBIA,

Anus ad armillum 23.17
Anus quod volt ſomniat 162, 31
εἰ εἰς ἀφάννας 33,34
in Beneficij immemores 100, 15
Deprandi Leonis obdas oras 114,30 & λέοντα ξυρεῖν ibid. 37
Obtuſo ore 123 12
Sabini quod volunt ſomniant 162,17
Sardi venales 167,2
Sutrium quaſi eunt, 188,7
Verſus prouerbialis 187 33
Prouocationis formula 47.24
πρύτανις 164.30
Pſanterin 77,26
P. *Scipio reprehenſus* 151,15
ψιλή 190,1
πλάσμα 53 2
πτερυγίζειν 102,25
Publici augures 142 15
Pulchralia 28.22
Pulſus verminans 198,12
Pultus 5.27
Pumilio 93 33
Pupa, pupula 32 20
Purpurea toga 122,16
Puteal 97,32
πυγμαλίων 93.33. πυγμαῖοι
πυρκαϊά 33,14
Pyra, quid 33,16

Q

Q. *R. C. F. notae* 145,38
Quadrans 29,8
Quartata verba 43, 40
Quintucapes 193,8
Quirinales 164,33
Quiſquiliae 147.25
Quotumus 84,39

R

R. *vnicum pro RR gemino* 194,33
R pro D 22,30
R pro S 144,35
Rapicula 147,34
ῥαψῳδοθήκη 4,18
Rapſod 77,27
Raſtrare 162,6
Ratitus quadrans 148,30
Reci pro Re 67,27
Reci, pro praepoſitione RE in Reciprocus, Reciperare 46.12
Recipiem 150,14
Reconduit 150.34
Regleſcit 152,29
Reſolutoria ſacra 56,29
ῥινὸς θρίξ 198.31
Rabitere 154,30
Rogus, quid 33,15
ῥοιᾶς ὑμήν 65,17
Roſtrare 162,6
Rotabulum 162,10
Rudus 120,26
Rumare 7,27
Rumito 7,25

Ruſſit 161 34
Ruſpinare 162,5
Ruſtica vinalia 161,3
ῥυμουλκεῖν 136,18

S

S pro *R* 63,21. 163,38. 169, 29
S pro R.in Ciſiones 51,23
S inferia 175,17
S. Senatus, ſententia Senatus 132.19
SS pro χ 24,18
SS. ἀρχαϊκῶς *pro* χ 51,31
Sabini quod volunt ſomniant 162.22
Sacerdos Veſtalis iurare nõ co gitur 70.39
Sacoma 56,13
Sacra conſentia 47,18
Sacra Reſolutoria 56.29
Sacrificium pecunia fit 118.18
Sacrum & Sacrificium differunt 86,5
Sade & Sin, in Tau 167,20
Salio, ἅλλομαι 85,16
Salmacidus 164,39
Sanga 166,40
Sar 167,16
Sarraca 178,38
Sarta tecta 167,23
Scaeuolae etymon 168,21
Scama 56,14
Scalae Graecae 67,10
σκαλμὸς ἔνθα ἡ κώπη δεσμεῖται 182,16
σκάφη μονόξυλα 96.9
Scapi 164,18
Scarus non pollucebatur 126, 13
σκηνάρχης 29,1
Scipio Caeſar appellatus 34, 35
σκηπτὸς 30,13
Scopae 164,14
σκότιοι 104.4
Scriba Naualis 95.34.
Scrutillus 179,3
Scara 180,23
Scurrula 170,10
SE, pro ſine 139,8
SE, pro ſine 182.30. & *SED*
Secius 172 19
Secere 170.20
Secundarius, 165,26
Secundas agere 165.22
SED, pro ſine, 170,25
SE FRVDE 163,19
Segeſtere, 53,11
Semis 29,8
Semonia Dea 186,39
Septemtriones 171,23
Sepulchrum 33,17
Set pro ſed 95,15
Sextans 29,10
Sicila 174,29
Siciliae etymon 174.32
σήκωμα 56,14
Siculus, pro ſtulto 88,35
Sidera, pro anni tempeſtatibus 131,16
Singulator 25.16
Silicernium 169.29
Siluanus 82, 8. *tres ſiluanos omnis poſſeſſio habet ibid.*
σιμαλίων 93 34
σιμὸς 176,7
Siparum 186,12
σμίλα 174.29
σμώδιξ 192,26

Socienus

σύριγξ 43,6
Socienus 5,8
Soliar 178,7
Solitarius eques 25,14
Somniant quod volunt Sabini 162.22
σοφοκλῆς per iocum qui dicantur 14,7
Sor 167,14
σωτὴρ. foem. g. 25,8
Sparam 179 19
Spectile 180.12
σφυγμὸς μυρμηκίζων 198.11
Spolia ſalmacida, 165,2
σπῖνος 61,6
Spinturnix 33 2
σπονδεῖα σπονδειάρχης 164.17
Sponſor. foem. g. 25,13
Spurij filius 104.23
Spurio patre nati 104,5
Spurium, & eius etymon 104
Stagnare 94.15
ςάλικας 17.20
ςρίμμα 75,16
Stipa 181.4
ςόμωμα 4,17
Sirenae 172.13
ςέφος 198,5
Stirpus 182,16
Strnix 182,21
Stultorum feriae 147,17
Stuprum, a Stupeo 182,29
Subdiga 165.26
Subiciare 4,15
Subolescit 6.15
Subrumus 7.28
Sububeres 56.26
Subucula 185,39
Subferere 98.19
Succidanda 129,24
Sucula 174,4
Sue plena Telluri ſacrificabatur 124,36
Sumicit 182,36
Suouetaurilia 18,4
Suparus 174.9
Suppara volorum 186,11
Surire 185.24
Surremit 3,18
Surrempſit 3,19
Sus confeta 46,23
Sycomorus 163,2
συνοίκια 46,16
συνταγή 46,18

T

T pro D 95,15.100,30
T pro S 163,17
Ta 33,23. Tata ibid.29
Taemiae 119,17
Talla 189.20
ταμεῖον 35,1
ταμιοῦχος 11,3
Tarentini κατὰ παραγωγὴν ſupplicia producunt 143,9
ταυρέελοι, ταυροκαθάπται 122 26
ταυλοπάθεια 189,23
Tempeſtiua virgo, ὡραία παρθένος 160,3
Templum 88,4
Templorum dedicandorum formula 192,4
Tempus, temperis 6,29
Tertiaca verba 43.40
Terticapes 193,8
Teſtes claſsici 42,14
Teſum, pro Teuſum 8..40
τετυμβωμένος 52.30
θ in D. 6,26

Thalli, 164,17
θριαμβικὸν 73.26
θερχολωσία 18,26
θεοχόλαιος 53.40
θρηνῳδὸς ἐπ' ἐκφορὰν 130,11
θησαυρὸς *vnde dicatur* 26,9
θησαυρὸς, οἴκημα κολαγειον 58
33. & *Theſaurus Lat.*
θώμιγγες 192.16
θριγκοὶ 13,26
Tibiatim 89,22
τηγανίτης 74,20
Tifata 79,13
T·nae 164,4
τιλάριβον 191,20
Tintinare 193 24
Titia 33 29
Togatae 132,22
τοιχωρύχος 198,2
τόμιον 65,31
Tongitio 194.11
τορύνη 196,8
Totfariam 89,29
Tracta ſerici, ſeu fili 158 32
τραχηλίζειν 11,19
τραχηλισταὶ 11,22
Tragoediae Praetextatae 132, 24
Tribuni pleb. praetexta nō vtebantur 132.1
Tribus trigintaquinque 127,8
Tribus praerogatiuae 130.34
τρίχες ῥινός 198,31
Trichilae 200,1
Triens 29.8
Trifariam 89,29
τρίζειν 28,16
Truare 19,9 *Trua ibid.*
Truo, Truuero 195,36
Truſulus 195,32
Tu 33,23,27
Tubae & cornu diuerſus Romae & in caſtris vſus 10, 24
Tudicula, Tudiculare 196.8
Tumex 192,20
Tumuli definitio 196,37
Tumultus 196, 24. *Gallinus, domeſticus ibid.* 35
Tur, pro Sor 167,19
Turnebus *immerito a quodam reprehenſus,* 15.21
Tutela *in naue* 56,8

V

V *pro O* 156,34
V, veteres, pro VN. 43, 17
Varrones 180,27
Vegere, pro Vegetare 87,13
Velatus 7,33
Velitatio 9.20
Velitia 104,37
Veneficos impune occidere licebat 144,22
Venenato Flaminica operitur 67,5
Venus Fruti 61,7
Veneris etymon 21,5
Verbalia quorum terminatio maſculina, foem. g. 25,1
Verminans pulſus 198,12
Veſces, Veſcus 198,16
Veſtalis ſacerdos iurare non cogitur 70,39
Veſtis pura 140,40
Veteres literas non geminabāt 125,10
Veteribus ſecunda & tertia coniug. eadem 39,17

Via ſalaria 164,25
Viaculus 198,29
Vibrare neutra ſignificatione 122,2
Vibriſſare 198,32
Vibrucae, 198,31
Vicanus 132.16
Victima maxima 84.18
Vicus Tuſcus 197,2
Vinalia ruſtica 161,3
Vindicit pro vindicet 125,9
Vinibuae 33,23.56,23
Viracia 199,27
Virae 147,1
Virginalis Fortuna 41.31
Virginenſis Dea 41,30
Viriatus 199,17
Vixit,de mortuo 3,27
Vls,vltis 41,37
Vltramarini nummi 118,4
Volturinus color 10,19
Vſtriua 33,6.17
Vxor pro vnxor 25.5

X

Ξόανον 53,5
ξυλοπέδη 102,1

Y

Υ in a mutatum 46,21
ὑάδες 185,1
ὑδροπικὸς 198,24
ὑδροσκόπος 54.39
ὑμὴν ῥαιᾶς 65,17
ὑπὲρ γέρως 52,30
ὑποβολεὺς 88.40
ὑποκοίλιον 180,15
ὑπορχητήριον 68,10
ὑπομάστιος 56,26
ὑπερόριον 167,24
ὑποζύγιον 198,20
ὑπώπια 41,20
ὑστερόποτμοι 128,10

Z

Ζεὺς, *Dapalis* 83 1

SCRIPTORVM QVI IN
IOSEPHI SCALIGERI
CASTIGATIONIBVS
continentur,nomina.

Acro 130,3.109,3.142,27.156.21
Ælius Iuriſc. 86,3
Æſchylus 25,9.158,11
Afranius 23,40.88,29.148,8.167,35.173,30.179,10.184,33.186,5.195,12.196,19.
emendatur 74,21.135,32.156,12
Alexis 46,21
Apuleius 18,27.23,20.34,1,4.36,14.44,2.74,26.90,26.93,11.128,28,167,1.164,18.198,24.
emendatus 192,18

Ariſtophanes 71.33.121,13
Arnobius 41,32.85,37.125 40.165,11
corrigitur 63 29.119,16
Arianus 81,16
Artemidorus 30,6.38,1.111,25.128,27.189,11
Aſconius 45,22.132,38.143,8
Aſellio Sempronius 45,37
Atheneus 68,7.86,35
Attius, 47,35.51,32.62,15. 65,5.70,14. 70,33.148,9.150,32 179,13.191,39
Auguſtinus 61,9.91,12
Auſonius 6,34.38.5.49.31.61,29.72,33.100,1.114,22.27.115, 20.117,32.130,29 39.169,30.172,38,173.40.178,32
corrigitur 26,26.69,28,74,6
Caecilius 52.38.195,11.196.20
emendatus 79,24.147 22
Iul. Caeſaris verſus reſtituti 136,28
Caeſar emend. 200,2
Calpurnius 86,26
Caluus 140,23
Caſsius Emina apud Ser. 37,30.49.27
apud Plinium 126,19
Cato 86,28 106,37.110,29 14.37.156,36.162,11 163,23
emend. 89,15.89 32.134,31.161,38.179,21
Catullus 113 30.136,24
emendatus 12,37.40,27.186,23.193,24
Cedrenus 61,38
Cenſorinus 62,32
Cicero 70,22.96,11.101.31.117,10.119,33.122,27.141,15.142, 19.176,27.178,14.180,5
emendatus 133,18.165,5
Cincius 176,3
Cinna 19,20
Dio 47.14.170 8.175,35
Dionyſius 21,29.97,25.98,25.158,39 159,26.163.8.15
error 97,36 102.36
Donatus apud Seruium 55.29
Ennius 11,34 21,33.34,25. 37.18,20.44,5. 45,39 48 20.57, 40 65,2 66,14.85,7 98,31.99.30.112.10.144.32.153,23.157, 35 179,12.181,26.182,40.186,31.194,6,12

emen-

emendatus 87,8.110,17.121,38.145,3.147,6.154,30.167,31.171,30.179,6
Epictetus 81.16
Euripides 62,18.68 23
Euſtathius 5 18
Feſtus Verrium non recte reprehendit 191,18
Fulgentius 78,37
A. Gannius 6 30
A. Gellius 55,5.66,27,39.93,3.106,11.137,38.141.27
emendatus 67,10.113,21.141,31 171,12
Laberium reprehendit 43 29
Gloſſarij error 127 23
M. Antonius Gnipho 59,35
Ant. Goueani error 51,10
Grammatici Graeci 12,14.47,9.72,26.75,4
Melchior Guilaudius Plinij locum male concepit 57.3
Heſychius 22,17.25,34.33,37.63,14.66,8.76,33.189,35
emend. 94,17
Hieronymus 71,21
Homerus 5,16.16,4.35,11.43,33 47,10.95,14,34.100,23.101,17.103.22 106,2 107,35.112,7.126,6.134,15.138,14.140,18.146,37.194,26,31,39 197,17
Horatius 13.4.16.23.24.34 25,37.48,30.72,22.109,1.110,15.127,38.132,21.136,5.165,24
Hoſtius 45,35
Incerti 44,19.45,4.49,35.58 24
Iuuenalis 16,20.34,26.52,15.94.26 115,27
Laberius 43,22.63,5.80,14
Laeuius 151,34
Liuius Andronicus 5,14 13,40.18,33. 46,28.48,27.69, 16.100,21.126,4.134,14.170.21.194 30
emendatus 101,23.103.16.112,5.121,40.197 14
Liuius And. oratione ſoluta Odyſſeam ſcripſit 195,5
T. Liuius 19,32,36.58.35.7:,2. 73,27.118,14.119.5.122,12.130 31
emendatus 61,2.134 22,28
Lucanus 35.31.50,32.58,19
Lucilius 4. 24,29.16,17.23,18.41.4. 44,26. 46,8.48,2.56,3.63,12.64,8.65,37.68,27.101,25.114,35.115.22.146,34.150,7.174.36.177,12.179,16.187,33.189,21.190,2,5
emendatus 77,29.118,39.123,7.146,21.151,4,15.169,35.

182,35,38.192,15.199,8,17

Lutatius Grammaticus 62,4

Macrobius 120.39.154,24. *emend.* 59.35

Martialis 25 22 34 25 67,38. 72 37. 94,25.121,12.122,25. 125,36.171,8.178,3.198,12

emendatus 4.30

Martianus Capella 3.36

Matius 111,4

Menander 85,8

Naevius 7,25.41,40.59,15.106,24.107,4 147,5,28.166,37 182,25.185,26.193,26

emendatus 119,9.138,6

Neles carmen 194.22

Nigidius 60,26.161,26

Nonius 65,5 *emendatur* 4,12.6,6.24,30 78,25.106,13. 115,34.135,33.151,21.199,29 *eius error* 71,18

Nouius 53:27.102,27

Ouidius 16,24.25,2.35.37. 36.36. 39. 9,30.41,6. 47.1. 57, 29.65,40.82,34.83,3.103.34.146,1.162,40. 168,33.193,31. 199,35.

emendatus 60,8.196,2

Pacuuius 62,18 72,8.156,33.179,11.180,7.194,17,19.

emendatus 79,28.101,37.120,8.151,5.156,15.167,35

Pandectæ Florent. 78.36

Paulinus 171,19

Perſius 17,17.30,4.47,7 68,40.175 27

Petronius 14,2.22.24.49 40

Plato 71 36

Plautus 4.16.7,23 9,20.12,21.27.33.31.36.36, 10.39 28. 43. 1.45,1,10.61,4 62,37 64.32 72,21.80.27 34.107,25.110, 28.111,1.116,4.117.28.117,31.118 37.123,12 134.17 135, 6. 146.33.147 27.161,11,14.168,25 182,34.184.387,36. 188, 11.190,18.193.35

emendati loci 8,20.49, 25.53, 36.54, 36.90,5.94, 11.99, 38.202,20.120,22.134,20.176 19 178 39 192,21, 197.26

Plinius 24.3.34.34 87.22.89 11 96.37.97, 40.101, 35. 111, 26.118.9.137,27.150,36.162.19.182,3

emendatus 56,39.104,37.152,8. 178,15

Plinius iunior 13,29.14,4.113.10

Plutarchus 16,23.58,32.73.40.145,29.149.35

emen-

emendatus 104.20
Pomponius Atellanarius 44,12.181,38.198,7
Priſcians error 6,38
Probus 16,20
Propentius 39,5.74,3.87,12.143,13
Quadrigarius 28,10
Salluſtius 77,13.161,19.173,32
emend. 109,35
Santra 62,28
Scaurus 45,33
Seneca 165,15
emendatus 17,34.81,29
Serenus 110,21
Seruij ἀμάρτημα 36,34
emendatur 88,10
Simonides 48,33
Simplicius 66,7
Siſenna 173,35
Solinus 61,7
Strabo 16,30.18,10.32,1.70,8.77,8 16 153.12.
corrigitur 49,1
Succius 176.31
Suetonius 154,1.170,11
Suidas 75,12
Sulpitius 92,20
Telepho 180,19
Terentius 51,7.87,11.120,17.197 30
Q. Terent. Scaurus 189,29
Tertullianus 3,31.8,32 12,26.20,14.27,28 34,37.43 12.49, 9.54,12 55,3.60.20.66,2.73, 35.74, 39.84. 20. 89,25. 102, 18.136, 19.172, 12.175, 20, 30.178 12 180,25 181,1, 7.184, 19.195,18
emendatus 74,24.90,20,31.181,14.186,13
Theognis 15,12
Tibullus 96,6
corrigitur 39,11
Titinnius 64,37.137,30.152,25.184.31
emend. 89,20.110,8.115,38
Tubero 52,37
Turnebi error 4,34.38,37.76,20.94,21.123,38.149,38.176,20

Turpilius 26,20.69.4.107,8
Valerius Max. 84,29.
Varro 21,40.22,9.41,27 43,33.44,17. 45.28.47,32.50,5. 56,18.57.12.57,26 59.22 63 6.70.19.73,1.74,15.18.75,25, 78.15.89.39.90,12.103,3.105.3 112,40.114.21.121,26 123, 16.126 37 127.19.131.6.142,19 143.29.145.31 147.38.168, 20.178.8.180,30.188,34.189,2.192,4 195.34 197.23 198 21 199.25
Varro de Lat.ſerm.emend. 148.16.155.19
Varronis inconſtantia 16.35
Virgilius 8,8.28,11.38,33.43,21.49 33.86,3.115,7.122,9
Verrij *ſupinitas* 172,25
Vitruuius 3.23.114,10
emendatus 19,40.32,21.56,13.190,12.26
Vlpianus 94,30

LEGVM ET MONVMENTO-rum quorundam Index.

Carmen Saliare 4,7.51,22
Foedus Latinum 94,1
Inſcriptio nummi argentei Panſa 20,35. *L. Lucretij*,171 41
Inſcriptio vetus 5,1.7,39.8,8.33.10.35,16.73,34.82,19.138,10
Lex Cenſoria 135,1.167,25.
Lex xij. TAB. 5,11.60,36.102,3.111,13.166 18.192,27
Lex Flaminica 21,23.22,34
Lex Numae 11,31.42,10.126,11.149.17 148,1
emendata 112,21.183,12
Lex Regia 4,1
Lex Romuli,&c. 125.3
Lex ſcripta in ſacrario Deae Opeconſiuae 185.9
Lex Veſtalis capiundae 113,15
Lex vetuſtiſsima 134,36.140,21.163,12.168,3.170,27.191,28
Monumenta 3.28
Oraculum 48,39
Plebiſcitum 138,20 *Papirianum* 163.26
Pontificij libri 19.34
Praetoris edictum 70,39

FINIS.

IN

SEXTI POMPEI FESTI

DE VERBORVM SI-
GNIFICATIONE
LIB. XX.

ANNOTATIONES.

M. D. LXXIV.

DE M. VERRII FLACCI, ET SEX. POMPEI FESTI LIBRIS.

SEx. POMPEIVS *Feſtus his viginti libris, quos de verborũ ſignificatione, ſiue priſcorum verborum cum exemplis inſcripſit: libros Verrii Flacci eiuſdem argumenti in breuiorem formam redegit. Abſtulit enim verba nimis antiqua, intermortua iam, & ſepulta, vt ipſe Verrius dicebat; quaeque nullius erant vſus, & auctoritatis. apertius quoque & breuius de eiſdem verbis tradidit minori volumine librorum priſca verba referendo; exempla etiam in aliis libris reperta recenſuit. Saepius autem Verii errores notauit: & cur id faceret, non minus docte ſemper reddidit rationem. Accidit vero huic libro, vt multis modis ab antiquitate laederetur. Nam neq; quis hic Feſtus fuerit, neq; quo tẽpore haec ſcripſerit, potuimus inuenire. Vix etiam voluminis huius aliqua mentio reperitur in Chariſii, & Macrobii vno, atq; altero libro. Cumq; liber ipſe totus extaret Caroli Regis tempore; Paulus, neſcio quis, operaepretiũ fore ratus eſt, ſi epitomen quandam efficeret eorũ, quae ipſi magis placuerunt. Is liber indoctis viris adeo placuit, vt pro Feſto in omnibus bibliothecis ſubſtitueretur. Vnus adhuc liber extabat totius cladis ſuperſtes; ſed qualis victis commilitonibus & occiſione occiſis, miles truncis naribus, altero oculo effoſſo, mutilo altero bracchio, cruribus fractis repit alicunde. Eius libri*

Ex Pauli epiſt. ad Carol.

Ex Feſto verbo Profanũ.

Ex Charis. li. II. & Macrob lib. III. Satu.

Ex Pio in annot. poſt. ca. XVI.

Ex Pio in annot. poſt.ca. xvi. Ex Politia. cent. i. cap. lxxiii. Ex Pet. Vict. lib. xvii. cap. ij. Var. lect. & li. xviii. ca. vii. & alibi.

aduecti vt ferunt ex Illyrico, habuit aliquas pagellas Pomponius Laetus, vt Pius, vt Politianus ſcripſerunt; maiorem libri partem Manilius Rallus. Ab his Angelus Politianus librum accepit, agnouit, & exſcripſit, & ex eo in centuria verſum Catulli emendare temptauit. Ab eodem Politiani exemplo Petrus Victorius aliquot locis in variis lectionibus vulgares Feſti libros emendare doctiſſime, vt ſolet, coepit. peruenerunt ipſae reliquiae libelli ad Aldum Manutium, qui conatus eſt cum Pauli epitome eas coniungere, & vnum corpus ex duplicibus membris conficere. Sed tam multa omiſſa ſunt, tam multa aliter edita; vt alios emendatores res deſiderarit. Simili ratione ex vtroque libro confectus alter liber extat apud Achillem Mafeum Bernardini Cardinalis fratrem, qui Aldino locupletior eſt. Ita tres eiuſdem libri editiones, omnes autem imperfectae extiterunt. Vetus ille liber Feſti dimidiatus, cuius ante M. litteram nihil extat; ab ea vero littera ad finem vix dimidium eſt, quod ſupereſt, eius, quod antea fuerat. Alter liber eſt Pauli epitome, quae quam negligenter facta ſit, ex collatione verborum Feſti, & Pauli; quod hac editione oſtendimus, vel indoctiſſimus quiſque agnoſcere poteſt. Tertius eſt ex vtroq; confectus, quales ſunt Aldi, Mafei, & noſter. Sed nos hoc amplius fecimus; quod illi neglexerunt; vt lectores admoneremus, quae Feſti, quaeque Pauli eſſent. Omnia quoque fragmenta Feſti deſcribi curauimus; ne quid deſiderari poſſet. in quibus interpretandis quam operam poſuerimus, ex his, quae in commentariis adſcripſimus, iudicare lector poſſit. Habuimus autem hoc monumentum antiquitatis, ex locupletiſſima bibliotheca amplisſimi

pliſſimi viri Rainutii Farneſii Cardinalis,cui propter ſingularem bonarum litterarū amorem, ingeniumq; praeclarum,atque in vtraque lingua maximos progreſſus,& non vulgarem eruditionem, a Michaele Siluio Cardinali ex teſtamento relictum eſt. In hac editione mutatus eſt verborum ordo Verrii, Feſti,& Pauli:vt lector facilius,quid de quaque re ſcriptum ſit,reperiat. Nam veteres neſcio quo modo primam litteram indicaſſe cōtenti, omnia verba ab eadem inchoata in vnum locum conferebant.noſtri melius omnibus ſyllabis ordinem adhibuerunt litterarum.ita facile verba reperies; quae tamen ſi obiter dicta ſint, praeſto erit quaerenti index obiter dictorum. Diuiſio librorum Feſti omiſſa eſt, propterea quod ea, quam Aldus confecit, vt ſingulae litterae libros ſingulos contineant, Feſti non eſt. nam in his pagellis, quas habuimus liber XVIII. *& liber* XIX. *in medio verborum,quae ab* R, *&* S, *inchoantur, incipiunt. Initio vero O litterae liber* XVI. *& initio Q. lib.* XVII. *incipiunt, vt ex quibuſdam litterarum veſtigiis agnoſcere potuimus. Verba, quorum initium eſt* P. *littera, credimus in duos libros fuiſſe diuiſa. Vltimum librum ante finem* T *litterae inchoaſſe arbitramur. Ita ante O. litteram libri* XIII. *ab ea littera ad extremum libri ſeptem.Sed & Macrobius libro* III. *refert, Feſtum ſcripſiſſe lib.* XIII. *de verborum ſignificationibus; Mos eſt inſtitutum patriū,&c. Haec quia nimis incerta ſunt,& minus vtilia,praetermiſimus. Sed quia ad manus noſtras non peruenerunt omnia Feſti fragmenta; notam addidimus iis, quae Feſti eſſe arbitrabamur, ad ea vero, quae ſcimus eius eſſe, cognomen eius adſcripſimus. Reperie-*

tur hoc in M. O. P. T. V. litteris. Ea ex Aldi, & Mafei libris ſumpſimus. in quibus poterit hæc editio ab iis, qui eas pagellas habent, emendatior fieri. Et quoniam Verrius Flaccus primus huius operis auctor fuit: uaecumque eius opera extant, quaeque de eo ab aliis referantur; initio collocauimus.

ANNOTATIONES in Feſtum.

Boloes] Oli, pro olli, & olli pro illi: oloes autem illoes eſt, & pro illis accipitur Graeca terminatione. vide Loebeſum, & ollic.

Acerra] Paulus libenter vtitur his verbis, ſolebat, incendebantur, reponebat: ne videatur cum Feſto in religione conſentire.

Acus] Ex vno tantum libro haec ſumpta ſunt, mihi valde ſuſpecta; & quae referuntur, non reperi lib. III. Varronis, ſed haec: in cubilibus, cum parturient, acus ſubſternendum. & poſtea: Condunt in furfures, aut acus. Et libro primo: Ita fit, vt quod leuiſſimū eſt in eo, atq; appellatur acus, euannatur foras extra arcam. Et poſtea: Parietes, & ſolum opere tectorio marmoratu loricandi, ſi minus ex argilla mixto acere e frumento, & amurca. Haec fortaſſe ſunt, quae Paulus, ſiue quis alius referre voluit. Vide Acceratum, & obacerare.

Addubanum Danubium.] DANVVIVS in denariis Traiani ſubſcribitur fluuio nobiliſſimo, qui Iſter quoq; dicitur. Ideo Dubium malim hoc loco quam Danubiū legere, licet plures libri Danubium habeant. poſſet etiam ita accipi, vt duo verba ſeparata ſint, ad, & dubanum, & ſignificet ad Danuuium.

Adlecti] Totus hic locus de Senatoribus nimis praeciſus eſt a Paulo. Sunt enim ſenatores patres, ſenatores patricij generis, & patriciorū auctores. ſunt ſenatores conſcripti a L. Iunio Bruto ex primoribus equeſtris ordinis, vt Liuius ſcribit, adlecti. Hi igitur adlecti dicebantur, quod propter inopiam Senatorij ordinis ex equitibus adſumpti ſunt. Idem factum eſt poſt pugnam Cannenſem adlectis a Dictatore M. Fabio Buteone iis, qui magiſtratum obtinuiſſent, neq; in ſenatum lecti eſſent, item qui ſpolia domi, aut ciuicā habuiſſent. Idem Feſtus verbo Qui patres, alios auctores ſecutus, a P. Valerio cos. conſcriptos refert. Dionyſius vtriuſque conſulis conſilium fuiſſe ait, & Bruti, & Publicolae. Tacitus cum Liuio conſentit, praeterquā quod eos minorum gentiū appellat, quod Liuius

centum Senatoribus a Priſco rege adlectis tribuit. Vide etiam Feſt.m verbo Conſcripti.

Adorare] Vide Nec coniunctionem.

Adſerere] Vide Sertorem.

Adulari] Locus ſuſpectus. Nonius canum eſſe proprium affirmat, vnde ἀπὸ τῆς οὐρᾶς fortaſſe origo nominis tracta eſt, quod canes accedendo, & adludendo cauda mota blandiantur.

Aedituus, aedis intimus] Inepte dictum eſt. melius Ser. Sulpicius, vt Cicero in Topicis refert, in finitimo, legitimo, aeditimo, non plus ineſſe timum, quam in meditullio tullium, ſed productionem eſſe verbi vult. Hic, vt Varro ait lib. I. de re ruſt. & lib. II. de lingua Latina, apud Gellium lib. XII. cap. X. poſtea aedituus appellatus eſt, non ab aedibus tuendis, vt Varro, Feſtus, & alij exiſtimant: ſed quia aeditumus prius diceretur, & vna littera eliſa ſit. Sic teſtamentum non a mente ducitur, ſed productio verbi eſt, vt in veſtimento, & pauimento. Gell. lib. VI. cap. XII. Vide Charis. lib. I.

Aedituus] Videndus Varro in libris de lingua Latina, & Paulus, & Iuſtinianus ſub titulo de tutelis & ea, quae antea ſcripſi.

Aeſtimata poena] Haec multa eſt, vt Gellius notat lib. XI. ca. I. & Feſtus verbo multam, & quibus, & peculatus.

Agaſones] Minandi verbo pro agendo, vel ducendo vtitur Paulus; nam Feſti vſum ignoramus; ſic paulo poſt Agere, ante ſe pellere, id eſt minare: & verbo inigere vtitur in eadem ſignificatione vetus interpres ſacrorum librorum; & vna littera mutata Itali omnes menare dicunt.

Agonium] Agonium, id eſt ludum, locus mendoſus. Varro praeter dies Agonales, quos dictos eſſe ait ab agone, quod per eos rex ſacrorum in regia arietem immolet: Agonia appellata eſſe ait etiam Liberalia in libris Saliorum Agonenſium. Ouid. lib. I. Faſtorum, cur Agonalia dicantur, plures reddit cauſas, quarum vltima haec eſt:

Fas etiam fieri ſolitis aetate priorum
 Nomina de ludis Graeca tuliſſe diem.
Et prius antiquus dicebat Agonia ſermo;
 Veraque iudicio eſt vltima cauſa meo.

Si ludicrum pro ludo legeremus minus laboraremus.

Alica] Vide incerta Verrij Flacci.

Ali rei] Plaut.in Milite; Qui niſi adulterio ſtudioſus,nulli aliae rei eſt improbus.fortaſſe ex hoc loco Feſti ſcribendum eſt,ali rei.

Alites] De Sanquali,& immuſculo,vel immuſtulo ſuis locis videto.& Plin.lib.x.cap.v I I.

Allex] Hallus inferiori loco idem appellatur. mirandumque eſt Feſtum , & in hoc , & in aliis varie ſcribere ; vt ederam, & hederam ; Caiam , & Gaiam . Paulo vero id adſcribendum non eſt; cum ante eum Feſti liber litterarum ordine eſſet perſcriptus.

Almities] Interpretatur a Chariſio lib.I. ἀνηψιότης.ſic intelliges Pauli verba,quae mihi mendoſa eſſe videbantur.

Am] Seruus ambactus fortaſſe ſignificat ſeruum libertatem eſſe conſecutum. Perſius Saty. v.

—Quibus vna Quiritem
Vertigo facit. hic Dama eſt non treſſis agaſo
Verterit hunc dominus momento turbinis exit
Marcus Dama: Vide Manumitti.

Ambactus] Cur lingua Gallica dicat ignoro. vt enim ſupra ſcriptum eſt, id recte Latine dicitur ; & mos Romanus ſignificatur.

Ambaruales] A duodecim fratribus ſcriberem, non a duobus,ex Plin. lib. x v I I I. cap. I I. Gellio lib. v I.cap.vII. & Fulgentio de obſcuris ;vt intelligatur de duodecim fratribus arualibus. ſed quae ſequuntur Macrobius refert lib. I I I. vti a Pompeio Feſto conſcripta ; & in his nulla mentio fratrum.ideo videndum eſt,an aruis, & frugibus emendare oporteat.

Ambo] Vide incerta Verrij Flacci.

Ambidens,ſiue bidens] Varie bidentem interpretantur. Vide Gellium lib. x v I. cap. v I. & Macrob. lib. v.I. atque Seruium Vergilij interpretem. qui Nigidio conſentiunt bidentes dici bimas hoſtias ; ſiue quaſi biennes , ſiue quod emineant ea aetate bini dentes. Vide Bidental, & Bouem bidentem.

Ambegni] Varro lib. v I de lingua Latina. Ambegna bos apud augures, quam circum aliae hoſtiae conſtituuntur. Fulgen.Placiades de obſcuris.Baebius Macer,qui faſtalia dierum ſcripſit,ait, Iunoni eas , quae geminas parc-

rent oues ſacrificare cùm duobus agnis altrinſecus alligatis, quas oues ambignas vocari, quaſi ex vtraque parte agnos habentes. Vides hunc ambignas, illum ambiegnas, noſtrum ambegnas dicere.

Amoena] Vide incerta Verrij Flacci ex Iſidoro.

Anclabris] Vide Eſcariae, & Exanclare.

Angiportus] Anguſtus portus, id eſt aditus in portum obſcurius dictum eſt; niſi addas hoc eſt in domum. Varro libro quarto, ab angendo, & portu; & quinto, quia in eo nihil poteſt agi. Feſtus: portum pro domo in duodecim poſitum omnes conſentiunt. & Vlpianus: Portus eſt concluſus locus quo importentur, & inde exportantur merces. vnde angiportum dictũ eſt. Donatus in Adelph. Angiportũ eſt anguſta, & curta via, quaſi anguiportus. alij, quod inter portus ſit locus anguſtus, hoc eſt inter domos.

Angor] Plaut. in Moſtell. paucis immutatis. In anginã ego nunc me velim verti, vt veneficae illi fauces prehendam.

Anticum] Vide Poſticum.

Antroare] Vide, an idem ſit quod paulo ſuperius andruare: & quod hic trua dicatur; illic drua appelletur.

Apua] ἀφύη Graeci dicunt, ſed Latini tenui pro aſpirata vtuntur, vt in aliis. Vide Album.

Aqua] Varro minus dure: Aqua quod aequa ſumma. quãquam neutrũ implet aures meas. De aqua, & igni, quae accipiunt nuptae, idem Varro videndus libro I I I. & Plutarch. in Problem. & infra Facem.

Aquilius praenomen] Aquillia familia duplex: patricia, & plebeia, vtraque conſularis. Ideo Aquillius nomen malim, nam praenomen Aquilius, vel Aquillius nunquam extat, quod ſciam. Aquillium autem ſcribendum eſſe non Aquilium, docent faſti Capitolini, & nummi.

Arbutus] Verg. Ecloga V I I.

Arculum] Vide Ceſticillus.

Aſſa] Nonius aſſam vocem interpretatus meram, & ſolam vocem ſine organico inſtrumento ex Varrone. & Pedianus in Diuinatione: Cani remigibus celeuma per ſymphoniacos ſolebat, & per aſſam vocem, id eſt ore prolatam, & vt in Argo naui per citharam. Haec igitur Pauli verba, non Feſti eſſe credendum eſt.

Aſtutus

Aſtutus arte tutus] Non recte. melius ab aſtu dictus: vt paulo ante.

Atra bilis] Animi vitio. mendoſe.

Atticiſſat] Plaut. in Menalie.

Aureas] Vide Oreae.

Aureliam] A ſole Auſelij, origo dura. forte ab aureo ſole: nam aurum dicebant auſum Sabini, vt mox videbimus. ſic a Corneo Cornelius, a Cereo Cerelius.

BARBARI] Plaut. in Milite: Nam os columnatũ poetae inaudiui eſſe barbaro, Quoi viui cuſtodes ſemper totis horis accubant. idem in Aſinaria: Marcus vortit barbare. Locum Apoſtoli ex epiſt. ad Rom. 1. nemo credat Feſti fuiſſe; ſed Pauli, qui epitomen confecit.

Bardus] Lucan. lib. 1. qui cum alio loco non referatur a Feſto, ſuſpectum hunc facit.

Beneuentum] Vide Segeſta. Liu. lib. IX. Plin. lib. III. cap. XI. & Steph. de Vrbibus.

Blennos] Plaut. in Bacchid.

Bouinatur] Bouinator, tergiuerſator. Gell. lib. XI. cap. VII.

Bruttani] Videndus Gell. lib. X. cap. III.

Bubleum] Theocritus Edyll. XIV. Byblini vini facit mentionem.

CACVLA] Plaut. in Trinum.

Calaſis] Vide Aclaſſis.

Camara] Vide incerta Verrij ex Chariſio.

Centenariae] Circumſcripta verba ſemicirculis videntur a Paulo adiecta, aut mendoſa eſſe.

Centumuiralia] illa verba; quae, & curiae dictae ſunt; non eſſe Feſti exiſtimo. Vide Curia.

Centuriata] Si recipere volumus illa duo verba, item curiata: oportet, vt ſcribamus per centurias, & curias diuiſus erat.

Cermalus] Varro lib. IV. Germalum a germanis Romulo, & Remo, quod ad Ficum ruminalem hi inuenti. Plutarch. in Romulo, Germalum olim a germanis, poſtea Cermalum dictum eſſe ſcribit. Vide Septimontium, & Matrem Matutam.

Cerrones] Vide Gerrae.

ſyllaba C L V. in monumentis aliquot videmus; in aliis C R V. pro tribu. Eligat ex his lector, quod ſequatur. mihi Cruſtumina tribus placet, & Cruſtumeria vrbs Latinorum.

Culcola] Eadem dicuntur verbo Gulliocae.

Curia] Quod ait additas eſſe quinque, vt in ſua quiſque curia ſacra publica faceret: eſt ni fallor vel mendoſum, vel falſum. Licet verbo centumuiralia, X X X V. curias eaſdem eſſe, exiſtimet tribus; quod contra Romanarum rerum memoriam eſt. Videndum eſt, an recte amoueri poſſint illa verba: quibus poſtea additae ſunt quinque: quae fortaſſe Pauli ſunt. His amotis cetera vera ſunt, praeterquam quod de nominibus curiarū ſcribit; quod non nullis falſum eſſe videtur.

Curionem] Plaut. in Aulul.

Cypariſſae] Vide Cypariſſiae. idem enim aliis verbis dicitur.

DELIQVVM] Plautus in Caſina: Sine amet, ſine, quod lubet, id faciet, quando tibi nil domi Deliquom eſt.

Delubrum] Duplex eſt huius nominis ſignificatio, nam & pro Dei ſimulacro, & pro loco Deo conſecrato ponitur. Varro apud Macrob. lib. I I I. Seruius lib. I I. & I V. Aen. Aſconius hanc Feſti interpretationem reprehendens in Diuinat.

Depontani] Vide Sexagenarios.

Dici] Haec erant ſcribenda infra littera Q. eſt enim interpretatio illius verbi Quiritibuſque. Sed nos Feſti, & Pauli errores hac in re ſecuti ſumus, indice tamen adiecto eorum verborum, quae obiter explicantur.

Diffarreatio] Diſſolutio matrimonij confarreatione contracti, diffarreatio dicebatur. Cicero in Topicis: Genus eſt vxor, eius duae formae, vna matrum familias, hae ſunt, quae in manum conuenere. altera earum, quae tantummodo vxores habentur. Addit Seuerinus: Tribus modis vxor habebatur, vſu, farreatione, coemptione, ſed confarreatio ſolis pontificibus conueniebat, quae autem in manum per coemptionem conuenerant, hae matres f. vocabātur; quae vero vſu, vel farreatione, minime. Et Vlpianus tit. viij. Inſtitut. Farre conuenitur in ma-

num certis verbis,& teſtibus decem praeſentibus & ſollemni ſacrificio facto, in quo panis quoque farreus adhibetur. Dionyſius lib.ij.a Romulo rege inſtitutum eſſe ſcribit,vt farreatione matrimonia fierent, ab ea re dicta,quod far, quo tunc pane vtebantur, communionem vitae oſtenderet.De eodem genere matrimonij Tacitus ſcribit lib.IV.annalium.Plin.lib.xviij.cap.iij.

Dilectus militum] Ita ſemper,non delectus in veteribus libris eſt. Sic in Pandect.Floren.titulo de re militari cap. IV. ita etiam ſcribendum eſt,titulo communi diuid.cap. XX. vbi delictum ſcripſerunt. Vide Lacus Lucrinus, & Neglegens.

Diſpenſatores] Videndus Varro lib.IV.de ling.Lat.& Plin. lib.xxxiij.cap.iij. Vide Pendere.

EDERAM] Vide Hedera. De ijs, quae Diali erant prohibita, vel conceſſa, Vide Equo vehi, & Fabam, & Funebres & Iurare, & Gell.lib.x. cap.xv.& Plutarch.in Problem. Sed quid haec ad verborum ſignificationem, qua de re agitur?

Elacatena] Plin.lib.xxxij. cap. vlt. helacatenes piſcis nomen eſſe a ε.De melandrya vero Varro lib.IV.de lingua Lat.Plin.lib.ix.cap.xv.Athen.lib.iij.cap.xx.

Emere] Vide Abemito.

Endoitium] Endoplorato,Endoprocinctu.Sic in xij.tab.manum endoiacito,pro iniicito.& Ennius, apud Auſonium in monoſyllabis: Endo ſuam do, pro in ſuam domum. Hac de cauſa vt arbitror in kalendario Auguſti tempore confecto EN pro Intercifo notatum eſt,quaſi endotercifum Vide Sub vos placo,& Struere.

Erebum] Verg.l.lib.vj.Aeneid.vtrumque.Sed non flumen eſſe ait Erebum, ſed tranaſſe amnes illius loci, qui Erebus dicitur.

Eſcariae] Vide Anclabris.

Eſcit] Vide Nec coniunctionem,& Supereſcit.

Euboicum] Talentum Babylonicum eſt ſeptuaginta minarum Euboicarum,vt Herodotus ſcribit lib.iij.& Atticarum minarum ſeptuaginta duarum, vt Aelianus affirmat lib.I.cap.xxij.de varia hiſtoria. Omne autem talentum eſt ſexaginta minarum; minae autem ſingulae centenas

tenas drachmas continent; vt Africanus, & Iulius Pollux ſcribunt. Sic fit vt Euboicum talentum ſit ſexaginta minarum Euboicarum, vt Atticum eſt ſexaginta Atticarum. hoc autem continet ſex millia drachmarum Atticarum, & totidem millia denariorum, vt verbo Talentorum Feſtus ſcribit: quod etiam Plin. ait lib. xxxv. ca. xj. & Athen. lib. iv. cap. vi. & Pollux lib. ix. Itaque ſi lxx. minae Euboicae aeſtimātur lxxii. Atticis, & eadem proportio eſt in drachmis, ſiue denariis: triginta quinque drachmae Euboicae aeſtimantur Atticis drachmis triginta ſex. Talentū vero Euboicum aeſtimatur drachmis Atticis, ſiue denariis centū & ſeptuaginta vno ſupra ſex millia. Mendoſe igitur Feſtus ait quattuor millibus denariorū aeſtimari. Quod vero ad ciſtophoros attinet, nihil a me certi ſtatui poteſt. Non ignoro Pollucē dicere Babylonicum talentum aeſtimari ſeptem millibus drachmarum Atticarum, ſed mihi veriſimilior videtur Aeliani opinio, vt Euboicae minae ab Atticis differant.

Euelatum] Ventilabra appellat Columella lib. ij. cap. x. & Varro lib. iv. de ling. Lat.

Exgregiae] Vide Abgregare.

F*ABIANI*] Vide Quīntia prata.

Faceſſere] Pacuui. in Teucro apud Nonium: Faceſſite omnes hinc parumper. tum mane.

Faſtorum] Faſti enim dies feſti ſunt. Hoc falſum eſt. ſunt enim faſti dies, quibus fari licet praetori iuridica verba. Varro, Ouid. Macrob. ab his diebus Faſtorum libri appellantur, quibus eos dies cognoſcimus, & tranſlaticie faſtos conſulum appellamus, quibus Conſules ſingulorum annorum continentur.

Fuiſſae] Vide Gell. lib. ij. cap. x.

Felices] Enumerat Verannius apud Macrobium lib. iij. arbores felices, & infelices, in quibus eſt ficus atra. Vide Plin. lib. xvi. cap. xxvii.

Ferctum] Videu Cato de re ruſt.

Foedus] Verg. lib. viij. Aen. Fetiales autem dici apparet in veteribus monumentis, & a Graecis Dionyſio, & Plutarcho ita appellantur, a feta fortaſſe caeſa. Vide Porci.

Fordicidijs] Varro libro v. non a fetu, ſed quia fert in

ventre fordam dici exiſtimat. Ouid, *lib.* IIII. Forda ferens bos eſt, fecundaque dicta ferendo: Hinc etiam fetus nomen habere putant. Feſtus hordam etiam dici, & hordicidia oſtendit littera H.

Frater] Nigidius hoc apud Gell.lib. XIII. cap. III.

Fratrare] Vide Sororiare.

Frontem] Vide Corius.

Frutinal] Si liceret in prima littera erratum librarij exiſtimare in hoc nomine, vt in aliis quibuſdam: Erucinal potius ſcriberem templum Veneris Erucinae. id fuiſſe duplex Romae in Capitolio, & ad portam Collinam, teſtatur Liuius lib. XXII. XXIII. XXX. XL. Extat etiã denarius C. Conſidi Noniani cum templo, in quo ERVC ſcriptum eſt. Illud vero, quod in Sicilia Erycinae Veneri erat dicatum laudatores non deſiderat. Sed nil temere affirmandum eſſe reor.

Fundus] Cicero pro Balbo ita fieri populum fundum ſcribit: ſi cum iuſſiſſet populus Rom. aliquid, ſi id adſciuiſſent ſocij populi, ac Latini; & ſi ea lex, quam nos haberemus, eadem in populo aliquo tamquam in fundo reſediſſet, vt tum lege eadem is populus teneretur. Significare autem auctorem ex ſententia accuſatoris Balbi crediderim. Negat inquit, ex foederato populo quemquã potuiſſe, niſi is populus fundus factus eſſet, in hanc ciuitatẽ venire. Et poſtea: Potuit magis fundus populus Gaditanus fieri, quoniam hoc magnopere delectare verbo, ſi tum ſit fundus, cum ſcita, ac iuſſa noſtra ſua ſententia comprobat; quam cum hoſpitium fecit? Plautus in Trinummo: Nunc mihi is propere conueniendus eſt, vt quae cum eius Filio egi; ei rei fundus pater ſit potior eo. Adde Gell. lib. XVI. cap. XIII. & lib. XIX. cap. VIII.

Furnalia] Varro lib. V. de lingua Lat. Furinalia, & lib. IV. & VI. Furinalis flamẽ, & Furinales feriae. In faſtis marmoreis VIII. K. Aug. FVRR. hoc eſt Furrinalia. Ita credendum eſt deam ipſam Furrinam eſſe appellatam.

GAIA] Pauli errorem potius quam Feſti, vel Verrij crederem in hoc genere ſcripturae: in quo poſt Conſtantinũ omnes pene librarij, & marmorũ inciſores errabant. Notum eſt illud Quintiliani Caiũ, & Caiã ſcribi:

dici

dici vero Gaium, & Gaiam. Paulũ non erraſſe arbitror, cum viderim antiquiſſimum Feſti fragmentum ordine litterarum ſcriptum; & Verrius eundem ordinem ſecutus fuerit, in libris de verborum ſignificatione. Secuti igitur ſunt ſonum, non figuram litterae: vel cum ipſi alio loco ſcripſerint, imperiti mutarunt, erratum librariorum eſſe putantes. Quod ad rem ipſam attinet: viden. Plutar. in Problem. Plin. lib. viij. cap. xlviij. Iulius Paris in epitome Valerij Maximi de praenominibus. Sed & obſeruatum eſt omnes mulieres, quae alio praenomine carerent Caias dictas, earumque libertos Caij praenomine plerumq; appellatos: ſeq; Caiae libertos dixiſſe. Viden. Cicero pro L. Murena, & Velius Longus de Orthogr.

Gallam] Lucil. lib. xv. apud Nonium: Quae gallam bibere ac rugas conducere ventri Farre aceroſo, oleo decumano, pane coegit Cumano. Sic enim ſcribendi ſunt hi verſus.

Ganeum] Terent. in Adelph. Vbi ego illum quaeram?

Gens Aelia] Hoc non proprium eſt Aeliae gentis, ſed Corneliae, & Iuliae, & Claudiae, & aliarum.

Gentilis] Scaeuola pontifex apud Ciceronem in Topicis: Gentiles ſunt, qui inter ſe eodem nomine ſunt; qui ab ingenuis oriundi ſunt; quorum maiorum nemo ſeruitutem ſeruiuit qui capite non ſunt deminuti.

Gnaeus] C N. hoc praenomen ſignificari dubitat nemo. & licet ſonus G litterae audiatur, C N ſcribitur. vt in Pandectis Florentinis apparet Gnaeum, & Gaium ita ſcribi vt pronunciatur. corporis autem inſigne naeuus dicitur, vnde Naeuia familia nomen deduxit. additur autem C. antiquo more, vt cum frumentum, ferctur, forctis, cnatura dicebatur: ex Valerio a Iulio Paride relato. qui enumerat triplicem huius praenominis ſcribendi rationem. C N. G N. N.

Grallatores] Plautus in Poenulo: Vinceretis ceruom curſu, vel grallatorem gradu. Sic etiam apud Varronem lib. VI. de lingua Lat.

Grauaſtellus] Plaut. in Epid. Sed quis eſt haec muliercula, & ille rauiſtellus qui venit? Vide Raui coloris.

Graue aes] Vide Plin. li. xxxiij. ca. III. Feſtũ verb. Sextãtarij.

Gullioeae] Vide eadem, verbo Culiola.

HALLVS] Vide Allex.
Hedera] Vide Ederam.
Heredium] Varro lib.I.cap. x. de re ruſt. Antiquus noſter ante bellum Punicum pendebat bina iugera, quod a Romulo primum diuiſa dicebantur viritim. quae quod heredem ſequerentur, heredium appellarunt.
Hews] Locus mendoſus.
Horda] Vide Fordicidiis. In Faſtis XVII. Kal. Mai. F o r d. ſcriptum eſt, non H o r d. Varro tamen lib. II. cap. V. de re ruſt. Hordicalia eſſe in faſtis dicit.
Hortus] Duriuſcula originis ratio. quae ſi vera eſt, ortus ſcribendum eſt, non hortus.
Hoſtia] Ouid. lib. I. Faſtor. Victima quae dextra cecidit victrice vocatur Hoſtibus a domitis hoſtia nomen habet.
Hoſtis] Viden: Cicero lib. I. Offic. Varro lib. IV. de ling. Lat. Caius cap. CCXXXIIII. de verborum ſignificatione lib. L. Digeſt.

IMBREX] C. Licinius Imbrex, quem quarto loco Volcatius collocauit. ex Gellio lib. XIII. cap. XXII. & lib. XV. cap. XXIV. & Feſto, verbo Obſtitum.
Immanis] Plaut. in prin. Trinummi: amicum caſtigare ob meritā noxiam Immane eſt facinus. In Plauti libris editis, & Ciceronis a quo hi verſus referuntur lib. I. de Inuent. Immane ſcriptum eſt, non Immune: ſed Feſtus immune legerat, vt ex hoc loco apparet. Vaticanus liber habet, immene. quod idem eſt, quod immune. nam & alibi dicit in Bacchidib. Pergamum diuina moenitum manu: pro munitum.
Immuſculus] Eadem auis Immuſtulus, ni fallor, mox dicitur. de eadem vidimus verbo Alites. Plin. Immuſculum vocat lib. X. cap. VII.
Improlus] Locus obſcurus, & vt arbitror, mendoſus.
Incillae] Vide Inlices, & Elices, & Inlicium.
Incomitiare] Plautus in Curc.
Infit, incipit] Infit, inquit, magis proprie dicitur.
Infra claſſem] Non dubium eſt, quin loquatur de claſſe prima, in qua cenſebantur ij, qui centum millia aeris, aut ſupra

ſupra eam ſummám poſſidebant.ex Dionyſ.& Liuio.Plinius tamen cx. niſi mēdoſus liber ſit,ſcripſit lib. xxxiij. cap.III. Aſconius centum millia ſeſtertiorum lib. III.in in Verrem.Gellius cxxv. millia aeris lib. VII. cap. XIII. Feſtus cxx. Haec ita varie traduntur,vel quia immutata eſt aeſtimatio; vel quia numerorum notas librarij varie interpretati ſunt.

Inhibere] Viden.Cicero lib.XIII.ad Atticum.

Iniurium,periurium] Malim contra ius,vel iniurioſe factum interpretari. iniuratus autem eum, qui non iurauit,ſignificat.

Inlex] Plaut. in Aſinar.

Inſanum] Plaut.in Moſtell.Quoiuſmodi gynaeceum? quid porticum?inſanum bonam.

Inſipere] Vide Supat.

Inſuaſum] Vide ſuaſum.

Iouiſtae] Locus mendoſus.

Irpices] Viden.Varro.lib.I v.de ling.Lat.

Irquitallus] Vide Hirquitalli.

Italia] Licet a vitulis, vel ab Italo rege multi dicant Italiam eſſe appellatā. de Attelido nihil aliud accepi.Thucyd.lib.VI.Varro lib II.cap.V.de re ruſt.Columel.lib.VI. in prin. Verg.libr. I. Aen. Dionyſ. lib. I. Antiq. Gell. lib.X I.cap.I.Apollodorus in Bibliotheca.Steph. de Vrbibus.

Iunium] Multa de his Ouid.lib. VI Faſt.& Macrob. lib.I. Satur.

L ACVNA] Vide Luſtrā.

Lingula] Martialis lib. VIt. Quamuis me ligulam dicant equiteſq; patreſq;, Dicor ab indoctis lingula grammaticis.

Loebeſum] Vt ex Graeco exemplo apparet O E pro E I vſurpatū fuiſſe dicebat fortaſſe Pompeius.itaq; Loebeſum,pro Leibeſum,ſiue Leiberum, & Loebertatem pro leibertatem ſcribebant.poſtea Leiberum, & Leibertatē, ad extremum liberum,& libertatem.Extat apud me denarius C.Caſſij,in quo ſcriptū eſt. L E I B E R T A S.ſic in aliis T. D E I D I.L.O P E I M I. C. S E R V E I L I. Quis autem vſus fuerit huius diphthongi docuit Lucilius

apud Quintilianum, & Scaurum, Nigidius apud Gellium,& Longum,atque Terentianus. Sed & Cotta apud Ciceronem lib. III. de oratore reprehenſus eſt, quod Iota tolleret,& E plenum diceret. Vide Ab oloes.

Lucerenſes] A Lucumone, vel a verbo Etruſco. Varro lib. IV. de lingua Lat. a Lucumone,vel Lucretino,vel a Luco, Aſconius lib. III. Verrin. Lucerũ nominis, & originis cauſa incerta Liuio. lib. I. Lucerenſes a Luco aſyli Plutarc. in Romuli. Feſtus hic a Lucero, ſed verbo Lucomedi, a Lucomo. Vide etiam verbo Lucumones; de eiſdem enim, vt arbitror, loquitur.

MAENIANA] In aliquo libro eſt a Maenio Cenſore. Fuit autem C. Maenius P. F. P. N. Cenſor cum L. Papirio Craſſo anno CDXXXV. Hic triumphauit de Antiatibus,aliiſque priſcis Latinis; quamobrem ei columnam datam eſſe Plin. ſcribit lib. XXXIV. cap. V. cum Feſto conſentiunt Nonius,& Iſidorus.

Magiſterare] Verba Feſti, quae haec praecedunt, ad hoc verbum referenda ſunt.

Magiſteria] Verba Feſti ex his Pauli verbis intelliges. addebantur tamen alia de magiſterio, vt opinor, ludorum Apollinis ex oratione, neſcio qua, quae contra orationem inſcribebatur alterius oratoris.

Magni . . . .] Catonis, Atei, & nepotis M. Catonis, vt opinor, ſententia obſcura eſt, his paucis exceptis, quae Paulo debemus.

Maiora auſpicia] Ex libro M. Meſſallae Auguris de auſpiciis primo apud Gellium lib. XIII. cap. XIIII. haec Feſti verba intelliges. Patriciorum auſpicia in duas ſunt poteſtates diuiſa, maxima ſunt conſulum, praetorum, cenſorum: reliquorum magiſtratuum minora ſunt auſpicia, ideo illi minores, hi maiores magiſtratus appellãtur. Maiora autem dicuntur auſpicia habere, inquit Gellius, quia eorum auſpicia magis rata ſunt, quam aliorũ.

Maledic . . . .] Praeter Hiſpaniae mentionem, cetera ex Pauli epitome intelliguntur.

Maleuoli] Ianus in Turdellis, quis ſit plane ignoro.

Mamertini] Ex ſpatio litterarum, quae deſunt: ſcribi poteſt ita: Mamertini appellati ſunt Meſſanenſes hac de cauſa. Sunt

ſa. Sunt alia, quae diuinare non potuimus: ſed hiſtoriae cognitionem non impediunt. Vide Strab. lib. v I.

Mamiliorum] De Octauo Mamilio Tuſculano Superbi genero, qui Latini nominis princeps, & a Telegono Vlyſſis, & Circes filio genus ducere dicebatur, Liuius lib. I. Dionyſ. lib. I v. primus ciuis Romanus ex hac familia L. Mamilius, C. Nautio, L. Minucio cos. Liu. lib. I I I. Vide October equus.

Manalem lapidem] Fulgen. Placiades de locis obſcuris. Labeo inquit, qui diſciplinas Etruſcas Tagetis, & Bacchetidis x v. voluminib. explanauit, ita ait: Fibrae iecoris ſandaracei coloris, dum fiant, manales tunc vereri opus eſt petras, id eſt, quas antiqui ſolebant in modum cylindrorum per limites trahere pro pluuiae commutanda inopia.

Manalis fons] Obſcurus locus, & fortaſſe mendoſus.

Manare] Feſtus videtur a manando deducere mane: poſtea a mature, vnde Matuta dicta eſt. Alio loco a Diis manibus: ſiue quod mana bona dicerentur. vnde Matuta, & matura dicuntur. Varro lib. v. Diei principium mane, quod tum manet dies ab oriente: niſi potius quod bonum antiqui dicebant manum. Vide Mater Matuta.

Manes dij] Feſti verba mutila ex Pauli epitome ſarciri poſſunt paucis exceptis.

Manum, & mentum] Vide Gell. lib. x I I I. cap. x v I I. & interpr. Lycophr. in Iambicis, & Euſtath. in I. Homeri Iliad. qui nihil de Chalcante, ſed de aliis dictum referunt. Vide prouerbiorum interpretes.

Manumitti] Pauli verba interpretis vice fungentur verbis Feſti, quae reliqua ſunt; quibus addi poteſt, quod ex Caio lib I. Inſtitut. refert Boetius lib. I I I. Topic. Vide Ambactus, & Am.

Marspedis] Filium Martis ſignificare putarem: niſi me auctoritas Meſſallae moueret.

Maſculina] Videtur deeſſe. ἀρσενικὰ, καὶ θηλυκὰ dicunt.

Mater Matuta] Ex his Pauli verbis ſarcienda ſunt, quae ſequuntur Feſti verba. vna tamen littera diuerſa eſt, manis enim pro manes eſt ſcriptum, librarij, vt opinor, errore.

Matronae] Ex his verbis, quae ſequuntur Feſti verba, poterunt recte conſcribi. Et videndum eſt, an ad haec perti-

neant,quae de Veſtali Claudia produntur, quae patrem complexa de curru ſe detrahi paſſa non eſt, Cicero pro Coelio. Valer. Max. lib. v. cap. IIII. Suet. in Tiberio ca. II.

Matronis] Verba Feſti ex Pauli epitome cognouimus. Item ex Liuio lib. v. apparet bis matronas aurum contuliſſe, Veiis a Camillo captis, & vrbe a Senonib. capta praeter Capitolium. Apollini autem donum Delphos cratera aurea portata eſt ob decumam voti, quo ſe damnauerant Veiis captis. Matronis aurum reſtitutum dicit lib. v I. Plutarch. in Camillo doni Apollini dicati meminit. Plin. lib. x x x I I I. cap. I. id aurum in Iouis caella collatum manſiſſe ſcripſit ad Pompeium Magnum. Vide Pilentis.

Maximae] Vide ordo ſacerdotū, & decem Flaminum nomina ponit Varro lib. IV. & v I. de lingua Lat. Dialis, Martialis, Quirinalis, Volcanalis, Volturnalis, Palatualis, Furinalis, Floralis, Falacer, Pomonalis. Adde Carmentalem ex Cicerone in Bruto, Portumnalem ex Feſto, Perſillū Virbialem ex marmoreis monumētis, item Diui Iulij, & Diui Auguſti ex eiſdem, & eorum temporum hiſtoria.

Maximus pontifex] Cuperem Feſti verba videre. neque enim facile Paulo credo aſſerenti pontificem fuiſſe vindicem contumaciae magiſtratuum, & priuatorum. Vide Dionyſ. lib. I V.

Maximum praetorem] Sic in carmine Marcij vatis: His ludis faciundis praeſit is praetor, qui ius populo, plebique dabit ſummum. Liuius lib. x x v. Macrob. lib. I. Saturn. De Salutis augurio Cicero lib. I. de Diuin. Tacitus lib. x I I. Dion. lib. x x x v I I.

Mediocriculo] Obſcurus locus, &, ni fallor, mendoſus.

Mend. . . .] Ex iis, quae Paulus ſcribit Mendicum dici Verrius &c. haec ſupplenda ſunt. Scriptum autem fuiſſe videtur: mente eius, quam feſellerit fortuna: non quem:

Menſae] vt Feſti verba intelligas, praeter Pauli epitomem lege Macrob. lib. I I I. Saturn. dum Vergil. v I I I. Aen. verſum interpretatur: In menſam laeti libant, diuoſque precantur.

Mentecaptus] Huc pertinent verba Feſti, quae ſequuntur.

Meriduere] Catonis verba relata a Feſto non aſſequimur.

Meta. . . . .] Interpretatione indiget.

Metaphoram] Si quis Quintiliani cap. v I. de tropis libri octaui

octaui legerit attentius; verba Feſti facile intelliget, & manca reſtituet.

Meta. . . ſtices] Metaphraſtices ſcriptum fuiſſe videtur; ſed mendoſe: pro Metaphraſtice, vel Metaphraſi, vel pro Metaſtaſi, vel Metabaſi. interpretari autem exiſtimamus, cum poetae propter neceſſitatem metri aliud pro alio ponunt.

Migrare mens a] Locus obſcurus interpretem deſiderat.

Mihipte] Verba Feſti exceptis his, quae Paulus notat, non intelligimus. Sed exempli ſumpti ex libris Catonis ea eſſe arbitramur

Mina] Diſtingui videtur inter minam ſingulariter, quam Graeci mnam dicunt, & minas. Vel vſos veteres nonnunquam aſſerit mina pro minis, & Catonis exemplum affert.

Minora templa] Videndus Varro lib. v i. de lingua Lat.

Minuitur] De Caſto Cereris, mihi non liquet. tamen non licere a lugẽtibus Cerialia celebrari, docet Liu. lib. xxii.

Modo quodam] Paulus Feſti verba refert; quae nos dimidiata inuenimus.

Molucrum] Afranij verba ſunt qui ita ſcribant: Virgini tam creſcit vterus, quam grauidae mulieri: vocatur molucrum tranſit etiam ſine dolore. Gabriel Faernus ita: Virgini Tam creſcit vterus, quam grauidae mulieri: Molucrũm vocatur, tranſit ſine doloribus. Sunt autem ſenarij duo poſt verbum virgini.

Monodos] Plin. lib. v i i. cap. x v i. videndus.

Poſt Monſtrum] Verba Feſti dimidiata intelliges ex illis Pauli, Monſtra dicuntur, &c.

Mos eſt] Macrob. lib. i i i. Saturn. refert Iulium Feſtum lib. x i i i. de verborum ſignificationibus ſcripſiſſe: Mos eſt inſtitutum patrium, pertinens ad religiones, caerimoniaſq; maiorũ. Non dubito Pompeium pro Iulio ſcribendum apud Macrobiũ. Hic enim eſt locus, quẽ adfert, ex quo verba Feſti ſarciri poſſunt, paucis ſyllabis exceptis.

Mulleos] Verbum Allucinatos mendoſum eſt. lunatos placet: ſiue alutatos, ab aluta; de vtroque eſt carmen Iuuen. Saty. vii. Appoſitam nigrae lunam ſubtexit alutae. quod aliter dixit Horat. lib. i. Saty. v i. Nam vt quiſque inſanus nigris medium impedijt crus Pellibus, & latum demiſit

pectore clauum, Audit continuo quis homo hic? Viden. Plutarch. in Probl. Titinij carmen mendoſum eſt.

Multifa . . .] Ex epitome Pauli verbo multifacere, haec omnia facile intelliguntur.

Mundus vt ait] Verba illa mendoſa ſunt: ex iis qui intrauere cognoſcere potuit. forſitan ſcribendum: vt ex iis, qui intr..uere cognoſci potuit. Item ex Pauli verbis addenda ſunt non nulla; vtputa tertius dies quo mundus patet. Vide Varronem apud Macrobium lib. I. Saturn.

Muneralis] Lex Cincia de donis, & muneribus non omnibus prohibuit munus accipere: ſed ob cauſam orandam, patrociniumve praeſtandum. Viden. Cicero lib. I. epiſt. vlt. ad Atticum. Tacitus lib. XI. XIII. & XV.

Municipalia] Paulus non intellexit, quid eſſet ante ciuitatem Ro. acceptam; & ante vrbem conditam interpretatus eſt. neque etiam municipalia ſacra, ſunt vrbis Romae ſacra; ſed municipiorum.

Munificior] Ex his Pauli verbis intelliges Feſti verba.

Murciae] Vide Varron. lib. IIII. de ling. Lat. & Plutarch. in problem.

Muta . . .] Interpretationem deſiderat.

Mutae] Feſti verba ex iis; quae Paulus conſcripſit, intelligimus. ordinem tamen videtur mutaſſe. namque illa duo verba Feſti, mutum dicimus; referenda ſunt ad oratorem, aut tragoedum. Siquis tamen velit nihil mutare; addere poterit ea, quae Feſtus ſcribit iis, quae Paulus retulerat. Mihi prior opinio placet.

Muta exta] Ex verbis Feſti cognoſcere poteris; qualia exta non muta dixiſſet; vt ſi ab incendio, veneno, aut alio tali periculo aruſpex cauendum eſſe reſpondiſſet; aut ſi finium deminutionem portendi dixiſſet. Haec Paulus omiſit vti inania, & iure religionis verae contemnenda.

Mutini] Vide an ita ſcribi debeat in angiportu: de quo aris ſublatis balnearia ſunt poſtea facta domus CN. Caluini. cum manſiſſet ab vrbe condita ad principatum Auguſti. Cetera non aſſequimur. ſed addi poſſunt, quae Paulus refert de mulierum ſacrificio. Videndus etiam Tertullianus in apolog. cap. XXIV. Arnob. lib. IV. contra gentes. Firmian. lib. I. cap. XX. Aug. lib. IV. cap. XI. de Ciuit. Dei.

NAENIA] Magna pars verborum Feſti intelligitur ex Pauli epitome. Cetera ſunt exempla, quibus oſten debatur verum eſſe, quod dicebat. Plauti eſt fortaſſe in Truculento: hera apud nos dixit Naeniam de bonis.

Naeuia ſilua] Varro lib. I V. de lingua Lat. Sequitur porta Naeuia, quod in nemoribus Naeuiis. Naeuius enim loca, vbi ea ſic dicta, coluit. Ex his, Feſti verba intelliges. referebatur M. Catonis locus, ex Oratione in Coelium ſi ſe appellauerit. Prouerbium autem, quod Verrius referebat, ignoro.

Napuras] Vide Nectere.

Naſſa] Plaut. in Milite: Numquam Hercle ex iſta naſſa ego hodie eſcam petam.

Naſiterna] Vide Fulgen. Placiad. de antiquis vocibus.

Natio] Praeter ea quae Paulus ſcribit, ex verbis Feſti tantum elicitur Cincium eſſe huius ſententiae auctorem.

Natinatio] Feſtus refert verba Catonis ex Originibus, vt arbitror; qui ſcripſerat: audito tumultu Macedoniae, Etruriam, & ceteros natinari, id eſt tumultuari.

Nauali corona] Plin. lib. X V I. cap. I I I I. Cedunt & roſtratae ciuicis, quamuis in duobus maxime ad hoc aeui celebres M. Varrone e piraticis bellis, dante Magno Pompeio, itemque M. Agrippa tribuente Caeſare e Siculis, quae & ipſa piratica, & poſtea dedit hanc Auguſtus coronam Agrippae, ſed ciuicam a genere humano accepit ipſe. Idem lib. V I I. cap. X X X. M. Varroni Magnus Pompeius piratico ex bello naualem dedit. Ex his intelliges Feſti verba, paucis exceptis, quae plane ignoro. Adde Gell. lib. V. cap. V.

Naucum] Mendoſum eſſe videtur; quod in oleae nucis quod intus ſit. Paulus oleae, aut nucis nucleo forte quod in olea, nucique intus ſit. De nuce iuglande vide Macrob. lib. I I I. Satur.

Nauia] Haec hiſtoria de cote nouacula praeciſa ab Attio Nauio a multis refertur. Sed de ficu Nauia nihil aliud accepi. Cicero lib. I. de Diuinat. cotem ait, & nouaculam defoſſam in comitio, ſupraque impoſitum puteal. idem ait Dionyſ. lib. I I I. addens ſtatuam aeneam eidem illic ſtatutam. quod etiam Liuius ſcribit, & Plin. lib.

XXXIV. cap. V. Val. Max. lib. I. cap. IV. D. Attium Nauium augurem appellat. De ficu ruminali Plin. lib. XV. cap. XVIII. Quaerendum igitur eſt, qua ratione ea, quae deſunt, ſarciri poſſunt.

Poſt Naua .... tas ſecundum] Nauitas pro nautas dixiſſe Catonem refert, &, vt arbitror, ille locus eſt, quem Plinius laudat lib. XIV. cap. XIII. Cato cum in Hiſpaniam nauigaret, vnde cum triumpho rediit; non aliud, inquit, vinum bibi, quam remiges. Vide Penatores.

Nautea] Citatur Plautus in Artemone, quae comoedia non extat. Credo etiam ex Curculione illum afferri verſum: Nam omnium odor vnguentum prae tuo nautea eſt. & ex Caſinâ: Ei pro ſcorto ſupponetur hircus vnctus nautea.

Nautiorum] Multo plura Feſtus ſcripſerat, quam Paulus referat. Initio de Palladio a Naute Aeneae ſocio conſeruato, a quo Nautij dicti ſunt. Idem Dionyſ. ſcribit lib. VI. & Seruius lib. III. & V. Aen. Hiſtoria poſtea narratur mihi incognita de bello aduerſus Bruttios geſto poſt caedem L. Caecilij. de quibus fortaſſe Florus lib. XII. Fuit eiſdem temporibus cons. Sp. Nautius. De quo nihil accepimus, quod ad huius loci interpretationē pertineat

Nec coniunctionem] In verbis duodecim tabularum relatis: Aſt ei cuſtos neceſcit. item, ſi adorat furto &c. Crederem ſcribi oportere, nec eſit: & verbū adorat ſignificare agat; vt idem Feſtus ſcribit verbo Adorare. Varro lib. VIII. de ling. Lat. Sum quod nunc dicitur, dicebatur eſum: & in omnibus perſonis conſtabat; quod dicebatur eſum, es, eſt: eram, eras, erat: ero, eris, erit. Vel eſit ſignificat erit, vel ſit: & vtroque caſu videtur deeſſe ſi. Aſt ſi ei cuſtos nec eſit. Sed Eſcit quoque ſignificat erit. vt in littera E, & Superescit.

Nectar] Verg. lib. I. Aen.

Nectere] Vide Napuras.

Nefaſti] Quantam iacturam fecerimus. cum ex Pauli epitome nimis conciſa, & breui, tum ex huius libri, qui extat, paene dicam, clade: ex his, quae ſcribā manifeſtum eſt. Ego enim ex dimidiatis verſiculis Feſti coniicio, eum principio nominis interpretationem afferre, quam Varro, Ouidius, & Macrobius dilucide oſtendunt. vt nefaſti

dies

dies ſint per quos dies nefas ſit fari praetorem Do, Dico, Addico. Addidit poſtea, vt Paulus notat, quibus litteris, hi dies notentur in faſtis. vt cum totus dies nefaſtus eſt N. notetur; cum vero priore parte diei, tum N.& P. ita enim interpretor illud (nep.) & illud (iiores ſunt) quod ipſum in faſtis Achillis Maſci editis a Paulo Manutio, idem Paulus, & ante eum Octauius Pantagathus acutiſſime animaduerterunt. Ad extremum dicebatur, quid nefaſtis diebus fieri poſſet.

Nefrendes] Ex Feſti verbis intelliges primam opinionem Mucij fuiſſe, alteram Aterij, qui Liuij carmine ſe tuebatur. Cetera ex Paulo nota ſunt. Viden. Fulgen. Placiades de antiquis vocibus. & Feſtus, Rienes.

Negumate] Verba C N. Marcij interprete egent.

Neminis] In verbis Catonis, quae Paulus refert, verbum corde nihil ſignificat. at ſi addas, lapideo, ſenſus elicitur. Sed videntur eſſe poetae alicuius; vt illa, & quis dicere cũ ſit. fortaſſe Ennij in Erectheo, de qua tragoedia Gell. lib. v i. cap. x v i. & Macrob. lib. v i. Satur.

Nemora] Reliquiae Feſti oſtendunt illum originem Graecam deduxiſſe παρὰ τὸ νομὰς εἶναι ἐν αὐτοῖς. exemploque vſum Graeci poetae ἐν νέμεϊ σκιερῷ.

Nemut] Exemplum omiſit Paulus; Catonis fortaſſe, qui hoc verbo vſus eſt.

Nepa] Plautus in Caſina. Receſſim cedam ad parietem, imitabor nepam.

Nepotes] Maximam partem horum verborum Feſti ex verbis Pauli interpretaberis, praeter id, quod de Tuſcis initio dicitur: quodque in fine πόδεσιν ſcriptũ eſt. De Tuſcis nihil aliud habeo, quam me opinari Tuſcos eo nomine vſos. Graecum autem eſſe cognoui, cum mihi Fuluius Vrſinus, eius linguae peritiſſimus, a quo multa in hoc libro emendata ſunt, oſtendit Apolloniũ lib. i v. & Theocr. Idyll. x v i i. in hac ſignificatione hoc verbo vti. Euſtathius quoq; idem affirmat, in Δ Odyſſ. Fieri etiam poteſt, vt Apollonij carmen retulerit Feſtus, cuius finis eſt: Τοῖσι νεπόδεσσι ἰσόμην. Quem vero ſignificet illis ſyllabis (chus inter) an Ariſtarchum, vel Callimachum, aliumve: nobis incertum eſt.

Nequinont] In carmine Liuij non eſt verbum nequinont.

& vereor, ne pro neque nunc nequinont ſit ſcribendum. Ratio autem carminis valde incerta eſt: quacumque ratione ſcribatur. Homeri verſus ex Odyſſea, quam Liuius vertit.

Nictare] Ennij carmen lib. x. mendoſum eſt.

Niger] Hiſtoria nobis ignota.

Ningulus] Ennij verſus mendoſus eſt. & quia video Paulum referre verba Marcij vatis, quod a Feſto praetermittitur; arbitror deeſſe aliquot verba, in quibus Ennij verſus finis, & Marcij orationis initium ſit.

Nouarum] Haec erant ex libro quarto Verrij de verborum ſignificatione, vt Gellius ſcribit lib. v. cap. XIII. Videndus etiam Liuius lib. VI. Ouid. I. Faſtor. Plutarch. in problem. Macrob. lib. I. Saturn.

Non omnibus] Ne quis dubitet Cipium ſcribere, vt in vetuſtiſſimo libro Feſti eſt, & ita ſcribendum eſſe lib. VII. epiſt. Ciceronis, non Capius: ſciat hanc familiam fuiſſe Romae; & extare denarios in quibus legimus M. CIPI. M. F. Hi a Cipo fortaſſe orti, cui cornua eſſe nata finxerunt. Ouid. XV. Metam. Val. Max. lib. V. cap. VI. Plin. lib. XI. cap. XXXVII. Sed hunc Valerius ex Genucia familia videtur nominare, & praetorem fuiſſe: quod ne Plinius quidem credidit.

Nothum] Illud, Spurio patre natus; falſum eſt. malim Spurius incerto patre natus, vt Iulius Paris notat in epitome. Sed videtur Spurium pro incerto accipere: & Seruium facit Spurij filiū. Vide Quintil. lib. III. Plutarch. in Problem. Iuſtinian. lib. I. Inſtit. tit. de nuptiis. De matre Ser. Tullij in Lugdunenſi TI. Claudij imp. oratione dicitur. Seruius Tullius ſi noſtros ſequimur captiua natus Ocreſia; Si Tuſcos, Coeli quondā Viuennae ſodalis. Liuius ſerua natū non credidit, ſed Seruio Tullio, qui princeps Corniculanorum fuit. Dionyſ. lib. IV. Tullio Corniculano, & Ocreſia natum; Seruij praenomen nato filio matrem impoſuiſſe, quod in ſeruitute natus eſſet, Plinius, ſiue quis alius, in libro de viris illuſtr. Seruius Tullius P. Corniculani, & Ocreſiae captiuae filius. cuius verba facile mutari poſſunt in Sp. & Ocleſiam.

Nouae curiae] Triginta curiarum nomina non extant. ſed & hoc loco ſeptem nominantur, & quattuor tantum

rum nomina redduntur. Sunt etiam duarum curiarum nomina ſub littera T. Curia enim Titia, atque Tifata explicantur. & apud Liuium Faucia Curia lib. ix. Ceterarum nomina non accepi.

Nouatis] Duo verſiculi dimidiati pertinent ad ea, quae Paulus refert. Cetera aliena eſſe videntur; neque adhuc reperi, quid ſignificent. apud Dionyſ. lib. viij. T. Sicinius cos. de Volſcis triumphauit. Referuntur autem in fine nomina quorundam illuſtrium virorum, qui intra ſuperiores xv. annos Conſules fuerunt. Opiter Verginius Tricoſtus, Poſtumus Cominius Aruncus. P. Veturius Geminus, A. Sempronius Atratinus, Sex. Fuſius Fuſus. inter hos Laeuinus nominatur, quod cognomen eſt Valeriorum, item . . . . llius Tolerinus, quem arbitror fuiſſe Manium Tulliũ, qui tunc etiam cos. fuit. At Scaeuolã; & Ver . . . non agnoſco. Credidi aliquãdo fuiſſe haec nomina eorũ virorum, qui intra vrbem ſepulti, vel combuſti ſunt, quod in xij. tab. id reperitur prohibitum: & hi ante xij. fuere. Cicero lib. ij. de Legibus, cum recitaſſet legis verba: Hominem mortuum in vrbe ne ſepelito, ne ve vrito: Quid, inquit, qui poſt duodecim in vrbe ſepulti ſunt? Claros viros credo T. fuiſſe; aut eos, quibus hoc ante hanc legem virtutis cauſa tributum eſt, vt Publicolae, vt Tuberto; quod eorum poſteri iure tenuerunt; aut eos, ſi qui hoc, vt C. Fabricius virtutis cauſa, conſecuti ſunt. Plutar. in Problem. Publicolae, & Fabricij meminit; ſed affirmat triumphalibus conceſſum, vt oſſa eorũ intra vrbem deferri poſſent. Sed quid certi ſit, iudicent doctiores. illumque locum quaerant, proxime circum, qui ſit lapide albo conſt atus.

Nouendiales] Liuius ſcribit deuictis Sabinis a Tullo Hoſtilio Rege nuntiatum eſſe in monte Albano lapidibus pluiſſe; miſſis, qui id viderent. renuntiarunt audiſſe vocem ex luco, vt patrio ritu ſacra Albani facerent. Romanis nouendiale ſacrum publice ſuſceptum, ſeu voce coeleſti ex Albano monte miſſa, ſeu aruſpicum monitu. manſiſſe ſollemne, vt quandocumque idem prodigium nuntiaretur, feriae per nouẽ dies agerentur. Ex his verbis maxima pars verborum Feſti intelligi poteſt. poſtremi verſiculi interpretem deſiderãt. Adde Liu. lib. xxxiij.

Nuces] Ex his verbis Feſti elicitur, auſpicium ſoliſtimum ex nucibus cadentibus in nuptijs fieri. Id diſplicet Plinio lib. x v. cap. xx j. & Varroni apud Seruium. viij. eclog. Ambo haec de nucibus iuglandibus intelligunt. Huc pertinent illa Catulliana: Concubine nuces da. & Vergilij: Sparge marite nuces.

Nuculas] Liu. lib.x xiij. ſcribit, Praeneſtinos quoſdam fuiſſe Caſilini in praeſidio; famemque toleraſſe. in qua Romanos milites nuces in flumen, qui medius erat inter Romana caſtra, & oppidum, profudiſſe, easq; fuiſſe cratibus exceptas. Macrobius lib. iij. Saturn. refert Varronē exiſtimaſſe, Praeneſtinas nuces eſſe dictas, quod iuxta agrū Praeneſtinū eſſent, Carſitanas, ἀπὸ τῆς καρύων dictas.

Nudius tertius] Ex verbis Feſti quaedam videntur eſſe referenda ad aliud verbum mihi ignotum.

Numam] Vide Plin. lib. xiij. cap. xiij. ex cuius verbis haec ſarcientur melius, quam ex ijs, quae eadem de re Liuius ſcribit lib. xl. & Plutar. in Numae.

Numerius] Idem ait Iulius Paris in epitome Valerij Maximi de praenominibus. Cur autem dicatur Numerius, M. Varro in Catone, ſiue de liberis educandis, ita ſcribit: Vt qui contra celeriter erant nati, fere Numerios praenominabat. quod qui cito facturum quid oſtendere volebat, dicebat numero id fore, quod etiā in partu precabantur Numeriae, quam deam ſolent indigetare etiam Pontifices. Haec mendoſe Nonius, ſed nos emendate, vt opinamur, conſcripſimus.

Numero] Multa hic obſcura, & mendoſa in verbis Feſti. Viden. Nonius de varia ſignif. ſermonum.

Nundinalem] Plaut. in Aulul. Coquus ille nundinaliſt: in nonum diem ſolet ire coctum.

OBACERARE] Vide Acus, & Aceratum.

Obſidionalis] Viden. Plin. lib. x xij. cap. III. I v. v. & vj. item lib. v j cap. x x viij. Dionyſ lib. x. & xj. Val. Max. lib. iij cap. ij. Gell. lib. ij. cap. xj. & lib. v. cap. vj. Fulgen. Placiad. de antiquis verbis. Hic eſt L. Sicinius Dentatus, quem aliqui ex ſupraſcriptis L. Siccium appellant, de cuius tantum caede Liuius ſcribit lib. iij.

Obſonitauere] In verbis Catonis mendum eſſe opinor. & poſt verbum, antea, ſcriberem denis, vel aliquid huiuſmodi.

Occare

Occare] Locus Ciceronis relatus a Feſto, eſt in libro de ſenectute iuxta editionem Petri Victorij, & vt citatur a Nonio Marcello, non vt vulgo circumfertur.

Occentaſſint) Reperitur hoc verbum in in duodecim tabulis, vt referebat Cicero lib. IV. de Repub. teſte Aug. lib. ij. cap. IX. de Ciuit. Dei. vltima verba mendoſa ſunt; in veteri libro, vna littera tantum diuerſa. Candus enim illic pro cantus ſcriptum eſt. Gabrieli Faerno optimo emendatori omnium librorum videtur eſſe ſcribendum: inde cantilenam dici querellam non cantus incunditatem puto.

Occupaticius] Verba Feſti ex hiſtoria mihi ignota eſſent ſarcienda. Videtur autem poſt deuaſtatos agros ab Hannibale benemeritis non fuiſſe reſtitutos ſuos, ſi erāt ab alijs occupati; ſed alios occupaticios traditos. Vide Poſſeſsiones.

October] Menzana quae ſit apud Sallentinos, quaerendū eſt.

Oculatum] Plaut. in Pſeud. Eme die caeca Hercle oliuum, id vendito oculata die. Idem in Truculen. Pluris eſt oculatus teſtis vnus etc.

Oculiſſimum] Plaut. in Curcul.

Oliuetam] Illa verba mendoſa ſunt, quam nullam eius ſignificationis cauſam haberemus. In alio libro eſt: quam nullum eius ſignificationis. cetera duo verba deſunt. pro quibus fortaſſe ſubſtitui poſſet, cum haberemus.

Ommentans] Deeſt Liuij nomen, qui Odyſſeam Latinam fecit, de qua Cicero in Bruto: Odyſſea Latina eſt, tamquam opus aliquod Daedali; & Liuianae fabulae non ſatis dignae, quae iterum legantur. Reperitur autem hic verſus lib. I. Homeri Odyſſ.

Opalia] Varro lib I. de ling. Lat. & Macrob. lib. I. Saturn. vnum tantum diem tribuunt opalib. is erat X.I.V. kal. Ian. quod etiam in faſtis notatum eſt.

Opima] Carolus Sigonius, a quo multa in hoc libro emendata ſunt, quod deeſt poſt illa verba, intra annos: ita poſſe ſarciri exiſtimat. vt intra annos paulo minus D. X X X. tantum trina contigerint, etc. Sumitur autem id ex Faſtis Capitolinis, in quibus anno D X X X I. kal. Mart. M. Claudius Marcellus cos. de Gallis Inſubribus triumphauit, & idem ſpolia opima retulit duce hoſtiū Virdu-

maro ad Claſtidiū interfecto. Quod vero poſt illa verba duci hoſtium deſideratur: ita idem doctiſſimus vir ſcribendum eſſe arbitratur: duci hoſtium detraxerit. Quod autem omnia ſolita non ſint ad aedem Iouis etc. Hanc emendationem iuuat, quod poſtea dicitur ſecunda ſpolia in Martis aram. tertia Iano Quirino ferenda. Sed mihi hoc non ſatis probatur: Cum non in libris Pontificum, ſed in lege Numae de ſecundis, & tertijs ſpolijs, quod retulimus, ſit. Eidem placet quod ad extremum de opima, vel optima lege dicitur, coniungendum eſſe cum ijs, quae ab illis verbis, Optima lex, inchoantur. Mihi vero id quidem ita probatur, ſi ex hoc vterque locus reſtitui poſſet. Quod vero ad interpretationis rationem attinet, vehementer probo eius opinionem. Sunt tamen ſatis mendoſa, & mutila, & haec, & illa.

Oppidorum] Viden. Varro lib. i v. de ling. Lat.

Optima lex] De primo dictatore omnes hiſtorici varia ſcribunt. Fuiſſe qui M. Valerium M. F. Voluſi. N. prodiderint, affirmat Liuius lib. j. Huius opinionis fuiſſe Feſtum, vel Verrium apparet, niſi quod Manium eum appellat, non Marcum. Hunc magiſtratum ſolum ſine prouocatione fuiſſe omnes affirmant. datam poſtea eſſe pro uocationem ſolus Feſtus, vt arbitror, auctor eſt: quamquam id elici poſſit ex verbis legis Horatiae, & Duiliae apud Liu. lib. iij. & Dionyſ. lib. xiij.

Orare] In verſu Ennij deeſt initio ſyllaba, puta: Tu face vero etc.

Orata] M. Varro lib. iij de re ruſt. propter piſces ait eſſe appellatos Sergium Oratam, & Licinium Muraenam. Idem ait Macrob. lib. iij. Saturn. His C. Sergius Orata fuit, de quo Cicero lib. ij. de Fin. & lib. i. de Oratore. & lib. iij. de Offi. Val. Max. lib. ix. cap. i. Plin. lib. ix. cap. liiij.

Oratores] Multa deplorata ſunt. Terent. in prologo Hecyrae: Orator ad vos venio ornatu prologi, Sinite exorator ſim.

Orcheſtra] Explicatur a Vitruuio melius lib. v. cap. vj. & vij.

Orchitis] Ateius Philologus huius opinionis auctor citatur. Cetera Feſti verba ex epitome intelliges. De orchite Verg. lib. ij. Georg. Plin. lib. xv. cap. i. & iij.

Oreae

Oreae] Titinij,& Naeuii verba mendoſa ſunt.
Oſcillum] Quod in fine deeſt,poterit addi ex iis, quae ſcribit Higinus fabula c xxx.& lib.II. de ſignor. caeleſt.hiſtoria: verbo Arctophylax. & interpres Arati Latinus verbo Canis.Hi oſcillum ita fieri ab Athenienſibus ſcribunt,vt tabula interpoſita pendētes funibus ſe iactarent, & vento mouerentur. Nonnihil hac de re Macrob.lib.I. Saturn.& Seru.I.Georg.
Oſtentum] Attij verſus mendoſus eſt.
Oualis] Viden.Plin.lib.xv.cap.xxix. Gell.lib.v.cap.vI.Vide etiam Myrtea.
Ouantes] Plutar.in Marcello ab oue ducit nomen.Dionyſ. lib.v.ἀπὸ τῆς ὄϊος.
Ouem] Vide Gell. lib.xI.cap.I.& Feſtum verbo Ouib.
Ouibus] Vide Multam,& AEſtimata.

PAEAN] Quod remedians morbis,&c. mendoſa verba,vel maxime inepta.
Palatium] Viden.Varro lib.iv.de ling.Lat.
Palatualis] Palatea dea apud Varronem lib. vI.de ling.Lat. eadem fortaſſe Palatia Latini vxor,de qua idem lib.iv.
Pales] Vide Parilibus.
Panibus] Vide October.
Pantices] Plautus in Pſeud. Vino modo cupidae Eſtis; & vos voſtros panticeſq; adeo madefacitis, quom ſim ego hic ſiccus. Martial.lib. vI.Quid cum panticibus laxis,& compede grandi.
Panus] Nonius Panullam.
Papiria] Interpretem deſiderat.
poſt *Pappi*] Fragmentum Feſti pertinere arbitror ad verbū parare,pro quo ſaepius Liuius cōparare ſcribit.Conſules aut ſortiantur,aut inter ſe comparēt.quibus ſignificatur, vt conueniat inter eos de prouinciis, quam quiſq; habiturus ſit; aut ſortito eas aſſequantur. Liu. initio lib. xxx. Conſules cum de rep. belloque ad ſenatum rettuliſſent,cenſuerunt patres, vt Conſules inter ſe compararent,ſortirenturve: vter Bruttios aduerſus Hannibalem,vter Etruriam, ac Ligures prouinciam haberet. & lib.xxxII.Decreuerunt patres vt prouincias Macedoniā, atque Italiam Conſules compararent inter ſe, ſortiren-

turve. & lib. xxxvii. Cum Senatus aut ſortiri, aut comparare inter ſe prouincias Conſules iuſſiſſet.

Parilibus] Ita ſcriptum in faſtis xi. kal. Maias. Alij palilia appellant a Pale. Viden. Varro lib. v. Ouid. lib. xv. Faſtor. Vide Pales.

Parmulu] Vide Bruttianae.

Parret] Cicero in Verrin Diuin. Si paret eam ſe, & ſua Veneris eſſe dixiſſe. & lib. iv. Si paret fundum Capenatem, quo de agitur, ex iure eum P. Seruilij eſſe, & lib. v. ſi paret iugera fundi eſſe plura. & , ſi paret aduerſus edictum feciſſe. & pro Q. Roſcio ſi paret H-S I ͻͻͻ dari. Iuſtin. lib. v. Inſtitut. Si apparet eum dare oportere. cui formulae addit Theophilus, condemna eum iudex.

Paſcales] Poſtrema verba Feſti videntur pertinere ad ludos ſaeculares, qui in Terentino agro cēteſimo quoque anno fiebant. Vide Terentum.

Patellae] Velut capidulae, inquit Feſtus. Vide Capis. Cicero parad. I. Quid Numa Pompilius? minus ne gratas diis immortalibus capides, ac fictiles vrnas fuiſſe, quā felicatas aliorū pateras arbitramur? & lib. III. de Nat. deor. Capidunculis his, quas Numa nobis reliquit. Varro lib. IV. & VIII. de ling. Lat.

Patricios] Cincij opinio vera fortaſſe fuit eum, cum primum patricij a plebeiis in ipſo initio vrbis Romae fuere diſtincti.

Patrocinia] De his Dionyſ. lib. II. Vide Patres.

Pauciens] Titinius in Gemina apud Nonium: poſtquam factus maritus hanc domum abhorres; Tuam etiam vxorem pauciens videbo.

Peculatus] Quod Paulus ait aliquando Romanos praeter pecudes nihil habuiſſe; falſum eſt. Verum, tamen eſt a pecoribus pecuniam appellatam: & eiſdem eſſe primum aes a Seruio Tullio ſignatum ouium boumque effigie, vt Varro ait lib. II. de re ruſt. & lib. IV. de ling. Lat. Plin. lib. XVIII. cap. III. Feſtus verbo Pecuniam. Neque etiam verum eſt Menenio, & Seſtio conſulibus, aut etiam ante legem Tarpeiam aes non fuiſſe ſignatum. Argentum tamen ſignatū plures ferunt paucis annis ante bellum Punicum primum. Nonnulli ad Seruium referunt tam argentum, quam aes ſignatum. Lege autem Tarpeia conſtitutum

ſtitutum eſt, vt duas oues. xxx boues multa non excederet. Lege Menenia oues decuſſi, boues centuſſi aeſtimatae ſunt. Feſti autem verba oſtendere videntur Menenium conſulem ante Tarpeiam legem fuiſſe: medioque tempore aes, argentumq; fuiſſe ſignatum. Vide Multam, & Ouibus, & Aeſtimata. Quae omnia inter ſe, & cum his minime conueniunt. Vide etiam Gell. lib. xi. cap. i. Peculatus autem nihil habet cum multa commune. Ideo totum hoc caput & Verrio, & Feſto indignum eſt.

Pedarium] Vide Gell. lib. iii. cap. xiix.

Pedibus] Plaut. in Curcul. Item genus eſt lenonum inter homines meo quidem animo; Vt muſcae, culices, pedeſque, puliceſque, cimices.

Pedulla] Neque Graecum verbum extat, neque Latinum quid ſignificet conſtat.

Pegaſides] Fuluio Vrſino noſtro magis placet: appellatus eſt Hippocrene, vt ad fontem referatur.

Peligni] Pacinus, a quo Pacinates: alij Pecinus, a quo Pecinates: nos Picinus, a quo Picentes. ſed vide Picena. Doniyſ. lib. i. Peucetius Oenotrij frater Peucetiam condidit.

Penatores, qui penus geſtant] Mendoſum eſſe opinor.

Pendere] Vide Diſpenſatores.

Penem] Codam pro Cauda vſos veteres notat Marcellus Nonius. Vide October. Et de hoc verbo Cicero epiſt. xxii. lib. ix. Vide Peniculi, & Penitam.

Penitam] Vide Penem.

Pennas] Vide Poeſnis.

Penus] Feſtus ait: Penus vocatur locus intimus, &c. Veſtalia ſunt v. Id. Iun. ex Faſtis, & Ouidio, ac Varrone.

Perbitere] Plaut. in Pſeud. Eum cras cruciatu maximo ſe perbitere. Et in Poenulo. At ne inter vias Perbiteramus eas mutuo. Illic perire, hic praeterire ſignificat.

Perediam] Plaut. in Curcul.

Peregrina] Vide Verrium ex Plinio lib. xxviii. cap. ii. de diis euocatis, de quibus plura Macrob. lib. iii. Satur.

Peremne] Vide Petronia.

Peremptalia] Vide Poſtularia, & Manubiae.

Pergite] Verg. Eclog. vi.

Permiſſus] Vide Promiſſus, & Pro.

Perpetrat] Mendoſus locus,& in ipſo veteri libro R.litte-ra notatus,vt error ſcriptoris ſignificaretur. Pacuuij verba ſunt valde mendoſa.

Perſicum portum] Plaut.in Amph.Caenauin ego in naui in portu Perſico? & alibi.

Perſillum] Quod Paulus ait,apertum eſt; ſed an idem Feſtum ſenſiſſe credendum ſit,vehementer dubito. Rudiculum picatum eſſe vas,in quo ſit vnguentum,quaerendum arbitror.flaminis quoque nomen ſuſpectum eſt. Ruditulum a rudere fortaſſe dictum, & globum piceum, vel picatum ſignificat.

Perſonata] Videndus Liuius initio lib.VII.

Pertiſum] Vide Redarguiſſe.

Peſtiferum] Vide Poſtularia.

Petulantes] Illa verba, & cornigeras norunt matres agnique petulci. ita ſcribenda ſunt, vt poſt Et relinquatur ſpatium aptum huic nomini Lucretius: deinde carmen ſcribatur, quod etiam refertur a Macrob. lib. VI. Satur. ex Lucret. lib. II. Afranij quoque videtur eſſe in fine mendoſum.

Picati] Apud Heſichium.φίκα, φίγα,& σφίγξ. Heſiodus in Theogonia φίκ' ὀλοήν. Lycophron in fine Alexandrae: φίκιον τέρας.Picas vero pro phicas dici,vt Poenos, & Alpes,& Pilippum,& triumpum,manifeſtũ eſt.Haec etiam Fuluius noſter.

Pictor]. Sunt hic nonnulla mendoſa,quae non facile emendari poſſunt.

Picus] De Pico rege in auem a Circe conuerſo Verg.lib. VII.AEneid.Ouid.lib.XIV. Metam. Hunc optimũ augurem fuiſſe,& picum auem diligẽtius ceteris obſeruaſſe, ait Seruius ex libris Pontificalib.Viden. Plin. lib.X. cap. XVIII.Ex his Feſti verba,quae deſiderantur,ſuſpicaberis.

Pietati] Eam aedẽ vouit Manius Acilius Glabrio, qui Proconſule de rege Antiocho triumphauit, dedicauit filius in foro olitorio,& illic ſtatuam auratam patris, quae prima omnium in Italia ſtatua aurata fuit,poſuit. Liu.li.XL. de filia,quae matrem,& de altera,quae patrem in carcere aluit. Valer.Max.lib.V.cap.IV.Hig.fabula CCLIV.

Pilae] Illa verba(hunc diem feſtũ)in pleriſq; libris nõ ſunt. De Compitalibus,& his pilis.vide.Macrob.lib.I.Saturn.

Pilentis

Pilentis] Vide Matronis.

Piſcatorij] Varro lib.v.de ling.Lat. ſcribit Volcanalibus populum animalia pro ſe in ignem mittere ſolitum.Ea autem non menſe Iunio ſed x.Kal. Sept. fiebant. Ouid.tamen lib.vi. Faſtor. ludos Tiberinos, & piſcatorum refert hoc menſe fieri. Sunt qui ſcribant non a P R. vrbano,ſed a populo Ro. vrbano ludos fieri. quod mendum ab indocto librario, ad doctos quoſdam viros penetrauit.In veteri quidem libro,vnde ceteri orti ſunt, ita eſt, vt hic ſcripſimus. Piſcem viuum pro anima hominis in ſacrificio oblatum,teſtis eſt Ouid.lib.iii. Faſtor.

Piſtum] Locus mendoſus,& mancus.

Plebei Aediles] Quod Paulus in epitome ſcribit,verum eſſe conſtat ex Dionyſ. lib. vi. nam cum primum ſeditio inter plebem & patres ſedata eſt; & Tribuños plebis,& Aediles tum primum a plebe creatos confirmarunt.Nomina tum Aedilium non accepi; neque arbitror ea eſſe, quae Feſtus refert. haec enim ſcribit eorum fuiſſe, qui ſeptem quaſdam res faciendas curauerunt.Quaenã vero hae ſeptem res fuerint,nondum diuinare potuimus; arbitramur autem ſeptem tabernas fuiſſe,quae in foro fuerunt,poſtea quinque appellatae.De quibus Liu.lib.xxvi. Interrupit hos ſermones nocte,quae pridie quinquatrus fuit,pluribus ſimul locis circa forum incendium ortum. eodem tempore ſeptem tabernae,quae poſtea quinque, & argentariae,quae nunc nouae appellantur,arſere. De eiſdem in lib.de regionibus vrbis Sexti Rufi mentio fit.

Plebeiae] Pompeij verbis addi poteſt, quod Liuius ſcribit lib.x. Inſignem ſupplicationem fecit certamen in ſacello pudicitiae patriciae, quae in foro Boario eſt. ad aedem rotundam Herculis inter matronas ortum. Virginiam A.F. patriciam plebeio nuptam L.Volumnio Cos. matronae, quod e patribus enupſiſſet,ſacris arcuerãt. Et poſtea. In vico Longo vbi habitabat, ex parte aedium quod ſatis eſſet loci modico ſacello excluſit, aramque ibi poſuit; & conuocatis plebeis matronis, conqueſta iniuriam patriciarum:hanc ego aram,inquit, Pudicitiae Plebeiae dedico,&c.Eodem ferme ritu,& haec ara, quo illa antiquior culta eſt, vt nulla niſi ſpectatae pudicitiae matrona, & quae vni viro nupta fuiſſet, ius ſacrificandi

haberet vulgata dein religio a pollutis, nec matronis ſo lum, ſed omnis ordinis feminis, poſtremo in obliuionem venit. a Feſto hiſtoria aliter paulo narrari videtur.

Plena ſue] Telluri grauida ſue ſacrificari docet Ouid. lib. I. Faſtor. Placentur frugum matres Telluſque, Cereſque Farre ſuo grauidae, viſceribuſque ſuis. Item forda boue, Fordicidus. Idem lib. I V. Nunc grauidum pecus eſt grauidae quoque ſemine terrae Telluri plenae victima plena datur. Arnob. lib. V I I. Ita emendandus Telluri matri ſcropha ingens imolatur forda, non feta. Cur ſus imolaretur, videtur Feſtus reddere rationem; quia cum ſereretur, roſtro ſuo ſata corrumperet. quod Ouid. etiam explicat lib. X V. Metam. & lib. I. Faſtor.

Plera] Pacuuius in Teucro apud Priſcian. lib. V. Periere Danai, plera pars peſſundata eſt.

Plorare] Verba legis Romuli mendoſa ſunt. ſi nurus ſacra diuis parentum eſto. Et deeſſe arbitror aliquid huiuſmodi: Si nurus inceſtum paſſa, non ploraſſit, ſacra diuis parentum eſto.

Ploxinum] Catullus ploxenum circa Padum inuenit, inquit Quintilian. lib. I. cap. X. Capſum autem in ciſio, capſave; quid ſit ignoro. Ciſium vehiculi genus eſſe duarum rotarum ſcribit Nonius, quo verbo Cicero vſus eſt in Orat. pro Sex. Roſcio, & Philip. I I. Si quis cantum, pro capſum ſcribat, exiſtimans id eſſe ferrum, quo rotae vinciuntur, ita enim Quintilianus verbum id a Perſio vſurpatum interpretatur: is quidem aliquid dixerit: me tamen ſubſcriptorem nō habebit. id enim ſi Quintilianus ſenſiſſet, non vſus fuiſſet verbo inueniendi, ſed appellandi; & addidiſſet pro eadem re, aut aliquid huiuſmodi.

Polimenta] In verbis Feſti initio duo verba deſiderantur: alterum eſt (Polimenta,) alterum eſſe poterit (veteres.)

Pollucere] Vtitur hoc verbo Cato in libro de re ruſtica. Plautus in Sticho, Caſſius Hemina apud Plin. lib. XXXII. cap. I I. Eſt autem Feſti locus, lacer ita ſarciendus; vt dicatur, non licere omnia pollucere alicui deo, deaeve, ſed Herculi licere omnia eſculenta & poculenta. Cato Ioui Dapali dapem pollucеri ſcribit. Caſſius Numā prohibuiſſe, ne non ſquamoſi piſces pollucerentur. Nos igitur ita ſcripſeremus. Pollucere Mercurio, quae liceat ſunt: far, &c.

Popillia]

Popillia] Si extaret Varronis liber de tribubus,non deſideraremus Feſti interpretationem. nunc quid reliquũ eſt? a progenitrice,inquit Paulus,traxit vocabulũ:an tota tribus progenita eſt ab aliqua Popillia?hoc mihi non fit veriſimile.libentius a familia dixerim appellatam tribum. vel familiam potius a tribu. Ex Feſti veſtigiis quid aſſequimur?Popilliam vnam fuiſſe ex xxxv. tot enim fuere. foederis publici nomine,vel quid ſimile.de Pinaria foro re cur addatur,ignoro.Fuit quidem Pinaria familia antiquiſsima,quae ab ipſo Hercule dicitur ſacerdotium accepiſſe.vtCicero pro Domo,Dionyſ.lib.v.Verg.lib VIII. Liu.lib.I.& alij referunt.Sed Pinariae tribus nomen nuſquam reperi. neq; quid habeat cum Popillia commune. Popillij cognomento Laenates ſatis nobiles fuerũt Conſulares,& triumphales viri,licet plebeij. Pinarij patricij maiorum,vt credendum eſt,gentium. Vide Potitium.

Populi]Populi commune eſt in legibus ferendis cum plebe ſuffragium. nam comitia centuriata ex patribus, & plebe conſtant in centurias diuiſis.Sed cum plebes ſine patribus tributis comitiis conuenit,quod plebes ſciuit, plebeiſcitum,vel plebiſcitum ea de cauſa appellatur.Haec Pompeius Feſtus fortaſſe ſcripſit: quod tamen affirmare non audeo.Viden.Gell.lib.x.cap.xx.& lib.xv.cap.xxvII. Caius cap.CCXXXVII. de verbor.ſign.Iuſtin. lib.I. Inſtit. titulo de iure nat.Boet.in topic.Iſid.lib.v.etymol.

Porcas] Varro lib.I.cap.xxIx.de re ruſt.

Porci] Plin.lib.x.cap.Iv.Aquilam Romanis legionibus C. Marius in ſecundo Conſulatu ſuo proprie dicauit. erat & antea prima cum quattuor aliis: lupi,minotauri,equi, aprique ſingulos ordines anteibant.paucis ante annis ſola in aciem portari coepta erat; reliqua in caſtris relinquebantur. Marius in totum ea abdicauit. Vide Minotauri. De caeſa porca in foedere, Vide Liu.lib.I.& Varr. lib.II.cap.III.de re ruſt.& Virg.vIII.Aen.& Quintil. lib.vIII.cap.III. Vide etiam Foedus,& Fetiales.

Portiſculus] Vtitur hoc verbo Plautus in Aſinaria.

Poſſeſsio] Aliqua ſunt mendoſa,& manca. ea nos ita ſcribemus: Non enim poſſeſsio eſt, niſi in iis rebus, quae tangi poſſunt. Auctore praetore,qui dicit ſe poſsidere,is vere poteſt dicere,&c. Q.D.A. ſignificat, quo de agitur.

Illud nemo ex his, qui, deeſſe videtur verbum litigant, aut pro his qui,ſcribe reis.

Poſſeſsiones] Videtur contradicere ſupraſcriptis, Poſſeſſio eſt vſus agri,non ipſe ager. Sed illic ius ſignificat, quod ex poſsidendo oritur, quod in vſu conſiſtit. hic vſurpationem nominis refert, vt minus proprie ad agros extendatur.

Potitium] Verbum profanaſſet eſt apud Catonem de re ruſtica.item quod ait,ex familia numero duodecim,ſuſpectum eſt.Nam Liuius lib.I X. ſcribit ex duodecim familiis triginta puberes fuiſſe.& Val. Max.lib.I.cap.II. Ideo deleto ex ſcriberem: cum eſſent familiae numero duodecim. Vide Putitum.

Potitus] Interpretatio eſſe videtur horum verborum, potitus ſeruitute, vt ſignificet ſeruire. item potitus hoſtiũ, apud Plautum, & iuris conſultos, captiuum ſignificat. Plaut.in Capt. & in Epidico. Iuriſc. ſub titulo de captiuis.& de teſtamento militis.

Praeciamitatores] Macrob.lib.I.Saturn.Regem ſacror. Flamiueſque non licebat videre feriis opus fieri.& ideo per praeconem denuntiabant,ne quid tale ageretur;& praecepti negligens multabatur.

Praefecturae] Illa verba mendoſa ſunt: praefecti quattuor viginti ſexuirum num pro populi ſuffragio. Fortaſſe ſcribendum eſt:praefecti quattuoruiri, & ſexuiri annui, qui populi ſuffragio, &c.

Praefericulum] In ſacrario Opis Conſiuae,vt opinor, ſcripſit Feſtus. De ea Varro, & Macrobius videndi. Vide Opima.

Praeficae] Varro lib.V I.de ling.Lat.verſum Naeuij in Freto ita refert: Haec quidem Hercle opinor praefica eſt: nam mortuos conlaudat. & id magis placet Gab. Faerno optimo numerorum cenſori.

Praemetium] Vide Sacrima.

Praerogatiuae] Explicat Feſtus cur introductae fuerint,non quae fuerint hae centuriae, neque cur ita appellatae. Mendum autem eſt in illis verbis,quae rus . . . nos quod ruſtici ſcriberemus. & vtraq; opinio Varronis, & Verrij vera eſt.Fuere autẽ eae centuriae,quae primae ſuffragiũ ferebãt centuriatis comitiis.ab eadem re ita appellatae,

quod

quod prius rogarentur ab eo, qui comitia haberent, Velitis, iubeatis hoc, aut illud. Erat autem maximũ praerogatiuarum beneficium, quod numquàm ab eis dicatur ceteros diſcrepaſſe. Vt vero eſſent praerogatiuae ſortito eueniebat. Ceterae appellabantur iure vocatae. Viden. Aſcon. lib. I I. in Verrem. Cicero pro Murae. & Philipp. ij. & lib. I. & ij. de Diuin. Liuius ſaepius.

Praeſtinare] Plaut. in Capt. Alium piſces praeſtinatum abire. & in Pſeud. Vt piſcium quid quid eſt, pretio praeſtinem.

Praeteriti] Tribuni militum conſulari poteſtate, & Cenſores eodem anno creati ſunt; vt Liuius ſcribit lib. I I I I. Ita numquam luſtrum Tribuni fecerunt, neque quemquam ſenatorem potuerunt praeterire. neque crediderim Feſto dicenti Conſules in conſilio publico habuiſſe ſibi tantum coniunctiſſimos, vt Reges. Illud credam, cum luſtrum facerent, ſupplere ſenatum potuiſſe ex iis, qui ipſis forent coniunctiſſimi. item illud tũc praeteritos nulla adiecta notae cauſa, ignominia caruiſſe. Cenſores quoque idem initio feciſſe, mihi fit veriſimile. At poſtquam cauſas enumerare coeperunt; minus honeſta cauſa notam attulit grauem. Vide Aſcon. in Diuin. & in Piſon. Val. Max. lib. I I. cap. I V. Gell. lib. I V. cap. X X. & lib. V I I. cap. vlt. & lib. X V I. cap. X I I I.

Praetexta] Verba Feſti interpretem deſiderant.

Praetextae] Comediarum nomen eſt, ab argumento, veſtibuſque ſumptum. Graecae enim fabulae a Latinis conuerſae, quales omnes ſunt Plauti, atq; Terentij, palliatae dicuntur. togatae vero, & praetextae, quae argumento ab vrbanis rebus ſumpto, vel de togatis viris, vel de praetextatis pueris, & puellis compoſitae fuerũt. De his Horatius in arte: Veſtigia Graeca Auſi deſerere, & celebrare domeſtica facta, Vel qui praetextas, vel qui docuere togatas. Vide Togatarum.

Praetor] Totus hic locus in ceteris libris deerat, In quo illud ad caput Oetentinae quid ſit, ignoro. Sed ex Dionyſio lib. I V. & V. conſtat Latinos populos conuentus habuiſſe Ferentini; & Liuius lib. I. ad lucũ Ferentinae conueniſſe Latinos ſcribit, & paulo poſt ad caput aquae Ferentinae Turnum deiectũ fuiſſe: Sic igitur ſcribendũ eſt

ad caput Ferentinae, vel ad caput aquae Ferentinae.

Præſan] Non dubito, quin Praecidanea ſcribendum ſit; ex ijs, quae idem Feſtus, & Paulus de praecidanea ſcribunt. Viden. Cato de re ruſt. Gell. lib. IV. cap. VI.

Primanus] Emendatiore, vt opinor, libro vſus eſt Paulus: nam nos in veteri, neque Catonis verba, neque ſignificationem habemus; cum tamen nihil in hac parte lacerum exiſtat. Sed & interpretatio Pauli eſt conſideranda. nam ſi de ſtipendio attributo primae legioni intelligamus, hic erit non tribunus militum, neque tribunus aerarij, ſed ſcribarum, vel notariorum tribunus. Varro lib. I V. de ling. Lat. Quibus attributa erat pecunia, vt militi reddant, tribuni aerarij dicti. Vide Aerarij.

Priſci Latini] Coloniae deductae a Latino Siluio Albanorum Rege. Priſci Latini appellati ſunt, vt Liuius ſcribit libro I.

Priuatae] Macrob. lib I. Satur. Sunt praeterea feriae propriae familiarum. Sunt ſingulorum, vt natalium, fulgurumque ſuſceptiones, item funerum, atque expiationum. Denecales feriae, quae ſint, vide in littera D.

Priuato] Liu. lib. IV. ſcribit XVII. anno ante captam vrbem Decreuit Senatus, vt ſtipendium miles de publico acciperet: cum ante id tempus de ſuo quiſq; functus eo munere eſſet.

Priuos] Verba, & priuatus: vel mendoſa ſunt, vel a Paulo detruncata. nam ſi addidiſſet, cum diſtinguitur ab eo, qui cum poteſtate eſt: tum recte cetera cohaererent.

Probrum] Quae Feſto deſunt, addi poterunt ex iis quae ab hiſtoricis dicuntur de poena Veſtalium corruptarum. Vide Sceleratus campus.

Procinctam] Praeter Pauli epitomen, Pompeius ſcripſerat, cur procincta diceretur, quod procincti ad pugnam ire ſoliti fuerint. vnde teſtamenta in procinctu fieri dicta ſunt, quae a militibus fierẽt. Vide Gell. lib. I. cap. XI. & lib. XV. cap. XVIJ. Cic. lib. I. de Oratore. Plutarch. in Coriolani. Iuſtin. lib. I I. Inſtit. tit. de teſtamentis. Vide proximum ſuperius caput.

Prodigia] Minime crediderim, C, appellari ab antiquis, quae poſtea, G, dicta eſt. licet maxima fuerit vtriuſque litterae affinitas, vti apud Graecos media eſſe dicitur

r inter

r inter K & X. Sed fortaſſe Feſtus ſignificat, quae nunc G littera prodigia dicuntur, ab antiquis C littera dicta eſſe prodicia. Sed ſi dicta ſunt a praedico, non vna littera, ſed plures mutantur. quare puto eſſe dicta a prodico. & forte ita ſcribendum eſſet apud Feſtum.

Produit] Haec verba mendoſa videntur: habeto, prodito, alias prodiderit. Fortaſſe ſignificat, Produit ſignificare, aut porrò dederit, aut prodiderit. Prioris ſignificationis exemplum eſſe in lege Cenſoria: vbi prodito ſignificat porro dato.

Profanum] Hic locus totius libri argumentum eſt. Sed miror cur tantum numerum librorum Verrij dixerit; ſeque libros paucos feciſſe: cum libro quinto Verrij initium P litterae fuerit. At Feſti quintus decimus. Inſcriptio quoque non conuenit libris Verrij, neque etiam libris Feſti, qui de verborum ſignificatione in antiquo libro inſcribuntur.

Profuſus] Verſus Terentij, vt a Paulo refertur in Adelphis, quod Feſti dimidiati verſus ſignificant. Pacuuij autem nimis mendoſus eſt.

Proletarium] Vide Gell. lib. xvj. cap. x.

Promulgari] Addendum eſſet, ante quam accipiantur, vel ferantur. Neque enim de legibus acceptis iam a populo id recte dicitur. Sed cum trinundino die propoſitae ſunt; totoque illo tempore antequam ſuffragatum ſit.

Properare] Vide Verriũ in Incertis ex Gell. lib. xvj. cap. xiv.

Propius ſobrino] Frequentior vſus iuriſconſultorum patris vel matris conſobrinum ita appellat. Vide Caium, & Paulum lib. xxxviij. Digeſt. tit. de gradibus.

Propteruiam] Videndus iocus Catonis apud Macrob. lib. iij. Saturn. de eo, qui bona ſua comediſſet, & domum, quae ſibi reliqua erat, incendio amiſiſſet: eum enim propteruiam feciſſe dicebat. In eo enim ſacrificio mos fuit, vt ſi quid ex epulis ſuperfuiſſet, igne conſumeretur. Sed illic a Macrobio proteruia appellatur. Sic Laberius apud Nonium 1 Viſus hac nocte bidentis propteruiam facere.

Proſedas] Plaut. in Poenulo.

Proſemurium] Tacit. lib. xij. Pomerium vrbis auxit Caeſar (de Tib. Claudio intelligitur) more priſco, quo ijs, qui protulere imperium, etiam terminos vrbis propagare

datur. Nec tamen duces Romani, quamquã magnis nationibus ſubactis vſurpauerant, niſi L. Sylla, & Diuus Auguſtus. Et poſtea: Quod pomerium Romulus poſuerit, noſcere haud abſurdum reor &c. Huius rei extat memoria Romae in marmoreo cippo. POMERIVM autem in eo ſcriptum eſt, non POMOERIVM, neque POMAERIVM. Viden. Varro lib. IV. de ling. Lat. & Gell. lib. XIII. cap. XIIII. Ex his Feſti verba intelligere, & ſarcire poteris aliqua ex parte.

Proſpera] Interpretem deſiderat.

Protinam] Teren. Phorm. Aliquid conuaſaſſem, atq; hinc me coniicerem protinam in pedes. Sic Nigidius, & Donatus; non protinus.

Pubes] Addit Feſtus verbis a Paulo in compendium redactis, impuberem eſſe puberi contrarium. de pluribus vero dici ſolere. cum pube praeſente, id eſt teſtibus puberibus praeſentibus quid actum eſſe dicitur. Vide Pube.

Publica pondera] Hic locus numquã antea editus eſt, cum rerum conſcriptarum eſſet vtilis cognitio. Sunt tamen quaedam obſcuriora, quaedam etiam mendoſa. Ex plebiſcito Siliano hic relato, conſtat vini quadrantal octoginta pondo ſtatui. congiũ octauam partem eius eſſe, ita decem pondo. & ſextarium, quod ſexta congij pars ſit, duodequinquageſimam partem eſſe quadrantalis. Hæc pondera ſunt liquidorum. Aridorũ vero ſexdecim ſextarij in modio ſunt. Sextarius autem hic aequalis eſt ſextario vini, id eſt eiuſdem ponderis. Verba legis ita ſcripſimus, vt in antiquo libro reperimus cũ his cõiecturis, quas in margine poſuimus. D. M. ſignificat dolo malo. Quadrantal, ſiue amphorã vini eſſe octoginta põdo apparet ex Plin. lib. XIIII. cap. IIII. quo loco interpres Hermolaus Feſti auctoritate vtitur. Sextariũ eſſe congij partem ſextã, & ſextarium vini vncias viginti pendere Fannius ſcribit. Idem ait ſextarium eſſe modij partem ſextamdecimã. Voluſius Maecian. in libro de aſſe: Quadrantal, quod nunc pleriq; amphorã vocant, habet vrnas duas, modios tres, ſemodios ſex, congios octo, ſextarios XLVIII. heminas XCVI. quartarios CXCII. cyathos D. LXXVI. Adde Feſtum verbo quadrantal, & Hemina. Illa verba vti coaequatur ſedulum; neſcio, an ſignificent,

vti coaequentur ſedulo ita,vt quadrantal etc.Illa etiam, dum minore patris familias taxat liceto: aut mendoſa ſunt,aut hoc ſignificant;minore multa ,& patremfamilias tantum licere multari.

Publicius] Ouid.lib.v.Faſtor.eoſdem Aediles Plebis appellat;quod mihi fit veriſimile,cū plebeij ipſi fuerint: eoſque ait primos . Florales ludos inſtituiſſe. Annuos autem Poſtumium , & Laenatem Conſules. Fuere hi Conſules,vt arbitramur,L. Poſtumius Albinus,M. Popillius Laenas anno vrbis D x x c; ſi faſtos Capitolinos ſequamur. At ex denario , qui extat, Seruiliorum , primus C. Seruilius C.F. Floralia fecit.Patercul.libro priore ait,triennio poſt Torquatum, & Sempronium Conſules,Floralium ludorum factum eſſe initium.annus is eſt in Capitolinis faſtis D x ij. nterpreti Arati annus D x vj..

Pudicitiae] Viden.Liu.lib.x.& ſupra Plebeiae.illa mendoſa ſunt , vbi familia naaediſſet Herculis.fortaſſe vbi familia , atque aedis eſt Herculis. vel vbi familia habet, & aedis eſt Herculis.

Puelli] Ennij verſus melius refertur a Nonio:Ille ſuos diuis mos ſacrificare puellos.

Pueri] Hiſtoria ignota nobis.

Punici dicuntur, non Poeni] Scriberem non Poenici,vt Punicum bellum , non Poenicum. licet Poeni , & Punici a Phoenicibus dicantur aſpiratione ſublata. Quae vero hic Feſtus multis verbis ſcripſit; nos aſſequi non potuimus. & fortaſſe non omnia ad idem verbum referenda ſunt.

Puteolos] Viden.Varro lib.I v,de ling.Lat.

Puticuli] Verba Feſti farciri poſſunt ex ijs,quae Varro ſcribit de puticulis vltra Eſquilias lib.I v.de ling. Lat.genere tantum differunt Varro , & Feſtus. ille enim puticulas,hic puticulos appellat.

Putitum] Plaut.in Bacchid. Quem ego ſapere nimio cenſui plus,quam Thalem ; ſed is ſtultior es barbaro Potitio. Ex his verbis arbitror hoc loco Feſtum non Putitum, neque Putitium , ſed Potitium interpretari. Vocari autem ſtultum a Plauto, propterea quod cum ab Hercule ritum ſacrificandi accepiſſent , quinquaginta millibus aeris grauis edocuerint ſeruos publicos populi Ro. ſed

intra dies triginta, familiae duodecim interierunt. Vide Potitium.

Putus] Plaut. in Pſeud. Purus putus hic ſycophanta eſt. referri hoc videtur a Feſto.

QVADRANTAL] Vide Publica pondera.

Quadrata] Dionyſ. lib. I. Plutarch. in Romuli, Solin. cap. ij. Romam a Romulo quadratam conditam fuiſſe, & inde cognomen ductum fuiſſe, ſcribunt: vt Quadrata Roma diceretur, vrbs prima in Palatini montis radicib. pomerio ducto condita. Vide Tacit. lib. xij. Ita Ennij carmen intelligerem, ſi per Pompeium liceret. Quod vero ait ante Apollinis, locum quendam ita appellari: id tranſlaticio nomine dictum fuiſſe crediderim.

Quadruplatores] Viden. Aſcon. in Diuinat. & lib. I V. Verrinar.

Quaeſtores] De Quaeſtoribus paricis; ſiue paricidij, vide Parici. Horum mentionem fieri in duodecim tabulis ſcribit Pomponius ſub titulo de origine iuris.

Quando] Verbis Feſti pauca deſunt, ſed omnia exempla videntur ad tempus pertinere. ideo miror, vnde Paulus epitomen confecerit, niſi meliorem librum, quod ex alijs cognoſco, habuerit. Plauti verſus refertur ex Menaechmis: Ideo, quia menſam, quando edo, detergeo.

Quando Rex] Bis notatur hic dies in faſtis ix. kal. Apr. & ix. kal. Iun. licet Ouidius menſe Martio illum ponere fuerit oblitus; de hoc vero, libro v. Faſtorum ita ſcripſerit: Quattuor inde notis locus eſt; quibus ordine lectis Vel mos ſacrorum, vel fuga Regis ineſt. Ex quibus verbis ignoraſſe videtur, quid quattuor hae notae Q. R. C. F. ſignificarent. Cum tamen Varro lib. v. de ling. Lat. haec, & alia omnia, quae in faſtis erãt, fuerit interpretatus. Nos vero quid Feſti dimidiati verſiculi ſignificent, ignoramus.

Quando Stercus] xvij. Kal. Iul. in Faſtis, habes eandem interpretationem apud Varronem, & Ouid. Vide Stercus.

Querq; . . .] Haec videntur pertinere ad vtrumq; verbum Quercus, & Querqueram.

Querqueram] Priſcian. lib. vj. refert Plautum in Friuolaria ſcrip-

ſcrIpſiſſe: Is mihi erat bilis, aqua intercus, tuſſis, febris querquera.

Qui . . . .] Quirites, vt opinor, ſcribendum eſt, a Quirino, cui aqua, & vino in curijs ſacra fiebant. vel Quirinus Romulus ab haſta, quod armis erat potens. Singulare & vſurpatur Quiris. exemplo eſt praeco, qui in funeris indictione dicit: Ollus Quiris leto datus etc. Haec ad lectoris acumen potius excitandum dicta ſunt, quam vt vera eſſe fateamur. Varro lib. vj. de ling. Lat. Olli valet dictum illi, ab olla, & ollus. quod alterum comitijs cum recitatur a praecone dicitur, Olla centuria, non illa: alterum apparet in funeribus indictiuis cum dicitur, Ollus leto datus eſt. & lib. v. Quirites a Curienſibus, & ab ijs qui cum Tatio rege in ſocietatem venerunt, donati ciuitate ſunt. Ouid. lib. ij. Faſtor. Siue quod haſta quiris priſcis eſt dicta Sabinis; Bellicus a telo venit in aſtra deus: Siue ſuo regi nomen poſuere Quirites: Seu quia Romanis iunxerat ille Cures.

Quianam] In verſu Ennij deeſt monoſyllabum verbum, quale eſt heu, vel o. Sic Verg. lib. iij. Aen. Heu quianam tanti cinxerunt aequora nimbi.

Qui hoc cenſetis] Haec verba dicebantur in Senatu ab eo magiſtratu, qui retulerat aliqua de re ad Senatum, vt per diſceſſionem Senatus conſultum faceret. Cic. lib. 1. epiſt. ij. de tribus legatis frequentes ierunt in alia omnia. Vide Gell. lib. xiiij. cap. vij.

Quinquatrus] Pro qui fere his: ſcribe quibus feriae: vel qui ferijs. Viden. Varro lib. v. Ouid. lib. iij. Macrob. lib. 1.

Poſt *Quintana*] Quintanam claſſem eſſe eam, in qua Seru. Tullius diſtribuit vltimae claſſis viros. quinque enim fecit, cum eas ordinauit. Cauſam, cur capite cenſi dicãtur, eſſe eam, quod nihil præter ſe haberent, ſuumque caput, quo cenſerentur. Refertur poſtea Lucilij, vel Caecilij carmen nobis ignotum. Haec. vel his ſimilia Pompeius. Vide Gell. lib. xvj. cap. x. praeter Dionyſ. & Liuium.

Quintia prata] Liu. lib. iij. Spes vnica imperij populi Ro. L. Quintius trans Tiberim cõtra eum ipſum locũ, vbi nunc Naualia ſunt, quattuor iugerum colebat agrum, quae Prata Quintia vocantur. etc. Quae de Lupercis Romuli

tempore dicuntur ad Quinctilianos,& Fabianos, vt arbitror,pertinent.de quibus idem Feſtus verbo Fabiani, & Ouid. lib.ij. Faſtor.qui eos Fabios,& Quinctilios lupercos appellat: Riſit & indoluit Fabios potuiſſe, Remumque Vincere: Quinctilios non potuiſſe ſuos.

Qui patres] Haec ſub littera P,ſcribi debuerunt. Vide Adlecti.

Quirinalia] Semicirculis incluſa, ſunt in veteri libro repetita ex eo capite, cuius initium eſt Quirinalis collis, quae vero de fornacalibus dicuntur, videntur eſſe mendoſa. Ouidius ait Fornacalia non eſſe ſtata ſacra, ſed tamen eo die curiarum nomina in foro certis locis notari, in quibus cum ſaepe ſtulte quidam nomina ſuarum curiarum ignorantes, in alienis curijs ſacra facerent; ideo ſtultorum ferias dictas eſſe. Varro lib.v. Quirinalia a Quirino,quod ei deo feriae, & eorum hominum, qui Fornacalibus ſuis non fuerunt feriati. Adde Plutar. in problem. Emendandum igitur erit ſic:quod quidam ſuorum fornacalium ſacrorum ignari, eo potiſſimum die rem diuinam faciunt. Vide Stultorum.

Quirinalis collis] Vide Agonium. Varro lib.IV. Collis Quirinalis, vbi Quirini fanum,qui a Curetibus,qui cum T. Tatio Curibus venerunt Romam: quod ibi habuerunt caſtra.quod vocabulum coniunctarum regionum nomina obliterauit.

Quod ſerui] Quid Feſtus addiderit ſententiae relatae Capitonis nobis non conſtat: tamen probabilius videtur id eſſe dictum; vt caueremus a ſeruis. quos certum eſt hoſtes nobis fuiſſe. Hoc prouerbium arrogantiſſimum appellat Macrob.lib.I.Satur.& addit,non habemus illos hoſtes,ſed facimus,cum in illos ſuperbiſſimi, contumelioſiſſimi,& crudeliſſimi ſumus.

RABIDUS] Catullus in Atti. Abit in quiete molli rabidi furor animi. Credo Feſtum legiſſe rabidus furor animi.

Radere] Cicero lib.ij.de Legibus refert in duodecim tabulis ſcriptum fuiſſe: Mulieres genas ne radunto: neve leſſum funeris ergo habento. Idem lib.ij. Tuſcul. Eiulatus ne mulieri quidem conceſſus eſt. & hic nimirum eſt

fletus,

ſletus, quem XII. tabulae in funeribus adhiberi vetuerunt. Ex his verbis apparet Feſtum hic interpretari, quid ſit radere genas in lege XII. tab. id eſt, vnguibus genas ſcrire, & cruentare.

Ratitum] In Feſti verbis multa egent interpretatione. De Tarquinio, & Oppio nihil habeo, quod ſcribam. De Antonio poſſum referre, quod Plinius ait lib. XXXIII. cap. IX. Miſcuit Antonius Triumuir ferrum argenteo denario, miſcuit aeri fallae monetae. Viden, idem Plin. cap. III. eiuſdem libri.

Raua] Feſtus hic; & verbo Rauim, duos verſus Plauti refert, quos etiam Nonius adfert. Alter eſt in Aulul. Vbi ſi quid poſcamus, ad rauim poſcamus prius. Alter in Ciſtellaria: Expurgabo Hercle omnia ad raucam rauim.

Raui] Plaut. in Epidico: Sed quis eſt haec muliercula, & ille rauiſtellus qui venit? Vide Grauaſtellus, & inconſtantiam Feſti nota.

Rauim] Plaut. in Aulul. Vbi ſiquid poſcamus, ad rauim poſcamus prius, Quam quidquam detur. Ille etiam verſus refertur, de quo verbo Raua. Citatur idem in Artemone, & Caecilius in Hypobolimaeo.

Recepticium] Haec eſt Verrij opinio, quam reprehendit Gell. lib. XVII. cap. VI.

Reciprocare] Verba Pacuuij ſunt mendoſa.

Reconductae] Malim reconderit, fecerit.

Rectae] Vide Regillis.

Recto fronte] Ennij verſus a Nonio referuntur ſic lib. I. Inde tuetur ibi lupus femina conſpicit amneis. & lib. V. Nomine Pyrrhus, vti memorant, a ſtirpe ſupremo. & incerto libro: Ilia dia nepos quas aerumnas tetuliſti. item: Ni metus vlla tenet teneri virtute quieſcunt. & alibi: Viuam, an moriar, nulla in me eſt metus. Quintil. li. I. cap. X. Quamquam Varro in eo libro, quo initia Romanae vrbis enarrat, lupum feminam dicit, Ennium, Pictoremque Fabium ſecutus. Vide ante Stiricidium, & Specus, & Spicum, & Metus.

Redantruare] Pacuuij verſus ex Nonio ſunt, ex fabula Chryſe.

Redhoſtire] Attij verſus mendoſus eſt. & a Nonio Marcello corruptiſſime is quoque refertur. Quid hic redhoſtit

viam cometet obiet facilius.

Rediuiam] Verba Titinij mendis non carent.

Rediuiuum] Cicero in Praetura vrbana, qui liber eſt tertius Verrinar. ſed primus eorum, quos conſcripſit, non vero egit.

Reſiiua] Locus valde mendoſus (vt domum datantes teuirtico)cui quid ſubſtituam non habeo.

Refutare] In Feſti verbis erat Pacuuij exemplum. & quod A.in V.verteretur,oſtendebatur; cum a claudo recluderet ſit compoſitū. Sed hic Attollitur,non mutatur:vel non ſola mutatur,ſed A V in V longum vertitur.

Regifugium] VI.Kal. Mart.Regifugium fuiſſe ex faſtis, & Ouidio lib.II Faſt.conſtat.Macrobius tamen lib.I.Satur. refert quoſdam extimaſſe Iunium menſem dici, quod M. Iunius Brutus exactis regibus Carnae deae ſacrum in Coelio monte feciſſet. Cetera verba Feſti non aſſequimur,praeter ea,quae Paulus notat. In faſtis autem hic dies eſt totus nefaſtus. Videntur etiam nonnulla hic ad alia verba pertinere.

Regillu] Vide Rectae.

Regiam] Exiſtimo quaedam pertinere ad regiam Numae Pompilij:quaedam ad alia verba.

Religionis] Hic multa fuerunt a Feſto ſcripta, quae diuinare non potuimus. Videntur tamen omnia pertinuiſſe ad Cenſores.In quibus vnum eſt, quod Plinius tradit lib.XVII.ca.XXV.Romae, inquit, inCapitolio in capite bis Iouis bello Perſei enata palma, victoriam, triumphoſq; portendit:hac tempeſtatibus proſtrata,eodem loco ficus enata eſt M.Meſſallae C.Caſſij Cenſorum luſtro. A quo tempore pudicitiam ſubuerſam Piſo grauis auctor prodidit.M.Valerius Meſſalla,C. Caſſius Longinus Cenſores fuerunt anno poſt R. C. fere ſexcenteſimo, luſtrumque fecerunt L V.vt ex Capitolinis faſtis conſtat.

Religioſum] Non vtique ſacrum eſt,vt ſepulcra:quod ea non ſacra,ſed religioſa ſunt. Sic Feſti verba ſarciri poſſunt.

Religioſus] Dies XXXVI. atri ſunt terni ſingulis menſibus: poſtridie kal. Nonas, Idus. De quibus alio loco Feſtus. Mundus vero ter in anno patet,hoc eſt IX. kal. Sept.poſtridie Volcanalia,& III.Non.Octob.& VI.Id. Nouemb.

Allienſis dies poſtridie Idus Quinctiles. Viden. Gell.li. v.cap.xvii. Macr.lib.i. Saturn.

Remant] Totus hic locus mendoſus eſt.

Remeare] Afranij Octonarius, vt ait Faernus noſter, non patitur verbum ludum, ideo ſcribendum eſſe locum, vel tale aliquod verbum.

Remeligines] Verſus Plauti, ni fallor, eſt in Caſina mendoſe editus: Nam quid illaec nunc tamdiu intus remoratur quaſi ob induſtriam. Afranij autem verſus mendoſus eſt.

Repagula] Ciceronis locus relatus eſt in Verrina de ſignis, quae quarta quidem eſt earũ, quas Cicero tantũ conſcripſit, non egit. Sexta vero omniũ Verrinar. Vide Rediuiuũ.

Repanda] Gell.lib xi.cap.xvii. refert in edicto veteri cuiuſdam Praetoris ſcriptum fuiſſe: Qui flumina retanda publice redempta habent: ſi quis eorũ ad me eductus fuerit, qui dicatur, quod eum ex lege locationis facere oportuerit, non feciſſe. & apud Caium lib.vii. de origine vocabulor. retas vocari arbores, quae aut ex ripis fluminũ eminerent, aut in alueis eorũ extarent: appellataſq; eſſe a retibus; quod praetereuntes naues impedirent, & quaſi irretirent. Idcirco ſeſe arbitrari retãda flumina locari ſolita eſſe; id eſt, purganda, ne quid aut morae, aut periculi nauibus in ea virgulta incidentibus fieret.

Repaſtinari] Afranij verba mendoſa ſunt.

Repotia] Pacuuij verba mendoſa ſunt.

Reque eaſſi] Verbum ſaepe bis eſt ſcriptum mendoſum autem eſſe arbitror ſpem.

Res comperendinata] Viden. Pedian. in Praetura Vrbana. Cicero pro Muraena; Tot homines, tam ingenioſos per tot annos etiam nunc ſtatuere non potuiſſe, vtrum diem tertium, an perendinum; iudicem, an arbitrum; rem, an litem dici oporteret.

Reſecrare] Relatum carmen Plauti reperies in Aulularia.

Reſignatum] Illa verba (ne ſtipendium ei detur) in Pauli libris extant; non in Feſti.

Rhegium] Feſti verbis pauca haec aut his ſimilia deſiderantur: Rhegium appellare oportere, &c.

Rhinocerotem] Viden. Plin. lib.viii. cap.xx.

Rideo] Hoc loco in antiquo libro eſt Sex. Põp. Feſti li. xviii.

Rienes] Vide Nefrendes.

Rigido] Multa interpretem deſiderant. Vide Surum. Ennij verſus refertur a Macrobio: Fert ſeſe campi per caerula laetaque prata.

Robigalia] Interpres Arati Latinus teſtatur hunc diem a Numa Rege anno vndecimo regni ſui conſtitutum fuiſſe.

Rodus] Attij verba in Chryſippo mendoſa Faerno noſtro videntur.

Roduſculana] Viden. Varro lib IV. Lat. qui Rauduſculam appellat a raudo, id eſt, aere. Vide Rodus. Ruduſculana ſcriptum eſt in marmore quodam Capitolino.

Rogatio] Rogationem appellat Sex. Pompeius, quod priuilegium Cicero; eam legem, qua de vno pluribuſve hominibus; aut de vna pluribuſve rebus conſtitutũ eſt. Legis itaq; genus eſſe, id eſt ſpeciem quandam, intelligemus;& vt Aelius Gallus dicebat, non omnis lex rogatio eſt, omnis tamen rogatio iuſtis comitiis rogata, lex eſt. Haec eſt Feſti ſententia. In verbis autem eſt nonnihil mendoſum. Namque ante illa verba (non poteſt non eſſe;) deeſt, vt arbitror, verbum (Rogatio.) Sed quamquam haec ſit Feſti opinio: mihi rogationis verbũ latius patere videtur; & omnes leges, de quibus ad populũ feratur, comprehẽdere. Leges vero latae ſunt, cum eas populus accepit, antea promulgatae dicuntur, cum trinundino die ſunt propoſitae; rogatio vero fit, cum rogantur tribus, *Velitis iubeatis ita fieri*: ſi vti rogatae, reſpõderint, tum lex eſt. Ex verbis tamen Capitonis a Gellio relatis lib. x. cap. xx. & ex Gelliana interpretatione ſuſpicor aliquos fuiſſe, quibus huiuſmodi priuilegia, leges non viderentur; ideo credendũ eſſe eis nomen generalis illius rogationis dediſſe, cõſeruato legis nomine generalibus legib⁹, quae ad omnes homines, omneſq; res pertinerẽt.

Romam] Caeximparum viri mendoſa verba ſunt. Viden. Dionyſ. lib. I. qui aliqua ex his refert, & alia aliter.

Romani] Ad hunc locum pertinere arbitror, quod Dionyſius ſcribit, Romanos ciues agriculturam, & rem militarem tantum exercuiſſe: ſedentarias vero artes ſeruos, & aduenas, qui intra vrbem permulti erant. Haec libr. II. & IX.

Romulia] Quid Terentius, quid Verrius ſcripſerint, incertum

certum eſt. Sed Varro lib. IV. de ling. Lat. quinta, inquit, tribus, quod ſub Roma Romlia. Haec eſt fortaſſe Terentij opinio a Feſto relata; illa Verrij, quam Paulus ſecutus eſt.

poſt *Rorarium*] Verba Feſti ad aliud verbum pertinent: & vt arbitror, ſcribenda ſunt loco incertorum poſt R.

Roſcij] Referebatur a Feſto locus Ciceronis lib. I. de Oratore. Itaque hoc iamdiu eſt conſecutus, vt in quo quiſque artificio excelleret, is in ſuo genere Roſcius diceretur. Quae ſequuntur fragmenta verſuum, videntur pertinere ad Ruſtica vinalia.

Roſea] Caeſar Vopiſcus, cum cauſam apud Cenſores ageret, campos Roſeae dixit Italiae ſumen eſſe, in quibus perticas pridie relictas gramen operiret. Sed non niſi ad pabulum probantur. Plin. lib. XVII. cap. IV.

Rubidus] Plau. in Caſina. Vna aedepol opera in furnum cali dum condito, Atq; ibi torreto me pro pane rubido hera.

Ructare] Videndum eſt, an Cicero Philip. II. ructaretur ſcripſerit, quo loco cui ructare turpe eſſet, habemus. Poſſet enim ita legi, cui ſi ructaretur turpe eſſet.

Rufuli] Liu. lib. VII. Cum eo anno placuiſſet Tribunos Militum ad legiones ſuffragio fieri. nam & antea ſicut nūc, quos Rufulos vocant, imperatores ipſi faciebant; ſecundum in ſex locis tenuit T. Manlius L. F. Fuit annus CCCXCI. ab V.C. ſi ſequimur faſtos Capitolinos. Idem lib. IX. Duo imperia eo anno dari coepta per populum, vtraque pertinentia ad rem militarem; vnum vt Tribuni Militum ſenideni in quattuor legiones a populo crearentur, quae antea perquam paucis ſuffragio populi relictis locis Dictatorum, & Conſulum ferme fuerant beneficia. tulere eam rogationem Trib. pleb. L. Atilius, C. Marcius. Haec illo anno CDXLII. Viden. Polyb. lib. VI.

Rumentum] Eget interprete.

Rumex] Verſus Lucilij refertur verbo Spara. Tum ſpara, tum rumices portantur tragula porro. licet illic murices ſcriptum ſit.

Ruri] Terentius addit fere: Ruri fere ſe continebat, &c.

Ruſpari] In vltimis verbis mendum eſſe notatum eſt R. littera adiecta in veteri libro. Viden. Nonius Marcellus.

Ruſtica] Aliquid amplius Paulus notat, quam apud Feſtum reperiatur. Viden. Varro lib. v. de ling. Lat. & Feſtus, Roſcij.

Rutabulum] Verbum Vtuntur non eſt in veteri libro. Sed nos vt neceſſarium recipimus.

Ruta caeſa] Nimis conciſa ſunt verba Feſti, & mendum eſſe videtur in verbo Contraxit. Cum vendebatur poſſeſſio, ſiue fundus: venditor excipiebat ruta caeſa; hoc eſt quidquid caeſum erat, aut erutum. Cicero lib. II. de Oratore: te, cum aedes venderes, ne in rutis quidem, & caeſis, ſolium tibi paternum recepiſſe. & in fine Topicor. Fecique quod ſaepe liberales venditores ſolent, vt cum aedes fundumve vendiderint, rutis caeſis receptis, concedant tamen aliquid emptori, quod ornandi cauſa apte, & loco poſitum eſſe videatur.

SABINI interpretationem deſiderat.

Sacella] C. Trebatius lib. I I. de religionib. apud Gell. lib. v I. cap. x I I. Sacellum eſt locus paruus deo ſacratus cum ara.

Saccor. . . .] Saccorum fortaſſe: quid enim aliud dici poſſit mihi in mentem non venit.

Sacram] Sunt quaedam mendoſa. Illud praeſertim nec appellari debere: videtur deſiderare ſacram viam. Vide October, quo loci Sacrauienſes appellantur, qui in Sacra via habitant, & Suburanenſes, qui in Subura. Verrij autem opinio mihi ſuperuacanea videtur: ſi eos tantum reprehendit, qui coniuncte haec enuntiarent, quis enim ita locutus eſt? ſi vero exiſtimat debere dici ſacram, & nouam, non ſacram viam, & nouam viam: tunc ſolus ſine riuali ſe amet per me licet. Viden. Varro lib. I v. de ling. Lat. de ſacello Streniae.

Sacramentum] Hic locus nunc primum recte editus eſt. in aliis vero libris in diuerſas partes diſtractus fuit propter ordinem immutatum quarundam paginarum exemplaris. De ſacramento Varro lib. v. de ling. Lat. ita ſcribit: Ea pecunia, quae in iudicium venit in litibus, ſacramentum à ſacro. Qui petebat, & qui infitiabatur, de aliis rebus vterque quingentos aeris apud Pontificem deponebant, de aliis rebus item certo alio legitimo numero aſſium.

aſſium. Qui iudicio vicerat; ſuum ſacramentum a ſacro auferebat; victi ad aerarium redibat.

Sacrem] Plaut. in Menae. Adoleſcens quibus hic pretiis porci veneunt Sacres, ſinceri? nummum vnum en a me accipe: Iube te piari de mea pecunia. Et in Rudente: Sunt domi agni, & porci ſacres. Referuntur haec a Feſto,& alia quaedam.

Sacrificulus] Poſt Reges exactos, vt Dionyſ.& Liuius ſcribunt,qui pro Rege ſacra faceret,Rex ſacrificulus factus eſt Manius Papiſius. Viden.Plutarch.in Problem.

Sacrima] Vide Praemetium.

Saeculares] Verba Feſti ita interpretor, vt prius dicat, quo pacto exactis regibus ager Tarquinij Superbi Regis Marti conſecratus ſit,campuſque Martius dictus, quem agrum populo R. diripiendum conceſſerant Conſules ex S.C. Poſt haec dicitur de ara reperta Diti,ac Proſerpinae conſecrata in eodem extremo Martio campo, qui locus Terentum appellatur,demiſſa pedes viginti infra terrã. Illic P.R. ſacra fecit,auctore P.Valerio Poplicola Conſule,vt Valer.Max.lib.I I.cap.I. tradidit. Quod ſequitur de Popillio Laenate, & anno nonageſimo, pertinet, ni fallor,ad eos ludos ſaeculares,qui primi M.Valerio Maximo Sp. Verginio Tricoſto cos. facti ſunt anno vrbis CCXCVII.Si faſtos Capitolinos ſequamur:ſi Varronẽ, CCXCVIII.Laenate Duumuiro ſacrorum faciendorum cauſa. De his ludis primis ex XV.virorum ſententia Cenſorinus locuples teſtis eſt. Illa vero quae ſequuntur (ſtis furulis) hoſtiis furuis interpretor.his enim Diti,& Proſerpinae faciebant tribus noctibus.idq; centeſimo quoq; vel centeſimo decimo anno;qua de cauſa ſaeculares ludi dicebantur,quod ſaeculum id temporis ſpatium appellarent.Viden.Cenſori. poſt Valer.Max.& Horat.in carmine.& Zoſimus apud Politian.& quae Onuphr.noſter de ludis ſaecularibus accuratiſſime ſcripſit.Vide Terentum.

Sagaces] Nec minus haec animum cognoſcere poſſe ſagacem.ſic Lucretius,vt arbitror,ſcripſit.

Salaciam] Suſpicor verba circumſcripta ſemicirculis adiecta eſſe. neque in veteri libro eſt illis locus. neque eius poetae libros referre ſolet Feſtus.

Salaria] Eandem Collinam eſſe appellatam Feſtus,vt opi-

nor, tradidit.

Salmacu] Gabriele Faerno auctore ſcribendum eſt, Salmaci das ſpolia ſine ſudore, & ſanguine. vt ſit ſenarius, Mihi, da ſpolia, non diſplicet. Viden. Strabo lib. XIIII.

Salua res] Salua res eſt, cum ſaltat ſenex, ſcribendum eſt, ex Seruio III. & VIII. Aen. De initio ludorum Apollinarium Ap. Claudio. Q. Fuluio Flacco III. Cos. Liu. lib. XXV. & Macrob. lib. I. Saturn. cum Capitone, & Verrio conſentiunt. Quod vero dicitur factum C. Sulpicio, & C. Fuluio Cos. cum hi conſules nuſquam reperiantur; emendandum eſt, vt exiſtimo, P. Sulpicio, CN. Fuluio, qui Conſules proximi fuerunt poſt ſupra ſcriptos, & iiſdem Conſulibus Calpurnius Piſo praetor Vrbanus fuit, quem Liuius Caium praenomine, Verrius Marcum appellat.

Salutaris] Quo primum anno, & a quibus ludi ſcenici primi, Megaleſia appellati, facti fuerint, incertum eſt. Liuius duplicem opinionem tradit. Nam lib. XXXIV. P. Scipione Africano II. Ti. Sempronio Longo Cos. anno vrbis DLVIII. Megaleſia ludos ſcenicos C. Atilius Serranus, L. Scribonius Libo Aediles Curules primi fecerunt. Horum Aedilium ludos Romanos primum Senatus a populo ſecretus ſpectauit. Hoc idem Val. Max. ſcribit lib. II. cap. I. Locus ſenatorum fuit in Orcheſtra; vt alio loco ſcripſimus; & huius rei veſtigium extat hoc loco apud Feſtum, licet in nominibus Aedilium a Liuio, & Valerio diſſentiat. Altera opinio fuit Valerij Antiatis, qui triennio poſt ſcribit P. Scipione Naſica, Manio Acilio Glabrione Cos. cum aedes Matris Magnae Ideae a M. Bruto dedicata eſt, ludos ſcenicos primos Megaleſia appellatos, factos fuiſſe, vt Liuius lib. XXXVI. refert. Viden. Aſcon. pro Cornelio.

poſt *Sanates*] Feſtus retulerat doctorum virorum opiniones de Sanatibus, quod verbum in XII. tabulis fuiſſe, refert etiam Gell. lib. XVI. cap. X.

Sanctum] Sex. Pompeius docuerat, quid ſanctum eſſet ex Aelij, & aliorum ſententia. pleriſque viſum eſſe, cum poena, multave ſit impoſita id violanti. ita muros ſanctos dici, & Tribunos plebis: hinc ſanctiones legũ, quod in his poenae contra legum violatores ſanciantur, ipſas

quoque

quoque leges aut rogationes ſanctas dici, quod eas impune tranſgredi non licet. Haec,& his ſimilia Feſtus,vt arbitramur.

Sanqualis auis] Ex iis,quae Paulus hic, & in Sanquali porta dicit, crederem Sanqualem auem fuiſſe in tutela Sangi,ſeu Sancti, vt picus Martis, aquila Iouis,coruus Apollinis, pauo Iunonis, noctua Mineruae. De hac Plin.lib. x. cap. v I I. Sangualem auem atque immuſſulum augures Romani in magna quaeſtione habent. Immuſſulum aliqui vulturis pullum arbitrantur eſſe,& ſangualem oſſifragae. Maſſurius ſangualem oſſifragã eſſe dicit, immuſſulum autem pullum aquilae, priuſquam albicet cauda. Quidam poſt Mucium augurem viſos non eſſe Romae confirmauere.ego, quod veriſimilius eſt, in deſidia rerũ omnium non arbitror agnitos. Vide Alites.

Sardi venales] Viden. Plutar. in problem. vtitur hoc prouerbio Cicero in epiſt. ad Fabium Gallum: Habes Sardos venales,alium alio nequiorem. quibus verbis interpretatio Capitonis Ciceronis auctoritate confirmatur. Sed quod dicitur Gracchũ Paltonis collegã fuiſſe,eumque de Sardis triumphaſſe,falſum eſt.Hi enim Conſules fuerunt anno D x v. Is vero, qui triumphauit, collegas habuit, in primo conſulatu C. Claudium Pulchrum, in ſecundo M. Iuuentium Thalnam annis,D L x x v I. & D x c. e faſtis Capitolinis. Plinius,ſiue quis alius, qui ſcripſit libellum de viris illuſtrib. Capitonis interpretationem ſequi videtur in prouerbio explicando. Licet,neſcio quos auctores ſecutus, dicat Gracchum Praetorem Galliam obtinuiſſe, primo Conſulatu Hiſpaniam,altero Sardiniam.

Sarra] Verg.lib.I I.Georg.vt gemma bibat, & Sarrano dormiat oſtro.Seruius Tyriã purpuram interpretatur,quod Tyros Sarra dicta ſit a piſce Sar appellato. Sic Sarranae tibiae dictae,vel Tyriae,vel Africanae. Probus Ennium ait dixiſſe Poenos Sarra oriundos, id eſt Tyro.

Sarte] Chariſ.lib. I I.Porphyrio ex Verrio, & Feſto, in auguralibus, inquit,libris ita eſt: ſane, ſarteque.

Sas] Ennij verſus lib.v I I.mendoſi ſunt. quamuis a Paulo non male referantur.

Sati . . . .] Saticulam deductam eſſe coloniam Paterculus

ſcribit libro priore. Liuius quoq; lib. XXVII. Saticulanos inter colonos fideles XVIII. coloniarum enumerat. De hac igitur Feſti verba intelligere poſſumus. Saticula oppidum in Samnio captum eſt; quo poſtea coloniā deduxerunt, &c. L. Papirio Curſore, V. C. Iunio Bruto II. Cos. anno poſt R. C. CDXL. ex faſtis Capitolinis.

Satis] Inepte Feſtus neque Verrij opinionem recitat, neque ſuam explicat, de his duobus verbis, ſatis, & ſcabrum. Sunt quaedam doctis viris condonanda. non enim omnia poſſumus omnes.

Satur] Deſunt quaedam in fine, puta obliqua proportione. Dicendum enim erat Saturis, viris, caronis. non ſaturi, viri, carnis. Vide Chariſ. lib. I.

poſt *Saturno*] Feſti verba videntur pertinere ad Saturni ſacrificia, quae capite aperto fierent, vt verbo Saturnia dictum eſt, & Plutar. in Problem. Macrob. lib. 1. Saturn. Seru. lib. III. Aen. hoc idem ſcribunt, idemque Honori fieri, propterea quod caput aperire honoris cauſa potentioribus ſoleat, vt Plin. tradit lib. XXVIII. cap. VI. Addit Feſtus inter Metellum Pontificem Max. & Claudiū contentionem fuiſſe, eumq; fortaſſe multaſſe, quod Saturno capite operto feciſſet in Sulpicij Ser. F. in auguratione: Claudiumque prouocaſſe, ſed non obtinuiſſe. Haec nondum reperimus apud alios ſcriptores.

ante *Scaeuam*] Saxum Tarpeium, de quo Dionyſ. & Liuius ſcripſerunt, a Tarpeia L. Tarpei filia, quam multi ferunt, Sabinis Capitolij arcem prodidiſſe. quod Dionyſio non probatur. De ſaxo autem deiiciebantur inſigni aliquo crimine damnati: eaque de cauſa, vt locus funeſtus cum reliqua parte Capitolij non erat coniunctus. Vide Tarpeiae.

Sceleratus] Sunt hic quaedam quae ad aliud verbum pertinent, quod adhuc quaero.

Schoeniculas] Plautus in Neruolaria apud Varronem lib. VI. de ling. Lat. Diobolares, ſchoeniculae, miraculae. Schoeniculae, inquit, ab ſchoeno nucario vnguento. Ita enim arbitror illic ſcribendum eſſe. Miraculas autem a miris, id eſt monſtris interpretatur. Credendū eſt haec Plauti verba Feſtum etiam retuliſſe. & poſtea ex Poenulo eiuſdem: Proſedas, piſtorum amicas reliquias halicarias

tarias, Miſeras, ſchoeno delibutas, ſeruſſicolas ſordidas.

Scirpus] In veteri libro eſt hoc loco: Sex. Pompei Feſti de verborum ſignificat. lib. XVIII. Incipit lib. XVIIII. ſcriptum eſt &c. alias Scirpus: Plaut. Scirpea inducitur ratis, vel, vt vult Faernus, induitur. propter verſum.

Scitum populi]. Pro plebiſcito, vel potius pro lege dictum eſſe veriſimile eſt. nam plebis appellatione neque patricij, neque ſenatores continentur: cum ij in populo ſint. Quod igitur patricio interrogante populus ſuis ſuffragiis iuſſit, ſcitum populi dicetur: quod vero Trib. pleb. rogauit plebem; id plebiſcitum eſt. Scitus etiam peritus a poetis dictus eſt: & bona facie puer, & puella ſcita. Teren. in Andria: Perecaſtor ſcitus eſt puer natus Pamphilo. Idem in Phor. Satis, inquit, ſcita eſt. & in Heautont. At ſi ſciat, quã ſcite in mentem venerit. Haec, vel his ſimilia Feſtus ſcribit.

Scorta] Viden. Varro lib. VI. de ling. Lat.

Sectio, & Sectores] Aſcon. lib. III. Verrin. Sectorem dicit aeſtimatorem, redemptoremque bonorum damnati, atque proſcripti, qui ſpem ſectans lucri ſui bona omnia auctione vendit, & ſemel infert pecuniam vel aerario, vel ſociis. Sectio autem eſt ea redemptio. Cicero Philip. ij. Haſta poſita pro aede Iouis Statoris bona Cn. Pompei Magni voci acerbiſſimae ſubiecta praeconis. Qui ad illud ſcelus ſectionis auderet accedere, inuentus eſt nemo praeter Antonium. & Poſtea: Cum ſector ſis iſto loco natus, deinde: cum Cn. Pompei ſector: non te execrandum populo Ro. &c. Ex his vides Pauli epitomen nimis conciſam eſſe in horum verborũ interpretatione.

Secus] Vide Sexus. Chariſ. lib. I. ait ſecus pro ſexu dici, & aduerbiũ ſignificare Aliter. Ceterum quod vulgus vſurpat Secus illum ſedi, hoc eſt ſecundum illum, & fatuum, & ſordidum eſt. Haec ille.

Segeſta] Vide Beneuentum.

Segnitia] Terent. in Andria.

Sella curulis] Haec ignoramus.

Sempronia]. Videtur repetendum eſſe verbum horrea poſt verbum fuerunt. Loquitur autem de lege Frumentaria C. Gracchi. de qua Cicero Tuſc. lib. III. & Flor. epit. LX.

Senium] Caecilij verſus mendo non carent.

Sentes] Verbum turba mendoſum eſſe ait Faernus. ratio enim carminis iambum, vel pyrrichium poſtulat.

Seplaſia] Platea Capuae ita appellabatur, in qua vnguentarij negotiari erant ſoliti. Pedian. in Piſon. Verba autem Ciceronis a Feſto relata ſunt eadem illa, quae Aſconius interpretatur. Seplaſia mehercule, vt dici audiebã, te vt primum aſpexit, Campanum Conſulem repudiauit

poſt *Seplaſia*] De Septentrionibus haec intelligẽda ſunt. de quibus Varro lib. v i. de ling. Lat. Has ſeptem ſtellas Graeci, vt Homerus vocat ἅμαξαν, & propinquum eius ſignum βοώτην: noſtri eas ſeptem ſtellas boues, & triones, & prope eas axem. Triones enim & boues appellantur a bubulcis etiam nunc, maxime cum arant terram. e queis vt dicti valentes glebarij, qui facile proſcindunt glebas, ſic omnes qui terram arabant, a terra teriones, vnde Triones vt dicerentur E detrito. & poſtea: Poſſunt triones dici ſeptem, quod ita ſitae ſtellae, vt ternae trigona faciant. Haec Varro, & Gell. lib. 11. cap. x x i. eadem Feſtus hoc loco ſcripſerat. tantum addit Ennij verſus, qui non extant. Pro his ſubſtituam denarij mentionem L. Lucretij Trionis, in quo ſeptem ſtellae videntur.

Septimontium] Varro lib. v. de ling. Lat. Dies ſeptimontium nominatus ab iis ſeptem montibus, in queis ſita vrbs eſt. feriae non populi, ſed montanorum modo, vt Paganalibus, qui ſunt alicuius pagi. Mirum autem eſt hoc loco, & proximo pro ſeptem montibus, octo loca vrbis enumerari. Palatium, Velias, Fagutal, Suburam, Cermalum, Oppium, Coelium, Ciſpium montes. Vide Plutar. in Problem.

ante *Sequamque*] Sepulchrum eſt, vt ait Gallus Aelius, vbi mortuus ſepultus eſt. quod antiqui buſtum appellabant. iſque cippis, aut aliqua alia re mortui cauſa, deſignatus eſt, intra quos ſepultura eſt facta. Haec eſt Sex. Pompeij ſententia.

poſt *Sequamque*] Sequeſter is dicitur, qui inter aliquos placuit, vt quod inter eos conuenerit, teneat, idque vt ei reddat, cum id ſibi deberi conſtiterit. Cato in ea oratione, quae inſcribitur de indigitibus: Sinunt perire, vt bona

rapiant,

rapiant,aut ſi petantur, vt Sequeſtro dent. & Plautus in Mercatore: Immo ſic ſequeſtro mihi data eſt. Haec vel huiuſcemodi Feſtus. Vide Gell. lib xx. cap. vlt.

Sella] Paulus in epitome id poſuit, quod a Feſto reprehenditur.

poſt *Seruorum*] Sopia, vel Seſopia pro ſedilibus vox, ni fallor inaudita. Solia potius ſcriberem. Plautus in Trucul. eſopitius, niſi mendum ſit.

Seſtertius] Hic ſemper fuit quarta pars denarij. Sed quo tempore denarius decuſſi, id eſt decem aſſibus aeſtimabatur, tum ſeſtertius dupondio, & ſemiſſe permutabatur. At cum ſexdecim aſſibus denarius aeſtimatus eſt; ſeſtertius quatuor aſſes valuit. Viden. Plinius lib. xxxiij. cap. iij. Vitruu. lib. iij. cap. I. Maecian. in lib. de aſſe.

Seſtertij] Vide Seſtertius, & quae illic adſcripſimus. Cur vero Seſtertius dicatur, quaſi ſemis tertius. Varro lib. v. de ling. Lat. & Maecian. de aſſe ſcripſerunt. Vide Trientem. De bigatis, & quadrigatis. Plin lib. xxxiij. cap. iij. Nota argenti fuere bigae, atque quadrigae: & inde bigati quadrigatiq; dicti. Quinqueſſis autem, quinarius, ſiue victoriatus dictus eſt, quod initio quinque aſſibus aeſtimaretur, poſtea octo valuit. eiuſq; nota erat victoria, vt idem Plinius ſcribit.

Sexagenarios] Hoc a multis traditum eſt, & quae reliqua ſunt, ſatis oſtendunt, qua de re agatur. Cicero pro Sext. Roſcio: Habeo etiam dicere, quem contra morem maiorum minorem annis L x. de ponte in Tiberim deiecerit. Varro lib. vj. de ling. Lat. Ouid. lib. v. Faſtor. Macrob. lib. I. Saturn. Plutarch. in Problem. & Non. Marc. Vide Depontani.

Sextantarij] Plin. lib. xxxiij. cap. iij. Populus R. ne argento quidem ſignato ante Pyrrhum regem deuictum vſus eſt. Libralis; vnde etiam nunc libella dicitur, & dipondius; appendebatur aſſis. Et poſtea: Librae autem pondus aeris imminutum bello Punico primo, cum impenſis reſp. non ſufficeret; conſtitutumque, vt aſſes ſextantario pondere ferirentur. etc. Poſtea Hannibale vrgente Q. Fabio Max. Dictatore, aſſes vnciales facti, etc. Mox lege Papiria ſemunciales aſſes facti. Ex his verbis ap-

paret Feſtum aliud dicere, quam Plinium. nam ſextantarios alter bello Punico primo, alter bello ſecundo factos ſcribit. item hic noſter ſeptennio duraſſe, & non amplius proceſſiſſe in maiorem numerum. ille duraſſe ad Dictaturam Qu. Fabij, quae a fine belli Punici primi fuit x x v. annis poſterior. & vnciales, atque ſemunciales, poſtea aſſes factos eſſe. Mihi quod Plinius ſcribit veriſimilius videtur. & in verbis Feſti videntur eſſe quaedam mendoſa. Vide Graue aes.

Sexus] In veteri libro eſt ſecus initio, tamen in exemplis ſexus. Chariſ. lib. I. ſcribit. Secus neutri generis nomen. vnde & Salluſtius virile ſecus dixit, hoc eſt virilis ſexus. quod per omnes caſus integra forma declinatur. Fit ſecus, & aduerbium, quod ſignificat Aliter.

Sic verſantu . .] Locus difficilis interpretem deſiderat.

poſt *Sic verſantu*. . . .] De ſica fortaſſe verba Feſti intelligenda ſunt, item de Dolone. Dolonis mentio fit apud Vergilium lib. vij. Aen. Suet. in Claudio, & ſub titulo ad L. Aquil. in Digeſtis. De Sica, & Sicarijs, omnibus libris agitur. Sed non facile eſt verba Feſti ſarcire. etenim exempla referuntur eorum librorum, qui non extant.

Si fus . . . .] Locus difficilis, qui lucem deſiderat.

ante *Silicernium*] Cicero lib. ij. de Diuin. Peritum eſſe neceſſe eſt eum, qui, ſilentium quid ſit, intelligat. id enim ſilentium dicimus in auſpicijs, quod omni vitio caret. hoc intelligere perfecti auguris eſt. Ille autem, qui in auſpicio adhibetur, cum ita imperauit is, qui auſpicatur; Dicito, ſolentium eſſe videtur: nec ſuſpicit, nec circumſpicit, ſtatim reſpondet; Silentium eſſe videtur. Verba Feſti ita ſcribi poſſunt. ſilentio ſurgere dici, vbi qui poſt mediam noctem ſurgit auſpicandi cauſa ex lectulo ſuo. ſiue alieno, & liberatus a lecto in ſolido ſolio ſedet, ſiletque nequid eo tempore deijciat ſputi auſpicatus recte, inde ſe in lectum repoſuit. Hoc enim eſt ſilentium etc. Vide Siniſtrum, & Solida ſella.

Silicernium] Caecilius obeloſtate. Vide de hoc verbo Donat. in Adelph. Nonium, & Placiadem.

Simpludiarea] Haec verba mendoſa ſunt (D. r. ludi. corbitoresq;) quod notatum eſt in veteri libro R. littera. Crederem ſcribi poſſe ludi, deſultoresque. Vide Senacula.

Poſt

poſt *Sinciniam*] Verba Feſti deſiderant haec, aut his ſimilia: Sine ſacris hereditas in prouerbio dici ſolet: cum aliquid obuenerit ſine vlla incommoda appendice. Plautus hoc prouerbio vtitur in Captiuis: Sine ſacris hereditatē ſum aptus offertiſſimam. & in Trinum. Caena hac annona eſt ſine ſacris hereditas.

Siniſtrum] Vide ante Silicernium.

Si remps] Chariſ. lib. 1. tradit, Siremps nominatiuo tantum caſu dici, & ablatiuo ab hac Sirempſe. ſignificare autem, Similiter lex eſto. Extant aliquot tabulae legum; in quibus ita ſcriptum eſt: DE. EO. AGRO. SIREMPS LEX. ESTO. & in altera: SIREMPSQVE. EIS. VIATORIBVS. DE QVE. EIS. VIATORIBVS. Q. OMNIVM. RERVM. IVVS. LEX QVE. ESTO. QVASEI. SEI. EI. VIATORES. IN. EAM. DECVRIAM. IN. TRIBVS. VIATORIBVS. ANTEA. LECTEI. SVBLECTEI. ESSENT. QVAM. IN. QVISQVE. DECVRIAM. EORVM. EX. HAC. LEGE. VIATOR. LECTVS. ERIT. SIREMPSQVE. EIS. PRAECONIBVS. DE QVE. EIS. PRAECONIBVS. QVAESTORI. OMNIVM. RERVM. IVVS. LEX QVE. ESTO. etc. In his omnibus ſimilem ſignificat, aut ſimile. tria autem verba copulata ſunt ſiremps, hoc eſt ſimilis res ipſa.

Sodes] Vide Sultis.

Solatum] Solatos appellat Plin. lib. XXIX. cap. vj. hoc morbo laborantes. A ſole fortaſſe infeſto ductū eſt nomen.

Solida ſella] Feſtus videtur Verrium reprehendere in huius rei interpretatione. & oſtendit religioni fuiſſe aliquibus nō ſolida ſella ſedere: quod eſſent aliquae aliqua ex parte excauatae. Reprehendit autem quod ſolidum dixerit totū. Cetera incerta ſunt. Vide ante Silicernium.

Solipunga] Plin. lib. XXIX. cap. IV. Eſt & formicarum genus venenatum, non fere in Italia, ſolipugas Cicero appellat, Salpugas Baetica. Lucan. lib. IX. Quis calcare tuas metuat Solpunga latebras. alij Salpunga: alij Solpuga legunt.

Solitaurilia] Contra Aci . . . . . verucces maiales qui. Haec mendoſa ſunt aut delenda, aut emendanda. contra Acilius verueces maiales. quia etc. vel contra accidit ver-

ucci maiali.quia.ſed neutrum placet.Videndum etiam, an mendoſe ſcribatur inuiolati ſunt tauri.& in fine videtur poſſe ſcribi mutas ſemiuocales.

Sollemnia] Vide Sollo.

Soniuio] Vtitur hoc verbo Cicero in epiſt. ad Caecinnam lib.vj epiſt.

Soracum] Refertur,vt opinor, a Feſto verſus Plauti in Perſa. Librorum enim ecce illum plenum ſorracum habeo. Sed verbum enim non agnoſcit Feſtus, & pro ecce illum,ſiue eccillum,icillum ſcripſit librarius;quod in margine notatum eſſe video littera R. Varie hoc nomen ſcriptum reperi. Nam Quintilian.lib.viij. cap.iij.refert Ciceronem in Piſonem ſcripſiſſe: cum tibi tota cognatio in ſerraco aduehatur. & Vitruu.lib.x.cap.1.Portationes eorum non eſſent, niſi plauſtrorum, aut ſarracorum per terram, nauicularum per aquam inuentae eſſent machinationes.Iuuen.Saty.iij. Longa coruſcat ſarraco veniente abies, atque altera pinum Plauſtra vehunt.& Saty.v.Frigida circumagunt pigri Sarraca Bootae. Vlpian. ſub titulo ad L.Aquil.cap.xxix.Quia parui refert nauem immittendo, aut ſerraculum ad nauem ducendo, an tua manu damnum dederis. Quem locum non intelligentes pro ſerraculo ſeruaculum, vel verriculum, vel gubernaculum,vel feraculum ediderunt.

Sororiare]Sunt qui Plauti verſum ita legant: Tunc papillae primum ſororiabant; illud volui dicere fraterculabant. alij,vt Faernus,legunt,primulum,propter verſum ſenarium qui in eo verbo deſinit. Vide Fratrare.

Spectio] Locus difficilis, & fortaſſe mendoſus. Sciendum eſt augures alios habere aſpectionem, & nuntiationem; alios aſpectionem tantum. Magiſtratus autem habere auſpicia,inſpectionem,ſiue ſpectionem,& obnuntiationem.Cicero Philip.ij. Quod te ſacerdotij iure facere poſſe dixiſti; ſi Augur non eſſes, & Conſul eſſes minus facere potuiſſes?videne etiam facilius,nos enim nuntiationem ſolum habemus; Conſules & reliqui magiſtratus etiam ſpectionem.Idem lib.iij.de Legib.Omnes magiſtratus auſpicia,iudiciaque habento.M. Meſſalla apud Gell.lib.xiij.cap.xiv.& xv. Patriciorum auſpicia in duas ſunt poteſtates diuiſa. maxima ſunt Conſulum, Praeto-

rum

rum, Cenſorum. Reliquorum magiſtratuũm minora ſunt auſpicia. Conſul ab omnibus magiſtratibus & comitiatũ, & concionem auocare poteſt. Et in edicto Conſulũ, quo edicunt, quis dies comitiis centuriatis futurus eſt, ſcribitur ex veteri forma perpetua: ne quis magiſtratus minor de caelo ſeruaſſe velit. Ex his igitur dicendum eſt hoc loco Feſtum voluiſſe, non poſſe augures impedire nuntiando magiſtratus, ſed habere ſpectionem, hoc eſt, aſpectionem augurij, & nuntiationẽ, hoc eſt, renuntiationem eius augurij: tunc pertinet ad magiſtratum, qui habet auſpicia vt videat, an iis auſpiciis rem gerere velit. Viden. Cic. lib. i. & ij. de Diuin. Varro lib. v. de ling. Lat.

Specus] Ennij verſus fuit lib. xvi. Annal. vt refert Priſcian. lib. vi. Tum caua ſub monte late ſpecus intus patebat. Sed melius refertur a Nonio: Concaua ſub montes late ſpecus intus patebat.

Spetile] Sueres quid ſit ignoro. Scribendum fortaſſe ſumenque Verris.

Spicit] Plaut. in Milite: Flagitium eſt, ſi nihil mittetur, quo ſupercilio ſpicit.

Spinther] Plaut. in Menaech. Iubeaſque Spinther nouum reconcinnarier.

Spintyrnix] Deſideratur nomen Poetae, cuius verba referuntur. Plaut. autem in milite hoc verbo vtitur. Pitheciũ haec eſt prae illa, & Spinturnicium. Plin. lib. x. cap. xiii. Incendiariam auem alij ſpinturnicem vocãt, ſed haec ipſa, quae eſſet inter aues, qui ſe ſcire diceret, non inueni.

Stagnum] Viden. Varro. lib. iiii. de ling. Lat.

Status] Plautus in Boeotiis. Cuius verba ad legem xii. tab. alludũt, vt arbitror; de quibus Cicero lib. i. Officior. Aut ſtatus dies cum hoſte.

Stellati . . . .] Stellatina tribus non a Stellate campo eo, qui in Campania eſt, ſed eo, qui eſt . . . miliario a porta Capena. ex quo Tuſci eum campum ita appellauerunt. Haec, vel his ſimilia Feſtus. Liu. lib vi. Tribus quattuor ex nouis ciuibus additae, Stellatina, Tromentina, Sabatina, Arnenſis. anno vrbis ccclxvi. ex Faſtis Capitolinis.

Stellionem] Exiſtimo Feſtum referre, placuiſſe Verrio Stellionem, quod ſtillet cibo dici: at ipſum magis probare ab ſtellarum ſimilitudine, quod eius cutis varia ſit, eſſe ap-

pellatum. Plin. lib. xxx. cap. x. Nullum animal fraudulentius inuidere homini tradunt. inde ſtellionum nomen aiunt in maledictum translatum. Tuniculam exuit eodem modo vt anguis, ſed eam ipſe deuorat. Ab hoc crimen ſtellionatus dici certum eſt. De ſtellione Verg. Georg. lib. iv.

Stipatores] Deeſſe mihi videntur aliquot verba, quibus dicat (vel ab ſtipo, quod eſt firmo) vnde & ſtipā &c. Iuſtinian. lib. III. Inſtitut. Stipulum apud veteres firmum appellabatur, forte a ſtipe deſcendens. Hinc ſtipulatio dicta eſt.

Stipes] Multa om. ſic Paulus; vt ex Feſti relliquiis apparet.

ante *Stiricidium*] De Stirpe Feſtum ſcripſiſſe aperte intelligitur, eam maſculine quoque dici. vide Spicum, & Specus, & Recta.

Strebula] Locus Plauti fuit in friuolaria, quae non extat.

Strenam] In loco & lite non ſolum s littera praeponitur, ſed s & τ. Dicitur enim a veteribus ſtlocus, & ſtlis. Vide Stlata, & Stlembus. Sic Decemuiri ſtlitibus iucandis dicebantur, pro litibus, qui Centumuirorum primi fuerunt. Viden. Quintilian. lib. I. cap. VI. potuiſſet Feſtus ſtritauum, pro tritauo dictum referre.

ante *Strigores*] Duo verſus Graeci ſunt in veteri libro: quorum alterum mendoſum Aldus, & Alciatus in Parergis ita emendarunt. οὔρεια πομπεῖον νυκτίκομα στρίγγα δ' ὀν·όν: Alterum verſum, qui recte hic ſcriptus eſt, male referunt. in priore autem στρίγγατ' ὀλαόν, ſcriptum eſt in veteri libro; ſed neutrum eſſe ſine mendo Fuluio Vrſino noſtro videtur. De ſtrigibus autem Latina quoque Feſti verba eſſe intelligenda nemo ignorare poteſt.

Struferctarios] Cato in libro de re ruſtica ita ſcribit: priuſquam meſſim facias, porcam praecidaneam hoc modo fieri oportet. & poſtea: Priuſquam porcum feminam immolabis, Iano ſtruem commoueto ſic: Iane pater te hac ſtrue commouenda bonas preces precor &c. Ferctū Ioui mouceto, & mactato ſic: Iuppiter te hoc fercto obmouendo bonas preces precor, vti ſies volens propitius mihi, liberiſque meis, domo, familiaeque meae. mactus hoc fercto &c.

Struices] Plaut. in Menae. Tantas ſtruices concinnat patinarias.

Stultorum] Vide Quirinalia.

Suaſum] Verſus Plauti eſt in Truculento; in quo legitur inſuaſo. Vide Inſuaſum.

Sub corna] Viden. Gel. lib. vii.

Sub vos placo] Vide Endoitium.

Subices] Gell. lib. i v. cap. xvij. verſus Ennij refert. Ergo deum ſublimes ſubices, humidus. Vnde oritur imber ſonitu ſaeuo, & ſtrepitu. Nonius vero: Per ego deum ſublimes ſubices humidas, Vnde oritur imber. Faernus noſter Nonij ſcripturam probat, & verbum nubes Feſti eſſe arbitratur.

Subleſta] Feſti verbis pauca deſunt in hanc ſententiam: Sebleſtum dicebant infirmum, & tenue. Plaut. etc. Verba Plauti haec ſunt: Nam ad paupertatem ſi admigrant infamiae, Grauior paupertas fit, fides ſubleſtior. Idem in Bacchid. Lingua factioſi, inertes opera, ſubleſta fide.

Sublicium] Liuius ſub Anco Rege Ianiculum adiectum eſſe ſcribit, & ob commoditatem itineris ponte ſublicio tum primum in Tiberi facto coniungi verbi placuiſſe. Eiuſdem pontis defenſio ab Horatio Coclite narratur ab eodem Liuio lib. ij. Sine ferreo clauo fuiſſe ita diſpoſita contignatione, vt eximerentur trabes, ſiue ſublicae, ac ſine fulturis reponerentur: Plinius auctor eſt lib. xxxvj. cap. xv. Ab hoc ponte ſaepius a pontificibus refecto, vt cis & vls Tiberim ſacra fierent, pontifices dictos eſſe Varro exiſtimat lib. iv. de ling. Lat. Idem lib. vj. ait ab hoc ponte Argeorum ſimulacra quotannis a ſacerdotibus iaci ſolere. Pons dictus eſt a ſublicis ſublicius. Sublicarum mentio fit a Caeſare lib. iv. de bello Gall. Liuio lib. xxiij. Vitruuio lib. iij. cap. iij. Feſtus tamen ſublices appellaſſe videtur, vt elices quoque dicuntur, & aquae li cium vocatur ab elicienda aqua; vel, vt alijs videtur, a liquenti aqua. Vtitur exemplo Salluſtij in hiſtorijs, qui ſublicibus cauata dixit.

Suboles] Verg. Eclog. iiij.

Subſcudes] Vide Scrilla.

ante *Subſilles*] Verba Feſti ad ſubſidium pertinent. id vero maxime a triarijs, qui ſubſidere ſolebant, dum principes, & haſtati pugnarent, dictum eſt. Plaut. in . . . . . Agite nunc ſubſidite omnes, quaſi ſolent triarij. Liu. lib.

viij. Ad triarios cum ventum erat, qui ceteris eſſent ſubſidio:res in extremũ periculum perducta eſſe dicebatur.

Subulo] Varro lib.vj.de ling. Lat. Verſum Ennij ita refert: Subulo finitimas propter aſtabat aquas. verſus corruptus.

Suburam] Viden. Varro.lib. iv. de ling. Lat. & Quintilian. lib. I. in veter. m monumentis,extat hic vſus C. litterae pro B M.Caecilio. p.F.Suc.Rufo.& T.AElio T.F. Suc. Acilian.&c curatores trib. Suc.Iunior. Reperitur etiam B littera.C. Attio. T. F. Sub. Viraliano.

Succingulum] Plaut.in Menaech. Ab Hippolyta ſuccingulum Haud Hercules aeque magno vmquam abſtulit periculo.

Poſt *Succrotilla*] Difficile eſt reperire,quid Feſtus voluerit. Agnoſcitur tamen verſus Plauti:Cum extortis talis,cum todillis cruſculis.Vide Todi.

Ante *Sudiculum*] De Succulis loqui Feſtum non dubito, quas Graeci hyadas appellant. licet quaedam mendoſa ſint in his dimidiatis verbis. Cicero lib. ij. de nat. deor. Has Graeci ſtellas hyadas vocitare ſuerunt,A pluendo, ὕειν enim eſt pluere.noſtri imperite ſuculae,quaſi a ſuibus eſſent, non ab imbribus nominatae. Vide Gell.lib. xiij.cap.ix.

Suffiſcus] Pedian.lib.ij. Verrin.Sportae,Sportulae,& Sportellae,nummum ſunt receptacula;& ſacci,ſacculi, & ſaccelli;& crumenae,& vellereae,& ſcorteae;& manticae,& marſupia. Ita fiſci,fiſcinae, fiſcellae ſpartea ſunt vtenſilia ad maioris ſummae pecuniae capiendas. Vnde quia maior ſumma eſt pecuniae publicae, quam priuatae:vt pro cenſu P. R. aerarium dicitur;pro loculis, & arca,theſauri; pro ſaccello fiſcus. vnde fiſcus pecunia publica (& confiſcare) dici ſolet. In quibus verbis pro cenſu populi Ro.ſcribimus,non priuato,vt editum eſt. Illa etiam verba & confiſcare delenda eſſe putamus.

Suffragat . . . .) Quod dicam aſſerere non poſſum; ſed vt aliquid dicam, ita ſcribi haec poſſe putarem. Suffragatores dicuntur natu maiores hi qui vulgo in vſu erant,& vt minus apparerent iuncta ſuffragia, ſuffragator,quam quiſque fieri vellet,notabat priuatim ſcriptis candidatorum hominum nominibus.

Sultis

Sultis] Mendoſe ſcripta ita emendauimus, vt licet Feſtus id non ſcripſerit, quod eum feciſſe aliquibus indiciis exiſtimamus; tamen id ipſum, quod ſcripſimus lector non aſpernetur. Cicero in Oratore: Libenter etiam copulando verba iungebant, vt ſodes pro ſi audes, ſis pro ſi vis. Iam in vno capſis tria verba ſunt. Vide Sodes.

Summuſsi] Carmen Terentij a Paulo relatum non reperio. Sed videtur eſſe alterius poetae ex Feſti reliquiis. In Adelphis tamen ille ait: Accipiunda, & muſsitanda iniuria adoleſcentium eſt.

Supat] Vide Inſipare, & Inſipere.

Supellectilis] Senex ſenis, nullam ſyllabam accipit: ſupellex ſupellectilis, duas recipit. Vide Chariſ. lib. I.

Supercilia] Varro lib. I V. de ling. Lat. eadem ſcribit. Sed Plin. lib. X V I cap. X L I V. a luco Lucinam dictam eſſe exiſtimat. Fuiſſe autem lucum eo loci, Varro eodem libro quarto affirmat.

Superescit] Verba Attij mendoſa ſunt.

Superſtites] Cicero lib I I. de nat. deor: Qui totos dies precabantur, & immolabant, vt ſui liberi ſibi ſuperſtites eſſent, ſuperſtitioſi ſunt appellati. Haec vulgaris interpretatio. illa prior reperitur in formulis, quas irridet Cicero in oratione pro L. Muraena: Vtriſq; ſuperſtitibus praeſentibus iſtam viam dico. Quo loco vereor, ne pro vtriſque, viriſque ſcribendum ſit.

Supparum] Vtitur hoc verbo Plautus in Epidico. Sed a Feſto alia multa poetarum exempla afferuntur. in quibus Afranius in Epiſtula ex Nonio Marcello.

Supparus] Camiſiam dixiſſe Feſtum non arbitror, vt nec minare: licet vtroque verbo Paulus vtatur.

Suppernati] Praeter Pauli epitomen referebat Feſtus Catulli verſum ad Coloniam, vt Politianus olim animaduertit. Sed in duobus verbis, vt arbitror, aliter ſcripſit Feſtus, atque hodie librarij edere ſoliti ſunt. In foſſa Ligari iacet ſuppernata ſecuri. Politianus expernata maluit: quod Marullus irriſit: alij ſeparata ſcripſerunt. Pro Ligari autem Liguri, & Ligeris alij immutarunt. Nos quid opinamur Feſtum ſcripſiſſe, tradere contenti ſumus. contentiones grammaticis relinquimus. Eſt etiam adamas ſupernas ſcriptum in Auguſti ad Maecenatem

epiſtula apud Macrob. lib. I I. Saturn.

Supplicia] Hic multa Feſtus, quae interpretem deſiderant, vel potius librum emendatiorem.

Suppremum] Tria ſignificare hoc nomen Feſtus exemplis docuerat, quae a Paulo omiſſa ſunt. Summum, vt cum Plautus ait: Me ſupremum habuiſti ſemper. Extremum, cum lex duodecim tabularum, Solis, inquit, occaſus ſuprema tempeſtas eſto. Viden. Varro lib. v. de ling. Lat. Gell. lib. x v I I. cap. I I. & Cenſorin. de die natali, item Plin. lib. v I I. cap. I x. Tertiae ſignificationis exemplum eſt, ſuprema multa, id eſt maxima. de qua Sex. Pompeius ſaepius ſcribit.

Supum] Graeci ὕπτιον dicunt ſupinum. ſiluas autem veteres ſcripſiſſe, non ſyluas, omnia antiqua monumenta teſtantur.

Surrempſit] Verba Feſti interpretem deſiderant, & videntur ad alia verba etiam pertinere, praeter ſurrempſit.

Surum] Vide Rigido, & Crebriſuro. Verſus Ennij mendoſus eſt.

Suſque deque] Plaut. in Amphit. Atque id me ſuſque deque eſſe habituram putat. Vide Gell. lib. x v I. cap. I x. Non placet interpretatio, vt ſit idem, quod plus minuſve. neque etiam idem quod vſque. malim pro nihilo: aliudve ſimile.

Sutelae] Fulgentius quaſi ſubtiles telas dici exiſtimat, refertque Plautum in Caſina hoc verbo vti, ſed & in Captiuis quoque reperies.

ante *Sycophantas*] Plaut. in Caſina. Sed facito dum memineris verſus, quos cantat colax. Cum cibo tum quiqui facito. vt veniant, quaſi eant Sutrium. Liu. lib. v I. ſcribit Camillum Sutrium quam citiſsime recuperaſſe. Feſtum igitur opinamur, hoc prouerbium hoc loco fuiſſe interpretatum Sutrium ire, eiuſque originem tradidiſſe ex Gallico tumultu, cum edictum eſt a Camillo, vt legiones cum cibo ſuo Sutrij praeſto eſſent.

TAE POCON] Varietatem librorum in margine ſcribi curauimus: Sed cui adhaereamus, non habemus. Quod vero Cic. lib. II. de Diuin. aſſerit Sibyllam quaedã verba ita reliquiſſe ſcripta, quae ex primis ſingulorũ verſuum

verſuum litteris conficerentur; quae ab eodem ἀκρεστιχὶς appellantur : habet aliquid cum hoc ſcribendi genere commune.

Tages] Viden. Cicero lib. I I. de Diuin.

Talaſsionem] Multa hac de re Dionyſ. Liu. & Plutar. ex quibus facile intelligitur, quod Pompeius ſcribit. ſub Romulo Sabinam raptam fuiſſe virginem vnicae pulchritudinis a Talaſſione, & quod ei id coniugium fuerit felix, in nuptiis ominis gratia redintegrari, id eſt identidem dici, ac repeti id nomen. Sunt qui Thalaſsionem appellent, ſunt qui Talaſſium, vel Thalaſſium.

Talentorum] Mendoſus locus, & qui non patitur emendationem. Hoc vnum recte eſt. Talentorum non vnum eſſe genus. & Atticum eſſe ſex millium denarium. Cetera incerta ſunt. Plin. lib. xxxv. cap. x I. Talentum Atticum denariorũ ſex millibus taxat M. Varro. ita enim ſcribendum eſt. Pollux lib. IX. Talentum Atticum ſex milliũ drachmar. Atticarum, Babylonicum ſeptem millium, Aeginaeum decem milliũ, Syrium mille & quingentarũ drachmarum, item Atticarum. De talento Attico idẽ elicitur ex Liuio lib. x x x I I I I. Athen. lib. I I I. cap. v I & aliis. Sed Babylonicum eſſe ſeptuaginta duarum minarũ Atticarum ſcribit Aelianus lib. I. cap. x x I I. de varia hiſt. id eſt ſeptem milliũ & ducentarũ drachmarum. Vide Euboicum.

Talionis] Viden. Gell. lib. x x. cap. I. ſed hic melius verba legis x I I. tab. referuntur.

Talipedare] Vide Taurij.

Taminia vua] Viden. Plin. lib. x x I I I. cap. I.

Tammodo] Locus Attij non eſt L. Attij, ſed M. Attij Plauti in Trinummo.

Tandem] Cicero initio orat. ij. in Catilin. Tandem aliquando Quirites &c.

Tappete] Tappete ſcribendum eſt, & fortaſſe Tapete, quod & maſculini, & neutri generis eſſe apud poetas Nonius oſtendit.

Tapullam] Tappula cognomen Villiorum, ex qua familia P. Villius T I. F. T I. N. Tappula cós. fuit cum L. Cornelio Lentulo anno D. L I I I I. ex faſtis Capitolinis, & Liuio in extremo libro x x x I.

Tartarino] Ennius, vt arbitror, ſcripſit: corpore Tartarino prognata Paluda virago. Viden. Varro lib. v i. de ling. Lat. & Probus eccl. v i.

Tauras] Paulus originem ex Graeco omiſit, quae veriſimilior viſa eſt Feſto.

Taurij] Maxima pars verborum Feſti ex epitome Pauli recte intelligitur. Cetera, quae ex Varrone referuntur, mihi valde obſcura ſunt. affinia autem ſunt verbo Talipedare, de quo ſupra.

Tegillum] Plaut. in Ruden. Tegillum eho illud mihi vnum areſcit, id ſi vis, dabo. Eodem amictus, tectus eodem eſſe ſoleo, ſi pluit.

Tela] Vide arma.

Templum] De templo multa Varro lib. v i. de ling. Lat.

Terentum] Vide Saeculares, & Paſcales. Auſon. in. Ternario. Trina Terentino celebrata trinoctia ludo. Quae de equis quadrigariis hic dicuntur, aliena ſunt a ludis ſaecularibus; & fortaſſe ideo acerbe reprehenſa a Feſto. ita enim ait aduerſus Verrium, vt opinor. quod quam aniliter relatum ſit, cuiuis manifeſtum eſt.

Teſca] Varro lib. v i. de ling. Lat. Loca quaedam agreſtia, quod alicuius dei ſunt, dicuntur teſca. nam apud Attiū in Philoctete, Lemnia. quis tu es mortalis, qui in deſerta, & teſca te apportes loca? & poſtea. quare heic qui teſca dixit non errauit. neque ideo quod ſancta, ſed quod ibi myſteria fiunt, ac tuentur, tueſca dicta, poſt teſca. & poſtea. quare a tuendo & templa, & teſca dicta. Ex his magnam partem verborum Feſti intelliges.

Tippula] Plaut. in Perſa. Neque leuius tippulae &c.

Titinnire] Afranij verſus refertur a Nonio, ex Vopiſco. Titinnire ianitoris impedimenta audio.

Titiuillitium] Graeca verba ex Ammonio reſtituit Fuluius noſter. Plaut. in Caſina. Vide Fulgen, Placiad.

Togatarum] Videtur oſtendere Feſtus differentiam inter praetextatas, togatas, & tabernarias comoedias. niſi forte velimus dicere, togatas eſſe dictas, vt differant a palliatis, quae ſint ex argumentis vrbanis; nam palliatae ſunt Graecarum fabularum. Togatarum autem alias eſſe praetextatas ingenuarum perſonarum; alias vero tabernarias vilium perſonarum. togis enim praetextis vteban-

vtebantur ingenui pueri, ac puellae: in tabernis vero verſabãtur ſerui & plagiarij, vt Feſtus ait, alij humilis conditionis viri, ac mulieres. Vide Praetextae.

Tollenno] Vide Reciprocare.

Tongere] Tongere Aelius Stilo ait noſcere eſſe; cum & Praeneſtini tongitionem dicant pro notione. ſignificat etiã latius dominari. Ennius: Alij rhetorica tongẽt. & vin cere quandoq; videtur ſignificare. Haec fortaſſe Feſtus.

Tonſilla] Attij carmen mendoſum eſt.

Topper] Illa videntur mendoſa. Ennius vero ſic, & in veteri libro habent notam R litterae. In Attij carmine mutat Faernus noſter: patris te eiecit foras. Ex Odyſſia vetere verſus relati ſenarij ſunt magis, quam heroici. ideo ſuſpecti ſunt.

Torrere] Plaut. in Caſina. Vna aedepol opera in furnum, &c.

Toxicum] Toxicum dicitur ceruarum venenum, quo quidam perungere ſagittas ſolent. Hoc exemplis Caecilij, & Afranij confirmat Feſtus.

Tributorum] Laeuino II. Marcello IV. Cos. ex Liuio & ceteris, anno D L I I I. in Capitolinis faſtis.

Trientem] Liu. lib. VI. T. Quinctius ſemel acie victor binis caſtris hoſtium nouem oppidis vi captis, Praeneſte in deditionem accepto, Romam reuertit. triumphanſque ſignum Praeneſte deuectum Iouis Imperatoris in Capitolium tulit. Dedicatum eſt inter caellam Iouis, ac Mineruae; tabulaque ſub eo fixa, monumentum rerum geſtarum his ferme inciſa litteris fuit. Iuppiter, atque diui omnes hoc dederunt, vt T. Quinctius Dictator oppida nouem caperet die XX. quam creatus erat, Dictatura ſe abdicauit. Omiſit Liuius, quae de corona Feſtus ſcripſit. Vide Seſtertij. Poſtrema verba ita ſcriberem: ſi tres aſſes ſunt, & quadrans, quartus quadrans dicitur. Vide Maecian. de aſſe. Aruntium, & Didymum apud Priſcianum, ſiue quem alium de ponderibus.

Triſulcum] Triſulcum fulmẽ fuit dictum, quia id aut incendit, aut findit, aut terebrat. Haec eſt Feſti, vt arbitror, ſententia. Vide Manubiae. Seruius lib. II. Aen. Fulminum tria genera eſſe dicit; quod afflat, quod incendit, quod findit.

Troſſuli] Vide Iunium Gracchanum apud Plinum. lib. xxxiij. cap. ij.

Truo] De onocrotalo, Viden. Plin. lib. x. cap. xlvij

Tubiluſtria] Varro li. v. de ling. Lat. Tubiluſtrium appellatur, quod eo die in atrio ſutorio ſacrorum tubae luſtrantur. Bis autem id fieri docent faſti, x. Kal. Apr. & x. Kal. Iun. in quibus TVB. vel TVBIL. adſcriptum eſt. & Ouid. lib. iij. Faſtor. Summa dies e quinque tubas luſtrare canoras Admonet, & forti ſacrificare deae. Loquitur autem de quinto die poſt quinquatrus, quae dies Mineruae ſacrae dicebantur. & lib. v. Proxima Vulcani lux eſt, quam luſtria dicunt: Luſtrantur purae, quas facit ille, tubae. Ex his verba Feſti intelliguntur excepto, quod de Arcadia dicit. Tubi vero qui ſint omnibus notum eſt.

Tudites] Tuditani Sempronij dicti, quorum primus, vt arbitror, M. Sempronius Tuditanus Cos. fuit cum C. Claudio Centhone anno P. R. C. D. xiij. ex faſtis Capitolinis.

ante *Tullianum*] Tuguria a tecto appellantur vilia & ſordida. Haec exemplis Afranij, & Caecilij in Hypobolimaeo, Feſtus confirmabat. Quod Verg. eclog. ait? Pauperis & tuguri congeſtum ceſpite culmen. Seruius tugurium a tegendo dictum interpretatur.

Tumu....] Tumultus cauſa milites dicuntur lecti ob ſubitum timorem. vnde etiam tumultum dici ait Verrius, qui ab alijs oriatur, quam ab Italicis, & Gallicis hoſtibus. Alij tantum bellum Galliae, & Italiae. Itaque nullum alium praeter, quam Gallicum, aut domeſticum ita appellant. Haec vel his ſimilia Feſtus. Cicero Philip. VIII. Quid eſt enim tumultus, niſi perturbatio tanta, vt maior timor oriatur; vnde etiam nomen ductum eſt tumultus; Itaque maiores noſtri tumultum Italicum; quod erat domeſticus; tumultum Gallicum, quod erat Italiae finitimus, praeterea nullum tumultum nominabant.

ante *Turbellas*] Tumulum Aelius ſic definit: Tumulus eſt cumulus harenae editus ſecundum mare, fluctibus, ventiſque cumulatus. vnde ſimiliter, & manufactus, & naturalis proprie dici poteſt. Sic fortaſſe Feſtus.

Turbellas]

Turbellas] Plaut. in Pſeud. Quo pacto, & quantas ſoleam turbellas dare.

Tuſcum vicum] Varro lib. IV. de ling. Lat. ait Coelium montem a Coele Vibenno Tuſco dictum, qui Romulo auxilio fuit contra Sabinum regem. Hi qui cum eo venerunt, poſt eius obitum, quod nimis munita loca tenere dicerētur, deducti eſſe dicuntur in planum, & ab eis eſſe dictum vicum Tuſcū idem ſcribit. Liuius, & Dionyſius videntur id ſequi, quod a Paulo in epitome ſcriptum eſt. Feſtus autem id ipſum initio dicit; duoſque fratres nominat Coelem, & Vibennum. poſtea opinionem Varronis paucis attingit.

Tutulum] Varro lib. VI. de ling. Lat. Ennij verſum refert, qui ad Numam referuntur. Menſes conſtituit, idemque ancilia . . . . . Libaque fictores, Argios, & Tutulatos.

poſt Tyria] Locus dignus interprete, ſed mihi adhuc obſcurus.

VAGVLATIO] Ex verbo Portum verba XII. tab. emendata ſunt. interpretatio Feſti mihi non placet. Crederem ſignificare ad quaerendum teſtimonium licere tertio die ante domum pauliſper vagari. ſed non facile antiquorum interpretationes ſunt reiiciendae.

Valgos] Plaut. in Mil. vtrumque horum exemplum ponit. initium ſecundi eſt, Ea mihi &c. Ideo titulus ille in Sitelitergo falſus eſt.

Vaſtum] Pacuuius in Teucro apud Nonium: Quae deſideria alumnum? paenitudines Quales, Scapreſque inculta vaſtitudine?

Veia] Varro lib. IV. de ling. Lat. Veha breuis vehiculū eſt. & alio loco velabrum dicitur a vehendo. velaturam facere etiā nunc dicuntur, qui id mercede faciūt. hinc vecturae.

Velitatio] Plaut. in Menae. Neſcio quid vos velitati eſtis inter vos duos.

Veruncent] Pacuuius in Chryſe ex Nonio: Di monerint meliora: atque amentiam auerruncaſſint tuam. Vide Var. lib. VI.

Veſpae] Suſpectus locus, quo refertur Martialis, quem non alio loco nominauerat, & Feſto fuit, vt arbitror, poſterior.

Veſperna] Vide Scenſas.

Veſperugo] Plaut. in Amph. Nec iugula, nec veſperugo, neque Vergiliae occidunt.

Ve victis] Vtitur hoc prouerbio Plaut. in Pſeud. & Liu. l b. v. pro Ap. Claudio P. Sulpicium tunc Tr. Mil. quod veriſimilius eſt, cum Brenno de foedere egiſſe ſcribit.

Vietus] Teren. in Eun. Hic eſt vietus, vetus, veternoſus ſenex. Plaut. in Mercat. Acheronticus, ſenex, vietus, decrepitus.

Vinulus] Plaut. in Aſin. Oratione vinula, venuſtulat

FINIS.

A01 1463103

K 101.

XXXVII
C-31